MICHAEL HAAG

Süleyman Tapınağı'ndan Hür Masonlara

TAPINAKÇILAR

Tapınakçıların Tarihi ve Kültürü

ÇEVİRİ:
AHMET DENİZ ALTUNBAŞ

Kronik

Kronik

TAPINAKÇILAR
Süleyman Tapınağı'ndan
Hür Masonlara Tapınakçıların Tarihi ve Kültürü

MICHAEL HAAG

KRONİK KİTAP: 456
Haçlı Seferleri Tarihi: 10

YAYIN YÖNETMENİ
Adem Koçal

ÇEVİRİ
Ahmet Deniz Altunbaş

EDİTÖR
M. Murtaza Özeren

KAPAK TASARIMI
Kutan Ural

MİZANPAJ
Kronik Kitap

1. Baskı, Aralık 2023, İstanbul

ISBN
978-625-6774-14-8

KRONİK KİTAP
Şakayıklı Sk. N°8, Levent
İstanbul - 34330 - Türkiye
Telefon: (0212) 243 13 23
Faks: (0212) 243 13 28
kronik@kronikkitap.com

Kültür Bakanlığı Yayıncılık Sertifika No: 49639

www.kronikkitap.com
kronikkitap

BASKI VE CİLT
Optimum Basım
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1
34295 K. Çekmece / İstanbul
Telefon: (0212) 463 71 25
Matbaa Sertifika No: 41707

YAYIN HAKLARI
© Michael Haag, 2008, Londra "Templars: History and Myth", özgün adıyla William Morrow Paperbacks tarafından yayımlanan, Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Telif Ajansı aracılığıyla alınan bu kitabın Türkiye'deki tüm yayın hakları Kronik Kitap'a aittir. Tanıtım amacıyla yapılacak alıntılar dışında, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz, yayınlanamaz.

TAPINAKÇILAR

Süleyman Tapınağı'ndan Hür Masonlara Tapınakçıların Tarihi ve Kültürü

MICHAEL HAAG

Çeviri:
Ahmet Deniz Altunbaş

Kronik

MICHAEL HAAG

Yazar, fotoğrafçı ve tarihçi Michael Haag, Mısır, Klasik ve Ortaçağ dünyaları üzerine geniş çaplı eserler kaleme almıştır. 2020 yılında ölen Haag, *Alexandria: City of Memory*, adlı kitabının yanı sıra Kavafis, Forster ve Lawrence Durrell'in bu şehre dair anlatımlarını inceleyen önemli monografiler kaleme almıştır. Ayrıca Suriye, Lübnan ve Mısır'a yönelik seyahat rehberleri hazırlamıştır.

AHMET DENİZ ALTUNBAŞ

1978 yılında K. Maraş'ta doğan Altunbaş, Marmara Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünü bitirdi.

Tarihi romanlarla başladığı tercüme yolculuğunu Orta Çağ metinleriyle sürdüren, Haçlı Seferleri, Fransa tarihi, İslam ve Hıristiyanlık tarihi alanlarında yazılan eserleri çalışan çevirmen, batı yazınında Türk ve İslam dünyasına dair Latince, Fransızca ve Eski Fransızca, İtalyanca, Oksitan, Kastilce, Portekizce dilinde kaleme alınmış vekayinâme, seyahatname, nazım türlerindeki eserleri dilimize çevirmektedir. Çevirmenliğini ve editörlüğünü üstlendiği eserler arasında Dominiken Keşiş Ricoldus de Monte Crucis'in *Doğu Seyahatnâmesi*, *Ernoul Kroniği*, *Timur'un Sarayında*, *Ülkeler*, *Krallıklar ve Beylikler Bilgi Kitabı*, *Amyris: Türk İmparatoru Mehmet'in Hayatı ve Fetihleri* bulunmaktadır.

Mont Becket Muhafızları
Jon Bullet ve Susan Schade'ye

İçindekiler

TAPINAKÇILAR KRONOLOJİSİ 13
GİRİŞ 19

Temel Kavramlar 24

SÜLEYMAN TAPINAĞI 27
Süleyman Tapınağı 28
Kudüs'ün Kutsal Kökenleri 32
Vaat Edilmiş Topraklar 33
Kral Davut'un Şehri 35
Ahit Sandığı 36
Siyon'un Harman Yeri 37
Davut ve Süleyman'ın İmparatorluğu 38
Süleyman Tapınağı İnşa Ediyor 41
Sur Kralı Hiram 43
Dul Kadının Oğlu 47
Tanrı'nın Adı İçin Bir Ev 49
Tapınağın Sonu 49

YENİ HIRİSTİYAN İMPARATORLUĞU 51
Kutsal Topraklara Hac Ziyaretleri 52
Konstantin ve Ariusçuluk 55
Bizanslılar, Persler ve Cihat 58

MÜSLÜMAN FETİHLERİ 59
Vahiyden Cihada 61
İslam Tarihi ile İlgili Sorunlar 63
İslam Emperyalizmi ve Ortaya Çıkan Hıristiyan Sapkın İnanışları 68

BİRİNCİ HAÇLI SEFERİ 74
Araplar Arasında Bölünmeler ve Çöküş 76
Tehlikeli Hac Yolculukları 78
Türk İstilası: Bizans Batı'dan Yardım İstiyor 82
Papa Urbanus'un Çağrısı 84
Haçı Almak 89
İlk Dalga: Halkın Haçlı Seferi 90
İkinci Dalga: Hükümdarlar Doğu'ya Gidiyor 93
Kudüs'ün Yeniden Fethi 95

Yükseliş (1099 - 1150) 99

TAPINAK ŞÖVALYELERİNİN KÖKENLERİ 101
Kudüs Krallığı 103
Outremer ve Müslüman Komşuları 104
Haçlılar ve Bizans 105
Yollarda Korku ve Katliam 106
Mesih'in ve Süleyman Tapınağı'nın Yoksul Askerleri 107
Tapınak Şövalyelerinin Batı Misyonu 111
Doğu'nun Kurtarıcıları ve Tüm Hıristiyan Âleminin Savunucuları 115

İKİNCİ HAÇLI SEFERİ 124
Müslüman Dostlar ve Müttefikler 125
Urfa'nın Düşüşü 126
Bernard İkinci Haçlı Seferini Başlatıyor 127
Tapınakçıların Haçlı Seferindeki Rolü 133
Şam'da Fiyasko 135
Acı Tat 138

Güç (1150-1291) 139

HAÇLI KALELERİ 141
Başına Buyruk Bir Güç 144
Tapınak Kaleleri 146

TÜCCAR BANKERLER 151
Tapınakçıların Limanları ve Akdeniz Ticareti 152
Tapınakçı Banka Ağı 154
Milletlerarası Finans Hizmetleri 155
Krallarla Hassas İlişkiler 158

ORTAÇAĞDA SAPKIN İNANÇLAR 159
Tapınakçılar ve Catharlar 160
Gnostikler 162
İslami Düalizm 164
Haşhaşiler 165
Tapınakçılar ve Dağın Yaşlı Adamı 166

SELAHADDİN VE TAPINAK ŞÖVALYELERİ 169
Amalric'in Mısır Seferleri 175
Tapınak Şövalyeleri'nin Kudüs Krallığı ile İlişkileri 176
Selahaddin'in Yükselişi 179
Outremer'deki Hizipler 183
Cresson Kaynakları 185
Hıttin'in Boynuzları 187
Selahaddin Kudüs'ü Zapt Ediyor 194
Tapınak Dağı'na Yeniden Bakmak 195

DİRENİŞ 197
Yeniden Kudüs 201
Memlüklerin Yükselişi 205
La Forbie Felaketi ve Yedinci Haçlı Seferi 208
Kutsal Toprakların Savunması için Tapınakçıların Planları 212
Akka'nın Düşüşü 217
Doğu'daki Son Tapınak Şövalyeleri 221

Düşüş (1291-1314) 223

KUTSAL TOPRAKLARDAN SÜRGÜN 225
Hayaller ve Yeni Gerçekler 225
Moğolları Beklerken 227
IV. Philippe, En Hıristiyan Kral 230
Papa Clemens'in Yeni Haçlı Seferi, Kral Philippe'in Yeni Düzeni 231
Son Günler 232

YARGILAMA 236
Suçlamalar ve İftiralar 237
Kralın Gerekçeleri 240
Casuslar, İşkenceler ve İtiraflar 241
Papa harekete geçiyor 244
Papa ve Kral Arasındaki Açmaz 246
Papa Tapınakçıların Tuhaf İfadesini Dinliyor 247

Chinon'daki Gizem 249
Chinon Parşömeni 251
Tapınakçılar Toplanıyor 254
Tapınakçıların Lağvedilmesi 254
Jacques de Molay'ın Yakılışı 256

Sonrası 261

HAYATTA KALANLAR 263
Hospital Şövalyeleri'nin Hayatta Kalışı 264
Britanya'daki Tapınak Şövalyeleri 267
İspanya - Montesa Tarikatı 268
Portekiz'de İsa'nın Tarikatı 268
Tapınak Arşivleri 271

KOMPLO TEORİLERİ 274
İlk Tepki 275
Tapınakçıların Romanı 276
Tapınakçılar ve Büyücülük 279
Süleyman'ın Tapınağı ve Masonlar 281
Aydınlanma ve Gizem 283
Masonlar ve Tapınakçılar 285
Jacques de Molay'ın İntikamı 288
Tapınak Şövalyeleri İçin İskoç Tarihi 291
Tapınakçılar Amerika'yı Keşfediyor 294
Yeni Dünya Düzeni 297
Skull and Bones 303
Ebediyen Tapınakçılar 307

Yerler 309

OUTREMER 311
İsrail 312
Kudüs: Eski Şehir 312
Tapınak Dağı 316
Akka 323
Suriye 325
Tartus (Tortosa) 325
Safita (Chastel Blanc) 327
Krak des Chevaliers 329
Arvad (Ruad) 331

AVRUPA 332
Fransa 333
Paris: Tapınak 333
İspanya 336
Segovia: Vera Cruz Kilisesi 337
Ponferrada: Tapınak Şatosu 338
Portekiz 339
Tomar 339
Almourol 342
Britanya 343
Londra: The Temple Church 344
Cressing Tapınağı, Essex 347
Rosslyn Şapeli, İskoçya 349

Tapınakçılık 353

YENİDEN DOĞAN TAPINAKÇILAR 355
Edebiyatta Tapınakçı Fenomeninin Yükselişi 355
Tapınakçı Romanları 358
Filmlerde Tapınakçılar 368
Televizyonda Tapınakçılar 374
Tapınakçı Rock 375
Oyunlarda Tapınakçılar 376

EK 1 377
Lamentacio quedam pro Templariis

EK KAYNAKLAR 383
Tapınakçıların Tarihçesi 383
Ortaçağ Hac Yolculukları 384
Haçlı Seferleri Tarihi 384
Haçlı Kaleleri 385
Kudüs ve Tapınak Dağı 385
Orta Doğu Tarihi 385
Britanya'daki Tapınakçı Yapıları 386
Kutsal Kase 386
Catharlar, Düalizm ve Diğer Sapkın İnançlar 386
Masonlar 387
Alternatif Tarih 387

WEB SİTELERİ **388**
Antik ve Ortaçağ Tarihi Kaynakları 388
Haçlı Seferleri 389
Tapınak Şövalyeleri 389
Chinon Parşömeni 390
Kudüs 390
Ahit Sandığı 391
Kutsal Kase 391
Gnostisizm, Catharizm ve Okült 391
Masonlar 391

DİZİN **392**

Tapınakçılar Kronolojisi

MÖ 1209	Mısır Firavunu Merneptah'ın bir stelinde bulunan, İsrail'e Kutsal Kitap dışındaki atıf. Bu, Yahudilerin Mısır'dan çıkışlarından sonra Vaat Edilmiş Topraklar'a varışları için verilen geleneksel tarih olan MÖ 1200'lü yıllara yakın bir tarihtir.
MÖ 993	Hz. Davut'un Kudüs'ü fethedişi ve başkent yapışı; Ahit Sandığı'nı şehre getirdi.
MÖ 958-951	Hz. Süleyman Kudüs'te Tapınağı inşa etti; Ahit Sandığı kutsalların kutsalına yerleştirildi.
MÖ 586	Asurlular Kudüs'ü ele geçirdi, şehri ve Süleyman Tapınağı'nı yıktılar. Ahit Sandığı bu tarihte ya da bu tarihten önce yok edildi ya da kayboldu.
MÖ 520	Kudüs'te İkinci Tapınak'ın inşası için çalışmalar başladı.
MÖ 63	Romalıların verdiği isimle Filistin Roma İmparatorluğu'nun bir parçası oldu.
MÖ 20-MS 64	Hirodes Tapınağı'nın inşasına başlandı.
MS 30	Nasıralı İsa Kudüs'te çarmıha gerildi.
MS 70	Roma İmparatoru Titus Yahudi İsyanı'nı bastırır ve Kudüs ile Hirodes Tapınağı'nı yıktırdı.
MS 135	İkinci Yahudi İsyanı'ndan sonra Roma İmparatoru Hadrianus Tapınağın tüm izlerini ortadan kaldırttı ve yerine bir Jüpiter tapınağı inşa ettirdi.
MS 40	Valentinus, ikinci ve üçüncü yüzyıllar boyunca filizlenen Gnostisizmi öğretmeye başladı.
MS 313	Hoşgörü Fermanı Roma İmparatorluğu genelinde Hıristiyanlığı yasallaştırdı.

MS 326-28	İmparator Büyük Konstantin'in annesi Helena Kutsal Topraklara bir hac yolculuğu yaptı ve Gerçek Haç ile Kutsal Kabir'i keşfetti.
MS 335	Kutsal Kabir Kilisesi kutsanarak açıldı.
MS 622	İslam'ın kurucusu Hz. Muhammed, Mekke'deki düşmanlarından kaçarak Medine'ye göç etti; bu hicret, Müslüman takviminin başlangıcı sayılmaktadır.
MS 632	O tarihe dek tüm Arabistan'ı fetheden ve İslam'ın egemenliği altına alan Hz. Muhammed'in ölümü.
MS 633	Hz. Muhammed'in halefi Halife Ömer Bizans İmparatorluğu'na karşı cihat ilan etti.
MS 633-37	Müslüman Arap orduları Suriye, Irak ve Filistin'i işgal etti.
MS 638	Kudüs, halife Ömer komutasındaki Arap ordusu tarafından fethedildi.
MS 710	Araplar İspanya'yı işgal ettiler.
MS 732	Arap ordusu Charles Martel tarafından Fransa'da Poitiers'de yenilgiye uğratıldı.
MS 750	Emevi hanedanı, Arap İmparatorluğu'nun başkentini Şam'dan Bağdat'a taşıyan Abbasi hanedanı tarafından devrildi.
MS 938	Kudüslü Müslümanlar Palmiye Pazarı alayı sırasında kentin çoğunluğunu oluşturan Hıristiyanlara saldırdı ve Kutsal Mezar Kilisesi'ni ateşe verdi.
MS 969	Fatımiler Mısır'ı işgal ettiler ve Kahire'yi kurdular.
MS 1004	Fatımi halifesi Hakim, Mısır ve Filistin genelinde Hıristiyanlara karşı vahşi bir zulüm başlattı.
1009	Halife Hakim'in emriyle Kutsal Kabir Kilisesi'nin yıkılması Batı'nın Müslüman Doğu'ya karşı tutumunda bir dönüm noktası oldu.
1014	Bu yıla dek Hakim'in kışkırttığı Hıristiyan karşıtı pogromlar sonucunda 40.000'den fazla kilise tahrip edilmiştir.
1055	Selçuklu Türkleri Bağdat'ı ele geçirdi.
1056	Müslümanlar Hıristiyan hacıların Kudüs'e girmesini yasakladılar.
1063	Papalık, İspanya'nın Müslümanlar tarafından işgaline karşı bir Haçlı Seferi'ne onay verdi.
1064	Yüzlerce silahsız Hıristiyan hacı Kudüs yakınlarında öldürüldü.
1071-80	Selçuklu Türkleri Küçük Asya, Suriye ve Filistin'i işgal etti.

1074	Bizans İmparatoru yardım için Papa'ya başvurdu ama sonuç alamadı.
1085	Hıristiyanlar İspanya'da Toledo'yu Müslümanların elinden aldı.
1095	Bizanslılar bir kez daha Batı'dan yardım istediler. Papa II. Urban, Bizans İmparatorluğu'nu Selçuklu Türklerine karşı savunmak ve Kudüs'ü kurtarmak için bir Haçlı Seferi çağrısında bulundu.
1099	Kudüs, Birinci Haçlı Seferi sırasında Fatimilerden alındı.
1113	Hospital Şövalyeleri'nin kuruluşu.
1119	Silahsız hacılardan oluşan büyük bir grup Kudüs'ten Ürdün Nehri'ne (Paskalya) giderken Müslümanların saldırısına uğradı ve yüzlercesi öldürüldü. Hacıları ve Kutsal Toprakları savunmak için Tapınak Şövalyeleri'nin kuruldu (Noel Günü).
1120	Nablus Konsili'nde (Ocak) Tapınakçılar Doğu'da kabul edildiler. Muhtemelen bu yıl boyunca Tapınakçılar Kudüs'teki Tapınak Tepesi'nde bulunan El Aksa Camii'nde karargâhlarını kurdular.
1127	İlk Tapınakçı Üstad-ı Azamı Hugues de Payns, Bernard de Clairvaux ile tanıştı.
1129	Troyes Konsili. Tapınakçıların Latin Tüzüğü teşkil edildi.
1131	Bernard de Clairvaux, Yeni Şövalyeliğe Övgü adlı vaazını kaleme aldı.
1130-1140	Tapınakçılar, İber yarımadasının Müslümanlar tarafından işgalini sonlandırma mücadelesinin bir parçası olarak, yeni ortaya çıkan Portekiz Krallığı'ndan hibe topraklar aldılar ve kalelerin başına getirildiler.
1136	Tapınakçılar Antakya'nın kuzeyindeki Amanos Geçidi'ni savunmak üzere Bagras kalesini aldılar.
1139	Omne Datum Optimum adlı papalık fermanıyla, Tapınakçılar Katolik Kilisesi içinde yalnızca Papa'ya karşı sorumlu olan bağımsız ve kalıcı bir tarikat olarak kuruldu.
1140	Tapınakçılar uluslararası finans imparatorluklarının merkezi haline gelen Paris Tapınağı'nı inşa ettiler.
1144	Edessa Kontluğu Zengi'nin eline geçişi Müslümanların Haçlılara karşı mukavemetinin başlangıcı oldu.
1148-49	İkinci Haçlı Seferi.
1149-50	Gazze Tapınakçılara verildi.
1152	Chastel Blanc (Safita) ve Tartus Tapınakçılara verildi.

1153	Aşkelon Frankların eline geçti.
1164-1167	Kudüs Kralı'nın Tapınakçılar tarafından da desteklenen Mısır seferleri.
1171	Selahaddin Fatımi egemenliğine son verdi, Mısır ve Suriye'de Eyyubi hanedanını kurdu.
1173	Tapınakçılar Haşhaşi elçisini öldürdü.
1176	Haşhaşiler Selahaddin'i tehdit ettiler.
1181	Chretien des Troyes, Perceval, Kutsal Kase'nin Hikayesi isimli The romansını yazmaya başladı.
1185	Londra'daki Temple Kilisesi Kudüs Patriği Herakleios tarafından kutsandı.
1187	Cresson Pınarı (1 Mayıs) ve Hıttin (4 Temmuz) Muharebeleri. Kudüs Selahaddin'in eline geçti (2 Ekim).
1189-92	Üçüncü Haçlı Seferi.
1191	Tapınakçılar Akka'da yeni bir karargâh kurdular.
1191-92	Tapınakçılar Kıbrıs'ı işgal ettiler ve kısa süreliğine ellerinde tuttular.
1202-04	Dördüncü Haçlı Seferi. Venedikliler tarafından Bizans'ın başkenti Konstantinopolis'e yönlendirildi ve şehir zapt edildi (1204).
1208	Catharlara karşı Albililer Haçlı Seferi başlatıldı.
1218	Tapınakçılar Athlit'te yeni bir kale inşa ettiler.
1218-21	Beşinci Haçlı Seferi.
1228-29	II. Frederick'in Haçlı Seferi; Kudüs'ü antlaşmayla geri aldı.
1236	Hıristiyanlar İspanya'da Cordoba'yı ele geçirdiler.
1244	Montsegur'daki Cathar kalesinin düşüşü. Kudüs'ün kaybedilmesi. La Forbie Muharebesi.
1248-54	Aziz Louis'in Haçlı Seferi.
1250-60	Mısır ve Suriye'de bir Memlûk sultanlığının ortaya çıkışı.
1266	Memlükler Tapınakçıların Saphet (Safad) kalesini ele geçirdi.
1268	Memlükler Beaufort kalesini Tapınakçılardan aldılar.
1271	Tapınakçılar Safita'yı (Chastel Blanc) ve Hospitaller Krak des Chevaliers'i Memlüklere terk etti.
1271-72	İngiltere Kralı I. Edward'ın Haçlı Seferi; Edward Memlüklerle on yıllık bir ateşkes anlaşması yaptı.

1291	Akka'nın Memlüklerin eline geçmesi (Mayıs); Tapınakçılar Tortosa ve Athlit'i boşalttılar (Ağustos).
1300-01	Tapınakçılar Mısır kıyılarına saldırdılar; Outremer'i geri alma girişimi başarısız oldu.
1302	Suriye kıyılarındaki Ruad'ın kaybedilmesi ve Tapınakçı garnizonunun katledilmesi.
1307	Tapınakçıların Fransa'da tutuklanması (Ekim).
1308	Jacques de Molay ve diğer Tapınakçı önderler Chinon'da Papalık temsilcileriyle gizlice buluştular ve bağışlandılar.
1310	Elli dört Tapınakçı'nın Paris yakınlarında kâfir oldukları gerekçesiyle yakılması.
1312	Papalık Tapınakçıları ilga etti ve mülklerini Hospital Şövalyeleri'ne devretti.
1314	Son Üstad-ı Azam Jacques de Molay ve Geoffroy de Charnay Paris'te yakılarak öldürüldü (Mart). Papa V. Clement öldü (Nisan). Robert the Bruce Bannockburn Muharebesi'ni kazandı (Haziran). Fransa Kralı IV. Philippe öldü (Kasım).
1319	Portekiz'de Tapınakçılar'ın halefleri olan İsa'nın Şövalyeleri'nin kuruluşu.
1418	Denizci Prens Henrique İsa'nın Şövalyeleri'nin Üstad-ı Azam'ı oldu.
1456	Rosslyn Şapeli'nin inşası.
1487	Cadı avcıları ın el kitabı olan Malleus Maleficarum'un yayınlanması.
1492	Kristof Kolomb Amerika'yı keşfetti. Hıristiyanlar Granada'yı ele geçirdi ve Müslümanları İspanya'dan kovdular.
1497	İsa'nın Şövalyeleri'nin bir üyesi olan Vasco da Gama, Afrika'dan Hindistan'a giden deniz yolunu keşfetti.
1550	İngiltere ve İskoçya'da Masonların ortaya çıkışı.
1571	Kıbrıs'taki Tapınakçı arşivinin Osmanlılar tarafından yok edilmesi.
1687	Sir Isaac Newton tarafından Principia Mathematica'nın yayınlanması.
1717	Londra'da Hür Masonlar Büyük Locası'nın kuruluşu.
1736 veya 1737	Ramsay'in Söylevi, Masonların Haçlıların torunları olduğunu ilan etti.

1760	George Frederick Johnson, Masonların Tapınakçıların doğrudan mirasçıları olduğunu ortaya attı.
1776	Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi.
1789	Fransız Devrimi'nin patlak vermesi.
1793	Fransa Kralı XVI. Louis giyotinle idam edildi; "Jacques de Molay'ın öcü alındı!"
1797	Augustin Barruel Fransız Devrimi yüzünden Tapınakçıları ve Masonları suçladı.
1843	Tapınak Şövalyeleri İskoç Masonik Tarikatı, Tapınakçılar'ın Bannockburn'de hazır bulundukları efsanesini ortaya attı.
1844	Mormonların kurucusu James Smith bir çete tarafından öldürüldü.
2001	Vatikan Gizli Arşivlerinde Chinon Parşömeninin keşfedilişi.

Giriş

Tapınak Şövalyeleri 1119 Noel günü Kudüs'te, İsa Mesih'in çarmıha gerildiği, gömüldüğü ve dirildiği yer olan Kutsal Kabir Kilisesi'nde kuruldu. Savaşçı şövalyelerden oluşan ve dini bir tarikat olan tarikatın merkezi, Kral Süleyman'ın iki bin yıl önce tapınağını inşa ettiği, şehre yukarıdan bakan Tapınak Dağı'ndaydı. Etrafları bu etkileyici tarihi ve kutsal eserlerle çevrili Tapınak Şövalyeleri, kutsal mabetleri ziyaret eden hacıları koruma ve kutsal toprakları savunma sorumluluğunu üstlendiler.

Tapınak Şövalyeleri kısa sürede heybetli bir milletlerarası örgüt haline geldiler. Bu seçkin görev gücünü denizaşırı ülkelerde muhafaza etmek için Avrupa'da büyük arazi bağışları yapıldı, papalar ve krallar tarafından özel haklar ve ayrıcalıklar tanındı. Kırmızı bir haç işlenmiş beyaz tuniklerini giyerek Batı'nın ilk üniformalı daimi ordusu haline geldiler ve aynı zamanda Londra ve Paris'ten Fırat ve Nil Nehirlerine dek uzanan geniş bir finans ağa öncülük ettiler. Tarikat olarak güçlü ve zengindiler, ancak birey olarak yaşantıları basit ve sade idi. Cesaretleri efsanevi, adanmışlıkları mutlak ve kayıp oranları yüksekti; savaş alanında veya esir alındıktan sonra hayatlarını kurtarmak için dinlerinden dönmeyi reddeden en az yirmi bin Tapınak Şövalyesi öldürüldü.

Fakat sonunda Tapınakçılar Doğu'daki Müslümanlar tarafından değil, Batı'daki Hıristiyan dostları tarafından ortadan kaldırıldılar. 13 Ekim 1307 Cuma günü Tapınak Şövalyeleri tüm Fransa'da ve kısa süre içinde Avrupa'nın başka yerlerinde tutuklandılar. Ağza alınmayacak dini sapkınlıklar, fuhuş, homoseksüellik ve puta tapmakla suçlandılar; birçoğu işkence gördü ve suçlarını itiraf etti. Sonları 1314 yılında Tapınakçıların son Üstad-ı Azam'ının diri diri kazığa bağlanıp yakılmasıyla geldi.

Yıkılışlarının yarattığı şok ve gizem, o zamandan beri yedi asır boyunca Tapınak Şövalyeleri'ne olan ilgiyi artırmıştır. Bazı tarihçiler Tapınakçıların Doğu'daki geçici ikametlerinin onları Fransa'daki Catharların benimsediği kadim bir sapkın inanış olan Gnostisizm tanıştırdığı varsayımında bulunurken, Masonlar da Süleyman Tapınağı'ndan Tapınak Şövalyeleri aracılığıyla kendilerine okült bilgilerin geçtiğini öne sürmüşlerdir.

Tapınakçılar hakkında hiçbir zaman günümüzdeki kadar hararetli spekülasyonlar yapılmamıştır. Tapınakçılar gerçekten de Tapınak Dağı'nın altında kazı yapmışlar ve iktidar, servete ulaşmalarını, bazılarına göre bugüne dek gizli de olsa varlıklarını sürdürmelerini açıklayan olağanüstü bir şey bulmuşlar mıydı? Yoksa buldukları büyük bir hazine miydi? Belki de Ahit Sandığı? Kutsal Kase? İsa'nın yaşamının ve mesajının sırrı olabilir miydi? Tapınakçılar dağıtıldıklarında bu sır nereye taşınmıştı? İskoçya'ya mı, Amerika'ya mı?

Kesin olan şudur ki, Tapınakçıların yükselişi ve çöküşü, Batılı hacılara ve Doğulu Hıristiyanlara yönelik başlayan zulümlerden ve tüm Avrupa'yı tehdit eden yeni bir saldırı dalgası karşısında, Doğu'daki iki yüzyıllık haçlı seferi macerasına denk gelmektedir. Küçük Asya, Suriye ve Filistin'i Müslüman işgalinden kurtarmak için 1095 yılında Birinci Haçlı Seferi başlatılmıştır. Savaş eşzamanlı olarak İber yarımadasında da devam ediyordu, nitekim Tapınak Şövalyeleri sonunda İspanya ve Portekiz'in özgürlüklerine kavuşturulmasında yardımcı olmuşlardı. Ancak merkezinde Tapınak Şövalyeleri'nin olduğu Doğu'daki haçlı seferleri, Selahaddin Eyyubi veya Memlükler tarafından birleştirildiklerinde savaş alanına çıkan ezici Müslüman

üstünlüğüne karşı koymak için asla yeterli olmadı. 1291'de Memlükler son Frank yerleşimcileri Kutsal Topraklardan sürdüklerinde, Tapınak Şövalyeleri'nin var olma amacı ortadan kalktı ve çok geçmeden Fransa Kralı'nın doymak bilmeyen açgözlülüğüne ve zorbaca hırslarına kurban gittiler.

Papalığın tarikatın çöküşünde oynadığı rol Tapınak Şövalyelerine dair en büyük gizemlerden biridir. Papa şövalyelerin hamisiydi ve Tapınak Şövalyeleri yalnızca Papa'ya karşı sorumluydular, ancak Papalığın Fransa Kralı'nın isteklerine görünüşte boyun eğmesine bakılınca, Papa ya Tapınak Şövalyelerine ihanet etmişti ya da onları itham edilen korkunç suçlardan suçlu bulmuştu. Bu varsayımlar 2007 yılında Vatikan Tapınakçıların liderlerinin 1308 yılında Chinon'da Papalık soruşturmacılarına verdikleri ifadeyi kaydeden bir parşömenin yayınlamasıyla dramatik bir hal aldı. Belge Vatikan Gizli Arşivlerinde bulunmuş ve Papa'nın Tapınakçıların zındıklık suçlamasından masum olduklarına inandığını ortaya koymuştu, fakat Jacques de Molay ve sayısız diğer şövalyenin hayatını kurtarmak için yedi yüz yıl kadar geç kalmıştı.

Kitap hakkında

Bu kitap yedi fasıldan oluşmaktadır. İlk dört fasıl tarihsel arka planı ele almaktadır. Tapınak Şövalyeleri'nin isimlerini aldıkları Kudüs'teki Süleyman Tapınağı'nın kökenleriyle başlamakta, Hıristiyanlığın yükselişi ve İslam'ın meydan okumasıyla, Tapınak Şövalyelerinin varoluş nedeni haline gelen hac ziyaretleri ve Haçlı Seferleri'nin bağlamıyla devam etmektedir. Tarihçe daha sonra Tapınakçıların kuruluşu, güçlenmeleri ve Kutsal Toprakların Müslümanların eline geçmesiyle dramatik akıbetleri üzerinden ilerlemekte ve yargılanmalarıyla sona ermektedir. Beşinci fasıl Tapınak Şövalyelerinin dağılmasından sonraki dönemi, hayatta kalan çeşitli toplulukları ve Masonlar ile komplo teorisyenleri tarafından benimsenmelerini ele almaktadır.

Kitabın son iki faslı, bugün Orta Doğu ve Avrupa'da görülebilecek en ilginç Tapınak Şövalyelerine ait yapılar ve binaları, Tapınakçılık fenomeninin ortaya çıkışını - Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın tarihinin ve efsanesinin kurgudan bilgisayar oyunlarına kadar popüler kültürde benimsenmesini Tapınakçılara ilişkin kitap ve web sitelerinin incelemelerini içermektedir.

OUTREMER* HARİTASI - KUTSAL TOPRAKLARDAKİ HAÇLI YERLEŞİMLERİ

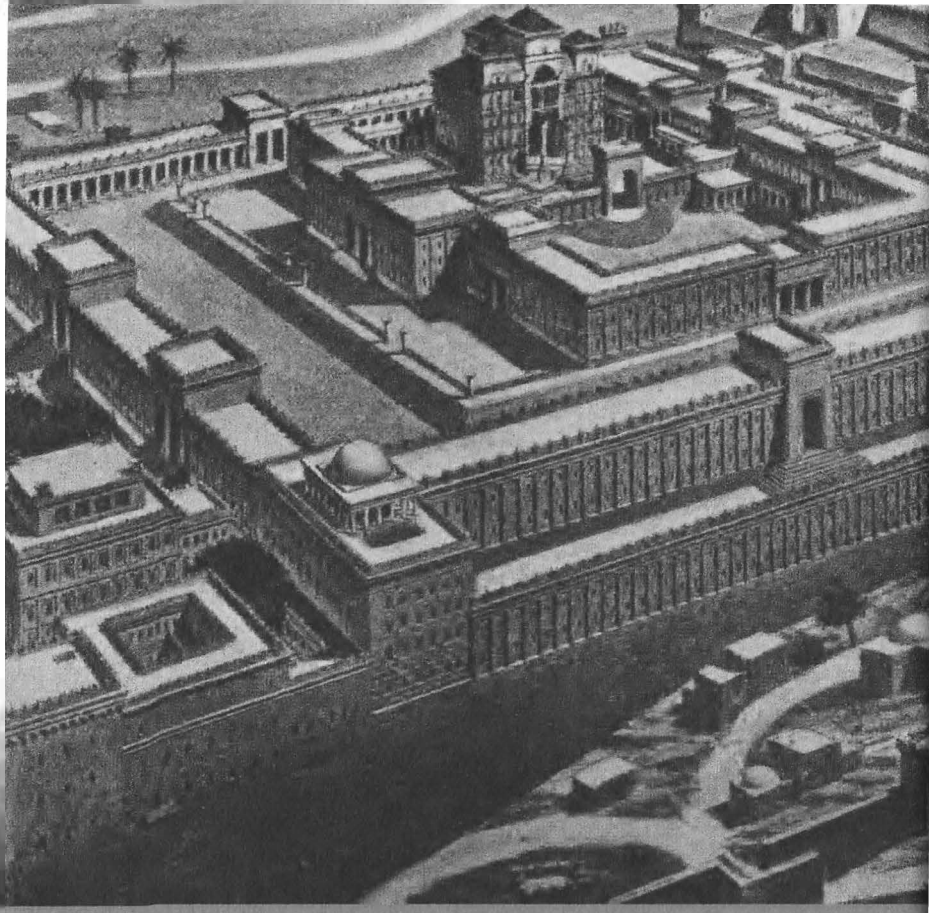

* Eski Fransızca Denizler Ötesi. İlk Haçlı Seferi'nden sonra Kutsal Topraklar ve Suriye'de kurulan siyasi yapıları tanımlamada kullanılan terim Urfa Kontluğu, Antakya Prensliği, Kudüs Krallığı, Trablusşam Kontluğu'ndan oluşan Haçlı devletlerini ve genel olarak Akdeniz'in öteki yakasını ifade ederdi. (ç.n.)

I. Fasıl

Temel Kavramlar

Tapınak Dağı'ndaki Süleyman Tapınağı'nın yirminci yüzyıl başlarına ait bir çizimi

Süleyman Tapınağı

Üç Tapınak ve Bir Vizyon

Tapınak Şövalyelerinin öyküsü, bugün Kubbetü's-Sahra'nın bulunduğu Kudüs'teki Tapınak Dağı'yla başlar. Yahudilerin efsanevi, kayıp tapınağı Hz. Süleyman'ın Tapınağı burada inşa edildiği için Tapınak Şövalyeleri Kutsal Toprakların koruyucuları olarak isimlerini buradan aldılar ve askeri, ruhani karargahlarını buraya kurdular. Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam için kutsal olan yapı, Ahit Sandığı'nın da bulunduğu yer olduğu için dünya üzerindeki başka hiçbir mekânı böylesine kalıcı bir efsaneye sahip değildir.

Fiziksel olarak Tapınak Dağı, Büyük Hirodes tarafından MÖ 25-10 yıllarında Hz. Süleyman'ın bin yıl önceki asıl tapınağının yerine inşa edilen devasa tapınağı desteklemek üzere doğal bir tepe üzerine inşa edilen geniş bir platform şeklindedir. Markos İncili 13:1-2. bapta Hirodes'in Tapınağı'na atıfta bulunulur; bir havari İsa'ya, "Öğretmenim" dedi, "Şu güzel taşlara, şu görkemli yapılara bak!" deyince, İsa ona, "Bu büyük yapıları görüyor musun? Burada taş üstünde taş kalmayacak, hepsi yıkılacak!" der. İşte bu tapınak, kehanete uygun olarak, MS 70 yılında Roma İmparatoru Titus tarafından Yahudi isyanını bastırmak için yıkılmıştır.

Süleyman Tapınağı

Hirodes'in Tapınağı'ndan geriye hiçbir şey kalmamış olsa da, Tapınak Dağı platformunun açıkta kalan ve Ağlama Duvarı olarak bilinen batı istinat duvarı, sadece kayıp Hirodes Tapınağı'nı değil, aynı yerde üç bin yıl önce inşa edilen ilk tapınağı, Süleyman Tapınağı'nı da sembolize eder hale gelmiştir.

Saba Melikesi Kral Süleyman'ı ziyaret ediyor.

Davut ve Batşeba'nın oğlu Süleyman yaklaşık MÖ 962 yılında İsrail Kralı oldu ve yaklaşık MÖ 922 yılında öldü. Kırk yıllık hükümdarlığı boyunca ticari ve siyasi ilişkileri genişletmiş, kabileler arasındaki bölünmeye karşı krallık otoritesini merkezileştirmiş ve geniş bir inşa programına girişmiştir. Başlıca eserleri krallık sarayı ve Kudüs'teki Tapınak'tı.

Süleyman'ın Tapınağı'nın planlanması ve inşası hakkında bildiklerimizin neredeyse tamamı Eski Ahit'ten, özellikle de 2. Samuel, 1. Krallar ve 1. Tarihler kitaplarından gelmektedir. Ayrıca 2 Krallar kitabından Asurluların MÖ 586 yılında Kudüs'ü ele geçirdiklerini,

kenti nasıl yıktıklarını, Süleyman'ın Tapınağı'nı nasıl yaktıklarını ve Mezmurlar 137:1'deki ağıtlardan halkı Babil'e sürgüne gönderdiklerini biliyoruz: " Babil ırmakları kıyısında oturup Siyon'u andıkça ağladık."

Daha sonra Ezra Kitabı'nda Asurluların Persler tarafından yıkılmasından sonra Pers Kralı Büyük Kiros'un Yahudilerin Babil'deki esaretlerinden evlerine dönmelerine ve tapınaklarını yeniden inşa etmelerine izin verişi anlatılır. MÖ 520 yılında başlanan ve beş yıl sonra tamamlanan Zerubbabel Tapınağı olarak da bilinen bu ikinci Tapınak, Süleyman Tapınağı ile aynı yerde bulunuyordu ve muhtemelen onun planına uygun inşa edilmişti, ancak Yahudilerin o zamanki yoksullukları nedeniyle Süleyman'ın süslemelerinin ihtişamını yeniden yaratmak mümkün değildi.

Kudüs iki yüz yıl boyunca Pers İmparatorluğu'nun bir parçası olarak kaldı. Ancak Büyük İskender'in MÖ 333 yılında İssus savaşında Pers Kralı III. Darius yenmesiyle tüm Orta Doğu Yunanlıların egemenliği ve kültürel etkisi altına girdi. Zamanla Yunanlıların yerini Romalılar almış olsa da Yunan kültürü büyük ölçüde varlığını sürdürmüştür. Romalıların deyimiyle Filistin, MÖ 63 yılında Roma İmparatorluğu'nun bir parçası haline geldi, ancak Roma çıkarlarına sadakatini kanıtlayan ve MÖ 37 yılında Yahudilerin Kralı olarak atanan bir Yahudi olan Büyük Hirodes döneminde bölgeye tam özerklik verildi.

Hirodes döneminde ikinci Tapınak beş yüzyıl boyunca yıpranmış ve bakımsız kalmıştı, ancak yapının yıkılması küfür olarak algılanırdı. Bunun yerine ikinci Tapınağı yeni yapının planlarına dahil etti, görkemli bir ölçekte genişletti ve yeniledi; aslında inşa edilen yapı üçüncü bir tapınaktı, fakat yine de ikinci tapınak olarak sayıldı. Ancak bir asırdan kısa bir süre içinde Hirodes'in Tapınağı da yıkıldı.

Bununla beraber başka bir tapınak daha bulunuyordu ve gerçekte hiçbir zaman var olmamış olsa da, eski Ahit'in Hezekiel Kitabı'nda ayrıntılı olarak tasvir edilmişti. Peygamber Hezekiel Babil'e sürülenler arasındaydı ve orada İsrail'in eski görkemine kavuştuğunu ve Süleyman'ın Tapınağı'nın yıkıntılarından yeniden yükseldiğini

görmüştü. Hezekiel'in Tapınağı, Süleyman Tapınağı'na duyulan özlemin ifadesi, yitirilmiş bir idealin sembolüydü. Bu anlamda, sadece Yahudiler için değil, tüm halklar için Süleyman Tapınağı dünyanın en efsanevi yapılarından biri, binlerce yıldır hayallere ilham veren bir abide haline gelmiştir.

Yeni Ahit, Hezekiel'in Tapınak sembolizmine başka bir boyut daha ekler. Hz. İsa Tapınağın yıkılacağı kehanetinde bulunduktan sonra, Yuhanna İncili 2:16'da "Bu tapınağı yıkın, üç günde onu yeniden kuracağım" diyerek kendi ölümüne ve dirilişine atıfta bulunur, böylece yıkılan dünyevi Tapınağın yerine İsa sonsuza dek sürecek ilahi bir Tapınak haline gelir. Hıristiyanlar için inançlarının temel taşı olan diriliş İsa'nın bu vizyonunda Yeni Tapınak, Cennet ise Yeni Kudüs olarak ifade edilmiştir.

Kutsal Kitap ve Tarih

Kudüs'teki Birinci Tapınak hakkındaki bütün bilgiler Eski Ahit'ten gelmektedir, bu Davut ile Süleyman Krallığı'nın varlığı için de geçerlidir. Hiçbir yabancı kaynak veya maddi delil mevcut değildir, Tapınak Dağı'nda arkeolojik kazılarla ilgili günümüzün dini ve siyasi hassasiyetleri de bu durumu zorlaştırmaktadır. Bu durum bazılarının eski krallık ya da eski Tapınak için tarihsel bir dayanak olmadığını iddia etmelerine yol açmıştır. Ancak İncil'deki bilgileri reddetmek için çok sayıda ikincil kanıt - siyasi, ekonomik ve kültürel - bulunmaktadır. Hz. Süleyman ile Sur Kralı Hiram (Kutsal Kitap'ın bazı bölümlerinde Huram olarak da adlandırılır) arasındaki karmaşık ticari ilişkilere dair ayrıntılar buna bir örnek sayılabilir. Hiram varlığı bağımsız olarak kanıtlanmış tarihi bir figürdür.

İsrail'in bir halk ve bir ülke olarak varlığından eski Mısırlılar tarafından MÖ 1209 gibi erken bir tarihte, 2. Ramses'in oğlu Merneptah'ın hükümdarlığı sırasında bahsedilmektedir. Süleyman'ın hükümdarlığından (MÖ 962-922) sonraki yüzyıl içinde, Kutsal Kitap'taki olaylar ve kişiler Asur yazıtlarında ve daha sonra da çağdaş Pers, Yunan ve Roma metinlerinde doğrulanmaktadır.

Ancak Eski Ahit kitaplarının genellikle anlattıkları olaylardan çok daha sonra yazıldıkları da bir gerçektir Örneğin, 1. Krallar'da Birinci Tapınak'ın inşası anlatılmadan önce dört yüzyıl geçmişti ve aslında o zamana kadar tapınak çoktan yıkılmış ve tapınaktaki en kutsal nesne Ahit Sandığı çoktan ortadan kaybolmuştu. 1. Krallar yazıldığında, Yahudiler Tanrı'nın himmetini bir şekilde kaybetmiş gibi görünen, yenilmiş ve ezilmiş bir halktı, metnin kısmi bir amacı da onlara Tapınağın ihtişamı sayesinde aralarında yaşayan Tanrı'nın huzurunda güçlü ve birlik içinde oldukları zamanları hatırlatmaktı. 1. Krallar tarihsel bir anlatıdan öte, bir arzu ve umut kitabıydı, kaybedileni geri kazanmak için dindarlığa geri dönmeyi öğütlüyordu.

Davut ve Süleyman'ın saltanatlarını ve Birinci Tapınak dönemini anlatan Eski Ahit kitaplarının, Kutsal Kitap uzmanları tarafından genel olarak kabul edilen yazılış tarihleri aşağıdaki gibidir.

2. Samuel: Babil sürgünü sırasında, MÖ altıncı yüzyılda yazılmıştır, ancak daha önceki kaynaklara dayanmaktadır.

1. ve 2. Krallar: 2. Samuel ile aynıdır.

1 ve 2 Tarihler: MÖ dördüncü yüzyılın ikinci yarısında, yani MÖ 350-300 yıllarında yazılmıştır.

Ezra: Ezra'nın kendisi Kudüs'e MÖ 397'de gelmiştir, ancak kitap yarım yüzyıl sonra Tarihler'le aynı yazarlar ya da derleyiciler tarafından yazılmıştır.

Mezmurlar: Geleneğe göre Davut'a atfedilse de, aslında altı yüzyıl boyunca yazılmış ve derlenmiştir; bazılarının orijinal hali belki de Birinci Tapınak dönemine aittir ve hepsi Babil sürgününden sonra derlenmiştir.

Hezekiel: Hezekiel MÖ 597 yılında Babil'e gitmiştir ve kitabının tamamını ya da bir kısmını oradayken yazmış olabilir, ancak üçüncü yüzyıla ait bir *pseudepigrapha*, yani üç yüz yıl daha eski görünmesi için yazılmış sahte bir kitap olması da mümkündür.

Yeni Ahit'teki kitaplar: Genellikle olaydan çok sonra yazılmıştır, bunların da aynı şekilde tarihsel olmanın ötesinde amaçları vardır.

Örneğin, Markos İncili çalkantılı bir dönemde, Roma'ya karşı patlak veren bir Yahudi isyanı sırasında ya da hemen sonrasında, İmparator Titus'un ikinci Tapınağı yıktırdığı MS 70 yılında yazılmıştır ve bu nedenle İsa'ya atfedilen sözler muhtemelen kehanetten yaşanmış tecrübelere dayanmaktadır. Aynı şey Yuhanna İncili 2:16'da İsa tarafından söylenen "Bu tapınağı yıkın, üç günde onu yeniden kuracağım" sözleri için de geçerlidir. Bu sözlerin İsa'nın ölümü ve dirilişine atıfta bulunduğu kabul edilir ki bu da yaklaşık olarak MS 30 yılında gerçekleşmiştir, oysa Yuhanna İncili MS 85 yılından önce yazılmamıştır.

Kudüs'ün Kutsal Kökenleri

Tapınak inşa edilmeden ve hatta Kudüs'ten de önce Ophel Tepesi vardı. Sonradan Davut'un şehri olacak olan Ophel tepesinde MÖ 3200 yılına tarihlenen mezarlar bulunmuştur, ancak hiçbir yerleşim izine, kentsel yaşama dair hiçbir kalıntıya rastlanmamıştır. Batıda Kenan toprakları, ticaret yolu olan Akdeniz kıyısındaki düzlüklere kadar uzanıyordu ve doğuda, o zamanlar bile dünyanın en eski şehirlerinden biri olan Eriha'nın bulunduğu Ürdün Nehri vadisi vardı. Ancak Yehuda Krallığı'nın bu dağlık bölgesinde, Ophel Tepesi dolayında çok az insan yaşıyordu. İleride Yahudi, Hıristiyan ve Müslüman dünyaları için büyük bir önem kazanacak Kudüs, alışılmışın dışında ücra bir dağlık bölge olarak başladı.

Yine de, sağladığı doğal koruma ve doğu kanadından akan Gihon Pınarı nedeniyle bazı yerleşimciler Ophel tepesini tercih etmişlerdi, böylece MÖ on dokuzuncu yüzyılın sonunda tepe bir surla çevrildi, kuzey ucunda bir kale inşa edildi ve hisarın yamaçlarına tırmanan yapay teraslar üzerine evler inşa edildi. Mısırlılar artık buranın varlığından haberdar olmuşlardı; On İkinci Hanedan çömlekleri üzerinde yazılı olarak bulunan on dokuz Kenan kenti arasında, "Şalem tarafından kurulan" anlamına gelen Rushalimum adlı bir kent de vardı. Antik Orta Doğu'da tepeler ve dağlar gökyüzüne uzandıkları için ilahi güçle ilişkilendirilirdi ve batan güneş ya

da akşam yıldızıyla özdeşleştirilen Suriye kökenli bir tanrı olan Şalem, kendini Ophel tepesinde göstermişti. Kudüs kurulduğu andan itibaren kutsal bir yerdi.

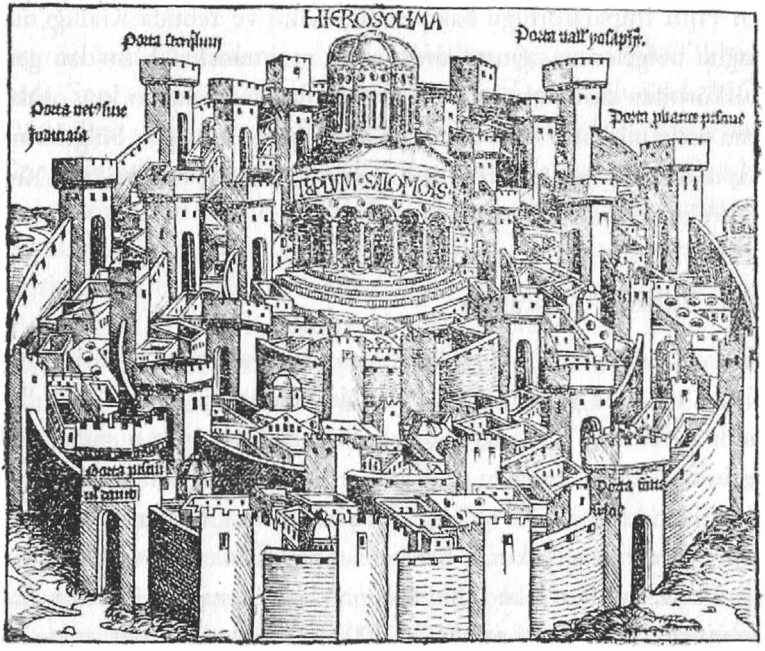
Altı yüz yıl sonra, yaklaşık MÖ 1200'de Kudüs, Kenan diyarına yeni yerleşmiş bir halk olan Yevusluların eline geçti. Bu, ani iklim değişiklikleri ve Karadeniz'in ötesinde ortaya çıkan ve Küçük Asya, Orta Doğu, Akdeniz ve hatta Libya ve Mısır kıyılarına kadar güneye doğru akınlar düzenleyen Deniz Kavimlerinin büyük göçünün damgasını vurduğu çalkantılı bir dönemdi. Deniz Kavimleri'nin yıkıcı akınları sonucu Yunanistan'daki Miken ve Küçük Asya ve Suriye'nin büyük bölümüne yayılan bir imparatorluk kuran Hititler de dâhil olmak üzere tüm uygarlıklar yıkılmıştır. Yevuslular muhtemelen Hitit İmparatorluğu bakiyesi bir halktı ve Yehuda Krallığı'nın dağlık bölgelerine sığınmışlardı, hatta muhtemelen Mısır'dan geri püskürtülen deniz kavimleri olan Filistiler de Kenan'ın kıyı ovalarına yerleşmişlerdi. Ama aynı zamanda Kenan'ın dağlık bölgelerine başka bir halk yerleşiyordu: kabileleri kısa süre içinde Yevuslu Kudüs'ü kuşatan İsrailliler.

Vaat Edilmiş Topraklar

Kutsal Kitap'a göre, İsrailoğulları Mezopotamya'dan gelmiş ve bir süre Kenan diyarına yerleşmişlerdir. Ancak daha sonra MÖ 1750 yıllarında kıtlık İsrail'in on iki kabilesini Mısır'a sürmüş ve burada köleleştirilmişlerdir. Mısır'dan ünlü göçleri MÖ 1250 yılında Musa'nın önderliğinde Sina Çölü'ne kaçmalarıyla başlamış, oradan da tanrıları Yahve tarafından Kenan'ın bereketli topraklarına yönlendirilmişlerdir. Musa, halkının Vaat Edilmiş Topraklar'a ulaştığını görecek kadar yaşamadı, bu olay yaklaşık MÖ 1200'lere tarihlenir; onun yerine İsrail kabileleri halefi Yeşu'nun önderliğinde Kenan'a saldırdı ve Yevusluların surlarla çevrili şehri Kudüs hariç tüm ülkeyi kılıçtan geçirdi.

Ancak modern bilim Mısır'dan kaçışın İncil'deki anlatımına şüpheyle yaklaşmaktadır. On Dokuzuncu Hanedan firavunu II. Ramses dönemine ait bir stelde, yeni başkenti Pi-Ramesse'nin

inşasında işçi olarak çalıştırılan Apiru adlı bir halktan bahsedilmektedir. Eskiden Apiru'nun (ya da Habiru/Hapiru'nun) Eski Ahit'te Mısır'dan Çıkış'tan hemen önce inşaat işleriyle uğraştıkları anlatılan Yahudilere atıfta bulunduğuna dair spekülasyonlar yapılmaktaydı. Ancak günümüzdeki akademik görüş, Apiru'nun etnik bir grubu tanımlamadığı, hem Suriye hem de Mezopotamya'da paralı askerler, akıncılar, haydutlar, serseriler ve benzeri grupları tanımlamak için kullanılan bir terim olduğu, Mısır'da ise "bağlamak" veya "esir almak" anlamına gelen *hpr* fiilinden gelen Apiru teriminin muhtemelen devlet inşaatlarında ve taş ocaklarında çalıştırılan Asyalı esirleri işaret ettiği yönündedir.

1493 yılına ait bir Alman gravüründe Kudüs ve merkezinde Süleyman Tapınağı.

Ramses'in oğlu Merneptah'ın hükümdarlığı sırasında dikilmiş, MÖ 1209 yılına tarihlenen bir stelde, "İsrail harap oldu, soyu yok oldu" şeklinde kısa bir yazıt bulunmaktadır. Bu, o dönemde İsrail'e

Kutsal Kitap'ta yer almayan tek atıftır ve Merneptah'ın Kudüs'ün kuzeyindeki dağlık bölgede yaşayan, toplu olarak İsrail olarak bilinen müttefik Efrayim, Benyamin, Manaşşe ve Gilat kabilelerine karşı yaptığı başarılı sefere atıfta bulunmaktadır. Bu Mısır kayıtlarında Mısır'dan Çıkış öyküsünü destekleyen hiçbir ayrıntı bulunmazken, vakıa ancak MÖ dokuzuncu ve beşinci yüzyıllar arasında yazıya geçirilmiştir. Nitekim köktendinci birkaç bilim adamı dışında, genel olarak kabul edilen görüş Mısır'dan Çıkış olmadığıdır, ancak Apiru arasında bulunan az sayıda İsrailli Kenan'a kaçmış olabilir ve anlattıkları sıradan bir gerçekliği dramatik hale getirmiş olabilir - yani İsrailliler, zaten Kenan'ın dağlık bölgelerinde yaşayan ve yavaş yavaş Vaat Edilmiş Topraklar olarak adlandırdıkları ülkenin tamamını ele geçiren yıkıcı bir yabancı paralı asker ya da haydut grubu olabilir.

Kral Davut'un Şehri

Daha sonraki bir tarihte, MÖ 1020 civarında, İncil'deki Saul adlı kişi, İsrail adı verilen gevşek bir şekilde örgütlenmiş kuzey kabileleri topluluğunun ilk kralı oldu. Saul'un ölümünden sonra, yaklaşık MÖ 1000 yılında, İsrail'in ileri gelenleri, önce Saul'un emrinde hizmet eden ancak daha sonra ona karşı isyan eden Davut'a gittiler. Beytüllahimli bir çiftçinin oğlu olarak doğan Davut, o zamandan beri güneydeki Yehuda kabileleri üzerinde kendi krallığını kurmuştu ve İsrail'in ileri gelenleri şimdi ondan kendi kralları olmasını istiyorlardı. Yevus yerleşimi Kudüs, Birleşik İsrail ve Yehuda Krallığı tarafından tamamen kuşatılmıştı.

Yehuda Krallığı'nın başkenti Kudüs'ün yirmi mil güneyindeki Hebron'daydı. İbrahim'in ve İsrailliler'in diğer atalarının mezar yeri olduğuna inanıldığı için Hebron son derece önemliydi. Davut otuz yaşındayken halkın ileri gelenleri Hebron'a gelip onu hem Yehuda'nın hem de İsrail'in kralı yaptılar, Davut Kudüs'ü fethetmeden önce yedi yıl boyunca orada kaldı. Hebron'un tüm sembolizmine rağmen Davut Kudüs'ü yeni başkenti yaptı ve Kutsal Kitap'taki ifadeyle "tüm İsrail'i" otuz üç yıl daha buradan yönetti.

Davut'un Kudüs'ü birleşik krallığının başkenti yapma kararında şehrin kalesi, surları ve kutsal kökenleri bir rol oynadıysa da, muhtemelen en önemli sebep şehrin ne Yehuda'ya ne de İsrail'e ait olması ve İsrail'in on iki kabilesinden hiçbirinin şehir üzerinde herhangi bir tarihi ya da dini hak iddia etmemesiydi. Aslında fetihten sonra Kudüs kozmopolit bir şehirdi; İsrailliler yerli Kenanlı ve Hititlileri kovmak yerine onların arasında yaşadılar. Kudüs, kralın İsrail ve Yehuda kabilelerini kendi merkezi kontrolü altına alabileceği bağımsız bir başkent için mükemmel bir seçimdi.

Ahit Sandığı

Tanrı Sina Dağı'nda Musa'ya, İsraillilerin On Emir için taşınabilir bir muhafaza işlevi görecek, altın kaplı akasya ağacından bir sandık inşa etmeleri gerektiğini söylemişti. İsrailoğulları'nın çölde dolaştıkları süre boyunca taşıdıkları ve Ürdün Nehri'ni geçerek Vaat Edilmiş Topraklar'a getirdikleri Sandık, inançlarının en kutsal simgesiydi ve Tanrı'nın varlığını temsil ediyordu. İstirahat ettiklerinde, Sandık ibadet için bir toplanma yeri olarak kullandıkları süslü bir çadır olan Mişkan'a konurdu. Davut Kudüs'ü fethettikten sonra Ahit Sandığı'nın şehre getirilmesi ve kalıcı bir yere yerleştirilmesi gerektiğini düşündü.

Kudüs sadece Davut'un siyasi otoritesinin merkezi olmakla kalmayacak, aynı zamanda halkının dini yaşamının da merkezi olacaktı. Böylece Davut, keten bir kâhin efodu* giyerek "Rab'bin önünde var gücüyle oynuyordu" (2. Samuel 6:14) Ahit Sandığı'nı Kudüs surlarının hemen dışındaki Gihon Pınarı'na götürdü ve burada çadır benzeri bir tapınağın içine yerleştirilerek tüm kabileleri kendine biat ettirdi.

Ancak Davut'un Ahit Sandığı'nın surlar içinde kalıcı bir mekânı olması önerisi, peygamber Natan'ın itirazıyla karşılaştı. Natan'a göre, kabileler çölde dolaşırken Tanrı bir tapınağa ihtiyaç duymamıştı ve şimdi de bir tapınak istemiyordu. Natan devam etti, Davut Tanrı için bir hane inşa edeceğine, Tanrı Davut'a bir hane, yani içinden Mesih'i çıkaracak bir hanedan kuracaktı. Her halükarda Tanrı'nın

* Yahudilerde rahiplerin giydiği, sırt üstü düşerek diğer giysileri saran cübbe. (ç.n.)

reddi geçiciydi; Davut eli kanlı, savaşçı bir kral olduğu için tapınağı inşa etmeye uygun kişi değildi, ancak tapınağın yerini seçmesine, malzemeleri toplamasına ve planları hazırlamasına izin verilirken, tapınağı inşa etme şerefi oğlu Süleyman'a verilecekti.

Siyon'un Harman Yeri

Davut'un Ophel Tepesi'ndeki şehrinin hemen kuzeyinde, Aravna adında bir Yevuslunun arazisinin bulunduğu Siyon adında daha yüksek bir zirve vardı (2.Samuel 24:15-25; 1.Tarihler 21:15-28). Davut'un krallığını vuran ve üç gün içinde yetmiş bin kişinin ölümüne yol açan salgın sırasında ona bir melek göründü; melek dağın zirvesindeki Aravna'nın harman yerinde duruyordu. Davut, salgını önlemek için orada bir sunak inşa etmesi ve Tanrı'ya kurban sunması gerektiğine karar verdi. Kudüs'ün son Yevus kralı olabilecek olan Aravna, harman yerini karşılıksız vermeyi teklif etti, ama Davut karşılığını ödemede ısrar etti. Aravna ilk yakmalık kurban için öküz vermek istediğinde, Davut onların da parasını ödedi. Davut'un buranın kutsallığını fark etmiş olması muhtemeldir, çünkü Yevuslular harman yerlerini samanı buğdaydan ayırmanın yanı sıra kehanet ve fırtına tanrısı Baal'ın bereket kültü için de kullanıyorlardı. Ama Davut toprağı ve öküzlerine karşılık Aravna'ya ödeme yaparak, kurbanın kendi tanrıları Yahve'den başka kimseye karşı bir yükümlülük altına girmeden yapılmasını sağlamış oluyordu.

Davut'un kurban sunduğu andan itibaren Tapınağın gelecekteki yeri işaretlenmiş oldu. Bilim adamları Tapınağın gerçek planını ve konumunu tartışmaktadırlar, ancak Ortodoks Yahudiler kutsalların kutsalını, Tapınağın en içteki harimini, bugün hala Tapınak Dağı'ndaki Kubbetü's-Sahra'nın mazgallarının arkasında görülebilen, Müslümanların Hz. Muhammed'in Cennete yükseldiğini söylediği ve bir zamanlar Yevusluların muhtemelen tanrılarına kurban sundukları yer olan o büyük kayanın üzerine yerleştirmektedirler. Adeta burayı Yahudi geleneğine daha sıkı bağlamak istercesine, burası İncil'de sonradan İbrahim'e oğlu İshak'ı kurban etmesinin emredildiği Moriah

Dağı olarak da tanımlanmıştır (2 Tarihler 3:1). Ancak Ahit Sandığı bir süre için Davut'un onu şehre getirdiğinde bıraktığı yerde, surların hemen dışında, Gihon pınarının yanında kaldı.

Davut ve Süleyman'ın İmparatorluğu

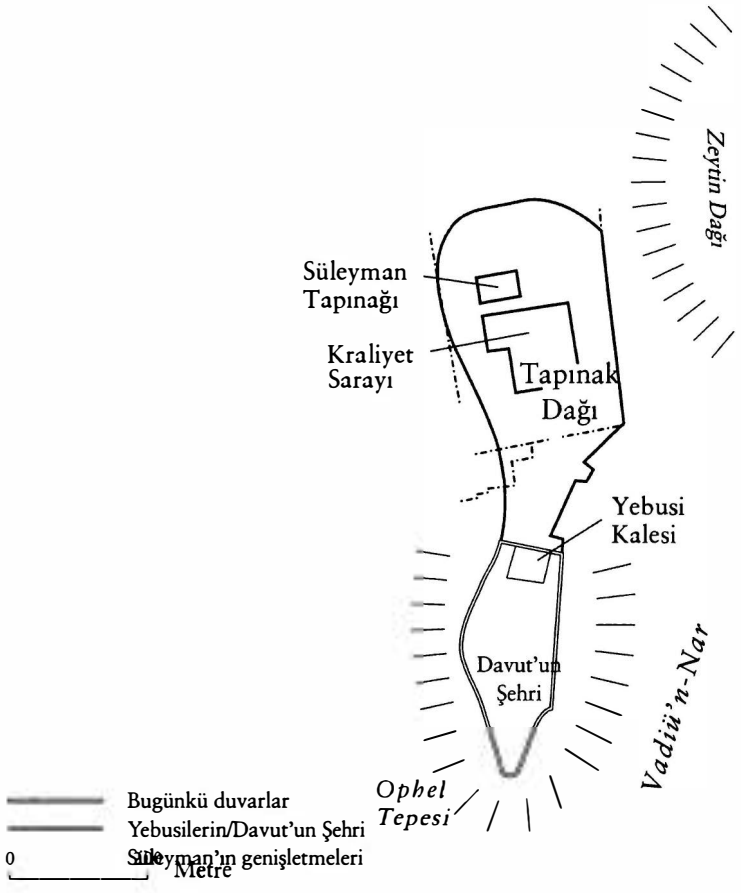
Davut Sandık'ı Kudüs'e getirip Siyon Dağı'nın tepesindeki Tapınak'ın arazisini alırken, bir yandan da küçük bir imparatorluk kuruyordu. Yehuda ve İsrail'in birleşik krallıkları bugünkü İsrail devletinden daha genişti, çünkü Ürdün Nehri'nin her iki yakasını da içine alıyor ve kuzeye doğru Golan Tepeleri'nin ötesine dek uzanıyordu. Davut, Kudüs'ü fethettiği sıralarda Gazze civarındaki sahil bölgesinde yaşayan Filistler'i yenilgiye uğrattı ve vasalları haline getirdi. Daha sonraki yıllarda doğuda Edom ve Moav krallıklarına boyun eğdirdi, kuzeyde ise Şam'ı kontrolü altına aldı, böylece bugün batı Ürdün, güney Lübnan ve orta Suriye'nin tamamı Davut'un imparatorluğunun bir parçası oldu.

Davut'un imparatorluğuna yönelik asıl tehdit içeridendi. Davut ölüm döşeğindeyken, oğlu Adoniya, birleşik krallık içinde Yehuda'nın üstünlüğünü sağlamak isteyen, hoşnutsuzluk içindeki Hebronlu üst düzey askeri ve dini şahsiyetlerin desteğiyle Kudüs'ün hemen dışında taç giydi. Ancak Davut son bir iş olarak, Yevuslu karısı Batşeba, peygamber Natan ve baş kâhin Zadok'un önü çektiği bir grubu destekledi. Davut'un Batşeba'dan olan oğlu Süleyman'ı Gihon pınarına götürdüler ve orada Ahit Sandığı'nın huzurunda kral olarak taç giydirdiler ve Adoniya'nın tahtı gasp girişimi başarısızlığa uğradı.

Süleyman'ın hükümdarlığı sırasında İsrailoğulları'nın imparatorluğu gücünün ve zenginliğin doruğuna ulaştı. Davut'un kadim kabile bağlarını zayıflatma ve Kenanlı nüfusu daha da asimile etme yönündeki merkezileştirme politikasını sürdürdü. Güçlü ordusunu, ülkedeki savaş arabası şehirlerinden getirilen savaş arabaları ve süvarilerden oluşan bir birlikle donattı ve Akabe Körfezi'nin başındaki Ezion-geber'de, tüm Kızıldeniz'de hüküm süren bir donanma kurdu. Mısır ve Kilikya ile at ticareti yaptı, Lübnan'dan kereste aldı

ve gemileri Kudüs'ü ziyaret edip kente ve Kral'a hediyeler yağdıran Saba Melikesi'nin memleketi Yemen'e kadar baharat, metal ve değerli taşlar aramak üzere yelken açtı. Mısırlılar Süleyman'la ittifak kurmaya o kadar istekliydiler ki, firavunun kızıyla evlenmek gibi nadir bir lütufta bulundular (I. Krallar 9:16).

HZ. SÜLEYMAN ZAMANI KUDÜS HARİTASI

Süleyman: Bilge, Mistik ve Sihirbaz

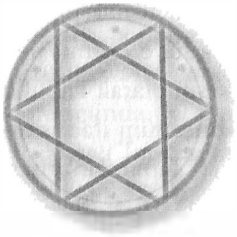
Adı barış anlamına gelen Süleyman, İsrail ve Yehuda tahtına çıkarıldığında, Tanrı ona ne istediğini sordu, Süleyman, "Kuluna halkını yargılaması için sezgi dolu bir yürek bağışla ki, iyi ile kötüyü ayırt edebileyim" diye yanıtladı. Tanrı, Süleyman'ın zenginlik ya da uzun bir yaşam değil, sezgi istemesinden hoşnut oldu ve ona şöyle yanıt verdi: "Sana bilge ve sezgi dolu bir yürek verdim; öyle ki, senden önce senin gibisi gelmedi, senden sonra da senin gibisi gelmeyecek. Ve sana istemediklerini de, hem zenginliği, hem şerefi verdim; öyle ki, yaşadığın sürece öbür krallar arasında senin gibisi olmayacak" (1. Krallar 3:5-14). Gerçekten de Kutsal Kitap'a göre, Süleyman'ın hükümdarlığı refah ve itibarla anılmıştır, bilgeliğinin Mısır'ın tüm bilgeliğinden bile üstün olduğu söylenir (1.Krallar 4:30) ve bize kusursuz bir bilge olarak aktarılmıştır.

Süleyman İslam'da da bilgelik timsalidir; "bilgeliğin başı Allah korkusudur" sözünün sahibidir ve aynı zamanda gayb hakkındaki bilgisiyle de bilge sayılır. Süleyman bir Müslüman olarak Kur'an'da doğal dünya ile iletişim halinde tasvir edilir ve "kuşların dilini" konuşur (Kur'an 27:17). Tanrı ona ruhani dünya üzerinde de egemenlik vermiştir: "Rüzgârı ona boyun eğdirdik, onun buyruğuyla nereye isterse oraya eserdi; aralarında bina ustaları, dalgıçlar ve zincirlerle bağlı olan cinleri de." (Kur'an 38:35-36). Bu bina ustaları arasında Süleyman'ın kendisi için Tapınağı inşa etmelerini emrettiği cinler ya da ruhlar da vardı.

Süleyman aynı zamanda Eski Ahit'teki Süleyman'ın Ezgileri'nde olduğu gibi kadınlara duyulan mistik aşkın da timsalidir. İslam'da bu mistik aşk, Süleyman tarafından putperestlikten döndürülen Saba Melikesi Belkıs'ın hikayesinde anlatılır. Süleyman ona kelime-i şehadette ifade edildiği gibi, "Allah'tan başka Tanrı yoktur" diyerek yanılsama ile Tek Hakikat arasındaki farkı öğretmiş ve böylece onun eşi olmuştur. Saba Melikesi, bilgeliğin ya da benliğin ifadesi olan Süleyman'ı tamamlayan kozmik sonsuzluğun ifadesiydi.

Hem Yahudi hem de İslam geleneklerinde Süleyman olağanüstü hikâyelerle ilişkilendirilir. Rabbânî ve kabalistik ilmin konusu olmuş ve bu ilimde efsanevi bir kişi, gizli güçlere sahip usta bir sihirbaz olarak tasvir edilmiştir. Bir kabalistik efsanede Süleyman bir iblise Sur Kralı Hiram'ı cehennemin yedi katına götürmesini emreder, böylece dönüşünde Süleyman'a yeraltı dünyasında gördüğü her şeyi açıklayabilecektir. Süleyman ayrıca *Binbir Gece Masalları*'nda da anlatılmaktadır; Balıkçı ve Cin Masalı'nda mühür yüzüğünü kullanarak kötü bir ruhu 1800 yıl boyunca bir kavanoza hapsetmiştir.

Mühür yüzüğünü süsleyen Süleyman'ın mührünün cennetten Süleyman'a indiği söylenir. Motif, biri yukarı, diğeri aşağı bakan iç içe geçmiş ya da kesişen iki üçgenden oluşmaktadır ve bunlar, aralarına "Tanrı'nın en yüce adı" sözcüklerinin kazındığı iki eşmerkezli dairenin içine yerleştirilmiştir. Simyada yukarı ve aşağı bakan üçgenler ateş ve suyu temsil eder ve zıtların birleşimini ve dolayısıyla dönüşümü simgeler.

The Seal of Solomon

Bu üçgenlerde cinsel bir sembolizm görenler de vardır, gerçekten de Mısır hiyerogliflerinde V şekli kadın kasık kemiğinin şeklinden alınmış gibi görünürken, yukarı bakan üçgen bir fallus olarak kabul edildiğinde, ikisinin birleşmesi evrende ve cinsiyetler arasındaki uyumu sembolize ediyor olabilir. Her ne olursa olsun, bu nişan İslam dünyasında sikkelerde ve süslemelerde sıkça kullanılan bir motif olmuştur. Davut yıldızı olarak da bilinen bu yıldız, modern İsrail devletinin bayrağındaki altı köşeli yıldızdır.

Süleyman Tapınağı İnşa Ediyor

Süleyman şehri Ophel Tepesi'nden kuzeye doğru genişleterek Kudüs'ün genişliğini iki katına çıkardı ve Siyon Dağı'nı da içine alarak Aravna'nın eski arazisi üzerinde hevesli bir inşaat programına

başladı. Yabancı hükümdarların hediyesi olan 700 prenses ve 300 cariye için büyük bir haremi içine alan büyük bir saray kompleksi inşa ettirdi (1. Krallar 7-8) ve Mısırlı karısı için de büyük bir saray yaptırdı. Ayrıca Lübnan Ormanı Evi adı verilen sedir ağacından bir silahlık, bir hazine, muhteşem fildişi tahtının da bulunduğu bir mahkeme salonu ve eski harman yerinde Tapınağı inşa ettirdi.

Kutsal Kitap'a göre (1. Krallar 5-8) Tapınağın inşası muazzam bir girişimdi. Süleyman'ın 30.000 İsrailliyi toplayıp işe koştuğunu, bunları 10.000'er kişilik gruplara ayırdığını, her grubun vardiyalı olarak çalıştığını, bir ay Lübnan'da odun kestikten sonra iki ay Kudüs'te çalıştığını anlatır. Ayrıca 80.000 kişi Tapınağın temelleri için taş çıkarmak üzere dağlara gönderilmiş, 70.000 hamal da bu taşları Kudüs'e taşımış ve 3300 usta çalışmaları denetlemiştir. Bu sayıları kesin olarak kabul etmeye gerek yoktur; Süleyman'ın ve eserlerinin ihtişamını ifade etmek için kullanılmışlardır.

Tapınağın inşasına Süleyman'ın hükümdarlığının dördüncü yılında başlandı ve toplamda yedi yıl beş ay sürdü, yani yaklaşık olarak MÖ 958 ilkbaharından yağmur mevsimi başlamadan önce yaklaşık MÖ 951 sonbaharına dek. Krallar Kitabı'nda Tapınak'ın plan olarak doğu ve batı yönünde 60 kübit uzunluğunda, 20 kübit genişliğinde ve 30 kübit yüksekliğinde bir dikdörtgen olduğu söylenir (2. Tarihler 3:4'te 120 arşın yüksekliğinde olduğu söylenir, ancak bu olanaklı bir yükseklik değildir ve muhtemelen hatalı bir metne işaret etmektedir). Bir kübit bir insanın kolunun dirsekten orta parmağın ucuna kadar olan uzunluğudur ve genellikle yaklaşık yarım metre olarak kabul edilir, dolayısıyla Süleyman Tapınağı yaklaşık 30 metre uzunluğunda, 10 metre genişliğinde ve 15 metre yüksekliğindeydi.

Antik dünyada tapınakların amacı tanrı için bir konut sağlamaktı ve bu nedenle Doğu'daki diğer tüm mabetler gibi Süleyman Tapınağı'nın mimari planı da sıradan bir evin planına benziyordu. Tapınak, içeriye doğru ilerledikçe daha özel, daha mahrem, daha kutsal hale gelen üç odaya bölünmüştü. En dıştaki oda *ulam* ya da sundurmaydı, daha çok bir kilisenin portiki ya da narteksine benzeyen bir giriş holüydü. Bunun ötesinde, altın bir sunak, on tane

kollu şamdan, çeşitli lambalar, kadehler, kupalar, bıçaklar, leğenler ve maltızlar da dahil olmak üzere ibadet eşyalarının saklandığı *hekal* vardı. Hekal doğrudan 20 kübit uzunluğunda, genişliğinde ve yüksekliğinde, yani mükemmel bir küp olan penceresiz bir oda olan *debir*'e açılıyordu. Burası, katlanır kapılarla kapatılan ve "zifiri karanlıkta yaşayacağını" (1. Krallar 8:12) bildiren Yahve'nin Ahit Sandığı tarafından sembolize edildiği kutsalların kutsalı, Harim'di. İki devasa altın melek heykeli tarafından çevrelenen Sandık, gerekli önlemler alınmadan böylesine yüce ve kutsal bir nesneye temas edilmesi anında ölüme yol açtığından (1.Tarihler 13:10), üç yüz yıldan fazla bir süre insan eli değmeden bu noktada bekletilmiştir.

Yine de böylesine ünlü bir yapı için Tapınak neredeyse hiç büyük değildi; beş yüz yıl sonra Atina'daki Akropolis'in tepesine inşa edilen Parthenon Tapınağı'nın sadece üçte biri uzunlukta ve yarısı genişlikteydi. Nitekim Süleyman'ın 100 kübit uzunluğunda, 50 kübit genişliğinde ve 30 kübit yüksekliğindeki kendi sarayı Tapınağın dört katı büyüklükteydi ve inşası çok daha uzun sürmüştü. Ancak Tapınak'ın kutsallığının yanı sıra en etkileyici yanı, pahalı ve ince bir işçilikle işlenmiş malzemeleri ve süslemeleriydi, Süleyman bunlar için dostu ve müttefiki Sur Kralı Hiram'a güveniyordu.

Sur Kralı Hiram

Lübnan'ın Akdeniz kıyısındaki Sur şehri, kökenleri MÖ üçüncü binyılın ilk yüzyıllarına kadar uzanan çok eski bir yerleşimdi. MÖ 1500'lerden itibaren, kârlı bir ticaret sürdürdüğü Yeni Krallık Mısır'ının etki alanına girmişti. Ancak en büyük refah ve güce, Kral Davut ve Süleyman'ın çağdaşı olan Kral I. Hiram'ın yönetiminde ulaşmıştı.

Hiram'ın zamanında, birinci binyılın başında, Yeni Krallık'ın güçlü merkezi otoritesi çökmüş ve Mısır, ülkenin güneyinde Teb'de Amun'un yüksek rahipleri ve kuzeyde Delta'daki Tanis'te Yirmi Birinci Hanedan'ın firavunları tarafından yönetilmek üzere ikiye bölünmüştü. Zayıflamış bir Mısır'a karşı Sur'un ekonomik bağımsızlığını savunan Hiram, Sur'un limanlarını bayındır hale getirdi,

benzersiz bir ticaret filosu oluşturdu, Sicilya ve Kuzey Afrika'da ticari koloniler kurdu ve Süleyman'la işbirliği yaparak Arabistan ve Doğu Afrika'ya ortak bir ticaret filosu gönderdi. Ancak Tanis'in can damarı da deniz ticaretiydi ve Mısır uzun zaman önce nüfuzunu Lübnan'a kaptırmış olsa da, firavun Siamun (978-959) en azından ticari rakipleri Kenanlılara karşı sınırlı askeri harekatlara girişebilmişti ve kızlarından birini Hiram'ın Kudüs'teki dostu Kral Süleyman'la evlendirerek bölgedeki konumunu sağlamlaştırabildi.

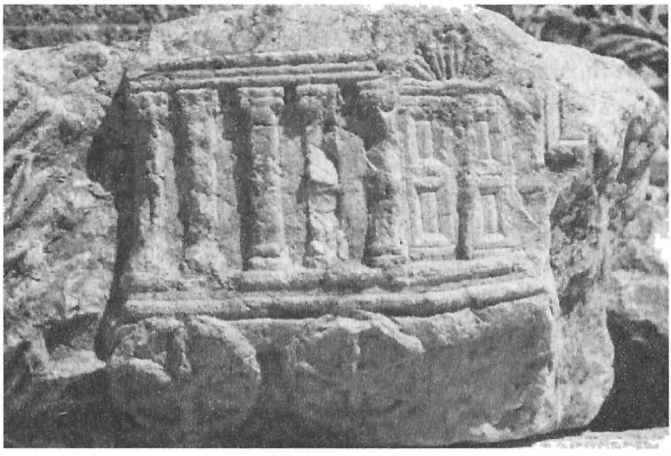
Kral Davut'un tapınağı inşa etmesine mani olunsa da, inşası için büyük miktarda hazine biriktirmiş, malzeme toplamış ve Süleyman'a inşaat için ayrıntılı planlar bırakmıştı (1.Tarihler 22:2-5, 28:11-19). Dahası, Davut kendi sarayını inşa ederken Hiram'dan yardım almıştı ve şimdi Hiram'a başvurma sırası Süleyman'daydı (1.Krallar 5; 9:11; 10:11; 2.Tarihler 2). Süleyman'ın krallığının dağlık bölgeleri pek orman bakımından fakirdi, ancak Lübnan dağlarının yamaçları çam, ardıç ve sedirle örtülüydü, bunların hepsi inşaat için değerli uzun ağaçlardı. Aynı şekilde Mısır ağaçsız bir ülkeydi ve Lübnan'ı son iki bin yıldır Mısırlılar için bu kadar çekici kılan ülkenin ormanlarıydı. Gerçekten de Giza Piramitleri Lübnan'dan gelen sedir kirişlerin yardımıyla inşa edilmişti ve firavun Keops'un Büyük Piramit'inin tabanına gömdüğü muhteşem güneş tekneleri de Lübnan kerestesinden yapılmıştı. Hiram, Süleyman'a Tapınağı için sedir sağlamış ve Tapınağın içini sedirle kaplayan, Kutsalların Kutsalını saf altınla kaplayan ve sonra tüm dışını daha fazla altınla kaplayan ustaları da o temin etmişti.

Kayıp Sandığın Esrarı

Birinci Tapınağın inşasını takip eden yaklaşık dört asır boyunca Sandık Harim odasında dokunulmadan kaldı. Ancak bu dönemler, Kudüs'teki kralların yabancı fatihlerin -Mısır Deltası'ndaki Tanis'ten hüküm süren firavun I. Şeşonk (İncil'de Şişak) (1. Krallar 14:26); Şam Kralı Ben-hadad (1. Krallar 15:18); ve Asurlu Tiglathpileser (2. Krallar 16:8)- isteklerini karşılamak

için hazineye el atmak zorunda kaldıkları sıkıntılı kriz dönemleriydi. Yine de, değerli altınla kaplı olmasına rağmen, Sandık bu talanlardan kurtulmuş ve Kutsal Kitap'ta (2.Tarihler 35:3) Yoşiya döneminde (MÖ 640-609) Yehova tapınmasında yapılan reform vesilesiyle anılmıştır. Bu Sandık'ın son görüldüğü dönemdir; MÖ 586'da Babilliler tarafından Tapınak'ın yağmalanması sırasında Sandık'tan söz edilmez (2.Krallar 25:13-15), ancak tarihçiler tarafından genel olarak benimsenen görüş Sandık'ın muhtemelen bu sırada yok edildiği yönündedir.

Ancak Roma Katolik ve Ortodoks İncillerinde yer almasına rağmen İbrani ve Protestan İncilleri tarafından Apokrifa'ya dahil edilen 2 Makabiler 2:4-8'e göre, Sandık Tanrı'dan gelen bir alamet üzerine peygamber Yeremya tarafından kurtarılmıştır. Yeremya, Musa'nın Vaat Edilmiş Topraklar'ı gördüğü Nebo Dağı'nın tepesine çıkarak Sandık'ı, Mişkan'ı ve buhur sunağını bir mağaraya saklamış, sonra da girişi kapatarak yerini işaretlememiştir. "Tanrı sonunda halkını bir araya toplayıp onlara merhamet edinceye dek bu yer bilinmeyecek. O zaman Rab bunları yeniden gün ışığına çıkaracak ve tıpkı Musa'nın zamanında ve Süleyman'ın sunağın kutsanması için dua ettiğinde görüldüğü gibi Rab'bin görkemi bulutla birlikte görünecek.'

Ahit Sandığı'nı tasvir eden bu oyma Greko-Romen döneme ait bir sinagogun kalıntıları arasında bulunmuştur.

Şayet böyle bir şey olduysa, Sandık'ın günümüze kalması imkânsız değildir, çünkü Yahudiye çölünde yapılan son arkeolojik keşifler, binlerce yıllık bozulabilir malzemelerin belirli koşullarda nasıl çürümeden korunabildiğine dair dikkate önemli kanıtlar sunmaktadır.

Sandık'ın Birinci Tapınak'ın Babilliler tarafından yıkılmasından önce saklandığı inancını başka kaynaklar da desteklemektedir. Bunlar arasında, MÖ 200 civarında hahamlar tarafından yazıya aktarılan eski sözlü gelenekler olan Mişna, Sandık'ın ve Birinci Tapınak'a ait diğer eşyaların Yeremya tarafından saklandığından bahseder ancak nerede olduğunu belirtmez. Bu iddia, 1952 yılında Kumran'daki Ölü Deniz parşömenleri arasında Bakır Rulo'nun bulunmasıyla desteklenmiş ve kuvvetlenmiştir. Bakır rulo üzerine kazınmış olan ve Birinci Tapınak'a ait hazinelerin bir envanteri olduğu düşünülen yazmada, bu hazinelerin ıssız bir vadide, doğu tarafındaki bir tepenin altında, kırk taş derinliğinde saklandığı anlatılmaktadır.

Bu "ıssız vadi" kimilerince Mısır'daki Krallar Vadisi olarak tanımlanmıştır; bu teori Ahit Sandığı'nın ve Tapınak'taki diğer eşyaların Tutankamon'un mezarında bulunan hazinelerle özdeşleştirilmesine olanak sağlamaktadır. (Bu Mısır teması Steven Spielberg'in yönettiği Indiana Jones serisinin ilk filmi olan 1981 yapımı *Raiders of the Lost Ark* filminde işlenmiştir). Ancak ısrarla arayışı sürdürenler, Ahit Sandığı'nın Tapınak Dağı'nda bir yerde gömülü olduğuna inanmaktadır.

Bir rabbânî efsanesine göre Süleyman, Tapınağının Babilliler tarafından yıkılacağını öngörmüş ve bu nedenle Tapınağın altına bir gün Sandığın saklanacağı bir yeraltı odası inşa ettirmiştir. Bu görüş, günümüzde İncil metinlerinin ezoterik bir yorumu olan midraşa dayanarak Sandık'ın Harim'deki orijinal yerinin hemen altında saklandığına inanan bazı hahamlar tarafından da desteklenmektedir. Nitekim İsrail'deki Aşkenaz cemaatinin baş hahamı arkeologların Sandık'ı gerçekten ortaya çıkarabileceklerinden korktuğu için 1960'ların sonlarında Dağ'da yapılmasını düşünülen kazılara karşı çıkmıştır - Ne kendisinin ne de bir başkasının

Sandık'a güvenle dokunabileceğini, çünkü Sandık'a dokunabilecek ve onu kirletmeyecek ya da dokunduğunda ölmeyecek ritüel saflığa sadece Tapınak'ın çoktan ölmüş rahiplerinin sahip olduğunu öne sürmüştür.

Dul Kadının Oğlu

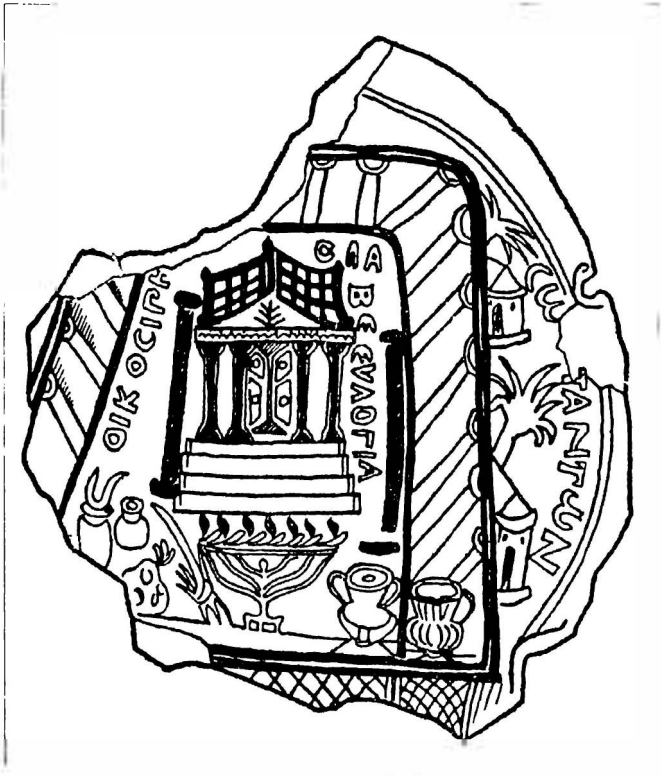
Süleyman'ın Tapınağı'nda gerçekleştirilen işler arasında en dikkat çekici olanı Tunç Denizi olarak bilinen muazzam havuzun ve Yakin ve Boaz olarak bilinen devasa tunç sütunların dkümüydü. Bu büyük ölçekli döküm işi zor ve teknolojik açıdan ileri düzeydeydi, Kral Hiram tarafından bu işi üstlenmesi için gönderilen kişi Kutsal Kitap'ta adıyla anılır. "Bilgelik ve anlayışla dolu" bir adam olan bu kişinin adı da Hiram'dır ve "dul bir kadının oğlu" olarak anlatılır (1.Krallar 7:13-14).

Rahipler tarafından kullanılan bir abdest kurnası olan Bronz Denizi, on iki bronz öküzün üzerine yerleştirilmişti ve Tapınağın güneydoğu köşesine yakın bir yerde dururdu. Çapı 10 kübit ve yüksekliği 5 kübit olan bu havuz 2000'den fazla banyo için yeterli olan 37.800 litre su alıyordu. Öküzler üçerli gruplar halindeydi ve ana yönlere bakıyorlardı; muhtemelen Kenan ve Mısır diyarlarındaki gibi bereketi simgeliyorlardı ve kurna Mısır tapınaklarındaki kutsal gölleri akla getiriyordu.

Her biri 18 kübit (sekiz metre) yüksekliğinde olan iki içi boş bronz sütun giriş portikinin iki yanına yerleştirilmişti. Sütunlar serbest şekilde dikilmişlerdi ve tavanı desteklemiyorlardı, ancak beş kübit yüksekliğinde ve nar çelenkleriyle süslenmiş lotus veya zambak formlarına açılan süslü sütun başlıklarıyla süslenmişlerdi. Dul kadının oğlu Hiram bunların her birine bir isim vermiş, sundurmanın güney tarafındakine "O kuracak" anlamına gelen Yakin, kuzey tarafındakine ise "Onda güç vardır" anlamına gelen Boaz adını vermişti. Büyük olasılıkla bu isimler, "O (Yahve) (Tapınağı) gücüyle kuracak" şeklinde birlikte okunacaktı ya da belki de mesaj

hem Tanrı'nın hem de Davut'un hanedanlığının sonsuza dek süreceğiydi: "Yahve onun tahtını sonsuza dek kuracak. Kral Yahve'nin gücüyle sevinsin'. Sütunların kendileri ise buhurdanlık ya da meşale tutucu olarak kullanılmış olabilir; ya da Mısır'daki güneş tanrısına dikilen dikilitaşlar gibi tanrıya doğru işaret eden ya da hayat ağacını temsil eden sembolik bir anlama sahip olabilirler.

Bu dev tunç objeler, kalıp yapmak için uygun toprağın, bol miktarda suyun ve fırınların havalandırmasını çalıştırmak için rüzgârın bulunduğu Ürdün Nehri vadisinde dökülmüştür. Daha sonra büyük zorluklarla Kudüs'e taşınmaları gerekmişti. Dul kadının oğlu Hiram hakkında bunları biliyoruz, ancak Tapınağın bitirilmesiyle

Bizans döneminden kalma bir cam parçası üzerindeki bu çizimde devasa Yakin ve Boaz bronz sütunları Süleyman Tapınağı'nın her iki yanında gösterilmiştir.

sessizce sahneden çekilmiştir ve Kutsal Kitap'ta hakkında başka bir şey söylenmez - fakat dul kadının oğlu, Yakin ve Boaz binlerce yıl boyunca hayalleri süsleyecek ve efsanelerde anılacaklardır.

Tanrı'nın Adı İçin Bir Ev

Tapınak tamamlandığında, "Rab Tanrı'nın adı için evi inşa ettiğini" söyleyen Süleyman tarafından Tanrı'ya adanmıştır (2. Tarihler 6:10). Tapınak'ta Tanrı'nın adı geçmiyordu, çünkü Tanrı bedensizdi; her yerdeydi ve bir mekana kapatılamazdı. Aynı nedenle Yahudilerin Tanrısı'nın sureti olamazdı ve bu yüzden Tapınak'ta Tanrı'nın sureti yoktu. Bu, her tapınakta tapınılacak bir tasvirin bulunduğu antik dünyada duyulmamış bir şeydi. Ancak Kudüs'te Tapınak'ta bulunan tek şey Tanrı'nın adıydı.

Başlangıçta Tanrı'nın varlığını, Tapınağın en iç ve en kutsal yerinde tutulan Sandık sembolize ediyordu, fakat Asurlular MÖ 586'da Birinci Tapınağı yıktığında Sandık ortadan kaybolmuştu, bu nedenle MÖ 520'de başlayan ve daha sonra Hirodes tarafından büyük ölçüde genişletilen İkinci Tapınak tamamen boştu. Bunun yerine tamamen ruhani bir tanrının, her türlü şekil ve tasvirin ötesinde bir Tanrı'nın evi, Tanrı'nın varlığının sadece adının söylenmesiyle algılandığı ve kabul edildiği bir mekân haline gelmişti.

Tapınağın Sonu

İkinci Tapınak, MS 66 yılında Romalılara karşı patlak veren Birinci Yahudi İsyanı sırasında yıkılmıştır. Roma imparatoru Titus MS 70 yılında ayaklanmayı bastırdığında, Tapınak kaza eseri çıkan bir yangınla tahrip olmuş ve burada yapılan ibadetler ve kurbanlar sona ermiştir.

İkinci Yahudi İsyanı sırasında isyancılar MS 132'de Kudüs'ü işgal ettiler ve Tapınağı yeniden inşa etmeyi, hatta resmini taşıyan sikkeler basmayı planladılar. Ancak Romalılar güçlü bir şekilde geri döndü ve isyanı tamamen bastırdı. Kudüs bir pagan şehri, Colonia Aelia Capitolina oldu.

MS 135 yılında Tapınağın tüm kalıntıları ortadan kaldırıldı ve yerine Fatih Hadrianus ve Jüpiter'in heykelleri dikildi. Bu, Yahve'nin Tapınağı'nın nihai sonu oldu. Bundan sonra Yahudilerin Kudüs'e girmeleri resmi bir Roma fermanıyla yasaklandı, ancak zaman zaman eski Tapınak bölgesine girmelerine zımnen izin verildi. Geriye sadece viran bir kaya kalmıştı ve Yahudiler burada adak olarak toprağa yağ döküyor, dualar ediyor ve ağıt yakarak giysilerini yırtıyorlardı.

Yeni Hıristiyan İmparatorluğu

Doğu ve Batı

MS birinci yüzyılın başlarında Roma İmparatorluğu Akdeniz çevresindeki tüm toprakları sınırları içine almıştı. İster Avrupa'da, ister Kuzey Afrika'da ya da Orta Doğu'da olsun, bu topraklarda ilk Hıristiyanlar, 313 yılında imparator Konstantin döneminde Milano Fermanı ile Hıristiyan inancını imparatorluk genelinde yasal hale getirene kadar inançları uğruna korkunç zulümlere katlandılar. Yüzyılın sonunda Hıristiyanlık Roma dünyasının neredeyse evrensel dini haline gelmişti.

"Katolik" kelimesi evrensel ve her şeyi kucaklayan anlamına gelir ve orijinal Hıristiyan Kilisesi'ni tanımlamak için kullanılan sözcüktür. Bu evrensel bir kiliseydi ve inananlar Hıristiyan âleminin bir ucundan diğer ucuna özgürce seyahat ediyorlardı. On binlerce hacı kutsal yerleri ziyaret etmek ve oradaki keşişlerin ve diğer kutsal münzevilerin takdislerini almak için Doğu'ya seyahat etmiştir. Suriyeli keşiş Kyrrhoslu Theodoretus (393-466) *Dini Tarih* adlı eserinde, "Sadece bizim bölgemizde yaşayanlar değil, aynı zamanda İsmaililer, Persler, onlara tabi olan Ermeniler, İberyalılar, Himyeriler* ve bunlardan

* Arap Yarımdası'nın güneyinde MÖ 110 civarında kurulan Krallık. Müellif tarafından Yemenlileri ifade etmek üzere kullanılmıştır. (ç.n.)

daha da uzaktaki insanlar da akın akın geliyorlar; en batıda yaşayan birçok kişi, İspanyollar, Britanyalılar ve bunların arasında yaşayan Galyalılar geliyorlardı" diye yazar.

Zaten evrensel bir yapı olan Roma İmparatorluğu'nda Hıristiyanlık, yerel kültürlerin çeşitliliğine yeni bir birlik boyutu ekledi. Thames Nehri'nden Fırat'a, Rhone Nehri'nden Nil Nehri'ne kadar Hıristiyan fikirleri ve imgeleri paylaşılıyordu. Geçmiş de unutulmamıştı; pagan tanrıların anısı kiliseye dönüştürülen tapınaklarda hala varlığını sürdürüyordu, mezarlar ve diğer hac yerleri genellikle bir bölgenin kadim inançlarını ve pratiklerini Hıristiyan formunda koruyordu. Bu ilk günlerde Doğu ile Batı arasında bir ayrılık olduğuna dair tek emare İsa Mesih'in ilahi doğası üzerine yapılan tartışmalarda ortaya çıkıyordu.

Kutsal Topraklara Hac Ziyaretleri

Hac ziyaretleri dünyanın tüm dinlerinde uygulanmakta olan bir ibadettir, ancak Hıristiyanlıkta inancı herhangi bir mekâna ya da nesneye bağlama fikri her zaman eleştirilerin odağında olmuştur. Bu durum, nerede dua etmesi gerektiğini öğrenmek isteyen Samiriyeli kadına bizzat İsa tarafından ifade edilmiştir: "Öyle bir saat gelecek ki, Baba'ya ne bu dağda ne de Kudüs'te tapınabileceksin... Tanrı ruhtur ve ona tapınanlar da ruhta ve gerçekte tapınmalıdırlar" (Yuhanna 4:19-24). Ayrıca, Hıristiyanlık ilk üç yüzyıl boyunca zulüm görmüş bir inançtı ve hacca gitmek güvenli ya da pratik değildi.

Yine de hayatlarını tehlikeye atmalarına rağmen, Hıristiyanlar erken tarihlerden itibaren hacca gitmişlerdir. Daha ikinci yüzyılın başlarında Kutsal Topraklar'da bir "Doğuş Mağarası" gösteriliyordu; insanlar İsa'nın yaşamı ve ölümüyle ilgili yerleri görmek istiyordu. Kahramanların ve kutsal kişilerin anıtlarının bulunduğu Yahudilikte de buna benzer bir durum vardı. Ancak Hıristiyanların bir özelliği de mezarlara ve naaşlara olan ilgileriydi; bu Yahudiler için necis bir şeydi ama Hıristiyanlar için umudun odak noktasıydı, çünkü ölüler yeniden dirilene dek sadece uykudalardı. Bu arada, inançları

uğruna ölen ve zaten cennette olan şehitlerin kemiklerine ya da tozlarına değer vermek için geçerli bir sebep vardı. Aziz Polikarpus 155 yılında İzmir'de canlı canlı yakıldığında kalıntıları hevesle aranmıştı ve 258 yılında Kartaca'da Aziz Cyprian'ın gördüğü son şey, başı kesildiği anda şehit kanını emmesi için inananlar tarafından üzerine atılan paçavra yağmuru olacaktı.

Hac ziyaretleri dönemi, 313 yılında Konstantin'in Milano Fermanı'nı takiben zulümlerin sona ermesiyle gerçekten başladı. İmparatorun annesi İmparatoriçe Helena'nın 326-328'de Kutsal Toprakları ziyaretiyle hızlandı. Helena'nın kadın olması hac ziyaretlerinin tipik bir özelliğiydi, çünkü pagan toplumlarda kadınların değerleri neredeyse sadece cinsel varlıkları ve üreme becerileri göre belirlenirdi, oysa Hıristiyanlık, Konstantin tarafından meşrulaştırıldıktan sonra, kadınlar için birçok yönden özgürleştirici oldu, özellikle de evden uzakta uzun yolculuklara çıkmaları için bir gerekçe sağladı.

Annesi bir yerden bir yere seyahat ederken, Konstantin Hıristiyan inancının başlıca olaylarını anıtlaştırmak için kiliselerin inşasını emretti ve finanse etti.

Konstantin Beytüllahim'de Doğuş Kilisesi'ni, Kudüs'te ise Helena tarafından keşfedilen ve İsa'nın gömüldüğü, üç gün sonra da dirildiği yerde Kutsal Kabir Kilisesi'ni inşa ettirdi.

Ancak ne Konstantin ne Helena ne de onları takip eden hacılar Kudüs'teki virane haldeki Yahudi abidelerine ilgi gösterdiler. Helena'nın ziyaretinden sonra 333 yılında bir hacı, İmparator Hadrianus'un

Sekizinci yüzyıla ait, Helena ve Konstantin'i Hakiki Haç ile birlikte tasvir edildiği fresk.

iki heykelinin Tapınak bölgesinde durduğunu ve çok uzak olmayan bir yerde Yahudilerin dua etmek için geldiği bir taş olduğunu fark etti. Ancak Tapınak Dağı'nın Hıristiyanlar için fazla bir önemi yoktu ve platformun güney ucunda bir şapel ya da kilise inşa edilmiş olsa da, Hıristiyanlık döneminde Dağ'da yoğun bir yapılaşma olmamıştı.

Kutsal Emanet Arayışı: İsa'nın Sünnet Derisi'nden Kutsal Kâse'ye

Kutsal emanet toplayanlar için İsa ve annesi Meryem Ana tam bir hayal kırıklığı idi; yakılmış ya da kafası kesilmiş azizlerin aksine, her ikisi de bedenen göğe yükselmiş ve geride hiçbir şey bırakmamışlardı. Ancak bu tam olarak doğru değildir. Ne Meryem'in memelerinden emzirdiği süt ne de vücudundan dökülen saçlar göğe yükselişte onunla beraber gitmişti ve kısa süre sonra bunlar tespit edilerek kutsal emanetler olarak saklandı. Ayrıca İsa'nın sünnet derisi olmadan göğe yükseldiği de anlaşıldı. İsa Yahudi adetlerine göre sekiz günlükken sünnet edilmişti ve sünnet derisi bir şekilde Mecdelli Meryem'in eline geçmiş, o da bunu Vaftizci Yahya'ya vermişti. Kısacası, sünnet derisi ya da kutsal sünnet derisi şu anda Vatikan'da ya da Avrupa'da aynı iddiada bulunan on yedi kiliseden birinde muhafaza edilmektedir.

Ancak İsa'nın geride bıraktığı kalıntılar sayıca azsa da, bu eksiklik onunla bir ilişkisi olduğu söylenen emanetler tarafından giderilmiştir. İsa'nın çarmıha gerildiği Hakiki Haç'ı ortaya çıkaran imparatoriçe Helena bir kez daha bu işe ilk el atan kişi olmuştur. Diğer kutsal emanetler arasında İsa'nın çarmıhta asılı olduğu sırada böğrünü delen Kutsal Mızrak, çarmıhtan indirildiğinde bedeninin sarıldığı Torino Kefeni ve Son Akşam Yemeği'nde içtiği ve bazen Kutsal Kase olarak da anılan Kutsal Kadeh yer almaktadır.

Alman ressam Friedrich Herlin'in İsa'nın Sünneti tablosu, 1466

Konstantin ve Ariusçuluk

Roma İmparatorluğu'nun büyüklüğü ve kozmopolit yapısı ile Batı'da Ren-Tuna sınırı ve Doğu'da Fırat boyunca karşılaştığı askeri tehditler, yönetimini hantal hale getirdi. Konstantin'in çözümü, Avrupa ve Asya'nın stratejik buluşma noktası olan İstanbul Boğazı'ndaki antik Bizans kentinde yeni bir imparatorluk başkenti kurmak oldu. Şehri imar edip surlarının çevresini genişleterek, 330 yılında Bizans olarak adlandırdığı Yeni Roma'yı İsa Mesih'e adadı - ancak kısa sürede Konstantin'in şehri Konstantinopolis olarak tanınmaya başladı.

395 yılında daha radikal bir adım atıldı ve Roma İmparatorluğu resmen Roma'dan yönetilen bir batı imparatorluğu ve Konstantinopolis'ten yönetilen bir doğu imparatorluğu olarak ikiye ayrıldı. Yunan kültürü ve dili Doğu Roma İmparatorluğu'nda giderek daha fazla kendini hissettirdi ve bu da Hıristiyan temelleriyle birlikte ele alındığında günümüz tarihçilerinin imparatorluğa farklı bir isim vermesine neden oldu: Bizans İmparatorluğu. Ancak Roma'nın

476'da barbarların eline geçmesinden çok sonra ve Orta Çağ'da İslam'a karşı verdiği mücadele boyunca, hatta Konstantinopolis'in 1453'te Osmanlı Türklerinin eline geçtiği son ana kadar, Doğu'daki imparatorlar ve halk kendilerini Romalı olarak adlandırmış ve imparatorluklarından Roma İmparatorluğu olarak bahsetmişlerdir.

Hıristiyan imparatorluklar ortodoksluk anlayışlarını Konstantin'e borçluydu. Çünkü Hıristiyanlık hoşgörüyle karşılanır karşılanmaz itikat açısından bölünmelerin tehdidi altına girdi. Tartışmalar İsa'nın tanrısal olup olmadığı üzerine değildi - Tanrısal fıtratı neredeyse herkesçe kabul edilmişti. Tartışma daha çok bu tanrısallığın doğasıyla ilgiliydi. Konstantin'in hükümdarlığı sırasında ilk büyük sapkın düşünce ortaya çıktı, İskenderiyeli bir rahibin adını alan Ariusçuluk.

Arius, İsa'nın Tanrı'nın Oğlu olduğuna göre, Tanrı'dan daha genç olduğunu ileri sürdü: bu, İsa'yı insanlığa yaklaştıran ve insan doğasını vurgulayan bir fikirdi. Ancak Athanasius adında bir piskopos olan başka bir İskenderiyeli bu fikri tehlikeli buldu. Eğer İsa Tanrı'dan daha gençse, o zaman İsa'nın Tanrı olmadığı bir zaman da olmalıydı. Bu durum Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'tan oluşan Tanrı'nın birliğine meydan okuyor ve İsa'nın doğasının Tanrı'nınkiyle aynı tözden olmadığı fikrinin yolunu açıyordu. Gerçekten de zaman içinde İsa, Üniteryenlerin ve Müslümanların bugün gördüğü gibi sadece iyi bir insan olarak görülebilirken, Tanrı daha zor ulaşılabilir ve daha uzak hale gelecektir.

Erken dönem Hıristiyanlığın en büyük sapkın inançlarından olan Ariusçuluk, dördüncü yüzyılın başlarında İskenderiyeli bir rahip olan Arius ile ortaya çıktı. Hakiki Haç ile birlikte tasvir edildiği fresk.

Athanasius'un karşı argümanı, Mesih ve Tanrı arasında hiçbir ayrım yapılamayacağı, çünkü ikisinin de aynı tözden olduğuydu.

İmparatorluğundaki Hıristiyanların Arius ve Athanasius'un argümanları arasında bölündüğünü gören Konstantin, 325 yılında, gelecekteki başkenti Yeni Roma yakınlarındaki İznik'te Kilise'nin Birinci Genel Konsili'ni topladı. Doğu'da Mısır ve Suriye'den Batı'da İtalya ve İspanya'ya kadar iki yüz yirmi piskopos bu konsile katılmıştır. İsa Mesih'in tanrısal doğası hem Ariusçu hem de Athanasiusçu bakış açılarından tartışıldı ve piskoposlar bu konuda oylama yaptığında, ikiye karşı 218 oyla Athanasius lehine karar verildi. Bu İznik Akidesi evrensel Kilise'nin resmi görüşü haline gelmiş ve günümüzde de hem Roma hem de Ortodoks Kiliselerinin inancı olmaya devam etmektedir.

İznik Akidesi

İşte 325 yılında İznik Konsili tarafından kabul edildiği şekliyle iman esasları metni. Özellikle son paragraf Ariusçulara karşı yöneltilmiştir:

Bir olan Tanrı'ya, her şeye gücü yeten Baba'ya, görünen ve görünmeyen her şeyin yaratıcısına iman ediyoruz.

Ve bir olan Rabbe, Tanrı'nın Oğlu, Baba'dan doğan, Tanrı'dan Tanrı ve ışıktan ışık, hakiki Tanrı'dan hakiki Tanrı, doğurulmuş ve yaratılmamış, Baba ile tek bir özden olan, her şeyin kendisi tarafından yaratıldığı; biz insanlar için ve kurtuluşumuz için inmiş, bedenlenmiş, kendini insan yapmış, ızdırap çekmiş ve üçüncü gün dirilmiş, göklere yükselmiş ve dirileri ve ölüleri yargılamak için tekrar gelecek olan İsa Mesih'e; ve Kutsal Ruh'a inanıyoruz.

Fakat Kutsal Katolik ve Apostolik Kilise, Tanrı'nın Oğlu'nun olmadığı bir zaman olduğunu, doğmadan önce olmadığını ve var olmayan bir şeyden yaratıldığını söyleyenleri ya da Baba'dan başka bir özden ya da cevherden olduğunu ya da değişime açık olduğunu iddia edenleri aforoz eder.

Bizanslılar, Persler ve Cihat

Bizans İmparatoru Herakleios (610-41) döneminde İslam tarihinin en önemli olayı gerçekleşmiş - Muhammed adında eski bir kervan tüccarı Mekke'den sürüldükten sonra Medine'ye sığınmıştır. Bu olay Hicret ya da göç olarak adlandırılır ve tarihi olan MS 622, Müslüman takviminin başlangıcıdır. Ancak Herakleios'un karşısında çok daha büyük sorunlar vardı. Hükümdarlığının ilk on yılında Persler imparatorluğa karşı korkutucu hamlelerde bulunmuştu.

Pers devlet dini Zerdüştlüktü ve yayıldığı her yerde Hıristiyanlara zulmediliyordu. Antakya 611'de, Şam 613'te, Kudüs 614'te ve İskenderiye 619'da Perslerin eline geçti. Üstelik Persler Kudüs'teki 67.000 Hıristiyanı katlettikten sonra Hıristiyanlığın en kutsal emaneti olan Hakiki Haç'ı götürdüler - ve bu Herakleios'un 622'de Perslere karşı başlattığı seferi yeni bir şeye dönüştürdü, bu sefer içinde bir Haçlı seferi coşkusu barındırıyordu. Herakleios 627'de İran içlerine doğru ilerlerken, Pers kralı tahttan indirildi ve halefi barış istedi. Bizans'ın doğu eyaletleri imparatorluğa geri verildi ve Hakiki Haç Kudüs'e geri getirildi.

Ancak zafer kazanan Bizanslılar ve yenilen Persler, savaş tamtamları yeniden çaldığında güçsüz bir haldeydiler. Bu kez, 633 yılında Bizans İmparatorluğu'na karşı cihat, yani kutsal savaş ilan edenler, yeni İslam dininin Arap takipçileri olan Ömer'in ordusuydu. Muhammed önceki yıl ölmüştü ve Bizanslılar, İslam hakkında sahip oldukları sınırlı bilgiyle, bunu İsa'nın tanrısallığını küçümseyen bilindik bir Hıristiyan sapkınlığı olan Ariusçuluk'un yeni bir hali sandılar ve yaklaşan Bedevileri ciddi bir askeri güç olarak görmedikleri için kendilerini büyük bir tehdit altında hissetmediler.

Müslüman Fetihleri

Kudüs'ün Araplarca İşgali

MS 636'da Araplar Filistin'i işgal etti ve sonraki yaz orduları Kudüs surlarının önünde ordugah kurdu. Şehrin savunmasını Patrik Sophronius komutasında Bizans garnizonu üstlendi, ancak yedi aylık bir kuşatmanın ardından Şubat 638'de Hıristiyanlar Müslüman komutan Halife Ömer'e teslim olmak zorunda kaldılar, fakat Hakiki Haç güvenli bir şekilde Konstantinopolis'e taşındı. Söylentiye göre, Sophronius Ömer'e şehrin kapılarına kadar eşlik etmek üzere atına binmiş, ancak halife bunun yerine alçakgönüllülükle devesinden inerek Kudüs'e yaya olarak girmiştir. Bu, Ömer'in, Müslümanların Beytü'l-Mukaddes, "Kutsal Ev" dedikleri Süleyman Tapınağı'ndan hareketle El-Quds, "Kutsal" olarak adlandırdıkları şehre duyduğu saygının bir göstergesiydi.

Kudüs'e girdikten sonra Ömer, Sophronius'tan kendisini Müslümanlar tarafından Harem-i Şerif, yani Kutsal Mabet olarak adlandırılan Tapınak Tepesi'ne götürmesini istedi; amacı, aralarında Ömer'in Peygamber Muhammed'in sözünü ettiği, Davut'un mihrabı olarak adlandırılan objenin de bulunduğu kutsal emanetleri aramaktı. İsa'nın öngördüğü gibi, Tapınak Dağı'nda taş üstünde tek

bir taş bile kalmamıştı ve şimdi yıkıntılarla kaplıydı. Halife buranın temizlenmesini emretti ve pelerininin kıvrımında moloz taşıyan ilk kişi oldu. Ömer ayrıca Tapınak Tepesi'nin güney ucunda, altmış yıl sonra inşasına başlanan El Aksa Camii'nin bugün bulunduğu noktada geçici bir cami inşa ettirdi.

El Aksa "en uzak" anlamına gelir ve başlangıçta tüm Tapınak Dağı'nın üzerine inşa edilmiştir, Muhammed bu noktadan Cennet'e yükseldiği için (Kur'an 17:1) adeta Müslümanların tutkusunun sınırlarını işaretlemiş gibidir. Ancak El Aksa Camii 715 yılında tamamlandığında Arap orduları doğudan batıya, Çin sınırlarından İspanya'nın Atlantik kıyılarına kadar sekiz bin kilometre genişlikte uzanan dev bir İslam imparatorluğu kurmuş ve Hıristiyanlık topraklarının yarısından fazlasını kaybetmişti.

On dokuzuncu yüzyıldan bir gravürde El Aksa Camii

Vahiyden Cihada

Tarihin en geniş kapsamlı ve hızlı fetihlerinden birinin öyküsü, 622 yılında Muhammed'in Arap kabilelerine tek bir tanrıyı vaaz ederek güçlü bir savaş makinesi haline getirmesiyle Arabistan'da başladı - ancak faaliyetleri dönemin süper güçleri olan Bizans ve Pers imparatorluklarının gözünden kaçmıştı.

Arabistan, çoğunlukla çorak ve ıssız olmasına rağmen, birbirleriyle olan ticaretleri büyük ölçüde mallarını tehlikeli çöller boyunca taşıyan Arap kervanlarına bağlı olan Mısır, Habeşistan, İran, Suriye, Filistin ve Mezopotamya arasında önemli bir konuma sahipti. Mekke bu çöl ticaretinin önemli bir kavşağında yer alıyordu ve göçebe Arap kabilelerin şeyhlerinin otoritesi Mekke'de, dini inançları ve uygulamaları kabile bağlarının ötesine geçen yönetici tüccar ailelerden oluşan bir tür oligarşi tarafından ikame ediliyordu.

Mekkeliler, pazar panayırlarını ziyaret eden kabile mensuplarının şehirde kaldıkları süre boyunca inandıkları tanrılara ibadet edebilmeleri için mabetleri Kâbe'de her biri yerel bir tanrıyı simgeleyen bir değil birden fazla kabile taşı bulunmasını temin ediyorlardı. Mekkeliler ayrıca bereket ve kader tanrıçaları olan Manat, Uzza ve Lat'a da taparlardı ve bunlar da Allah adlı daha yüce bir tanrıya bağlıydı.

İslam'ın ilk günlerine dair elimizdeki bilgiler esas olarak Kur'an'dan ve Muhammed'in yaptıklarıyla ilgili sözlü geleneği oluşturan hadislerden gelmektedir. Yaklaşık olarak 570 yılında doğan Muhammed, Mekke'de fakir bir tüccarın oğluydu ama yine de Kâbe'nin eskiden beri hamisi olan güçlü Kureyş kabilesinin bir üyesiydi. Bir tüccar olarak çalışırken sadece yabancı malların akışına değil, aynı zamanda Yahudi ve Hıristiyan fikirlerine de maruz kalmıştır. Özellikle, Mekke'de ve Arabistan'ın başka yerlerinde tanıştığı Yahudi ve Hıristiyanlarla sohbet eden Muhammed Eski ve Yeni Ahit'teki hikâyeleri, Yahudi ve Hıristiyan halkların gelenek ve inançlarının ana unsurlarını ve her şeyden önce tektanrıcılık kavramını tanımıştı. Tefekküre çekilen Muhammed, yaklaşık 610 yılında melek Cebrail aracılığıyla kendisini Muhammed'e tek ve biricik Tanrı olarak bildiren Allah'ın kelamına dair vahiyler almaya başladı.

Vahiy, diğer tanrıların sadece uydurma olduğunu ve Kâbe'deki putlarının yok edilmesi gerektiğini söylüyordu.

Bu mesaj Mekkeliler arasında büyük bir düşmanlığa neden oldu, ancak Muhammed yavaş yavaş, Araplar, Yahudiler ve Yahudileşmiş Araplardan oluşan karışık bir nüfusa sahip olan ve bu nedenle tektanrıcılığa ve öğretisinin diğer unsurlara zaten aşina olan yaklaşık 250 mil kuzeydeki bir tarım topluluğu olan Yesrib'den gelen hacılar arasından kimilerini Müslüman yapmaya başladı. 622 yılında putperest Mekkelilerin Muhammed'e karşı düşmanlığı öyle bir boyuta ulaştı ki, Muhammed ve az sayıdaki takipçisi Yesrib'e yerleşme davetini kabul ettiler. Bu göç ya da Hicret, İslam döneminin başlangıcı oldu ve zamanla Yesrib'in adı Medinetü'n-Nebi -"Peygamberin Şehri"- ya da kısaca Medine olarak değiştirildi.

Muhammed'in Yahudi ve Hıristiyan kavramlarını anlaması, bunların temelde kendisine indirilen ve Kur'an olarak bilinen vahiylerle aynı olduğuna inanmasına yol açtı ve bu nedenle Yahudilerin ve Hıristiyanların öğretisini kabul edeceğini ve kendisini İbrahim, Musa, Davut, Süleyman, İsa ve diğerlerinin çizgisinde bir peygamber olarak tanıyacaklarını umdu. Ancak Ariusçuluk olarak bilinen sapkınlığın kalıntıları, Muhammed'i Hıristiyanların İsa'nın tanrısallığı fikrinden vazgeçebileceklerine ikna ederken, Yahudiler inançlarından taviz vermediler: ona inen vahiylerin Yahudi geleneklerinin çarpıtılmış ve yanlış anlaşılmış bir hali olduğunu söylediler ve Eski Ahit temaları hakkındaki vahiylerindeki sayısız çelişkiye dikkat çektiler.

Muhammed cevaben, Yahudilerin geleneklerini kasıtlı olarak tahrif ettiklerini söyledi, kendisini Kâbe'nin ve kültünün kurucusu olarak gösterip İbrahim'in dinini geri getiren kişi sundu. Yahudilerin Kefaret Günü olan Yom Kippur'a tekabül eden ve Kudüs'teki Tapınak'ta Baş Rahip'in Harim'e girerek dünyadaki tüm Yahudiler için kefaret ödediği yılın tek günü olan Müslüman orucunu kaldırdı. Muhammed bir günlük oruç yerine bir ay süren Ramazan orucunu başlattı. Ve aynı zamanda, geleneğe göre, Müslümanlara Mekke'deki Kâbe'ye yönelerek namaz kılmalarını emretti; o zamana kadar Müslümanlar Kudüs'e doğru secde ediyorlardı.

Fakat Muhammed'in Medine'deki ilk yıllarında gerçekleştirdiği en önemli eylem, taraftarlarına düşman olarak tanımladıkları kişilerle savaşma izni veren vahyi indirmek olmuştur. " Kendilerine savaş açılanlara, zulme uğradıklarından dolayı, artık savaş için izin verildi. Şüphesiz ki Allah, onlara yardım etmeye elbette kâdirdir: O kimseler, sırf: "Rabbimiz Allah'tır." dediklerinden dolayı, haksız yere yurtlarından çıkarıldılar." (Kur'an 22:39-40).

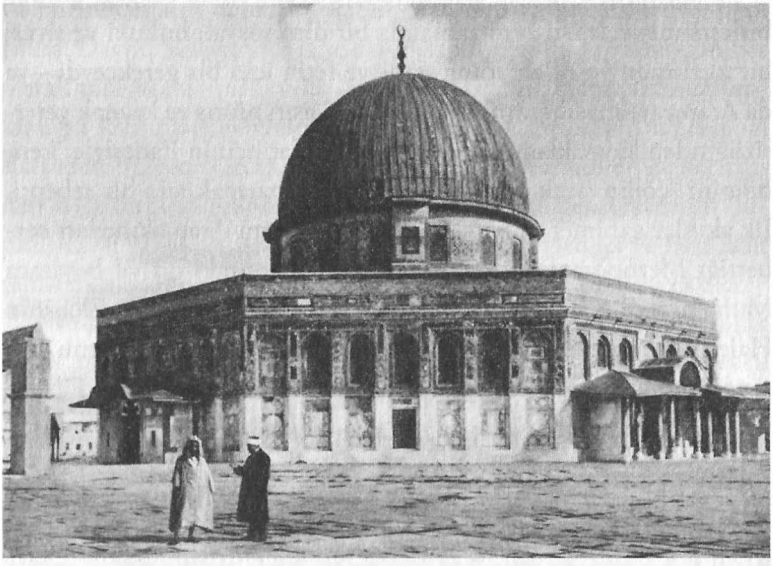
Müslüman âlimlere göre bu cihat ya da kutsal savaş kavramı, adaletsizliğe ve zulme karşı ya da hakikatin, yani İslam'ın hakikatinin kendilerine açıklanmasından sonra bunu reddedenlere karşı meşru bir şekilde uygulanabilmektedir. O günün koşullarında Mekkelilere karşı kullanılmıştır. Müslümanlara önemli miktarda ganimet sağlayan kervanlarına yapılan baskınlar da dâhil olmak üzere Mekkelilerle birkaç çarpışmadan sonra, Muhammed 629 yılında Mekke'yi fethetti. Bedevi kabilelerine karşı savaşlarını genişleten Muhammed, ertesi yıl tüm Arabistan'ın kontrolünü ele geçirdi.

Muhammed 632'de öldüğünde Arapları İslam sancağı altında birleştirmişti; İslam aynı zamanda bir din, sosyal, hukuki ve siyasi bir kurumdu ve Allah adına savaş ve fetih için bir gerekçeydi - ya da Arap yayılmacılığının Arabistan'daki aşırı nüfus ve kaynak yetersizliğinden kaynaklandığını savunan bir tarihçinin ifadesiyle, kendilerini "çölün sıcak hapishanesinden" kurtarmak için bir sebepti. İlk akınlar ganimet, fidye ve verimli otlakların Arap akıncıları cezbettiği Mezopotamya'ya (Irak) yapıldı ve sonraki on yıl boyunca Muhammed'in halifeleri (Halîfetü Resûlillâh, Allah'ın Elçisinin Halefi) olarak bilinen halefleri İran'da Sasani imparatorluğunu yıktı ve Bizans İmparatorluğu'na karşı açtıkları cihatta Suriye, Filistin ve Mısır'ı ele geçirdi.

İslam Tarihi ile İlgili Sorunlar

Batılı bakış açısına göre Müslüman tarihiyle ilgili ciddi sorunlar bulunmaktadır. Örneğin, Ömer'in Kudüs'ü fethine dair hiçbir çağdaş Müslüman kaynak bulunmamaktadır. Ömer'in Tapınak

Tepesi'ndeki yıkıntılar karşısında şok olduğu ve bunları temizlemeye başladığına dair ilk Müslüman anlatısı, anlattığı olaylardan 800 yıldan fazla bir süre sonra, on beşinci yüzyılın sonlarına doğru Mucirüddin el-Hanbeli'ye dayanmaktadır. Gerçekten de en eski Müslüman tarihçeleri Muhammed'in ölümünden ancak 150 yıl kadar sonra ortaya çıkmıştır ve Kudüs'ün fethiyle ilgili en eski tarihçeye göre, halife Ömer teslim sırasında asla hazır bulunmamıştır. Tapınak Tepesi'nin Hıristiyanlar için pek bir önemi olmasa da, bu kadar iyi teşkilatlanmış ve müreffeh bir şehirde harabe bir halde bırakılmış olması pek olası değildir. Konstantin'in yaptıkları ve annesinin ziyareti Kudüs'ün önemini artırma ve yeniden imarını teşvik ederken, beşinci yüzyılın ortalarından daha itibaren Yahudilerin şehirde yaşamasına yeniden izin verildi. Eski bir harita ve bir hacının tanıklığı, Tapınak Tepesi'nde, muhtemelen bugün El Aksa Camii'nin bulunduğu yere bitişik güneydoğu köşesinde bir kilise veya şapel olduğunu göstermektedir.

Kubbetüs-Sahra, Süleyman Mabedi'nin bulunduğu yerde yer almaktadır. Müslüman mabedinin Muhammed'in cennete yükseldiği noktaya inşa edildiği söylenmektedir.

Yaklaşık 800 yılına dek neredeyse hiç İslami kaynak bulunmamaktadır. İslam tarihi, bu tarihe kadar esas olarak sözlü olarak aktarılmıştır, Müslüman alimleri İslam için tutarlı bir kutsal metin temeli oluşturma ve artık sofistike bir cihan imparatorluğuna dönüşen devletlerine tarihsel bir dayanak sağlama amacıyla sözlü geleneği toplamaya, düzenlemeye ve kaydetmeye bu tarihlerde başlamışlardır.

Gerçekten de yazılı en eski İslami kaynağın tarihi 692'dir: Kubbetü's-Sahra'nın içindeki revak boyunca altın mozaikte görünen kurucunun yazıtı. Kur'an'daki 4:171 ayet Hıristiyanlara yönelik bir uyarı gibidir: "Ey kitab ehli! Dininizde taşkınlık etmeyin. Allah hakkında ancak doğru olanı söyleyin. Meryem oğlu İsa Mesih, sadece Allah'ın elçisi, Meryem'e atmış olduğu kelimesidir: O'ndan bir ruhtur. Öyleyse Allah'a ve peygamberlerine inanın ve: "üçtür" demeyin. Kendi yararınız için buna son verin. Muhakkak ki Allah tek bir ilâhtır. O, çocuk sahibi olmaktan münezzehtir. Göklerdeki ve yerdekilerin hepsi O'nundur. Koruyucu olarak Allah yeter."

Geleneksel görüş, Kur'an'ın yedinci yüzyılın ilk on yılında Mekke ve Medine'de Muhammed'le ilişkilendirilen (ya da ona vahyedilen) pasajlardan oluştuğu, yaklaşık 650 yılında yazıya geçirildiği ve Muhammed'in zamanından itibaren İslam'ın en önemli unsuru olduğu yönündedir. Ancak 1972 yılında Yemen'in Sana şehrindeki Ulu Cami'de bulunan eski Kur'an-ı Kerimler, Kubbetü's-Sahra inşa edilirken bile İslam'ın hala bir değişim içinde olduğunu göstermektedir. Sana'daki Kur'an nüshaları sekizinci yüzyılın başlarına tarihlendirilmiştir ve el yazmalarının incelenmesi metnin biri diğerinin üzerine yazılmış iki versiyonu olduğunu ortaya koymaktadır ki bu da Kur'an'ın ve dolayısıyla İslam'ın Muhammed'in ölümünden sonra en az bir yüzyıl boyunca evrim geçirdiğini göstermektedir.

Oxford, Princeton ve Londra'daki Doğu ve Afrika Çalışmaları Okulu (SOAS) gibi kurumlardaki muhtelif Batılı akademisyenler, uzun zaman önce Eski ve Yeni Ahit'e uygulanan yaklaşımların aynısını Kur'an'a da uygulayarak, Kur'an'ın günümüze ulaşan şekliyle Muhammed'in ölümünden onlarca yıl sonra, muhtemelen Orta Doğu'da İslam'ı kabul eden ve Hıristiyanlık ve Yahudilikten

unsurlar katan kişiler tarafından yazılmasa bile derlendiğini ve ancak sekizinci yüzyılın sonlarına doğru İslam'ın nihai kutsal kitabı konumuna yükseldiğini ileri sürmektedir.

Bu akademisyenler, İslam'ın kökenlerine ilişkin İslami kaynakların, olayların nesnel kayıtlarından ziyade tarihin dinden esinlenmiş yorumları olduğu sonucuna varmaktadır. Muhammed'e ve Kur'an'ın yazılışına dair anlatılar da dahil olmak üzere İslam'ın o döneme ait tarihinin, aslında İslam kültürü ve dini, Rabbânî Yahudilik ve Hıristiyanlıktaki sapkın inançlardan etkilenen farklı tektanrıcı gruplar arasında yoğun bir tartışma ortamında ortaya çıkarken oluşan görüşlerin bir nevi geriye yansıtılması olduğunu söylemektedirler.

İslam tarihine dair geleneksel anlatımı savunanlar ise ciddi akademisyenlerden gelmelerine rağmen bu tenkitlerin aşırı spekülatif olduğunu ve yeterli kanıttan yoksun olduğunu ileri sürmektedir. Dahası, güncel çalışmalar ışığında aynı alimlerin bugün yazıyor olsalardı aynı sonuçlara varmayacaklarını iddia etmektedirler. Sana el yazmalarına gelince, farklılıkların önemli olmadığını ve müstensih hatası olarak açıklanabileceğini söylemektedirler.

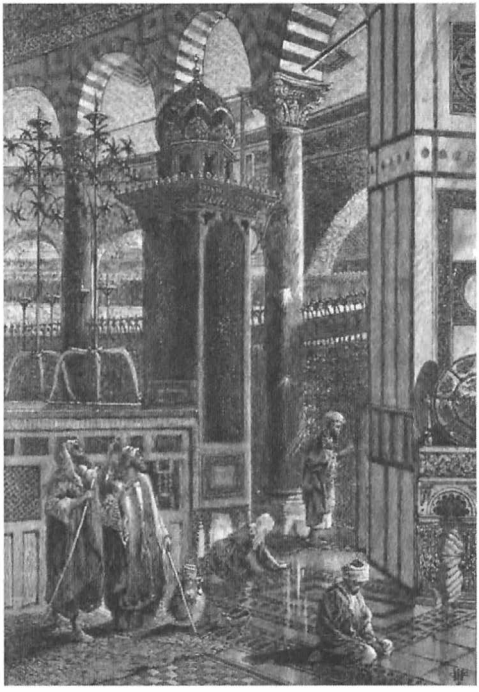
Mirac

Kudüs, Mekke ve Medine'den sonra İslam'ın en kutsal üçüncü yeridir. Nitekim Tapınak Tepesi, Müslümanların ibadet ederken döndükleri ilk yöndür. Kudüs'ün kutsallığı, Muhammed'in de İslam'ın peygamberleri olarak kabul ettiği Eski Ahit peygamberleri ve Muhammed'in de Tanrı'nın oğlu değil ama bir peygamber olarak kabul ettiği İsa ile olan ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Ancak her şeyden önce Kudüs'ün kutsal doğası Müslümanlar için Kur'an'daki (17:1) melek Cebrail'in Muhammed'i Tapınak Tepesi'ne getirdiği ve oradan göğe yükselerek Cennet'e baktıkları Mirac hikayesi ile doğrulanmaktadır.

Kur'an'da En Uzak Cami'yi doğrudan Tapınak Tepesi ile özdeşleştiren hiçbir bulgu mevcut değildir; Kudüs'ten de herhangi bir şekilde bahsedilmez: "Kulunu geceleyin Kutsal Tapınak'tan

çevresini kutsadığımız en uzak Tapınak'a götüren Allah'ın şanı yücedir'. Gayrimüslim bilim adamlarının ve bazı Müslümanların görüşüne göre, Süleyman'ın Tapınağı'nın bulunduğu yerle özdeşleştirme, muhtemelen Muhammed'in ölümünden nesiller sonra yapılan daha geç tarihli bir yorumdur; bazıları "uzak Tapınak'ın gerçekten Medine'ye atıfta bulunduğunu ve Mirac Yolculuğu'nun Muhammed'in bu şehre hicreti olduğunu savunmaktadır. İslam zaten Yahudilik ve Hıristiyanlığın peygamberlerini kendine mal etmişti, ama Kur'an'ı yeniden yorumlayarak onların kutsal mekânlarını da kendine mal edebilirdi.

Kubbetü's-Sahra bu sahiplenmeye işaret etmektedir. Süleyman Mabedi'nin yerine inşa edilen, içi ve dışı İsa'dan bahsedilen Kur'an yazıtlarıyla süslenen ve Muhammed'in Cennet'i gördüğü ve tüm gerçek müminleri beklediği noktayı işaret eden Kubbetü's-Sahra'nın üçlü çağrışımları İslam'ın yükselişini teyit etmektedir.

Kubbetü's-Sahra'nın iç kısmı bilinen en eski İslami yazıtı barındırmaktadır. Hıristiyanları, Tanrı'nın bir oğlu olduğuna inanmakla işledikleri günah konusunda uyarır: "Kendi yararınız için buna son verin. Muhakkak ki Allah tek bir ilâhtır."

İslam Emperyalizmi ve Ortaya Çıkan Hıristiyan Sapkın İnanışları

Hızla genişleyen Müslüman imparatorluğu ilk olarak Arabistan'daki Medine'den yönetilmiş olsa da, 661'den itibaren Emevi hanedanı halifeleri tarafından Suriye'deki Şam'dan yönetildi. Ancak 750 yılında iktidarın cebir yoluyla Abbasi hanedanına geçmesinin ardından halifelik Irak'taki Bağdat'a taşındı.

Fakat bu değişiklikler boyunca Arap politikası daima aynıydı; yani fethedilen topraklardan ve halklardan azami gelir elde etmek. Mağrur ve özgürlüğüne düşkün bir tavır sergileyen ve göçebe bir geçmişe sahip Araplar işgalciler çiftçilik yapmaya yanaşmıyordu; bunun yerine Müslüman Arap savaşçı sınıfı, fethedilen halkların can ve mallarının korunması ve kendi dinlerini özgürce yaşama hakkı karşılığında ödedikleri kelle vergisi (cizye) ve toprak vergisiyle (haraç) geçiniyordu.

Cizye sadece gayrimüslimlere uygulanabildiği için, İslam'ı benimsetme konusunda ilgi düşüktü ve Suriye, Filistin ve Mısır nüfusu yüzyıllar boyunca ezici bir çoğunlukla Hıristiyan olarak kalacaktı. Nitekim Müslüman yönetimi altındaki Suriye'den İslam'ın ilk yüzyılında beş Papa çıkmıştı. Araplaşma da oldukça ağır gerçekleşti. Aramice konuşulan Suriye ve Kıptice konuşulan Mısır'da Arapça resmi yönetim dili olarak Yunancanın yerini ancak yedinci yüzyılın sonlarına doğru aldı.

Yine de, Müslüman fatihler tebaalarına hadlerini bildirmek için onlara çeşitli kısıtlamalar getirdiler. Yeni kilise ve sinagogların inşası yasaklandı, kilise çanlarının çalınması yasaklandı, festivaller ve halka açık şekilde dini ifadeler kısıtlandı. Üstelik Hıristiyanlar ve Yahudiler toplumun dışında tutuldu; silah taşımaları, mahkemelerde Müslümanlara karşı tanıklık etmeleri ve Müslüman kadınlarla evlenmeleri yasaktı. Ayrıca Yahudiler ve Hıristiyanlar kıyafetleriyle kendilerini Müslümanlardan ayırmak zorundaydı, ata binemezler, binek olarak sadece eşek kullanabilirlerdi ve Müslümanları kendi dinlerine döndürmeye çalışanlar, irtidat eden her Müslüman gibi ölüm cezasına çarptırılırdı.

İslam zaferi Bizans İmparatorluğu'nun İran'la uzun ve yorucu savaşı sayesinde gerçekleştiyse de, aynı zamanda yüzlerce yıl boyunca Hıristiyan dünyasının birliğini parçalayan şiddetli teolojik kavgalar da buna yardımcı olmuştur. Dolayısıyla, Müslüman fetihlerinin bir başka netice olarak Hıristiyanlıktaki sapkın inanışların önemli bir kısmını koruması ve muhafaza etmesi ironik olsa da uygundur. Müslümanlar için bu tartışmalar ehemmiyetsizdi; İslam vahyedilmişti ve kusursuz bir inançtı, Hıristiyanlara ve Yahudilere gelince, Müslüman yönetimine boyun eğdikleri ve vergilerini ödedikleri sürece kendi işlerini kendi yasalarına, geleneklerine ve inançlarına göre yürütmelerine izin veriliyordu.

Müslüman hakimiyetindeki Orta Doğu'da Hıristiyan sapkın inanışları, veya daha doğrusu Konstantinopolis'teki dini makamlar ve Roma'daki Papalık tarafından sapkınlık olarak kabul edilen şeyler serpilme imkanı buldu. Orta Doğu'da tüm Hıristiyan mezhepleri aynı muameleye tabi tutulduğundan, heterodoks ve sapkın Hıristiyanlar artık rakip Hıristiyanların ya da devletin zulmünden kurtulmuşlardı. Örneğin, 451'deki Kalkedon Konsili'nde çoğunluk İsa'nın insani ve ilahi olmak üzere iki doğası olduğuna karar vermiş ve bunların karışmamış ve değişmez ama aynı zamanda ayırt edilemez ve ayrılmaz olduğunu eklemiştir.

Bu, günümüzde neredeyse tüm Hıristiyan kiliselerinin görüşüdür, ancak Yakubiler olarak bilinen Suriye Kilisesi'nin ve Kıptiler olarak bilinen Mısır Kilisesi'nin azaları, iki doğayı inkâr etmemekle birlikte, Tecessüddeki birliklerine vurgu yaparlar. Bu nedenle Suriyeliler ve Mısırlılar monofizit (Yunanca tek doğa anlamına gelen *monophysis*'ten gelmektedir) olarak adlandırılmış ve İsa'nın insan doğasının tamamen ilahi doğanın içinde eridiği sapkın inancıyla suçlanmışlardır.

Bu tartışmaların taraflarının İsa Mesih'in doğasından bahsederken tam olarak neyi kastettikleri dil ve kültürdeki farklılıklardan etkilenmiştir, ancak kesinlikle Bizans İmparatorluğu içinde bölücü bir etkiye sahip olmuş ve İslam'ın gelişine giden yolu hazırlamaya yardımcı olmuştur. Yakubi Kilisesi'nden bir kişinin Müslüman

fetihleri hakkında söylediği gibi: "İntikam Tanrısı bizi Arapların eliyle Romalılardan kurtardı. Romalıların zulmünden ve bize duydukları yakıcı nefretten kurtulmak bize az bir şey kazandırmadı.

Sapkınlar, Deccal ve Son Günler

Bizanslılar uzun bir süre İslam'ı bir tür Ariusçuluk, yani İsa'nın doğasının Tanrı'nınkiyle aynı tözden olmadığını ve hatta Tanrı'nınkinden daha aşağı olduğunu düşünmenin yolunu açan bir dördüncü yüzyıl Hıristiyan sapkınlığı olarak gördüler. Ariusçuluk en uç noktasına kadar götürüldüğünde, İsa'nın tanrısallığını tamamen inkâr etmeye ve onu sadece iyi bir insana indirgemeye kadar varabiliyordu. Tüm hayatı boyunca Müslüman yönetimi altında yaşamış ve Emevi halifelerinin sarayında danışman olarak görev yapmış Suriyeli bir Hıristiyan teolog olan Şamlı Yuhanna (676-749) gibi olaylara yakından tanık olan biri bile İslam'ı yeni bir din olarak görmemiş, diğer erken dönem sapkınlıklarına benzer şekilde Ortodoks Hıristiyanlıktan bir sapma olarak değerlendirmiştir.

Aynı şekilde Ortaçağ Batı Avrupa'sı da İslam'ı Ariusçuluğun bir kolu olarak algılamış ve sapkın bir Hıristiyan mezhebi saymıştır. Bazı modern akademisyenlerin öne sürdüğü gibi, İslam o dönemde hala evrim geçirmekteyse, bu makul bir tahmin olabilir. Yahut hem Bizans İmparatorluğu'ndaki hem de Batı'daki tanıklar İslam'ı sadece Hıristiyan tarihinin merceğinden görüyor ve tamamen yeni bir şey olarak algılayamıyor olabilirler. Orta Çağ'ın sonlarında bile Dante'nin (1265-1321) Inferno'sunda (XXVIII, 31-36) Muhammed'i bir zındık olarak görmesi ve "ayrılık ve nifak tohumları ektiği" için onu cehennemin dokuzuncu katına yerleştirmesi kesinlikle dikkate değerdir.

Ancak İslam'ın gelişi, İncil ve Kilise Babalarının eserlerinden sonra Orta Çağ boyunca Avrupa'da yayılan en etkili yazın türü olan Hıristiyan kehanet literatüründe de kendine yer bulmuştur. Kilise tarafından kabul görmeyen, ortodoksiye aykırı ve güncel kaygılara

kolaylıkla uyarlanabilen bu uydurma hikayeler, Yeni Ahit'in Vahiy Kitabı'ndan türetilen ortak bir temayı takip ediyordu - gelip dünyayı kurtaracak olan kutsal savaşçı teması-. Bu rolün biçildiği ilk adaylardan biri de Hıristiyanlığı meşru bir din hale getiren ve ardından Mesih'in dünyaya gelişini gerçekleştirmesi beklenen İmparator Konstantin'di. Sonraki kehanetlerde bu rol bir imparatordan, kraldan ya da prensten diğerine geçerken, hikaye Hıristiyanlığın nihai zaferini anlatan fantastik boyutlar kazandı.

Orta Çağ boyunca yankı uyandıran en ünlü örneği Pseudo-Methodius'un Vahiy'idir. Yedinci yüzyılda yazılan eser, Roma'nın Hıristiyanlara yaptığı zulüm sırasında 311 yılında Lübnan'daki Sur şehrinde şehit edilen Patara Piskoposu Methodius tarafından Müslümanların Orta Doğu'yu istilasının öngörüldüğü bir kehanet olarak dördüncü yüzyılda yazılmış gibi gösterilmiştir. Kehanette İsmaililerin, yani Arapların çölden nasıl çıktıkları ve Nil'den Fırat'a kadar olan toprakları nasıl yakıp yıktıklarını anlatılır. Hıristiyanlar günahlarının cezasını, bir süreliğine Hıristiyan rahipleri öldüren, Nil'den Fırat'a kadar olan kutsal toprakları kirleten, Hıristiyanların topraklarını ellerinden alan ve Hıristiyanları zorla veya baştan çıkararak hakiki inançtan döndüren İsmaililere maruz kalarak çekerler.

Ancak tam her şey yitirilmiş gibi görünürken, birçoklarının çoktan öldüğünü düşündüğü güçlü bir imparator dirilir ve İsmailileri yener, topraklarını yakıp yıkar ve İsa'yı inkâr eden Hıristiyanları tarumar eder. Bu büyük imparatorun hükümdarlığında, dünyanın daha önce hiç şahit olmadığı bir refah, barış ve sevinç dolu bir altın çağ başlar.

Ancak bu çağ, Büyük İskender'in set çekerek kuzey diyarlarına hapsettiği Gog ve Magog olarak bilinen korkunç halkların eliyle sona erer, Tanrı onları yok edecek olan ilahi bir ordunun komutanını gönderene dek, dünyanın dört yanına korku ve yıkım getirirler.

Aziz Yuhanna'nın Yeni Ahit'in Vahiy Kitabı'ndaki Yedi Başlı Ejderha'ya ilişkin kıyamet

Albrecht Durer'in bir gravüründe tasvir edildiği şekliyle Aziz Yuhanna'nın kıyamet vizyonu. Yeni Ahit'in Vahiy Kitabı'nda tasvir edilen Yedi başlı Ejderha.

İmparator Kudüs'e gider ve burada Golgota Tepesi'ne çıkıp tacını göğe yükselen Haç'ın üzerine koyarak Hıristiyanlığı Tanrı'nın himayesine bırakır. Fakat sonra imparator ölür ve Deccal ortaya çıkar, Kudüs'teki Tapınak'a yerleşir ve burada mucizeleriyle insanları kandırarak ve kandıramadıklarına zulmederek sıkıntı ve güçlüklerle dolu saltanatını başlatır. Ancak çok geçmeden Haç

göklerde yeniden belirir ve İsa Mesih'in kendisi, nefesiyle Deccal'i öldürmek ve Kıyamet Günü Yargılaması'nı gerçekleştirmek üzere bulutların üzerinden güç ve ihtişamla çıkagelir.

Ortaçağda insanlar, özellikle de yoksullar, ezilenler, kafası karışık ve dengesiz kişiler için Kıyamet Günü'nün korkunç dramı uzak ve belirsiz bir gelecekle ilgili bir fantezi değil, muhakkak ve neredeyse her an gerçekleşmesi kesin bir kehanetti. Son İmparator'un gelişi ve ardından Deccal'in saltanatı korkuyla beklenirken, çağ boyunca hüküm süren kanunsuzluk Mesih'in gelişinin beklenen başlangıcı olarak görülüyordu.

Birinci Haçlı Seferi

Batı ve Doğu'da Karşı Saldırılar

Birinci Haçlı Seferi 1095 yılında ilan edilmiş olsa da, Müslüman tarihçiler Haçlı seferlerinin on yıl önce İspanya'da Toledo'nun düşmesiyle başladığını düşünmektedir. Aslında Arap emperyalizmine karşı tepkiler bundan çok daha önce gelmeye başlamıştı; Müslüman orduları Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Avrupa'yı işgal ettiği gibi, Hıristiyan karşı saldırısı da birkaç cephede gerçekleşiyordu.

Batı'da Araplar İspanya'yı istila etmiş ve Fransa'nın içlerine, Manş Denizi'nin yüz elli mil yakınına kadar ilerlemişlerdi. 732'de Charles Martel tarafından Poitiers ve Tours arasında geri püskürtülmelerine rağmen, bu durum Müslümanların Languedoc ve Provence kıyılarında on yıllar boyunca tutunmalarına mani olamadı. On birinci yüzyıl boyunca Pisa, Ceneviz ve Katalonya, Sicilya, Sardunya ve Mayorka'yı Arap egemenliğinden kurtarmak için Batı Akdeniz'de seferler düzenledi. 1063 yılında Papa II. Alexander, Müslümanlara karşı savaşan İber Hıristiyanlarını kutsayarak savaşta ölenlerin günahlarının bağışlanmasını sağladı. Toledo'nun 1085'te Araplardan geri alınması büyük bir zaferdi; Kuzey İspanya'nın üçte biri tekrar Hıristiyanların eline geçmişti, ancak 1492'de Granada'nın düşüşüne

kadar Reconquista* Müslümanları İber yarımadasından tamamen çıkarmayı başaramayacaktı.

Doğu'da ise Bizanslılar daha onuncu yüzyılda Doğu Akdeniz'de zaferler kazanmaya başlamış, 961'de Girit'i ve dört yıl sonra da Kıbrıs'ı Müslümanlardan geri almışlardı. Bizanslılar ayrıca Orta Doğu'da da geniş toprakları geri aldılar. 969'da Antakya'yı ele geçirdiler ve kısa bir süre sonra Halep ve Lazkiye'nin yanı sıra Suriye'den aşağı, neredeyse kuzey Lübnan'daki Trablus'a kadar uzanan bir kıyı şeridini zapt ettiler. Müslüman ahaliye dokunulmadı ve yerel Müslüman liderler Bizans İmparatorluğu'nun vasalları haline getirildi, ancak artık Hıristiyanların muaf tutulduğu vergileri ödemek zorunda bırakıldılar, yıkılan kiliseler yeniden inşa edildi ve İslam'dan Hıristiyanlığa ya da Hıristiyanlıktan İslam'a dönme özgürlüğü garanti altına alındı.

Bir on dokuzuncu yüzyıl gravüründe Kudüs'ün kuzeyden görünümü.

* İber Yarımadası'nda Müslümanların ele geçirdiği toprakları yeniden fethetmek için başlatılan karşı saldırıların genel adı. (ç.n.)

975 yılında, İmparator I. İoannis Çimiskes yönetimindeki Bizanslılar, hâlâ ezici çoğunluğu Hıristiyan olan Kudüs'ü geri almak amacıyla bir Haçlı seferi başlattı. Ordusuyla Antakya'dan yola çıkan Çimiskes Şam'ı zapt etti, ardından Filistin üzerine yürüdü, Nasıra ve Sezariye şehirleri imparatora kapılarını açtı ve Kudüs'teki Müslüman liderler barış istemek zorunda kaldı. İmparator önce düşmanın kıyıdaki kalelerini temizlemek için Akdeniz'e yöneldi - ancak Kudüs'e varamadan 976'da aniden öldü. Sonraki yüzyıl boyunca Bizanslılar Suriye'nin kuzeyini ellerinde tutmaya devam ettiler ama Kutsal Topraklara yaklaşamadılar.

Araplar Arasında Bölünmeler ve Çöküş

Sekizinci yüzyılın ortalarına kadar Emevi hanedanının merkezi olan Şam, Atlantik'ten Orta Asya'ya kadar uzanan geniş ve karmaşık bir imparatorluğun başkentliğini yaptı. Bu imparatorluk büyük ölçüde Süryaniler, Hıristiyanlar ve Müslümanlar tarafından yönetiliyordu. Yönetici sınıf Araplardı fakat Emeviler de Suriye'de buldukları ve Akdeniz dünyasıyla entelektüel, kültürel ve ticari pek çok bağı olan Greko-Arami medeniyetinden derinden etkilenmişlerdi. Emevilerin yerini Abbasi halifelerinin alması ve Şam'dan Bağdat'a geçiş bu etkinin reddedilmesi anlamına geliyordu.

Hıristiyan kuvvetlerin hem Batı'dan hem de Doğu'dan Müslüman imparatorluğu üzerine yürüyüşü, Arap dünyasındaki çürüme ve bölünmenin göstergesiydi. İmparatorluk, Bağdat'a rüşvet veren ama bunun dışında halifeye basit bir biat dışında saygı göstermeyen ve tebaalarına zerre kadar değer vermeyen eyalet valileri tarafından yönetilen doymak bilmez bir vergi toplama makinesine dönüşmüştü. Otoriter ve kayıtsız bir dini dogmanın zaferi, kaynakların ya da teknolojik ilerlemelerin geliştirilememesi ve sivil yönetimlerin yerini yerel askeri otokratların almasıyla birlikte Arapların imparatorluğu entelektüel, siyasi ve ekonomik bir gerileme içine düştü.

Araplara karşı imparatorluk sathında ayaklanmalar çıktı. Arap fethi sırasında nüfusu üç milyon olan Mısır'da, ülke kaynakları o kadar kötü yönetilmişti ki, MS 1000 yılında Mısır nüfusu bir buçuk

milyonun altına düşmüştü. Müslüman ayrımcılığı ve ağır vergilendirme Kıptiler, yani yerli Mısırlılar arasında huzursuzluğu körükledi. Arapların gelişi ve göçebe kabilelerin Mısır'a akınıyla zaten yaralanmış olan ulusal gururları, ancak çok kan dökülerek bastırılabilen Kıpti isyanlarının çıkmasına yol açtı. Birçok Kıpti 832'deki şiddetli baskıdan sonra İslam'ı kabul etti; kısmen sulama sisteminin daha da bozulmaya başlaması nedeniyle istenen vergileri ödeyemedikleri için şehirlere göç ettiler ve geniş arazileri ekilmeden boş bıraktılar. Buna rağmen, Arap işgalinden ancak dört yüz yıl sonra, on birinci yüzyılda Mısırlıların çoğunluğu nihayet İslam'ı kabul etti.

Benzer şekilde Suriye'nin refahı da nüfusuyla birlikte azaldı. Bağdat'taki yeni yöneticiler tarafından dışlanan ve baskı gören Suriyeliler birçok kez ayaklandı. Yine de Abbasiler döneminde Arapça Suriye'de neredeyse evrensel bir dil haline geldi ve kısmen Arabistan'dan gelen yeni göçler, kısmen de zulümler, baskılar ve teşviklerle İslam, halkın çoğunluğunun dini oldu. Aralarında dokuzuncu yüzyılda buraya yerleşen Marunilerin de bulunduğu pek çok Hıristiyan Lübnan dağlarının güvenli bölgelerine taşındı.

Arap seçkinleri ve nihayetinde Araplaşan tebaaları arasındaki gerilimlerin yanı sıra, İslam'ın kendisi de Bağdat halifeliğini kontrol eden ortodoks Sünni ve Şii, yani Ali taraftarları arasında bölünmüştü, böylece dini anlaşmazlıklar kültürel, etnik ve siyasi farklılıklara eklendi. Aslen Suriyeli olan ancak Kuzey Afrika'ya yerleşen Araplar olan Fatımiler, 969'da Şii halifelik kurdukları Mısır'ın doğusuna döndüler ve yüzyılın sonunda imparatorluklarını Filistin ve güney Suriye'ye kadar genişlettiler.

Bölünmüş İslam: Şii ve Sünni

656 yılında isyancı Arap birliklerinin Mekke'nin güçlü Emevi ailesinden üçüncü halife Osman'ı öldürmesinin ardından Ali, Muhammed'in kızı Fatıma ile olan evliliğine ve kayda değer dini bilgisine dayanarak halifeliğin doğal varisi olarak kendini öne sürdü. Ancak Ali'ye Muhammed'in en sevdiği eşi olan Ayşe, Emevi ailesi

ve Muhammed'in hayatta kalan birçok sahabesi karşı çıktı. Ali silaha sarıldı ve ilk muharebeyi kazandı, ancak daha sonra isyancılar mızraklarının ucuna Kur'an kopyaları takarak ordusunun üzerine yürüyünce askerleri savaşmayı reddetti ve otoritesi sona erdi.

Ali suikastla öldürüldü ve Emeviler bir kez daha halifeliği ele geçirdi. Ancak İslam asıl yarayı, Ali'nin Fatıma'dan olan ve dolayısıyla Muhammed'in kanından gelen oğlu Hüseyin'in Emevilere karşı bir isyan başlatması ve dişe diş bir mücadeleden sonra tüm takipçileriyle birlikte öldürülmesiyle aldı. Bir anlamda Peygamber'in kendi kanı dökülmüştü, bu yüzden Ali'nin taraftarları ya da Şia için Hüseyin'in ölümü bir şehadetken, Sünni, yani şimdi olduğu gibi o zaman da İslam dünyasının büyük bölümünü oluşturan Ortodoks Müslümanlar için bir leke olarak kaldı.

O andan itibaren Şia, Ali'nin soyundan gelenler dışındakileri halife olarak kabul etmeyi reddederken, Sünniler halifeliği Peygamber'in soyundan gelenlere her zaman için yasakladı. Şiilik İran'da ve Irak'ın büyük bir bölümünde hâkim oldu, ancak Ali'nin ölümünden neredeyse üç asır sonra, Fatımiler gibi takipçileri, Bağdat'taki Sünni Abbasi halifeliğine karşı bir üs olarak kullanmak ve tüm İslam dünyasına Şii hâkimiyetini dayatmak amacıyla Mısır'ı işgal edeceklerdi.

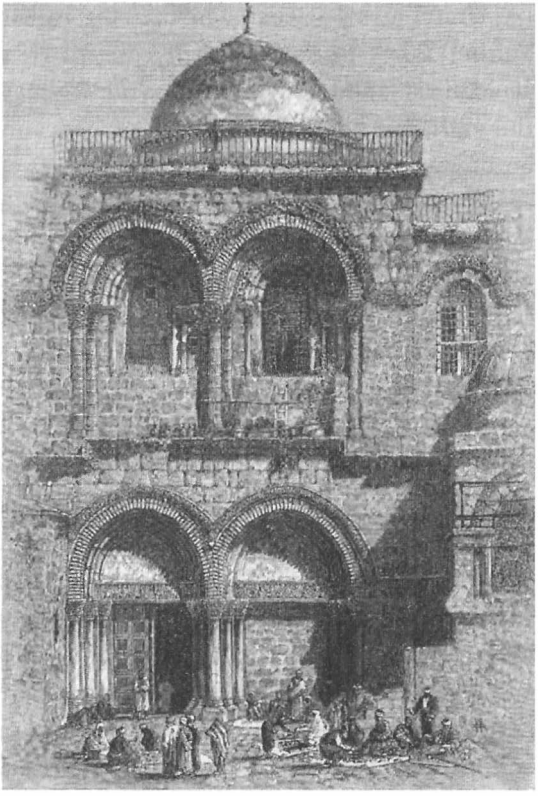
Tehlikeli Hac Yolculukları

Başlangıçta Suriye ve Filistin'deki Müslüman mevcudiyetinin Hıristiyanların kutsal yerlerine yapılan hac ziyaretlerine tesiri olmamış, manastırların ve buralardaki Hıristiyan toplulukların güvenliğini de etkilememiştir. Müslümanlar hac kavramına yabancı değildi, çünkü kendileri de Mekke'ye hac ziyaretini inançlarının temellerinden biri haline getirmişlerdi; dahası Hıristiyan hacılar Kudüs ve diğer kutsal mekânlardaki Müslümanlar için önemli bir gelir kaynağıydı. Hıristiyanlar için Kutsal Topraklar, İsa'nın yaşamı ve ölümü ile somut bir bağlantı sağlaması açısından eşsizdi ve Müslüman işgali boyunca hacıların sayısı artmaya devam etti.

Ürdün nehri hacılar için özel bir istikametti, çünkü İsa'nın Vaftizci Yahya tarafından vaftiz edilişini (Matta 3:16-17) burada yeniden canlandırabiliyorlardı. İsa'nın Kudüs'teki Tapınak kâhinlerini azarladığı konulardan birinin de bedendeki hastalıkların ruhu bozduğuna inandıkları için topal, kör, sakat ve hastaları kusurlu ve değersiz olarak görüp reddetmeleri olduğunu hatırladıkları için bu muhit özellikle hastaların ilgisini çekiyordu. Tapınak rahiplerini azarlayan İsa, herkesin hoş karşılandığı vaftiz törenleri düzenlemişti, çünkü yaydığı inancın özü kurtuluşun herkes için olduğunu söylüyordu. Kutsal Topraklar'a giden hacılar ruhsal bir arınmadan geçmek için Ürdün Nehri'nin sularında vaftiz olmak istiyorlardı ve aralarında ruhlarının arınmasının fiziksel bir iyileşme de sağlayabileceği birçok hasta insan bulunuyordu.

Ancak hac ziyaretlerinin en popüler nesnesi, İsa'nın çarmıha gerildiği, gömüldüğü ve dirildiği geleneksel mekânlar üzerine inşa edilmiş olan Kudüs'teki Kutsal Kabir Kilisesi'ydi. İncillerde, Calvary ya da Golgotha tepesini ve Aramatyalı Yusuf tarafından İsa'nın gömülmesi için gösterilen mezar yeri Kudüs surlarının dışında tasvir edilirken Kutsal Kabir Kilisesi şehrin tam kalbinde yer alır. Aslında şehir İmparator Hadrianus tarafından genişletilmiş ve yeniden inşa edilmiştir ve 135 yılında mezarın olduğu söylenen yere bir Venüs tapınağı inşa ettirmiştir.

Yine de eski söylenceler, İmparator Konstantin'in 326 yılında tapınağın altında olduğu söylenen mezarı aramak için tapınağı yıktırmasını haklı çıkaracak kadar güçlüdür. Kayaya oyulmuş bir mezar bulundu ve İsa'ya ait olduğu açıklandı, Golgotha'daki kaya da yakınlarda tespit edildi. Konstantin hemen Kutsal Kabir Kilisesi'nin inşasını emretti; bu aslında iki parçadan oluşan büyük bir kompleksti: 335 yılında İsa'ya adanarak açılan Golgota'daki Bazilika ya da Martyrium ve 340 yılında inşa edilen İsa'nın mezarının üzerine büyük bir kubbeyle örtülü, rotonda şeklinde inşa edilen ve "diriliş" anlamına gelen Anastasis Kilisesi. Hıristiyanlık âleminin en kutsal mekânlarını çevreleyen Kutsal Kabir Kilisesi'nin içinde dolaşan hacılar, İsa'nın çarmıhta öldüğü ve üçüncü gün yeniden dirildiği ilk Paskalya'nın acısını canlı bir şekilde yeniden yaşıyorlardı.

Rivayete göre, Kutsal Kabir Kilisesi, İsa'nın çarmıha gerildiği Golgota Tepesi'nin ve üçüncü gün dirildiği yakınlardaki mezarının üzerinde yer almaktadır.

Arapların 638 yılında Kudüs'ü fethetmesinin ardından, şehrin büyük oranda Hıristiyan olan nüfusu Müslümanlarla uzun bir süre iyi ilişkiler içinde olmuştur. Ancak onuncu yüzyıla gelindiğinde Müslümanlar daha saldırgan hale gelmiş ve 938 yılında Palmiye Pazarı alayı sırasında Kudüslü Hıristiyanlara saldırmış, Martyrium'u ateşe vermiş ve Anastasis Kilisesi'ne ağır hasar vermişlerdi. 966 yılında Müslüman bir kalabalık yine Anastasis'e saldırmış ve Martyrium'un çatısını ateşe vermişti. Bir yağ fıçısının içine saklanmış olan Patrik ateşe verildi ve diri diri yakıldı. Müslümanlar, Kutsal Mezar Kilisesi'nin doğu girişinin bir kısmını ele geçirip buraya yeni bir cami inşa ederek eylemlerini sonlandırdılar.

Daha kötüsü ise yoldaydı. 1004 yılından itibaren Mısır, Kuzey Afrika, Filistin ve Güney Suriye'ye hükmeden Fatımi halifesi

el-Hakim, Hıristiyan karşıtı bir mutaassıplık kampanyası başlattı. Hıristiyanlar zulme uğradı ve aleyhlerinde kanunlar çıkarıldı; kilise mülklerine el konuldu, haçlar alındı ve yakıldı, kilise çatılarına küçük camiler inşa edildi ve sonunda kiliseler ateşe verildi. 1014 yılına gelindiğinde otuz binden fazla kilise tahrip edilmiş, pek çok Hıristiyan canlarını kurtarmak için en azından görünüşte İslam'a geçmek zorunda kalmış, diğerleri ise Bizans topraklarına kaçmıştı. Ancak Batı'nın Müslüman Doğu'ya karşı tutumundaki kritik dönüm noktası 1009 yılıydı, o yıl el-Hakim Kutsal Kabir Kilisesi'nin tamamen yıkılmasını emretti. Kilisenin tahribi öyle bir şiddetle gerçekleştirildi ki, İsa'nın mezarı bile ana kayanın derinliklerine oyulmuş olmasına rağmen kazmalarla yıkıldı ve neredeyse tamamen yok edildi.

El-Hakim'in 1021'de ölümünden sonra, halefi Bizans imparatoruna, sıkı koşullara uyulması ve masrafların imparator tarafından karşılanması şartıyla, Kutsal Mezar Kilisesi'nin yeniden inşa edilmesi iznini verdi. Hacıların ziyaretlerine de yeniden izin verildi, ancak Kutsal Topraklar'a yapılan yolculuklar çoğu zaman öngörülemez ve tehlikeliydi. Müslümanlar 1056 yılında bir süreliğine hacıların Kudüs'e girişini yasakladılar ve üç yüzünü şehirden kovdular. 1064'te Bamberg piskoposu Gunther'in önderliğindeki büyük bir Alman hac kafilesi Müslümanların saldırısına uğradı; kafile yağmalandı ve yüzlerce kişi Kudüs önlerinde katledildi. Müslüman korsanlar denizde hacılara karşı faaliyetlerini durdurmuyor, ya doğrudan saldırıyor ya da ücret ve hediye talep ediyorlardı. Hacılar yol boyunca *khafara* olarak bilinen koruma parası ödemek zorundaydılar. Ayrıca Müslümanların hassasiyetleri ve önyargıları da göz önünde bulundurulmalıydı: hacılar camilere giremez, şehir ve kasabalara yaya olarak giremez, belirli şekillerde giyinemez, Müslüman kadınlara bakamaz, Müslümanlar Hıristiyanların kendileriyle alay ettiğini düşünmesin diye eğlenemez ve gülemezlerdi.

Hac yolculuğu, savunmasız Hıristiyan yolcunun güven içinde seyahat ve ibadet edebilmesi için Müslüman yetkililerin asayişi sağlamasına bağlıydı, ancak Orta Doğu, bu güvenceyi zayıflatan yanlış yönetim, bölünme, sömürü, fanatizm ve saldırganlıkla sarsılıyordu.

On birinci yüzyılın son otuz yılında, sadece hacılar için değil, Bizans ve Araplar için de Doğu'dan gelen Türk istilası yeni bir tehditti.

Türk İstilası: Bizans Batı'dan Yardım İstiyor

Selçuklular olarak bilinen göçebe Türk boyları yaklaşık 970 yılında Doğu'dan Abbasi halifeliği topraklarına girmeye başladı. Kısa sürede Sünni İslam'ı benimsediler ve özellikle atlı okçuları ve süvarilerinin hızı gibi savaşçı nitelikleriyle Araplar için çok değerli hale geldiler. Ancak halifelik artık birleşik bir oluşum değildi. İspanya, Afrika ve Mısır uzun zamandan beri Bağdat'taki halifeden bağımsız bir siyaset güdüyordu. Gerçekten de Arap yönetiminin zayıflamış hali saldırganlar için adeta bir davetiye gibiydi, 1055'te Selçuklular Bağdat'ı alarak halifelik üzerinde hegemonyalarını kurdular. Selçuklular döneminde İran, Irak ve Suriye'de Sünni İslam'ın talihinde olumlu yönde bir canlanma oldu. Selçuklular 1071'de Bizans ordusunu Doğu Anadolu'daki Malazgirt'te yenilgiye uğratarak Küçük Asya'nın tamamını Türklerin fethine açtılar ve Konstantinopolis'i tehdit ettiler. Aynı yıl güneye dönerek kuzey Suriye'yi Bizanslılardan ve Kudüs'ü Fatımilerden aldılar.

Bizans'ın ansızın başkent Konstantinopolis ve civar bölgelerden ibaret kalmasıyla, 1074'te Bizans imparatoru VII. Mihail, Papa VII. Gregorius'tan yardım istedi; içinde bulunduğu çaresizlik, Latin ve Ortodoks Kiliseleri arasında yüzyıllardır süregelen şiddetli doktrin farklılıklarının doruk noktası olan 1054'teki Doğu ve Batı Kiliseleri bölünmesini görmezden gelecek kadar belirgindi. Kiliseler arasındaki bölünmeye rağmen, çağrı kendisine cevap buldu, çünkü Papalık daha 1063'te İspanya'daki Müslümanlara karşı bir haçlı seferine onay vermişti ve şimdi de aynısını yapabilirdi. Ancak Gregorius'un Avrupa'nın laik hükümdarlarını doğuya bir haçlı seferine çağırabilmesi için zaman uygun değildi, çünkü yüksek kilise görevlilerini atama ve böylece bu görevlilerin sahip oldukları büyük servetleri ve yetkileri kontrol etme hakkının kendilerinde mi yoksa Kilise'de mi olduğu konusunda devam eden Atama İhtilafı sebebiyle aynı laik otoritelerin çoğuyla kavgalıydı.

Bu arada Selçuklular Suriye ve Filistin üzerindeki hakimiyetlerini sağlamlaştırdılar. 1076'da Şam'ı Fatımilerden aldılar ve Fatımiler o yıl Kudüs'ü kısa süreliğine geri aldıklarında, Selçuklular birkaç aylık bir kuşatmadan sonra şehri yeniden ele geçirdiler ve yaklaşık üç bin kişilik Müslüman nüfusun tamamını ve Fatımileri destekleyen çok sayıda Yahudi'yi katlettiler, ancak Hıristiyanlara dokunulmadı.

Bu çalkantılı olaylar boyunca hacı trafiği hiçbir zaman tamamen durmadı, ancak yolculuk artık eskisine kıyasla çok zorlaşmıştı. Sadece Filistin ve Suriye'de Türkler ve Mısırlılar arasında çatışmalar yaşanmıyordu, aynı zamanda Bizans İmparatorluğu'nun elindeyken güvenli bir geçiş sağlayan Küçük Asya, yağmacı Türk boyları nedeniyle artık silahlı eskortlar olmadan geçilemiyordu ve o durumda bile tamamıyla güvenli değildi. Anadolu'nun ve Orta Doğu'nun her yerinde yollarda eşkıyalar kol geziyordu ve yol boyunca her küçük kasabada yerel yöneticiler yoldan geçenlerden para koparmaya çalışıyordu. Tüm bu tacizlerin ve tehlikelerin üstesinden gelmeyi başaran hacılar, Doğu'daki korkunç koşulları anlatacakları hikâyelerle Batı'ya yoksul ve yorgun bir şekilde dönüyordu.

Bizans İmparatoru I. Aleksios Komnenos, 1080'lerde Selçuklulara karşı mücadeleye başlayarak Karadeniz ve Marmara Denizi kıyılarındaki topraklarını geri aldı. Ancak Türklere karşı tam başarı kazanmak için Batı'dan paralı askerlere ihtiyacı vardı ve Mart 1095'te Papa II. Urbanus'a bir çağrıda bulundu. Cevap, Aleksios'un beklemediği ölçüde sert oldu. Aleksios'un kızı tarihçi Anna Comnena, Batı'dan gelen bir kalabalığın 1096'da Doğu'ya çıktıkları seferde Konstantinopolis'e nasıl yaklaştığını şöyle anlatır: "Dört bir yandan, birbiri ardına, silahlar, atlar ve savaş için gerekli diğer tüm teçhizatla toplandılar. Coşku ve şevkle tüm yolları doldurdular ve bu savaşçılarla birlikte, denizdeki kumlardan ya da gökteki yıldızlardan daha kalabalık, ellerinde palmiyeler ve omuzlarında haçlar taşıyan bir sürü sivil geldi. Aralarında memleketlerini terk eden kadınlar ve çocuklar da vardı. Bir nehrin her yönden akan kolları gibi tüm güçleriyle bize doğru akıyorlardı.

Papa Urbanus'un Çağrısı

Orta Fransa'daki Clermont Konsili 1095 Kasım'ının ikinci yarısında Papa II. Urbanus tarafından toplandı. Konsil büyük ölçüde, Kilise'nin yarım asırdır kıta üzerinde yıkıcı bir etkisi olan feodal savaşları önlemeye çalıştığı Tanrı'nın Ateşkesi ile ilgiliydi. Nüfus artışı, toprak kıtlığı ve küçük çaplı iç savaşlar toplumun her kesiminde güvensizlik ve çaresizlik hissine yol açmıştı. 1094'te seller ve veba salgını, 1095'te ise kuraklık ve kıtlık baş göstermişti. Nisan

Papa Urbanus'un Clermont'ta Birinci Haçlı Seferi'ni ilan edişini betimleyen on beşinci yüzyıla ait gravür.

1095'teki bir meteor yağmurunun büyük bir halk hareketinin habercisi olduğu ve sosyal ve ekonomik sorunlara kıyamete benzer bir hava kattığı söylentisi çıkmıştı.

Bu arada Papa Urbanus, İmparator Aleksios Komnenos'un çağrısına yanıt olarak bir politika oluşturmakla meşguldü. Urbanus'un amacı, Selçuklu Türklerini Küçük Asya'dan çıkarmak için Bizans İmparatorluğu'na ihtiyaç duyduğu kuvvetleri temin etmekti; bunun karşılığında Ortodoks Kilisesi'nin Roma'nın üstünlüğünü kabul edeceğini ve Hıristiyan âleminde birliğin yeniden sağlanacağını umuyordu. Ayrıca saldırgan soylulara, özellikle de kendi memleketi Fransa'dakilere, savaş enerjilerini yönlendirmek için alternatif bir çıkış noktası göstermek istiyordu. Papalık, Atama İhtilafı sayesinde güç kazanmış ve sadece Kilise içi atamalar üzerindeki otoritesini tesis etmekle kalmamış, aynı zamanda efkar-ı umumiyeyi kendi yanına çekerek halkın dindarlık duygularını da ateşlemişti, bu nedenle Batı'da enerjik bir dindarlık dönemi başlatmak ve ödül olarak Kudüs'ü ele geçirmek için uygun bir zamandı. Urbanus, Doğu Hıristiyan âleminden gelen yardım çağrısına yanıt olarak, konsilin sondan bir önceki günü olan 27 Kasım Salı günü bir konuşma yapacağını duyurdu. Dinleyicilerinin kilise mensuplarının yanı sıra Fransız soylularından oluşmasını bekliyordu, çünkü Doğu'ya yapılacak seferi şövalyelerin silahlı bir hac yolculuğu olarak tasarlıyordu.

Üç yüz din adamı Clermont'taki katedralde konsile katıldı, ancak o salı günü toplanan hem din adamı hem de laik kişilerden oluşan kalabalık beklenenden bile büyüktü, bu nedenle Papalık tahtı şehrin doğu kapısının dışındaki açık bir alanda bir platform üzerine kuruldu ve kalabalık toplandığında Urbanus onlara hitap etmek için ayağa kalktı. Dört çağdaş tarihçinin kayıtları günümüze ulaşmıştır, ancak bunların tümü olaydan yıllar sonra kaleme alınmış, sonraki olaylarla renklendirilmiştir ve birbirlerinden büyük ölçüde farklıdır, bu nedenle Urbanus'un gerçekte ne söylediği hakkında ancak kabataslak bir fikre sahibiz.

Görünüşe göre, dinleyicilerine Selçukluların Hıristiyan topraklarının içine doğru ilerlediklerini, halka zulmettiklerini ve tapınak

ve kiliselere saygısızlık ettiklerini söyleyerek başladı. Bizans İmparatoru yardım çağrısında bulunmuştu ve buna yanıt vermek Batı'nın göreviydi. Ancak Papa sadece Bizans topraklarını geri almaktan bahsetmedi. Kudüs'ün kutsallığını vurguladı ve hacıların yaptıkları yolculuklarda nasıl çile çektiklerini anlattı. Sonra da büyük çağrısını yaptı. Batı Doğu'nun imdadına koşmalıydı. Soylular aralarında çekişip savaşmayı bırakmalı ve bunun yerine haklı bir savaş vermeliydi. Savaşta ölenlerin günahları bağışlanacaktı. Bu silahlı hac yolculuğu ("Haçlı Seferi" kelimesi on üçüncü yüzyılda Haçlı Seferleri sona erene dek kullanılmamıştır) yaz aylarında, 15 Ağustos'ta, hasat toplandıktan sonra Meryem'in Göğe Yükseliş Günü yola çıkacak ve ordular Konstantinopolis'te toplanacaktı.

Deus le volt! -Tanrı bunu istiyor!- haykırışları Papa Urbanus'un konuşmasını böldü ve konuşma bittiğinde yeniden alanı doldurdu. Le Puy piskoposu Adhemar hemen tahtın önünde diz çöktü ve kutsal sefere katılmak için izin istedi. Görünüşte spontane olan bu hareket muhtemelen önceden ayarlanmıştı, çünkü Urbanus ağustos ayında Le Puy'da kalmıştı. Yine de coşku Urbanus'un beklediğinden daha büyüktü. Şövalyeler ve köylüler, zenginler ve fakirler, piskoposun taklit etmek için öne atıldılar. Birçoğu gözyaşlarına boğuldu ve birçoğu da sarsıcı bir titremeyle kendinden geçti. Dinleyen duygu seline kapılmıştı.

Papa'nın Konuşmasının Uydurulması

Dört çağdaş tarihçi -Chartresli Fulcher, Dollu Baldric, Keşiş Robert ve Guibert de Nogent- Birinci Haçlı Seferi'ne dair kroniklerinde Papa II. Urbanus'un Clermont'ta yaptığı konuşmanın farklı versiyonlarına yer verdiler. Yazarların hiçbiri olaydan yıllar sonrasına dek Papa'nın sözlerine değinmemiş, sahih ve tarafsız tarih standartlarına göre hareket etmemiştir; daha ziyade her biri Papa'nın konuşmasını insanların haçlı seferine farklı bakış açılarını yansıtan bir perspektif ortaya koymak için kullanmıştır.

En eski anlatım Chartresli Fulcher'e aittir. Fulcher Haçlı Seferi'ne fiilen katılan tek tarihçiydi ve hemen ardından 1100-01 yıllarında sefer hakkında yazmaya başlamıştı. Anlattıkları, kendisinin konuşma yapıldığı sırada Clermont'ta olduğu izlenimini vermektedir. Fulcher'nin anlatısında, Papa'yı, Araplar ve Türkleri sadece Doğu için değil, nihayetinde Batı için de bir tehdit olarak gören pragmatik bir stratejist olarak betimler: "Bir süre bunları yanlarına bırakırsanız, Tanrı'ya inananlara daha da çok saldıracaklardır."

Dollu Baldric anlatısını Birinci Haçlı Seferi'nden kısa bir süre sonra yazmıştır, ancak şahsen Clermont'ta olduğu izlenimini verse de sefere katılmamıştır. Bu versiyonda, eski ve Yeni Ahit'e yapılan atıflar Papa'nın kutsal kurtuluş savaşı çağrısının altını çizer, Kudüs'ün kendisi cennetin ta kendisidir: "Kutsal Topraklar'ın feci yıkımına ağlayalım! Kurtarıcı'nın bedeninin ya da ruhunun şanlı kılıp kutsamadığı görkemli tek karışının bile bulunmadığı, Tanrı'nın annesinin kutsal huzurunu ve havarilerin toplantılarını kucaklayan ve dökülen şehitlerin kanını içen bu topraklara kutsal demeyi hak ediyoruz. Ey, ilk şehit Stephen, seni taçlandıran taşlar ne kadar kutludur! Ne mutlu, ey Vaftizci Yahya, kurtarıcıyı vaftiz etmene hizmet eden Ürdün'ün suları! Mısır'dan kovulan İsrailoğulları; Yebusileri ve diğer sakinleri kovdular ve göksel Kudüs'ün sureti olan dünyevi Kudüs'te kendileri yaşadılar. Hıristiyanlara karşı elinizi şiddet için kaldırmaktan imtina ediniz; Sarazenlere kılıç sallamak daha hayırlıdır."

Keşiş Robert Birinci Haçlı Seferi'nde katılmamıştı ve konuşma sırasında Clermont'ta olduğunu açıkça iddia eden tek tarihçi olmasına rağmen, bunun gerçekliği şüphelidir. Kuşkusuz eserini yazmakta yavaş davranmış, ancak 1106'da, Papa Urbanus'un Robert'in en korkunç ifadelerle tasvir ettiği konuşmasından on bir yıl sonra tamamlayabilmiştir. Urbanus kesinlikle Doğu'daki Hıristiyanlara yapılan zulümden bahsetmiş olsa da, Robert'in Müslümanları suçladığı akıl almaz vahşetlere konuşmanın diğer versiyonlarında değinilmemiştir:

"Hıristiyanları sünnet ediyorlar ve sünnet kanını ya sunakların üzerine sürüyorlar ya da vaftiz kurnasına döküyorlar. İnsanlara alçakça bir ölümle işkence etmek istediklerinde, göbeklerini deliyor ve bağırsaklarının ucunu sürükleyerek bir kazığa bağlıyorlar; sonra kırbaçla kurbanı iç organları fışkırana kadar dolaştırıyorlar. Başkalarını direğe bağlıyor ve oklarla delik deşik ediyorlar. Başkalarını boyunlarını uzatmaya zorluyor ve sonra kılıçlarıyla saldırarak boynunu tek bir darbede kesmeye çalışıyorlar. Kadınlara işlenen iğrenç tecavüzler hakkında ne diyebilirim? Bundan bahsetmek, sessiz kalmaktan bile fenadır."

Ne Clermont'ta bulunan ne de Haçlı seferine çıkan Guibert de Nogent, kaleme aldığı vakayinamesini 1108 yılında tamamlamıştır. Eserin geneline kıyamet havası hakimdir ve ona göre Papa Urbanus Deccal'den ve Kıyamet Günü'nden bahsederek o günlerin popüler ortaçağ dramasına hitap etmiştir. "Dünyanın sonu gelip çatmışken, kehanete göre, Hıristiyan egemenliğinin bu topraklarda siz ya da başkaları aracılığıyla yenilenmesi gerekir, böylece krallık tahtına oturacak tüm kötülüklerin başı Deccal'in gelişinden önce Tanrı ona karşı savaşacak müminler bulabilsin."

Vakanüvislere göre stratejik savaş, kutsal savaş, histerik savaş ya da Kıyamet Günü savaşıydı açılan. Ancak Papa Urbanus'un meseleye ne kıyamet günü perspektifinden bakması ne de ayaktakımını kışkırtmaya tenezzül etmiş olması muhtemeldir. Papa hiçbir zaman köylülerden oluşan kitlesel bir harekete öncülük etmek ve onları doğuya doğru yürümeye teşvik etmek niyetinde değildi. Seçtiği araç şövalyelikti ve savaşta ölenlerin günahlarının bağışlanması ödülünü onlara teklif etmiş, İspanya'da olduğu gibi, yeniden fethedilen Kutsal Topraklar'da onlara mülkler edinmeyi salık vermişti.

Urban'ın Kasım ayının son günlerinde Clermont'un dışındaki bir tarlada söylediklerinin belki de en doğru göstergesi, bir ay sonra, 1095 Noel'inde Papa'nın bizzat kendisi tarafından toplanan şövalyelere yazılan itidalli bir talimat mektubudur. "İnanıyoruz ki kardeşliğiniz, barbarca bir öfkenin Doğu ülkelerinde Tanrı'nın

kiliselerini içler acısı hale getirdiğini ve tarumar ettiğini uzun zamandan beri birçok haberden öğrenmiştir. Bundan da ötesi, küfürle söylemek gerekirse, Tanrının kiliselerini ve İsa'nın çilesi ve dirilişiyle yüceltilen Kutsal Şehri'ni bile katlanılmaz bir köleliğe sürüklemiştir. Bu felaket karşısında dindar bir endişeyle Fransa'nın bölgelerini ziyaret ettik ve kendimizi büyük ölçüde ülkenin prenslerini ve tebaasını Doğu'daki kiliseleri kurtarmaya teşvik etmeye adadık. Clermont Konsili'nde onlara, tüm günahlarının bağışlanması için bir hazırlık olarak böyle bir girişimde bulunmalarını ciddiyetle buyurduk."

Haçı Almak

Papa Urbanus, Le Puy piskoposu Adhemar'ı seferdeki temsilcisi ve ordunun ruhani lideri olarak tayin etti. Adhemar dokuz yıl önce Kudüs'e hacca gitmişti. Adhemar'ı örnek alarak, sefere katılan herkesin elbisesinin yakasına, İsa gibi kendilerinin de bir haç taşıdığını simgeleyen kırmızı bir kumaştan haç dikildi. Din adamları ve keşişler piskoposlarının ya da baş keşişlerinin izni olmadan haçı almayacaklardı. Yaşlılar ve sakatlar vazgeçirilmeye çalışıldı, yeni evlenenlerin eşlerinden izin alması ve hiç kimsenin rahiplerine danışmadan yola çıkmaması şartı koşuldu. Haçı alan herkes Kudüs'e yolculuğu tamamlamaya yemin ettirildi, yola çıkamazsa ya da çok erken geri dönerse aforozla cezalandırılacaktı.

Sefere katılan ilk büyük laik senyör, Provence şövalyelerine liderlik eden Toulouse Kontu Raymond'du, kısa süre sonra diğerleri de ona katıldı. Fatih William'ın oğlu Normandiya Dükü Robert, Kuzey Fransa şövalyelerine; Taranto Prensi Bohemond, aralarında yeğeni Tancred'in de bulunduğu Güney İtalya'daki Norman şövalyelerine; Godfrey de Bouillon ise Lorraine şövalyelerine önderlik ediyordu. Teoride Papa'nın vekili Adhemar'a tabi olan bu baronlar seferin laik liderleri oldular ve taraftarları, aileleri ve dostlarıyla birlikte Avrupa'nın en atılgan, deneyimli ve zorlu savaşçılarının çoğunu sefere getirdiler.

Ancak Urbanus beklediğinden daha büyük bir harekete öncülük etmişti ve kıyametin yaklaştığı inancıyla binlerce köylü, zanaatkâr ve çoğu yoksul olan diğer sıradan halk Kutsal Toprakları kurtarmak için doğuya doğru yürümek üzere haçı aldılar. Yine de yola çıkanların -zengin, fakir, mütevazı ve asil- sadece yirmide biri Kudüs'ü görecek kadar yaşayacaktı.

İlk Dalga: Halkın Haçlı Seferi

Papa Urbanus piskoposlarından Kutsal Topraklara Haçlı seferini duyurmalarını istemiş olsa da, en etkili vaazı, Papa'nın mesajını kendi yorumlarından geçirerek Fransa ve Almanya'daki yoksul kitleleri ayaklandıran mütevazı evanjelik rahipler verdi. Bunlar arasında, birkaç yıl önce hacca gitmeye çalışmış ancak Türkler tarafından kötü muamele görmüş ve geri dönmek zorunda kalmış olan Pierre l'Ermite öne çıkıyordu. Keşiş yalınayak dolaşıyordu ve giysileri kir içindeydi fakat insanları harekete geçirme gücüne sahipti ve onu şahsen tanıyan Guibert de Nogent'in dediği gibi, "Ne söylerse söylesin ya da ne yaparsa yapsın, yarı ilahi birisi gibi görünüyordu."

Adhemar ve şövalyelerden oluşan soylu orduları henüz sefere hazırlanırken, Pierre'in vaazları kadın ve erkek on beş bin Fransız'ı harekete geçirmiş, bunlar evlerini terk ederek onu takip etmek üzere Almanya'ya gitmiş ve yolda sayıları artmaya devam etmişti. Haçlı seferinin ayaktakımı unsuru daha şimdiden Kuzey Fransa'da Yahudi topluluklarına saldırmaya başlamıştı, Yahudileri dinlerini değiştirmekle ölüm arasında seçim yapmaya zorladılar; çünkü Kıyamet Günü kehanetine göre, Mesih'i inkâr eden herkes tövbe edip kurtulmadan ya da yok edilmeden Mesih dünyaya inmeyecekti.

En korkunç katliamlar Pierre'in emrindeki haçlılar, Yahudilerin yüzyıllardır kalabalık şekilde yaşadığı, Avrupa'nın en önemli ticaret yollarından biri olan Ren Nehri boyuna vardıklarında çıktı. Ekonomik yararları yüzünden Yahudiler katedral kentlerindeki piskoposlardan daima teşvik ve himaye görmüşlerdi. Mayıs ve Haziran 1096'da Yahudi mahalleleri saldırıya uğradı, sinagoglar yağmalandı, evler talan edildi ve tüm Yahudi cemaati katledildi. Piskoposlar

Pierre l'Ermite gibi demagoglar Papa'nın çağrısını çarpıttılar.

ve kasabalılar Yahudileri korumak için ellerinden geleni yaptılarsa da çoğu zaman yetersiz kaldılar. Örneğin Worms piskoposu Yahudileri kalesine aldı, ancak Haçlıların ve onların ölmesini ya da din değiştirmesini isteyen kendi yoksul kasaba halkının gücüne karşı koyamadı; piskopos kendi canını kurtarmak için Yahudilere vaftiz olmalarını teklif ettiğinde, tüm Yahudi cemaati bunun yerine intiharı seçti. O mayıs ve haziran ayları boyunca, Haçlı güruhu Almanya'da ilerlerken sekiz bin kadar Yahudi katledildi ya da kendi canına kıydı.

Clermont'ta oluşan ruhtan ve niyetten çok uzak gerçekleşen kitlesel seferin kolları Avrupa'nın dört bir yanından, Fransa, Almanya ve Macaristan'dan geçti, ancak sadece Pierre l'Ermite'in önderlik ettiği ve tarihte Halkın Haçlı Seferi olarak bilinen kaotik insan seli Küçük Asya'ya kadar ulaştı ve Ekim 1096'da Selçuklular tarafından yok edildi. Konstantinopolis'te kalan Pierre burada vaazlara vermeye devam etti.

Adhemar ve büyük laik senyörlerin komutası altındaki resmi Haçlı ordusunun bu katliamlarda parmağı yoktu. Batı'da, özellikle de Fransa'da güçlerini toplayarak hazırlıklarını yaptılar ve hasat zamanı geldiğinde Kudüs'ü kurtarmak için yola çıktılar.

Hac'dan Haçlı Seferi'ne: Meselenin Özü

"Haçlı seferi" aslında daha geç tarihlerde bulunmuş bir terimdir; ancak on üçüncü yüzyılda Kutsal Topraklar kaybedildikten ve Haçlı Seferleri sona erdikten sonra kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde Haçlılar olarak adlandırdığımız insanlar İsa'nın şövalyeleri gibi çeşitli isimlerle biliniyorlardı ve kendilerini bir hac yolculuğuna çıkmış görüyorlardı, ancak hacıların normalde silah taşımaları yasaktı. "Hacı" kelimesi aslında yabancı ya da gezgin anlamına geliyordu ve Hıristiyanlar için hayatın kendisi cennetteki yuvalarından uzakta, yabancı bir dünyada bir hac yolculuğu olarak görülüyordu.

Kutsal Toprakları geri almak için bu sefere çıkmadan önce hacılar, "Haçını alıp benim ardımdan gelmeyen bana layık değildir" (Matta 10:38) diyen İsa'yı taklit etmek için kıyafetlerine haç (Latince *crux*) şeklinde kırmızı bir kumaş parçası diktirdiler. Bu "haçı alma" işlemi sonunda bu yolculuklara Haçlı Seferi denmesini sağladı - Fransızcada *croisade*, İtalyancada *crociata*, Almancada *Kreuzzug* ve İspanyolca ve Portekizcede *cruzada*. Haçlı seferleri İspanya'da, Kuzey Afrika'da ve başka yerlere de yönelmiş olsa da, en büyük Haçlı seferi İsa'nın kendi toprakları olarak kabul edilen Kudüs'ü kurtarmak ya da savunmak amaçlı yapıldı.

İkinci Dalga: Hükümdarlar Doğu'ya Gidiyor

Yaz hasadından sonra gruplar halinde yola çıkan Adhemar ve başta gelen soyluların resmi ordusu Ekim 1096 ile Nisan 1097 arasında Konstantinopolis'e ulaştı. Ancak şehre yaklaşan 40.000 Haçlının sadece 4500'ü soylu ya da şövalyeydi. Arkalarından gelenler, bir önceki yıl Ren Nehri boyunca çok fazla ölüm ve yıkıma sebep olan ayaktakımından farksız, yoksul ve mütevazı insanlardan, zanaatkârlardan ve köylülerden oluşan bir başka kalabalıktı. İçlerinde kadınlar ve diğer gayri muharip kişiler de bulunan, çok sayıda dini fanatiği de içeren bu eğitimsiz ve disiplinsiz kalabalık, Bizans imparatoru Aleksios'u olduğu gibi haçlı liderlerini de endişelendiriyordu çünkü ne yapacakları belli değildi ve karınlarının doyurulması gerekiyordu. Ancak Haçlı seferi aynı zamanda bir hac yolculuğu olduğundan, yürüyüşe katılmalarını engellemek için yapılabilecek çok az şey vardı.

Aleksios'un Boğaz'dan karşı yakaya geçirdiği Haçlılar mayıs ayında Selçuklu başkenti İznik'i kuşattılar. Küçük Asya'daki amaçlarını açıkça ortaya koyan imparator, Haçlı liderlerine "daha önce Roma İmparatorluğu'na ait olan şehirleri, ülkeleri ve ele geçirdikleri kaleleri Roma İmparatorluğu'na geri vereceklerine" dair yemin ettirdi. İznik, Haziran 1097'de düştüğünde, şehrin Haçlılara değil imparatorluk kuvvetlerine teslim olmasını sağladı. Bizanslılar için kâfirlere karşı savaşmak yeni bir şey değildi; bunu beş yüz yıldır yapıyorlardı. Ancak şimdi Kudüs'e doğru hızla ilerlemek yerine Küçük Asya'daki topraklarını güvence altına almakla ilgileniyorlardı ve bu da onları ateşli Latin şövalyelerinin gözünde şüpheli hale getiriyordu.

Aleksios bu huzursuz ortamda Haçlıları Küçük Asya boyunca ustalıkla yönlendirdi ve ihtiyaçlarını tedarik etti. Birinci Haçlı Seferi İznik'ten güneye, Bizans'ın yardımıyla Selçuklulara karşı büyük bir zafer kazandığı Dorylaeum'a (Eskişehir), oradan da daha güneye Philomelion'a (Akşehir) ve Iconium'a (Konya) yürüdü. Bir müfreze Kilikya Kapıları'ndan Tarsus'a geçti, ancak ana gövde Kapadokya'ya, Caesaria'ya (Kayseri) yöneldi ve iki grup Amanos dağlarının doğu yamaçları boyunca güneye doğru ilerlemeden önce Maraş'ta tekrar birleşti, böylece 1097 sonbaharında Antakya surlarının önüne çıktılar.

Ertesi yıl şehrin zaptı Haçlılar ile Bizanslılar arasındaki yol ayrımını işaret ediyordu, çünkü Bohemond yeminine uygun olarak Antakya'yı Aleksios'a teslim etmek yerine kendi prensliği haline getirmişti.

Tafurlar

Şövalyeler ve soylular Haçlı seferine önderlik ettiklerini düşünmüş olabilirlerdi, fakat onların ardından yürüyen yoksullar kendilerini Tanrı tarafından seçilmiş seçkin bir halk olarak görüyorlardı. Haçlı seferinin ilk dalgasına katılan sıradan insanların çoğu Avrupa'yı boydan boya geçen uzun yolculukta telef oldu ya da Boğaz'ı geçer geçmez Selçuklular tarafından bozguna uğratıldı ve kılıçtan geçirildi.

Hayatta kalan ve Le Puy piskoposu Adhemar ile büyük Fransız, Norman ve Provence beylerinin önderliğindeki ikinci haçlı seferi dalgasına katılanların çoğu Tafur olarak biliniyordu. Hikayelerde bunlar yalınayak, çul giymiş, bedenleri yara ve pislikle kaplı, bitki kökleri ve ot, hatta bazen de düşmanlarının kızartılmış cesetlerini yiyerek hayatta kalan kişiler olarak anlatılır. Gittikleri her yerde arkalarında harabe bırakıyorlardı. Kılıç sahibi olamayacak kadar yoksul oldukları için sopa, bıçak, kürek, balta, mancınıklar ve sivri uçlu sopayla savaşıyorlardı. Vahşilikleri dillere destandı; Haçlı Seferi liderleri onlara söz geçiremiyor ve asla silahsız olarak aralarına karışmıyorlardı, Müslümanlar ise Tafurlardan dehşete düşmüşlerdi.

Tafurlar fakirliklerini bir erdem haline getirmiş olsalar da, aslında hırs gözlerini kör etmişti. Tafurlar Haçlılar tarafından ele geçirilen her şehri yağmaladılar; ayrıca Müslüman kadınlara tecavüz ettiler ve ayrım gözetmeksizin katliamlar yaptılar. Urbanus ve prensler sınırlı hedefleri olan bir sefer planlamışlardı ama gerçekte Haçlı Seferi sürekli olarak sıradan insanların istediği şeye, Tafurların Müslümanlara verdiği isimle "orospu çocuklarını" ortadan kaldırma savaşına dönüşme eğilimindeydi.

Kudüs'ün Yeniden Fethi

Yaklaşık üç yılda neredeyse beş bin kilometre kat ettikten sonra, 7 Haziran 1099'da hacılar Kudüs önlerine vardılar. Birçoğu gözyaşlarını tutamıyordu. Hayatta kalanların olması bile bir mucize gibiydi. Bizans İmparatorluğu'nun Küçük Asya'yı geri almasına yardım etmişlerdi. Ve şimdi önlerinde, birçokları için göksel Kudüs'ün anahtarı olan dünyevi Kudüs yükseliyordu.

Fatımiler Kudüs'ü 1076'da Selçuklulara kaptırmış, fakat 1098'de bir kez daha geri almışlardı. Fatımi valisi, Haçlılara şehir içinden yardım edilmesini engellemek için, el-Hakim'in zulümlerine ve Selçuklu fethini takip eden çalkantılı zamanlara rağmen sayıları binleri bulan Ortodoks ve sapkın tüm Hıristiyanları şehirden dışarı attırdı. Kudüs ortaçağ dünyasının en sağlam kalelerinden biriydi ve valinin emrinde, kısa süre önce Mısır'dan dört yüz süvariyle takviye edilen Arap ve Sudanlı birliklerden oluşan büyük bir garnizon bulunuyordu. Ayrıca şehrin dışındaki tüm kuyuları zehirletmiş, Kudüs'ün yüksek surları içinde sayısız yeraltı sarnıcında içme suyunu depolatmıştı. Haçlıların, Antakya'dan gelecek yardımın yüzlerce kilometre uzakta olduklarını biliyordu, öyle ki Haçlılar aceleleri yüzünden yakındaki Yafa limanını ele geçirmeyi bile denememişlerdi. Yabancı bir diyarın ortasında tecrit edilmiş ve ikmalsiz kalmışlardı; tamamen yok edilmeleri ise an meselesi gibi görünüyordu.

Haçlı ordusunda yaklaşık 1200 şövalye ve eli silah tutan 15.000 asker vardı; güçleri şehri etkili bir şekilde kuşatmak için yetersizdi; ancak ilahi koruma altında zafer anının geldiğine dair sarsılmaz bir inanç duyuyorlardı. 13 Haziran'da büyük bir şevkle umumi bir taarruz başlattılar ve dış savunma mevzilerini aştılar, ancak aynı anda birkaç yerde surlara tırmanmak için ellerindeki merdivenleri yetersizdi. Uzun ve bir umutsuz sabah çarpışmasından sonra geri çekildiler. Kuşatma araçlarına ve daha fazla merdivene ihtiyaçları vardı ama Haçlıların elinde sürgü, halat ve mancınık yoktu, üstelik Kudüs'ün etrafındaki bölge ağaç bakımından fakirdi. Fakat şans aniden yüzlerine güldü: Müslümanlar Yafa'yı savunmasız bırakmışlardı ve ikisi Ceneviz'den, dördü İngiltere'den olmak üzere altı gemi limana

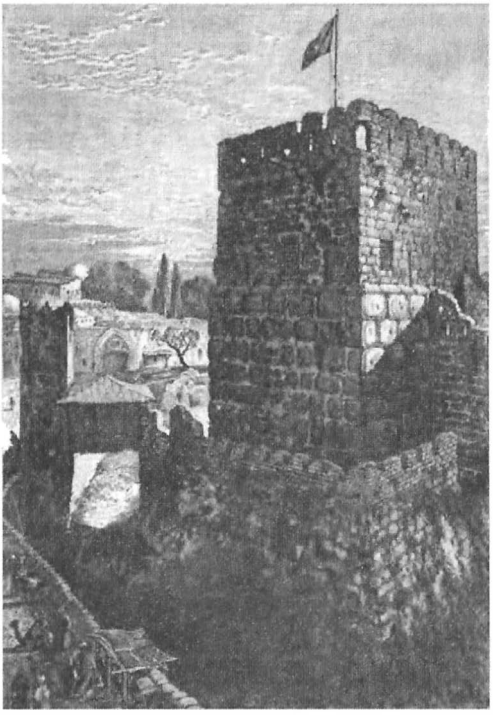
yanaşmış, silah, yiyecek ve kuşatma makineleri yapmak için gerekli tüm teçhizatı getirmişti.

Godfrey de Bouillon müthiş gücüyle ün salmıştı. Kilikya'da bir ayıyla güreşip kazandığı ve bu on dördüncü yüzyıl minyatüründe tasvir edildiği gibi, bir kılıç darbesiyle bir devenin başını kesti'ği söylenir.

13-14 Temmuz gecesi saldırı kuzeyden ve güneyden eşzamanlı olarak yeniden başladı. Çatışmalar gün boyunca ve ertesi gece de devam etti; Haçlılar zorlu direniş karşısında kuşatma silahlarını surlara yaklaştırmayı başardılar. 15 Temmuz günü öğlen saatlerinde Godfrey de Bouillon kuzey surlarına çıkmayı başardı ve çok geçmeden Tancred ve adamları şehrin sokaklarından Tapınak Tepesi'ne, yani Kubbetü's-Sahra ve El-Aksa Camii'nin bulunduğu Harem-i Şerif'e doğru ilerlemeye başladılar; Müslümanlar burayı son direniş noktası olarak görerek geri çekiliyorlardı. Güneyde Fatımi valisi Toulouse Kontu Raymond'a kendisinin ve muhafızlarının canını bağışlaması karşılığında büyük bir hazine ödedi; surlardan çıkarıldılar ve Aşkelon'daki Müslüman garnizonuyla birlikte güvenli bir yere doğru

yola çıktılar. Bunlar Kudüs'te canı bağışlanan son Müslümanlardı. Tapınak Dağı'ndakiler Tancred'e teslim oldular, o da bunu kabul etti ve koruması altına girmeleri için onlara sancağını verdi, ancak ertesi sabah Tafurlar hepsini, bir rivayete göre on bin kişiyi öldürdüler, bunu öğrenen Tancred çok öfkelenmişti. Ayrıca Müslümanların müttefiki oldukları için Yahudilerin sığındığı sinagogu ateşe vererek hepsini yakmışlardı.

Kudüs'ün Fatımi valisinin son direniş yeri olan Davut Kulesi

Toulouse Kontu Raymond'a bağlı bir vakanüvis olan ve Haçlılarla birlikte Kudüs'e giren Raymond d'Aguilers, sık sık alıntılanan şu anlatıyı aktarır: "Şehrin sokaklarında kelle, el ve ayak yığınları görülüyordu. İnsanların ve atların cesetlerinin üzerinden geçmek gerekiyordu. Ancak bunlar, normalde dini ayinlerin yapıldığı bir

yer olan Süleyman Tapınağı'nda yaşananlarla karşılaştırıldığında önemsizdi. Orada ne oldu? Gerçeği söylersem, inanma gücünüzü aşacaktır. Bu yüzden en azından şu kadarını söylemek yeterli olacaktır: Süleyman Tapınağı'nda ve sundurmasında, insanlar dizlerine ve dizginlerine kadar kan içinde at sürdüler. Elbette, Tanrı'nın adil ve olağanüstü yargısıydı bu, onların küfürlerinden bu kadar uzun süre çile çektiği için, bu yerin imansızların kanıyla dolması gerekiyordu."

Ancak modern tarihçiler Raymond d'Aguilers'i pek ciddiye almazlar; Raymond kıyamet gününün yaklaştığına inanan biriydi ve eseri her türlü rüya ve mucizeyle doluydu, Kudüs'te gerçekleşen katliamla ilgili anlattıkları abartılı olabilir. Dahası, Doğu Akdeniz'de yaşayan Yahudiler tarafından o dönemde yazılan mektuplar şehirdeki tüm Yahudi ve Müslümanların öldürülmediğini açıkça ortaya koymaktadır; gerçekten de çağdaş Arap yazar İbn el-Arabi Kudüs'teki Müslüman ölü sayısını sadece üç bin olarak tahmin etmiştir.

Savaş sona erdiğinde şövalyeler "sevinç ve gözyaşları" ile İsa'nın öldüğü ve dirildiği yerde Tanrı'ya şükretmek için Kutsal Kabir Kilisesi'ne gittiler.

II. Fasıl

Yükseliş

1099'dan 1150'ye kadar

Godfrey de Bouillon
Kutsal Kabir Kilisesi'nde
İsa'nın dikenli tacını takıyor.

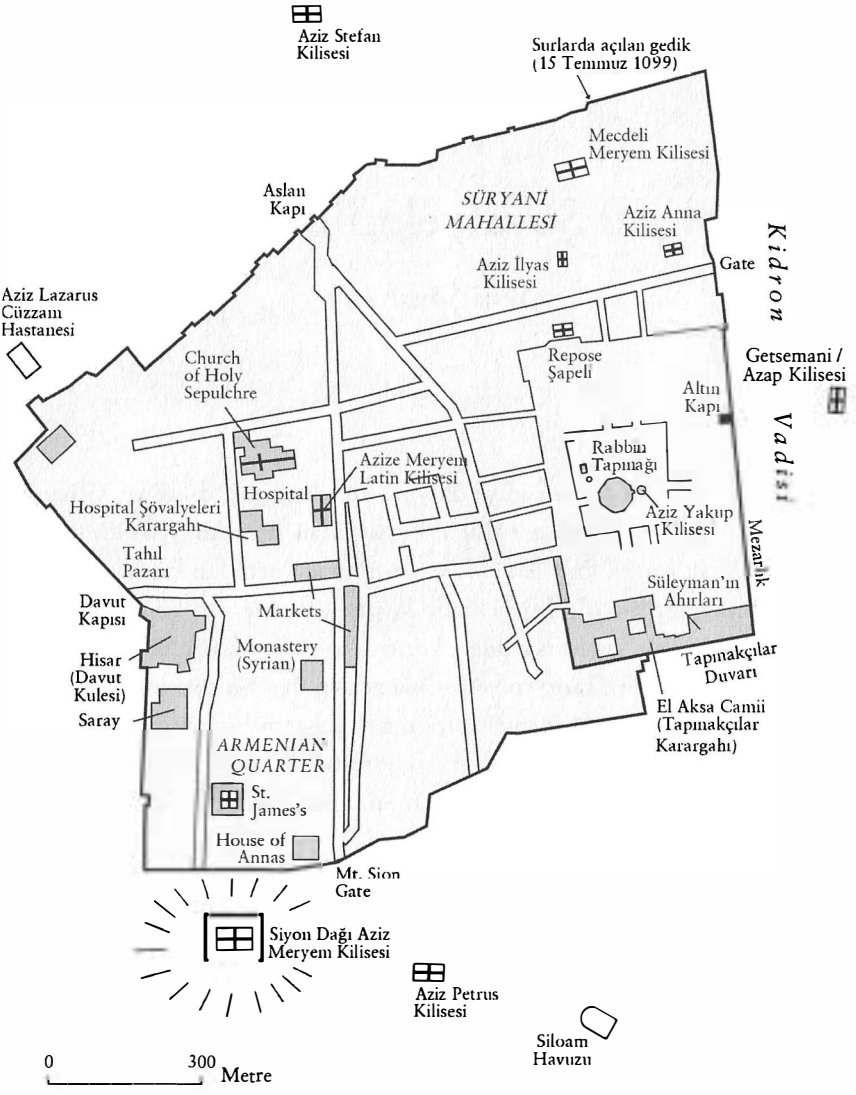
Tapınak Şövalyeleri'nin Kökeni

Yeni Şövalyelik

Hıristiyanlık pasifist bir ideal üzerine kurulmuş bir dindi ve Kilise bünyesinde her koşulda şiddete karşı güçlü itirazlar yükselmeye devam etti. Ancak Papalık, şiddetin tamamen ortadan kaldırılması gibi imkânsız bir idealin peşinde koşmak yerine, on birinci yüzyılın büyük bir kısmını şiddeti kontrol etmeye ve yönlendirmeye çalışarak, örneğin Tanrı'nın Ateşkesi adı verilen bir dizi kural getirerek derebeylik savaşlarını sınırlamaya çalışarak geçirmişti. Papa Urbanus'un Birinci Haçlı Seferi'ni başlatırken düşündüğü şeylerden biri de bu saldırganlığı Müslüman tehdidine karşı yönlendirerek faydalı bir yere kanalize etmekti.

Ölümcül bir düşmana karşı ve Mesih'in hizmetinde kuvvete başvurma, beşinci yüzyılda, Tanrı'nın Şehri adlı eserinde İtalya'daki pagan barbar istilasını püskürtmenin gerekliliğini anlatan Hippolu Aziz Augustinus tarafından zaten meşru gösterilmişti. Benzer şekilde Hıristiyanlar Birinci Haçlı Seferi'ni tamamen haklı bir savaş olarak gördüler. Birinci Haçlı Seferi her ne kadar Tanrı adına savaşmanın haklılığını yaygın bir şekilde kabul ettirdiği gibi, yeni durumda Kudüs'e giden hacıların güvenliğini sağlama ihtiyacı aynı

HAÇLI DÖNEMİ KUDÜS

zamanda hem keşiş hem de silahlı şövalyelik yapan bir birliğin temellerini atmaktaydı.

Kudüs Krallığı

Kudüs'ün yeniden fethinden iki gün sonra, 17 Temmuz 1099'da Haçlı baronları kendilerine bir lider seçmek için toplandılar. Bu, saatlerce Mesih'in dönüşünü bekleyen ve başlarında hiçbir yönetici istemeyen Tafurların isteklerine ters düşüyordu. Baronların ilk tercihi Le Puy piskoposu Adhemar olacaktı ama o bir yıl önce Antakya'da hastalıktan ölmüştü. Onun yerine taç Toulouse Kontu Raymond'a teklif edildi; yaşı, serveti, tecrübesi ve hem Adhemar'a hem de Bizans İmparatoru Aleksios'a yakınlığı onu neredeyse zorunlu bir seçim haline getirmişti. Ancak Raymond sevilmediğini biliyordu, üstelik askerleri de eve dönmek için sabırsızlanmaya başlamıştı, bu yüzden teklifi gönülsüzce reddetti. Diğer adaylardan Bohemond, Antakya'ya yapılan taarruzu yönettikten sonra kendisini çoktan Antakya prensi ilan etmişti; Tancred sadece amcasının bir kuklası olarak görülüyordu ve Normandiyalı Robert Avrupa'ya dönmek istediğini söylemişti. Böylece 22 Temmuz'da taç Godfrey de Bouillon'a teklif edildi, o da nazik bir şekilde İsa'nın dikenli taç giydiği yerde taç giymeyeceğini ve İsa'nın kutsal şehrinde Kral unvanını taşımaya cüret edemeyeceğini, ancak *Advocatus Sancti Sepulchri*, Kutsal Kabir'in Koruyucusu unvanı altında krallık yetkilerini kabul edeceğini söyledi.

Kudüs'ün Roma'daki Papa tarafından atanan bir patriğin yönetiminde bir teokratik düzende yönetilmesini arzulayanlar da vardı, hatta muhtemelen Godfrey de bunlar arasındaydı. Ancak bir yıl içinde Godfrey öldü ve taç, laik bir Kudüs Krallığı'nı I. Baldwin adıyla yönetmeye talip olan kardeşine geçti. Saray olarak Süleyman Tapınağı'nın yerine inşa edildiği varsayılan El Aksa Camii'ni kullanırken, buradaki Kubbetü's Sahra'nın üstüne bir haç dikilerek *Templum Domini*, Rabbin Tapınağı adıyla Hıristiyan kilisesine dönüştürüldü ve aynı zamanda Kudüs'ün Latin patriğinin ikametgahı olarak hizmet vermeye başladı.

Outremer ve Müslüman Komşuları

Haçlı devletleri ya da Fransızca "denizaşırı" anlamına gelen Outremer, Bizans'ın elindeki Küçük Asya üzerinden Avrupa'ya bağlanan ve Mısır ile Kızıldeniz'in güneyine kadar uzanan bir dizi bitişik bölgeden oluşuyordu.

Kudüs Krallığı, Davut ve Süleyman'ın krallığını, yani bugünkü İsrail devletinin tamamını, ayrıca Ürdün nehrinin doğu yakasını, batı Ürdün'ü, güney Lübnan'ı ve Golan Tepeleri de dahil olmak üzere güneybatı Suriye'yi içine alıyordu.

Kudüs'e bağlı feodal Haçlı devletleri Antakya, Edessa ve Trablus'tu. Bohemond, Haçlılar Kudüs'e doğru ilerlerken 1098'de Antakya Prensliği'ni kurmuş, Baudouin de Boulogne (geleceğin Kudüs kralı I. Baudouin) ise aynı yıl iç kesimlerdeki Urfa Kontluğu'nu kurmuştu. Toulouse Kontu Raymond 1102'de kuzey Lübnan ve Suriye kıyılarını fethe girişti. Bu fetihler 1109'da halefleri tarafından tamamlandığında Trablus Kontluğu kurulmuş olacaktı.

Outremer'deki asker ve yöneticiler Avrupalı, büyük ölçüde Fransız kökenliyken ticari sınıf çoğunlukla İtalyan'dı. İlk birkaç on yıl boyunca, Batılılar olarak bilinen bu Frankların çoğu, fatihler, tüccarlar, yerleşimciler ve hacılar, yerli halkla karışmış, onların kıyafetlerini ve geleneklerini benimsemiş, Müslümanlara karşı hoşgörü geliştirmiş ve yerel Hıristiyanlarla evlenmiştir.*

Birinci Haçlı Seferi'nin kayıtlarını tutan ve 1127'de Kudüs'te ölen Fulcher de Chartres birinci elden bir tanıktı: "Batılı olan bizler şimdi Doğulu olduk. İtalyan ya da Fransız olan bu topraklarda Galileli ya da Filistinli oldu. Rheims ya da Chartres vatandaşı olan şimdi Surlu ya da Antakyalı oldu. Doğduğumuz yerleri çoktan unuttuk. Çoğumuz oraları bilmiyor, hatta haberini bile almıyoruz. Kimimiz babadan kalma ve miras kalmış gibi ev, hane sahibi olduk, bir başkası kendi hemşerisini değil, Süryani, Ermeni, hatta vaftiz edilmiş bir Sarazen kadınla evlenmiş. Yabancı olan yerli oldu, göçmen olan yerleşik"

* Batı Hıristiyan dünyasında bu melez topluluğa yerli halkın adetlerini benimsediği için küçümseyici bir tavırlar Latince Pullani, Eski Fransızca Poulains denilmektedir. (ç.n.)

İslam dünyasındaki bölünme, sadece Mısır'daki Fatımiler ile Selçuklu Türklerinin hakimiyetine giren Bağdat halifeliği arasındaki rekabetle sınırlı değildi, Selçukluların kendi aralarındaki bölünmeler de başlamıştı ve bu Orta Doğu'nun çok sayıda Müslüman emirliğe bölünmesi anlamına geliyordu. Haçlı devletleri de bu mozaiğin bir parçasıydı ve Müslümanların bakış açısına göre diğer emirliklerden daha zararlı değillerdi. Franklar Müslümanlarla savaşıyor ama aynı zamanda onlarla ittifaklar da kuruyorlardı; küçük çaplı çarpışmalar, son yüzyıllarda Müslümanların kendi aralarında yaşananlardan daha kıyasıya değildi. Çok sayıda Hıristiyan'ın en başından beri önemli bir aktör olduğu bölgede Hıristiyanların çekişmelere dahil olması büyük bir önem taşımıyordu. Her şey bir yana, Outremer, Latin Avrupa ile Müslüman Doğu arasında kazançlı bir mal ve fikir alışverişi kaynağıydı.

Haçlılar ve Bizans

İmparator I. Aleksios Komnenos, Haçlıların yardımıyla Küçük Asya'yı Bizans İmparatorluğu sınırlarına geri katmış ve Batılılara sağladığı destek karşılığında Suriye'yi de geri alacağını düşünmüştü. Ancak Bohemond, 1085 gibi yakın bir tarihte Selçukluların Bizanslılardan aldığı Antakya üstünde hak talep etti. Bohemond bir Norman'dı ve Normanların uzun zamandır Konstantinopolis'e dair emelleri vardı; İngiltere, Güney İtalya ve Sicilya'daki fetihlerine burayı da eklemek istiyorlardı. Diğer Haçlılar da Suriye ve Filistin'deki fetihlerini paylaşmaya yanaşmıyordu.

Bunun arkasında, Batı Avrupa ile Doğu Roma İmparatorluğu arasında uzun süredir yaşanmakta olan -dini, siyasi ve ekonomik- ayrılık vardı. Bu durum Aleksios'u derinden gücendirmiş ve Müslümanlara karşı, İspanya'nın Araplar tarafından işgaline karşı Batı'da olduğu gibi birleşik bir Hıristiyan cephesinin kurulmasını engellemiştir. Daha önce de değinildiği gibi, Haçlılar Orta Doğu'ya, Müslümanlar arasında derin bölünmelerin olduğu bir zamanda gelmişlerdi. Bölünme sadece Sünniler ve Şiiler arasında değildi. Aynı zamanda Arapların, yeni gelen ve birbirleriyle giderek içinden çıkılmaz

ihtilaflara giren Türklerin egemenliğine maruz kaldıkları bir zaman dilimiydi bu. Eğer bu durum değişecek olursa, Haçlı devletleri kendilerini tek başlarına bulacaklardı ve denizlerdeki hakimiyetleri, Batı'ya giden ikmal hatları ve tek yumruk olmuş bir Müslüman gücüne karşı kurabilecekleri cılız savunmadan başka güvenceleri yoktu.

Yollarda Korku ve Katliam

Birinci Haçlı Seferi'ne katılanların çoğu sefer sona erdiğinde ülkelerine döndü ve onların ardından gelen hacıların çok azı Kutsal Topraklar'a yerleşmeyi tercih etti. Frank göçünün yetersizliği nedeniyle, Haçlı devletleri her zaman savaşacak asker sıkıntısı çekecekti. Kudüs Kralı, Antakya Prensi, Urfa ve Trablus kontları iki binden fazla şövalye toplayamıyordu. Kentlerde asayiş sağlanmıştı ama yollarda seyahat edenler haydutlara ve ani düşman baskınlarına karşı korumasızdı.

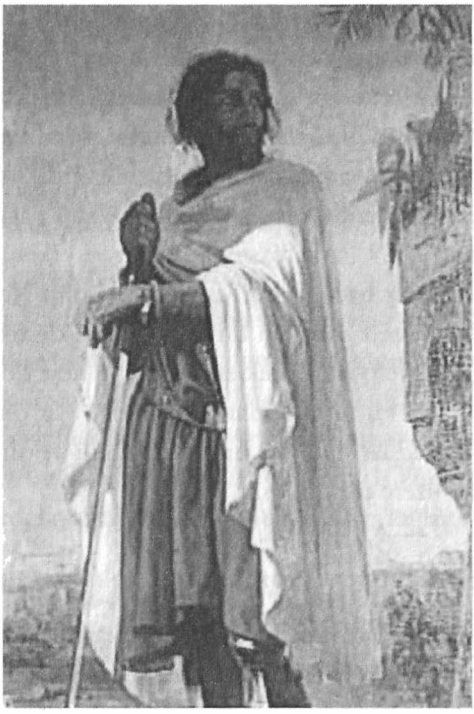
1102'de Kutsal Toprakları ziyaret eden Canterburyli Saewulf, Yafa'da karaya çıkan hacı gruplarının Kudüs'e giden dağ yolunda ilerlerken nasıl saldırıya uğradıklarını anlatmıştır. Yorulan ve geride kalan hacılar ya da savunmasız bırakılan küçük gruplar, çevredeki vahşi doğada yaşayan göçebe Bedevi çetelerinin avı oluyordu. Haydutlar yolcuların giysilerine dikilmiş paraları çalmak için adam öldürmekten çekinmiyorlardı. Cesetler Kudüs'e giden yol boyunca çürümeye terk ediliyordu, çünkü yoldaşları onları uygun bir Hıristiyan cenaze töreniyle gömmek için bile olsa kafileden ayrılamıyorlardı.

Tehlike tek haydutlarla da sınırlı değildi, kuzeyden Türkler ve güneyden Mısırlılar da başka bir tehdit unsuruydu. 1106-07 yıllarındaki hac yolculuğunu anlatan bir Rus, Yafa-Kudüs yolu üzerindeki Lydda'da bulunan Aziz George Kilisesi'ne yaptığı ziyareti anlatırken, Yafa'nın güneyindeki Aşkelon'u ellerinde tutan Fatımi Mısırlılarını şöyle anlatır: "Burada birçok pınar vardır; yolcular korka korka da olsa su kenarında dinlenirler, çünkü burası ıssız bir yerdir ve yakınlarda Sarazenlerin çıkıp yollardaki yolcuları öldürdüğü Aşkelon kasabası vardır"

Rus'un Celile'ye yaptığı ve onu Baisan kasabası yakınlarına götüren yolculuk da bundan daha az tehlikeli değildi: "Bu kasabadan yedi nehir akar ve bu nehirler boyunca büyük sazlıklar yükselir ve kasabanın etrafını sık bir orman gibi birçok yüksek palmiye ağacı çevreler. Burası korkunç ve ulaşılması zor bir yerdir, çünkü burada bu nehirlerdeki geçitlerde yolculara saldıran vahşi pagan Sarazenler yaşar." Özellikle 1019 Paskalya'sında, kadın ve erkek, silahsız yedi yüz kişilik büyük bir hacı grubu Kudüs'ten Ürdün Nehri'ne doğru yola çıktığında dehşete düşüren bir saldırı gerçekleştirdiler. Bir Alman tarihçinin sözleriyle, "yürekleri sevinç ve neşe dolu bir halde" seyahat ediyorlardı ki, Aşkelon'dan gelen bir Mısır ordusu tarafından saldırıya uğradılar. Üç yüz hacı öldürüldü ve altmışı da köle olarak satılmak üzere esir alındı.

Mesih'in ve Süleyman Tapınağı'nın Yoksul Askerleri

Tapınak Şövalyeleri'nin kuruluş sebebi, yollardaki bu asayişsizlik, silahsız hacıların katli, tecavüze uğraması, köle edilmesi ve soyulmasıdır. Kısa bir süre önce, başta Birinci Haçlı Seferi'nde savaşmış Champagne'lı şövalye Hugues de Payns ve Picardyli Godefroy de Saint-Omer olmak üzere dokuz Fransız şövalyesinden oluşan bir grup, Kudüs Patriği Gormond de Picquigny ve 1118'de kuzeninden sonra tahta oturan Kral II. Baudouin'e, ruhlarının kurtuluşu için laik bir tarikat kurmayı, hatta belki de bir manastırda inziva hayatına çekilmeyi teklif etti. Buna karşın, krallığında yolcuların karşılaştıkları tehlikelerin farkında olan Kral Baudouin, Hugues de Payns ve arkadaşlarını yollarda hacıları koruyarak ruhlarını kurtarmaya ikna etti. Bir tarihçinin ifadesiyle, yoksulluk, iffet ve itaat yemini edecekler ama aynı zamanda "hacıları haydutlara ve tecavüzcülere karşı koruyacaklardı" Ürdün nehri yolundaki Paskalya katliamı Kral'ın görüşünü haklı çıkardı ve 1119 Noel günü Hugues ve arkadaşları Kutsal Kabir Kilisesi'nde Patrik'in huzurunda yemin ederek kendilerine Latince *Pauperes commilitones Christi*, yani İsa'nın Yoksul Askerleri adını verdiler.

Hugues de Payns, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın kurucusu ve ilk Üstad-ı Azamı.

Kral ve Patrik muhtemelen yolcular için daimi bir muhafız birliği oluşturulmasını amaçlıyorlardı, kurulan tarikatı da Kudüs'e gelen hacılara bakım sağlayan Hospitalier Şövalyeleri'nin çalışmalarını tamamlayıcı bir unsur olarak görmüşlerdi. Daha 600 yılında Papa Büyük Gregorius hacıların tedavisi ve bakımı için Kudüs'te bir hastane inşa ettirmiş, iki yüz yıl sonra da Kutsal Roma İmparatorluğu İmparatoru Şarlman bu hastaneyi bir misafirhane ve kütüphane de içerecek şekilde genişletmiş, ancak 1005 yılında Fatımi halifesi Hakim'in Hıristiyanlara yönelik başlattığı zulümler sırasında yıkılmıştır. 1070 yılında Amalfi'den gelen tüccarlar, Benedikten rahipleri tarafından işletilen ve yedinci yüzyıldaki hayırsever İskenderiye patriği Merhametli Aziz İoannes'e adanan hastaneyi yeniden inşa etmek için Fatımilerden izin aldılar. Ancak Birinci Haçlı Seferi'nden

sonra hastane Benedikten kontrolünden çıktı ve 1113 yılında Papa tarafından tanınan ve salt onun yetkisi altına giren Aziz İoannes Hospitalier Şövalyeleri adıyla kendi tarikatını kurdu.

Yeni tarikatın resmi olarak kabulü, Ocak 1120'de Nablus'ta İsa'nın Yoksul Askerleri'nin dokuz üyesinin Outremer topraklarının dört bir yanından gelen ruhani ve laik liderlerden oluşan bir meclise resmen takdim edilmesiyle gerçekleşti. Yine aynı yıl, Outremer'e gelen nüfuzlu bir ziyaretçinin, Anjou kontu V. Fulk'un dikkatini çekmişlerdi, kont ülkesine döndüğünde tarikata yıllık bir gelir bağlamış, kısa süre sonra diğer Fransız soyluları da onu örnek alarak bağışlarda bulunmuşlardı. Bu gelirler Kutsal Kabir Kilisesi'nin kanonlarından halihazırda almakta oldukları ödeneğe ekleniyordu. Yine de bunların toplamı sadece mütevazı bir gelire tekabül ediyordu ve bireysel olarak Yoksul Askerler gerçekten yoksuldu ve sadece kendilerine bağışlanan kıyafetleri giyiyorlardı, yani ayırt edici bir üniformaları yoktu - kırmızı bir haçla süslenmiş beyaz tunik daha sonra benimsenecekti. Muhtemelen Hugues de Payns ve Godefroy

On üçüncü yüzyıla ait bu minyatürde Kudüs Kralı II. Baudouin, Tapınak Dağı'ndaki El Aksa Camii'ni Hugues de Payns ve Godefroy de Saint-Omer tarafından temsil edilen İsa'nın Yoksul Askerleri'ne bağışlıyor. Bundan sonra Tapınak Şövalyeleri olarak bilinmeye başladılar.

Tapınakçı mührü, tek bir atı paylaşan iki şövalye imgesiyle yoksulluk içinde kardeşliği sembolize etmeyi amaçlıyordu.

de Saint-Omer tasvir edilerek hazırlanan mühürlerindeki tek bir ata birlikte binmek zorunda kalan iki şövalye, yoksulluk içindeki bu kardeşliğe işaret etmektedir.

Ayrıca kendilerine elden düşme ihsanda daha bulunuldu. Kudüs'ün 1099'da fethinden sonra, Kral El Aksa Camii'ni saray olarak kullanmıştı, ancak şimdi batıda yeni bir saray inşa ettirmiş ve caminin olduğu yeri İsa'nın Yoksul Askerleri'ne bağışlamıştı. Şövalyeler burayı karargâhları haline getirdiler, orada ikamet ettiler, silah, giysi ve yiyecek depolamak için burayı kullanırken, Tapınak Tepesi'nin güneydoğu köşesindeki büyük bir yeraltı mahzenini atları için ahır olarak tahsis ettiler. Bu mahzenleri Hz. Süleyman'ın ahırları sandıkları ve El Aksa Camii'nin Süleyman'ın Tapınağı'nın yerine inşa edildiğine inandıklarından yapıya Templum Solomonis Camii ismini verdiler, böylelikle çok geçmeden şövalyeler tarikatlarına Süleyman'ın Tapınağı ifadesini de eklediler. Tarikatın adı *Pauperes commilitones Christi Templique Solomonici* - İsa'nın ve Süleyman Tapınağı'nın Yoksul Askerleri; ya da tek kelimeyle Tapınakçılar olarak bilinmeye başladılar.

Sırların Kazılması

Günümüzde Da Vinci Şifresi ve Kutsal Kan ve Kutsal Kase gibi kitaplarda çokça anlatılan bir efsaneye göre Tapınakçılar hacıları korumak ya da Kutsal Toprakları savunmak için değil, Tapınak

Dağı'nın altında gizli kazılar yapmak için kurulmuşlardı. Bu iddia, tarihsel kayıtlardaki boşluklardan ve belirsizliklerden yararlanmakta ve bilinmeyenleri gizeme ya da komplo teorilerine dönüştürmektedir. Neden sadece dokuz Tapınak Şövalyesi vardı? Çünkü saklamaları gereken bir sır vardı ve sırrı bilen ne kadar az kişi olurlarsa o kadar iyiydi. Tapınakçıların ilk yıllarındaki askeri faaliyetleri hakkında neden bu kadar az şey biliyoruz? Çünkü gerçekte Tapınak Dağı'nda kazı yapıyorlardı. Tapınakçılar nasıl bu kadar güçlendiler? Çünkü Tapınak Tepesi'nin altında büyük bir hazine buldular ya da çok önemli bir sırrı keşfettiler ve bunu Kilise'ye şantaj yapmak için kullandılar. Tapınakçılar ortadan kaldırıldı? Çünkü çok şey biliyorlardı.

Tapınak Tepesi'nin altında gerçekten de çok sayıda oyuk, sarnıç, hücre ve tünel bulunmaktadır; bunlardan bazıları çok eskidir ve Süleyman'ın zamanından bile öncesine dayanmaktadır, diğerleri ise Tapınak Şövalyeleri'nin ikamet ettiği yıllardan kalmadır. Yüzyıllar boyunca hacılar ve gezginler kendi keşiflerini kaydetmişlerdir, modern zamanlardaysa Tapınak Tepesi arkeologlar tarafından incelenmiştir. Bu konuda daha fazla bilgi için bu kitabın Yerler bölümüne bakınız.

Tapınak Şövalyelerinin Batı Misyonu

II. Baudouin, 1127 sonbaharında Kudüs Krallığı'nın karşı karşıya olduğu iki temel sorunu çözmek için Batı'ya elçiler gönderdi: Asker sayısının azlığı ve tahta çıkacak erkek bir varisinin olmaması. Baudouin'in dört kızı vardı ama hiç oğlu olmamıştı ve silsilesini güvence altına almak için baronlarıyla istişare ederek en büyük kızı Melisende'yi Anjou kontu V. Fulk'la evlendirmeye karar verdi. Fulk'a gönderilen elçilik heyeti başarılı olmuştu; kont Outremer'e dönmeyi ve Melisende ile evlenmeyi kabul ederek tahtın devamlılığını güvence altına aldı ve krallığın Batı ile olan bağlarını güçlendirdi.

Baudouin aynı zamanda Tapınak Şövalyeleri'nin Üstad-ı Azamı Hugues de Payns'ı bağış ve asker toplamak üzere batıya gönderdi. Kral, Clairvaux Sistersiyen Manastırı'nın baş keşişi Bernard'a bir

Clairvauxlu Bernard'ın vaiz kürsüsünden vaaz verişini gösteren on altıncı yüzyıl gravürü.

mektup yazarak, Tapınak Şövalyeleri'nin Papa'dan tarikatlarının onaylanmasını istediklerini ve Papa'nın da Kudüs Krallığı'nın varlığını tehdit eden din düşmanlarına karşı açılacak savaşın finansmanına yardımcı olacak bir tahsisat çıkaracağını umduklarını açıklayarak Hugues için uygun zeminin oluşmasını sağladı. Baudouin adamını iyi tanıyordu: Bernard daha önce Papa'ya bir mektup yazarak, bir başrahip dostunun Doğu'ya gidecek bir Sistersiyen misyonuna önderlik etme önerisine karşı çıkmış ve Kutsal Toprakların asıl ihtiyacının "ilahiler okuyan ve ağlaşan keşişler değil, savaşan şövalyeler" olduğunu söylemişti.

Ölümünden yirmi yıl sonra aziz ilan edilen Clairvauxlu Bernard, Ortaçağ Kilisesi'nin en etkili ve karizmatik figürlerinden biriydi. Aristokrat bir aileden gelen ele avuca sığmaz, tutkulu bir genç olan Bernard, bilerek sadeliğiyle bilinen Sistersiyen tarikatını seçmiş ve 1113 yılında Citeaux'daki manastıra katılmıştı. Üç yıl sonra, yirmi altı yaşındayken yeni bir Sistersiyen evi kurdu ve baş keşiş oldu,

manastıra Işık Vadisi anlamına gelen Clairvaux adını verdi. Papa II. Honorius 1124 yılında seçildiğinde, Bernard çoktan Fransa'nın en seçkin kilise adamlarından biri olarak görülüyordu; önemli dini toplantılara katılıyor ve Papalık elçileri tarafından düzenli olarak fikirlerine başvuruluyordu.

Clairvaux Manastırı, Champagne kontu Hugues tarafından Bernard'a bağışlanan arazi üzerine inşa edilmişti. Hugues, Tapınakçılar'ın gelecekteki kurucu Büyük Üstadı Hugues de Payns'ın senyörüydü. Hugues de Payns 1127'de batıya doğru yelken açtığında, Bernard Doğu ve orada neye ihtiyaç duyulduğu hakkında çoktan malumat sahibiydi; annesinin ağabeyi ilk dokuz Tapınakçıdan biri olan Andre de Montbard idi ve Bernard'ın ilk hamisi Champagne kontu üç kez Kutsal Topraklara hacca gitmiş, son seferinde, 1125'te, o da dünyevi mülklerinden feragat ederek Tapınakçılara katılmıştı.

Hugues de Payns 1127 sonbaharında Fransa'ya ayak basar basmaz Tapınakçılara toprak, gümüş, at ve zırh bağışları yapıldı. Büyük Üstat ertesi yaz İngiltere'deydi ve burada tarikata altın ve gümüş bağışlayan Kral I. Henry tarafından büyük bir onurla karşılandı. Hugues Londra'da, Chancery Lane'in kuzey ucunda ilk Tapınak Evi'ni kurdu ve kendisine ülkenin başka yerlerinde birkaç arazi daha bağışlandı. Hugues kuzeye İskoçya'ya gittiğinde daha da fazla ihsana boğuldu. Hugues de Payns Eylül ayında Manş Denizi'ni geçerek geri döndüğünde onu Godefroy de Saint-Omer karşıladı. İkili daha fazla bağış ve para topladı, bunların hepsi Kutsal Toprakların savunulması ve bağışçılarının ruhlarının kurtuluşu için veriliyordu.

Hugues de Payns'ın gezisinin en önemli anı, Ocak 1129'da Champagne kontluğunun başkenti Troyes'de, Hugues de Champagne'ın halefi Thibaut'nun Bernard de Clairvaux'nun liderliğinde Kilise önderlerinin bir araya geldiği bir toplantıya ev sahipliği yapmasıyla gerçekleşti. Hugues meclise hitap ederek Tapınakçılar Tarikatı'nın kuruluşunu anlattı ve Kutsal Kabir Kilisesi'nin kanonlarının tabi olduğu kurallardan uyarlanarak yazılan Tapınakçıların Tüzüklerini sundu. Bu tüzükler kanonlarla birlikte ayinlere katılmayı, birlikte yemek yemeyi, sade giyinmeyi, sade görünmeyi ve

kadınlarla ilişkiden kaçınmayı şart koşuyordu. Görevleri kiliseden uzak kalmalarını gerektirdiği için, ayinlere katılmak yerine Pater Noster duası okuyabiliyorlardı ve ayrıca hizmetleri için bir at ve az sayıda hizmetçiye izin veriliyordu ve tarikat Kudüs Patriği'nin yetkisi altında olsa da, bireysel olarak Büyük Üstat'a itaat etmekle yükümlüydüler. Bu kurallar, bir araya gelen kilise mensupları tarafından enine boyuna tartışıldıktan ve müzakere edildikten sonra Bernard'ın yetmiş iki maddelik Latin Kuralı'nı* yazdığı tüzüğün özünü oluşturdu.

Bernard'ın Latin Kuralı Tapınak Şövalyeleri'ne iradelerinden vazgeçmelerini, dünyevi meselelere önem vermemelerini, savaşmaktan korkmamalarını, her zaman ölüme, hidayet tacına ve ebedi yaşama hazırlıklı olmalarını emrediyordu. Şövalyeler, fani dünya hayatının karanlığını geride bıraktıklarını ve daimi iffet haline girdiklerini simgeleyen beyaz giysiler giyeceklerdi. Saçlarını kısa kestiriyorlardı ama tıraş olmalarına izin verilmediği için tüm Tapınak Şövalyeleri sakal bırakıyordu. Küfürlü konuşmak ve öfkelerini göstermek yasak olduğu gibi, geçmişteki cinsel yaşamlarını anımsamaları da men edilmişti. Mülk edinmek, yabancılarla gündelik konuşmalar yapmak, mektup ve hediye alıp göndermek üstadın onayına tabiydi. Disiplin, bir kefaret sistemi yoluyla uygulanıyor, olağanüstü durumlarda tarikattan atılma cezasına başvuruluyordu.

Tüm bunlarda Tapınak Şövalyeleri keşişler gibi yönetiliyordu ama iş askeri konularda rehberlik etmeye geldiğinde Bernard çok az pratik kural getirmişti. Yine de şövalyeliği dinle birleştiren "kutsal topraklarda yeni bir tarikat türü" tesis ederken, Tapınak Şövalyelerinin arazilere, binalara, serflere ve öşür vergisine sahip olması gerektiğini ve Latin Kuralı'nın "Mukaddes Kilise'nin uğradığı sayısız zulüm" olarak adlandırdığı şeylere karşı yasal bir koruma hakkına sahip olduğunu anlamıştı.

* Tapınak Şövalyeleri'nin 72 maddeden oluşan kuruluş tüzüğü. Aslı Süleyman Tapınağı'nın Yoksul İsa Şövalyeleri Kuralı (*Regula Pauperum Commilitonum Christi Templique Salomonici*) olup kısaca *Regula Latina* veya *Regula Primitiva* olarak adlandırılır. Tüzükler 13. asırda tashih edilerek yeni maddelerle kapsamı genişletilmiş ve Fransızca dilinde yeniden yazılmıştır. (ç.n.)

Tapınak Şövalyelerinin Günlük Rutini

Savaşçı olarak şöhret yapmalarına rağmen Tapınak Şövalyeleri esasında keşiştiler ve gündelik yaşamlarını düzenleyen kurallarda belirtildiği gibi din adamlarının tabi olduğu kanon saatlerinde,* manastır hayatı yaşıyorlardı.

✠ Sabah 4, Matins için kalkılır ve atlarla ilgilenilir, ardından yatağa dönülür.

✠ Sabah 6'dan öğlene dek Prime (sabah 6), Terce (sabah 9) ve Sext (öğleden öncesi) ayinleri yapılır. Bu arada atların eğitimi ve tımarı yapılır.

✠ Öğlen, pişmiş etten oluşan yemek yenir. Rahibin İncil'den pasajlar okuduğu yemek boyunca sessizliğe riayet edilir.

✠ Öğleden sonra 3, Nones denen ayin yapılır.

✠ Akşam 6, Vespers duası okunur ve ardından akşam yemeği yenir.

✠ Akşam 9, Compline ayini yapılır, ardından şövalyelere bir kadeh şarap ve su ikram edilir. Ardından ertesi gün yapılacak işlere dair talimatlar verilir. Atların bakımı yapılır.

✠ Gece yarısı, Sabah 4'e kadar tam bir sessizlik içinde yatılır.

Doğu'nun Kurtarıcıları ve Tüm Hıristiyan Âleminin Savunucuları

Tapınakçılara Troyes Konseyi'nde verilen onay daha sonra Papa II. Honorius tarafından da teyit edildi. Bu başarı büyük ölçüde Bernard de Clairvaux'nun çabalarıyla elde edilmişti, daha sonra Hugues de Payns keşişi tüm kıta sathına yayılmak üzere Tapınakçılar adına kararlı bir savunma yazmaya teşvik etti.

* Hıristiyanlıkta günlük dua edilecek saatler. Officium divinum denen dualar sırasıyla Matins, Lauds, Prime, Terce, Sext, Nones, Vespers, Compline ve Vigilia adı verilen saatlerde okunur. (ç.n.)

De Laude Novae Militae, Bernard'ın *Yeni Şövalyeliğe Övgü* adlı methiyesiydi. Eserinde Hıristiyanların gözünde kötü bir şey olan cinayeti haklı kılmak için Tapınak Şövalyeleri'ni kötülüğün kendisini öldüren kahramanlar olarak yansıtarak yüce bir gayenin şampiyonları olarak ilan etti. Bernard'a göre Kutsal Topraklar İsa'nın yaşamından izler taşıyordu Beytüllahim, Nasıra, Ürdün Nehri, Tapınak Dağı ve İsa'nın çarmıha gerildiği, gömüldüğü ve dirildiği yerleri içine alan Kutsal Kabir Kilisesi. Tapınakçılar bütün bu mukaddes yerlerin koruyucularıydı ve hatta hacılara rehberlik yapıyorlardı, ama İsa'nın yaşamındaki bu kalıntılara yakınlıkları ve aşinalıkları nedeniyle, Tapınakçılar aynı zamanda daha derin bir hakikati, kutsal yerlerin ruhani anlamını araştırma avantajına ve görevine de sahiptiler. Bernard'ın De Laude'sinde, Tapınakçıların vazifelerinin tam anlamını kavramalarıyla görevlerinde güçlenecekleri, bu görevin hac yollarını denetlemenin ötesine geçtiği ve Kutsal Toprakların savunmasını da kapsadığı ima ediliyordu.

Hugues de Payns'ın 1136'da ölümünün ardından, halefi ikinci Üstad-ı Azam Robert de Craon, Tapınakçılar için Papalık'tan bir dizi ferman çıkartarak Troyes'de elde edilen kazanımları pekiştirdi.

Tapınak Şövalyeleri'nin korumasındaki hacılar Kudüs önlerinde.

1139'da Papa II. Innocentius, Tapınakçıları Katolik Kilisesi içinde Papa'dan başka kimseye hesap vermeyen, bağımsız ve kalıcı bir tarikat olarak kuran ve Kilise'nin savunucuları ve İsa'nın düşmanlarına karşı asker olarak rollerini onaylayan Omne Datum Optimum isimli fermanı çıkardı. Üstad-ı Azam, Tapınak Şövalyeleri arasından dış müdahalelerden uzak bir şekilde seçilecekti. Tapınakçılara ayrıca, kendisi rahip olarak takdis edilmemesine rağmen Üstad-ı Azam'a karşı sorumlu olmak üzere rahiplik verildi, bu da tarikatı Outremer ve Batı'daki diyakozlukların başındaki piskoposlardan bağımsız hale getirdi ve kendi oratoryum* ve mezarlıklarına sahip olmalarına izin verildi. Tapınak Şövalyeleri her türlü vergiden muaf tutuldular, ama kendi mülklerinden vergi toplamakta özgürdüler; kafirlere karşı yapılan tüm savaşlarda elde ettikleri ganimetler onların hakkıydı, Tapınakçılara yapılan bağışlar ise Kutsal Kilise'nin koruması altına alındı.

Bu imtiyazlar 1144'te Papa II. Celestine tarafından çıkarılan Milites Templi ve 1145'te Papa III. Eugenius tarafından çıkarılan *Militia Dei* adlı iki fermanla onaylandı ve kapsamları genişletildi. Bu iki ferman, *Omne Datum Optimum* fermanı ile birlikte ele alındığında Tapınakçıları her türlü eleştiriden masun tuttu ve gelecekteki zenginliklerinin ve başarılarının temelini oluşturdu. Ayrıca III. Eugenius döneminde Tapınakçılara Kutsal Toprakları savunmak için şehit olmaya hazır olduklarını simgeleyen beyaz tunik üzerine kırmızı haçtan oluşan ünlü kıyafetlerini giyme hakkı tanındı.

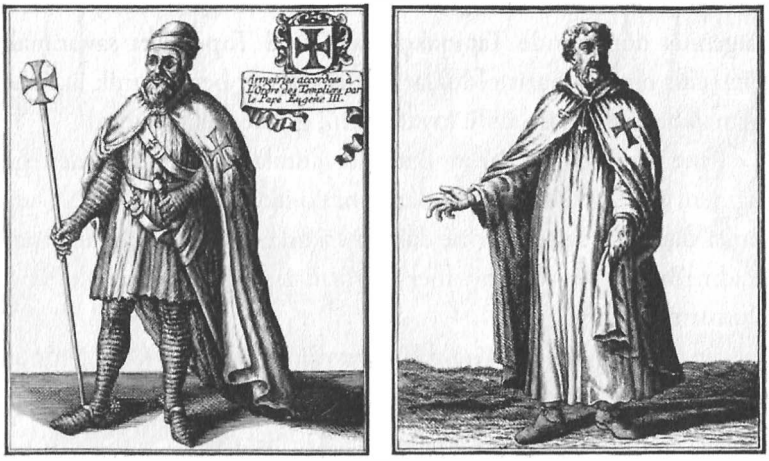
Yine de Tapınakçılar'ın Batı'dan aldıkları tüm güçlü desteğe rağmen, 1119'da kuruluşlarından sonraki ilk otuz yıl boyunca Outremer dışındaki faaliyetlerine dair kayıtlarda çok az şey olması şaşırtıcıdır. Bu durum, onların İber yarımadasındaki önemleriyle tezat oluşturmaktadır.

İspanya'da Aragon Kralı I. Alfonso geniş toprakları Müslümanlardan geri almış ve bunları elde tutmanın yolu olarak askeri

* Katolik Kilise Hukukuna göre, belirli bir grubun veya topluluğun dua edebilmesi için tahsis edilen yapılar. Tahsis edilen cemaat harici yabancıların girmesi, oratoryumun başına atanan din adamının iznine tabidir. (ç.n.)

tarikatlar kavramına ilgi göstermiştir. Alfonso 1134 yılında varis bırakmadan öldüğünde tüm krallığını Tapınakçılara, Hospital Şövalyelerine ve Kutsal Kabir Kilisesi'ne eşit şekilde bölüştürerek miras bıraktı. Ancak vasiyete itiraz edilip üzerinde düzeltmeler yapılsa da, 1143'te Tapınakçılarla bir anlaşmaya varıldı ve onlara Aragon sınırları dahilinde altı büyük kale, kraliyet gelirlerinin onda biri ve gelecekte Müslümanlardan fethedilecek toprakların beşte biri verilerek Tapınakçılar İslam güçlerine karşı Reconquista hareketinde başat bir güç haline getirildi. İber Yarımadası'na gelen ilk Tapınakçılar oldu; 1150 dolaylarında onları Hospital Şövalyeleri izledi.

İber Yarımadası'nın Hıristiyan hükümdarları, nüfusun büyük bir kısmının İslam'a geçtiği ya da Müslümanlar tarafından sürüldüğü Outremer'deki mevkidaşlarına kıyasla daha fazla sayıda yerel Hıristiyan birlik toplayabiliyorlardı. Bu yüzden Tapınakçılar savaşlarda Orta Doğu'dakinden daha küçük bir rol oynadılar. Bunun yerine Tapınakçıların başlıca görevi Müslüman akınlarını önlemek için sınırlar boyunca kaleler inşa etmekti. Aragon ve Katalonya'yı savunma sorumluluğu büyük ölçüde Tapınakçılar ve Hospital Şövalyeleri'ne aitti, ancak yarımadanın merkezinde Kastilya ve Leon

Tarikatın on sekizinci yüzyılda yazılan bir tarihçesinde savaş ve dua için giyinmiş Tapınak Şövalyeleri.

kralları çoğunlukla on ikinci yüzyılın üçüncü çeyreğinde kurulan yerel askeri tarikatlara güveniyorlardı. Yine de Tapınakçılar, kendi tarikatlarını doğrudan taklit ederek kurulmuş olan bu İspanyol tarikatları üzerinde önemli bir etkiye sahiptiler. Kastilya ve Leon kralları da Tapınakçılara, Reconquista sırasında ele geçen az nüfuslu geniş toprakların senyörlüğünü verdiler.

Tapınakçılar, Müslümanlara karşı mücadelede yeni bir ulusun, bağımsız Portekiz krallığının ortaya çıktığı İber yarımadasının batısında da benzer bir rol oynadılar. Tapınak Şövalyeleri'nin İslam'a karşı Haçlı davasına olan bağlılıkları onları mükemmel müttefikler haline getirdi; Portekiz'in mevcut kaynaklarına hiçbir yük getirmeden onlara geleceğe yönelik bağışlar yapıldı, böylece 1130 ve 1140'lı yıllar boyunca Müslümanlara karşı sınırlar genişletildikçe Tapınakçılar yeni kurtarılan topraklarda pay sahibi oldular ve sınır kalelerinin kontrolünü ele geçirdiler.

Ancak ortaçağ kaynaklarına göre, yerel Hıristiyan birliklerinin mevcudiyetinin İberya'dakinden daha sınırlı olduğu, yani askeri tarikatların savaşta daha büyük roller üstlenebileceği Outremer'de, Tapınakçıların 1119 ile 1148'de İkinci Haçlı Seferi arasında yalnızca üç askeri çarpışmaya katıldıkları bildirilmektedir. 1129'da başarısızlıkla sonuçlanan Şam kuşatmasında bulunmuş, 1137'de yenilgiyle sonuçlanan Trablus Kontluğu'nun doğudaki bir karakolunu savunma harekâtına katılmış ve 1139'da Hebron'daki bir çatışmada bozguna uğramışlardı. Tapınak Şövalyeleri Küçük Asya'dan Amanos Dağları üzerinden Antakya'ya giden geçitleri koruma sorumluluğunu üstlenmiş ve 1136'da Bakras Kalesi'nin sorumluluğunu almışlardı. Bunun dışında, günümüze ulaşan kayıtlar Tapınakçıların Doğu'daki ilk yılları konusunda sessizdir, ancak bu gizem Tapınakçıların faaliyetlerinin eksikliğinden çok kaynakların kaybolması ve yok olmasıyla açıklanabilir. Cluny Manastırı keşişi, tarihçi Richard le Poitevin'in 1153'te yazdığına göre, Batı'da bir kesim, Tapınakçılar olmasaydı Frankların Kudüs'ü çoktan kaybetmiş olacaklarına kesinlikle inanıyordu.

Tapınakçıların Kökenleri: Tarihsel Ajanda

Tapınak Şövalyeleri zaman içinde ortaçağ dünyasının en zengin, en güçlü mali ve askeri örgütlerinden biri haline geldi, ancak kökenleri hakkında tarihi kayıtlarda boşluklar ve çelişkiler de vardır. Ne zaman kuruldular? Kaç kişilerdi? Hızlı yükselişlerinin sebebi neydi? Bu soruların yanıtlarını bulmadaki sorunun bir kısmı kaynakların mahiyetinde yatmaktadır.

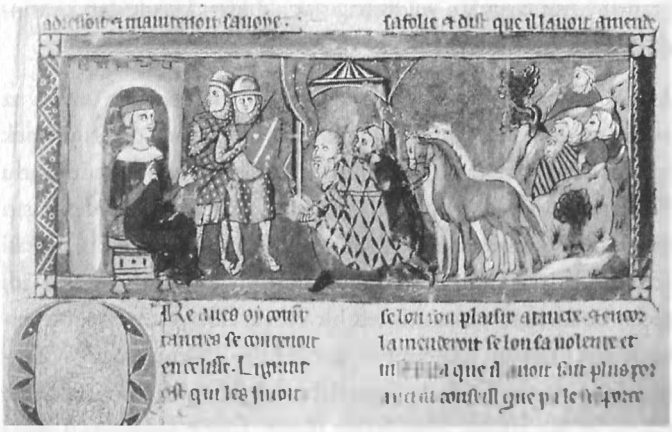
Tapınak Şövalyeleri'nin tarihinin en eski vakanüvisi Sur başpiskoposu Willermus'tur. Willermus, tahmini olarak 1130 yılında Kudüs'te Fransız ya da İtalyan bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. 1146'dan 1165'e kadar Fransa ve İtalya'da eğitimine devam etmeden önce Latince ve muhtemelen Yunanca ve Arapça öğrendi. Halife Ömer'in Kudüs'ü fethinden itibaren başlayan yirmi üç ciltlik bir Orta Doğu tarihi yazmıştır. *Historia Rerum in Partibus Transmarinis Gestarum*, yani *Deniz Ötesindeki Fetihlerin Tarihi*, isimli eserini yazmaya 1175 yılı civarında başlamıştı. Kronik, başpiskoposun 1186'daki ölümüyle yarım kalmıştı. Kitabın büyük bir kısmı Birinci Haçlı Seferi ve Kudüs Krallığı'ndaki sonraki siyasi olaylara odaklanmıştır. Willermus siyasi gelişmelere uzak biri değildi, çünkü hem krallığın hem de Kilise'nin en üst düzeylerinde görev yapmıştı. Başpiskopos olması ve Kudüs Patrikliği makamı için rekabet etmesi sebebiyle doğaldır ki kilise otoritesinin zayıflamasını hoşnutsuzlukla karşılıyordu ve Tapınakçıların bağımsızlığına, servet ve kudretlerinin artışına menfi gözle bakıyordu.

Diğer iki erken dönem tarihçisi, 1199'da ölen Antakya'nın Yakubi Patriği Süryani Mihail ve yaklaşık 1209'da ölen Oxford Başdiyakozu Walter Map'tir. Ancak Mihail kendi deneyimlerinin ve yaşadığı dönemin dışındaki konularda zayıftı, Walter ise iyi bir hikayeyi sahih bir tarihsel araştırmaya tercih ediyordu ve dahası savaşan keşişlerden oluşan bir tarikat kavramına bütünüyle karşı olduğundan Tapınakçılara karşı önyargılıydı. Tapınakçılara karşı olan önyargısına rağmen, Surlu Willermus bu üçlü içinde en güvenilir tarihçi olarak kabul edilir; geçmişte meydana gelen

olaylarla ilgili gerçekleri ortaya çıkarmak için kaynakları özenle taramış ve hayatta kalan birinci elden tanıklarla görüşmeye özen göstermiştir.

Yine de, Surlu Willermus tarihçesini yazmaya ancak 1170'lerin ortalarında, yani Tapınakçıların kuruluşundan elli beş yıl sonra başlamıştır ve elde daha eski bir kaynak yoktur. Foucher de Chartres, Baudri de Bourgueil, Robert le Moine ve Guibert de Nogent gibi Birinci Haçlı Seferi'nin vakanüvisleri, eserlerini Kudüs'ün 1099'da yeniden fethinden sonraki on yıl içinde ve Tapınakçılar'ın kuruluşundan (1119 yılında mı yoksa 1118 yılında mı?) çok önce tamamlamışlardı. Surlu Willermus'a göre ikinci tarih doğruydu, fakat başka konularda titiz olsa da tarihler konusunda kötü bir şöhrete sahipti. Akademik çevrelerde Tapınakçıların 1119'da kurulduğu görüşü hakimdir. Hangi yılda kurulmuş olursa olsun, Tapınakçıların Noel Günü Kutsal Kabir Kilisesi'ndeki kuruluş törenini birinci elden yazmak kimsenin aklına gelmemiş gibi görünmektedir, o zamanlar bu önemli bir olay olarak kaydedilmemişti.

Nitekim gerçekte kurucular arasında kaç şövalye olduğunu bile bilmiyoruz. Surlu Willermus dokuz kişi olduklarını söylemektedir ve en önde gelen iki kişinin adını Hugues de Payns ve Godefroy de Saint-Omer olarak verir. Diğer kaynaklar ayrıca

Surlu Willermus'un kroniğinden, Kudüslü I. Baudouin'i bir Ermeni heyetini kabul ederken gösteren minyatür

Archambaud de Saint-Aignan, Payen de Montdidier, Andre de Montbard, Geoffrey Bissot, Rossal veya muhtemelen Roland adında bir başka şövalye, Gondemar adında bir başkası ve adları günümüze ulaşmamış iki şövalye daha. Dahası, Surlu Willermus 1129'daki Troyes Konsili'nin sonlarına doğru bile hâlâ sadece dokuz Tapınak Şövalyesi olduğunu iddia etmektedir. Fakat sadece dokuz kişi Konsil'in ve Papa'nın ilgisini neden bu kadar çekmiş ve Bernard de Clairvaux onların değerini övmek ve ünlerini yaymak için niçin bu kadar çaba harcamıştır? Bu durumda Süryani Mihail daha güvenilir bir kaynak olarak görünmektedir. Nitekim Mihail, Tapınak Şövalyeleri'nin otuz kurucusu olduğunu söyler, büyük olasılıkla on yıl sonra çok daha fazlası vardı.

Tapınakçıların 1129'a kadar yalnızca dokuz üyeden oluştukları iddiasını Surlu Willermus'a borçlu olduğumuz gibi, kuruluşlarının ilk on yıllarında yoksul ve basit bir tarikat oldukları iddiasını da ona borçluyuz. Tapınakçılar kendilerini kesinlikle bu idealist vizyon çerçevesinde görüyorlardı, öyle ki 1167'de ölçüsüz zenginliklere sahip olmalarına rağmen Batı'daki çileci Sistersiyen destekçileri Bernard de Clairvaux'dan esinlenerek tek bir ata binen iki şövalyeyi mühür olarak benimsediler. Tek tek şövalyelerin yaşamları ne kadar mütevazı olursa olsun, tarikatın kendisi asla yoksul olmamıştı, hatta Kutsal Kabir Kilisesi'nin kanonlarından ve güçlü Fransız baronlarından yüklü bağışlar aldıkları kuruluşları sırasında bile fakir sayılmazlardı.

Ancak Tapınakçıları ilk yıllarında yoksul, mütevazı ve sayıca az olarak tasvir etmek, Surlu Willermus'a tarihçesinde onları yermek için kullanışlı bir fırsat tanımıştı. 1170'lere gelindiğinde Surlu Willermus'a göre "Tapınakçıların hem burada hem de denizaşırı ülkelerde muazzam mülklere sahip oldukları söyleniyordu, öyle ki artık Hıristiyan dünyasında mallarının bir kısmını yukarıda adı geçen biraderlere vermemiş tek bir vilayet bile yoktu. Bugün servetlerinin kralların hazinelerine eşit olduğu söyleniyordu." Willermus bu durumu Tapınakçıların daha önceki sadeliğiyle mukayese ediyor ve bir şekilde kendilerine ihanet içinde olduklarını iddia ediyordu. Ama görünüşe göre asıl şikayeti, Batı'daki desteklerinin

onları Outremer'deki tüm otoritelerden, özellikle de Sur Başpiskoposu olan ve Kudüs Patrikliğine adaylığı gündeme gelen Willermus'un temsil ettiği Kilise'den bağımsız hale getirmesiydi:

"Nizamlarını uzun süre şerefle sürdürmelerine ve görevlerini yeterli sağduyuyla yerine getirmelerine rağmen, daha sonra, alçakgönüllülüğü ihmal ettikleri için, tarikatlarının kurulmasına vesile olan, ilk bağışlarını aldıkları ve seleflerinin sunduğu itaati göstermeye yanaşmadıkları Kudüs Patrikliği'nden yüz çevirmişlerdi. Ayrıca Tanrı'nın kiliselerinden öşür vergilerini ve ilk meyveleri topluyorlar, mülklerine zarar veriyorlar ve ziyadesiyle baş belası haline gelmişlerdi.

Bu, Tapınakçıların menfaatlerine ters düştükleri kaynaklardan alacakları tenkitlerin de bir başlangıcıydı. Bazıları onları Doğu'nun kurtarıcıları ve tüm Hıristiyan âleminin muhafızları olarak görürken, başkalarıysa "musibet" sayacak ve onları kibir, açgözlülük, ketumluk ve hilekârlıkla suçlayacaklardı. Akıbetleri daha en baştan belli olmuştu; ortada kurtarılacak bir Doğu kalmadığında Tapınakçılar da yok olacaktı.

İkinci Haçlı Seferi

Tapınakçılar Tarihin Dehlizlerinden Çıkıyor

Outremer'deki Hıristiyan devletleri, Birinci Haçlı Seferi'nden sonra, Müslüman komşuları olan Mısır'daki Fatimiler ile Suriye ve Irak'taki Türk kontrolündeki çok sayıda devletçik arasındaki ihtilaflar sayesinde neredeyse yarım yüzyıl boyunca güven içinde yaşadılar. Zaman zaman Franklar ve Müslümanlar arasında çatışmalar yaşansa da bunlar küçük meselelerdi ve Outremer'deki Haçlı varlığını tehdit etmiyordu; hatta Müslüman beyler ortak düşmanlarına karşı Hıristiyanlarla ittifaklar kuruyorlardı.

Bu düşmanların en güçlüsü, kariyerine 1127 yılında Bağdat'taki can çekişen Abbasi Halifeliği adına kendisini Kuzey Irak'taki Musul'a Atabey ya da vali yaparak başlayan Selçuklu Türkü Zengi'ydi. Zengi, savaş ve gözdağı yoluyla otoritesini kısa sürede Müslüman Suriye'nin büyük bir kısmına yaydı, Türk hükümdarı ile Kudüs Kralı Foulques arasındaki ittifak olmasaydı Dımaşk'ı da alacaktı.

Sonuç olarak Zengi'nin en büyük zaferi 1144 yılında Edessa* Kontluğu'nu fethetmesi oldu. Haçlılar tarafından kurulan ilk devlet olan Urfa Kontluğu ilk düşen devlet oldu, Arap tarihçiler daha

* Urfa. Şehir, Frank kaynaklarında Edessa veya Rohais isimleriyle belirtilir. (ç.n.)

sonra bu zaferi Frankları Doğu'dan sürecek olan cihadın başlangıcı olarak gördüler. Batı'da Urfa'nın kaybı, bu kez iki Avrupa kralının önderliğinde denizden ve karadan büyük bir askeri sefer olan İkinci Haçlı Seferi'ni başlattı. Ancak Tapınakçılar olmasaydı Haçlı Seferi Kutsal Topraklara hiç ulaşamayabilirdi, buna rağmen sefer beklenmedik bir şekilde başarısızlığa uğradığında günah keçisi olarak görüldüler. Yine de Hıristiyan savaşçı tarikatlarının dini inancı ve askeri cesareti olmasaydı, Outremer Müslüman cihadının toparlanan güçlerine karşı yüz elli yıl daha ayakta kalamazdı.

Müslüman Dostlar ve Müttefikler

1138 yılında Arap diplomat ve vakanüvis Üsame İbn Munkız, Dımaşk'ın Türk valisi Muînüddin Üner tarafından, Kral Foulques ile Musul Atabeyi Zengi'ye karşı bir ittifak olasılığını görüşmek üzere Kudüs'e elçi gönderildi. Hıristiyan tarihçi Surlu Willermus Zengi'yi "gaddar bir adam" olarak nitelendirmişti, Dımaşk'ın Müslüman sakinleri de bu görüşe katılıyordu: 1135'te şehirlerini başarısızlıkla sonuçlanan kuşatması sırasında onun gaddarlığı hakkında çok şey öğrenmişlerdi, Kudüs'e gönderilen heyet halkın desteğini arkasına almıştı. Üsame iki yıl boyunca iki ülke arasında mekik dokudu, ittifak görüşmeleri yaptı ve dostlar edindi. Zengi 1140'ta Dımaşk'ı tekrar tehdit etti, ancak arkadan vurulma korkusu onu geri çekilmeye zorladı. Bu olay o yıl Muînüddin Üner'in Kudüs Krallığı'na yaptığı ziyarete Üsame'nin eşlik etmesiyle taçlandı.

Üsame Kudüs'te geçirdiği süre boyunca Frankları ve onların yöntemlerini yakından gözlemledi ve vakayinamesinde onlar hakkında yazdı. Frankları Allah'ın düşmanları olarak görmüş ve onlarla ilgili neredeyse her anlatıma "Allah'ın laneti üzerlerine olsun!" bedduasını eklemiştir, ancak bu, bir halk olarak onlara karşı tutumunun gerçek bir ifadesinden ziyade inançlarına karşı nazari bir tepkiydi. Üsame, Kral Foulques'un ordusunda iyi tanıdığı bir şövalye hakkında şunları yazmıştır: "Benim yakın dostlarımdan biriydi ve benimle o kadar uzun süre dostluk etti ki bana "kardeşim" demeye

başladı. Aramızda karşılıklı dostluk ve arkadaşlık bağları oluştu" Batı tıbbına hayran kalmıştı ve Frank erkeklerinin kadınlarına hiçbir kısıtlama koymayışından etkilenmişti: "Franklar her türlü hamiyet ve kıskançlıktan yoksundur. İçlerinden biri karısıyla birlikte yürüyebilir. Başka bir adamla karşılaşınca, öteki adam karısının elinden tutar ve onunla sohbet etmek için kenara çekilir, koca ise bir kenarda durmuş karısının sohbeti bitirmesini bekler. Eğer kadın çok fazla oyalanırsa, koca karısını sohbet eden kişiyle yalnız bırakır ve oradan uzaklaşır."

Üsame bilhassa Tapınakçılarla yakınlaşmış ve onların kendisine nasıl namaz kılacak bir yer temin ettiklerini anlatmıştı. "Kudüs'ü ziyaret ettiğimde, Tapınakçı dostlarımın kaldığı El Aksa camisine giderdim. Binanın bir tarafında Frankların kilise olarak kullandıkları küçük bir oratoryum vardı. Tapınakçılar namazımı kılabilmem için burayı benim kullanımıma tahsis ettiler. Tabii ki Üsame yönünü Kudüs'ün güneyinde bulunan Mekke'ye doğru namaz kılacak şekilde dönmüştü, oysa Hıristiyan kiliseleri, nerede olurlarsa olsunlar, doğu yönüne bakarlar. Bir Frank Üsame'nin namaz kıldığı yönü fark etti ve ona kabaca doğuyu işaret ederek "Biz böyle dua ederiz" dedi. Üsame'nin Tapınakçı dostları hemen öne atılıp adamı uzaklaştırdılar, ama onların dikkati dağılınca adam Üsame'ye tekrar saldırdı ve "Biz böyle dua ederiz" diye tekrarladı. Tapınakçılar yine araya girip Frank'ı uzaklaştırdılar ve Müslüman dostlarından özür dileyerek adamın Batı'dan yeni geldiğini ve Üsame'nin yaptığı gibi ibadet eden birini hiç görmediğini söylediler. Üsame, "Frenk topraklarından yeni göç eden herkesin, Müslümanlarla uzun süre birlikte olmuş ve onlara alışmış olanlardan daha kaba bir karaktere sahip olduğu" sonucuna varmıştı.

Urfa'nın Düşüşü

Frankların talihsizliği sonucu, sık sık kendi aralarında küçük çaplı savaşlara tutuşuyorlardı ve Zengi'nin kalabalık ve güçlü ordusu 1144'te dikkatini Urfa'ya çevirdiğinde Outremer kendi içinde

bölünmüştü. Urfa Kontu II. Josselin, Antakya Prensiyle anlaşmazlık içindeydi; Trablus Kontu doğudaki olaylarla zoraki ilgileniyordu; Kudüs'te Kral Foulques yeni ölmüş, yönetimi on üç yaşındaki oğlu III. Baudouin'in naibi olarak Kraliçe Mélisende'ye bırakmıştı. Sonuç olarak Zengi, saldırdığında karşısında sadece Urfa'nın kayda değmeyen kuvvetlerini buldu.

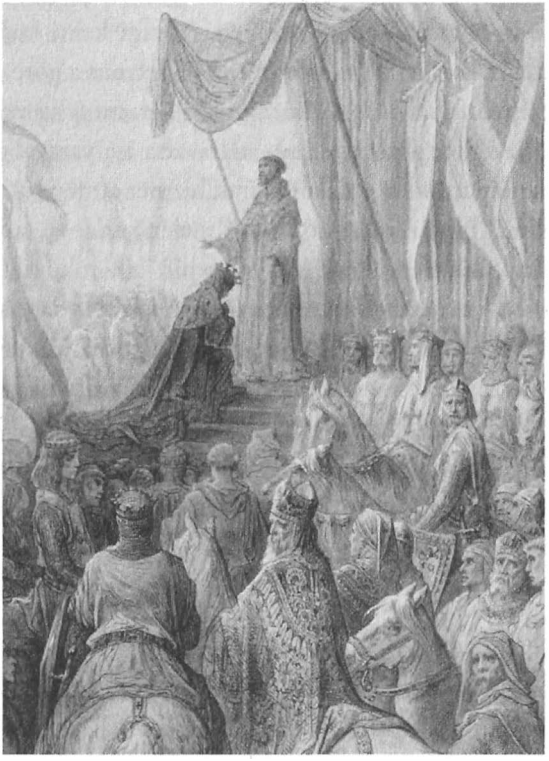
Diğer Haçlı devletleri Akdeniz'e kıyısı olan devletlerdi, ama Urfa karayla çevriliydi; Fırat'ın ötesinde, nehrin doğusunda bir günlük mesafede yer alıyordu. Nüfusu Doğu Hıristiyanlarından, Keldanilerden ve Ermenilerden oluşuyordu; bunlar silah kullanma becerisinden yoksun, ticaretle uğraşan topluluklardı. Batılılar şehri nadiren ziyaret ediyorlardı ve burada yaşayan Franklar çoğunlukla yerel Hıristiyanlarla evlenmişlerdi, bu yüzden şehrin savunması büyük ölçüde paralı askerlere emanetti. Zengi kenti kuşattığında, aşılmaz surlarla karşılaşmıştı ama Surlu Willermus'a göre, "Tüm bu savunma düşmana karşı ancak hürriyetleri uğruna savaşmaya gönüllü, düşmana yiğitçe direnecek adamlar varsa işe yarayabilirdi. Ancak kuşatılanlar arasında müdafi olarak hizmet etmeye istekli kimse yoksa tahkimat hiçbir işe yaramazdı. Kuleler, surlar ve tabyalar, onları koruyacak askerler olmadıkça bir şehir için çok az değer taşır. Zengi kenti savunmacılardan yoksun buldu ve daha da cesaretlendi. Kudüs ve Trablus'tan yardım çok geç gönderildi, Antakya ise hiç yardım göndermedi. 1144 Noel arifesinde Zengi'nin kuvvetleri surları aşarak şehrin sokaklarına ve evlerine akın etti. Surlu Willermus sonrasını, "Önlerine çıkan yurttaşları kılıçtan geçirdiler, ne yaş, ne sağlık ne de cinsiyet gözetmediler ve hayatta kalanları köle ettiler" şeklinde aktarmıştır.

Bernard İkinci Haçlı Seferini Başlatıyor

Batı ilk başta Urfa'nın düşüşüne tepki vermekte ağır davrandı. Papa III. Eugenius 1145 sonbaharında Fransa Kralı VII. Louis'ye bir mektup yazarak Doğu'ya yeni bir Haçlı seferi düzenlemesini istedi. Louis Noel'de baronlarını toplayarak onlara haçı alacağını söyledi

ve onları da aynı şeyi yapmaya davet etti, ancak tepkiler cılız kaldı. Louis gençti, daha yirmi beş yaşındaydı, aceleci, zayıf ve açgözlü biri olarak tanınıyordu. Kısa bir süre önce Champagne Kontu'nun topraklarını ele geçirerek baronlarını kızdırmıştı. Ancak baronlar 1146 yılı Paskalya'sında Burgonya'daki Vezelay'da tekrar toplanmayı kabul ettiler.

Bu arada Louis, Bernard de Clairvaux'nun Vezelay'da vaaz vermesini ayarladı. Bernard sadece Papaların ve kralların dostluğunu kazanmış değildi (Eugenius Clairvaux'da keşişlik yapmıştı ve kralın kardeşi de kısa bir süre önce aynı manastırda Sistersiyenlere katılmıştı), çileciliği, inancı ve belagati bir araya getirişi onu çağın en etkileyici ruhani figürü haline getirmişti. Bernard'ın vaaz vereceği

Kral VII. Louis, Vezelay'da Bernard de Clairvaux'nun önünde diz çöküyor, Gustav Dore

duyulduğunda, Fransa'nın dört bir yanından gelen soylular ve hayranlardan oluşan öyle bir kalabalık Vezelay'a akın etti ki, Papa Urbanus'un Birinci Haçlı Seferi için çağrıda bulunduğu Clermont'ta olduğu gibi, kalabalık katedrale sığmamıştı ve şehrin dışındaki tarlalara bir platform kurulmuştu.

Bu çağın başka hiçbir çağa benzemediğini anlatıyordu Bernard kalabalığa. Tanrı inananları kurtarmak için yeni yollar bulmuştu. Urfa'nın düşüşü Tanrı'nın bir armağanıydı. İnsanların ruhlarını kurtarmak için Tanrı tarafından yaratılmış bir fırsattı. "Sizi kurtarmak için gösterdiği hünere bir bakın. Sevgisinin derinliğini düşünün ve hayretler içinde kalın, ey günahkârlar. Bu insan eliyle yapılmış bir plan değil, ilahi sevginin kalbinden çıkan bir plandır. "Deus le volt!"* haykırışları arasında o kadar çok kişi haçı almak için öne atılmıştı ki Bernard kendi cüppesini şeritler halinde yırtmak zorunda kalmıştı. Bunların başında Kral Louis geliyordu, onu baronları izliyordu. Nitekim çoğu ilk Haçlıların oğulları ve torunlarıydı. Bernard birkaç gün sonra Papa'ya şöyle yazabildi: "Siz emrettiniz; ben itaat ettim. Ağzımı açtım, konuştum ve bir anda sonsuz sayıda Haçlı çıktı. Köyler ve kasabalar artık terk edilmiş durumda. Her yedi kadına karşılık bir erkek bile bulamazsınız. Her yerde kocaları hâlâ hayatta olan dul kadınlar görürsünüz."

Bernard mesajını daha uzaklara ulaştırarak Fransa'nın kuzeyine ve Flanders'e gitti ve İngiltere halkına bir mektup yazarak Tanrı'nın Oğlu İsa'nın otuz yıldan fazla süre insanlar arasında dolaştığı toprakları kaybettiğini açıkladı. Bernard İngilizlere şöyle dedi: "Ülkenizin genç ve dinç erkekler bakımından zengin olduğu biliniyor. Dünya onlara övgülerle dolu ve cesaretlerinin ünü herkesin dilinde. Bu fırsatı kaçırmayın. Haçı sizler de alın. Pişman bir yürekle itiraf ettiğiniz tüm günahlarınız için hemen bağışlanacaksınız. Bedeli hiç de pahalı değil, eğer alçakgönüllülükle takarsanız karşılığının cennetin krallığı olduğunu göreceksiniz."

* Lat. Tanrı bunu istiyor. İlk defa 1. Haçlı Seferi için Clermont'ta toplanan kalabalık içinden yükselen slogan Klasik Latince bakımından hatalı bir ifadedir ve Eski Fransızca ile Latince karışımıdır. Farklı kaynaklarda Deus vult, Deus le volt, Deus lo vult gibi muhtelif varyasyonlara sahiptir. (ç.n.)

Haçlı Seferi haberleri Almanya'ya da ulaşmış ve Ren Nehri boyunca Yahudilere karşı pogromlara yol açmıştı. Bernard bu kıyımı yerinde kınamak için Almanya'ya koştu. "Yahudilere zulmedilmemeli, öldürülmemeli ve hatta hiçbiri sürülmemelidir" dedi. "Yahudiler bizim için Kitab-ı Mukaddes'in yaşayan kelimeleridir, çünkü bize her zaman Rabbin çektiği çileyi hatırlatırlar." Bernard daha sonra, halkın duygularını kontrol etmek ve yönlendirmek için, Almanya'nın gönülsüz Kralı III. Konrad'a bizzat Haçlı seferi için vaaz verdi ve sonunda onu 1146 Noel'inde haçı almaya ikna etti.

Ertesi bahar Papa Eugenius, Kastilya Kralı VII. Alfonso'nun İspanya'daki Müslüman işgaline karşı başlattığı seferi kutsayarak bunu bir Haçlı Seferi olarak ilan etti ve o sonbaharda Kuzey Avrupa'dan gelen bir Haçlı filosu Portekizlilerin Lizbon'u Arapların elinden almasına yardım etti. İkinci Haçlı Seferi, büyük ölçüde Bernard'ın enerjisiyle, hızla hem doğu hem de batı cephelerinde İslam güçlerine karşı uluslararası bir sefer haline gelmişti.

Mecdelli Meryem Vezelay'da

Vezelay, Mecdelli Meryem'in kemiklerine ev sahipliği yaptığı için İkinci Haçlı Seferi'ni başlatmak için özellikle elverişli bir noktaydı. Bu iddia ilk olarak 1050'lerde Vezelay'daki büyük manastır kilisesi tarafından ortaya atılmış ve 27 Nisan 1058 tarihli bir Papalık belgesiyle kısa sürede desteklenmişti. Orta Doğu'daki Müslüman işgalciler son zamanlarda Avrupalıların Kutsal Topraklara hac ziyareti yapmalarını zorlaştırıyordu ve bu da Avrupa'nın kendi içinde hac yerleri oluşturmasını teşvik etmişti. Yeni Ahit'in çeşitli tanınmış şahsiyetlerinin aniden Batı'ya seyahat ettikleri ve orada öldükleri keşfedildi, kemikleri girişken kiliseler tarafından ortaya çıkarıldı. Glastonbury bu şekilde Aramatyalı Yusuf'a* sahip çıkmıştı bile; Paris'te Aziz Pavlus'un öğrencisi olan ve Hıristiyanlığı

* Çarmıha gerilen İsa'nın naaşını kendi mezarına yerleştiren ve damlayan kanını kutsal kaseye koyan aziz. 12. asırda yaygınlaşan Kral Arthur külliyatının önemli bir parçası olan Kutsal Kase destanında ismi sıklıkla geçer. (ç.n.)

benimseyen Aziz Denis'in kemiklerinin bulunduğunu duyurdular; Aziz Yakup İspanya'da Compostela'da sefere yardım etmek için ortaya çıkmıştı ve Aziz Markos Venedik'e gelmişti. Ne yazık ki Vezelay'daki dokuzuncu yüzyıldan kalma büyük Romanesk kilise Meryem Ana'ya adanmıştı ve Meryem Ana kanlı canlı, bedeniyle göğe yükselmiş olduğundan, ona ait kalıntıların bulunması söz konusu değildi. Ancak Vezelay, Almanya'dan Compostela'ya uzanan kârlı hac güzergahı üzerindeydi ve ticaretten elde edilecek kâr, kazanılacak itibar ve koruma, bazı kalıntıların mutlu bir tesadüfle keşfedilmesini kaçınılmaz hale getiriyordu. Bunun için Mecdelli Meryem'den daha uygun kim olabilirdi.

İncillerde Mecdelli Meryem İsa'nın öyküsünün en önemli anlarına -ölümü ve dirilişi- şahit olmuştur. İsa çarmıha gerildiğinde havarileri korkuyla saklanırlar, ancak Mecdelli Meryem hem çarmıh gerilme esnasında hem de mezarının başında yanındadır ve İsa'nın dirildiği haberini inanmayan havarilerine taşıyan da odur. İncil'de betimlenişi kısa ama anlamlıdır. Adeta yaşamlarıyla erkeklerinin ölümlerini ve yeniden doğuşlarını kucaklayan kadim tanrıçaların rolünü yerine getirmektedir.

Vezelay'daki Mecdelli Meryem mabedi son derece popüler olmuştu ama inananlar onun kemiklerinin Burgonya'ya nasıl geldiğini merak ediyordu. Kutsal emanetlerin önce Provence'ta olduğu ama Müslüman akıncıların tehdidi sebebiyle oradan alınıp saklanmak üzere Vezelay'a getirildikleri şeklinde dindarca bir hikaye dilden dile yayıldı. Peki ama kemikler ilk etapta Provence'a nasıl gelmişti? Mecdelli Meryem ve dostlarının Kutsal Topraklar'dan deniz yoluyla kaçıp kimilerine göre Marsilya'da, kimilerine göre ise Les saintes-Maries-de-la-Mer'de karaya çıktıklarını ve buradan iç kesimlere ilerleyerek St-Maximin-la-ste-Baume'da öldüklerini uygun bir şekilde açıklamak üzere başka bir efsane daha uydurulmuştur. Vezelay'dan bir keşiş kemiklerini oradan çıkarmış ve Burgonya'ya götürmüştür.

Bu arada Mecdelli Meryem'in kemikleri mucizeler yaratıyordu; mahkûmları özgürlüğüne kavuşturuyor, gebelik ve doğum konusunda yardım ediyor, olağanüstü hallerde şifa veriyor ve hatta

Bu on altıncı yüzyıl sunağı Mecdelli Meryem ve arkadaşlarının Kutsal Topraklar'dan Fransa'ya doğru yelken açışını göstermektedir.

ölüleri diriltiyordu. Böylesine olağanüstü hikâyelerin daha geniş bir coğrafyada yayılması gerekiyordu. Bu görevi on üçüncü yüzyılda Dominiken yazar Jacobus de Voragine üstlendi. Legenda Aurea (Altın Efsane) adlı azizlerin yaşamlarını derlediği kitabında Mecdelli Meryem'le ilgili anlattıklarına Vezelay'ın ortaya attığı çok sayıda yeni mucizeyi de ekleyerek, kısa sürede Ortaçağ'ın en çok satan kitabı haline gelen ve kısa sürede Latince'den Flamanca ve Çekçe de dahil olmak üzere neredeyse tüm Avrupa dillerine çevrilen bir eser ortaya çıkardı.

Ancak Kralı Charles d'Anjou (1226-85) Napoli, Sicilya ve yeni ele geçirdiği Provence topraklarına yayılan bir Akdeniz imparatorluğu kuruyordu. Legenda Aurea'dan Mecdelli Meryem'in kemiklerinin St-Maximin-la-ste-Baume'de bulunduğunu öğrenince, kendisi de bakmaya gitti. Peki, ne buldu dersiniz? Mecdelli Meryem'in kemiklerini. Vezelay'daki kilisenin yanıldığı açıktı. Charles,

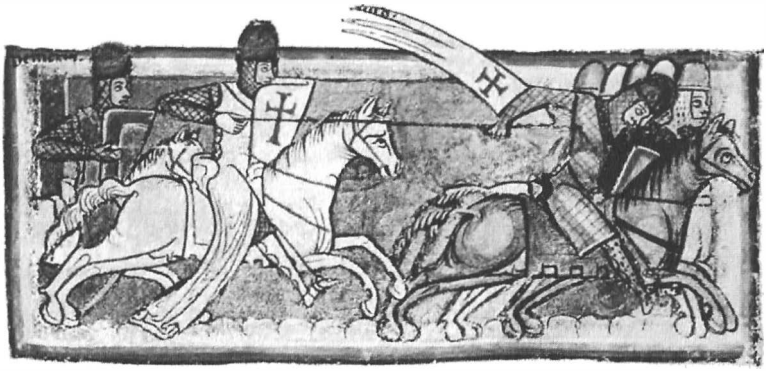
Dominiken Tarikatı'nı Meryem'in mabedinin bekçileri olarak atadı ve onlar da, azizenin Provence'taki mabedinde mucizevi şekilde sağladığı şifaları, tedavileri belgeleyen Aziz Mecdelli Meryem'in Mucizeleri Kitabı'nı kaleme alarak bunu gururla ilan ettiler. Eserin başarısı, Vezelay'ın mucizelere tanık olunan bir merkez olarak kısa sürede düşüşe geçmesine sebep oldu. Gerçekten de hacılar bugün bile Mecdelli Meryem'in karaya çıktığı yeri görmek için Les Saintes-Maries-de-la-Mer'e gelmekte ve kemiklerinin önünde diz çökmek için St-Maximin-la-ste-Baume'u ziyaret etmektedir.

Tapınakçıların Haçlı Seferindeki Rolü

Tapınakçıların artan önemi, 27 Nisan 1147'de Kral VII. Louis ve Papa III. Eugenius'un İkinci Haçlı Seferi planlarını görüşmek üzere tarikatın Avrupa merkezi haline gelen Paris Tapınağı'na gelmeleriyle anlaşılabilir. Toplantıda dört başpiskopos ile birlikte 130 Tapınak Şövalyesi ve en az bir o kadar sergeant ve şövalye yamağı da hazır bulunuyordu.

Burada Tapınak Şövalyeleri'nin Doğu'ya giden Fransız ordusuna eşlik etmeleri kararlaştırıldı ve muhtemelen bu vesileyle Papa Tapınakçılara beyaz cüppelerine Kutsal Toprakların müdafaasında ölmeye hazır olduklarını simgeleyen kırmızı haçı takma hakkını verdi. Papa ayrıca Haçlı seferini finanse etmek için tüm Kilise mallarına konulan vergiyi tahsil etmek üzere Tapınakçıların hazinedarını görevlendirdi. Bu, Paris Tapınağı'nın Fransa Krallığı'nın fiili hazinesi olarak hizmet vereceği, bir buçuk yüzyıldan fazla sürecek olan meşum ilişkinin de başlangıcıydı.

Fransa Tapınak Üstadı Everard des Barres, Fransız ve Alman ordularının geçişi için Bizans İmparatoru I. Manuel Komnenos ile görüşmek üzere kral tarafından Konstantinopolis'e gönderildi. Haçlılar bu kez davet edilmemişlerdi ve bu defaki gelişleri Konstantinopolis'te şüpheyle ve endişeyle karşılandı. Dahası, Bizanslılar Sicilya'nın Norman kralı II. Roger ile savaş halindeydi ve arkalarını güvenceye almak için kısa süre önce Selçuklularla bir antlaşma

On ikinci yüzyıla ait bir illüstrasyondan alınan bu detayda Tapınakçılar düşmanın peşinde.

imzalamışlardı. Batıdakiler nezdinde kâfirlerle yapılan bu anlaşma ihanet olarak görülüyordu ve her iki tarafın da şüphelerini derinleştiren bir tutumdu.

Yine de, Eylül 1147'de Konrad'ın ordusu Konstantinopolis'e varıp Boğaz'dan geçirildiğinde ve onu bir ay sonra Louis'nin ordusu izlediğinde her şey yolunda görünüyordu. İkinci Haçlı Seferi'nin Bizans topraklarında ilerleyen iki ordusu vardı ve büyük bir Kuzey Avrupa filosu Lizbon'u Müslümanlardan aldıktan sonra Akdeniz'e doğru ilerliyordu.

İlk felaket Ekim ayı sonlarında yaşandı. Konrad ordusunu Küçük Asya'yı doğrudan geçerek Selçuklu topraklarının sınırına kadar götürdü ve 25 Ekim'de Dorylaeum'da Almanlar Türkler tarafından ağır bir yenilgiye uğratıldı. Konrad'ın kendisi de dahil olmak üzere hayatta kalanlar İznik'e çekilerek daha güvenli olan kıyı yolunu izleyen Fransızlara katıldılar. Efes'te Konrad hastalandı ve kuvvetleriyle birlikte Konstantinopolis'e geri dönerken, Bizanslılar tarafından yetersiz şekilde iaşe edilen Fransızlar sertleşen kışa karşı Menderes Vadisi'ne ve doğuya doğru ilerlediler. Ocak 1148 başlarında Honaz Dağı'nın* dar geçitlerinde ilerleyen ağır zırhlı Fransız şövalyeleri, dörtnala at sürerken ok atabilen Selçuklu hafif süvarileri için kolay bir avdı.

* Aydın'daki Madran Dağı (ç.n.)

Ordusu dağılmanın eşiğindeyken, Kral Louis sorumluluklarını Tapınak üstadı Everard des Barres'a teslim etti ve o da orduyu birliklere bölerek başlarına birer Tapınak Şövalyesini komutan atadı ve bölüklere yeni komutanlarına mutlak itaat göstereceklerine yemin ettirdi. Tapınakçıların cesareti ve organizasyon becerileri sayesinde, ordu Akdeniz'deki Attalia'da* güvenli bir yere götürüldü. Ancak ordunun çilesi henüz bitmemişti, çünkü beklenen Bizans filosu hepsini Kutsal Topraklara götüremeyecek kadar küçüktü, bu yüzden sadece Louis ve ordusunun bir kısmı doğuya yelken açtı. Geri kalanlar Selçuklu toprakları üzerinden karadan ilerlemeye çalıştı ve çoğu yolda öldü.

Louis Mart ayının başlarında Antakya'ya vardığında erzak ve nakliye masrafları o kadar artmıştı ki, Haçlı seferine devam edebilmesi için borç alması gerekiyordu. Urfa'yı geri alma niyetinden vazgeçen Louis, bunun yerine ordusunu Trablus üzerinden güneye, hacı yeminini yerine getireceği Kudüs'e yönlendirdi ve bu arada Everard des Barres'ı Akka'ya göndererek Tapınakçıların hazinesinden Fransız seferinin masraflarını karşılayacak kadar para ödünç aldı. Bu miktar Fransa Krallığı'nın yıllık vergi gelirinin yarısından fazlaydı.

Şam'da fiyasko

Fransızların Küçük Asya'da uğradıkları kayıplara rağmen, sonunda Kutsal Topraklara ulaşan Haçlı kuvvetleri hiç de azımsanacak gibi değildi ve bunlara Konrad'la birlikte Konstantinopolis'ten deniz yoluyla gelen Alman ordusundan sağ kalanlar da eklenmişti. 24 Haziran 1148'de o sırada Outremer'de bulunan senyörler ve komutanlar Akka'da büyük bir konseye katıldılar; Hospital Şövalyeleri ve Tapınakçılar ile Almanya ve Fransa krallarının da katıldığı toplantıya on yedi yaşındaki Kudüs Kralı III. Baudouin başkanlık etti.

Zengi ölmüştü ama oğlu Nureddin Suriye'nin kuzeyinde, Urfa'ya giden yol üzerindeki Halep'i kontrol ediyordu ve Antakyalı Raymond da bu yöne saldırmak istiyordu. Diğerleri Mısır'dan söz

* Modern Antalya. (ç.n.)

ediyordu ama güneye giden yol, hâlâ Fatımilerin elinde bulunan ve güçlü bir şekilde tahkim edilmiş bir şehir olan Aşkelon tarafından kapatılmıştı. Üçüncü ihtimal ise, bölgede Nureddin'e karşı Franklarla ittifak yapmaya istekli tek Müslüman güç olan Dımaşk'tı. Bu durum dışarıdaki bazılarını caydırmış olabilirdi ama Batı'dan yeni gelenler için hiçbir şey ifade etmiyordu. Her halükarda, Akdeniz kıyısında zorlukla tutunmaya çalışan Frank devletleri için, derinliklerini genişletmek, Halep, Dımaşk veya Kahire'yi fethetmek her zaman stratejik bir zorunluluktu. Dımaşk, ele geçirilmesi Franklara ticaret kavşak noktası üzerinde kontrol sağlayacak ve Doğu'da ikmali kolaylaştıracak önemli ve zengin bir şehirdi. Çeşitli eylem planları hararetli şekilde tartışıldıktan sonra meclis sonunda Haçlı Seferi'nin mevcut tüm güçlerini Dımaşk'a karşı yoğunlaştırmaya karar verdi.

İkinci Haçlı Seferi 1148 yılının Temmuz ayı sonlarında Celile'den Şam'a doğru hareket etti. Ordu, batı surlarının önünde meyve

Halep Kalesi, Kuzey Suriye'deki Müslüman gücünün üssüydü.

bahçeleri ve nehirler arasında iyi ikmal edilen bir mevkide kamp kurdu ve kuşatmaya hazırlandı. Ancak meyve bahçeleri, Haçlılara karşı durmadan saldırılar düzenlemek için siper olarak kullanan Şam müfrezelerinin de işine yarıyordu. Louis ve Konrad, saldırılarını açık arazinin bulunduğu ve ağır süvariyi daha etkili bir şekilde konuşlandırabilecekleri doğu surlarına kaydırarak karşılık verdiler. Ancak şehrin surları kurak çöl tarafında daha yüksekti ve kuşatma uzayınca Haçlıların geri çekilmekten başka çaresi kalmadı. İkinci Haçlı Seferi bir muharebeye bile girmeden yenilgiye uğradı ve fiyaskoyla sonuçlandı. Altı yıl sonra Dımaşk Nureddin'in eline geçti ve Outremer birleşmiş bir Müslüman güç tarafından kuşatıldı.

Şam'ın Stratejik Önemi

Eğer İkinci Haçlı Seferi Dımaşk'ı ele geçiremediği için bir felaketle sonuçlandıysa, asıl hata yarım yüzyıl önce Birinci Haçlı Seferi'nde Şam ele geçirilemediğinde yapılmıştı. O zaman ivme, bu zorluğun üstesinden gelebilecek askere sahip olan Franklardan yanaydı, ancak Kudüs'e olan ideolojik saplantıları stratejik gerçekliğin görülmesine mani olmuştu. Haçlı devletleri kuzeyde Amanos dağlarından, güneyde Akabe Körfezi'ne kadar Akdeniz kıyısı boyunca uzun ince bir hat oluşturmuşlardı fakat içeri doğru derinlik sağlayamamışlardı: Haçlılar Şam'ın çöl sınırında yer aldığı doğudaki hinterlandı hiçbir zaman kontrol edemediler. Bu hinterlandın doğusunda büyük orduların kolayca geçemeyeceği çorak çöllerden başka bir şey yoktu. Birinci Haçlı Seferi Şam'ı ele geçirseydi Müslüman dünyasını ikiye bölebilirdi; Oysa bu hinterland Bağdat, Halep, Şam ve nihayetinde Kahire arasında hareket eden Müslüman güçler için bir otoyol haline geldi ve çöl boyunca kanatları serbestçe taciz ederek Hıristiyan güçlerini sürekli diken üstünde tuttu.

Acı Tat

Şam'dan geri çekilme Outremer ile Batı arasındaki ilişkilerde bir nesil boyunca sürecek bir hoşnutsuzluğa neden oldu. Doğu açısından bakıldığında, Kral Louis ve Konrad ne Urfa'yı geri almış ne de Şam'ı ya da başka bir yeri zapt ederek bu kaybı telafi etmişti; hatta beceriksizlikleri Outremer'i Haçlı Seferi başlamadan öncekinden daha büyük bir tehlikeye sokmuştu.

Haçlı seferinin başarısızlığı Batı'da şok etkisi yarattı çünkü sefer Almanya ve Fransa'nın güçlü kralları tarafından yönetilmiş ve çağın en büyük ruhani figürü olan Bernard de Clairvaux tarafından vaaz edilmişti. Kimileri daha önce Dımaşk hükümdarıyla ittifak halinde olan Doğu Franklarını suçladı; Konrad'ı korumak isteyen bazı Alman vakanüvisler Tapınakçıları suçlayarak geri çekilmeyi kasten planladıklarını söyledi; Anonim Würzburg vakanüvisi Tapınakçıların açgözlülüğünden ve yüklü bir rüşvet alarak ihanet ettiklerinden bahsetmektedir. Başından beri Tapınakçılar tarafından desteklenen Fransızlar aynı suçlamaları yapmadılar. Ve aslında Tapınakçıların ihanet içinde olduklarına dair hiçbir kanıt yoktur, fakat suçlanmaları şu açıdan önemlidir, bu, Tanrı uğruna savaşan bir keşiş tarikatının kuruluşu hakkındaki uzun bir geçmişe dayanan muğlak duyguların kesin ve açık tenkitlere dönüşebileceğinin ilk göstergesiydi.

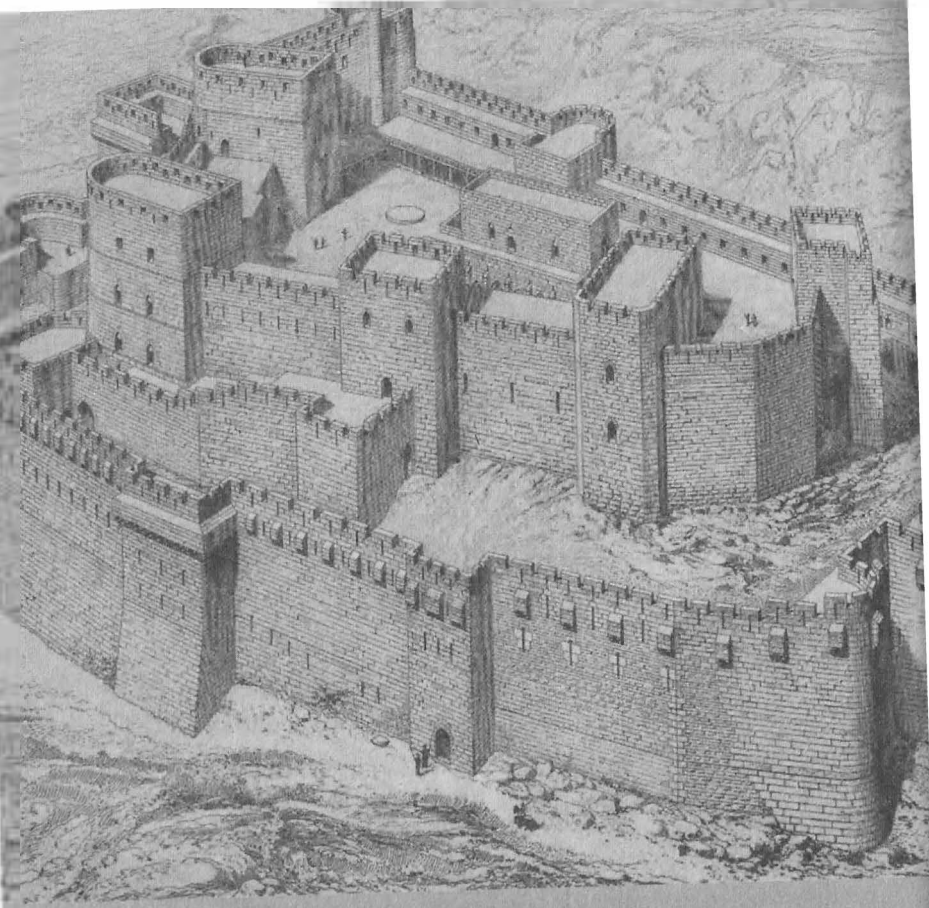
Sorun şu ki, Outremer Frankları Batı'nın parasal desteğine ve askeri yardımına ne kadar bel bağlarlarsa, işler ters gittiğinde Batı'dan yükselen şikayetler de o kadar sert oluyordu; coşku var olmasına vardı ama sadece kolay ve maliyeti düşük zaferler için. Bundan böyle Kutsal Topraklar'ın savunması, büyük ölçüde askeri tarikatların şövalyeleri tarafından inşa edilen ve komuta edilen kaleler ağı ile sağlanacaktı.

III. Fasıl

Güç

1150–1291

Bir Hospitaller kalesi olan Krak des Chevaliers, Outremer askeri mimarisindeki eşmerkezli sistemin günümüze ulaşan en iyi örneğidir: her savunma duvarı diğerinin içine yerleştirilmiştir ve her sur bir öncekinden daha yüksektir. Kale, Safita'daki Tapınak kalesi ve müstahkem Tapınakçı şehri Tortosa ile birlikte, Suriye'nin iç kesimleriyle Akdeniz arasındaki ana güzergâh olan Homus Geçidi'ne hükmediyordu.

Haçlı Kaleleri

Kutsal Toprakların Savunulması

Birinci Haçlı Seferi Orta Doğu'ya ulaştığı andan itibaren Haçlılar kaleler inşa etmeye başladılar. Bu kaleler Avrupa'da olduğu gibi, askeri işlevlerinin yanı sıra hem mesken ve hem de idari merkez olarak da hizmet veriyordu. Ancak İkinci Haçlı Seferi'nden sonra Outremer'deki Franklar kendilerini savunmada buldular ve kalelerin askeri niteliği daha ağır basmaya başladı. Franklar Outremer'de genellikle devasa boyutta ve komplike mimarili, askerlik sanatının en son yenilikleriyle sürekli tahkim edilen elliden fazla kale inşa etti. Taşlara yapılan bu önemli yatırımı coğrafya, insan gücü ve feodal sistem açıklamaktadır.

Haçlı devletleri uzun ve dar bir koridor boyunca kurulmuşlardı ve derinlemesine savunmadan yoksundular. Antakya Prensliği, Trablus Kontluğu ve Kudüs Krallığı kuzeyden güneye 700 km boyunca uzanıyordu, ancak genişlikleri nadiren 70-100 kilometreden fazlaydı. Trablus Kontluğu, Tortosa (bugünkü Tartus) ile Jeble arasında sadece birkaç kilometre genişliğindeki kıyı ovasına sıkışmış tehlikeli bir şekilde dar bir koridora kısılı kalmıştı. İç kesimlerdeki Halep, Hama, Humus ve Şam şehirleri Müslümanların elinde kalırken, Mezopotamya

ve Mısır, Selahaddin Eyyubi ve Memlûklerin düzenlediği seferlerin de göstereceği gibi, herhangi bir Müslüman karşı saldırısı için asker toplama alanları haline gelmişti. Haçlılar için doğal savunma hattı dağlardı ve geçitleri güvence altına almak için kaleler inşa etmişlerdi.

Outremer'de kronik olarak asker sıkıntısı çekildiğinden insandan çok taş kullanılıyordu. Kudüs'ün 1099'da fethinden sonra Haçlıların çoğu Avrupa'ya dönmüştü; Kudüs Krallığı bundan sonra 300 şövalye tarafından savunuldu. Birbirini izleyen Haçlı seferlerine rağmen, Haçlı devletleri tarihleri boyunca hiçbir zaman 2600'den fazla atlıyı muharebe sahasına sürememiştir. Dahası, kalabalık bir yerel Hıristiyan nüfus olmasına rağmen, bunların çoğunluğu Ortodokstu ve Latinler hala içlerinde azınlıktı.

Sayıca az olan ve kendilerini güvende hissetmeyen Franklar zorunlu olarak müstahkem şehirlerde ya da kalelerde barınıyorlardı. Bununla birlikte, Haçlı devletleri ayakta kalabilmek için başarılı bir girişim olmak zorundaydılar, bu sebeple Franklar mülklerini bilindik Avrupa feodal hanedanları doğrultusunda örgütlemeye başladılar. Kaleler askeri karakollar olduğu kadar üretim ve idare merkezleriydi de. İçlerinde tahıl değirmenleri ve zeytin presleri de bulunduran tahkimatlı sayfiye kaleleri, bahçeler, bağlar, meyve bahçeleri ve tarlalarla çevriliydi. Kimi durumlarda toprakları yüzlerce köy ve sayıları on binleri bulan köylüleri içine alıyordu. Mısır'a gönderilen ahşap, Avrupa'ya yollanan baharat ve şeker önemli ihraç maddeleriydi; gerçekten de on ikinci ve on üçüncü yüzyıllar boyunca Avrupa'nın şeker ihtiyacının tamamı Latin Doğu'dan geliyordu.

Ancak savaş zamanlarında ilk kurban daima tarım olmuştur. Batı'nın yardımı ile Müslüman Doğu ve Avrupa arasındaki ticaretten Haçlı devletlerinden geçiş sırasında alınan vergiler olmasaydı, bu devletler çok daha önce çökebilirdi. Latin hükümdarlar her zaman nakit sıkıntısı çekmiş, gelirlerinin büyük kısmı paralı askerlerin, şövalyelerin ve kalelerin inşası ve bakımına gitmiştir. Bu tam anlamıyla bir kısır döngüydü; yetersiz toprak ve insan gücü kaleleri bir zorunluluk haline getiriyordu; şövalyelerin ve kalelerin maliyetiyse toprağın verimliliğini aşıyordu.

Bu durumda askeri tarikatlar kendilerini gösterdiler. Artan güçlerinin unsurları olan kaynaklara, bağımsızlığa ve kararlılığa sahiptiler.

Tapınakçıların Yapısı

Tapınak Şövalyeleri'nin EN ÜST DÜZEY BEŞ YETKİLİSİ Üstad-ı Azam, Seneşal, Mareşal, Kudüs Krallığı Kumandanı ve Kumaşçı idi. Nihayetinde tarikat sadece Papa'ya bağlıydı, ruhani ya da dünyevi başka hiçbir otoriteye tabi değildi.

✠ ÜSTAD-I AZAM: Tarikatın en kıdemli yöneticisi olan Üstad-ı Azam, on iki havariyi temsil eden on iki kıdemli Tapınak Şövalyesi ve İsa Mesih'i temsilen bir tarikat rahibi tarafından seçilirdi. Üstadın hatırı sayılır bir yetkisi vardı fakat bu yetkiler otokratik değildi.

✠ YÜCE MECLİS: Üst düzey azalardan oluşurdu. Üstad-ı Azam tarafından alınan, savaşa girmek, ateşkes yapmak, toprakları devretmek veya kale satın almak gibi tüm önemli kararlar meclisle istişare etmesini gerektirirdi.

✠ SENEŞAL: Büyük Üstadın yardımcısı ve danışmanı.

✠ MAREŞAL: Teçhizat ve at alınması gibi askeri kararlardan sorumluydu; ayrıca bölge kumandanları üzerinde de yetki sahibiydi.

✠ KUMAŞÇI: Urbaları muhafaza eden Kumaşçı, şövalyelere giysi ve çarşaf dağıtır, çok fazla eşyası olduğunu düşündüğü şövalyelerden bunları geri alır ve tarikata gelen hediyeleri dağıtırdı.

✠ BÖLGE KUMANDANLARI: Bunlar, tarikatın hazinedarı olarak görev yapan ve Krallık içinde Üstad-ı Azam ile aynı yetkilere sahip olan KUDÜS KRALLIĞI KUMANDANI; şehir içinde Üstad-ı Azam ile aynı yetkilere sahip olan KUDÜS KUMANDANI ile her biri kendi bölgelerinde Üstad-ı Azam'ın yetkilerine sahip olan AKKA, TRABLUS VE ANTAKYA KUMANDANLARI idi.

✠ VİLAYET ÜSTATLARI: Fransa, İngiltere, Aragon, Poitou, Portekiz, Apulia ve Macaristan'da her biri Üstad-ı Azam'a karşı sorumlu olan birer vilayet üstadı vardı.

✠ ŞÖVALYE, SERGEANT ve diğer ASKERLER yukarıdaki görevlilere ve onların yardımcılarına tabiydiler.

Başına Buyruk Bir Güç

İkinci Haçlı Seferi'nden sonra hem Hospital Şövalyeleri hem de Tapınakçılar Müslümanlara karşı direnişin belkemiğini oluşturmaya başladılar, ancak askeri itici güç Tapınakçılardaydı. İsa'nın Yoksul Askerleri tarikat olarak ortaya çıktığında Hospital Şövalyeleri hala tamamen silahsız bir tarikattı. Ancak 1120'lerde Hospital Şövalyeleri rollerini hacılara bakmaktan, gerektiğinde onları silahla korumaya kadar genişleterek Aziz Yuhanna Hospital Şövalyeleri ya da Hospital Şövalyeleri olarak tanınmaya başladılar; Aziz Yuhanna artık sadaka veren değil, daha heybetli bir figür olan Vaftizci Aziz Yuhanna'ydı. Hospital Şövalyeleri'nin çarpışmalara katıldıkları ilk vaka Tapınakçıların kuruluşundan sekiz yıl kadar sonra, 1128'de görülmektedir; Tapınakçılar, emsal teşkil ederek Hospital Şövalyeleri'nin askeri bir tarikata dönüşmesine yardımcı olmuştur.

Zamanla askeri tarikatlar büyük kaleleri ellerine geçirdiler ki bu görev için biçilmiş kaftandılar. Sınır kaleleri uzak, ücra ve ıssız yerlerdi; Outremer'in laik şövalyelerine hitap etmiyorlardı. Ancak askeri tarikatların manastır yeminleri, iç kalelerin biraderler için manastır işlevi gördüğü kalelerin tekdüze yaşamına uygundu. Üyeleri bekârdı, bu da onları kontrol etmeyi kolaylaştırıyordu ve dış dünyayla hiçbir hususi işleri yoktu. Mükemmel eğitimli ve son derece disiplinli olan Hospital ve Tapınak Şövalyeleri, askerlik sanatında ehil komutanlar tarafından yönetiliyordu; tarikatların becerileri genellikle Outremer'in kilise dışı kurumlarınınkiyle belirgin bir tezat oluşturuyordu.

Tarikatların doğrudan Papalığa bağlılardı ve bu da onları yalnızca yerel feodal çekişmelerden değil, uluslar ve krallar arasındaki düşmanlıkların da üstüne çıkarıyordu. Kurumsal yapı olarak tarikatlar ebediydi, sayıları hastalık ya da ölümle azalmıyordu ve şövalyeliğin ahlaki ve dini yükümlülüklerini yerine getirmek isteyen Avrupa'daki

soylu ailelerin genç çocuklarından oluşan tükenmez bir kaynaktan yararlanabiliyorlardı. Ayrıca Tapınakçılar ve Hospital Şövalyeleri Avrupa'da kısa sürede onları zengin eden mülk bağışları aldılar. Her tarikat kendi vergisini topluyordu, kendi diplomatik aygıtına ve kendi gemi filosuna sahipti. Bu bakımdan Hospital ve Tapınak Şövalyeleri devlet içinde devlet olmuşlardı.

Çok kısa bir süre içinde, insan gücü ve finansman sıkıntısı çeken Haçlı devletleri sınır kalelerini tarikatlara satmaya ya da bağışlamaya başladı. 1166 yılına gelindiğinde Kudüs Krallığı'nda askeri tarikatların kontrol etmediği sadece üç kale kalmıştı.

Tapınakçıların Maliyeti

Her Tapınakçı yüksek eğitimli ve iaşesi pahalı bir şövalyeydi. On ikinci yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da böyle bir şövalyenin atlı bir savaşçı olarak donatılması ve iaşesi için 750 dönüm arazi gerekiyordu ve bir yüzyıl sonra bu maliyet beş katına çıkarak 3750 dönüme ulaşmıştı.

Denizaşırı Kutsal Topraklar'da faaliyet gösteren bir Tapınak Şövalyesi için maliyet daha da büyüktü, çünkü başta atlar olmak üzere pek çok şeyin ithal edilmesi gerekiyordu. Her Tapınak Şövalyesi'nin üç atı vardı ve bu atlar savaşa ve hastalıklara kurban gittikleri ve ortalama sadece yirmi yıllık ömürleri olduğu için, yerel olarak yetiştirildiklerinden daha hızlı bir oranda yenilenmeleri gerekiyordu. Atların maliyeti on ikinci yüzyıldan on üçüncü yüzyıla kadar altı kat artmıştır. Dahası, atlar bir insanın tükettiğinin beş ya da altı katı besin tüketiyor ve kullanılsalar da kullanılmasalar da beslenmeleri gerekiyordu. Doğu'da hasat kötü gittiğinde, hem insanlar hem de atlar için acil yiyecek tedarik edilmesi gerekiyordu.

Her Tapınakçının atlara bakmasına yardımcı olacak bir yamağı vardı. Ayrıca şövalyelerden daha hafif silahlı sergeant denen çavuşlar da vardı ve her birinin bir atı vardı ama kendi atlarının bakımlarını kendileri yaparlardı. Sergeant genellikle yerel halk arasından saflara alınır ve beyaz yerine kahverengi ya da siyah bir

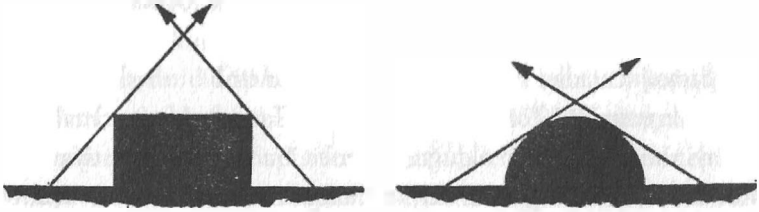
tunik giyerlerdi. Aslında her Tapınak Şövalyesi'ne yaklaşık dokuz kişi destek olarak hizmet ederdi; bunlar da süvari, sergeant ya da başka şekillerde yardımcı olurlardı. Bu durum, her cephe askerinin hiç çatışmaya girmeyen dört ya da beş kişi tarafından desteklendiği modern savaşlardan pek farklı değildir; silah ve teçhizat üreten, giyecek, yiyecek ve ulaşım sağlayan binlerce sivil de cabası.

Artan sorumluluklar Tapınakçıların masraflarını büyük ölçüde artırmıştı. Laik senyörler kalelerinin ve tımarlarının bakımını ve savunmasını yapamaz hale geldikçe, bu sorumlulukları askeri tarikatlara devrettiler. 1240'larda Kutsal Toprakları ziyaret eden Benedikten baş keşişi Benedict d'Alignan'a göre, Tapınakçılar Saphet (Safad) Kalesi'ni yeniden inşa etmek için iki buçuk yılda 1.100.000 Müslüman besantı harcamışlardı, bu, Akka'daki bir şövalyenin yılda 500 Müslüman besantı ile rahatça yaşayabildiği bir dönemdeydi. Sonraki her yıl kalenin günlük idamesi için 40.000 besant harcamaya devam ettiler. Saphet'teki 50 Tapınak Şövalyesi, 30 atlı sergeant, 50 atlı okçu, 300 arbaletçi, 820 istihkamcı ve diğer hizmetlilerin yanı sıra 400 köle, toplamda 1650 kişi yapıyordu ve savaş zamanında bu sayı 2200'e kadar çıkıyordu, bunların hepsinin barındırılması, beslenmesi, silahlandırılması ve çeşitli şekillerde ikmal edilmesi gerekiyordu.

Sadece Outremer'deki ve bilhassa Batı'daki geniş arazileri Tapınakçıların bu ölçekte faaliyet göstermelerine ve Kutsal Topraklar'ın savunmasını sürdürmek için kayıplardan ve yenilgilerden sonra toparlanmalarına izin veriyordu.

Tapınak Kaleleri

Birinci Haçlı Seferi orduları Orta Doğu'ya ilerlediğinde Antakya'nın yaklaşık yirmi beş kilometre kuzeyindeki Belen Geçidi'nden geçtiler; bu geçit 1400 yıl önce Büyük İskender'in İssus Savaşı'nda III. Darius'un Pers ordusunu bozguna uğrattıktan sonra Amanos Dağları üzerinden geçtiği geçitti. Suriye Geçidi olarak da bilinen Belen Geçidi, Suriye'ye açılan bir kapı ve aynı zamanda Outremer'in

T. E. Lawrence tarafından yapılan bu çizimler, kale duvarlarının kuleler ve kuşatma ateşiyle nasıl savunulduğunu göstermektedir. Bizanslılar ve Araplar genellikle kare kuleler inşa etmişlerdir, ancak Haçlılar daha sağlam ve savunulabilir olan üstün yuvarlak kuleyi ortaya çıkarmışlardır. Oklar ateş hatlarını göstermektedir; yuvarlak bir kule yaklaşan düşmana savunmacıların atışlarından kaçınmak için neredeyse hiç yer bırakmaz, bu da onun duvarı aşmasını ya da onu delmesini zorlaştırır.

kuzey sınırıydı. 1130'larda bir ara geçidi savunma görevi Tapınak Şövalyelerine verildi. En önemli kaleleri geçidin yukarısında inşa edilen Bakras'tı ve Tapınakçılar Amanos dağlarında birkaç tane kale daha inşa ettiler. Bu kaleler Tapınakçıların Antakya Prensliği'nden fiilen bağımsız, neredeyse özerk sınır beyleri olarak hüküm sürdükleri kuzey sınırı boyunca bir set oluşturdu.

Tapınakçılar 1149-50 kışında Gazze'nin güvenliği kendilerine verildiğinde Kudüs Krallığı'nın Mısır'la olan güney sınırının da sorumluluğunu üstlendiler. Gazze o dönemde ıssız ve harap bir haldeydi ama Tapınakçılar alçak bir tepenin üzerine bir kale inşa ettiler ve Franklar yavaş yavaş şehri bu kalenin etrafında yeniden canlandırdılar. Bu, Tapınakçıların Kudüs Krallığı'nda aldıkları kaydedilen ilk büyük kaleydi ve amacı on beş kilometre kuzeyde, Akdeniz kıyısında hâlâ Fatimilerin elinde bulunan küçük bir toprak parçası olan Aşkelon'u tamamen abluka altına almaktı. Aşkelon uzun zamandır Yafa'dan Kudüs'e giden ya da Ürdün nehrine inen hacılara yönelik Müslüman saldırılarının üssüydü ve 1153'te şehir nihayet Kudüs kralı III. Baudouin'in eline geçti. Tapınakçılar bu zaferde önemli bir rol oynadılar, çünkü surların bir bölümü yıkıldığında gedikten ilk onlar içeri girmişti, ancak Surlu Willermus, tahmin edileceği gibi, vakayinamesinde bu gayretlerinin ganimet hırsından kaynaklandığını iddia ederek eleştirilerini sürdürmüştür. Aslında Tapınakçılar

bu saldırıda kırk kadar şövalye kaybetmişti ve Üstad-ı Azam da ölenler arasındaydı.

Stratejik açıdan hayati ve hacılar için önemli bir başka nokta da Suriye kıyısındaki Tortosa'ydı (bugünkü Tartus). Havari Pavlus'un ilk ayinini yaptığı yer olduğu söylenen bu kentte, Hıristiyanlığın Roma İmparatorluğu'nda resmen kabulünden çok önce, üçüncü yüzyılda Meryem Ana'ya adanmış bir şapel inşa edilmişti ve içinde Aziz Luka tarafından yapıldığı söylenen bir Meryem Ana ikonası bulunuyordu. Haçlılar, dua etmeye gelen hacılara yardımcı olmak için 1123 yılında, bu tarihin üzerine mimari açıdan romaneskten gotiğe geçişi simgeleyen zarif Tortosa Meryem Ana Katedrali'ni inşa ettiler. Ancak Nureddin Zengi şehri 1152'de ele geçirip yakmış, terk edilmiş ve virane bir halde bırakmıştı; Trablus Kontluğu'nun şehri yeniden inşa edecek gücü olmadığından, Tortosa Tapınakçıların himayesine verilmiş, Tapınakçılar da şehrin savunmasını büyük ölçüde geliştirmiş, kulelerle örülü surlardan oluşan üçlü bir çember içinde devasa bir hisar ve salonlar inşa etmiş, deniz kıyısında da şehrin denizden ikmalini sağlayan bir gizli giriş yapmışlardı.

Tortosa'nın stratejik önemi, Müslüman şehri Humus'a doğru iç kısımlara uzanan kıyı dağları hizasındaki bir açıklığın deniz tarafındaki ucunda yer almasıydı. Bu Humus Geçidi'nin doğu ucunda, iç kesimlerle deniz arasındaki yol üzerinde yükselen ve 1144 yılında Hospital Şövalyeleri tarafından ele geçirilen büyük Krak des Chevaliers kalesi yer alırken, Krak ile Tortosa arasındaki dağlarda, 1152'den bir süre önce Tapınakçıların eline geçmiş olan ve günümüzde Safita olarak bilinen Chastel Blanc kalesi bulunmaktadır. Chastel Blanc'taki devasa kalenin çatısından hem doğuda Krak des Chevaliers hem de batıda Tortosa'nın hemen güneyindeki Akdeniz kıyısında bulunan Tapınakçıların el-Arimah kalesi görülebilir. Kısacası Tapınakçılar, Hospital Şövalyeleriyle birlikte Suriye'nin iç kesimleriyle deniz arasındaki tek önemli yolu tamamıyla kontrol altında tutuyorlardı. Üstelik kendi toprakları üzerinde tam hükümranlık hakkına sahiplerdi, mülklerinde yaşayan nüfus üzerinde derebeylik imtiyazını kullanıyor, savaş

ganimetlerinden paylarını alıyor ve komşu Müslüman güçlerle bağımsız ilişkiler kurabiliyorlardı.

Tapınakçılar 1160'larda, bu kez Ürdün nehrinin karşısında Ahamant'ta (bugünkü Amman) ve Celile'de 1178'de aralarına Chastellet'nin de eklendiği Saphet'te (Safad da denir) yeni kaleler ele geçirdiler. Gazze, Ahamant, Saphet ve Chastellet'in tümü Kudüs Krallığı sınırları içindeydi fakat sınıra yakın yerleşimlerdi ve savunma amaçlı kullanılıyorlardı. Chastellet, Ürdün Nehri'nin en kuzeydeki geçiş noktası olan ve daha önce Selahaddin'in Şam'dan gelip Hıristiyanlara karşı kolay baskınlar yaptığı zayıf bir nokta olan Yakup Geçidi'ni içine alıyordu. Tapınakçılar Chastellet'e yerleştiklerinde Selahaddin o kadar telaşlanmıştı ki, derhal saldırıya geçti; Haziran 1179'daki ilk girişimi başarısız oldu ama iki ay sonra kaleye yeniden saldırdı ve yedi yüz tutsak aldı ve hepsini katletti, Tapınakçı komutan sağ ele geçmemek için kendini surlardan aşağı atmıştı.

Daha merkezi bir konumda bulunan La Feve, Celile üzerinden Kudüs ve Akka arasındaki yolun kavşağında yer alıyordu. Tapınakçılar tarafından yaklaşık 1170 yılında satın alınan La Feve, silah,

Safit'adaki Tapınak Hisarı. Çevredeki evler eski surların yerine inşa edilmiştir.

araç, gereç ve erzak için önemli bir depo görevi görüyor ve kalabalık bir garnizona ev sahipliği yapıyordu. Daha sonra, Hıttin'deki felaketin habercisi olan 1 Mayıs 1187'de Cresson Pınarları'nda feci bir yenilgiye yol açan seferin başlangıç noktası burasıydı.

Tapınakçılar Kudüs Krallığı için savaşmanın yanı sıra, Akka, Hayfa ve Yafa limanlarından Kudüs'teki kutsal yerlere gelen ya da Kudüs'ten Ürdün Nehri'ne inen hacıları korumak gibi asli görevlerini yerine getirmeye devam ediyorlardı. Kudüs'teki Tapınak Kumandanı'nın görevlerinden biri, hacılara Ürdün'e kadar eşlik etmek üzere on şövalyeyi ihtiyatta tutmak ve yiyecek ve yorgun yolcuları taşımak için yük hayvanı sağlamaktı. Tapınakçılar İsa'nın vaftiz edildiği Ürdün Nehri kıyısındaki alana bakan bir kaleye sahiptiler; bu kale yalnızca hacıları değil, altısı Zengi tarafından sebepsizce öldürülen yerel keşişleri de koruyordu.

Satın alınan kalelerle birlikte, özellikle Bakras, Tortosa ve Saphet civarında kalelerin ikmaline yardımcı olan topraklar da alındı. Tapınakçılar bu bölgelerde birçok köyü, değirmeni ve çok sayıda tarım arazisini ellerinde tutuyorlardı. On altıncı yüzyılda Osmanlı Türkleri tarafından Kıbrıs'taki Tapınak arşivlerinin yok edilmesi nedeniyle bu konudaki ayrıntılar bilinmemektedir. Ancak elde edilen bilgilerden, Hospital ve Tapınak Şövalyeleri tarikatlarının, yüzyılın ortalarında Outremer'deki toprakların yaklaşık beşte birine, Hıttin Muharebesi'nin yapıldığı 1188 yılında ise üçte birine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Tüccar Bankerler

Avrupa'nın İlk Bankerleri

Avrupa'nın ilk bankerleri Tapınakçılar oldular; bu, beklenmedik ve öngörülemeyen, ancak içinde bulundukları durumun doğal sonucu olarak ortaya çıkan bir gelişmeydi. Tapınakçılar kuruluşlarından itibaren uluslararası bir teşkilattı. Asli amaçları Kutsal Topraklar'da bulunmalarını gerektiriyordu ama asıl destek toprak sahibi oldukları, öşür vergisi topladıkları ve dindarlardan bağış aldıkları Avrupa'dan geliyordu. Pazarlar ve panayırlar düzenliyor, mülklerini yönetiyor ve yün ve keresteden zeytinyağı ve köleye kadar her şeyin ticaretini yapıyorlardı. Zamanla, İspanya, Fransa, İtalya, Yunanistan ve Outremer arasında hacıları, askerleri ve erzakları taşıyabilen kendi devasa Akdeniz ticaret filolarını kurdular.

Disiplinli, dürüst ve bağımsız olan Tapınakçılar ortaçağ toplumunda güven kazanmış, ticaret ve finans alanındaki deneyimleri onları Papalar ve krallar için ideal bankerler haline getirmişti. Fakat lağvedilmelerinin başlıca sebebi de banker ve finansör olarak başarılı oluşlarıydı. Tapınakçılar, Kilise ve Haçlı Seferleri gibi, beynelmilel bir anlayışa sahipti ama on üçüncü ve on dördüncü yüzyıllar, başta

Fransa kralları olmak üzere Avrupa krallarının ulusal devletleri inşa ettikleri bir devirdi. Tapınakçılar nasıl Kutsal Toprakları silahlarıyla savunmak için para topluyorlarsa, Batı'da yükselen yeni milliyetçilik için de para temin ediyordu. Ancak Fransa ulus devleti Tapınakçıları da "millileştirecek" ve ortadan kaldıracaktı.

Tapınakçıların Limanları ve Akdeniz Ticareti

Tapınakçıların at, demir ve buğday gibi ithalat ettikleri malların çoğu deniz yoluyla geliyordu. Tapınakçılar ilk başlarda ticari nakliyeciler ve acentelerle anlaştılar ama on üçüncü yüzyılın başlarında kendilerine ait bir filo kurma fikri ağır bastı başladılar. Outremer'in tüm büyük limanlarında - Caesarea, Sur, Sidon, Gibelet (antik Biblos ve bugünkü Cübeyl), Trablus, Tortosa, Jeble ve Antakya'nın kuzeyindeki Port Bonnel - hatırı sayılır bir mülke sahiptiler. Fakat asıl faaliyet gösterdikleri liman, çifte limanı için yeterli koruma sağlayan bir kara parçası üzerine inşa edilmiş surlarla çevrili Akka şehriydi.

Kudüs Krallığı'nın tüm büyük güçleri Akka'da faaliyetteydi, ancak 1191'de Kudüs'ün Selahaddin'in eline geçmesinden sonra şehir Tapınakçıların Kutsal Topraklar'daki yeni karargâhı oldu. Surlu Tapınakçı olarak bilinen on üçüncü yüzyıl vakanüvisine göre, "Tapınak şehrin en muhkem yeriydi, büyük ölçüde deniz kıyısı boyunca bir kale gibi konumlanmıştı. Girişinde yüksek ve aşılmaz bir kule vardı, duvarları sekiz buçuk metre kalınlığındaydı. Vakanüvis ayrıca denize dalgaların yıkayacağı kadar yakın inşa edilmiş bir başka kuleden de bahseder ki, Tapınakçılar hazinelerini burada saklarlardı"

1218'den sonra Tapınakçılar Akka'daki yapılarını elli kilometre güneyde kendilerine ait yeni bir kaleyle tamamladılar; bugün Atlit olarak bilinen bu kaleye Tapınakçılar Chastel Pelerin adını verdiler çünkü kayalık bir burun üzerine hacıların (Fransızca pelerin) yardımıyla inşa edilmişti. 1280'lerin başında burayı ziyaret eden bir Alman hacı, bu kalenin "denizin kalbine inşa edildiğini, surları,

Akka, günümüzde İsrail'in Akko kasabası. Tapınakçı Mahallesi, bir kısmı o zamandan beri denize çökmüş olan ve Tapınak yapılarının kalıntılarının hala görülebildiği ön plandaki limanı oluşturan burnun büyük bir kısmını kapsamaktadır.

istihkâmları ve hisar peçeleriyle* tüm dünya gelse bile zapt edemeyecek kadar sağlam ve muhkem olduğunu" söylemişti.

Tapınakçıların gemileri Outremer'deki limanlarından Batı'ya yelken açıyordu. Fransa'daki başlıca uğrak limanları Marsilya'ydı ve buradan hacıları ve tüccarları Doğu'ya sevk ediyorlardı. İtalya'nın Adriyatik limanları da önemliydi, özellikle de Roma'ya yakın olduğu için avantajlı konumdaki Brindisi. Bari ve Brindisi buğday ve at, silah ve kumaş, zeytinyağı ve şarabın yanı sıra hacıların da sevk noktasıydı. Sicilya'daki Messina limanı hem adadan yapılan ihracat için bir kanal hem de Katalonya ve Provence'dan gelen gemiler için bir depo görevi görüyordu. Tapınakçılar ayrıca İspanya'dan Dalmaçya kıyılarına kadar her yerde Avrupa limanlarında gemiler inşa ediyordu.

* Eserin orijinalinde Barbican. Eski Fransızca Barbacane sözcüğünden türemiştir. Kalelerin giriş kapısına veya köprü başlarına inşa edilen mazgal delikli ve siperli sur ve kule. (ç.n.)

Beyaz Köle Ticareti

Tapınakçıların taşıdığı bir diğer yük de beyaz kölelerdi. Doğu'dan Batı'ya ciddi sayıda köle taşınıyor ve özellikle Güney İtalya ve Aragon'daki Tapınak evlerinin işletilmesine yardımcı olmak üzere çalıştırılıyorlardı. Hospital Şövalyeleri de köle ticareti ve kullanımı ile iştigal ediyordu; aslında beyaz köle ticareti, başta Ceneviz olmak üzere İtalyan denizcileri ve Doğu'daki Müslüman devletler de dahil olmak üzere herkes için kazançlı bir işti.

On üçüncü yüzyılın sonlarında köle ticaretinin merkezi, Kilikya Ermeni Krallığı'nın Akdeniz'deki Ayas Limanı'ydı. Marco Polo'nun 1271'de Çin'e yapacağı yolculuğa başlamak üzere Ayas'ta karaya çıkışı, Tapınakçıların burada bir rıhtım açmasıyla hemen hemen aynı zamana denk gelir. Türk, Rum, Rus ve Çerkez köleler kabileler arası savaşlarda esir alınıyor, çocuklarını satan yoksul ailelerden satın alınıyor veya kaçırılarak elde ediliyordu. Ayas'a ve Türk ve Moğol köle tacirleri tarafından getirilirlerdi.

Güney Rusya steplerinden ya da Kafkasya'dan genç ve güçlü erkekler genellikle Mısır'a gider ve burada İslam'ı benimseyerek Memlûkler olarak bilinen seçkin köle askerlerin saflarına girerlerdi. 1250 yılında Memlûkler Mısır'da iktidarı ele geçirdiler ve Frankları Outremer'den süren son cihada önderlik ettiler.

Tapınakçı Banka Ağı

Tapınakçılar Outremer'de ve İber yarımadasında askeri hizmetlerde bulunmuşlardı, ancak İngiltere, Fransa ve İtalya'daki başlıca katkıları maliye alanındaydı. Manastırlar geleneksel olarak kıymetli belgeler ve eşyalar için güvenli depo işlevi görüyordu, fakat Haçlı Seferleri ve ticaret ile hac yolculuklarının büyümesi nedeniyle hareketliliğin arttığı bir çağda, Batı'daki Tapınakçı ağı, yani Tapınak Evleri ve sahip oldukları mülkler daha verimli hizmet sunabilirdi. Tapınakçılar, bir Tapınak evine yatırılan paranın, senedin ibraz edilmesi üzerine

başka bir Tapınak evinden çekilebilmesini sağlayan bir alacak senedi sistemi geliştirdiler; bu, Tapınakçıların ustalaştıkları, titiz ve son derece dürüst kayıt tutmayı gerektiren bir işlemdi.

İster Paris'te ister Akka'da ister başka bir yerde olsun, Tapınakçılar yaptıkları işlemlerin günlük kayıtlarını tutuyorlardı; bu kayıtlarda parayı yatıranın adı, görevli veznedarın adı, işlemin tarihi ve mahiyeti, ilgili miktar ve kimin hesabına yatırılacağı gibi ayrıntılar yer alıyordu. Bu günlük kayıtlar daha sonra geniş ve kalıcı bir arşivin parçası olan daha büyük bir sicile aktarılıyordu. Tapınakçılar ayrıca yılda birkaç kez, alacak ve borçların ayrıntılarını veren ve her bir kalemin kaynağını ve alıcısını belirten hesap dökümleri yayınlıyorlardı.

Tabiri caizse, Akdeniz'in her iki ucunda şubeleri ve Paris ve Londra Tapınaklarındaki ana kaleleriyle, yalnızca mevduat kabul etmekle kalmıyor, aynı zamanda ihtiyaç duyulan yerde ve zamanda uluslararası krediler de sağlayabiliyorlardı.

Milletlerarası Finans Hizmetleri

Haçlıların belgelerini ve paralarını muhafaza etmenin doğal bir sonucu olarak, seferler sırasında fonları kullanılabilir hale getirmek işlerinin bir parçası olmuştu. Tapınakçılar, açık denizlerde sefere çıkan şövalyelerin, soyluların ve kralların acil durumlarda para çekebilecekleri hazine gemileri işletiyorlardı. Tapınakçılar, örneğin İkinci Haçlı Seferi sırasında Fransa Kralı VII. Louis'ye borç da vermişlerdi. Bu, Tapınakçıların Fransız monarşisiyle yakın mali ilişkilerinin de başlangıcıydı ve fiilen onun hazinedarları haline gelmişlerdi.

Tapınakçılar için Haçlı Seferlerini finanse etmekten Avrupa finans sisteminin ayrılmaz bir parçası haline gelmek küçük bir adımdı. İngiltere Kralı Yurtsuz John, 1215'te Magna Carta'yı imzaladığı sırada Londra'daki Tapınak Üstadından borç almıştı. Latinlerin Bizans imparatorlarını devirip yerine bir Fransız'ı tahta çıkardıkları Dördüncü Haçlı Seferi'nden sonra, Latin İmparatoru II. Baudouin, Hakiki Haç'ı teminat göstererek muazzam bir meblağ borç almıştı. Tapınakçılar, Avrupa finans sistemiyle olan ayrılmaz ilişkilerinin bir

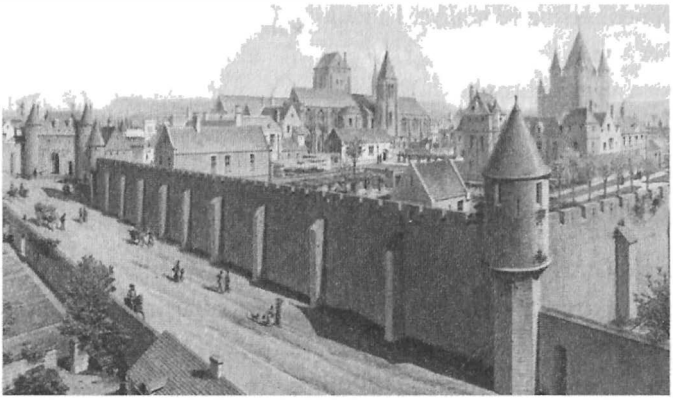
parçası olarak, İtalyan tüccar ve bankerlerin Avrupa ve Levant'ta ördükleri ağa da dahil oldular.

Tapınakçılar bu hizmetlerinin karşılığında çeşitli ayrıcalıklar ve imtiyazlar elde ettiler. Papa'nın fermanları ile Fransız ve İngiliz kralların buyruklarıyla Tapınakçılara mülkleri ve mülkler üzerindeki serfler üzerinde tam tasarruf yetkisi tanındı. Ayrıca, yerel ticaret için odak noktası oluşturan ve hem katılanların ödediği aidatlardan hem de genel olarak canlanan yerel ekonomiden tarikata büyük gelir getiren haftalık tarım pazarları ve yıllık panayırlar düzenlemek için kraliyet onayı aldılar. Tarımı sermaye ile birleştiren Tapınakçılar, örneğin İngiltere'deki koyun yetiştiriciliğinde olduğu gibi, mülklerinin ticari olarak işletilmesinde önemli ölçüde başarılı oldular; bu da Tapınakçıların kredi sağlama becerisiyle birleşince onları önde gelen yün tüccarları haline getirdi. Elde ettikleri imkanlar arasında en önemlisi, Batı'dan Outremer'e serbestçe mal ve para ihracatı idi.

Ayrıca Tapınakçılar para dönüştürme işlemlerinden kâr elde ediyor ve hizmetlerinden ücret alıyorlardı. Belgelerde her zaman açıkça belirtilmese de, bazen Ortaçağ'ın faize karşı duyduğu vicdani rahatsızlığı aşmak için masraf adı altında borçlardan faiz alıyorlardı, ancak bazen bunu da beyan edecek kadar cüretkar davranıyorlardı. Örneğin 1274 yılında İngiltere Kralı I. Edward Tapınakçılara 27.974 livres tournois borca karşılık 5333 livres, 6 sous, 8 deniers "yönetim, masraflar ve faiz" olarak geri ödemişti, kredinin toplam maliyeti yüzde 20'ye yaklaşıyordu.

Paris ve Londra Tapınakları

Paris Tapınağı Tapınakçıların Fransa'daki merkeziydi. Tapınakçılar tarafından 1140'larda satın alınan arazi üzerine inşa edilen Tapınak'tan günümüze hiçbir şey kalmamıştır ve sadece şehrin Marais semtinin kuzeyindeki Quartier du Temple'da bir sokak adıyla hatırlanmaktadır. Ancak on ikinci yüzyıldan on dördüncü yüzyıla kadar kuzeybatı Avrupa'nın önemli finans merkezlerinden biriydi.

Paris Tapınağı'nın devasa kompleksi Avrupa'nın en önemli finans merkezlerinden biriydi

Tapınak şehir surlarının kuzeyinde yer alıyordu ve bir duvarı ve kulelerle tahkim edilmişti. İçeride etkileyici bir dizi bina vardı ve Tapınakçılar on üçüncü asrın sonlarında yaklaşık 50 metre yükseklikte güçlü bir hisar inşa ettiler, bu Londra Kulesi'nin merkezindeki Beyaz Kule'den neredeyse iki kat daha yüksekti. Paris'teki bu Tapınak Kalesi Tapınakçı bankasının kalbiydi ve aynı zamanda Fransa krallarının hazinesi burada saklanıyordu. Yapı, Fransız Devrimi sırasında XVI. Louis ve Marie Antoinette için hapishane olarak kullanılmış ve kral idam edilmek üzere bu kaleden çıkarılmıştır.

Londra Tapınağı ya da diğer adıyla Yeni Tapınak, Paris'tekiyle boy ölçüşecek büyüklükteydi, ancak bugün Fleet Caddesi'nin güney tarafındaki Inns of Court* arasında yalnızca 1185 yılında kutsanarak açılan Tapınak Kilisesi kalmıştır. Tapınak Kilisesi'nin nef kısmı, Tapınakçı kiliselerinde tipik olduğu üzere yuvarlaktır ve planı Kudüs'teki Kutsal Kabir Kilisesi'ninkiyle aynıdır. Kral John 1215 yılında Magna Carta'yı imzaladığı sırada Yeni Tapınak'ta ikamet etmekteydi ve Runnymede'de baronlarla yaptığı ünlü toplantıya giderken ona Londra Tapınağı'nın üstadı eşlik etmişti. Ancak İngiltere kralları Tapınakçılara askeri, diplomatik ve mali görevler verirken, kraliyet hazinesinin kraliyet memurları tarafından

* İngiltere ve Galler'de avukatların üye olmak zorunda olduğu ve baro olarak hizmet veren meslek kuruluşu. (ç.n.)

yönetilmesine ve kraliyet hanesinin bir parçası olarak kalmasına her zaman dikkat ettiler, bu sebepten Yeni Tapınak en fazla ek bir kasa alanı sağlıyordu.

Krallarla Hassas İlişkiler

Tapınakçıların deneyimi onları, her ikisi de vergilerden elde ettikleri gelirleri mümkün olan en üst düzeye çıkarmak ve mali yönetimlerinde reform yapmak isteyen Fransız monarşisi ve Papalık için yararlı kılıyordu. Örneğin, II. Philippe'in on ikinci yüzyılın sonlarından on üçüncü yüzyıla kadar süren 33 yıllık saltanatı sırasında, kraliyet gelirleri Tapınakçıların yönetimi sayesinde yüzde 120 oranında artmıştı.

Yine de Tapınakçıların mülkleri hiçbir zaman tam anlamıyla güvende değildi. Yalnızca Paris Tapınağı bir baskına karşı gerçek bir engel oluşturuyordu; Fransa'nın başka yerlerindeki Tapınak Evleri kral tarafından basılmıştı; Londra Tapınağı on üçüncü ve on dördüncü yüzyıllarda İngiltere kralları tarafından paraya ihtiyaç duyduklarında baskına uğramıştı; İspanya'da Aragon kralları da aynı yönteme başvurmuşlardı. Ancak bunlar kriz ve ihtiyaç zamanlarında yaşanan geçici olaylardı ve zararları sonradan tazmin edilmişti. Sonuçta Tapınakçıların en iyi koruması hazine evlerinin taş duvarları değil, pratik ve ahlaki kısıtlamalardı. Kralların Tapınakçılara ve hizmetlerine, aralarını bozamayacakları kadar çok ihtiyaçları vardı ve ruhani bir davanın aktörlerini karşılarına almaya cesaret edemiyorlardı - en azından Fransa Kralı IV. Philippe Ekim 1307'de makul bir gerekçe bulana kadar bu devam etti.

Ortaçağ'da Sapkın İnançlar

Hiçbir Şey Göründüğü Gibi Değildir

Bernard de Clairvaux Tapınakçıları, bedenleri demirle korunan ve ruhları iman zırhına bürünmüş askerler olarak tanımlamıştı. Dindarlık ve ortodoks inanç, teçhizatlarının kılıç ve zırhlarından kadar önemli bir parçasıydı. Bu bir bakıma iyiydi, çünkü o dönemde Outremer, tarikatın en çok desteklendiği Güney Fransa gibi, hem Hıristiyan hem de Müslüman heterodoks ve sapkın inançların yuvasıydı. Manevi zırhları işe yarıyordu; Tapınakçılar yaklaşık iki yüzyıl boyunca inanç timsali olarak görüldüler ve ruhlarının lekelendiğine dair hiçbir emare görülmedi. Dahası, Tapınakçılar kuruluşlarından sonraki bir asır içinde Batı'nın havsalasına şövalyelik ideali ve Kutsal Kase'nin koruyucuları olarak girmişlerdi.

Tüm bunlardan sonra Tapınakçıların 1307'de sapkınlık ve küfür suçlamalarıyla tutuklanmaları ironiktir. Bu suçlamalar ve Tapınakçıların kovuşturmaya uğraması ve yargılanması kitabın ilerleyen bölümlerinde ele alınacaktır. Bu bölümde konuya daha geniş bir perspektiften bakacağız: Tapınakçıların, itikatları Doğu'daki en eski Hıristiyan inançlarından bazılarına kadar izlenebilen garip dini sistemlerle karşılaşması. Haçlı Seferleri sırasında Avrupa'nın batısına

doğru yayılan bu inançların kökeninde, insanın hiçbir şeyin göründüğü gibi olmadığı yanılsamalarla dolu bir dünyada yaşadığına dair radikal bir fikir vardı.

Tapınakçılar ve Catharlar

On ikinci ve on üçüncü yüzyıllar boyunca güney Fransa'daki Languedoc, hem ortodoks Hıristiyan inancının hem de sapkın itikatların geliştiği zengin ve karmaşık bir dini yaşamın merkeziydi. On üçüncü yüzyılda bölgede yaşayan vakanüvis Guillaume de Puylaurens, Ariusçular, Valdezyenler ve Maniheistlerden oluşan sapkın toplulukları rapor etmiştir. Ariusçular, İskenderiye'de ortaya çıkan ve İsa Mesih'in tanrısal fıtratını zayıflatma eğiliminde olan 900 yıllık bir sapkınlığın bakiyeleriyken, Valdezyenler yoksulluğu benimseyen, mülkün yoksullara dağıtılması çağrısında bulunan, din adamlarının otoritesini reddeden ve herkesin vaaz verebileceğini iddia eden yeni bir on ikinci yüzyıl hareketiydi ve hidayete ermek için gereken tek şeyin İncil'i harfi harfine okumak olduğunu söylüyorlardı. Bir başka on üçüncü yüzyıl tarihçisi olan Pierre des Vaux de Cernay'e göre, "Valdezyenler fena insanlardı fakat sapkınları diğer sapkın inançlılara kıyasla daha önemsizdi; birçok konuda bizimle aynı fikirdeydiler ve bazı konularda farklı düşünüyorlardı" "Diğer sapkın inançlılar" ile kastedilen "'saf" anlamına gelen Catharlar olarak da bilinen Maniheistlerdi.

Languedoc, Tapınakçılar için önemli bir gelir ve asker kaynağıydı. Tapınakçılar bölgedeki etkinliklerini kısmen yakın ittifak içinde oldukları soyluların desteğine borçluydular; soyluların toprakları ile Tapınakçı sermayesinin bir araya gelmesiyle yeni topluluklar kurulabilmiş ve daha önce ekilmemiş toprakların ekilmesine olanak sağlanmıştı. Tapınakçıların hamilerinden bazıları Catharlara destek vermeleriyle biliniyordu.

Catharizm ilk kez Birinci Haçlı Seferi'ni izleyen yıllarda Güney Fransa'da ortaya çıktı. Mezhep hızla kendine taraftar topladı ve örgütlendi, kendi içinden piskoposlar seçti, para topladı ve yoksullara

Montségur, Catharların son kalesiydi. Savunucularından iki yüz kişi kalenin aşağısında kafir olarak yakıldı.

para dağıttı. Ancak tek bir Tanrı varsa, Tanrı yaratıcıysa ve Tanrı iyiyse, onun yarattığı evrende acı, hastalık ve ölüm olması gerçeğini kabul edemiyorlardı.

Catharların dünyadaki kötülük sorununa getirdikleri çözüm, gerçekte iki yaratıcı ve iki dünya olduğunu söylemekti. Catharlar iyilik ve kötülük ilkesine inandıkları için düalisttiler; bunlardan ilki görünmez ve manevi evrenin yaratıcısı, ikincisi ise maddi evrenin yaratıcısıydı. Maddi her şey kötüydü çünkü şeytanın eseriydi ama dünyadan vazgeçme ideali herkes için pratik değildi ve bu yüzden çoğu Cathar sadece ölüm döşeğindeyken kötü dünyadan vazgeçme sözü vererek dıştan normal bir hayat yaşarken, çok azı katı bir *perfecti* hayatı sürüyordu.

İnsanların ve hayvanların üremesi maddenin devamlılığını sürdürdüğü için, *perfecti* yumurtadan, sütten, etten ve kadından uzak dururdu. Ancak hem sıradan Catharlar hem de *perfecti* Mesih'in bu kötülük dünyasının bir parçası olmadığı inancını paylaşıyorlardı. Dolayısıyla gerçekte Meryem Ana'dan doğmamıştı, insan bedenine sahip değildi ve öldükten sonra dirilmemişti; hidayet onun ölümünde

ve dirilişinde yatmıyordu, bunlar sadece bir simülasyondu; bunun yerine hidayete İsa'nın öğretileri takip edilerek erilebilirdi.

1200 yılına gelindiğinde Cathar sapkınlığı o kadar yaygınlaşmıştı ki Papalık harekete geçti. Papa III. Innocentius, Catharların "Müslümanlardan bile beter" olduklarını söyledi, çünkü Catharizm sadece Kilise'ye meydan okumakla kalmıyor, aynı zamanda doğurma kavramını lanetleyerek insan soyunun devamlılığını da tehdit ediyordu. 1209 yılında onlara karşı bir haçlı seferi tertiplendi, bu sefere Albi çevresinde çok sayıda Cathar yaşadığı için Albililer Haçlı Seferi denildi ve engizisyon süreci başlatıldı. Aynı yıl Cathar direnişinin ana unsurları doğu Pireneler'deki sarp bir tepenin üzerindeki Montsegur Kalesi'ne çekildi ve 1244'te teslim olana kadar burada saldırılara ve kuşatmalara dayandılar. İnançlarından dönmeyi reddeden iki yüz kadarı kalenin altındaki bir barikatta birbirine bağlandı ve büyük bir cenaze ateşinde yakıldı. Tapınakçılar, aynı şekilde Catharlara hamilik eden destekçilerinin bazılarına saldırmak zorunda kalacakları Albililer Haçlı Seferi'nde hiçbir rol oynamadılar.

Gnostikler

Cathar düalizminin kökenleri, MS ikinci ve üçüncü yüzyıllarda Doğu Akdeniz kıyılarında, Mısır, Suriye ve Filistin'de ve belki de Küçük Asya ve Yunanistan'da gelişen Hıristiyan Gnostiklere kadar geriye gitmektedir. Gnosis Yunanca bilgi anlamına gelir ve Gnostikler kurtuluşun yaratılışın gerçek doğasını anlamada yattığına inanıyorlardı. Onlara göre iki dünya vardı; insanın düşmanı kötü Demiurge tarafından yaratılmış olan kötülük ve çürümenin hakim olduğu maddi dünya ve ilkel Tanrı'nın mesken edindiği ışık dünyası.

En önde gelen Gnostiklerden biri, MS 140 civarında İskenderiye ve Roma'da sahneye çıkan Valentinus'tur. Valentinus, dünyanın nasıl yaratıldığına ve kötülüğün nasıl ortaya çıktığına dair hakikate sahip olduğunu iddia etmiş ve takipçilerine bu hikâyeyi kozmik bir mit olarak sunmuştur. İlahi bir ahengin ortasında, erkek ve dişi

çiftler halinde kendi tezahürünü gönderen ilkel bir Tanrı tasavvur ediyordu. Her çift bir öncekinden daha aşağı seviyedeydi ve otuzuncu çiftin dişisi olan Sophia mükemmellik bakımından en kusurlusuydu. Kusurunu melek Lucifer gibi Tanrı'ya isyan ederek değil, onunla birleşmeyi daha fazla arzulayarak göstermişti, böylece aşk yüzünden düşkünlüğe uğramış ve evren onun ıstırabı ve pişmanlığından oluşmuştu. Düşerken Demiurge adında bir erkek çocuk doğurmuştu. Demiurge keder ve kaos dolu dünyayı yönetiyordu, ancak bunun ötesinde bir şey gerçekleştirmekten acizdi.

İnsanoğlu Tanrı'nın kendisinin yaratmadığı bir yıkımın içinde yaşamaktaydı, ancak Gnostikler hidayetin sırrını bildiklerini söylüyorlardı. Kozmik karışıklık anında, ilahi ışığın kıvılcımları, paramparça olmuş cam parçaları gibi insanlığın bir kısmının içine sirayet etmişti. Bu insanlar seçilmişlerdi ve Gnostiklerin amacı onları Tanrı'ya geri götürmekti. Ancak sadece kişisel kurtuluş değil, kozmik kurtuluş da gerekliydi çünkü tüm yaratılış bir hataydı; bunun da Tanrı'yla hiçbir ilgisi yoktu, Tanrı bir evren olmasını asla istememişti, hatta insanı yaratmayı da amaçlamamıştı. Yaratılış kusurlu bir eserdi ve bu yüzden insan anlamsız bir dünyada ya da şeytani güçlerin sıkı kontrolü altında yaşıyordu; her halükarda Tanrı'nın ruhundan koparılmış olan maddi dünyanın tuzağına yakalanmıştı.

Valentinus taraftarlarına arzularını bastırmaya çalışarak ve cinsel perhiz uygulayarak özgürleşebileceklerini öğretti. Çünkü erkek ve dişi ikiliği evrenin bölünmüşlüğünü, düalitesini yansıtıyordu, böylece İsa'nın Mısırlıların Gnostik İncili'nde söylediği gibi, Mahşer Günü ve dünyanın kurtuluşu, "erkek ve dişi bir oldukları, ne erkek ne de dişi nitelikleri kaldığında" gerçekleşecekti. Valentinus dışındaki diğer Gnostiklerin de kendi hikayeleri vardı ve bazıları cinsel perhiz uygulamak yerine cinsel özgürlüğü teşvik ediyordu, ancak amaç aynıydı: dünyada arzu edilen tevhidi sağlamak için erkek ve dişiyi birleştirmek. Çarmıha gerilme ve dirilişin bu Gnostik öykülerde yeri yoktur; bunun yerine İsa'nın rolü ilkel Tanrı'dan inmek ve öğrencilerine Gnosis'in gizli ananesini aktarmaktı.

İslami Düalizm

Düalizmin Doğu'daki hayli derindi ve etki alanı Hıristiyanlıkla sınırlı kalmamıştı. Aslında bazı ortaçağ Fransız tarihçilerinin Catharlara verdiği isim olan Maniheist terimi, Bizanslılar tarafından Zerdüştlük, Budizm ve Babil Mandaizminin yanı sıra Hıristiyanlıktan da yararlanan üçüncü yüzyılda yaşamış Persli Mani'nin düalist fikirlerini tanımlamak için kullanılmıştır. Düalizm bu şekilde İslam'da çeşitli kaynaklarda kendini göstermiştir. Düalizm, Tanrı'nın tek ilke ve iyi olduğunu öğreten İslam ile temelde uyumsuz olsa da, Müslüman dünyasının siyasi birliği uzun süredir sarsılmaktaydı ve bu durum yeni dini eğilimlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlıyordu.

Orta Doğu yerel hanedanlıklara bölünmüştü, Abbasi halifeliğinin, Selçuklu Türklerinin ve Mısır Fatımilerinin baskısı altındaydı, Bizans'ta da durum farklı değildi, imparatorluk aynı şekilde çok sayıda mezhebe bölünmüştü. Hıristiyanlar kendi içlerinde Yakubiler, Maruniler, Kıptiler ve Ortodokslar gibi mezheplere ayrılmıştı, Müslüman dünyasında ise Sünniler ve Şiilikten evrilen çok sayıda heterodoks grup vardı; bunlardan Karmatiler, Aleviler, Dürziler ve İsmaili hareketleri sadece inanç hareketleri değil, aynı zamanda kıyametle ilgili siyasi amaçları olan inisiyatik gizli cemiyetlerdi.

İsmaililer, kötülüğü iyiliğin yokluğu olarak değil, hem dünyanın hem de onun yaratıcısının özünün bir parçası olarak gördükleri düalizm başta olmak üzere, İslam öncesi bazı inanışları sürdürmüşlerdir. Gnostikler gibi onlar da insanın, gizli bilgiye sahip olması halinde insanı bilinmeyen Tanrı'yla yeniden bir araya getirebilecek ilahi kıvılcımın parçacıklarına sahip olduğuna inanıyorlardı. İsmaililer bu bilgiye sahip olduklarını iddia ediyorlardı.

Ancak Zengi'nin 1144'te Urfa'yı fethetmesi ve Şam'ı oğlu Nureddin'e teslim etmesinden sonra Zengi hanedanı Suriye'deki tüm Müslüman nüfusa Sünni İslam'ı dayatarak Şii mezheplerini daha ücra bölgelere sürdü.

Haşhaşiler

İsmaililer, Tortosa, Chastel Blanc, Margat ve Krak des Chevaliers gibi büyük Tapınakçı ve Hospital kalelerinin çevrelediği Cebel-i Sariye adlı kıyı dağları dolayına çekildiler ve burada hareket Haşhaşiler olarak bilinen militan ve kanlı biçimini aldı. El-Ulayka, Kadmus, Kalat el-Kehf ve özellikle de Haşhaşi lideri Dağın Yaşlı Adamı Şeyhü'l-Cebel'in karargâhı olan Masyaf gibi kalelerden, bağımsızlıklarını tehdit edebilecek, çoğu Sünni Müslüman ama bazen Hıristiyan olan herkesi baskı altına almak ve kontrol etmek için bir suikast stratejisi uyguladılar.

Haşhaşilerin ilahi bilgiye özgü bakış açısı, İran'daki Alamut'ta onların bir koluyla karşılaşan Marco Polo tarafından tarif edilmiştir. Haşhaşiler, canları pahasına fedai olmaya gönüllü müritleri, çeşmelerinden süt, bal ve şarap akan ve cennet hurileriyle dolu bir cennet bahçesine girdiklerine ikna etmek için uyuşturucu ("haşhaşi" kelimesinin türediği haşhaş da dâhil olmak üzere) kullanıyorlardı. Normal hallerine geri döndürülen müritlere, gerçekten de Cennet'i ziyaret ettikleri ve Haşhaşi imamının emirlerine mutlak itaat ettikleri takdirde sonsuza dek Cennet'e gidecekleri söylenirdi.

Avrupalı vakanüvislerin raporlarına göre, Haşhaşi liderler müritleri üzerindeki tam hakimiyetlerini onlara uçurumlardan atlayarak ölmelerini emrederek göstermişlerdir. Hayatlarını feda etmeye istekli olmaları fedailerin saldırılarını daha da tedirgin edici hale getiriyordu; görevleri düşmanlarının kalplerine tarikatın korkusunu salmak ve aynı zamanda önemli kişileri öldürerek düşmanlarının kararlılığını zayıflatmaktı. Haşhaşiler düşmanlarının saflarına sızıyor ve kurbanlarının güvenini kazandıklarında onu hep bıçak kullanarak öldürüyorlardı. Bunlar intihar saldırılarıydı, çünkü görünen o ki emirlerini yerine getirirken kendileri de ölüyorlardı.

Haşhaşilerin Hıristiyan kurbanları arasında 1152'de Trablus kontu II. Raymond; 1192'de Kudüs kralı Conrad de Montferrat ve 1213'te Tortosa'daki Meryem Ana Katedrali'nin kapısında bıçaklanarak öldürülen Antakya ve Trablus tahtlarının varisi bir başka Raymond

Cebel-i Sariye'deki Masyaf kalesi, Dağın Yaşlı Adamı'nın komutası altındaki Haşhaşilerin karargahıydı

vardı. Ancak Haşhaşilerin en ünlü girişimi 1176'da Selahaddin'e karşı olmuştur. Ortodoks Sünni inancın savunucusu ve Müslüman dirilişinin lideri olan Selahaddin, Mısır'da Şii Fatimileri çok önce devirmişti ve şimdi Haçlılara ve Haşhaşilere karşı tüm gücüyle harekete geçmişti. Masyaf'ı kuşatmak için Cebel el-Sariya'ya girdi, ancak askerleri korkuyla gizemli güçlerden bahsederken, Selahaddin korkunç rüyalar görüyordu. Bir gece aniden uyandığında yatağında sadece Haşhaşilerin pişirdiği türden sıcak bir pasta ve onlarla birlikte zehirli bir hançer ve tehditkar bir ayet buldu. Dağın Yaşlı Adamı Raşidüddin Sinan'ın bizzat çadırına girdiğine inanan Selahaddin kendini kaybetmişti. Sinan'a bir mektup göndererek af diledi ve kendisine aman verildiği takdirde Haşhaşilere karşı seferden vazgeçeceği sözünü verdi. Selahaddin affedildi ve derhal Kahire'ye geri döndü.

Tapınakçılar ve Dağın Yaşlı Adamı

Haşhaşilere karşı tek etkili örgüt Tapınakçılar'dı. Ölümsüz bir kurumsal yapı olan Tapınakçılar, üyelerinden birinin ölümüyle korkutulamazdı. Haşhaşiler hiçbir zaman bir Üstad-ı Azam'ı öldürmediklerini, çünkü onun yerine aynı derecede ehil birinin geçeceğini bildiklerini itiraf etmişlerdir.

Sünnilere duydukları nefret nedeniyle Haşhaşiler bazen kendilerini Hıristiyanlarla ittifak içinde bulmuşlar ve en zor koşullar altında bile Haçlı devletleri ve Tapınak Şövalyeleri tarafından hoşgörüyle karşılanmışlardır. Haşhaşiler 1152'de Trablus kontu II. Raymond'u öldürdükten sonra - Raymond'un karısı tarafından kiralanmadılarsa, kimsenin anlayamadığı bir nedenle - Tapınakçılar Haşhaşileri peşlerine düşmekle tehdit ettiler ve koruma parası olarak yıllık iki bin besant haraç aldılar. Haşhaşilerin ve Hıristiyanların düşmanı ortaktı ve barışı korumak onların da çıkarınaydı.

Ancak manidar bir olayda Tapınakçıların Haşhaşiler'e duydukları güvensizlik, onları Dağın Yaşlı Adamı'yla görüşmelere başlayan Kudüs Kralı Amalric'in politikasına karşı çıkmaya itti. İsmaililer liderlerini her zaman meçhul Tanrı'dan akan sızıntıların vücut bulmuş hali olarak görmüşlerdi, fakat 1164'te, kıyametin yaklaştığı bir dönemde, Reşidüddin Sinan açıkça İslam'ı reddetti ve diriliş gününün geldiğini ilan etti. Çağdaş Suriyeli vakanüvis Kemalüddin İbnü'l-Adîm, Cebel-i Sariye'de "erkeklerle kadınların içki meclislerinde birbirine karıştığı, hiçbir erkeğin kız kardeşinden ya da kızından uzak durmadığı, kadınların erkek kıyafetleri giydiği ve içlerinden birinin Sinan'ın

Hasan ibn Sabbah, Suriye dağlarına yayılan ve Haşhaşiler olarak bilinen İsmaili mezhebinin İranlı kurucusuydu

Tanrı olduğunu ilan ettiği" çılgın sahneleri anlatır. İspanyol Müslüman seyyah İbn Cübeyr'e göre, aslında Dağın Yaşlı Adamı'na verilen ilahi statü umumiydi ve tüm takipçileri ona Tanrı gibi davranıyordu.

Bu olaylardan dokuz yıl sonra, 1173'te Amalric, Sinan'la bir ittifak görüşmesi yapmaya çalıştı; şartlarından biri Haşhaşilerin Hıristiyanlığı kabul etmesiydi. Ancak Sinan'ın elçisi, Amalric'in imzasını taşıyan yol tezkeresiyle Kudüs'ten Masyaf'a dönerken, birkaç Tapınak Şövalyesi tarafından pusuya düşürüldü ve öldürüldü. Amalric, saldırıda kendi payının olmadığına Sinan'ı ancak büyük zorluklarla ikna edebildi. Bu arada Tapınakçıları ihanetle ve avantajlı bir ittifak şansını yok ederek krallığı yıkımın eşiğine getirmekle suçladı. Vakanüvis Surlu Willermus, cinayetin parasal bir nedenden kaynaklandığını ima etti, çünkü muhtemel bir barış Haşhaşilerin Tapınakçılara ödediği haracın sona ermesi anlamına gelecekti. Bir başka tarihçi, Walter Map, Tapınakçıların elçiyi "kafirlerin inancı ortadan kalkmasın, barış ve birlik hüküm sürmesin diye" öldürdüklerini yazmıştır - bir başka deyişle savaş, barışın ortamı oluşmasından çekinen Tapınakçıların varlığını haklı çıkarıyordu.

Tapınakçıların açgözlülüğü argümanı Surlu Willermus'a özgüdür, çünkü tarikatın Haşhaşilerin ödediği haraca ihtiyacı yoktu. Bununla birlikte, Tapınakçılar muhtemelen Kral Amalric'in kandırılmasından endişe ediyorlardı, çünkü Haşhaşiler hangi dine mensup olurlarsa olsunlar, bunun tıpkı İslam'ın bir maske oluşu gibi, bir maskeden başka bir şey olmayacağını anlamışlardı, çünkü Haşhaşiler bu dünyayı sadece bir yanılsama olarak görüyorlardı ve Hıristiyanlığa geçseler bile gizli inançlarını içten içe devam ettireceklerdi. Tapınakçılar Haşhaşilerin yerleşim bölgesine komşu önemli kaleleri ellerinde tutuyorlardı; bu kaleler aynı zamanda Sünnilerin elindeki daha tehlikeli iç bölgelere giden geçitleri denetim altında tutuyordu ve böyle bir mezhebin sözüne güvenerek tedbiri elden bırakmak büyük bir sorumsuzluk olurdu ve Tapınakçıların Batı'daki güvenilirliklerini sarsardı. Sonuç olarak, müzakereler hiçbir zaman yeniden başlamadı; Amalric 1174'te öldükten sonra Trablus kontu III. Raymond krallık naibi oldu. Raymond, babası da Haşhaşiler tarafından öldürüldüğü için Tapınakçıların güvensizliğini paylaşıyordu.

Selahaddin ve Tapınak Şövalyeleri

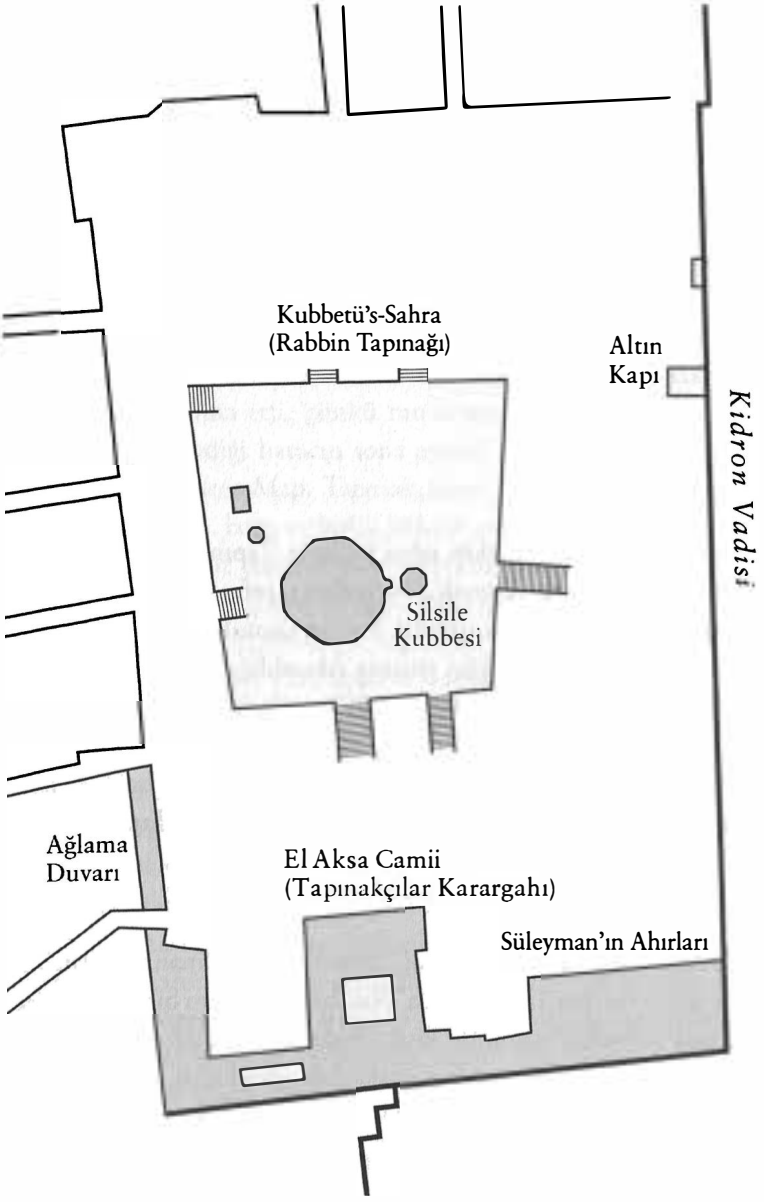
Tapınak Tepesi'nden Görünüm

İkinci Haçlı Seferi'ni takip eden yıllarda Tapınak Tepesi'ni ziyaret edenler buranın Tapınak Şövalyeleri tarafından ihya edildiğini görüp etkisi altında kalmışlardır. İsa'nın çarmıha gerildiği, gömüldüğü ve Hakiki Haç'ın gün yüzüne çıkarıldığı yere inşa edilen şapellerin bulunduğu Kutsal Kabir Kilisesi'nde dua ettikten sonra hacılar Tapınak Tepesi'ne yürüyerek Kubbetü's-Sahra'nın güney tarafındaki batı kapısından, Augustinus tarikatına bağlı kanonların ilgilendiği Templum Domini ya da Rab'bin Tapınağı'ndan girerlerdi. Dış avluda kanonlar ve Tapınakçılar evler inşa etmiş ve bahçeler yapmışlardı.

1172'de Kutsal Topraklar'a yaptığı ziyareti yazan Alman hacı Theoderich'e göre, Rab'bin Tapınağı'nda "Rab'bin evi sağlam bir kayanın üzerine inşa edilmiştir" yazılı bir kitabe bulunuyordu, ancak hacılar kutsal kayanın parçalarını yontma alışkanlığı edindiklerinden yüzeyinin mermerle kaplanması ve çevreleyen sütunlar arasına yerleştirilen uzun ve zarifçe işlenmiş bir dövme demir paravanla çevrilmesi gerekmişti.

Theoderich devamla, hacıların Rab'bin Tapınağı'ndan güneye, El Aksa Camii'ndeki Tapınak Şövalyeleri'nin karargâhına, daha

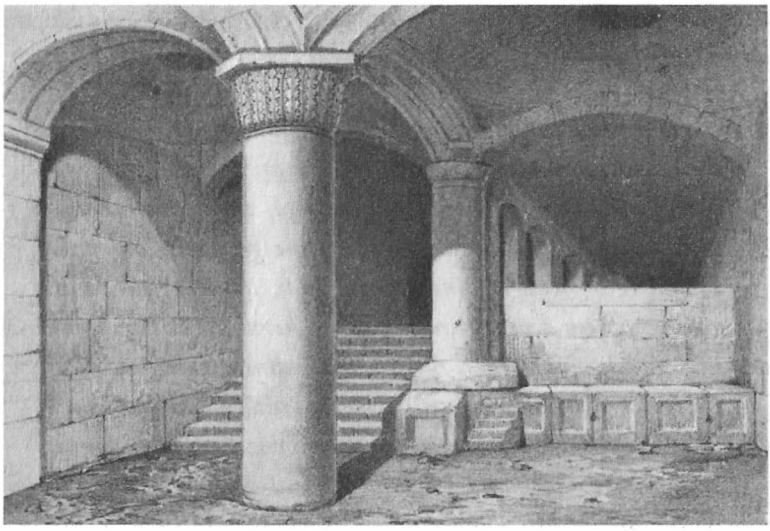
TAPINAK TEPESİ (HAREMÜ'Ş-ŞERİF)

doğrusu onun deyimiyle Süleyman Sarayı'na doğru yol aldıklarını söyledi:

> *Bu bina dikdörtgen şeklindedir ve bir kilise gibi sütunlarla desteklenir; sonunda bir mabet gibi yuvarlaktır ve büyük yuvarlak bir kubbe ile örtülüdür. Bu yapı, tüm müştemilatıyla birlikte Tapınak Şövalyeleri'nin eline geçmiştir; onlar bu yapıda ve bağlı diğer binalarda yaşarlar, içinde birçok silah, giysi ve yiyecek deposu vardır ve ülkeyi korumak ve savunmak için sürekli tetiktedirler. Altlarında, kadim zamanlarda Kral Süleyman tarafından yaptırılan, saraya bitişik, iskeleler üzerine oturtulmuş ve sonsuz bir kemer ve tonoz karmaşası içinde, muazzam ve karmaşık bir bina olan at ahırları vardır; bu ahırın, bizim hesaplarımıza göre, seyisleriyle birlikte on bin at alabileceğini söyleyebiliriz. Hiçbir ademoğlu bir Balear yayıyla tek atışta, enine veya boyuna fark etmeden, binanın bir ucundan diğer ucuna ok atamaz. Yukarıda odalar, güneşlenme odaları ve her türlü kullanıma uygun yapılarla doludur. Çatısında yürüyenler çok sayıda bahçe, avlu, antre, giriş ve yağmur suyu sarnıcıyla karşılaşır; aşağıda ise çok sayıda hamam, tahıl ambarı ve odun ve diğer gerekli erzakların depolanması için ambarlar bulunur.*

Tapınak Dağı'nın güney kısmı bu nedenle Tapınakçıların idari, askeri ve dini karargahı haline gelmişti ve altında geniş bir ahır vardı. Üstad-ı Azam'ın burada bir odası vardı ve bir papaz, iki şövalye, bir kâtip, bir sergeant, tercümanlık yapan bir Müslüman kâtip, hizmetkârlar ve bir aşçıdan oluşan maiyeti ona eşlik ediyordu. Seneşal, Mareşal, Kudüs Krallığı Kumandanı ve Kumaşçı da refakatçileriyle birlikte buradaydı. Ayrıca Kudüs Krallığı'nda yaklaşık üç yüz Tapınak Şövalyesi ve bin sergeant, Türkopol denen ve tarikat saflarına katılan yerli Suriyeli hafif süvariler ve seyisler, demirciler, zırh ve taş ustaları da dahil olmak üzere çok sayıda yardımcı birlik vardı ve bunların çoğu Tapınak Tepesi'nde konuşlanmış olmalıydı.

Tapınak Dağı'ndaki Tapınakçı karargâhının altındaki Süleyman'ın Ahırları

Tapınak Tepesi işlek ve hareketli bir yerdi. Yine de özünde herhangi bir manastır kadar sessizdi, çünkü Tapınakçılar herhangi bir Sistersiyen veya Benedikten keşişi gibi kanon saatlerine göre yaşıyor, Matins duası için sabah dörtte kalkıyor ve Compline duasından sonra yatağa çekiliyor, aralarda düzenli ayinlere ve dualara katılıyor, İncil'den pasajlar dinlerken sessizce yemeklerini yiyor ve bunun dışında atların bakımıyla uğraşıyorlardı.

Süleyman'ın Ahırları olarak adlandırılan yapılar aslında Hirodes tarafından dağın üzerindeki platformu genişletmek için inşa edilen tonoz ve kemerlerden oluşan bir alt yapıdır ve daha sonra Emeviler ve Tapınakçılar tarafından yeniden inşa edilmiştir. Tapınakçılar burayı gerçekten de ahır olarak kullanmışlardır, ancak Theoderich'in dağın altında on bin atın ahır olarak kullanılabileceği iddiası biraz abartılıdır; diğer seyyahlar kapasitenin yaklaşık iki bin at olduğunu tahmin etmişlerdir ve şövalye yamakları, seyisler ve hatta belki de orada uyuyan hacılar için yer bırakıldığında, herhangi bir zamanda ahırda bulunan at sayısı beş yüz civarındadır.

İkinci Haçlı Seferi'nden itibaren Kutsal Toprakların müdafaası bu savaşçı keşişlerin omuzlarına düşmeye başlamıştı ve hafife

alınmaması gereken bir kuvvet haline gelmişlerdi. Tapınakçılar sanılanın aksine sürekli kafirlerle savaş peşinde koşan fanatikler değillerdi. Genel olarak siyasete ve savaşa yaklaşımlarında pragmatik ve muhafazakârdılar, hiç değilse kişisel hırsları ve hanedanlarının çıkarları doğrultusunda hareket eden Outremer kontları ve kralların dan duyarlıydılar bu konuda. Kişi, Tapınak Şövalyesi olurken iradesini tarikata teslim ediyordu, bir müridin söylediği gibi: "Dünyevi yaşamdan ve onun şatafatından vazgeçerek, her şeyden feragat ederek, kendimi Rab Tanrı'ya ve Kudüs'teki Süleyman Tapınağı'nın şövalyeliğine adıyorum; yaşadığım sürece, gücüm yettiğince, orada tam bir yoksulluk içinde Tanrıya hizmet edeceğim."

Benliğin yerini tarikata ve amaçlarına hizmet alıyor ve Tapınakçılar Kutsal Toprakları sonsuza dek savunmaya adanmış uzun bir oyun sahneliyorlardı. Her halükarda Orta Çağ'daki savaşlar, en elverişli koşullarda bile öngörülemez ve riskli olan meydan muharebelerinden ziyade şehir ve kale kuşatmaları şeklinde cereyan ederdi. Ve Outremer'de sabır mutlaka karşılığını bulurdu, çünkü Hıristiyanlara karşı kurulan, içten içe huzursuzluk üreten Müslüman koalisyonlarının dağılması genellikle sadece bir an meselesiydi. Bu yüzden Tapınakçılar Tapınak Tepesi'ndeki karargâhlarından Kudüs'e ve ötesindeki geleceğe güvenle bakıyorlardı.

Kubbetü's-Sahra'nın Altındaki Tüneller ve Odalar

On ikinci yüzyılda yaşamış hacı Theoderich, Tapınak Dağı'nı anlatırken bazı garip yeraltı yapılarından bahsetmiştir. Dağa tırmandıktan sonra hacılar Templum Domini'nin alt avlusuna, Süleyman Tapınağı'nın yerine inşa edilmiş olan Rab'bin Tapınağı'na, eski adıyla Kubbetü's-Sahra'ya ulaşırlardı. Theoderich, "Alt avludan üst avluya yirmi iki basamakla çıkılır" diye yazmıştır, "ve üst avludan Tapınağa girilir. Alt avludaki aynı basamakların önünde yirmi beş ya da daha fazla basamak vardır ve bunlar büyük bir havuza iner; buradan Kutsal Kabir Kilisesi ile yeraltında bir bağlantı olduğu söylenir ve

Paskalya Gecesi'nde bu kilisede mucizevi bir şekilde yakılan kutsal ateşin yeraltından Rab'bin Tapınağı'na getirildiği söylenir.

Kayadaki girişten ilk kez MS 333 yılında Bordeauxlu Seyyah olarak bilinen bir seyyah bahsetmiştir, ancak kayanın altındaki mağaraya ilişkin ilk belgelenmiş atıf 903 yılında İbn el-Fakih tarafından yapılmıştır: "Kayanın altında insanların içinde dua ettiği bir mağara vardır. Bu mağara 62 kişiyi barındırabilecek kapasitedir." Kubbetü's-Sahra'yı 1047 yılında ziyaret eden İranlı Nasır-ı Hüsrev, kayanın altındaki büyük mağarayı, "içinde mum yaktıkları yer" olarak tanımlamıştır ki belki de Theoderich'in Kutsal Kabir Kilisesi'ndeki mucizevi Paskalya ateşiyle bağlantı kurmasına neden olan gelenek budur. Kudüs'ün Hıristiyan egemenliği altında olduğu 1173 yılında Tapınak Tepesi'ni ziyaret eden Ebü'l-Hasan Alî El-Herevî şu tasviri yapmıştır: "Kayanın altında Ruhlar Mağarası vardır. Allah'ın tüm Gerçek Müminlerin ruhlarını bu noktada bir araya getireceğini söylerler. Bu mağaraya on dört basamakla inilir. Ruhlar Mağarası bir adam boyundadır. Uzunluğu doğudan batıya 11 adım, kuzeyden güneye 13 adımdır."

Kubbetü's-Sahra'nın altındaki mağara. Bazı Yahudi rivayetlerine göre burası Ahit Sandığı'nın durduğu yerdir.

Müslümanlar, ölülerin ruhlarının Kıyamet Günü'nü beklerken burada işitilebileceğini söylerler. Hem Müslüman geleneğine hem de Yahudilerin Talmud'una göre bu kaya dünyanın tam merkezinde yer almaktadır. Altında, Müslümanların Cennet'in sularının aktığını söylediği, ancak Talmud'un Tufan'ın sularının coştuğunu söylediği bir uçurum vardır.

Bazı Yahudi geleneklerinde Ahit Sandığı'nın durduğu yer olarak da kabul edilir ve Süleyman Tapınağı MÖ 587'de yıkıldığında Sandık burada gizlenmiş ve saklı kalmıştır.

Amalric'in Mısır Seferleri

Aşkelon'daki Fatımi garnizonu Nil Deltası'na ve Kahire'ye giden yolu kontrol altında tutuyordu; Araplar Suriye ve Filistin'i fethettikten sonra 640 yılında Mısır'ı işgal ettiklerinde de aynı yolu kullanmışlardı. Kudüs Kralı III. Baudouin 1153 yılında Tapınak Şövalyeleri'nin yardımıyla Aşkelon'u zapt ettiğinde, Franklar için Mısır'ın kapısı açılmış oldu. Ama bu fırsat ancak Baudouin 1162'de öldükten ve yerine yirmi beş yaşındaki kardeşi Amalric geçtikten sonra değerlendirilebildi. Yeni kral 1164, 1167 ve 1168'de olmak üzere üç kez Mısır'a girerek buranın Nureddin'in eline geçmesini önledi.

Kahire'deki Fatımi rejimi zayıflamış ve istikrarsızlaşmış, iki vezir iktidar elinden alınan halifeleri kontrol etmek için birbirleriyle yarışır hale gelmişti. Vezirlerin her biri destek için Mısır dışına uzanarak Kudüs'teki Amalric'i ve Şam'daki Nureddin'i çekişmelerinin içine sürükledi. Franklar için potansiyel ödül çok büyüktü: Kahire'de dost bir hükümet kurarak Kudüs Krallığı sadece Mısır'ın geniş kaynaklarına erişmekle kalmayacak, aynı zamanda güney kanadını da güvence altına alacaktı. Ancak Nureddin için ödülün büyüklüğü ondan aşağı kalır değildi: Mısır'ı ele geçirmesi ona sadece Dımaşk'tan gelen ve Kahire'de son bulan ticaret yolunun kontrolünü vermekle kalmayacak, aynı zamanda Hıristiyan devletleri tamamen kuşatmış olacaktı.

Her iki tarafın da umutlanmak için kendince sebebi vardı. Amalric, hem Şii hem de Arap olan Fatımiler için en büyük düşmanın Hıristiyan krallığı değil, Sünni ve Selçuklu Türkü olan Nureddin olduğunu anlamıştı. Ancak iki yüzyıllık Fatımi egemenliği Mısır'da Şii tesirinin güçlü olduğu anlamına gelse de, Nureddin Mısırlıların çoğunluğunun Sünni olduğunu biliyordu ve Kahire ile Şam arasındaki ortak dini bağlara güveniyordu. Bu mücadele beş yıl boyunca Amalric ile Nureddin'in ordusuna komuta eden Kürt general Şirkuh arasında sürdü. Rakiplerden biri Mısır'ı kendi tarafına çekerse, elde edeceği kazanç belirleyici olabilirdi.

Amalric 1164 ve 1167'de iki kez Şirkuh'u Mısır'dan çekilmeye zorladığında ve sonra kendisi de çekildiğinde ordusundaki Tapınak Şövalyeleri sayısı hayli fazlaydı. Önde gelen bir Tapınakçı da, Frankların 1167'deki askeri müdahalesinden önce Amalric ile Fatımi veziri Şâver arasındaki ittifak anlaşmasını müzakere eden heyette yer aldı. Ancak o zamana kadar Fatımi rejiminin temel zayıflığı hem Nureddin hem de Amalric için aşikârdı ve içlerinden birinin öldürücü darbeyi vurması an meselesiydi. İlk hamle Amalric'ten geldi ve 1168'de Tapınak Şövalyeleri'nin desteği olmaksızın Mısır'ı tamamen ilhak etme niyetiyle Mısır'a yürüdü. Fatımiler Kahire surlarının içine çekilip şehrin dış mahallelerini yakıp yıktılar ve Nureddin'den yardım istediler. Bu kez geri çekilmek zorunda kalan Amalric oldu ve Nureddin'in Kürt generali Şirkuh Kahire'ye girdi, Şâver'in kellesini vurdurdu ve kendisini vezir olarak atadı. Yönetimi uzun sürmedi; Mart 1169'da Şirkuh öldü ve yerine Batı'da daha çok *Saladin* olarak bilinen yeğeni Selahaddin vezir oldu.

Tapınak Şövalyeleri'nin Kudüs Krallığı ile İlişkileri

Mısır'ın Nureddin'in kuvvetleri tarafından ele geçirilmesi Franklar için stratejik bir faciaydı. Tapınakçıların Amalric'in 1168'deki istilasına katılmayı neden reddettikleri hep spekülasyon ve tartışma konusu olmuştur. Yine bu olaylarla ilgili en eski temel kaynak, Amalric tarafından Kudüs Krallığı'nın tarihini yazmakla görevlendirilen ve

Tapınakçıları şiddetle tenkit etmesi doğal olan Surlu Willermus'tur. Öte yandan Willermus'un kendisi de seferi onaylamamış ve Tapınakçıların ahlaki gerekçelerle karşı çıktıklarını söylemiştir; 1167'de Şâver ile müzakere edilmesine yardımcı oldukları anlaşmayı bozmak "vicdanlarına ters düşüyordu"

Willermus'un, doğru olmasına rağmen bahsetmediği konu, Tapınakçıların Müslümanlarla ve Mısır'la tüm Haçlı limanlarının toplamından daha büyük bir ticaret hacmine sahip İtalyan tüccarlarla finansal olarak bağlantılı olduğuydu. Willermus eleştirilerini, Tapınakçıların, Amalric'i sefere çıkmaya teşvik etmede başı çeken ve Mısır Deltası'nın kenarındaki Pelusium'u kendileri için talep eden Hospital Şövalyeleri'ni kıskanmış olabilecekleri ihtimali ile sınırlı tuttu. İki tarikat arasındaki sürekli rekabet bir sorundu; nadiren birlikte sefere çıkmaya ikna edilebiliyorlardı ve Kudüs Krallığı'nın resmi politikasından bağımsız olarak her biri kendi ajandasını izliyordu.

Mısır'ın tüm stratejik önemine karşın, Tapınakçıların dikkate almaları gereken başka stratejik hususlar da vardı. 1164'te Tapınak kuvvetlerinin büyük bölümü Amalric'le birlikte Mısır seferindeyken, Nureddin kuzeyden saldırarak avantaj sağlamış ve Antakya prensinin ordusuna ağır kayıplar verdirmişti; bu kayıplar arasında ölen altmış Tapınak Şövalyesi ile çok sayıda sergeant ve Türkopol de vardı. Tam da Tapınakçıların Outremer'in nihai savunmasının bir parçası olan stratejik konumdaki kalelerin yönetiminden sorumlu oldukları bölgede ağır zayiata uğramışlardı. Bu deneyim Tapınakçılara kaynaklarını bir araya getirme ve en çok ihtiyaç duyulan yerlerde yoğunlaştırma ihtiyacını hissettirmiş olabilir.

Amalric ile Tapınakçılar arasında askeri strateji konusunda ciddi ayrılıklar olduğu kesindir. 1166 yılında meydana gelen dramatik bir olayı Surlu Willermus anlatır. Bir Tapınak garnizonunun Ürdün'ün ötesinde kuşatıldığını öğrenen Amalric, büyük bir kuvvetle onları kurtarmak için yola çıkmıştı. Ancak nehre ulaştığında, Willermus'un "zapt edilemez bir mağara" olarak tasvir ettiği yerin çoktan Nureddin'in generali Şirkuh'un eline geçtiği söylendi. Tapınakçılar garnizonlarının haddinden fazla riski göze aldığını düşünmüş

olabilirler. Ancak bu haber karşısında öfkelenen ve şaşkına dönen Amalric, Şirkuh'a teslim olan Tapınakçılardan on ikisini astırdı. Buna, Surlu Willermus'a göre, Kudüs'ü kuşatan Sünni güce karşı bir müttefike mal olduğu için krallığı "geri dönülmez bir yıkımın" eşiğine getiren bir hadise olarak, 1173'te Tapınakçılar tarafından öldürülen Haşhaşi elçisinin hikayesi de eklendiğinde, Tapınakçıların askeri, siyasi ve dini konulardaki inatçı davranışlarının bir örneği ortaya çıkar. Hospital Şövalyeleri laik otoriteye daha sıkı bağlı değillerdi, ama imajları hacılara dağıttıkları sadakalar ve bakımları için gösterdikleri çaba sayesinde daha olumluydu; Tapınakçıların imajı ise daha çok askeri güçlerine ve mali faaliyetlerine dayanıyordu. Tarikatların bağımsızlığı laik çevrelerde kızgınlık yaratmaya müsaitti ve Tapınakçılar söz konusu olduğunda bu durum giderek tarikatın sadece kendi çıkarlarını korumak ve artırmakla ilgilendiği yolundaki eleştirilere yol açıyordu.

Mükemmel Askerler ve Mütevazı Keşişler

On ikinci yüzyılın ortalarından sonra Kudüs'ü ziyaret eden anonim bir hacı Tapınakçıları şöyle anlatır:

Tapınakçılar en mükemmel askerlerdir. Kırmızı haç işlemeli beyaz pelerin giyerler ve savaşa giderken önlerinde balzaus adı verilen iki renkli bir sancak taşırlar. Sessizce hareket ederler. İlk hücumları en korkunç olanıdır. Muharebeye ilk onlar girer, dönerken en geç onlar gelirler. Üstadlarının emirlerini beklerler. Savaşmayı uygun bulduklarında, düşman birliklerini bozguna uğratıp tamamen geri çekilmeye zorlamadıkça ya da hepsini kılıçtan geçirmedikçe, savaş borusu çalarak düşmanın kanı ve kelleleri üzerinde diz çöker, hep birlikte Davut'un Mezmurunu söylerler, "Bizi değil, ya Rab" İçlerinden biri herhangi bir nedenle düşmana sırtını dönerse ya da [bir yenilgiden] sağ çıkarsa ya da Hıristiyanlara karşı silah çekerse, ağır bir şekilde*

* Lat. Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Bizi değil, ya Rab, bizi değil. Sevgin ve sadakatin uğruna, Kendi adını yücelt! 115. Mezmur, 1. (ç.n.)

cezalandırılır; şövalyeliğinin işareti olan kırmızı haçlı beyaz pelerini utançla elinden alınır, biraderler cemaatinden atılır ve bir yıl boyunca yemeğini örtüsüz yerde yer. Köpekler onu rahatsız ederse, onları uzaklaştırmaya kalkışamaz. Ama yılın sonunda, Üstat ve kardeşler onun kefaretini yeterli bulurlarsa, ona eski şövalyelik kemerini geri verirler. Bu Tapınakçılar katı dini kurallara göre yaşarlar, alçakgönüllülükle itaat ederler, kendi mülkleri yoktur, az yemek yerler, sade giyinirler ve çadırlarda yaşarlar.

İsimsiz Hacılar, Çev. A. Stewart, Londra 1894.

Selahaddin'in Yükselişi

1171'de Fatımi halifesi el-Adid öldüğünde Kahire camilerinden dualar yükselmişti ama Mısır'ın son Şii hükümdarı için değil, Nureddin'in kuklası Bağdat'taki Sünni halife için okunuyordu bu dualar. Mısır'da farazi Abbasi yönetimi yeniden tesis edildi; gerçekte el-Adid Ortadoğu'daki son Arap hükümdardı ve bir zamanların imparatorluk Arapları artık Türkler ve Kürtlerin yönetimi altına girmişlerdi. Selahaddin vezirlik görevine devam etti, görünürde Mısır'ı Nureddin adına yönetiyordu ama fiilen hükümdar kendisiydi. Selahaddin konumunu sağlamlaştırmak için Kahire Kalesi'ni inşa etmeye başladı ve şehrin surlarını genişletti. Nureddin 1174'te öldüğünde Selahaddin kendisini Mısır'da sultan ilan etti ve Şam'ı ele geçirmek için hemen harekete geçti. Hıristiyanlar Mısır'ı ele geçirmedeki başarısızlıklarının ceremesini şimdi çekiyorlardı; ilk kez birleşmiş bir Müslüman güç tarafından kuşatılmışlardı. Üstelik dirayetli bir kral olan Amalric 1174'te ölmüş ve yerine cüzzam hastası olan genç oğlu IV. Baudouin geçmişti.

1177 yılının sonunda Selahaddin saldırmaya hazırdı ve Kasım ayında Mısır'dan sınırı geçti. Tapınakçılar Gazze'yi savunmak için mevcut tüm şövalyelerini silah altına çağırdılar, ama Selahaddin onları atlatarak Aşkelon'a gitti. Baudouin silah altına alabildiği askerlerini toplayarak onu engellemeye çalıştı, ordusunun başına Renaud

Selahaddin yiğitliğiyle takdir ediliyordu ama Tapınakçıları tehlikeli buluyor ve bu dünyaya ait şeylere bağlı olmadıkları için onlardan çekiniyordu. Tapınakçıları yakaladığında onları soğukkanlılıkla öldürmekte hiç tereddüt etmedi.

de Châtillon'u geçirdi ve orduyla birlikte Hakiki Haç'ı da gönderdi. Selahaddin gelmeden önce Aşkelon surlarından içeri girmeyi başardı. Ancak Selahaddin saldırmak yerine Aşkelon'u kuşatmak için küçük bir kuvvet bıraktı ve muhtemelen abartılı bir rakam olsa da 30.000 adamıyla, savunmasız bırakılan Kudüs üzerine yürüdü. Tapınakçılara bir mesaj gönderen Baudouin, Gazze'yi terk etmelerini ve kendisine katılmalarını söyledi. Onlar yaklaştığında Baudouin Aşkelon'dan çıktı ve sahil boyunca kuzeye, sonra da iç kesimlere doğru ilerleyerek Selahaddin'in peşine düştü. 25 Kasım'da Selahaddin'in ordusu Remle yakınlarındaki Montgisard'da, Yafa-Kudüs yolu üzerindeki bir vadiyi geçerken Baudouin ve Tapınakçılar onları gafil avladı. Kralın kendisi de öncü kolundaydı; Renaud de Châtillon ve Balian d'Ibelin de zafere yardımcı oldular. Hatta bazı kişiler kilisesi Lydda'ya yakın olan Aziz George'un da onların yanında savaştığını anlatıyordu.

Hıristiyan kuvvetleri 80'i Tapınakçı olmak üzere 450 şövalye ve birkaç bin piyadeden oluşuyordu ve yaklaşık 1100 asker kaybettiler. Ancak Selahaddin'in güçlerini ezici bir yenilgiye uğratmışlar ve ordusunun yüzde 90'ını öldürmüşlerdi; Selahaddin Mısır'a kaçmayı kıl payı başarmış ve orada iktidarı elinde tutmak için Hıristiyanların savaşı kaybettiği yalanını yaymak zorunda kalmıştı.

Montgisard Muharebesi büyük bir zaferdi ve Kudüs Krallığı'nı o an için ipten almıştı ama özünde durumu değiştirmemişti. Selahaddin'in yararlanabileceği Mısır'ın muazzam kaynaklarına karşı, Frankların asker sayısı yetersizdi ve ordularını taarruzlarda riske atmak tehlikeliydi. Baudouin düşmanı Kahire'ye kadar takip edecek ya da Dımaşk'a ani bir saldırı düzenleyecek kuvvete sahip olsaydı, Selahaddin'i ezici bir darbeyle yok edebilirdi. Bunun yerine Suriye sınırı boyunca savunmasını güçlendirmeye karar verdi ve Tapınakçıların ısrarı üzerine, Eski Ahit'te Yakup'un melekle güreştiği söylenen (Tekvin 32:24) yukarı Şeria'daki bir geçidi elde tutmak için Chastellet kalesini inşa ettirdi. Ancak ne kaynak ne de kararlılık sıkıntısı çekmeyen Selahaddin, Dımaşk cephesinde baskıyı sürdürdü, Haziran 1179'da ve Ağustos 1179'da Chastellet'i tekrar kuşattı, kale duvarları altında lağım kazarak surlarda gedik açmayı başardı, ardından kaledeki 700 muhafızı idam ettirdi ve kaleyi yerle bir etti.

Suriye ve Outremer'deki hasadı tehdit eden aşırı bir kuraklıkla karşı karşıya kalan Baudouin ve Selahaddin, Mayıs 1180'de iki yıllık bir ateşkes üzerinde anlaştılar. Selahaddin için bu, Nureddin'in oğlunun elinde bulunan Halep'i kuşatmaya devam etmesine izin verdiği için tatminkâr bir barıştı.

Baudouin böylelikle biraz zaman kazandı. Hıristiyan ve Müslüman tüccarlar için de ateşkes, birbirlerinin topraklarından serbestçe geçebilecekleri anlamına geliyordu. Ancak anlaşma ertesi yıl, Selahaddin'in Kahire ile Dımaşk arasındaki iletişim hattının üzerinde bulunan Oultrejourdain senyörü, cesur ve yetenekli Renaud de Châtillon tarafından bozuldu. Kerak kalesinden Medine ve Mekke'ye giden zengin Müslüman kervanlarını görülebiliyordu ve bunlardan birine baskın yaparak tüm mallara el koydu. Selahaddin

durumu Baudouin'e şikayet etti ve tazminat istedi, ancak Renaud tazminat ödemeyi reddetti. Renaud 1182'de Akabe Körfezi'ne ve Kızıldeniz'e bir gemi filosu göndererek, Selahaddin'in kardeşinin komutasındaki bir deniz kuvveti tarafından geri püskürtülene kadar Mekke ve Medine de dahil olmak üzere Mısır ve Arap limanlarına baskınlar düzenleyerek işleri daha da ileri götürecekti.

Şövalyelik ve Gerçeklik

Şövalyelik kavramı (kelime Fransızca *chevalier* sözcüğünden türemiştir) Batı Avrupa'da Birinci Haçlı Seferi'ne doğru ortaya çıkmıştır. Ahlaki, dini ve sosyal bir ilkeler bütünü olan şövalyelik cesaret, hizmet ve onur erdemleri etrafına kuruluydu. Bu ideal, dindarlık ve inançla birleşerek Haçlı Seferlerinde somutlaşmıştır. Birinci Haçlı Seferi'nin lideri Godefroy de Bouillon şövalyelik faziletlerinin timsali olarak görülmüş, tarihçiler kardeşi ve halefi Baudouin'i, Müslüman bir emirin karısını esir aldıktan ve hamile olduğunu öğrendikten sonra onu her türlü saygı ve hürmeti göstererek kocasına geri gönderince sergilediği şövalyelikten dolayı methetmişlerdir.

Selahaddin, Frank şövalyelerinin şövalyelik kaidelerine hayranlık duyuyordu ve buna mukabil düşmanlarına nezaket ve zaman zaman da merhametle muamele ediyordu. Renaud de Châtillon'un Kerak kalesini kuşattığı sırada cereyan eden hadise ünlüdür. Muhasara sırasında kalede bir nikah kıyılıyordu ve Raymond'un karısı Selahaddin'e tepsilerle düğün yemeği gönderdiğinde, düğün gecelerinde çifti rahatsız etmemek için nazikçe yeni evli çiftin hangi odada kaldıklarını sormuştu. Bu gibi jestleri nedeniyle Selahaddin tüm Hıristiyanlık âleminde bir efsane, şerefli ve yiğit bir düşman haline geldi. Hatta bazıları safça bunu, Selahaddin'in annesinin bir İngiliz olmasıyla açıklamışlardı. Aslında Selahaddin, İslam'ın kendi şövalyelik versiyonu olan ve kabaca asalet anlamına gelen fütüvvet ilkelerine göre takip ediyordu.

Ancak gerçekte Haçlılar ve Müslümanlar arasında şövalyece ilişkiler nadiren gerçekleşiyordu. Haçlıların 1099'da Kudüs'ün zaptı sırasında gerçekleştirdiği katliam utanç vericiydi ama istisnai bir olay değildi. Zengi'nin 1144'te Urfa'yı ele geçirdiğinde ya da Memlûklerin 1291'de Akka'ya saldırıp şehirdekileri herkesin kellesini vurduklarında gösterecekleri teslim olmayan halkların akıbeti ölüm ya da kölelikti. Üstelik teslim olmak aman verileceğini garanti etmiyordu: Memlûk sultanı Baybars, aksi yöndeki yeminine rağmen 1266'da Saphet'in düşmesinden sonra yaklaşık bin esiri katletmişti.

Selahaddin gerektiği zaman acımasız olabiliyor ve politika uğruna kan dökmekten çekinmiyordu. Özgür düşünenlerden nefret eden dindar bir Müslümandı ve Hıristiyanlar arasında pek çok dost edinmesine rağmen, onların ruhlarının lanetlenmeye mahkum olduğundan şüphesi yoktu. Ünlü yüce gönüllülüğü kısmen merhametinden kaynaklanıyordu ama aynı zamanda kurnazca bir manevranın da sonucuydu. Korku salma ve hasımları üzerinde hâkimiyet kurma politikasına uygun düştüğünde gaddarlık etmekten imtina etmiyordu. Kahire'de Şii muhaliflerinin çarmıha gerilmesini emretmişti ve Hıttin Muharebesi'nden sonra esir düşen Hospital ve Tapınak Şövalyelerini soğukkanlılıkla katlettiği zaman olduğu gibi, esirlerini katletmekten ve parçalamaktan çekinmiyordu. Öyle görünüyor ki, 1187'de Kudüs'ün Frank savunucularının Tapınak Dağı'nın tepesindeki tüm kutsal yerleri yok edecekleri tehdidi, Selahaddin'in şehri Hıristiyan kanıyla yıkama niyetine karşılık müzakere yoluyla teslim almayı tercih etmesine neden olmuştu.

Outremer'deki Hizipler

Bu olayların perde arkasında, Outremer içinde Selahaddin'e karşı saldırgan bir politika gütmek isteyenler ile uzlaşma arayanlar arasında giderek büyüyen bir uçurum vardı. Birinci grubun liderliğini Renaud de Châtillon yaparken, ikinci grubun başını ise Trablus Kontu

III. Raymond ve ölümün eşiğindeki kral çekiyordu. Ancak Selahaddin'in aklındaki politika Hıristiyan devletleri imha etmekti ve aralarındaki iç hizipleşmeler Selahaddin'in onları ortadan kaldırmasını kolaylaştırıyordu. Ancak kısa bir süreyle Outremer güçleri, Mayıs 1182'de ateşkesin sona ermesiyle Kahire'den bir istila ordusuyla yola çıkan Selahaddin'e karşı birleşik bir duruş sergileyebilmişti. Artık neredeyse tamamen kör olan ve bir sedyede taşınmak zorunda kalan Kral Baudouin, Kudüs Patriği Herakleios ve Hakiki Haç eşliğinde ordusuyla birlikte Ürdün'ün batı kıyısında bekliyordu. Zorlu bir çarpışmanın ardından Selahaddin geri püskürtüldü ama yenilmedi ve her iki taraf da zafer kazandığını iddia etti.

Ancak bir sonraki haziran ayında Selahaddin nihayet Halep'i ele geçirdi ve bununla birlikte Suriye'nin kontrolünü tamamen sağlamış oldu. İki yüzyıldır, toprakları Kuzey Afrika'dan Dicle'ye kadar uzanan böylesine güçlü bir Müslüman hükümdar olmamıştı. Artık Selahaddin Hıristiyanlara karşı cihat başlatmaya hazırdı. Outremer kuşatıldığında, Tapınak ve Hospital Şövalyeleri Üstad-ı Azamları 1184 yılında Herakleios'la birlikte Batı'dan yardım istemek üzere yola çıktılar. Fransa ve İngiltere kralları ve Kutsal Roma İmparatoru onları şaşaalı şekilde karşıladılar ve büyük bir haçlı seferinin planlarını müzakere ettiler. Fakat iş sefere liderlik etmeye gelince, Doğu'ya gidemeyeceklerine dair bahaneler ortaya atarak bunun yerine birkaç yüz şövalyenin bir yıllık masrafını ancak karşılayacak kadar bir para bağışladılar. Herakleios 1185 yılının başlarında Londra'dayken, bugün de orada duran yeni Tapınak Kilisesi'ni kutsadı. Ancak Tapınakçıların Üstad-ı Azam'ı bu törende hazır bulunamadı; yolda hastalanmış ve Verona'da ölmüştü.

Herakleios'un Londra'daki yeni Tapınak Kilisesi'ni kutsadığı sıralarda, Gérard de Ridefort Kudüs'teki Tapınakçılar tarafından yeni Üstad-ı Azam seçildi ve onun başa geçişi krallık içindeki hizipler arası çekişmenin doruk noktasına ulaştığı bir döneme denk geldi. IV. Baudouin Mart 1185'te öldü ve Kutsal Kabir Kilisesi'ne gömüldü. Halefi olarak seçilen çocuk yaştaki yeğeni V. Baudouin 1186'da henüz dokuz yaşındayken öldü. Selahaddin'le uzlaşmaya

çalışan kliğin lideri konumundaki Trablus Kontu III. Raymond, sabık kralın vasiyetine göre çocuk yaştaki yeni kralın naibi olmuştu; vasiyette çocuğun on yaşından önce ölmesi halinde Papa, Kutsal Roma Germen İmparatoru ilse Fransa ve İngiltere krallarının hakemliğinde yeni bir kral seçilene kadar Raymond'un naip olarak kalacağı hükmü de getirilmişti.

Buna karşılık, cüzzamlı kralın kız kardeşi ve vefat eden V. Baudouin'in annesi Sibylla, kendisi ve kocası Guy de Lusignan adına tahtta hak iddia etti. Oultrejourdain Senyörü Renaud de Châtillon, Tapınakçılar Üstad-ı Azam'ı Gérard de Ridefort ve Sibylla'nın annesinin de aşığı olan Kudüs Patriği Herakleios'un da aralarında bulunduğu, Selahaddin'e karşı saldırgan bir politika güdülmesini arzulayanlar tarafından desteklenen Sibylla ve Guy kısa sürede Kudüs'te taç giydi. Krallığın kendisine verilmesi gerekliğini düşünen Trabluslu Raymond ve yakın müttefiki Balian d'Ibelin dışındaki tüm Outremer baronları, aslında bir hükümet darbesi olan bu yeni statükoyu kabul ettiler.

Cresson Kaynakları

Hizipler arası rekabeti ihanete vardıran Trablus Kontu Raymond, Selahaddin ile gizli bir antlaşma imzaladı. Bu anlaşma sadece Trablus'u değil, yakında Müslümanlarla savaşa girebilecek olan Kudüs Krallığı'nın bir parçası olmasına rağmen, karısının Celile Prensliği'ni de kapsıyordu. Selahaddin ayrıca Raymond'un Sibylla ve Guy de Lusignan'ı devirip kendisini kral yapma planına destek sözü verdi. Nisan 1187'de Guy kendisine sadık baronları toplayarak beklenen Müslüman saldırısı başlamadan önce Celile'yi dize getirmek için kuzeye yürüdü. Ancak iç savaşın sonuçlarından çekinen Balian d'Ibelin, Kral Guy'i Celile Denizi'ndeki Taberiye'ye bir heyet götürmeye ve Raymond ile kral arasında bir uzlaşma yapmaya izin vermesi için ikna etti. Heyette Hospital ve Tapınak Şövalyeleri Üstad-ı Azamları da yer alacak ve Balian onlarla 1 Mayıs'ta La Feve'deki Tapınakçı kalesinde bir araya gelecekti.

Aynı esnada Selahaddin, o gün Celile'ye Memlûklerden oluşan bir keşif bölüğü göndermek için Raymond'dan izin istemişti ve utanç verici bir zamanlama olsa da, Raymond gizli antlaşmanın şartlarına göre, Müslümanların kendi topraklarından gün içinde geçip karanlık çökmeden gitmelerini, hiçbir kasaba ya da köye zarar vermemelerini şart koşarak bu isteği kabul etmek zorunda kaldı. Raymond, Müslüman grubun geçeceği haberini duyurdu ve halkını evlerinden çıkmamaya çağırdı. Ancak Balian, 1 Mayıs sabahı Üstad-ı Azamlara katılma umuduyla Le Feve'e vardığında bu konuda hiçbir şey duymamıştı. Bunun yerine kaleyi boş buldu ve bir iki saat sessizlik içinde bekledikten sonra, diğerlerinin önden gittiğini düşünerek tekrar Taberiye'ye doğru yola koyuldu, o sırada aniden kanlar içindeki bir Tapınak Şövalyesi atını dörtnala sürerek büyük bir felaketin haberini getirdi.

Trabluslu Raymond'un Müslüman grup hakkındaki mesajı bir önceki gün, 30 Nisan akşamı La Feve'e ulaşmış ve Gerard de Ridefort bu haberi orada duymuştu. Hemen yakındaki Tapınak Şövalyeleri'ni çağırdı ve akşam karanlığında doksan kişi ona katıldı. Sabahleyin, kırk laik şövalyenin düşmanın keşif grubunu pusuya düşürmek için takibe katıldı, birlikte Nasıra'dan kuzeye doğru at sürdüler. Fakat Nasıra'nın arkasındaki tepeyi aştıklarında gördükleri şey, aşağıdaki vadide bulunan Cresson Kaynağı'nda atlarını sulayan, belki de 7000 seçkin Memlûk atlısından oluşan kalabalık bir orduydu. Hem Tapınak Mareşali hem de Hospital Üstad-ı Azamı geri çekilmeyi önerdiler, fakat Tapınak Üstad-ı Azamı Gérard de Ridefort taarruza geçmekte ısrar etti. Kızgın bir sel gibi yamaçtan aşağı hücuma kalkan 130 şövalye Müslüman süvarilerin arasına daldı ve neredeyse son askerine dek katledildiler; yalnızca aralarında Gérard'ın da bulunduğu üç Tapınakçı canını kurtarabildi.

Detayların çoğunu Balian'ın maiyetinde yer alan Ernoul'un kayıp kroniğinden alan anonim bir vakanüvisin anlattıkları her halükarda böyleydi. Ancak ne Balian ne de Ernoul çatışmaya katılmıştı ve Balian'ın perspektifinden aksettirilen her tür anlatı muhtemelen rakip hizipteki Gérard de Ridefort'u mümkün olan en menfi şekilde resmedecekti. Görünüşe göre bir İngiliz şövalyesinin yaklaşık

1191'de yazdığı kayıp günlüğüne dayanan bir başka kronik, Itinerarium Regis Ricardi, Gerard'ın düşmana pervasızca saldırdığı hikayesiyle çelişir; bunun yerine, daha makul bir şekilde, Tapınakçıların gafil avlandığını ve bir Müslüman saldırısının kurbanı olduklarını bildirir. Her halükarda, Selahaddin'in kuvvetleri Trabluslu Raymond'la yaptığı anlaşmaya sadık kalmıştı, çünkü süvarileri hava kararmadan çok önce evlerine dönmüşlerdi ve Celile'de hiçbir kasabaya ya da köye zarar vermemişlerdi. Fakat Memlûk öncü kolundaki süvarilerin mızraklarına Tapınak Şövalyelerinin kelleleri takılmıştı.

Hıttin'in Boynuzları

Trabluslu Raymond, büyük ölçüde kendi eseri olan bu trajediden utanarak Selahaddin'le yaptığı anlaşmayı bozdu ve Kudüs'e giderek kralla barış yaptı. Guy de Lusignan için tehlike Raymond'un krallığa yeniden biat edişini memnuniyetle karşılamaktan başka bir şey yapamayacak kadar büyüktü, çünkü tam o sırada Selahaddin sınırın hemen ötesinde büyük bir ordu toplamaktaydı. Guy, Akka'da gücü yeten herkesi silah altına çağırarak şehir ve kalelerdeki savaşçıları boşalttı; Outremer'in verebileceği tek şey 1200 şövalye de dahil olmak üzere 12.000 kişilik orduydu. Buna karşı Selahaddin, Mısır, Irak ve Suriye'deki Türk ve Kürt savaşçıların yanı sıra Memlük birliklerinden ve bazı Araplardan da 18.000 kişilik işgal gücü topladı ve 1 Temmuz 1187'de Celile Denizi olarak bilinen tatlı su gölünün güney ucundan çıkan Ürdün Nehri'ni Senabra'dan geçti.

Ertesi gün, Selahaddin Taberiye'yi kuşatırken, Haçlı ordusu yirmi kilometre batıdaki Safuriye'de sulak ve atlar için bol otlak bulunan iyi bir savunma pozisyonuna yerleşti. Tapınak ve Hospital Şövalyeleri, Trablus kontu Raymond, Renaud de Châtillon, Balian d'Ibelin ve diğer birçok senyör askerleriyle birlikte çağrıya cevap vermiş, Hakiki Haç'ı taşıyan Akka piskoposu da orduya katılmıştı. Beylerin kralla birlikte kararlaştırdıkları plan, Selahaddin'in yaz sıcağında çorak kırlarda muazzam ordusunu uzun süre bir arada tutamayacağından emin şekilde beklemekti. Fakat o akşam Raymond'un karısı Trablus Kontesi Eschiva'dan, Selahaddin'in Taberiye'ye saldırdığı haberi geldi.

Kral Guy çadırında bir konsey topladı, şövalyelerin çoğu kontesin çaresiz halinden müteessir olmuştu, kral ordunun derhal kontesin imdadına koşmak için harekete geçmesini istedi. Ancak Raymond ayağa kalkarak bir konuşma yaptı ve şu anki sağlam konumlarını terk edip Temmuz sıcağında çorak topraklarda tehlikeli bir yürüyüşe çıkmanın budalaca olacağını söyledi.

De Expugnatione Terrae Sanctae per Saladinum adlı kroniğe göre Raymond, "Taberiye benim şehrim ve içindeki de benim karım" diye konuşmuştu:

İçinizden hiçbiri, Hıristiyanlık hariç, benim bu şehre bağlandığım kadar yakından bağlı değildir. İçinizden hiçbiri Taberiye'ye yardım etmek ya da onu desteklemek için benim kadar istekli olamaz. Ancak ne kral ne de biz, bu kadar çok insanı yalnızlıktan, açlıktan, susuzluktan ve kavurucu sıcaktan ölüme sürüklemek için sudan, yiyecekten ve diğer ihtiyaçlardan uzaklaşmalıyız. Siz de çok iyi bilirsiniz ki, sıcak kavurucu ve asker sayısı çok fazla olduğundan, bol miktarda su olmadan yarım gün bile hayatta kalamazlar. Dahası, şiddetli su sıkıntısı çekmeden, askerler ve hayvanlar telef olmadan düşmana ulaşamazlar. Bu nedenle, burada, yiyecek ve suya yakın bir yerde kalalım, çünkü Müslümanlar öylesine mağrur olmuşlardır ki, kenti ele geçirdiklerinde ne sağa ne sola dönecek, uçsuz bucaksız yalnızlığın içinden doğruca bize yönelecek ve bizi savaşa davet edeceklerdir. O zaman adamlarımız dinlenmiş, ekmek ve suyla karınları doymuş olarak savaş için ordugahtan neşeyle yola çıkacaklar. Biz ve atlarımız zinde olacağız; Rab'bin haçı bize yardım edecek ve bizi koruyacak. Böylelikle susuzluktan bitkin düşmüş ve güçlerini toplayacak yerleri olmayan imansız bir halka karşı güçlü bir şekilde savaşacağız. Görüyorsunuz ki, eğer İsa Mesih'in lütfu bizimle kalırsa, İsa'nın Haçı'nın düşmanlarını denize ulaşamadan ya da nehre geri dönemeden esir alacağız ya da kılıçla, mızrakla ya da susuzlukla öldürüleceğiz.

Konsey gece yarısı dağıldığında, Safuriye'de kalmaya karar vermişti. Ama Raymond'un daha önce Selahaddin'le yaptığı antlaşma bazılarında hoşnutsuzluk ve güvensizlik havası yaratmıştı ve beylerin çoğu onun niyetinden kuşku duyuyordu. Aynı gecenin ilerleyen saatlerinde Tapınakçıların Üstad-ı Azam'ı Gérard de Ridefort kralın çadırına geldi ve Raymond'un hain olduğunu ve çok yakında bulunan Taberiye'yi düşmanın insafına terk etmenin Guy'in onurunu lekeleyeceğini, aynı şekilde Cresson Pınarları'nda pek çok biraderlerinin ölümünü görmezden gelmelerinin de Tapınakçıların onurlarına leke süreceğini söyledi. Bunun üzerine kral konseyin kararını bozdu ve ordunun şafakta yola çıkacağını ilan etti.

Taberiye'ye giden iki yol vardı: ilki Selahaddin'in Senabra üzerinden Celile gölünün kıyısından geçtiği yoldu, diğeri ise kuzeydeki kurak tepelik araziden geçiyordu. Hıristiyan ordusu 3 Temmuz sabahı Safuriye bahçelerini geride bırakarak çorak tepeler boyunca yükselen güneş yönünde yürüdü. Hava sıcak ve boğucuydu, yol boyunca hiç su olmadığı için askerler ve atlar susuzluktan kıvranıyordu. Guy yürüyüş kolunun ortasındaydı, Tapınakçılar ise arkadan geliyordu. Celile, kral tarafından Trabluslu Raymond'a tımar olarak verildiği için öncü kolunu oluşturmak onun hakkıydı. Bu durum bazılarının güzergâh seçiminde ihanete uğradıkları izlenimi yarattı, çünkü güzergâhı o seçmişti. İhanet şüphesinde bir parça doğruluk olabilirdi. Söylentiye göre birkaç laik şövalye Selahaddin'e gizlice haber götürmüştü. Selahaddin Frankların ilerleme hattını çabucak fark etti ve öncü ve artçı birlikleri ok yağmuruna tutup yormaları için avcı birlikleri gönderdi, kendisi de ordusunu Taberiye'den, tepeler boyunca uzanan yolun göle doğru indiği yerde, geniş otlaklar arasında sulak bir köy olan Hıttin'e doğru beş mil yürüttü. Öğleden sonra Hıristiyan ordusu Hıttin'in yukarısındaki platoya ulaşmıştı, Raymond burada kamp kurmaları gerektiğini söyledi; kont burada su olduğunu düşünüyordu ama pınarın kuruduğu ortaya çıktı. Bundan sonra olanlar konusunda tanıklıklar çelişkilidir. Bir söylentiye göre, sorumlu daha fazla ilerleyemeyeceklerini söyleyen Tapınakçılar ve ordugah kurma kararını veren kraldı. Bu karar Raymond'u

isyan ettirmişti: "Yazık, Tanrım, savaş bitti! Ölümüne ihanete uğradık. Krallığın sonu geldi!" Franklar ile köy arasında, toprağın göle doğru alçaldığı yerde iki zirvesi olan bir tepe yükseliyordu. Buraya Hıttin'in Boynuzları deniyordu.

Hıristiyan ordusu geceyi bu çorak platoda geçirdi; Müslümanların ateşe verdiği yamaçtaki kuru çalılıklardan çıkan duman ve alevler perişanlıklarını bir kat daha artırmıştı. Gece karanlığında Selahaddin'in kuvvetleri daha da yaklaştı; su aramak için ordugahtan firar eden Franklar öldürüldü. Şafak sökerken Hıristiyan ordusunun etrafı dört bir taraftan sarılmıştı. Gün ağardıktan kısa bir süre sonra, 4 Temmuz 1187'de Selahaddin saldırıya geçti. Suya ulaşmak için Müslüman hatlarını yarmak isteyen Hıristiyan piyadesi hücuma geçti, ama bunlar öldürüldüler ya da geri püskürtüldüler; hadise bir kronikte böyle anlatılırken, bir diğerinde sadece kaçtılar ve savaşmayı reddettiler denmektedir. Tüm anlatılanlara göre şövalyeler müthiş bir mücadele vermiş ve Selahaddin'in süvari saldırılarını defalarca geri püskürtmüşlerdi ama asıl düşmanları susuzluktu ve güçten kuvvetten düştükçe sayıları da azalıyordu.

Tapınak ve Hospital Şövalyeleri kralın ve Hakiki Haç'ın etrafında toplandılar ve burada muharebenin karmaşası ve baskısıyla kuşatıldılar; *Expugnatione* Hıristiyanların nasıl "Türklerle birbirine karıştığını ve kaynaştığını" betimlemektedir. Sonrasında muharebenin kaybedildiğini gören kralın, kaçabilecek durumda olanların çok geç olmadan bunu yapmaları için nasıl bağırdığını anlatır. Bunun üzerine Trabluslu Raymond ve Balian d'Ibelin askerleriyle birlikte düşman hattını yarma umuduyla hücuma geçtiler. "Bu dar alanda atlarının hızı Hıristiyanları ezdi ve bir tür köprü oluşturarak atlılara düz bir yol sağladı. Bu şekilde kendi adamlarını, Türkleri ve haçı çiğneyerek o dar geçitten çıktılar." Selahaddin'in hattına doğru ilerlediklerinde bir açıklık oluşturuldu ve geçmelerine izin verildi, sonra tekrar kapandı; en son kaçan onlar oldu. Kısa süre sonra muharebe sona erdi. Hakiki Haç Müslümanların eline geçti. Kral Guy ve etrafındakiler bitkinliklerine yenik düştüler ve esir alındılar.

Hıttin Savaşı Haçlılar için feci bir yenilgiydi, ama Kutsal Topraklar'ı savunmak ve korumak için tek başlarına kararlı bir politikaya sahip oldukları için Tapınakçılara her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmasına neden oldu

Selahaddin'in çadırı muharebe alanında kuruldu ve burada kral ile hayatta kalan baronlar galip sultanın huzuruna çıkarıldı. Kralı yanına oturtan Selahaddin, susuzluğunu gidermesi için Guy'a bir kadeh su uzattı. Bu aynı zamanda bir işaretti, çünkü bir esire yiyecek ya da içecek vermek onun hayatının bağışlandığı anlamına geliyordu. Ama Guy suyu Renaud de Châtillon'a uzatınca Selahaddin krala, "Bu adama içeceği sen verdin, ben değil" dedi. Sonra öfkeyle Renaud'ya dönerek yaptığı eşkıyalıkları ve Kızıldeniz kıyılarından Medine ve Mekke limanlarına yaptığı akınları hatırlatarak onu kafirlikle suçladı. Selahaddin Renaud'ya İslam'ı benimsemekle ölmek arasında bir seçim yapmasını emrettiğinde, Renaud imansızları bekleyen ebedi lanetten kurtulmak için Hıristiyanlığa dönmesi gerekenin Selahaddin olduğunu söyledi. Bunun üzerine Selahaddin onun kellesini vurdu. Diğerleri Şam'a esir olarak götürüldü ve burada yüklü bir fidyeye ödenebilecek olanlara iyi davranıldı, geri kalanlar ise köle olarak satıldı.

Selahaddin askeri tarikatlara karşı o kadar hoşgörülü değildi. Tapınakçıların Üstad-ı Azam'ı Gérard de Ridefort Şam'a götürülen esirler arasında olmasına rağmen, diğer keşiş şövalyeleri farklı bir akıbet bekliyordu. Selahaddin için bir askeri risale yazan el-Havari'ye göre, Frank soyluları "sorumsuz, düşüncesiz, adi ve açgözlü"

idiler; bu nitelikleri onların Selahaddin'in amaçlarına uygun olarak manipüle edilmelerine olanak sağlıyordu; ancak Tapınak ve Hospital Şövalyeleri tehlikeliydi çünkü "din söz konusu olduğunda ateşliydiler ve bu dünyanın fani meselelerine aldırış etmiyorlardı" Zaferden iki gün sonra, olayın görgü tanığı olan sekreteri İmamüddin el-Isfahani, Selahaddin'in "yakalanan Tapınakçıları ve Hospital Şövalyelerini arayıp bulduğunu ve şöyle dediğini" yazar: "Bu diyarı bu iki necis milletten temizleyeceğim." Şövalyeleri esir alan her askere elli dinar vaat etti, askerleri hemen en az yüz tanesini öne çıkardı. Zindana atmaktansa ölmelerini yeğleyerek kellelerinin vurulmasını emretti. Yanında alimlerden ve sufilerden oluşan bir grup ve belli sayıda dindar ve sofu vardı; bunlar şövalyelerden birini öldürmelerine izin verilmesi için yalvardılar ve kılıçlarını çekip kollarını sıvadılar. Selahaddin, neşeyle gölgeliğinde oturuyordu; kâfirlerin yüzünde kapkara bir umutsuzluk vardı."

Vakayinameler Savaşı

Cresson Pınarları ve Hıttin muharebelerinde, Selahaddin'in Kudüs kuşatmasında gerçekte neler olmuştu? Bunlara dair yazılı çeşitli kaynaklar mevcuttur; bazıları görgü tanıklarının ifadeleridir, bazıları anlattıkları olaylardan çok sonra yazılmıştır; hemen hepsi taraflıdır ve çoğu zaman birbirleriyle çelişmektedir. Bunları okurken Tapınakçıları pervasız ve sorumsuz ya da korku nedir bilmeyen kahramanlar olarak tasvir etmek, Trabluslu Raymond'u bilge bir danışman ya da krala ihanet eden bir hain olarak görmek; Balian d'Ibelin'i Kudüs'ün cesur savunucusu olarak değil, Selahaddin'le işbirliği yapan biri olarak tasavvur etmek mümkündür. Outremer, Selahaddin'in saldırısının yarattığı krizle karşı karşıya kaldığında açıkça iki hizip öne çıkmıştı ve bu gerçek tek başına ciddi bir zaaftı.

Bu alanda yazılan en önemli belgelerden biri de *Ernoul Kroniği*'dir. Aslında kroniğin tamamı kayıptır, ancak bir dizi kopyası, Balian d'Ibelin'in şövalye yamaklığını yapan Ernoul'un tek bir orijinal anlatımından çoğaltılmış gibi görünmektedir. Kimileri Ernoul'un

kroniği Balian'ı savunmak için yazdığını düşünmektedir, çünkü Hıttin Muharebesi'nden nasıl sıyrık almadan kurtulduğu bir soru işaretidir. Ernoul, ordugah olarak kuyuları kurumuş bir yeri seçtiği için suçlar. Ama aynı zamanda Raymond ve Balian'ın Müslüman hatlarını yarıp Hıttin'deki savaş alanından kaçmalarını, kralın emriyle hareket ettiklerini söyleyerek savunur. Ernoul en sert eleştirilerini, Cresson pınarlarındaki pervasızlığı ve orduyu sıcak, susuz arazide Hıttin boynuzlarına doğru ilerletmesi nedeniyle Tapınakçıların Üstad-ı Azam'ı Gérard de Ridefort'a yöneltir. Olayların bu şekilde anlatılması, Guy de Lusignan'ın kraliyet tacını giymesine karşı çıkan Outremer'deki hizbi en açık şekilde ortaya koymaktadır.

Buna karşılık, anonim *De Expugnatione Terrae Sanctae per Saladinum*'da, Balian, Raymond ve diğerlerinin Hıttin'deki savaş alanından kaçışı olumsuz bir şekilde biçimde anlatılırken tarikatlardan övgüyle bahsedilir. Yine de eserde Raymond ılımlı bir şekilde tarif edilir ve savaş arifesinde bilge bir danışman portresi çizilir. Yazarının Raymond'un maiyetindeki bir İngiliz olması kuvvetle muhtemeldir. *Expugnatione* Kudüs kuşatmasına bizzat şahit olan biri tarafından yazılmıştır, Balian'ın bizzat Selahaddin tarafından şehre gönderildiğinin altını çizerek görevinin şehir sakinlerini teslim olmaya ikna etmek olduğu şüphesini ekmektedir.

Bir başka eser, *Itinerarium Regis Ricardi*, büyük olasılıkla bir İngiliz Tapınak Şövalyesi tarafından tutulan kayıp bir günlüğe dayanmaktadır ve yazar tarikatlara yönelik tüm suçlamaları reddeder. Eserde Tapınakçıların Üstad-ı Azamı Gérard de Ridefort'un eylemleri aceleci olmaktan uzak resmedilir, tersine Müslümanlarla uzlaşmayı reddetme konusunda tutarlı bir adam olarak övülür. *Itinerarium*, Hıttin'deki felaketten Trabluslu Raymond'u sorumlu tutar, Kont Selahaddin ile gizli bir anlaşma içinde olduğu için orduyu tuzağa çekmiştir. Raymond'a yöneltilen bu ihanet suçlaması, kralı ve bayraktarlığını yaptığı hizipleri Kudüs'ün kaybedilmesinin sorumluluğundan kurtarmaktadır. Müslüman tarafında ise Selahaddin'in sekreteri İmadüddin'in anlattıkları güvenilirdir; kendisi olayların tam ortasında yer alan bir görgü tanığıydı ama Frankların iç çekişmeleri hakkında çok az şey biliyordu.

Selahaddin Kudüs'ü Zapt Ediyor

Kutsal Toprakları Müslüman istilasına karşı savunmak için kasabalar, şehirler ve kaleler boşaltılmıştı. Şimdi, Hıttin Muharebesi'nden sonra Outremer, Selahaddin'e karşı neredeyse tamamen savunmasız kalmıştı. Akka 10 Temmuz'da savaşmadan teslim oldu, onu 29'unda Sayda izledi, Beyrut 6 Ağustos'ta teslim oldu. Yafa teslim olmayı reddetmişti; temmuz ayında şiddetli bir taarruzla ele geçirildi ve tüm nüfusu kılıçtan geçirildi ya da Halep'in köle pazarlarına ve haremlerine gönderildi. Aşkelon kısa bir süre direniş gösterdi ama 4 Eylül'de teslim oldu. Birkaç gün sonra Selahaddin Gérard de Ridefort'u Gazze surlarına getirdi ve ona içerideki Tapınakçılara teslim olmalarını söyletti, onlar da Üstad-ı Azamlarına itaat ederek hemen teslim oldular. Güneyde sadece Sur direniyordu; kuzeyde Trablus, Tortosa ve Antakya vardı ve onlarla daha sonra ilgilenilebilirdi. Selahaddin'in öncelikli hedefi Kudüs'ü almaktı.

Mülteciler Kudüs'e akın ediyordu, ancak erkekler arasında çok az savaşçı vardı ve her erkeğe karşılık elli kadın ve çocuk olduğu söyleniyordu. Patrik Herakleios, askeri tarikatların ileri gelenleriyle birlikte şehrin savunmasını hazırlamaya çalıştı, ancak Balian d'Ibelin ortaya çıkana kadar Kudüs bir liderden yoksundu. Hıttin'den sonra karısı ve çocukları surların içine sığınmış ve Balian onları Sur'a götürmek için Kudüs'e gelmişti. Ancak kent halkı kalması için yalvarınca Balian, Kudüs'ü Selahaddin'in saldırısına karşı hazırlama görevini kabul etti. En acil ihtiyaç moralleri yükseltmekti; şehirde sadece iki şövalye kalmıştı, bu yüzden Balian on altı yaşından büyük soylu çocuklarını ve ayrıca otuz burjuvayı şövalye yaptı. Savunmayı finanse etmek için kraliyet hazinesine el koydu ve hatta Kutsal Kabir Kilisesi'nin kubbesindeki gümüş kaplamaları bile söktürdü. Müslümanlar gelmeden önce tüm erzakı toplamak için çevre bölgelere ekipler gönderdi ve eli silah tutan tüm erkekleri silah altına aldı.

20 Eylül'de Selahaddin şehrin dışına ordugah kurdu. Mescid-i Aksa'nın yerini sordu ve oraya giden en kısa hangisi olduğunu sordu, bunun aynı zamanda cennete giden en kısa yol olduğunu söyledi. Ardından lağımcılarını, seksen sekiz yıl önce Godefroy de Bouillon'un

Kudüs'e girdiği kuzey surlarının o kesiminin altına lağım kazmaya gönderdi. 29 Eylül'de surlarda büyük bir gedik açılmıştı, surlar inatla savunuluyordu ama Selahaddin'in ordularının direnişi ezmesi an meselesiydi. Balian, Patriğin de desteğini alarak anlaşma zemini aramaya karar verdi ve 30 Eylül'de Selahaddin'in çadırına gitti.

Selahaddin anlaşmaya yanaşmıyordu. Maiyetindeki din adamları ona Kudüs'ün ancak Hıristiyan kanıyla temizlenebileceğini söylemişti ve bu yüzden Kudüs'ü kılıçla almaya yemin etmişti; ancak kayıtsız şartsız teslim olurlarsa sözünden dönebilirdi. Ancak Balian, kendilerine onurlu teslim koşulları sunulmadığı takdirde, çaresizlik içindeki savunucuların kentteki her şeyi yakacakları uyarısında bulundu: "Oğullarımızı ve kızlarımızı öldüreceğiz, şehri ateşe vereceğiz, Tapınağı ve sizin kutsal mabetlerinizi yerle bir edeceğiz." Selahaddin, Kudüs'teki 20.000 Hıristiyan'ın, her erkek için on, her kadın için beş ve yedi yaşından küçük her erkek çocuk için bir dinar ödemeleri halinde şehri terk etmelerine razı oldu. Ancak şehirdeki en yoksul kesim bu fidyeyi ödeyemeyecekti, Balian bunların içinden 7000 kişinin serbest bırakılması için krallık hazinesinden 30.000 dinar ödedi.

Tapınak Dağı'na Yeniden Bakmak

İslami takvime göre Recep ayının yirmi yedinci günü ve Muhammed Peygamber'in Mirac Yolculuğu'nun yıldönümü olan 2 Ekim 1187'de Müslümanlar Kudüs'ü yeniden işgal etti. Tapınak Dağı Selahaddin'e teslim edildi ve Tapınak Şövalyeleri El Aksa Camii'ndeki karargâhlarından çıkarıldı. Haçlılar tarafından Kubbetü's-Sahra'ya dikilen haç, Selahaddin'in ordusu ve Frank halkının gözleri önünde aşağı atıldı. Haç düştüğünde Hıristiyanlardan büyük bir feryat yükselirken, Müslümanlar da onu iki gün boyunca şehrin sokaklarında sürükleyerek ve sopalarla döverek "Allah büyüktür" diye haykırdılar.

Zaferin ilk coşkusunu sonraki bir hafta boyunca, Tapınakçılar tarafından Tapınak Dağı'na inşa edilen birçok yapının ve El Aksa Camii'nde yapılan değişikliklerin yıkılması izledi. Selahaddin bu çalışmalara bizzat nezaret ederek El Aksa Camii ve Kubbetü's-Sahra'nın

eski İslami hüviyetine kavuşturulmasını sağladı. Son olarak her iki binadan da Hıristiyanların kirlerini arındırmak için gül suyu serpildi. 9 Ekim'de Halep kadısı Selahaddin'in zaferini Ömer'in şehri fethi ve Hz. Muhammed'in Mekkelilere karşı Bedir'de ve Yahudilerin Arap yarımadasından sürülmesine yol açan Hayber'deki savaşlarına kadar uzanan diğer Müslüman zaferleriyle karşılaştırdığı bir hutbeyi verdi, El Aksa Camii'nde Cuma namazı için toplanan kalabalık cemaate Selahaddin de katılmıştı. "Kudüs," diye devam etti Kadı Müslümanlara hitaben, "babanız İbrahim'in evi, peygamberinizin göğe yükseldiği yer, peygamberlerin mezarlığı ve vahiylerin indiği yerdir. Burası insanların yeniden diriltileceği topraklardır ve Allah'ın Kur'an'da bahsettiği Kutsal Topraklar'dadır."

Kudüs'ten biri köleliğe, diğeri özgürlüğe giden iki büyük Hıristiyan mülteci kafilesi yola düşmüştü. Fidyeyle kurtarılan mülteciler daha sonra üç grup halinde toplandılar. Balian ve Patrik Herakleios bir grubun sorumluluğunu üstlendi, bir diğeri Hospital Şövalyeleri'nin, üçüncüsü de Tapınakçıların nezaretine verildi. Kudüs'e ve Tapınak Dağı'nın tepesine son bir kez baktıktan sonra mülteciler sahile götürüldü ve burada Antakya, Sur ve Trablus arasında dağıtıldılar.

Kudüs Krallığı, hiçbir feodal monarşinin gücünü yitirmeden altından kalkamayacağı bir hezimete uğramıştı. Ancak askeri tarikatlar, askeri görevleri ve dış finansmanları sayesinde eskisinden daha önemli ve bağımsız hale geldiler. Bu durum özellikle, tek amaçları Kudüs'ü ve Kutsal Toprakları korumak, savunmak ve şimdi de yeniden kazanmak olan Tapınakçılar için geçerliydi.

Direniş

Düşmanlıktan Gelen Güç

Hıttin'deki yenilgi ve Kudüs'ün kaybı Haçlı davasını küçültmedi; tam tersine Haçlı ruhu felaketlerle büyüdü ve yeni bir coşkuyla körüklendi. Selahaddin 1187'de Hıristiyan limanlarını ve Kudüs'ü ele geçirdikten sonra dikkatini kuzey Suriye'ye çevirdi. 1188'deki seferi sırasında birbiri ardına kalelere saldırdı ve Lazkiye şehrini aldı. Ancak Margat ve Krak des chevaliers gibi önemli Hospital kaleleri ile Tapınakçıların müstahkem Tortosa şehri ve Safita'daki Chastel Blanc kaleleri önünde başarısızlığa uğradı. Outremer her zamankinden daha fazla kalelere ve onları yöneten askeri tarikatlara bel bağlıyordu ve tarikatların gücü artmıştı. Gerçekten de Tapınakçılar tarihlerinin hiçbir döneminde, Kutsal Topraklar'daki neredeyse her şeyin Selahaddin'e kaybedilmesinden sonraki yüzyıldaki kadar güç kazanmamışlardı.

Batı, Kudüs'ün kaybını şokla karşıladı ve 1190'da Üçüncü Haçlı Seferi'ni başlatarak karşılık verdi. Kayda değer bir dizi zaferden sonra önce Fransa Kralı II. Philippe ve İngiltere Kralı "Aslan Yürekli" lakaplı I. Richard Temmuz 1191'de Akka'yı geri aldılar ve ardından Richard, Eylül 1191'de Arsuf'ta askeri tarikatların başrol oynadığı

kıyasıya bir muharebede Selahaddin'i yendikten sonra Yafa ve Aşkelon'u da ele geçirdi. Aslan Yürekli Richard Kudüs yakınlarına kadar yürüdü ama hem Tapınak hem de Hospital Üstad-ı Azamlarından, şehri alsa bile iç bölgeleri kontrol etmeden, özellikle de ordusu Outremer'den ayrıldıktan sonra şehri elinde tutamayacağı tavsiyesini aldı. Richard tavsiyelerine kulak verdi ve savaşı devam ettirmek yerine Selahaddin'le bir anlaşmaya vardı. Franklar Aşkelon surlarını yıkacak, Selahaddin ise kıyı boyunca uzanan Hıristiyan mevzilerini tanıyacaktı; Hıristiyan ve Müslümanlara birbirlerinin topraklarında serbestçe dolaşabilecek ve Hıristiyan hacıların Kudüs'ü ve diğer kutsal yerleri ziyaret etmelerine izin verilecekti.

Yeniden kurulan Haçlı devletleri isim ve sayı olarak eskisi gibiydi ama sınırları küçülmüştü. Başkenti Tapınakçıların yeni karargâhları haline getirdikleri Akka'da olmasına rağmen Kudüs Krallığı varlığını sürdürüyordu. Kuzeyde Trablus Kontluğu vardı. Ancak Müslümanlar Lazkiye çevresindeki Suriye kıyılarının kontrolünü bir süre daha ellerinde tuttular ve bu nedenle daha kuzeydeki Antakya Prensliği artık diğer Haçlı devletlerine sınırdaş değildi. Yine de Richard'ın büyük ölçüde Tapınakçılara güvendiği Üçüncü Haçlı Seferi, Kutsal Toprakları Hıristiyanlar için kurtarmış ve Frankların makûs talihlerini tersine çevirme yolunda uzun bir yol kat etmişti. Kral Richard Tapınakçıların refakatinde 1192'de Kutsal Toprakları terk etti ve ertesi yıl Selahaddin öldü. Outremer'de barış hüküm sürüyordu e yakın gelecek güvende görünüyordu.

Aslan Yürekli Richard ve Tapınakçılar

Selahaddin'e esir düşen ve 1187'de serbest bırakılan Tapınakçıların Üstad-ı Azamı Gérard de Ridefort, Itinerarium Regis Ricardi adlı vakayinamenin dayandığı kayıp kroniğin yazarı İngiliz şövalyesinden son bir övgü daha almıştı. Kronik, Gérard'ın 1189'da Akka'yı geri almak için yapılan başarısız bir hücum sırasında öldüğünü kaydeder ve Üstad-ı Azam'ın "pek çok savaşta hak ettiği" şehitlik tacı ile şereflendiğini söyler. Kayıp kronik,

büyük olasılıkla Üçüncü Haçlı Seferi sırasında İngiltere Kralı I. Richard'a hizmet eden bir Tapınakçı tarafından yazılmıştır. Her halükarda, yeni haçlı seferi Tapınakçıların İngiliz kralıyla yakın münasebetini işaret ediyordu.

Robert de Sablé 1191'de, vasalı olduğu Kral Richard'ın nüfuzu sayesinde Tapınak Şövalyeleri Üstad-ı Azamı oldu. Richard Kutsal Topraklara giderken Kıbrıs'ı Bizanslılardan almak için mola vermişti, ancak elinde tutacak imkânlardan yoksun olduğu için adayı Tapınakçılara sattı; bu işlem muhtemelen Robert de Sablé ile kral arasında önceden mevcut yakın bağ sayesinde gerçekleşmişti. Adaya daha fazla kaynak ayırmış olsalardı Tapınakçıların tüm geleceği farklı olabilirdi, ancak Kıbrıs'a sadece yirmi şövalye ve yüz kadar da silahlı adam yerleştirdiler. Bu da adayı korumak için yetersizdi ve bu yüzden adayı Richard'a geri verdiler. Tapınakçılar kendilerine ait bir ülkeye sahip olsalardı, 1309'da Rodos'ta kendi

Aslan Yürekli Richard Kutsal Topraklar'dan yola çıkarken. Kral, müttefikleri Tapınakçılarla birlikte Arsuf'ta Selahaddin'i büyük bir yenilgiye uğratmış ve Outremer'de Haçlıların talihini tersine çevirmişti.

bağımsız devletlerini kuran Hospital Şövalyelerinin başarısına öncülük edebilirlerdi. Oysa bunun yerine Tapınakçıların serveti Kutsal Topraklara bağlı kaldı ve Kutsal Topraklar düştükten kısa bir süre sonra Tapınakçılar da düştü.

Öte yandan, Tapınakçılar Aslan Yürekli Richard için çok değerliydiler. 7 Eylül 1191'de Arsuf Muharebesi'nde Selahaddin'e karşı kazandığı büyük zaferde onların kararlılığından ve disiplininden hiç olmadığı kadar medet ummuştu. Richard Akka'dan sahil boyunca güneye doğru ilerlerken, ordusu Selahaddin'in Türk süvarilerinin kanattan yaptıkları taarruzlara karşı savunmasızdı. Tapınakçılar ve Hospital Şövalyeleri Türkleri geri püskürttü ve Hıristiyan kolunun bütünlüğü korundu Tapınakçılar İkinci Haçlı Seferi sırasında Küçük Asya'daki yürüyüşü sırasında VII. Louis'nin ordusu için de benzer bir rol oynamışlardı.

Richard savaş alanında Tapınakçıları ordusunun ön saflarına, Hospital Şövalyelerini ise arka saflara yerleştirmişti. Richard'ın planı, Selahaddin'in kuvvetleri saldırı sırasında kendilerini yıpratırken ordusunun geri adım atmamasıydı. Taarruz hafif silahlı siyahî ve Bedevi piyadelerin dalga dalga Hıristiyan hatlarına hücum etmesiyle başlayıp, palalarını ve baltalarını savuran Türk atlılarının hücumuyla devam etti. Şövalyeler yine de mevzilerini korudular, Richard Müslüman hücumunun zayıflama belirtileri göstereceği anı bekledi. Tapınakçılar üzerlerine gelen tüm saldırılara direndiler. Önce Hospital Şövalyeleri safları bozdu; saldırılara daha fazla dayanamayarak atlarını düşmanın üzerine sürdüler, ardından tüm ordu onları izledi. Richard'ın süvarileri naralar atarak ilerlediğinde ve kralın kendisi de merkezde düzeni sağlayıp savaşın komutasını bizzat ele aldığında, savaşı yakındaki bir tepeden izleyen Selahaddin'in sekreteri İmadüddin'in manzaranın ihtişamı karşısında nefesi kesilmişti. Arsuf, Franklar için muazzam bir moral zaferiyken, Selahaddin halkının önünde küçük düşmüştü; Hıttin Muharebesi'nden sonra katlettiği Tapınakçılar için küçük çaplı bir intikam olmuştu. Bu zafer aynı zamanda Kudüs Krallığı'nı da kısmen yeniden diriltti.

Yeniden Kudüs

Selahaddin'in ölümünden sonra imparatorluğu parçalandı; hanedanındaki rakip hizipler, Eyyubiler (Selahaddin'in babasının adı Eyyûb'den gelmektedir) Kahire ve Şam'da hüküm sürüyordu fakat geri kalan tüm topraklar kaybedildi. Outremer ile Müslüman güçler arasında zaman zaman çatışmalar yaşansa da ilişkiler sık sık tekrarlanan ateşkeslere göre düzenlenirken, Batı'da Müslüman Doğu'ya karşı Haçlı seferleri düzenleme hevesi bir süreliğine azalmıştı. Nihayetinde Kudüs'ü geri almak amacıyla Mısır'a karşı başlatılan Dördüncü Haçlı Seferi, gemileri tedarik eden Venedikliler tarafından 1204'te yağmalanan Konstantinopolis'e yönlendirildi ve Latin Hıristiyanlar, Bizanslılar 1261'de şehirlerini yeniden ele geçirene dek Ortodoks Hıristiyan İmparatorların yönetiminin yerini aldı. Daha önce gördüğümüz gibi, Fransa ve Papalık 1209'da Catharlara karşı Albililer Haçlı Seferi başlatıldığında da düşmanı içeride aramıştı. Bu haçlı seferlerinin hiçbiri Outremer'in konumunu iyileştirmedi.

Kudüs'ü geri almayı yeniden gündemine alan Papalık, 1217'de Beşinci Haçlı Seferi'ni başlattı, ancak bunu yapmanın yolu Mısır'a saldırmaktı. Tapınakçılar bu yeni Haçlı Seferi'ne başından beri katılmışlardı; Paris'teki Tapınak hazinedarı seferi finanse edecek bağışları denetliyordu. Macaristan Kralı András ve Avusturya Dükü Leopold'un emrindeki kuvvetlere, Kudüs Kralı Jean de Brienne'in emrindeki Tapınakçılar, Hospital ve Töton Şövalyeleri de katıldı. Bu son tarikat Üçüncü Haçlı Seferi'ne katılmış olan Almanlar tarafından Tapınak Şövalyeleri çizgisinde kurulmuş yeni bir askeri tarikattı.

Bu karma ordu içinde göze çarpan tek bir lider olmadığından, Beşinci Haçlı Seferi askeri deneyimi olmayan Papalık elçisi Pelagius'un komutası altına verildi. Yine de, 1219 yılının başlarında Haçlılar Nil Deltası'ndaki Dimyat limanını ele geçirdiler; bu büyük ölçüde, sadece at sırtında takdire şayan bir şekilde savaşmakla kalmayıp, mühendislik ve taktik becerilerini Outremer'in kurak koşullarından Delta'nın sulak arazisine uyarlayarak gemilere komuta eden ve zaferi kazanmak için yüzer dubalar inşa eden Tapınakçılar sayesinde mümkün oldu.

Dimyat'ın kaybı Mısır Sultanı Selahaddin'in yeğeni el-Kamil'i o kadar öfkelendirdi ki, şehre karşılık Kudüs'ü takas etmeyi teklif etti. Ancak Tapınakçılar Üstad-ı Azamı Ürdün'ün ötesindeki toprakları kontrol etmeden Kudüs'ün elde tutulamayacağını savununca Haçlılar teklifi reddederek Mısır'daki seferlerine devam ettiler. Bu arada Kutsal Roma İmparatoru II. Friedrich komutasındaki bir başka ordunun Dimyat'a varmasını bekliyorlardı. Bu ordu gelmemesine rağmen, Papalık elçisi Pelagius sabırsızlıkla Haçlıları Nil'den yukarı, Kahire yönünde ilerlemeye teşvik etti. Deneyimli bir liderin komutası altında birleşen Beşinci Haçlı Seferi başarılı olabilirdi. Ancak el-Kamil Mansûre'de Haçlıların arkasını kesti, sulama kanallarının bent kapaklarını açtı ve orduyu sular altında bırakarak teslim olmalarını sağladı. Pelagius 1221'de Kudüs yerine Mısır'ı derhal boşaltıp Akka'ya dönen Haçlıların hayatını kurtarmak için Dimyat'tan vazgeçmeyi kabul etti.

Friedrich sonunda Doğu'ya geldi, ancak birkaç yıl gecikmiş, Roma Kilisesi ile açıkça kavgalı olduğu zaman varmıştı. 1212'de Frankfurt'ta Kutsal Roma İmparatoru olarak taç giyen Friedrich aynı zamanda hem Almanya hem de Sicilya Kralı'ydı. İmparatorluğunu Sicilya sarayındaki Norman, Bizans, Yahudi ve Arap maiyetin tesirinde yetiştiği Palermo'dan yönetmeyi tercih ediyordu. Almanca, İtalyanca, Fransızca, Latince, Yunanca ve Arapça öğrenmiş, matematik, felsefe, doğa tarihi, tıp ve mimarlık öğrencisi olmasının yanı sıra yetenekli bir şairdi. Bu başarılar ona geniş bir ufuk, son derece kültürlü zihin yapısı ve *Stupor Mundi* (Dünya Harikası) unvanını kazandırarak kendine özgü karakterine katkıda bulunmuştu. Ancak bunlar aynı zamanda kuşku da yaratıyordu. Friedrich'in Tanrı'ya inanmadığı, İsa'nın bakire doğumuyla alay ettiği ve Muhammed, İsa ve Musa'yı "dünyanın üç sahtekârı ya da düzenbazı" olarak tanımladığı söylentileri yayıldı.

Bu, Roma'daki Papalığın kara propagandası olabilirdi; Papalık, Friedrich'in üstünlük iddiasından ve Roma İmparatorluğu'nu yeniden canlandıracağı yönündeki böbürlenmelerinden tedirgin olmuş ve Kilise'nin Tanrı nezdinde daha yüksek bir otoriteye sahip olduğunu söyleyerek buna karşı çıkmıştı.

Friedrich Kutsal Roma İmparatoru olarak taç giydiğinde yirmi bir yaşındaydı ve haçı alıp sefere çıkacağına yemin etmişti, ancak Beşinci Haçlı Seferi sırasında Mısır'da yoktu ve Doğu'ya gidişini defalarca erteledi. Ancak 1225 yılında, Kudüs'ün yaşlı Kralı Jean de Brienne, Akka'da kraliçe ilan ettiği on dört yaşındaki kızı Yolanda'ya bir koca bulmak için Batı'ya geldiğinde, Friedrich aradığı fırsatı yakaladı. Brindisi'de Yolanda ile evlenen Friedrich, Jean de Brienne'in krallık naibi olarak krallığı yönetebileceği sözünü tutmadı; bunun yerine Yolanda'nın kocası olarak krallık üzerinde hak iddia etti; bu hamlenin kendisini Hıristiyan dünyasının en yüce hükümdarı olarak kabul edeceğini düşünüyordu.

Friedrich 1228'de otuz altı yaşındayken nihayet Kutsal Topraklara doğru yola çıktı, ancak yolda hastalandı ve yolculuğuna devam etmeden önce bir süre İtalya'da dinlendi. Friedrich'in İtalya'daki emellerine güvensizlik duyan Papa IX. Gregorius, bunun İmparator'un Haçlı yeminini yerine getirmedeki başarısızlığının bir başka örneği olduğu bahanesiyle onu derhal aforoz etti. Friedrich nihayet Eylül ayında Akka'ya vardığında, Papa yine otoritesini ortaya koyarak onu tekrar aforoz etti, bu kez daha önceki aforozu için Papalıktan af dilemeden haçlı seferine çıkmaya kalkışmasını gerekçe göstermişti. Friedrich buna aldırmamıştı ama Outremer'deki baronlar ve din adamları, tıpkı Papa'ya bağlı Tapınakçılar ve Hospital Şövalyeleri gibi aforoz kararını ciddiye aldılar; sadece Töton Şövalyeleri Alman dostlarını desteklemek için Papa'nın gazabını göze almıştı.

Bununla birlikte, Friedrich Sicilya'dan ayrılmadan önce bile Sultan el-Kamil'le Altıncı Haçlı Seferi'nin amaçları konusunda gizli müzakerelerde bulunmuştu. Friedrich Kudüs'ü sadece kendisini Batı'daki en üstün otorite olarak tanıtmaya yarayacağı için istiyordu. El-Kamil, Friedrich'in Şam'ı ele geçirmesine yardım etmesi koşuluyla bunu yapmaya hazırdı. Ancak Friedrich Outremer'e vardığında, el-Kamil fikrini değiştirmişti. Kudüs'ü almaya kararlı olan Friedrich Mısır'a doğru bir hamle yaptı ve Kasım ayında ordusunu Akka'dan Yafa'ya doğru yola çıkardı. Tapınakçılar ve Hospital Şövalyeleri, aforoz edilmiş biri tarafından yönetilen bir Haçlı seferinin parçası gibi

görünmek istemedikleri için kafileyi bir gün geriden takip ettiler, ancak Friedrich seferi generallerinin sözde otoritesi altına alınca, tarikatlar inatlarından tamamen vazgeçip ana orduya katıldılar. Bu birlik gösterisi uzun sürmedi.

Friedrich'in ilerleyişi, Şam kuşatmasını yarıda bırakmak zorunda kalacağından el-Kamil'in korkmasına yetti ve hemen Friedrich'le on yıllık bir ateşkes ve Kudüs'ün Hıristiyanlara teslimi koşuluyla bir anlaşma yaptı. Bu ani ve beklenmedik bir sonuçtu ve Friedrich'e istediğini verdi ama Patriği ve askeri tarikatları çileden çıkardı. Kudüs'ün surları Beşinci Haçlı Seferi sırasında yıkılmıştı; o zaman Hıristiyanlara teslim edilirken savunulabilir halde olmaması amaçlanmıştı ve bu fikir şimdi de geçerliydi, çünkü anlaşmanın bir parçası da şehrin tahkimatsız kalması ve kıyıyla tek bağlantısının dar bir kara koridoru olmasıydı. Ayrıca tarikatların, Hospital Şövalyelerinin Markab ve Krak des Chevaliers, Tapınakçıların Tortosa ve Chastel Blanc gibi büyük kalelerinde herhangi bir tahkimat yapmaları da yasaklanmıştı. Üstelik Tapınak Tepesi'nin Müslümanların kontrolünde kalması ve Tapınakçıların El Aksa Camii'ndeki eski karargahlarına dönmelerinin kesinlikle yasaklanması gibi can sıkıcı bir hüküm vardı, el-Kamil bu sayede küçük düşmekten kurtuluyordu.

29 Mart 1229'da Friedrich Kutsal Kabir Kilisesi'nde Kudüs kralı olarak taç giydi. Patrik, Friedrich Kudüs'teyken kilise törenlerini yasaklayarak şehre enterdi* koymuştu ve bu yüzden ona taç giydirecek hiçbir rahip olmadığı, Tapınakçılar ve Hospital Şövalyeleri imparatordan uzak durduğu için, Friedrich Kudüs tacını kendi giymek zorunda kaldı. Genellikle Papa'nın kullandığı Tanrı'nın yeryüzündeki vekili sıfatını alan Friedrich, Töton Şövalyelerinin huzurunda krallığı, kiliseyi ve imparatorluğu savunacağına yemin etti. Daha sonra şehri gezdi ve Tapınak Dağı'na giderek serçelerin girmesine engel olmak için konduğu söylenen ahşap kafesli bir kapıdan Kubbetü's-Sahra'ya girdi. Kutsal şehri geri verdiği Papalıktaki

* Kilise hukukunda belirli kişiler veya bölgeler için kilise ayinlerinin ve hizmetlerinin yasaklanması. Bir coğrafi bölge için uygulandığında kiliseler kapatılır, mezarlık gibi kutsanmış yerlere kişiler alınmaz. Vaftiz, nikah, defin gibi işlemler durdurulur. (ç.n.)

düşmanlarına karşı duygularını gizlemeyen Friedrich, "Şimdi de Tanrı size domuzları gönderdi" dedi.

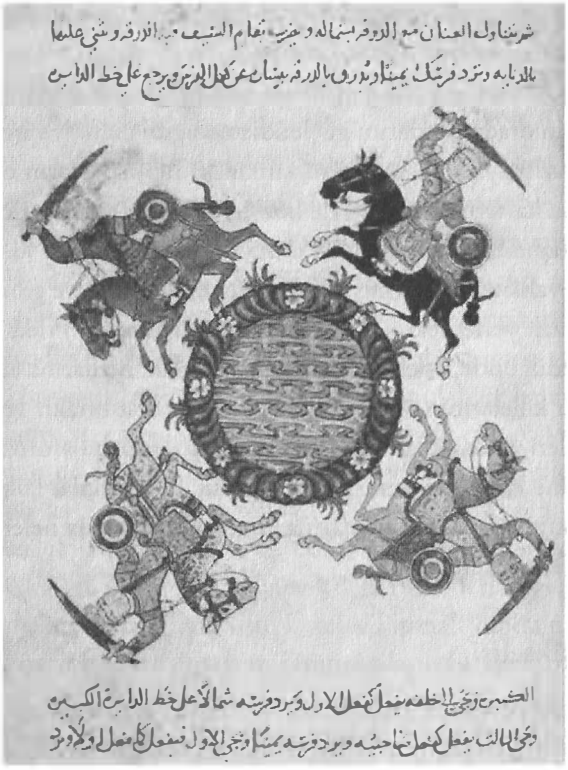
Friedrich Kudüs'te sadece iki gün kaldı. İstediğini elde etmişti ve Avrupa'ya dönüp orada iktidarını güçlendirmek gibi ciddi bir işe atılmak için sabırsızlanıyordu. Ama aynı zamanda Tapınakçıların o şehirdeyken canına kastetmelerinden de korkuyordu. İmparator ile Papa arasındaki, Tapınakçıların da dahil olduğu düşmanlığın ve kinin yoğunluğunu yansıtan bu öyküyü Sicilya, Şam ve İngiltere gibi birbirinden çok uzak yerlerdeki vakanüvisler aktarmaktadır. Friedrich Sicilya'ya döndüğünde, askeri tarikatların buradaki mallarına el koydu, Müslüman kölelerini tazminat ödemeden serbest bıraktı ve Tapınakçı biraderleri zindana attırdı. Papa onu bir kez daha aforoz etti ve Friedrich yine Papa'yı görmezden geldi. Bu, Tapınakçılar laik bir hükümdarın buyruklarına ve hırslarına engel olduklarında neler olabileceğine dair bir işaretti.

Memlûklerin Yükselişi

1239'da on yıllık ateşkes sona erdi, ancak Outremer'e yönelik görünürde bir tehdit yoktu. El-Kamil bir yıl önce ölmüştü ve Mısır farklı hizipler arasında parçalanmışken, Eyyubi hanedanının Kahire ve Dımaşk kolları arasındaki gerginlik artmıştı. Yine de Tapınakçılar, II. Friedrich'in sağlamış olduğu Outremer ve Mısır arasındaki yakınlaşmaya karşı çıkmaya devam ettiler, bunun haklı nedenleri vardı: 1243'te Kahire'ye gönderilen Tapınakçı elçiler altı ay boyunca fiilen hapis tutuldular ve Mısırlılar ateşkese uygun olarak Gazze'yi, El Halil'i ve Nablus'u hâlâ geri vermediler.

Tapınakçılar bunu yeni Mısır sultanı es-Salih Eyyûb'un Dımaşk'ı ve diğer Müslüman hükümdarları alt etmek ve sonra da Outremer'i ezmek için zaman kazandıran bir oyalama taktiği olarak gördüler.

Tapınakçıların politikası Dımaşk'a yakınlaşmaktı ve bunun bazı sonuçları oldu: Hıristiyan krallığı El Halil ve Nablus dışında Ürdün'ün batısındaki tüm toprakları müzakere yoluyla geri kazandı ve Franklara Kudüs'teki tüm eski kiliselerde Hıristiyan ayinlerini

Kalkan ve kılıç sallayan dört Memlûk, Suriye ve Mısır'da üretilmiş bir Ortaçağ at binme ve askeri talim rehberini süslüyor

kutlamaları, Müslümanları Tapınak Dağı'ndan çıkarmaları ve el-Aksa Camii ile Kubbetü's-Sahra'yı Hıristiyanların kullanımına yeniden açmaları için serbestlik tanındı.

Tapınakçılar 1244 baharında Kahire ile Dımaşk arasında yeniden savaş patlak verdiğinde, Outremer baronlarını Dımaşk hükümdarı İsmail'in yanında savaşmaya ikna ettiler. Bu ittifak, Humus'un Müslüman emiri el-Mansur İbrahim'in Akka'yı ziyareti ve İsmail adına, Salih Eyyûb yenildiğinde Franklara Mısır'dan pay vermeyi teklif etmesiyle iyice pekişti. Kahire'de süre giden hizipçilik, Salih'in düzenli orduya güvenemeyeceği anlamına geliyordu, ancak çok sayıda Memlûk satın alarak bunun üstesinden gelmek için adımlar atmıştı.

Bu köle askerler çoğunlukla Güney Rusya bozkırlarından gelen Kıpçak Türkleriydi; satın alınıp eğitildikten ve İslami benimsedikten

sonra el-Salih'in güçlü özel ordusu oldular. Salih ayrıca Moğolların yayılmasıyla Maveraünnehir'den, İran ve Afganistan'ın bazı bölgelerinden sürülen ve o zamanlar Urfa'da bulunan vahşi paralı askerler olan Harezmli Türklerin yardımını da satın almıştı. Haziran ayında on iki bin kişilik Harezmli atlı güneye, Suriye'ye doğru ilerledi ama Şam'ın yüksek surları onları caydırdı. Celile'ye doğru ilerlediler, Taberiye'yi ele geçirdiler ve 11 Temmuz'da Kudüs'ün zayıf savunmasını yararak kaleye kaçamayan herkesi vahşice katlettiler. Altı hafta sonra savunmacılar kıyıya güvenli geçiş sözü alarak ortaya çıktılar. Garnizon, altı bin erkek, kadın ve çocuktan oluşan tüm Hıristiyan nüfusla birlikte şehri terk etti ama Harezmliler sözlerini bozup onları kılıçtan geçirdiler, sadece üç yüz kişi Yafa'ya ulaşabildi. Harezmliler ayrıca Kutsal Kabir Kilisesi'ni yağmaladılar, Kudüs Krallarının kemiklerini mezarlarından çıkardılar, burayı ateşe verdiler ve şehrin diğer tüm kiliselerini yaktılar, evleri ve dükkânları yağmaladılar, ardından Gazze'deki el-Salih'in Memlûk ordusuna katılmak üzere arkalarında enkazı tüten bir Kudüs bıraktılar.

Memlûkler

On dördüncü yüzyılda yaşayan Kuzey Afrikalı tarihçi İbn Haldun'un gözünden Memlûkler:

Allah'ın lütfudur ki, ölmekte olan nefesini canlandırarak ve Mısır topraklarındaki Müslümanların birliğini yeniden sağlayıp düzeni koruyarak İslam'ın duvarlarını savundu ve hak dini kurtardı. Bunu, Müslümanlara, bu Türk ulusundan ve onun büyük ve sayısız kabilesi arasından, onları savunacak önderler ve Savaş Evi'nden İslam Evi'ne kölelik yönetimi altında getirilen ve kendi içinde ilahi bir nimet gizleyen son derece sadık yardımcılar göndererek yaptı. Kölelik sayesinde yüceliği ve bereketi öğrendiler ve ilahi takdirden nasiplendiler; kölelik sayesinde iyileştiler, gerçek müminlerin sağlam kararlılığıyla ve henüz bayağı doğa ile lekelenmemiş, dünyevi zevklerin pisliğine bulaşmamış, medeni yaşamın yollarında kirlenmemiş ve lüksün bolluğu ile kırılmamış şevkleriyle Müslüman dinine girerler. Köle tüccarları

onları gruplar halinde Mısır'a getirirler, tıpkı su içmeye giden kum keklikleri gibi ve devlet memurlarının onları incelemeleri için sergiler ve onlar için fiyat biçerler... Böylece, bir alım diğerini ve nesil nesli takip eder ve İslam onlar aracılığıyla elde ettiği faydadan memnun olur ve krallığın dalları gençliğin tazeliğiyle serpilir.

Bernard Lewis, *Islam from the Prophet Muhammed to the Capture of Constantinople*, Oxford University Press, 1987

La Forbie Felaketi ve Yedinci Haçlı Seferi

Outremer'deki kalelere dağılmış olan Frank kuvvetleri Akka'da toplandı. Hıttin'den beri böylesine büyük bir Hıristiyan ordusu savaş meydanına sürülmemişti; orduda 300'den fazla Tapınak Şövalyesi, en az 300 Hospital Şövalyesi, Töton Şövalyeleri ve 600 laik şövalyenin yanı sıra bunlarla orantılı sayıda sergeant ve piyade bulunuyordu. Bunlara el-Mansur İbrahim komutasındaki Şamlı müttefiklerinin gönderdiği hafif piyadeler ve bir Bedevi süvari birliği de eklenmişti.

17 Ekim 1244'te bu Hıristiyan-Müslüman koalisyon ordusu, Gazze'nin dışında, La Forbie denilen yerde kumlu bir düzlükte Memlûkler ve Harezmlilerden oluşan seçkin çekirdeği ile daha küçük Mısır ordusunun karşısına çıktı. Franklar ve müttefikleri taarruza geçtiler fakat Mısırlılar Memlûk generali Baybars'ın komutası altında saflarını ve Franklar yerlerinde çakılı kalırken, Harezmliler el-Mansur İbrahim'in kuvvetlerinin kanadını yardılar. Dımaşk kuvvetleri geri dönüp kaçtı; Franklar cesurca savaştı ama birkaç saat sonra tüm orduları imha edildi. Savaşta aralarında 260 ila 300 Tapınakçının da bulunduğu en az 5000 Frank ölürken, 800'den fazla Hıristiyan esir alındı ve Mısır'da köle olarak satıldı. Esirler arasında kendisinden bir daha hiç haber alınamayan Tapınak Üstad-ı Azamı da bulunuyordu. Bu felaket ancak Hıttin'le kıyaslanabilirdi ve ertesi yıl Dımaşk el-Salih'in eline geçtiğinde, Outremer için zaman tükenmiş görünüyordu.

Outremer'e yardım, daha sonra ister Müslüman ister Cathar olsun, Katolik inancın düşmanlarına karşı dur durak bilmeden savaşması sayesinde Aziz Louis olarak anılacak olan Fransa Kralı IX. Louis'nin liderliğindeki yedinci Haçlı Seferi şeklinde geldi. Catharlar nihayet Louis'nin hükümdarlığı sırasında dize getirilmişlerdi ve kazığa bağlanıp yakılmışlardı. 1249 yazında, Kahire'deki Eyyubi rejimini devirmek amacıyla Fransız ordusuyla Nil deltasındaki liman şehri Dimyat'a çıkarma yaptı. El-Salih Eyyub kanserle boğuşuyordu ve Kasım ayında öldüğünde karısı Şecerüddür Sultanın cesedini sakladı ve sultanın emirlerini Baybars liderliğindeki Memlük köle birliklerinden oluşan ordusuna iletiyormuş gibi yaparak morali yüksek tuttu.

Şubat 1250'de Fransızlar Delta üzerinden Kahire'ye doğru ilerlediler ama kralın kardeşi Artois Kontu'nun aceleciliği yüzünden

IX. Louis'nin 1250'de Mansure'de felaketle sonuçlanan Mısır işgalini gösteren on beşinci yüzyıl tablosu, yalnızca Tapınakçılar 280 şövalye kaybetmişti

Mansure'de ağır kayıplar verdiler. Kont Artois Haçlı şövalyelerini şehre hücum etmeye teşvik etmiş, ancak saldırganlar dar sokaklarda kapana kısılmışlardı; tek başlarına Tapınakçılar 280 şövalye kaybetmişlerdi ki bu La Forbie'den hemen sonra can alıcı bir darbeydi. Bunu iki tarafın da yenişemediği bir açmaz izledi ve Haçlılar iskorbüt ve veba salgını yüzünden zayıf düştüler. Nisan ayında geri çekildiler ama Memlûkler ricat halindeki orduyu kovalayıp Kral Louis'nin kendisiyle birlikte esir aldılar ve ancak çok büyük bir fidye ödendikten sonra serbest bırakıldılar. Haçlı seferine katılanlara bankerlik yapan Tapınakçılar açıkta bir hazine gemisi olduğu halde katkıda bulunmayı reddetmişlerdi.

Aynı yıl Şecerüddür kendini açıkça sultan ilan etti ve veraset iddiasını, babasının ölmüş olmasına rağmen, es-Salih'e bir erkek çocuk doğurmuş olmasına dayandırdı. Abbasi halifesi onu tanımayı reddedince, Memlük köle savaşçılarından Aybek'le evlendi ve onun yerine hüküm sürdü, ardından 1257'de onun başka bir kadına ilgi gösterdiğinden şüphelenince onu öldürdü. Salih tarafından köle olarak satın alınan, ardından cariyelerinden biri haline getirilen Şecerüddür, sonunda onun karısı olmuş ve Kleopatra'dan bu yana Mısır'ın ilk ve son kadın hükümdarı olmuştu. Cesareti ve becerisi sayesinde Mısır'ı yedinci Haçlı Seferi'nden kurtarmıştı, ancak Eyyubi soyunun sonuncusu olduğunu kanıtladı. Aybek'in taraftarları onu öldürdüler ve çıplak bedenini köpeklerin yemesi için Kahire Kalesi'nin duvarından aşağı attılar. Memlûkler daha sonra ilk sultanları Kutuz'un şahsında Mısır'ın efendisi haline geldiler.

Ancak Memlûkleri Doğu ve Batı'daki kâfirlere karşı İslam'ın meşru savunucuları haline getiren, Moğolların Orta Doğu'yu istila etmesinin yarattığı şok oldu. Şubat 1258'de Cengiz Han'ın torunu Hülagu önderliğindeki Moğollar Bağdat'ı ele geçirdi, Abbasi halifesini öldürdü, ardından şehri yağmaladı ve yakıp yıktı. Ocak 1260'ta Halep'i aldılar ve mart ayında Şam düştü. Moğollar durdurulamaz gibi görünüyordu. Franklar batıya acil mektuplar göndererek yardım istediler; bir Tapınak Şövalyesi'nin Londra'ya gönderdiği mesajda, "dünyaya korkunç bir yok oluşun hızla geleceği" yazıyordu.

Ancak tehdide karşılık veren Memlûkler oldu. O yaz Moğol elçileri Mısır'ın teslimini talep etmek üzere Kahire'ye geldiklerinde, kendilerinden daha vahşi bir düşmanla karşılaştılar; Kutuz onları oracıkta öldürttü. Ve Eylül ayında, Hıristiyan topraklarından geçmelerine izin verildikten sonra, Kutuz komutasındaki bir Memlûk ordusu Nasıra'nın güneydoğusundaki Ayn Calut Muharebesi'nde Moğolları şaşırtıcı bir yenilgiye uğrattı.

Ancak Memlûkler arasında zafer, başarının garantisi değildi ve bir ay sonra Kutuz, aralarında El Salih'in La Forbie'deki generali olan ve daha sonra sultanlık tahtına oturan Baybars'ın da bulunduğu bir grup kıskanç Memlûk dostu tarafından öldürüldü. Suriye ve Mısır'ın Baybars'ın hakimiyeti altına girmesiyle Outremer kuşatıldı ve Franklar dünyanın en zorlu savaş makinelerinden biriyle karşı karşıya kaldı.

Tanrı Tarafından Terk Ediliş

Ortaçağ Hıristiyanları Tanrı'nın hükmünün tarih aracılığıyla açığa çıktığına ve genellikle bir savaşın sonucunu belirleyerek iradesini ilan ettiğine inanıyorlardı. Aziz Bernard'ın Yeni Şövalyeliğe Övgü adlı methiyesinde yazdığı üzere, bir Tapınak Şövalyesi Mesih'in şövalyesiydi ve "kötülerin cezalandırılması ve haklının savunulması için Tanrı'nın aracıydı" Savaşta alınan bir yenilgi, Hıristiyanların bir günahın bedelini ödedikleri anlamına geliyordu. Günah çıkarma, dua ve kefaret ruhlarını temizleyecek ve nihai zafere götürecekti. Ancak Hıristiyanlar Kutsal Topraklar'da tekrarlanan yenilgilerden ne anlam çıkarmalıydı? Baybars 1265'te Sezariye ve Hayfa'yı ele geçirdikten sonra, Tapınakçı ozan Provencelı Bonomel şu şarkıyı söylemişti: " "Bu yüzden her kim ki Türklerle savaşır, zır delidir. Zira İsa Mesih onlara ilişmez. Söylemesi esef verse de Frankları, Moğolları, Ermenileri ve Persleri dize getirdiler ve getirecekler. Bir zamanlar tetikte bekleyen Tanrı uykudayken, Bafomet kudretini gösterdiği ve Melicadefer'i

muzaffer kıldığı için her gün yeniliyoruz."* Bir başka Provenceli ozan, Tanrı ve Meryem Ana, Hıristiyan askerlerin öldürülmesini istediği için Müslüman olacağını yazmıştır. Yenilgiler devam ettikçe, Müslümanların zaferlerini Hıristiyanların genelinin günahlarına bağlamak imkansız hale geldi ve askeri tarikatlar, bilhassa da Tapınakçılar giderek artan bir şekilde hayal kırıklığına uğramış Hıristiyan dünyasının şüphesini ve kızgınlığını üzerlerine çektiler.

Kutsal Toprakların Savunması İçin Tapınakçıların Planları

Baybars bir dizi yıkıcı seferle 1265'te Sezarya'yı ve Hayfa'yı, 1266'da Tapınakçıların Saphet Kalesi'ni, 1268'de Yafa'yı ve Tapınakçıların Beaufort Kalesi'ni ele geçirdikten sonra, aynı yıl kuzeydeki Antakya'ya saldırdı ve buranın sakinlerine Müslüman tarihçileri bile şok eden bir vahşetle muamele etti. Amanos dağlarındaki Tapınakçıların Bakras Kalesi artık tamamen tecrit edilmiş durumdaydı. Bakras ilk kaleleriydi ama artık Tapınakçıların burayı terk etmekten başka çaresi kalmamıştı. Tapınakçılara ait Chastel Blanc, Hospital Kalesi Krak des Chevaliers ile birlikte 1271'de teslim edildi. Baybars daha sonra Akka ile Celile Denizi arasındaki Montfort üzerine yürüdü ve burası da kısa süre içinde Töton Şövalyeleri garnizonu tarafından Müslümanlara teslim edildi.

İç kesimlerdeki tüm büyük kaleleri bir bir düşen Franklar, kalan kıyı savunmalarına, özellikle de her ikisi de güçlü bir şekilde tahkim edilmiş Akka ve Trablus'a, Tapınakçıların Selahaddin'e karşı direnen Tortosa kalesine ve Hayfa'nın güneyindeki Athlit kalesine sıkışmışlardı. Franklar ancak müstakbel İngiltere Kralı I. Edward'ın Doğu'ya yeni bir Haçlı seferi düzenlemesi ve 1272'de Baybars'ı on yıllık bir ateşkesi kabul etmeye ikna etmesiyle biraz rahatladılar.

* Ricaut Bonomel Sekizinci Haçlı Seferi sırasında Kutsal Topraklar'dadır. Şiirlerinde Papalık ve kiliseyi acımasızca eleştirmiştir. Şiirde *Melicadefer* veya *Melica de fer* (Demir Melik) ismiyle bahsedilen kişi Sultan Baybars'tır. (ç.n.)

Kudüs Krallığı'nın başkenti ve askeri tarikatların merkezi olan Akka, Outremer'deki en güçlü savunulan şehirdi. Burayı iyi tanıyan Templier de Tyr'e göre:

Tapınak kentin en güçlü yeriydi, büyük ölçüde deniz kıyısı boyunca bir kale gibi uzanıyordu. Girişinde, duvarı yirmi sekiz ayak kalınlığında olan yüksek ve güçlü bir kule vardı. Kulenin her iki yanında daha küçük birer kule bulunuyordu ve bunların her birinin üzerinde öküz büyüklüğünde yaldızlı bir aslan vardı... Diğer tarafta, Pisalılar Sokağı'nın yakınında bir kule daha vardı ve Aziz Anne Sokağı'ndaki bu kulenin yakınında, Üstad'ın sarayı olan büyük ve şaşaalı bir saray vardı. Deniz kıyısında Selahaddin'in yüz yıl önce inşa ettirdiği ve Tapınağın hazinesini içinde sakladığı eski bir kule daha yükseliyordu ve denize o kadar yakındı ki dalgalar ona çarpıyordu. Tapınak bölgesinde burada anlatmayacağım başka güzel ve soylu evler de inşa edilmişti.

1273 yılında Tapınakçılar yeni bir Üstad-ı Azam seçtiler: Guillaume de Beaujeu, Doğu'da savaşma ve tarikatı yönetme konusunda hatırı sayılır deneyime sahipti. İlk görevlerinden biri, 1274 yılında Papa tarafından yeni bir haçlı seferi başlatmak amacıyla toplanan Lyon Konsili'ne katılmak oldu. Guillaume, konsilde 500 şövalye ve 2000 piyadenin Birinci Haçlı Seferi'ndekine benzer bir kitlesel akının öncüsü olarak Kutsal Topraklar'a gönderilmesi önerisine karşı çıkarak, başıbozuk maceracılardan oluşan orduların Outremer'in ihtiyaçlarına hizmet etmeyeceğini savundu. Ona göre, zaman zaman profesyonel askerlerden oluşan küçük birliklerle takviye edilecek daimi bir garnizon gerekliydi. Ayrıca Memlûklerin güç merkezi olan Mısır'ın ekonomik ablukaya alınmasını savunuyordu.

Ancak Outremer İtalyan deniz cumhuriyetlerinin gemilerine bağımlı olduğu sürece böyle bir abluka mümkün olmayacaktı, çünkü bunlar aynı zamanda Mısır'la çok kârlı ticaret yapan deniz tüccarlarıydı. Örneğin Venedikliler Baybars'a silahları ve kuşatma makineleri için ihtiyaç duyduğu metal ve keresteyi sağlamış, hatta Cenevizliler ona Memlûk köle temin etmişti. Bunun yerine Hıristiyanların Doğu Akdeniz'de deniz üstünlüğünü ele geçirmeleri gerekiyordu. Guillaume'un tavsiyesi kabul edildi ve konsil Tapınakçılar

Akka ve şehri çevreleyen surların havadan görünüşü

ile Hospital Şövalyeleri'ne kendi savaş gemisi filolarını inşa etmelerini emretti.

Guillaume de Beaujeu'nün bu planı oluşturmasının en önemli nedeni, Fransız monarşisinin Outremer'deki Hıristiyan varlığının sürdürülmesine halihazırda yapmakta olduğu katkının farkına varmış olmasıydı. Guillaume'un öz amcası Mısır'da IX. Louis ile birlikte savaşmıştı ve baba tarafından büyükannesi aracılığıyla Fransız kraliyet hanedanı Capet'lerle akrabaydı. Fransa kralları Akka'da daimi bir şövalye ve arbaletçi kuvveti için para ödüyorlardı, Sicilya kralı ve IX. Louis'nin küçük kardeşi olan hırslı Charles d'Anjou, Fransız gücünü Akdeniz'e yaymaya çabalıyordu. Ancak Guillaume'un planları, 1282'de Sicilya Vespers'i olarak bilinen ve Charles'ın adadan Napoli'ye kaçmasına neden olan bir halk ayaklanmasıyla yıkıldı.

Kendisi de Fransız olan Papa IV. Martin, Sicilyalı isyancılara ve onların destekçileri olan İspanya'daki Aragon Hanedanı'na karşı bir

Haçlı Seferi ilan etti. Daha da kötüsü, Paris Tapınağı'nda tutulan ve dışarıya gönderilmesi planlanan fonların, Sicilya'nın kontrolünü yeniden ele geçirmek için Hıristiyan kardeşlerine karşı yürüttükleri savaşı desteklemek üzere Anjou Hanedanı'nın kullanımına verilmesini emretti. Avrupa'daki Hıristiyanlar ve özellikle de Tapınak Şövalyeleri buna çok öfkelendi. Birkaç yıl sonra, Trablus'un düşmesinden sonra, bir Tapınakçı Martin'in halefi Papa IV. Nicholas'a şöyle demişti: "Kutsal Toprakları kralların kudreti ve İsa'nın diğer sadık kullarının gücüyle kurtarabilirdiniz... ama Sicilya adasını geri almak için bir krala karşı kralları silahlandırarak bir Hıristiyan krala ve Hıristiyan Sicilyalılara saldırmayı tercih ettiniz." Bu seküler menfaatleri dini ideallerin önüne koyma eğiliminin bir başka örneğiydi.

Charles d'Anjou'nun bir Akdeniz imparatorluğu kurma ve Sicilya Krallığı'nı Kudüs Krallığı ile birleştirme hırsı Baybars'ın hırslarını bir şekilde kontrol altında tutmuştu. Ancak 1277'de Baybars öldü ve kısa bir iktidar mücadelesinden sonra Memlûkler arasında en yeteneklisi, Baybar'ın parlak komutanı Kalavun sultanlığı aldı. Sicilya Vespers'i ve ardından 1285'te Charles'ın ölümü, Memlûklerin Doğu'daki Hıristiyan devletleri yok etme konusundaki çekincelerini ortadan kaldırdı.

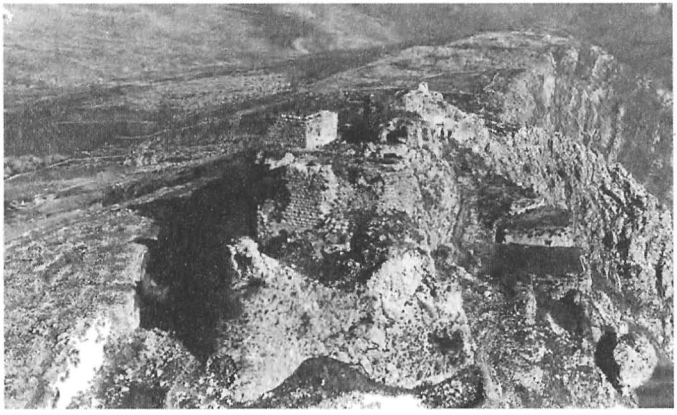
Yalnız Karakollar

Haçlı kalelerinin Memlûklerin eline geçmesi açıklamaya muhtaç bir durumdur. Bu kadar büyük masraf ve çabayla inşa edilen, çağın en son askeri teknoloji ve tasarımına sahip, şüphesiz korkusuz askerler tarafından savunulan böylesine görkemli yapılar nasıl bu kadar çabuk teslim olmuş ya da zapt edilmişti? Bunun tek bir cevabı yoktur. Birçok faktör bunda rol oynamıştır.

Lübnan'daki Bekaa vadisinin güney ucuna bakan Beaufort Tapınak Kalesi, birinci sınıf askeri istihkamcıların çabalarıyla 1268 yılında Baybars'ın eline geçti. Mısır limanlarına yelken açan Venedikli tüccarlardan satın aldıkları ahşap iskelet ve metal parçalarla

yirmi altı kuşatma silahı, yani koçbaşları ve kuşatma kulelerinin yanı sıra mancınıklar yaptılar. Bu durumda Tapınakçılar teknoloji karşısında ezilmişlerdi. Ama iki yıl önce Tapınakçıların Saphet (Safad) kalesi Baybars'ın eline geçtiğinde, buna ihanet sebep olmuştu.

Saphet, Tapınakçıların otuz yıldan kısa bir süre önce yeniden inşa etmek için bir servet harcadıkları kuzey Celile'deki bir kaleydi; daha önce fütursuzca Ürdün'ü geçen Bedevilerin ve Türklerin baskınlarına karşı koruma sağladığı için bu masrafa değmişti. Tüccarlar yük hayvanlarını ve arabalarını Akka ile Celile arasında güvenle taşıyabiliyor, çiftçiler tarlalarını güven içinde ekebiliyor ve hacılar İsa'nın hizmetiyle vaazlarını verdiği birçok yeri özgürce ziyaret edebiliyordu. Müslüman kaynaklar Saphet'i "Suriye'nin boğazında bir tıkanıklık ve İslam'ın göğsünde bir yumru" olarak tanımlayarak etkinliğini kabul ederler. Ta ki Baybars 1266'da kaleyi yıkana kadar. Bunu saldırı yoluyla başarmamıştı, aynı yıl üç kez teşebbüs etmiş ve başarısız olmuştu. Tapınakçılardan oluşan küçük garnizon ile içerideki çok daha fazla sayıdaki Süryani Hıristiyan hizmetkâr ve yerli birlikler arasına nifak tohumları ekmeyi başarmıştı. Süryanilere aman dilediğinde o kadar çok kişi iltica etmek istemişti ki, kalenin savunması şüpheli hale gelmişti. Tapınakçılar pazarlık yapmayı kabul ettiler ve hem Tapınak Şövalyeleri hem de

Tapınakçıların ileri karakolu olan Beaufort kalesi halen güney Lübnan ve kuzey İsrail'e bakan stratejik bir konuma sahiptir. FKÖ, Hizbullah ve İsrail Savunma Kuvvetleri tarafından işgal edilmiştir.

yerli halk için güvenli bir geçiş ayarlandı. Ancak kapılar açıldığında, Baybars tüm kadınları ve çocukları yakalayıp köle olarak sattı, tüm şövalyelerin ve diğer erkeklerin kellelerini vurdurdu.

Tapınakçıların Saphet'deki garnizonunun teslim için pazarlık yapmaya istekli olması başka bir faktöre işaret etmektedir: 1271'de Tapınakçıların Chastel Blanc (Safita) kalesinin ve Hospital Şövalyeleri'nin Krak des Chevaliers'inin iki ay arayla Baybars'ın eline geçmesinde önemli bir rol oynamış gibi görünen yalıtılmışlık ve bunalmışlık hissine. Her iki kale de Cebel-i Sariye'de, yani iç bölgeleri denizden ayıran dağ silsilesinde bulunuyordu; ama her ikisi de Müslümanların ilerleyişi karşısında giderek yalnızlaşmıştı. Belki de Tortosa'daki Tapınak Şövalyesi üstadı güçlerini kıyıya yoğunlaştırmanın daha akıllıca olacağını düşünmüştü, sebebi her ne olursa olsun Chastel Blanc'ın boşaltılmasını emretti.

Aynı şekilde Krak des Chevaliers de taarruzla alınmadı, teslim oldu. Hospital Şövalyeleri artık kalede bulundurmak için yeterli insan gücü toplayamıyordu ve sayıları azalan Hospital Şövalyeleri için beklemek korkunç bir işkenceye dönüşmüştü. Bir aylık kuşatmanın ardından Baybars, Trablus'taki üstatlarından geldiği iddia edilen ve onları teslim olmaya çağıran sahte bir mektup göndertti. Savunmaları ve erzakları yıllarca dayanmalarına izin verebilirdi, ama Krak'ın karşı konulmaz bir Müslüman dalgası üzerinde çapasız ve dümensiz sürüklendiğini düşünmüş olmalılardı. Yorgun, kederli ve moralsiz olan Hospital Şövalyeleri 8 Nisan 1271'de Baybars'ın kıyıya güvenli bir koridor açma teklifini kabul ettiler.

Yirmi yıl içinde kıyıdaki birkaç Haçlı yerleşimi de düşecek ve Kutsal Topraklar'daki 200 yıllık macera sona erecekti.

Akka'nın Düşüşü

Franklarla yapılan ateşkes, Memlûklerin enerjilerini yeni Moğol tehditlerine yöneltmelerini sağlamıştı, ancak bu başarıldıktan sonra ve hatta ateşkes sona ermeden önce, Sultan Kalavun Franklara karşı Memlûk hücumlarını yeniledi. Artık kıyı şehirleri ve kaleleri

de iç kesimlerdeki kalelerin izinden gitmeye başlamıştı. 1285'te Kalavun, Cebel-i Sariye'nin denize bakan bir çıkıntısına tünemiş olan Hospital Şövalyeleri'nin Margat kalesini ele geçirdi ve 1287'de surları bir depremde hasar gördükten sonra liman şehri Lazkiye'yi kolayca ele geçirdi.

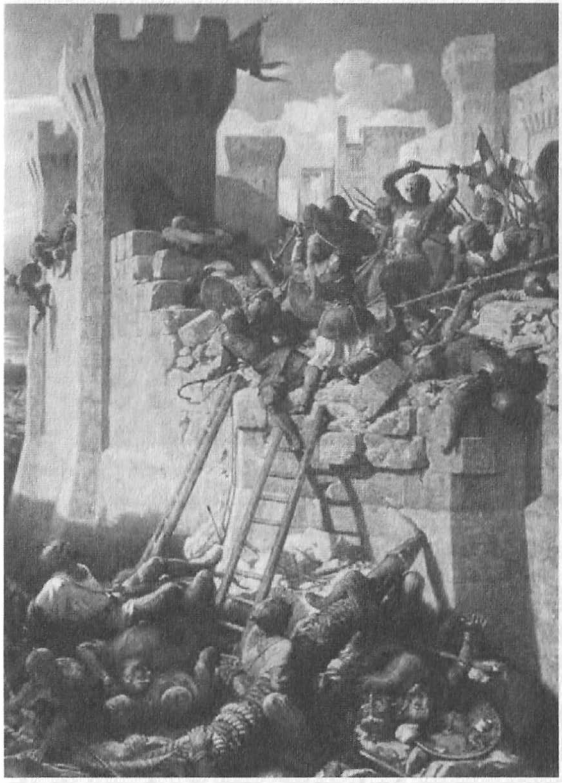
Yine de 1286'da, bu seferlerin ortasında ve olağanüstü bir soğukkanlılıkla, Franklar Kudüs tacını devralmaya gelen Kıbrıs Kralı II. Henry'nin ziyaretini kutladılar. Templier de Tyr'e göre, kral "Hospital de Saint Jean'daki handa kalırken Akka'daki on beş gün süren bir şölen düzenlemişti. Yüz yıldır gördükleri en görkemli şölendi bu... Yuvarlak Masa ve Femenie* masallarından sahneler canlandırılmıştı; bu masallar kadın kılığında mızrak dövüşü yapan şövalyelerden oluşuyordu. Sonra keşiş gibi giyinmesi gerekenler rahibe gibi giyinmiş ve birlikte mızrak dövüşü yapmışlardı."

Ancak Akka surlarının ötesinde durum çok vahimdi. Tarihçi Ebu el-Feda, 1289'da Kalavun'un Trablus'u kuşattığını kaydeder: "Halk limana çekildi ve bazıları gemilere binerek kaçtı. Geri kalanların hepsi öldürüldü, kadınlar ve çocuklar köle olarak alındı ve Müslümanlar muazzam bir ganimet elde etti. Burnun hemen açıklarında içinde bir kilise bulunan küçük bir ada vardı ve şehir ele geçirildiğinde birçok Frank aileleriyle birlikte oraya sığındı. Ancak Müslüman birlikler yüzerek adaya geçtiler, erkekleri katlettiler, kadınları ve çocukları esir aldılar.

Katliamdan sonra ben de bir tekneyle adaya çıktım ama ceset kokusundan duramadım." Katliam ve yağmalama bittiğinde, Kalavun şehri yerle bir etmişti.

Şehirde canlı tek bir Hıristiyan bırakmamaya yemin eden Kalavun, Kasım 1290'da Kahire'den Akka'ya doğru yola çıktı, ancak yolda hastalandı ve öldü. Oğlu Eşref Halil, Franklara karşı savaşı sürdürmeye yemin etti ve 1291 baharında Suriye ve Mısır'dan gelen orduları, çeşitli mancınıklar da dahil olmak üzere yüzden fazla kuşatma silahıyla birlikte Akka'ya yaklaştı. 5 Nisan'da Sultan

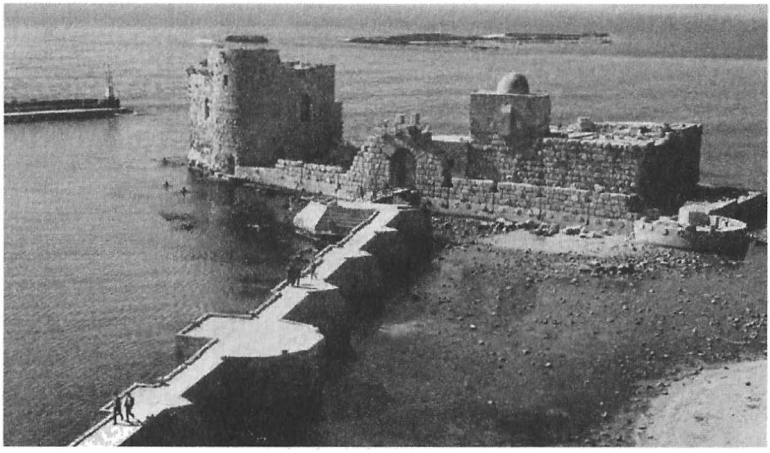
* Femenie, Eski Fransızcada Kadınlar Ülkesi. Antikite ve Ortaçağ'da efsanevi Amazonların yaşadığı diyar olarak betimlenen Femenie genellikle kraliçelerin de tahta oturabildiği Gürcü Krallığı ile ilişkilendirilir. (ç.n.)

Memlüklerin 1291'de Akka savunmalarını yarmalarını gösteren bir on dokuzuncu yüzyıl çizimi

Eşref Halil'in kendisi geldi ve kuşatma başladı. Franklar en fazla 1000 şövalye ve 14.000 piyade toplayabilmişlerdi; Akka'nın nüfusu 40.000'di ve eli silah tutan herkes surlarda yerini almıştı. 15 Nisan'da Tapınakçıların Üstad-ı Azamı Guillaume de Beaujeu, Müslüman hatlarının bir bölümüne gece saldırısı düzenledi. İlk başta şaşkınlıktan yararlanarak avantaj sağladılar, ama Hıristiyanlar düşmanın çadır iplerine takıldılar ve sonunda geri püskürtüldüler. Ok yağmuru ve mancınıkların taş bombardımanı altında Memlûk istihkamcıları surların yakınına kadar ilerleyip lağımlar açarak sonraki haftalarda kule üstüne kule yıkmayı başardılar.

Altı hafta süren sürekli saldırıların ardından 15 Mayıs'ta, şehrin surlarının hayati önem taşıyan kuzeydoğu yönüne hakim olan Lanetli Kule Memlûkler tarafından ele geçirildi. Guillaume de

Tapınakçılar'ın güney Lübnan kıyısındaki Saydâ'da bulunan Chateau de la Mer kalesi. Tarikatın hazinesi Akka'nın düşmesinden önce buraya getirilmiş ve daha sonra Kıbrıs'a götürülmüştür

Beaujeu düşmanı geri püskürtmeye çalışırken ölümcül bir yara aldı. Bir kalkanın üzerine konularak Tapınak bölgesine taşındı ve burada umutsuz savaş dışarıda devam ederken yüksek sunağın önüne gömüldü. Artık şehir halkı mahvolmuş şehirden kaçmak için ellerine geçen gemilere binmek üzere rıhtımlara akın ediyordu. Tüccar kaptanlar kaçmak isteyen zenginlerden zorla para alarak servetlerine servet kattılar; El *Falcó* adlı bir Tapınakçı kadırgasının kaptanı olan Roger de Flor'un da aynı şeyi yaptığı düşünülmektedir. Memlûkler sokaklara sel gibi akarken, kadınlar ve çocuklar da dahil olmak üzere gördükleri herkesi öldürdüler; evlerde saklananlar esir alındı, o kadar kadın ve kız esir düşmüştü ki Şam köle pazarında fiyatları bir drahmiye kadar düşmüştü.

18 Mayıs akşamına gelindiğinde, kentin deniz kıyısındaki Tapınak Kalesi dışında tüm Akka Memlûklerin eline geçmişti. Orada, mareşallerinin komutasında, surların içine sığınan sivillerle birlikte direnişe devam ediyorlar, Kıbrıs'tan deniz yoluyla ikmal ediliyorlardı. 25 Mayıs'ta Tapınak Mareşali, içeridekilere Akka'dan güvenli geçiş izni verilmesi koşuluyla teslim olmayı kabul etti, ama Müslümanlar içeri girdiklerinde kadınları ve çocukları tacize başladılar ve

karşılık vermeleri için Tapınakçıları kışkırttılar. O gece Tapınakçıların kumandanı Theobald Gaudin tarikatın hazinesiyle birlikte kaleden çıkarıldı ve Sayda açıklarındaki Tapınakçı deniz kalesi Chateau de Mer'e doğru yelken açtı. Akka'daki Tapınak kalesi üç gün sonra düştü ve Sultan Eşref Halil'in emriyle hayatta kalan herkes surların dışına çıkarılarak boyunları vuruldu, şehir neredeyse ayakta hiçbir yapı kalmayana dek yerle bir edildi. Kırk yıl sonra bir Alman seyyah olay yerine geldiğinde, bir zamanlar Outremer'in görkemli başkenti olan bu şehrin ıssızlığında yaşayan sadece birkaç köylüye rastlamıştı.

Doğu'daki Son Tapınak Şövalyeleri

Theobald Gaudin, Tapınakçıların hazinesiyle birlikte Sayda'dan Kıbrıs'a yelken açtı. Niyeti takviye kuvvet getirmekti. Ama Gaudin asla geri dönmedi. Bunun yerine Kıbrıs'taki Tapınakçılardan Sayda'daki biraderlerini oradaki kalelerini tahliye etmeye çağıran bir mesaj geldi, kaledekiler 14 Temmuz gecesi denize açıldılar. Kıbrıs uzun zamandır bir Frank krallığıydı. Bir asır önce Aslan Yürekli Richard burayı Bizanslılardan ele geçirmiş ve kısa bir süre Tapınakçıların elinde kaldıktan sonra, Richard burayı hanedanı yaklaşık üç yüz yıl boyunca Kıbrıs'ı yönetmeye devam edecek olan eski Kudüs Kralı Guy de Lusignan'a satmıştı. Bu arada Tapınakçılar ve Hospital Şövalyeleri Kıbrıs'ta kaleler inşa etmişlerdi ve şimdi Franklar Outremer kıyılarından sürülürken ada her iki askeri tarikat için de bir sığınak haline gelmişti.

Kutsal Topraklarda, Akka ve Sayda'nın düşmesinden sonra, Hıristiyanların elinde sadece Tortosa ve Athlit kalmıştı. Her ikisi de Tapınakçıların kalesiydi, ama Memlûkler onları imha etmek için hazırlanırken, şövalyeler 3 Ağustos 1291'de Tortosa'dan, on bir gün sonra da Athlit'ten Kıbrıs'a kaçtılar. "Bu kez", diye yazıyordu Templier de Tyr, "her şey yitirildi, böylece Hıristiyanların elinde artık Suriye'de bir avuç toprak bile kalmadı." Tapınakçılar artlarını dönüp uzaklaşan anakaraya baktıklarında, yıkım çoktan başlamıştı. 1291'de Tortosa'nın düşmesinden sonraki birkaç ay boyunca, Memlûk birlikleri

kıyıdaki düzlüğü harabeye çevirdiler. Yerli Hıristiyanlar Cebel-i Sariye'ye kaçarken, meyve bahçeleri kesildi ve sulama sistemleri tahrip edildi. Tek ayakta kalan denizden uzak kaleler ve bir dağın zirvesindeki Margat'tı. Haçlıların başka bir çıkarma girişiminde bulunmaları halinde işlerine yarayabilecek her şey yok edildi.

Frankların kıyı şeridinden sürülmesinden dört asır sonra bile Memlükler tarafından yapılan tahribat hala ortadaydı. 1697'de İngiliz seyyah Henry Maundrell, "şu anda ihmal edilmiş olsa da bu ülkenin bir zamanlar değerini bilen ve savunmaya değer olduğunu düşünen bir halkın elinde olduğuna tanıklık eden birçok kale ve ev kalıntısını" kaydetmiştir.

IV. Fasıl

Düşüş

1291–1314

Haçlılar tarafından çeşitli kuşatma makineleri kullanılmıştır. Memlükler, Venedikli tüccarlar tarafından sağlanan metal ve keresteyi kullanarak kendi makinelerini inşa ettiklerinde ise işler tersine döndü.

Kutsal Topraklardan Sürgün

Kayıp Ruhlar

Beklenmedik bir durum olmasa da Akka'nın düşüşü Batı'da şok etkisi yarattı. Outremer sakinlerinin günahları, Avrupa Hıristiyan âleminin liderlerinin bol miktarda ve zamanında yardım sağlamadaki başarısızlıkları, Memlûk Mısır'ıyla ticaret yapan İtalyan tüccar devletleri, Tapınak ve Hospital Şövalyeleri gibi askeri tarikatlar suçlandı. Hiç kimse suçlamadan muaf değildi.

Ama kaybı en yoğun hissedenler Tapınakçılar oldu. Kutsal Toprakların savunulması ve hacıların korunması onların varoluş nedeniydi. Hospital Şövalyeleri için hayır işleri öncelikliydi; hastalara bakmak gibi asli işlevlerini asla terk etmemişlerdi. Ancak Tapınakçılar bir şövalyelik olarak kurulmuşlardı, görevleri kafirlere karşı savaşmak ve bu uğurda haçlı seferlerine hizmet etmek ve Papaların, kralların mali kaynaklarını yönetmekti. Şimdi Kutsal Topraklar'dan kovulan Tapınakçılar kendilerini arafta bulmuşlardı.

Hayaller ve Yeni Gerçekler

Elbette, Kutsal Topraklar'ı geri alma hayali henüz sona ermemişti, 1293'te Tapınakçıların yeni Üstad-ı Azamı olan Jacques de Molay

için kesinlikle hala canlıydı. Tarikatta otuz yıl geçirmiş, bu sürenin büyük bir kısmını dış ülkelerde geçirmişti ve Tapınakçılar için düşüdüğü vizyon yeni bir haçlı seferine öncülük etmeleriydi. Akka'nın düşüşü olayların her şeyin sonu gibi görünmüyordu, daha çok bir ara dönemdi ve anakaranın yeniden kazanılacağına dair beklentiler vardı. Tapınakçılar yeni karargâhlarını Kıbrıs'ta kurmuşlardı ve Tortosa'nın karşısında, Suriye kıyılarının sadece üç kilometre açığındaki küçük Ruad (Arvad) adasını hâlâ ellerinde tutuyorlardı ve Jacques de Molay Memlûklere karşı saldırının buralardan başlayacağını öngörüyordu.

Bu arada anakarada, acımasız ve baskıcı Memlûk yönetimine karşı çok sayıda yerel ayaklanma çıkmıştı. Daha 1291'de, Sultan Eşref Halil Akka'da ve kıyı boyunca başka yerlerde Haçlılarla savaşmakla meşgulken, Bekaa vadisinin kuzeyinde ve Beyrut'un kuzeydoğusundaki dağlarda yaşayan Şii Müslümanlar, Sünni Memlüklere karşı ancak 1308'de bastırılabilen bir ayaklanmada Dürzilerle ittifak yapmıştı.

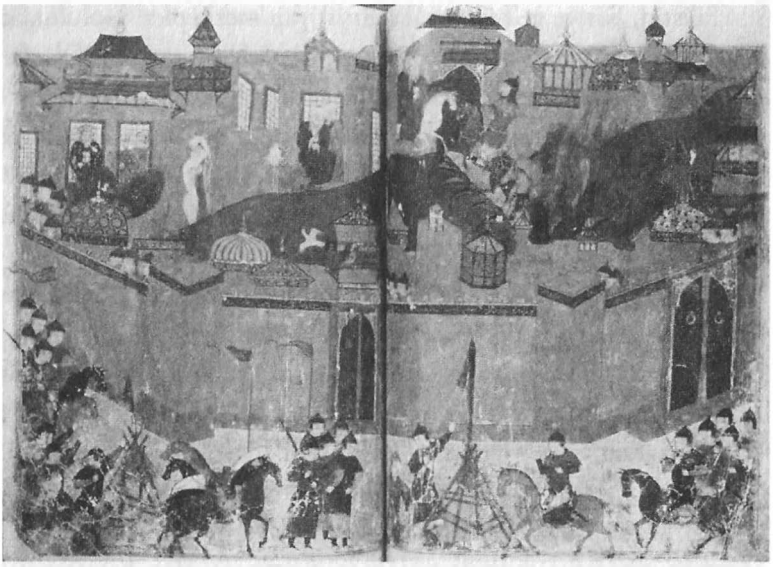
On dokuzuncu yüzyıl ressamı Francois-Marius Granet, Jacques de Molay'in Tapınakçıların Üstad-ı Azamı olarak seçilmesi.

Filistin, Suriye ve Lübnan'da Hıristiyan mezhepleri topluluklar hayatta kalmış ama sayıları büyük ölçüde azalmıştı. Müslümanlar yerli Hıristiyanlarla alay ederek, İsa'nın Memlûk saldırılarına karşı kendilerini kurtaramamasının onun sadece bir insan olduğunu kanıtladığını söylediler; Doğu'daki pek çok Hıristiyan'ın morali o kadar bozulmuştu ki kitlesel olarak İslam'a geçtiler. Maruniler için işler özellikle zordu. Yedinci yüzyılda İsa'nın tek doğasına, Monofizitizm'e değil, İsa'nın tek iradesine, Monotelitizm'e inandıkları için Kilise tarafından sapkın olarak mahkûm edilmişlerdi, ancak 1182'de Haçlılar onların Roma'daki Katolik Kilisesi'yle bir araya gelmelerine yardımcı oldu. On ikinci ve on üçüncü yüzyıllarda Outremer'i Müslümanlara karşı savunmak için Haçlılarla birlikte savaşan elli binden fazla Maruninin öldüğü söylenmektedir. Haçlılar ayrıldığında da bazı Maruniler de onlarla birlikte Kıbrıs'a gitti, ancak kalanlar Memlûk cihadının zulmüne rağmen Roma ile olan bağlarından asla vazgeçmediler. Bunun yerine, Frank anlamına gelen Franjieh ve Haçlı anlamına gelen Salibi gibi soyadlarının bugün bile geçerli olduğu kuzey Lübnan dağlarına kaçtılar.

Moğollar da ortadan kaybolmamıştı. Memlûkler karşısında 1260'ta aldıkları yenilgiden beri Batı'daki Hıristiyanlarla ittifak kurmaya çabalıyorlardı. 1274'te Lyon Konsili'nde iki Moğol elçinin din değiştirmesi, Moğolların toptan Hıristiyanlığa geçebileceklerine dair umutları artırmıştı. Moğollar 1281 ve 1299'da iki kez kuzey Suriye'ye ilerledi ve 1300'de Batı'dan yeni bir Haçlı seferi haberi geldiğinde, Moğollar Hıristiyanlara Memlûkleri yenmelerine yardım etmeleri karşılığında Kutsal Toprakları teklif etti.

Moğolları Beklerken

Kutsal Toprakları geri almak için inisiyatif almaya hevesli olan Jacques de Molay 1294'te Tapınakçıların öncülük edeceği yeni bir haçlı seferini başlatmak için Kıbrıs'tan Batı'ya gitti. Roma'da Papa VIII. Bonifacius'tan ve Londra'da Kral I. Edward'dan teşvik ve pratik yardım aldı; hem Papa hem de kral, Tapınakçıların Akka'da ve

Cengiz Han'ın torunu Hulagu'nun önderliğindeki Moğollar 1258'de Bağdat'ı ele geçirip yakıp yıktılar ve Abbasi halifesini öldürdüler. Batı bir süre için Moğolları İslam'a karşı olası müttefikler olarak gördü.

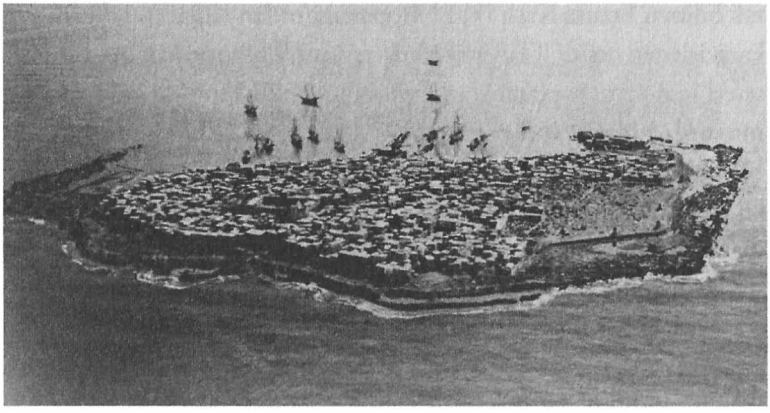
Outremer'in başka yerlerinde verdikleri korkunç kayıplardan sonra güçlerini yeniden toparlamaları için Avrupa'da yeni bağışlar toplamalarını sağladılar. Avrupa limanlarından Kıbrıs'taki Tapınakçılara erzak ve para gönderiliyor ve Venedik'ten, Tapınakçıların Suriye ve Mısır kıyılarına yönelik saldırıları yönetmek için ihtiyaç duyacakları savaş filosunun bir parçası olan kadırgalar satın alınıyordu.

Doğu'ya yapılacak bu yeni seferin beklentisiyle 1300 yılında Avrupa'yı heyecanlı bir bekleyiş dalgası sardı. Bu ruh hali Papa II. Urbanus'un Birinci Haçlı Seferi'ni vaaz ettiği günleri anımsatıyordu. Moğollar bir yıl önce Suriye'nin içlerine kadar ilerlemiş, Memlûkler geri çekilmişti ve Kudüs'ün Moğolların eline geçtiğine dair söylentiler vardı. İsa'nın doğumunun 1300. yıldönümü olması nedeniyle Papa bunu jübile yılı olarak ilan etti ve Roma'daki Aziz Petrus Bazilikası'nı ziyaret edenlere günahlarından tamamen arınma sözü verdi. İki yüz bin hacı bu çağrıya cevap verdi ve Büyük Konstantin'in tahtında oturan ve elinde dünyevi egemenliğin sembolleri

olan kılıç, asa ve tacı tutarak kalabalığa "Ben Sezar'ım!" diye haykıran muzaffer bir Papa Bonifacius tarafından karşılandı. Kilise ile kralların dünyevi hükümdarlık iddiaları arasındaki çok eskiye dayanan mücadelede, Papa'nın Batı'daki hükümdarlar üzerinde Kilise'nin evrensel yargı yetkisini ilan ettiğinden ve Doğu'daki kafirlere karşı kazanılacak zaferi kutladığından kimsenin şüphesi olamazdı.

1300 yazında Tapınakçılar Hospital Şövalyeleri ve Kıbrıs Kralı'yla birlikte İskenderiye ve Rosetta'ya, Akka, Tortosa ve Maraclea'ya karşı bir dizi yoklama taarruzu başlattılar. Bunlar Moğollarla planlanan ortak bir harekâtın ön hazırlıklarıydı ve Kasım ayında Kıbrıs'tan gelen Tapınakçılar, Hospital Şövalyeleri ve Lusignan güçlerinden oluşan, toplam 600 şövalyelik birleşik bir kuvvet Tortosa'nın karşısındaki Ruad adasına çıkarma yaptı; burası Athlit ile birlikte Tapınakçılar tarafından 1291'de terk edilen son kaleydi. Oradan Moğolların gelmesini bekleyerek Tortosa'ya başka akınlar düzenlediler. Sonrasında Haçlılar Memlûk tehdidi karşısında Kıbrıs'a çekildiler ve Moğollar nihayet Şubat 1301'de ortaya çıktıklarında artık çok geçti.

Yine de, aynı yılın ilerleyen zamanlarında Tapınakçılar Ruad'a geri döndüler ve bu kez adada hatırı sayılır bir güç oluşturarak tahkimatı yeniden inşa ettiler. Suriye anakarasına yapılacak ciddi bir saldırıya hazırlık olarak, Ruad'ı 120 şövalye, 500 okçu ve 400

Suriye kıyılarındaki Ruad adası Tapınakçıların Outremer'deki son sığınağıydı. Kaleleri merkezin solunda görülebilir.

şövalye yamağıyla, yani normalde on ikinci yüzyılda Kudüs Krallığı'nın tamamını savunacak olan Tapınak Şövalyeleri ve yamaklarının neredeyse yarısı kadar bir sayıyla garnizon haline getirdiler. Muhtemelen Moğolların geri dönmesini bekliyorlardı; bunun yerine 1302'de Memlûklerin on altı gemilik bir filo gönderdiği küçük adalarında kendilerini tecrit edilmiş buldular. Uzun süren kuşatma ve tekrarlanan saldırılar sonunda açlıktan ölmek üzere olan Tapınakçıları yıprattı ve Tapınakçılar güvenli bir şekilde hareket etme koşuluyla teslim oldular. Anlaşma yine bozuldu ve Tapınakçılar katledildi ya da köle olarak satıldı.

IV. Philippe, En Hristiyan Kral

Doğu'daki bu gerilemeye rağmen Papa VIII. Bonifacius, 1303'te *Unam Sanctam* adlı bir fermanla pekiştirdiği Batı'da Papalığın üstünlüğü iddiasının üstüne daha da kararlı gitti. Bu ferman yalnızca tek bir kutsal (*unam sanctam*) Katolik Kilisesi olduğunu ve kurtuluşa erişmek için hem ruhani hem de maddi tüm hususlarda Papa'ya boyun eğmek gerektiğini ileri sürüyordu. Ferman, krallık nüfuzunun genişlemesini finanse etmek, Flandres ve İngiltere'ye karşı savaşmak için sürekli olarak paraya ihtiyaç duyan ve bu nedenle din adamlarına vergi koyan, altın sarısı saçlarından ötürü Yakışıklı Philippe olarak bilinen Fransa Kralı IV. Philippe tarafından Kilise'nin otoritesine karşı işlenen çeşitli ihlallere bir tür cevaptı. Philippe için bu, bir haçlı seferi için vergi toplamaktan farksızdı, çünkü kendine göre ilahi bir misyonla hüküm sürüyordu; 1297'de dedesi IX. Louis'nin aziz ilan edilmesini sağlamıştı ve Fransa'nın Tanrı'nın seçilmiş krallığı olduğu konusunda kararlıydı. Aslında çekişme, Kilise'nin evrenselcilik iddiaları ile Fransa kralının öne sürdüğü yeni milliyetçilik olgusu arasındaydı ve her ikisi de Tanrı'nın kendi taraflarında olduğunu iddia ediyordu. Papa Tanrı'nın vekili olabilirdi ama Philippe, en azından taraftarlarına göre, "sıradan bir insandan daha fazlasıydı, tamamen ilahi bir kişilikti" ve "En Hıristiyan Fransa Kralı'ydı" *

* Lat. Rex Christianissimus. Fransa Krallarının kullandığı sıfatlardan biridir. (ç.n.)

Philippe hala tövbe etme ya da Papa'nın iradesine boyun eğme belirtisi göstermeyince, Bonifacius krala ve nazırı Guillaume de Nogaret'ye karşı bir aforoz fermanı hazırladı. Ancak bu bildiri yayınlanmadan önce, Guillaume de Nogaret'nin bizzat komuta ettiği bir grup Fransız askeri, Bonifacius'u sapkınlık, sodomi ve bir önceki Papa'yı öldürme suçlamalarıyla yargılanmak üzere Fransa'ya götürmek amacıyla Roma'nın güneydoğusundaki tepelerde bulunan Agnani'deki Papa'nın yazlık sarayına baskın düzenledi. Sadece bir avuç Tapınak ve Hospital Şövalyesi tarafından korunan Bonifacius, "İşte boynum, işte başım" diyerek düşmanlarına kendisini öldürmeleri için meydan okudu. Ancak Bonifacius Agnani'de doğmuştu ve kasaba halkı onu destekliyordu; kendisini esir alanlar onu tokatlamaktan ve dövmekten başka bir fenalık yapamadan, imdadına koştular ve Fransızları kovdular. Ne var ki Bonifacius fazlasıyla aşağılanmıştı ve bir ay sonra Roma'da öldüğünde, Katolik Kilisesi'nin ruhani ve maddi meseleler üzerinde evrensel egemenlik iddiası da onunla birlikte öldü. Dini iddiaları ne olursa olsun, seküler amaçları olan seküler hükümdarlar tarafından yönetilen Avrupa ulus devletleri çağı fiilen başlamıştı.

Papa Clemens'in Yeni Haçlı Seferi, Kral Philippe'in Yeni Düzeni

Bonifacius'un ölümünden sonra Kardinaller Meclisi yeni bir Papa seçti, ancak o da bir yıl içinde öldü. Uzun tartışmalardan ve IV. Philippe'in baskısından sonra, Meclis 1305'te bir Fransız'ı Papa seçerek V. Clemens'i tahta çıkardı. Clemens Papalığı boyunca Roma'ya ya da İtalya'ya hiç ayak basmadı; bunun yerine, o zamanlar teknik olarak Fransa krallarının yargı yetkisi dışında kalan Provence'daki Avignon'da saray kurduğu Mart 1309 tarihine kadar Lyon ve Poitiers arasında gidip geldi. Clemens daha sonra Kardinaller Meclisi'ni Fransızlarla doldurmaya devam etti; sürpriz olmayan bir şekilde sonraki altı Papa'nın hepsi Avignon'da ikamet etti ve hepsi de Fransız'dı.

Bu V. Clemens'in IV. Philippe'in kuklası olduğu anlamına gelmiyordu, aksine yeni Papa Papalık emellerine ulaşacaksa bunun Bonifacius'un *Unam Sanctam*'da ısrar ettiği gibi Philippe'i otoritesine boyun eğdirmeye çalışarak değil, aralarındaki ilişkiyi geliştirerek ve Philippe'in işbirliğini sağlayarak olacağını anlamıştı. Clemens'in en büyük arzusu yeni bir haçlı seferiydi ama bunun için Fransız kralının işbirliğine ve liderliğine ihtiyaç vardı. Ancak önerilen girişimin zorlukları vardı, özellikle de Ruad'ın düşüşünden bu yana Moğolların umulduğu gibi Hıristiyanlığı değil, kitleler halinde İslam'ı benimsemiş olmaları nedeniyle sefer işi zora girmişti.

Bir başka zorluk da Philippe'in kendisinden kaynaklanıyordu. Clemens, Aralık 1305'in sonunda kralı haçı almaya ikna etmeyi başardı; Fransa Kralı ile İngiltere Kralı I. Edward arasında bir barış görüşmesi yaparak Philippe'i iç çatışmaların dikkat dağıtıcı etkisinden kurtardı ve yeni haçlı seferini finanse etmek için Fransa'daki Kilise gelirinin yüzde 10'unu Philippe'in kasasına aktardı. Ancak Philippe'e göre başarılı bir haçlı seferi için ön koşul, iki askeri tarikat olan Tapınak ve Hospital Şövalyeleri'nin birleştirilmesiydi. Dahası, yeni tarikatın başına Philippe geçecekti; tarikat Fransa'nın bir vasıtası haline gelecekti, çünkü Philippe yanlıları sonunda liderliğin oğullarından birine verilmesi ve onun da aynı şekilde Kudüs Kralı olması konusunda ısrar ediyorlardı.

Öte yandan, Fransızların planlarında büyük bir ikiyüzlülük görülüyordu; Philippe'in önceliği Kutsal Toprakları geri almak değildi, asıl gayesi Hıristiyan Bizans İmparatorluğu'nu fethetmek ve Konstantinopolis'teki eski imparatorluk tahtına oturmaktı.

Son Günler

Mayıs 1307'de Papa Clemens Fransa'daki sarayında Tapınak ve Hospital Şövalyeleri Üstad-ı Azamlarıyla bir araya gelerek önerilen haçlı seferi ve tarikatların birleştirilmesi konusunda kendi görüşlerini sundu. Hospital Üstad-ı Azamı Foulques de Villaret'in tarikatların birleştirilmesiyle ilgili yorumları günümüze ulaşmamıştır, ancak

haçlı seferi önerisi Hospital Şövalyeleri'nin ve Tapınakçıların bağımsız olarak faaliyet göstereceğini varsaydığı için buna karşı çıktığı anlaşılmaktadır. Foulques Doğu'ya yapılacak ilk seferin küçük çaplı olmasından yanaydı; Hospital Şövalyeleri de aslında aynı yılın haziran ayında Bizans'a ait olan Rodos adasını ele geçirerek kendilerine iyi tahkim edilmiş ve bağımsız bir devlet kazandıran bir girişimde bulundular. Foulques'un savına göre, büyük bir Haçlı seferi ancak ileri üsler güvence altına alındıktan sonra yapılmalıydı.

Ancak Tapınakçıların Ruad'daki başarısızlık deneyiminden sonra, Jacques de Molay küçük çaplı bir sefere karşı çıktı ve topyekûn bir haçlı seferi istedi. Bu, İngiltere, Almanya, Sicilya, İspanya ve Fransa krallarını 12.000 ila 15.000 şövalye ve 5.000 yaya askerden oluşan bir ordu kurmaya çağırmak anlamına geliyordu. Bu muazzam güç gizlice toplanacak ve Venedik, Ceneviz ve diğer İtalyan gemileriyle Kıbrıs'a taşınacak, oradan da Filistin kıyılarına doğru yola çıkarılacaktı. Jacques de Molay'in planı, Kutsal Toprakların geri alınmasını amaçlayan bir haçlı seferinin karşılaşacağı askeri sorunların ciddi

Andrea Buonaiuti'nin Santa Maria Novella, Floransa'daki Thomas Aquinas'ın Zaferi freskinde tasvir edilen V. Clemens

ve gerçekçi bir değerlendirmesine dayanıyordu, ancak bunun, fazla çaba göstermeden ya da bu işe kendini adamadan sadece haçlı seferi retoriği güden popülist görüşle uyumlu olmadığını ve dahası Philippe'in ikiyüzlü niyetlerine ters düştüğünü biliyordu.

İki tarikatın birleştirilmesi konusunda da Jacques de Molay uzlaşmaya yanaşmadı. Birleşmenin bazı avantajları olabileceğini, özellikle de birleşik bir tarikatın daha güçlü olacağını kabul etti. Ama aynı zamanda bu sorunun daha önce de gündeme geldiğine ve reddedildiğine işaret etti. Tapınak ve Hospital Şövalyeleri arasındaki rekabetin tarikatları daha etkili kıldığını, çünkü her birinin diğerinden daha üstün olması için teşvik sağladığını söyledi; üstelik işlevleri birbirlerinden farklı olmasına rağmen birbirlerini tamamlıyorlardı; sadaka sağlamaya, denizden insan ve malzeme taşımaya, hacıları ve Haçlıları korumaya ve kafirlere karşı savaşmaya farklı vurgular yapıyorlardı.

Ne yazık ki Tapınakçılar için Jacques de Molay'in öngördüğü türden bir kitlesel haçlı seferi umudu yoktu. Hospital Şövalyeleri, Rodos'ta kendilerine ait bir devlet kurarak hayatta kalmalarını garanti altına alan daha düşük kapsamlı seçeneği tercih ederek mevcut gerçeklerin daha çok farkında olduklarını göstermişlerdi. Tapınakçılar bir kez daha belirsizlik içinde kaldılar, görünüşteki atıllıklarına yönelik giderek artan bir şekilde saldırılara uğruyorlardı.

O sıralarda Marsilya'da yaşayan şair Rostaing Berenguier, Tapınakçılar için, "Kutsal Kabir'in kurtarılması için harcanması gereken bu parayı dünyada güzel bir görüntü vermek için harcıyorlar; boş tantanalarıyla insanları kandırıyor ve Tanrı'yı gücendiriyorlar; onlar ve Hospitaller sahtekar Türklerin Kudüs ve Akka'yı ellerinde tutmalarına bu kadar uzun süre izin verdiklerine, bir şahinden daha hızlı kaçtıklarına göre; bence onlardan sonsuza dek kurtulmamamız çok yazık," diye yazıyordu.*

* Tapınak Şövalyeleri'ne yönelik öfkenin en sert dışa vurumunu sergileyen troubadour Rostaing Berenguier de Marseilla'nın şiirinin tamamı şöyledir:

> *"Denizin bu yakasında birçok Tapınak Şövalyesi, gri atlarına binmiş, gölgede dinleniyor ve altın saçlarına hayran hayran bakıyor, herkese kötü örnek olarak keyif çatıyor, kibirleri öyle sert ve acımasız ki kimseler cesaret edip bakamıyor gözlerine.*

Papa ile görüşmesinden sonra, Jacques de Molay Paris'e gitti ve 12 Ekim 1307'de IV. Philippe'in kız kardeşi Catherine de Courtenay'in cenaze töreninde tabutu taşıyanlardan biri olarak tören alayında yürüdüğünde, kraliyet ailesiyle olan yakınlığı herkesin görebileceği kadar açıktı. Genellikle Kıbrıs'ta bulunan diğer Tapınakçı liderler de bu sırada Paris'teydi. Ancak, ertesi gün, 13 Ekim Cuma günü şafak vakti, Jacques de Molay, Guillaume de Nogaret'nin emrindeki kralın adamları tarafından tutuklandı.

Philippe'in Paris'teki Tapınakçı liderlerin ve Fransa'daki tüm Tapınakçıların tutuklanmasına ilişkin emri bir ay önce gizlice dağıtılmıştı: 14 Eylül tarihli emrin giriş satırlarında, "acı, acınacası bir şey," deniyordu, "düşünmesi, duyması bile korkunç, iğrenç bir suç, iğrenç bir kötülük, iğrenç bir fitne, iğrenç bir rezalet, neredeyse insanlık dışı, hatta tüm insanlığın dışında bir şey."

Söyleyin bana, çayırlarda, yeşil gölgelik altında gördüğü halde niçin karışmıyor Papa onlara, şerefsizlik ve ağır suçlar işleyip halkın Tanrı rızası için sunduğu malları çarçur ettiklerini gördüğü halde? [Bu servete] Kutsal Kabir'i geri almak için sahip olduklarından ve onları israf edip her yandan şikayet aldıklarından ve bu dünyanın insanlarını Golyat ve Saul gibi kandırdıklarından, bence bu Tanrı'nın gücüne gidiyor; çünkü hem onlar hem de Hospitaller, sahtekar Türk halkının Kudüs ve Akka'yı uzun zaman elde tutmasına izin verdiler; güçleri, kuvvetleri yerinde, kaçmaya başladıklarında yaman bir şahinden daha hızlıdırlar. Bu yüzden, birinin dünyayı onlardan temizlememesi bence yanlıştır!"

Öte yandan Berenguier'in tenkitlerinin başkalarınca da paylaşıldığı konusu kesin olmaktan uzaktır. Berenguier'in biyografisinde tarikata katılmak istediği, hatta bunun için Hospital Şövalyeleri Üstad-ı Azamı Foulques de Villaret'yi aracı kıldığı fakat kesin olarak reddedildiği yazmaktadır. Belki de şairin acımasız dizelerinde anlatılanlar gerçeklerden ziyade Tapınakçılar tarafından reddedilmiş olmanın burukluğu ve kininin eseridir.

Biyografisine göre Tapınakçılara karşı *De la falsa vida dels Templiers* başlığıyla bir risale yayınlayan ve mahkemede aleyhlerine şahitlik yapan ve bu nedenle ölümünden sonra yalancı şahit olarak anılan Berenguier de tıpkı Kral Philippe, Papa Clemens ve Guillaume de Nogaret gibi 1315 yılında, Üstad-ı Azam yakıldıktan sonraki yıl içinde ölmüştür. (ç.n.)

Yargılama

Son Derece Etkin Bir Dava

Philippe'in subayları 13 Ekim 1307 Cuma sabahı erken saatlerde onları yakalamaya geldiklerinde Tapınakçılar neye uğradıklarını şaşırdılar. Fransa'nın her yerinde aynı anda tutuklandılar, şövalyelerden en mütevazı tarım işçilerine ve ev hizmetlilerine kadar toplamda yaklaşık 2000 kişi derdest edilmişti. Hiç direniş olmadı. Tapınakçıların çoğu silahsızdı ve birçoğu orta yaşlı hatta yaşlıydı ve Paris Tapınağı dışındaki Tapınak Evleri tahkim edilmemişti. Tutuklamalar Engizisyon adına yapıldı ve Tapınakçıların hepsi Paris'e getirilerek kendi karargâhlarında hapsedildiler.

Operasyon etkinliğini muhtemelen Kral Philippe'in 1291'de Fransa'da ikamet eden İtalyan bankerlere ve 1306'da Yahudilere karşı giriştiği ve her iki durumda da onları tutuklayıp ülkeden sürdüğü, mallarına ve paralarına el koyduğu önceki baskınlara borçluydu. Görünüşe göre yirmi dört kadar Tapınakçı kaçmıştı, ancak bunlardan yalnızca biri, Fransa Üstadı Gérard de Villiers nüfuzlu biriydi. Birçoğu daha sonra, kılık değiştirip sakallarını kesmelerine rağmen yakalandı; kimileri taşrada saklanmıştı, biri dilenci olarak yaşadığı Paris sokaklarında yakalandı, bir diğeri de daha sonra tutuklanacağı

İngiltere'ye kaçtı. Ortaçağ dünyası kaçaklara karşı çok katıydı ve birçoğunun uzun süre hayatta kalması mümkün değildi.

Suçlamalar ve İftiralar

Tapınakçılara yöneltilen suçlama sapkınlıktı. Tarikata kabul edilenlerin İsa'yı inkâr etmeleri, haça tükürmeleri ve tapınağa kabul eden kişinin bedenine müstehcen öpücükler* kondurmaları gerekiyordu. Ayrıca istendiği takdirde tarikatın öteki üyeleriyle cinsel ilişkiye girmeleri gerekiyordu ve Baphomet (muhtemelen Muhammed adının Eski Fransızca dilindeki bozunmaya uğramış hali) adı verilen uzun sakallı bir insan kafasına benzeyen garip bir puta dokunarak kutsanmış küçük bir kemer takarlardı.

Yargılanmaları sırasında Tapınakçılar, İsa'nın çarmıhtaki görüntüsünü kirletmekle suçlandılar

* Lat. Osculum infame. (ç.n.)

Tapınakçıların tutuklanması ve suçlanması, Fransa'daki Papalık Engizisyoncusu tarafından yetkilendirilmiş olmasına rağmen, eylemin Kilise tarafından değil de kral tarafından gerçekleştirilmiş olması nedeniyle olağandışıydı. O dönemde sapkınlık davalarındaki normal prosedür Kilise'nin tutuklamaları yapması ve suçlanan sapkınları Kilise yasalarına göre yargılaması, ancak mahkemenin kararı bu yöndeyse cezalandırılmaları için laik makamlara teslim etmesiydi. Ancak burada, yaklaşık iki yüz yıldır doğrudan ve yalnızca Papalığa bağlı, kilisenin tam himayesinden yararlanan bir askeri tarikat söz konusuydu ve buna rağmen tarikata bağlı biraderler laik bir güç tarafından mahkeme huzuruna çıkarılmıştı. Sadece bu bile tutuklanan Tapınakçılar için bir şok etkisi yaratmış olmalıydı.

Philippe'in Tapınakçıları tutuklayıp yargılayabilmesi, Cathar'lar ve onların yaklaşık seksen yıl önceki yargılanmaları zamanına kadar uzanan yasadaki bir boşluğa dayanıyordu. Cathar sapkınlığının yayılması o kadar ciddiydi ki, 1230'da Papa III. Honorius, Fransa'daki engizisyon memuruna olağanüstü yetkiler vermiş ve bir sapkınlık şüphesi olduğunda, muaf tarikatlara, Tapınakçılara, Hospital Şövalyeleri'ne ve Aziz Bernard'ın Sistersiyen Tarikatı'na bile dokunabilmesini sağlamıştı. Cathar sapkınlığının ortadan kaldırılmasından sonra bu yetki Papalık tarafından unutulmuş ancak asla geri alınmamıştı. Bu, Tapınakçıların, başka türlü dokunulmaz olsalar da, sapkınlık suçlamasına karşı savunmasız oldukları anlamına geliyordu. IV. Philippe'in titiz avukatları bu keşfi yıkıcı bir etki yaratmak için çekinmeden kullandılar.

Sapkınlık, kralın Tapınakçılara karşı başarıyla yöneltebileceği tek olası suçlamaydı ve bu yüzden iddianame sapkınlık üzerine olmak zorundaydı. Kralın avukatları, Tapınakçılar Tarikatı'nın iç yaşamı hakkında, dine karşı işlenmiş suçlar olarak gösterilebilecek unsurları kendi bağlamlarından seçip çıkarmak amacıyla bilgi topladılar. Bunlar daha sonra tutarlı bir sapkın inanç izlenimi yaratacak şekilde bir araya getirildi. Kraliyet avukatları daha sonra bu kanıtları, kralla işbirliği içinde olan ve Tapınakçıları kafir olarak suçlayan Fransız Engizisyoncusu Guillaume Humbert adındaki Dominiken keşişe sundular.

Tapınakçılara yönelik suçlamalar, Akka'nın düşmesinden ve 1291'de Kutsal Topraklar'ın kaybedilmesinden sonra tarikata duyulan düşmanlıktan bir ölçüde yararlanmak için de elverişliydi; öte yandan, yalnızca sapkınlık suçlaması bile tarikatın itibarını zedeleyici bir etkiye sahipti. Tapınakçılara karşı propaganda kampanyası yürütmek için zaman kaybedilmedi: Kralın nazırı Guillaume de Nogaret Paris'te büyük bir kalabalığın önünde tarikatı sapkın ilan etti ve Fransiskenler de Guillaume Humbert'in talimatıyla vaazlarında bu haberi yaydılar.

Tapınakçılara Karşı Suçlamalar

Tapınakçılar 13 Ekim 1307'de tutuklandıklarında onlara yöneltilen suçlamalar şu şekilde özetlenebilir:

✠ Tapınakçılar kabul törenlerini ve tarikat toplantılarını gizlice ve geceleri yapıyorlardı.

✠ Kabul töreni sırasında inisiye olan yeni üyelerin İsa'yı inkar etmeleri gerekiyordu;

✠ İsa'nın haçına ya da resimlerine tükürmek, işemek ya da çiğnemek;

✠ Tarikata kabul eden görevliyle ağız, göbek, omurganın tabanı ve bazen de kalça ya da penisten öpüşmek; ve

✠ Kurumsallaşmış sodomiyi uygulayan tarikatın zorunlu kıldığı eşcinsel uygulamalara boyun eğmeyi kabul etmek.

✠ Biraderler kutsama ayinlerine inanmıyor ve Tapınakçı rahipler kutsal ekmeği takdis etmiyorlardı.

✠ Biraderler Baphomet adı verilen bir kafa ya da kedi şeklindeki bir puta tapıyorlardı.

✠ Kilise tarafından atanmamış olmalarına rağmen, Üstad-ı Azam da dahil olmak üzere yüksek mevkideki Tapınakçı görevliler biraderlerin günahlarını bağışlıyordu.

✠ Tapınakçılar yapmaları gerektiği gibi hayırsever sadaka dağıtmıyor ve konukseverlik uygulamıyorlardı.

Kralın Gerekçeleri

Philippe ve hükümetinin Tapınakçılara yönelttikleri sapkınlık suçlamalarına gerçekten inanmış olmaları oldukça mümkündür ve görüleceği üzere kuşkulanmak için bazı nedenler de bulunmaktadır. Bu, insanların şeytanın sürekli olarak Hıristiyan toplumunda yozlaşmayı yaymaya çalıştığına inandıkları bir çağdı. Şeytan toplumsal yapının zayıf noktalarına saldırarak toplumun tamamen çökmesine neden olmayı amaçlıyordu. Bu nedenle inananların görevi uyanık olmak, kötülüğü ortaya çıkarmak ve toplumun tamamı yenik düşmeden önce yozlaşmayı erken bir aşamada ortadan kaldırmaktı. Philippe kendisine kutsal bir ülkeyi yöneten kutsal bir kral rolü biçmişti; Tapınakçılar hakkında sapkınlık kokan herhangi bir şey varsa, kral ve destekçileri bunu derhal ortadan kaldırılması gereken bir tehlike olarak kolayca algılamış olabilirdi. Tapınakçıların krala fiziksel bir tehdit oluşturmasına gelince, buna dair hiçbir kanıt yoktur ve pek olası görünmemektedir: siyasi hiçbir hizipte yer almamışlardı ve büyük ölçüde silahsızdılar. Bununla birlikte, Papa'nın koruması altında olmaları ve laik hukuktan muaf tutulmaları, Philippe'in mutlak egemenlik kavramına muhtemelen bir saldırı gibi görünüyordu ve Philippe ile Papa VIII. Bonifacius arasında zaten bir egemenlik çatışması vardı.

Ancak Philippe'in en sağlam gerekçesi, Tapınak Şövalyelerinin servetini ele geçirme arzusu, hatta ihtiyacıydı. İtalyan bankerleri ve Yahudileri çoktan soymuştu, paranın değerini düşürmüştü. VIII. Bonifacius ile ilk çatışmasının sebebi din adamlarından zorla vergi almasıydı. İngiltere'ye ve Flanders'e açtığı savaşlar ona çok pahalıya mal olmuştu ve babasının savaşlarından büyük bir borç miras almıştı. Tapınak Şövalyeleri cazip bir hedefti, çünkü zenginlikleri tamamen toprakta olan Hospital Şövalyeleri'nin aksine, Tapınak Şövalyeleri bankacılık faaliyetlerinden de kralın hızla ve kolayca ele geçirebileceği nakit servete sahipti. Philippe onları sapkınlıkla

suçlayarak, Tapınak Şövalyelerini, kendilerine karşı zulmün kolayca mantığa uydurulduğu edildiği Yahudiler gibi kınanması gereken dindar yabancılara dönüştürebilirdi.

Pek çok yabancı gözlemci, özellikle de paranın gücünün on dördüncü yüzyıl Avrupa'sındaki her yerden daha iyi anlaşıldığı Kuzey İtalyalılar, Tapınak Şövalyelerinin parasını ve değerli metallerini ele geçirmenin Philippe'in başlıca nedeni olduğuna ikna olmuşlardı. Dante, Tapınak Şövalyelerinin tutuklanmasının hemen ardından yazılan İlahi Komedya'nın ikinci kitabı olan Purgatorio'da kralın kararlarına şu şekilde eleştiride bulunmuştu:

İkinci Pilatus'un acımasız ruh halinin
O kadar doyumsuzca büyüdüğünü görüyorum ki,
Açgözlülüğü fermansızca Tapınağa giriyor.

The Portable Dante, ed. Paolo Milano, Penguin, 1977

Casuslar, İşkenceler ve İtiraflar

Şafak vakti gerçekleşen tutuklamaların bir ay sonra, 13 Ekim'de yapılması için 14 Eylül 1307'de emir çıkmıştı, ancak dava yıllar önce hazırdı bile. Fransız hükümetinin casusları, tarikatın iç işleyişini keşfetmek ve keşişlere iftira atılabilecek her şeyi toplamak için Tapınak Şövalyeleri'ne katılmıştı. Bunun arkasındaki uğursuz güç, 1303'te aforoz edilmiş olduğu zamandan beri Papa VIII. Bonifacius'u devirme girişiminde yer almış olan Guillaume de Nogaret'ydi. Guillaume'un ailesi, dedesi bir Cathar olduğu için zulme uğramıştı, ancak zekası ve kinizmi sayesinde Philippe'in sarayında yükselmiş ve 1299'da kralın Mühürdarı ve sağ kolu haline gelerek asalet unvanı almıştı. Bu gerçekler, Guillaume de Nogaret'nin Papalığı hor görmesi ve Fransa'yı dünyanın en büyük gücü yapma konusundaki doymak bilmeyen hırsına katkıda bulunmuş olabilir.

Tutuklananların çoğu savaşta pişmiş Tapınak Şövalyeleri değil, sade, basit kişilerdi, tarikatın işleyişine yardımcı olan çiftçiler, zanaatkarlar ve hizmetkarlar. Ve bunlar işkenceye ve hatta işkence tehdidine oldukça hızlı bir şekilde yenik düşüyordu. Bununla birlikte,

Kan çıkmaması ve kemiklerin kırılmaması koşuluyla işkencede her şeye izin verilirdi. İşkence gören Tapınak Şövalyelerinden biri, işkencesini sona erdirmek için "Tanrı'yı öldürmeyi" istediğini söylemişti.

şövalyelerin kendileri, yakalanıp bir Müslüman zindanına atılabilecekleri, işkence görecekleri veya inançlarından vazgeçmezlerse infazla karşı karşıya kalabilecekleri o gün için, en kötüsüne uzun süredir hazırlanıyorlardı. Ancak onlar da hızla ve neredeyse bir ağızdan itiraflarını verdiler. Vahşice bir işkenceden geçmiş olmalılardı: çok sayıda kişi, uzuvların kırılmadığı, kanın dökülmediği, ancak rutin olarak tecrit altında tutulmayı, kuru ekmek ve su ile beslenmeyi içeren "dini prosedür" adı verilen işlemden geçirilerek öldü; kurbanın arkasından bağlanan bileklerine bağlı bir ip ile bir kirişin üzerinde kaldırılıyor ve eklemler yerinden çıkana kadar iple tavana çekiliyorlardı; ayak tabanlarına yağ sürülerek ateşin önüne konuluyordu, işkence gören bir Tapınak keşişi o kadar kötü yanmıştı ki ayaklarından kemikler düşmüştü. Sanıklardan bir diğeri, işkencesini durdurmak için "Tanrı'yı öldürme" suçunu kabul ettiğini söyledi.

Yine de sorgudaki tek unsur fiziksel işkence değildi. Bunun yerine, Tapınak Şövalyeleri için en büyük sorunlardan biri, manevi ve sosyal dünyalarının altüst olmasıydı. Hayatlarını, mutlak bir sadakat borçlu oldukları ve karşılığında toplumun geri kalanından aldıkları desteğin kendilerine sürekli olarak hatırlatıldığı bir askeri elit grubun kapalı dünyasında geçirmişlerdi. Ama şimdi onlara sövülüyor, sapkın oldukları söyleniyordu ve hiçbir çevreden destek gelmiyordu. Kapalı dünyalarının duvarları, tavanı ve zemini, onları açıkta, şaşkın ve kaybolmuş halde bırakarak yıkılmıştı. Bu koşullar altında, Üstad-ı Azam Jacques de Molay ve Ziyaretçi rütbesi onu Jacques de Molay'dan sonra Batı Hıristiyan âleminde en yüksek Tapınak Şövalyesi yapan Hugues de Pairaud, her ikisinin de hızla her şeyi itiraf eden Tapınakçılar arasında olması şaşırtıcı değildir. Gerçekten de Üstad-ı Azam'a işkence yapılıp yapılmadığı konusunda bazı belirsizlikler vardır.

İtirafların diğer bir gerçeği de, Tapınak Şövalyeleri'nin gerçekten var olan ve Engizisyon memurlarının elinde çarpıtılmış olmasına rağmen kabul edebilecekleri bir şeyle suçlanmaları nedeniyle çabucak elde edilmiş olmalarıydı. Kralın casusları tarafından toplanan bilgiler meyvesini vermişti.

Jacques de Molay Paris'te engizisyoncuların önünde duruyor

19 Ekim 1307'de Paris Tapınağı'nda soruşturma duruşmaları başladı. 25 ve 26 Ekim'de Jacques de Molay ifade vermeye çağrıldı. İtirafı kaydedildi ve sapkınlığın kanıtı olarak Papa'ya gönderildi. Tutuklanmalarından bu yana iki haftadan kısa bir süre içinde Tapınak Şövalyelerinin onuru sonsuza dek lekelenmişti ve suçlu oldukları haberleri tüm Hıristiyan âleminde yankılanmıştı.

Papa Harekete Geçiyor

Papa V. Clemens, 14 Ekim'de bir haberci Poitiers'deki sarayına Tapınak Şövalyelerinin önceki gün tutuklandığı haberini getirdiğinde şaşkına döndü. Eylem, Fransız Engizisyon Hakimi'nin sözde yetkisiyle yapılmış olsa da, tutuklamaların, Fransa'nın laik monarşisi tarafından Papalık ve Katolik Kilisesi'ne yönelik bir saldırı olduğuna şüphe yoktu. Mesele sadece Tapınak Şövalyelerini ilgilendirmiyordu; Papalığın varoluşu da tehlikedeydi ve Clemens, 16 Ekim'de başlayan ve üç gün süren acil bir Curia toplantısı için derhal tüm kardinallerini çağırdı.

Başka bir zamanda başka bir Papa, Philippe'i aforoz edebilirdi. Ancak Clemens, Philippe'in İtalya'da Bonifacius'a yaptığı darbeden sonra ve Fransız topraklarında ikamet ettiği için iki kere düşünmek zorundaydı. Clemens bunun yerine Philippe'e bir çıkış yolu sağlayan Ad Preclarus Sapientie adlı bir ferman çıkardı: Kralın yasalara aykırı davrandığını ve dedesi Saint Louis'nin itibarını lekelediğini, ancak bu düşüncesizliğini Tapınak Şövalyelerini ve mülklerini Kilise'ye teslim ederek telafi edebileceğini söyledi. Bunun için, Papa Kasım ayında Tapınak Şövalyeleri'ni ve mallarını gözaltına almak için iki kardinali Paris'e gönderdi. Ancak kral yerinde yoktu ve danışmanları, tapınakçılar kafir olduklarını itiraf ettikleri için Papalık müdahalesinin gereksiz olduğunu savunarak, onları Kilise'ye teslim etmek şöyle dursun, Tapınakçılarla görüştürmeyi reddettiler.

Kardinaller, Fransız monarşisinin Papa'nın kati bir emrine itaat etmeyi açıkça reddettiği haberiyle Poitiers'e geri döndüklerinde, Papalık Sarayı krize girdi. Bir rapora göre, on kardinal, Papa Fransız

kralının kuklası gibi davranırsa istifa etmekle tehdit etti. Clemens, kardinalleri değiştirerek Kilise'de bir bölünmeye neden olma riski ile Philippe'i aforoz edip bir kraliyet darbesinin kurbanı olma tehlikesi arasında kalmıştı.

Ancak Papa orta bir yol buldu ve içinde bulunduğu durumun zorluğuna rağmen biraz maharetle hareket ederek olayların sorumluluğunu üstlenmek için elinden geleni yaptı. İlk olarak 22 Kasım 1307'de Pastoralis Praeeminentiae adlı bir ferman yayınlayarak, Hıristiyan âleminin tüm krallarından ve prenslerinden topraklarındaki Tapınakçıları tutuklamalarını ve mülklerini Kilise adına müşahede altına almalarını istedi. Bu şekilde İngiltere, İberya, Almanya, İtalya ve Kıbrıs'ta Tapınak Şövalyelerine karşı -ama Kilise adına davalar açıldı. Bunu yaparak Papa, Kral Philippe'e, Avrupa'nın geri kalanında doğru olanın Fransa'da da geçerli olması gerektiğine dair zımni bir ültimatom veriyordu. Fransız kralını iyi niyeti ve dini gayretinden ötürü övdü, ancak Clemens, Tapınakçılara karşı açılan davanın kralın yetkisinden alındığını ve şimdi Papalığın eline geçtiğini açıkça belirtiyordu.

Kralın yetkilileri iki kardinali azarladığında ortaya çıkan krize gelince, Papa olay hiç yaşanmamış gibi davrandı. Bunun yerine Aralık ayında iki kardinali sanki ilk defa gönderiyormuşçasına Paris'e geri gönderdi. Ama bu defa Papa'nın verdiği, Philippe'i derhal aforoz etme ve Kral Tapınak Şövalyelerini teslim etmeyi reddetmekte ısrar ederse tüm Fransa üzerine enterdi koyma yetkisini de yanlarında getirdiler. Tehdit etkili oldu: 24 Aralık 1307'de Philippe, Papa'ya Tapınakçıları teslim edeceğini yazdı.

27 Aralık 1307'de kardinaller, daha önce itiraf ettikleri her şeyi reddeden Jacques de Molay ve diğer önde gelen Tapınak Şövalyeleri ile bir araya geldi. Bir kaynağa göre, Üstad-ı Azam, isnat edilen suçları yalnızca ağır işkence altında itiraf ettiğini söylemiş ve vücudundaki yaraları göstermişti, ancak bu kaynağa güvenilip güvenilemeyeceği net değildir. Bununla birlikte, itirafları geri almak riskli bir hareketti çünkü Engizisyon kuralları uyarınca itiraflarını reddeden sapkınlar yakılmak üzere laik yetkililere teslim edilirdi. Üstad-ı

Azam ve diğerlerinin bu riski almaları, büyük bir adaletsizliğin gideceğinden emin olduklarını göstermektedir. Jacques de Molay'ın ifadesini geri alması, duruşmada kesinlikle bir dönüm noktası oldu.

Papa ve Kral Arasında Açmaz

Kilise'ye önde gelen Tapınak Şövalyeleri'ne kısa bir görüşme izni verilmiş olmasına rağmen, Philippe hâlâ herhangi bir Tapınak Şövalyesini Kilise kontrolüne devretmemişti. Şubat 1308'de Papa Clemens, Engizisyon Yargıcı Guillaume'u ve tüm Fransız Engizisyonunu görevden aldı. Yanıt olarak kralın memurları, Fransa'da kamuoyunu ve teolojik görüşü etkileyerek Papa'yı davayı yeniden başlatmaya zorlamaya çalıştı. Bu konudaki Papa'ya karşı bir iftira, karalama ve kaba kuvvet ile gözdağı kampanyası başlatan Guillaume de Nogaret'ydi; Clemens tahttan indirmekle ve ailesine yönelik şiddetle tehdit edildi. Ancak Clemens, krala karşı direndi ve aralarındaki anlaşmazlığı çözmek için Mayıs ve Haziran'da Poitiers'de buluştular. Orada, Papa'nın iki çeşit kovuşturma başlatması konusunda anlaştılar: ilkinde bir kurum olarak Tapınak Şövalyelerini incelemek için bir Papalık komisyonu kurulacaktı, diğeri ise tek tek Tapınak Şövalyelerinin suçluluğu veya masumiyeti konusunda karar alacak her biri bir diyakozluk piskoposu tarafından denetlenen bir dizi eyalet meclisinden oluşacaktı. Philippe üstüne düşeni yapıp doğrudan Papa tarafından sorgulanabilmeleri için birkaç Tapınak Şövalyesini Kilise'nin fiziksel gözetimine bırakmaya razı oldu.

Philippe, Paris'teki mahkumları arasından yetmiş iki Tapınak Şövalyesi seçti ve onları birbirlerine zincirlenmiş ve askerlerin refakati altında arabalarla Poitiers'e gönderdi. Bunların çoğu haydut ya da en iyi ihtimalle Papa üzerinde kötü bir izlenim bırakmak için seçilmiş sergant rütbesindeki üyelerdi. Bunlarla birlikte Üstad-ı Azam'ı ve tarikatın diğer dört yüksek mevkideki üyesini gönderdi. Ancak Chinon'daki kraliyet kalesine ulaştığında yetmiş iki kişilik konvoy Poitiers'e gönderildi, ancak liderler ansızın gözaltına alındı, kral onların yolculuğa çıkamayacak kadar hasta olduklarını iddia

etti. Chinon, Poitiers'den çok uzakta olmadığı için bu apaçık bir yalandı. Kral muhtemelen, Papa'nın Tapınakçı önderlerle görüştüğü takdirde onları sapkınlıktan ari bulacağından ve onları bağışlayacağından korkuyordu.

Papa Tapınakçıların Tuhaf İfadesini Dinliyor

Papa, Philippe'in Chinon'da tutulan Tapınakçı liderler hakkındaki hilesini görmezden geldi. Clemens, kralla kaybedeceği bir kavgaya girmek yerine, kendisine gönderilen Tapınak Şövalyelerini incelemeye koyuldu. 28 Haziran'dan 1 Temmuz 1308'e kadar yetmiş iki Tapınak Şövalyesi, Poitiers'de özel bir kardinal komisyonu ve bizzat Papa tarafından dinlendi. 2 Temmuz'da Clemens, itirafta bulunan ve Kilise'nin affını isteyen Tapınakçıların affını sağladı. Tapınak Şövalyeleri suçlu bulunsaydı, Papa onları asla affetmezdi; ama diğer yandan suçsuz olsalardı, herhangi bir tövbeye gerek duymadan onları beraat ettirmesi gerekirdi.

Clemens, Tapınak Şövalyelerinin sapkın olmadığına karar vermişti. Sorgu işleminin bir tutanağı, o sırada ifade tutanağına düşülen derkenar notları şeklinde tutuldu. Vatikan arşivlerinde hasar görmüş ve kaybolmuş bu notlar yakın zamanda keşfedilmiş, deşifre edilmiş ve yayınlanmıştır. Chinon Parşömeniyle birlikte, Papa'nın Tapınakçıların garip uygulamalarının gerçek doğasını nasıl anladığını göstermektedirler.

Tapınak Şövalyeleri aşai rabbani ayinine katılıyor, Kutsal Komünyona ve günah çıkarmaya gidiyor ve ayinle ilgili görevlerini yerine getiriyorlardı. Ancak aynı zamanda, inisiyasyon törenlerinde İsa'yı inkar ettiklerini ve çarmıha tükürdüklerini de Papa'ya itiraf ettiler, fakat bunu kalben asla yapmadıklarını ve mümkün olan en kısa sürede bir rahibe günah çıkarıp af dilediklerini ısrarla dile getirdiler. Papa, bu tarikata giriş ritüellerini ciddiye alınamayacak kadar karışık buldu; mürit bir ara çarmıha tükürüyordu ama sonra vecd içinde öpüyordu. Ve mürit, "Seni, Tanrı olan seni, inkar ediyorum" diyerek Mesih'in kutsallığını inkar ediyordu, ki bu kesinlikle bir

inkar değildi. Tapınak Şövalyeleri sapkınlarsa, herhangi bir sapkınlığın sahip olabileceği en tutarsız ve inandırıcılıktan uzak taraftarlardı. Tapınak Şövalyeleri tuhaf yollara sapmışlardı ve reforma ihtiyaçları vardı, ama Papa, hepsinin bu kadarla sınırlı olduğuna kanaat getirdi.

Aslında Clemens, tutuklamalardan beş ay önce, Mayıs 1307'de Poitiers'de buluştuğunda, Jacques de Molay'ın kendisinden bu tuhaf uygulamalar hakkında bir şeyler duymuştu. Papa'nın sözleriyle, Üstad-ı Azam ona, Clemens'te "büyük üzüntü, kaygı ve yeise" neden olan "birçok tuhaf ve duyulmamış şey"den bahsetmişti. Üstad-ı Azam, bir asır veya daha uzun süredir devam eden bu kabul törenlerinin kontrolden çıkmasından korkuyordu ve Papa, bu uygulamaları bir skandala dönüşmeden önce ortadan kaldırmak için bir soruşturma başlatmayı kabul etmişti. Ağustos 1307'de Clemens, Kral Philippe'e de bu konuda bir mektup yazarak ona "o sırada söylenenlere aklımızı zor inandırabiliriz" demişti. Ancak Philippe'in Tapınak Şövalyeleri içindeki casusları, krala bu uygulamalardan çok daha önce bilgi vermiş ve Philippe'e böylesine yıkıcı bir etkiyle alaycı bir şekilde manipüle ettiği malzemeyi sağlamıştı.

Clemens'in bu garip Tapınakçı uygulamalarına ilişkin anlayışı, bunların sadece bir giriş ritüeli, erken antik çağlardan beri her elit askeri sınıf arasında değişerek devam eden yaygın bir gelenek olduğuydu. Bu, resmi törenden sonraki gizli bir geçiş ayini, tüm yeni Tapınak biraderlerinin boyun eğmek zorunda olduğu zorunlu bir sınav, inisiyeye Müslümanlara tutsak düştüklerinde Tapınak Şövalyelerinin maruz kalabileceği şiddeti, Mesih'i inkar etmeye ve çarmıha tükürmeye nasıl zorlanacaklarını gösteren özel bir gelenekti (*modus ordinis nostri*). Testin amacı müritlerin ruhlarını güçlendirmekti ve gerçekçi bir uygulama şeklini almıştı. Bu ilk kısma başka bir test daha eklenmiş, onu karşılayan ustayı omurgasının alt kısmından, göbeğinden ve son olarak da ağzından öpmek ritüeli eklenmişti. Bunun amacı, müride her koşulda üstlerine mutlak itaat borçlu olduğunu öğretmekti. Bu, ritüelin orijinal ve gerçek şekli gibi görünüyor, ancak yerel Tapınak evlerinde üstatlar bazı değişiklikler

yapmış ve zamanla bu gizli ritüel oldukça kaba ve hatta bazen şiddetli hale gelmişti.

Tapınak Şövalyeleri sapkın değillerdi ama masum da değillerdi çünkü hepsi bir bahane olsa bile aslında İsa'nın tanrısal yanını inkar etmişlerdi. Dinden dönme affedilebilirdi ama günahkarlar tövbe etmeli ve kefarete boyun eğmeliydi. Clemens, Poitiers'de görüştüğü yetmiş iki Tapınak Şövalyesi üzerinde bunları yaptı. Ancak tarikatın liderleri için onları görmeden aynı şeyi yapamadı. Jacques de Molay ve diğer önde gelen Tapınak Şövalyelerinin huzuruna getirilmesi için resmi bir çağrı yapmasına rağmen, bu, kral tarafından hasta oldukları bahanesi ile yine reddedildi.

Chinon'daki Gizem

1308 yazında Papa, Jacques de Molay'ın ve Chinon'da tutuklu bulunan diğer Tapınakçı liderlerin günahlarını bağışladı. Görünüşe göre bu duruşmanın düzgün tutulmuş bir tutanağı günümüze ulaşmamıştı ve yakın zamana kadar böyle bir olayın meydana geldiğinden şüphe ediliyordu. Ta ki 2001'de Vatikan arşivlerinde Chinon Parşömeninin bulunmasına ve 2007'de Vatikan tarafından yayınlanmasına dek. Tapınak Şövalyeleri kral tarafından esir tutulmalarına rağmen, Chinon'daki kraliyet şatosunda bir şekilde bir duruşma ayarlandığı kesindi.

Her şey, 14 Ağustos 1308'de üç kardinalin bilinmeyen bir varış noktası için Poitiers'deki Papalık sarayından ayrılmasıyla başlamıştı. Bunlar, Etienne de Suisy, Landolfo Brancacci ve sonuncusu, zamanının önde gelen kilise hukukçularından biri ve Papa'nın yeğeni olan Bérenger Frédol'du. Clemens'ten tam yetki alarak gizlice özel bir papalık soruşturma komisyonu kurdular. Kardinaller iki veya üç gün sonra Chinon'a vardılar, burada onları kraliyet gardiyanına ek olarak, Fransız kayıtlarında yalnızca baş harfleriyle belirtilen, ancak Guillaume de Nogaret ve onun namına hareket eden bir avukat olduğu düşünülen Guillaume de Plaisians iki önemli kraliyet görevlisi karşıladı.

Chinon'da taraflar arasında herhangi bir gizli müzakere olup olmadığı bilinmiyor. Ancak, bundan sonra olanlar, kralın memurlarının burnunun dibinde, ama onların bilgisi dışında gerçekleşmiş gibi görünüyor. Chinon Parşömenine göre, 17-20 Ağustos tarihleri arasında Chinon'da gerçekleşen yargılamalara hiçbir kraliyet yetkilisi katılmamıştı; kraliyet memurlarının müdahalesinden kaçınmak için yargılama hızlı bir şekilde ve muhtemelen tam bir gizlilik içinde gerçekleşmişti. Üç kardinal ve sorguladıkları Tapınak Şövalyeleri dışında, duruşmaya katılan öteki kişiler, hiçbiri Kral Philippe ile yakından bağlantılı olmayan, hepsi katip ve alçakgönüllü insanlar olan bir avuç tanıktı. Bu, sonunda Tapınak Şövalyeleri liderlerinin Papalık nezdinde görülen davasıydı; tamamen bir Kilise içi meseleydi.

Duruşmanın ilk üç günü boyunca üç kardinal, Kıbrıs Üstadı Raimbald de Caron'u, Normandiya Üstadı Geoffrey de Charney'i, Poitou ve Aquitaine Üstadı Geoffrey de Gonneville'i ve Müfettiş Hugues de Pairaud'yu sorguladı. Son gün olan 20 Ağustos'ta Üstad-ı Azam Jacques de Molay'ın ifadesini dinlediler. Tanıklıklar ifadeleri farklılık gösteriyordu, ancak hepsi birlikte ele alındığında, daha önce Poitiers'deki yetmiş iki Tapınak Şövalyesinin ifadesinde belirtilen uygulamaların üstünden geçilmiş gibiydi.

Kardinaller Papa'ya raporu sunduklarında, Clemens, Jacques de Molay ve diğer Tapınakçı liderlerin, kendilerine yöneltilen sodomi ve küfür suçlamalarının, kökenleri Outremer'de Müslümanlara karşı mücadelelerine dayanan gizli şövalyelik ritüellerinin yanlış anlaşılmasından kaynaklandığı şeklindeki açıklamasını kabul etti. İsa'yı inkar etmek, çarmıha tükürmek ve diğer müritlerin kıçlarını öpmek, yakalandığında bir şövalyenin düşman tarafından maruz kalabileceği türden bir aşağılama ve işkenceydi, bu uygulamanın bu aşağılamaları taklit etmek için yapıldığı anlaşılmıştı. Müritlere dinlerini "kalben değil, yalnızca sözle" inkar etmeleri öğretiliyordu.

Papa, Tapınak Şövalyelerinin ondan af dilediğini belirterek, "Kilise tarafından aklandıklarına ve yeniden Hıristiyan ayinlerine katılabileceklerine karar veriyoruz" diye yazmıştı. "Biz, bu fiillere

karşılık, bizim huzurumuzda açıklanan sapkınlığı ve diğer her türlü sapkınlığı kınayan ve bizzat Rab'bin Kutsal İncili üzerine yemin eden ve alçakgönüllülükle bağışlayıcılığın merhametini isteyen tarikatın Üstad-ı Azamı Jacques de Molay biradere merhamet bahşetmeye, onu Kilise ile yeniden bir araya getirmeye karar verdik ve onu inananların birliğine ve Kilise'nin kutsiyetine geri kabul ettik."

Bu noktada Clemens, Tapınak Şövalyelerini bir tarikat olarak kurtarmaya çalışıyordu; amacı reform yapmak ve ardından muhtemelen Tapınak Şövalyelerini Hospital Şövalyeleri ile birleştirmekti. Ancak Papa, affının ayrıntılarını kamuoyuna açıklamadı çünkü Tapınak Şövalyeleri skandalı infial uyandırmıştı; Clemens hâlâ ya Philippe'le bir çatışmadan ya da Kilise içinde bir bölünmeden kaçınmaya çalışıyordu.

Chinon Parşömeni

Tapınak Şövalyelerinin yargılanması ve inançları hakkında yazılan her şey, Chinon Parşömeninin keşfinden bu yana gereksiz hale gelmişti. Tarikatın akıbetini çevreleyen belirsiz ve açıklanamayan koşullar, faaliyetleri ve yargılanmalarına dahil olan diğer kişilerin gerekçeleri hakkında çeşitli teorilere yol açmıştı. Yüzyıllar boyunca tarihçilerin kabul ettiği görüş, Tapınak Şövalyelerinin sapkın olmadığı, başka bir şeyden suçlu oldukları yönündeydi, ama neyden? Tarihçiler ayrıca Papa V. Clemens'i, Tapınakçıları yok etmek ve servetlerini ele geçirmek için işbirliği yaptığı düşünülen Fransa Kralı IV. Philippe'in kuklası olarak gördüler.

Chinon Parşömeninin keşfi, bu gizemlere ve yanlış anlamalara yeni ve açıklayıcı bir ışık tutmaktadır. Parşömen, Jacques de Molay ve diğer Tapınak önderlerinin 17-20 Ağustos 1308 tarihleri arasında Chinon Şatosu'nda düzenlenen gizli bir Papalık duruşmasındaki ifadeleriyle aynı günlere ait bir tutanaktır. Belge, Papa'nın Tapınakçılar arasında hiçbir sapkınlık bulmadığını ve liderlerini affettiğini ortaya çıkarmaktadır. Gerçekten de Tapınak Şövalyelerini Fransız kralına karşı korumak için kararlılıkla mücadele etmişti. Ancak

Chinon Parşömeni, Papa'nın Tapınakçıların sapkınlıktan suçlu olmadığına dair kararını içermektedir. Ancak belge Gizli Vatikan Arşivlerinde kaybolmuş ve 2001 yılına kadar ortaya çıkarılamamıştır.

Papa döneme hakim çalkantılar nedeniyle affını halka açıklamayı ertelemişti. Ve böylece IV. Phillippe, Papa'nın hükmü yayınlanmadan önce Jacques de Molay'ı ve diğer Tapınak Şövalyeleri liderlerini idam ettirmeyi başarmıştı.

Daha sonra Chinon Parşömen hatalı tasnife kurban gitmiş ve Vatikan Paleontoloji Okulu'nda İtalyan bir araştırmacı olan Barbara Frale onu bulup önemini anlayana dek Gizli Arşiv'in dehlizlerinde kaybolmuştu. Frale belgenin karmaşık ve şifreli yazısını deşifre etti ve bulgularını 2004'te Journal of Medieval History'de yayımladı. Bunu, 2007'de parşömenin Vatikan tarafından tıpkıbasımının yayınlanması izledi. Hiç şüphesiz, Vatikan Dan Brown'ın çok satan romanı Da Vinci Şifresi'ndeki konu edilen kurgusal entrikalardan sonra yeni bir komplonun ortaya çıkmasından kaçınmak için can atıyordu.

Papalık Sorgusu

Chinon Parşömeninden tercüme edildiği şekliyle 20 Ağustos 1308'de Chinon kalesinde gerçekleşen Jacques de Molay'in sorgusu:

Sonra ayın yirminci gününde, bizim huzurumuzda ve noterler ile aynı tanıkların huzurunda, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın Üstad-ı Azamı Jacques de Molay birader-şövalye, şahsen huzura çıktı ve yukarıda belirtilen şekil ve usulle yemin etti. Titizlikle sorgusu yapıldığında, o sırada Fransa ve Poitou Müfettişi olan şövalye birader Hubert de Perraud tarafından Beune'deki Autun diyakozluğunda, bölgenin yerel Tapınak Kumandanlığı şapelinde söz konusu tarikatın bir kardeşi olarak kabul edilmesinden bu yana kırk iki yıl kadar geçtiğini söyledi.

Tarikata kabul edilme şekliyle ilgili olarak, kabul eden görevlinin ona pelerini verdikten sonra haçı gösterdiğini ve o haçta resmi tasvir edilen Tanrı'yı kınaması ve haça tükürmesi gerektiğini söylediğini. İfadesine göre çarmıha değil, yanına tükürmesine rağmen isteneni yaptı. Ayrıca bu inkarı kalben değil sözle gerçekleştirdiğini söyledi. Sodomi günahı, bir kelleye tapma ve yasak öpücük uygulamasıyla ilgili olarak, titizlikle sorguya çekildi ve bu konuda hiçbir şey bilmediğini söyledi.

Bu hususları istek, ödül, minnet, iltimas beklentisi veya korku, nefret ya da ikna, zor kullanma ya da işkence korkusuyla itiraf edip etmediği ettiği sorulduğunda, bunların etkisi altında kalmadan itiraf ettiğini söyledi. Yakalandıktan sonra herhangi bir sorgulamaya veya işkenceye tabi tutulup tutulmadığı sorulduğunda, işkenceye uğramadığını söyledi.

Bunun üzerine bu fiillere karşılık, bizim huzurumuzda açıklanan sapkınlığı ve diğer her türlü sapkınlığı kınayan ve bizzat Rab'bin Kutsal İncili üzerine yemin eden ve alçakgönüllülükle bağışlayıcılığın merhametini isteyen tarikatın Üstad-ı Azamı Jacques de Molay biradere merhamet bahşetmeye, onu Kilise ile yeniden bir araya getirmeye karar verdik ve onu inananların birliğine ve Kilise'nin kutsiyetine geri kabul ettik.

Tapınakçılar Toplanıyor

Mart 1309'da Papalık Sarayı, o günlerde Fransa krallığı içinde olmayan ve Papa'ya İtalya sınırından içeri hızlı bir kaçış yolu sunan Avignon'da kuruldu. Kasım 1309'da Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'na ilişkin Papalık komisyonu oturumlarına başladı; bu, Clemens'in geçen yıl Philippe ile Poitiers'de yaptığı görüşmeden sonra oluşturmayı kabul ettiği soruşturmaydı.

Sanık Tapınak Şövalyeleri yavaş yavaş bir araya geldiler ve suçlarını ikrar etmek yerine savunma yapmaya başladılar. 1310 Mayısının başlarında yaklaşık altı yüz Tapınak Şövalyesi tarikatlarını savunuyordu ve önceki itiraflarını reddettiler. Gerçekten sapkın olan ve inandıkları şey uğruna ölüme giden Catharların aksine, tek bir Tapınakçı bile tarikat üyelerinin bu kadar uzun süre şiddetle korudukları varsayılan sapkınlıklar için şehit olmaya hazır değildi. Ortada bir sapkınlık yoktu, sadece kötü niyetli bir kral adet ve geleneklerini fesatça yorumlamıştı.

Tapınakçılar arasında artan bu güvenden dolayı endişeye kapılan Philippe, sert adımlar attı ve kral tarafından atanan Sens Başpiskoposunun, piskoposluk bölgesindeki Tapınakçılara karşı piskoposluk soruşturmasını yeniden başlatmasını sağladı. Krala itaat eden başpiskopos, elli dört Tapınak Şövalyesini sapkınlıklarına dönen kafirler olarak, başka bir deyişle önceki itiraflarını geri almaktan suçlu buldu ve onları laik yetkililere teslim etti. 12 Mayıs 1310'da Paris'in dışındaki bir tarlada elli dört Tapınak Şövalyesi kazığa bağlanarak yakıldı. Yine de, bu idamlardan sonra bile, geri kalan Tapınak Şövalyelerinin tamamı sinmedi ve moralleri tamamen bozulmadı, ancak yakarak gözdağı vermenin etkisi oldu ve birçok Tapınak Şövalyesi sustu veya itiraflarını tekrarladı.

Tapınakçıların Lağvedilmesi

Papa Clemens 1308'den beri Fransa'nın Rhone-Alps bölgesindeki Vienne'de üç önemli konuyu ele almak için bir ekümenik konsil toplamayı planlıyordu: Tapınak Şövalyeleri, Kutsal Topraklar ve

Kilise reformu. Başlangıçta Ekim 1310 için planlanan konsil bir yıl ertelenmek zorunda kaldı çünkü Papa'nın Fransa kralı ile Tapınak Şövalyeleri konusundaki çekişmesi uzayıp gidiyordu. 1311 yazında Clemens, konsile sunmak için Fransa'nın her yerinde ve yurtdışındaki soruşturmalardan Tapınak Şövalyeleri hakkında bilgi toplamıştı. Gördüğü, yalnızca Fransa'da ve Fransız egemenliği veya etkisi altındaki bölgelerde Tapınak Şövalyeleri'nin ciddi itiraflarının olduğuydu. Buralarda Fransız yetkililer ve işbirlikçileri kurbanlarına vahşi işkenceler uygulamışlar veya ifadelerinin kasıtlı olarak çarpıtarak ikrar edilen usulsüzlükleri sapkınlığa yormuşlardı. Clemens, ihtilaf Kilise için daha büyük ve daha derin sorunlara yol açmadan önce Tapınakçı meselesini sona erdirmek için canla başla çalışıyordu.

Clemens'in, tartışma veya savunma için hiç boşa zaman harcanmaması gerektiğini ve Papa'nın yürütme yetkilerini Tapınakçıları derhal lağvetmek için kullanması gerektiğini savunan kıdemli danışmanları vardı. Biri, Tapınak Şövalyeleri'nin "halihazırda imansızlar ve kafirler arasında Hıristiyan adının kötü kokmasına neden olduğunu ve bazı inananların inançlarını sarstığını" söyledi. Bu hatanın kaprisli kıvılcımının tüm dünyayı yakabilecek alevlere dönüşmesi durumunda, tarikatın gecikmeden lağvedilmesi gerektiğini de sözlerine ekledi. Ancak daha sonra, ekim ayının sonlarında, hızlı bir şekilde tarikatın kaldırılmasından yana olanların argümanlarını boşa çıkaran dramatik bir olay meydana geldi. Tarikatı savunmak için konseyde yedi Tapınak Şövalyesi ortaya çıktı. Papa hızla harekete geçti ve onları hapsettirdi.

Ancak bu, konsile katılan din adamlarının ezici çoğunluğunun göz ardı etmeye hazır olduğu bir mesele değildi. Konsile katılan İngiliz Henry Ffykeis'in 27 Aralık 1311'de Norwich piskoposuna yazdığı gibi: "Tapınakçılar meselesiyle ilgili olarak, onların hukuken savunmaya kabul edilip edilmemeleri konusunda büyük tartışmalar dönüyor. Piskoposların büyük bir kısmı, hatta Fransa Kralı'nın konseyinden beş veya altı kişi dışında hepsi onların yanında yer aldı. Bu nedenle Papa, piskoposlara şiddetle karşı çıkıyor. Fransa Kralı küplere bindi; büyük bir takipçi kitlesini arkasına katmış öfkeyle

geliyor" Gerçekten de Philippe çok geçmeden, Vienne'den nehrin yukarısındaki çeşitli yerlerde görünerek her zamanki gözdağı verme yöntemini sergiledi ve Papa'da, kralın üzerine çullanacağına dair güçlü bir his yarattı. 2 Mart 1312'de kral, Papa'ya üstü örtülü bir ültimatom göndererek ona Tapınakçıların suçlarını ve sapkınlıklarını hatırlattı, "İşte bu yüzden, ortodoks inanç için şevkle yanıyor ve Mesih'e edilen bu denli büyük bir hakaretin cezasız kalması durumunda kalır, sevgiyle, özveriyle ve alçakgönüllülükle söz konusu tarikatı lağvetmenizi Papa Hazretlerinden rica ediyoruz" dedi. Clemens mesajı almazsa diye, 20 Mart'ta kral kardeşleri, oğulları ve hatırı sayılır bir silahlı kuvvetle Vienne'e geldi.

3 Nisan'da, konsil üyelerini aforoz tehdidiyle sindirdikten Papa yanında oturan Fransa Kralı ile birlikte on iki gün önce yazımına başladığı Vox in Excelso adlı fermanı halka açıkladı. 22 Mart 1312 tarihli fermanla Tapınak Şövalyeleri mahkum edilmemesine rağmen, tarikat varlığına devam edemeyecek kadar karalandığı gerekçesiyle lağvedildi. Bu koşullar altında, muhtemelen Clemens'in elinden gelenin en iyisi buydu. 2 Mayıs tarihli bir başka ferman olan Ad Providam, Tapınak Şövalyelerinin mülkünü Hospital Şövalyelerine devretti. Kısa bir süre sonra Philippe, Tapınakçıları mahkemeye çıkarma masraflarını karşılamak için Hospital Şövalyeleri'nden büyük miktarda para aldı.

Jacques de Molay'in Yakılışı

Kilise artık Tapınak Şövalyelerinden elini eteğini çekmişti. Kilise teamülüne göre, kilise mahkemesi bir sanığın kaderine dair karar aldığında, sanık cezalandırılmak üzere laik yetkililere teslim ediliyordu. Bu durumda, Fransa'daki neredeyse tüm Tapınak Şövalyeleri başından beri kralın elindeydi ve akıbetleri, bizzat fiziken nakillerini gerektirmemişti. Kraliyet yetkilileri tarafından Tapınak Şövalyelerine uygulanan muamele çeşitlilik gösteriyordu. Suçlarını itiraf edenler, uzun süreli hapis cezaları da dahil olmak üzere kefaret cezasına çarptırıldı. Hiçbir şey itiraf etmeyen veya önemsiz hususları itiraf

eden diğerleri, hayatlarının geri kalanını geçirmeleri için manastırlara gönderildi.

Üstad-ı Azam da dahil olmak üzere önde gelen Tapınak Şövalyeleri, davalarının sonuçlanması için 18 Mart 1314'e kadar beklemek zorunda kaldılar. Davalarının çok daha önce Chinon'da Papa tarafından affedildiklerinde sonuçlanmış olmasını pekala bekleyebilirlerdi ve neredeyse kesinlikle şimdi buna göre muamele görmeyi bekliyor olacaklardı. Ancak Chinon'daki duruşmalar hala bir sır olarak kalmıştı ve Hugues de Pairaud, Geoffrey de Gonneville, Geoffrey de Charney ve Jacques de Molay, aralarında 1310'da elli dört Tapınak Şövalyesi'ni kral için seve seve yaktıran Sens başpiskoposunun da bulunduğu, Fransız kardinaller ve din adamlarından oluşan küçük bir komisyonun önüne nihai karar için Paris'e getirildi.

Mahkeme kararı çıktı. Daha önceki itiraflarına dayanarak, kraliyet tarafından çarpıtıldığı şekliyle, dört adam da ömür boyu hapse mahkum edildi. Aslında uzun süreli bir ölümle kurtulana kadar hapishanede açlıktan ölmeye ve çürümeye mahkum edilmişlerdi. Hugues de Pairaud ve Geoffrey de Gonneville sessizce kaderlerini kabul ettiler. "Ama işte," diye yazmıştı zamanın bir tarihçisi, "tam da kardinaller meseleyi noktaladıklarını sandıkları bir anda, beklenmedik

Tapınakçıların sonu 18 Mart 1314'te son Büyük Üstat Jacques de Molay'ın Notre Dame Katedrali'nin hemen doğusundaki Seine Nehri'nde bulunan Ile des Javiaux'ya götürülüp kazığa bağlanarak yakılarak öldürülmesiyle geldi

bir şekilde ikisi, yani Üstad-ı Azam ve Normandiya Üstadı, kendilerini inatla vaaz veren kardinale ve Sens Başpiskoposuna karşı savunmaya başladılar. Hem itiraflarını hem de itiraf ettikleri suçlarını inkâr etmeye döndüler."

Jacques de Molay yetmişli yaşlarındaydı; o ve Normandiya Üstadı Geoffrey de Charney, son yedi yılı kralın zindanlarında geçirmişti. Altı yıl boyunca, Papa tarafından affedilmelerinin onları bu kâbustan kurtaracağı, Kilise ve İsa'nın sevdikleri arasında tekrar güneş ışığında yaşayacakları beklentisiyle yaşadılar. Ama şimdi ihanetin ve umutsuzluğun ortasında, kendilerini canlı bir cehenneme sürekli olarak hapsetmeyi reddettiler. Haykırarak masumiyetlerini iddia eden ve Tapınakçılar Tarikatı'nın saf ve kutsal olduğunu iddia eden Jacques de Molay ve Geoffrey de Charney, kendilerini ve kaderlerini Tanrı'nın ellerine teslim ettiler.

Kral hemen onların suçlarına geri dönen kafirler olarak mahkum edilmelerini emretti ve aynı akşam Vespers'te Seine'de Notre Dame'ın batısındaki küçük bir ada olan Ile des Javiaux'ya götürüldüler ve kazığa bağlandılar. Bir kronik yazarı son anlarını şöyle anlatmaktadır: "Ateşi gönül rahatlığıyla ve iradeyle beslemeye o kadar hazır oldukları görüldü ki, onları gören herkes ölümleri ve nihai inkarlarında ısrarları yüzünden onlara büyük bir hayranlık ve şaşkınlık duydular." Tapınak Şövalyelerinin son üyeleri tarikatlarının geleneğine yaraşır şekilde ölüme cesaretle yürüdüler.

Vatikan, Torino Kefeni'yle Tapınakçı Bağlantısını Doğrulamaktadır

Torino Kefeni'nin, İsa'nın çarmıha gerilmesinden sonra vücudunu örten keten kumaş olduğu iddia edilmektedir. 1204'te Dördüncü Haçlı Seferi sırasında Konstantinopolis'ten yağmalanan hazineler arasında bu tanıma uyan bir kutsal emanet vardı. Ertesi yıl Bizanslı bir soylu Papa III. Innocentius'a gönderdiği bir mektupta "Venedikliler altın, gümüş ve fildişini bölüşürken,

Fransızlar ise azizlerin kutsal emanetlerini ve içlerinde en kutsalı olan Rabbimiz İsa Mesih'in ölümünden sonra ve dirilişinden önce sarılı olduğu keten için aynı şeyi yaptılar" demektedir. Fakat kefenin kesin menşei ancak 1357 yılına, Troyes diyakozluğundaki Lirey'deki kilisede, Geoffrey de Charney'in yeğeni olduğunu öne süren Geoffrey de Charney adında bir Fransız şövalyenin dul eşi tarafından sergilendiği zamana kadar izlenebilmektedir. Aynı Geoffrey de Charney, Jacques de Molay ile kazıkta yakılan kişidir. Bu, bazı tarihçilerin, Konstantinopolis'in yağmalanmasından sonra keten kefenin, kutsal emaneti ünlü hazinelerine katmak için Fransa'ya götüren Tapınakçıların eline geçtiğine inanmalarına yol açtı. Ama bu doğru mudur?

İlginç bir şekilde, Nisan 2009'da bu iddiaya destek bizzat Vatikan'dan geldi ve burada Chinon Parşömenini keşfeden bilgin Barbara Frale başka bir belge buldu, bu belge 1287'de tarikata giren genç bir Fransız olan Arnaut Sabbatier'in ifadesiydi. İnisiyasyon ayininde, "yalnızca Tapınak biraderlerinin girebildiği gizli bir yere" götürüldüğünü, burada kendisine "üzerine bir adam figürü işlenmiş uzun keten bir kumaş" gösterildiğini ve ayaklarını üç kez öperek ona hürmet etmesi söylendiğini söyledi. Tapınak Şövalyeleri kefeni, İsa'nın gerçek bir insan bedenine sahip olmadığını, sadece bir insan görünümünde olduğunu ve ne çarmıhta öldüğünü ne de dirildiğini iddia eden Catharlar gibi sapkınların eline geçmesin diye kurtarmışlardı. Bu zahmetlerine karşılık kazıkta yakılmışlardı.

Bu keşfin Kefen'in gerçekliği üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Vatikan, Kefen'in bir ortaçağ sahtekarlığı olup olmadığı sorusunu, inananların inancına bırakmaktadır. Ancak bu, sahte olsun ya da olmasın, bugün Torino Kefeni olarak bilinen kumaşın bir zamanlar Tapınakçıların elinde olduğunu, onun gerçek olduğuna inandıklarını ve bir yüzyıl boyunca onların kabul törenlerinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

V. Fasıl

Sonrası

Kimileri, özellikle de Masonların bizzat kendileri, Masonların Tapınakçıların torunları olduğunu iddia etmişlerdir. Amerika Birleşik Devletleri'nin ilk başkanı George Washington bir masondu ve Washington DC'deki Capitol binasının temel taşını koyarken mason önlüğünü giymişti.

Hayatta Kalanlar

Yeni Tarikatlar

1340 yılında Kutsal Toprakları ziyaret eden bir Alman hacı, Ölü Deniz kıyılarına bakan dağlarda iki yaşlı adamla karşılaşmıştı. Ona Tapınak Şövalyeleri olduklarını söylediler ve dair tarikatlarına dair son anılarını, 1291'de Akka'nın düşüşündeki umutsuz çatışma sırasında katledilen şövalye arkadaşlarına anlattılar. Batı Hıristiyan âleminin haberlerinden tamamen kopuk olarak ömürlerini oduncu olarak geçirmişlerdi. Hacının yardımıyla, Tapınak Şövalyeleri tarikatının artık kalmadığını ve son Üstad-ı Azamın bir kafir olarak kazığa bağlanarak yakıldığını öğrendikleri Fransa'ya geri gönderildiler. Buna rağmen, iki yaşlı adam Avignon'daki Papalık sarayında saygıyla karşılandılar ve günlerini huzur içinde geçirmeleri için her türlü olanak sağlandı.

O tarihte çok az Tapınak Şövalyesi hayatta olabilirdi. Bazıları Fransa Kralı'nın zindanlarında acımasızca hayata tutunmuş, diğerleri maaşlarıyla manastırlarda sessizce yaşamlarını sürdürmüştü, bazılarının ise paralı asker olup evlendikleri bilinmektedir. Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın ömrü, Papalığın evrensel ruhani ve dünyevi hakimiyet iddiasıyla neredeyse aynı zamanda sona ermişti, ancak Avrupa artık

yükselen ulus devletlerin yeni dünyasına giriyordu. İki eski Tapınak Şövalyesi, Ölü Deniz kıyılarından Fransa'ya döndüklerinde, tarikatları ve iki yüz yıldır hüküm sürdüğü dünya, eski bir anıydı artık.

Hospital Şövalyeleri'nin Hayatta Kalışı

Hospital Şövalyelerinin Tapınakçıların uyguladığı garip ritüellerden tamamen bağımsız olması pek olası görünmemektedir, ancak Hospital Şövalyeleri, Tapınakçıların imhasından sağ çıkmayı başarmış ve gerçekten de mülklerinin büyük bir bölümünü satın alarak onların düşüşünden çıkar sağlamıştır. Muhtemelen, karargahları Rodos'ta olduğu için IV. Philippe'in açgözlülüğünden ve hırsından kurtulmuşlardı, ancak mülklerinin çoğu Fransa'da olduğu için tüm açıklama bu olamaz. Kesinlikle 1312'de Philippe, Hospital Şövalyeleri'ni "ıslah etmek" konusunda tehditler yağdırıyordu ve aynı yıl, inisiyatifi tekrar Papalığın eline geçirmek istercesine, V. Clemens kendi soruşturmasını ve reform programını duyurdu. Ancak hem IV. Philippe hem de V. Clemens, Jacques de Molay'ın idamından sonra bir yıl içinde öldüler.

Hospital Şövalyeleri'ne karşı hiçbir sapkınlık, küfür veya sodomi suçlaması yapılmasa da, Şövalyelere karşı yöneltilen suçlama dalgası itibarlarını bir ölçüde lekeledi. Tapınakçıları kurtarmak için mücadele eden önceki Papa V. Clemens'in adaşı olan Papa VI. Clemens bile 1343 yılında bundan dert yanıyordu: "Hospital Şövalyeleri'nin Hıristiyan âleminin menfaatlerini korumak veya inancını desteklemek için parmaklarını kıpırdatmadığı hem ruhban sınıfının hem de kilise dışı herkesin ortak görüşüdür."

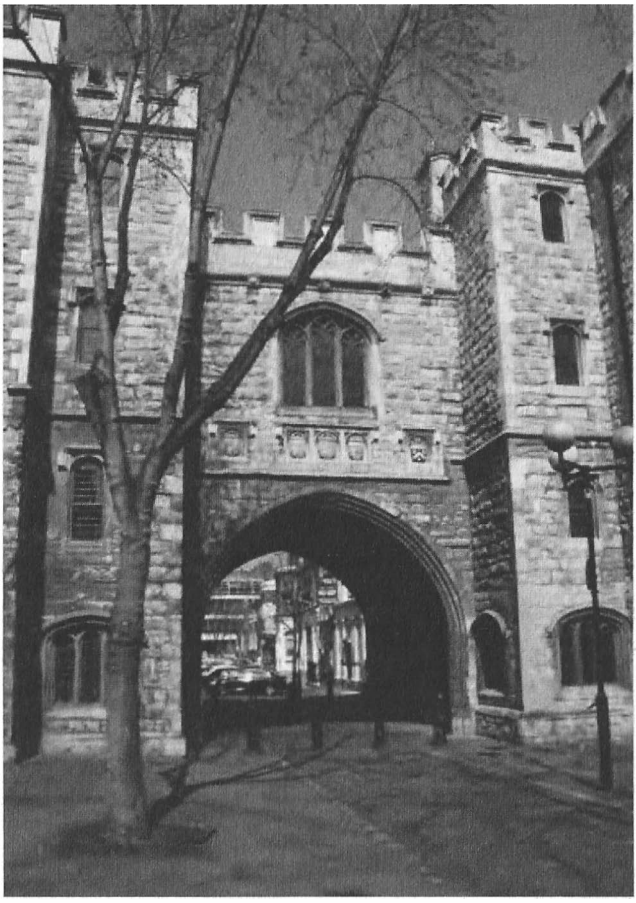
Yine de Hospital Şövalyeleri, 1522'de Osmanlı Türklerinin eline geçene kadar Rodos'u ellerinde tuttular. Daha sonra Malta'ya çekildiler, burada Osmanlı donanmasını 1565'te altı aylık Osmanlı kuşatmasına direndiler, altı yıl sonra Hospital gemileri Yunanistan'ın batısındaki Lepanto'da Osmanlı Donanması'nı bozguna uğratan filonun bir parçasıydı; bu muharebe, Arapların dokuz yüz yıl önce Kutsal Toprakları ilk kez fethettikleri zaman

başlamış olan Müslüman saldırganlığını nihayet kalıcı olarak tersine çevirmişti. Ancak Malta'da mahsur kalan Hospital Şövalyeleri tarikatı zayıfladı; 1792'de Fransız Ulusal Meclisi mülklerine el koydu ve 1798'de Napolyon Malta'ya gelip bir günlük bir kuşatmanın ardından onları adadan kovduğunda Hospital Şövalyeleri hiçbir direniş göstermedi.

Hospital Şövalyeleri, Rusya'da Çar'ı Üstad-ı Azam yaptıkları bir dizi reform yapmalarına rağmen Avrupa'nın her yerine dağıldılar, 1820'lerde Kudüs'te, Yunanistan'ı Osmanlı yönetiminden kurtarmak için bir paralı asker ordusu oluşturmak amacıyla Hospital de Saint-Jean Tarikatı kuruldu. Ancak bu tarikat, Britanya (VIII. Henry orijinal tarikatın mülküne el koymuştu), Almanya ve İtalya'daki şubeleri ve yerine kurulan yeni tarikatlarda olduğu gibi, kısa süre sonra tamamen barışçıl ve hayır işlerine adanmış bir mahiyete büründü. Malta Egemen Tarikatı'nın merkezi Roma'dadır ve BM'de (yarı-egemen bir devlet olarak) gözlemci statüsüne sahiptir. Tarikat kısa bir süre önce, hükümetin kendilerine Fort Sant Angelo'yu kiraladığı Malta'ya dönmüştür.

Hospital Şövalyeleri 1309'da Rodos'u ele geçirdiler ve burayı iki yüz yıl boyunca Müslüman saldırılarına karşı koyan müthiş bir kaleye dönüştürdüler

Bugünkü Kudüs'teki Kudüs Aziz John Hastanesi Tarikatı'nın merkezi Londra'daki St John's Gate'tedir

Britanya'da, günümüzün Hospital Şövalyeleri (büyük ölçüde Protestan) Kudüs Aziz John Hastanesi Tarikatı en çok hizmet organizasyonları olan Aziz Jean Ambulans Tugayı sayesinde tanınmaktadırlar. Bu, teşkilat 1887'de kurulmuştur, ancak tarikat zaten 1882'de Kudüs'te Saint Jean Göz Hastanesini kurmuştu. Tarikat Britanya, İngiliz Milletler Topluluğu ve ABD'de halen aktiftir ve merkezi Londra, Clerkenwell'deki St. John's Gate'tedir (ortaçağ İngiliz Hospital Şövalyeleri Büyük Manastırı'nın giriş kapısı).

Britanya'daki Tapınak Şövalyeleri

Fransa Kralı IV. Philippe 1307'de Tapınakçıların lağvedilmesini emrettiğinde, İngiltere Kralı II. Edward, onlara yöneltilen suçlamaları mantıksız bularak reddetti. Fransa Kralı ve Papa'nın ciddi baskılarına rağmen Edward, İngiliz hukukunda yeri olmayan Engizisyona direndi. Sonunda her Tapınak Şövalyesinin, suçlamalarla "Ben ağır bir şekilde tahkir edildim" diyen bir beyanda bulunmasına izin verildi ve bu nedenle, kanıtlanmış herhangi bir suç nedeniyle değil, her biri Kilise ile uzlaşma istedi ve bu istekleri kabul edildi. Buna mukabil manastırlarda huzur içinde yaşamaları için serbest bırakıldılar. Kral, Tapınakçıların mülklerini Kilise'ye devretmeye de hevesli değildi, bunların aslen onları geri almaya hakkı olan İngiliz soyluları tarafından bağışlandığını öne sürdü. Hospital Şövalyeleri, Tapınak Şövalyelerinin mallarından bazılarını almış olsa da, kral bunun çoğunu istediği gibi yeniden dağıtmakta özgürdü. Tapınakçıların mülkünün İngiliz yaşamının dokusuna bu şekilde yeniden entegre edilmesi, Tapınak geçmişinin neden bu kadar büyük bir kısmının bugün hayatta kaldığını açıklamaya yardımcı olur.

Tapınakçıların devri sona ererken İskoçya bir dizi savaşın ortasında kalmıştı. Robert the Bruce, rakibi Badenoch Lordu John Comyn'i 1306'da öldürtmüştü; bu, Bruce İskoçya'yı II. Edward'ın emrindeki İngiliz ordularından kurtarmak için savaşırken İskoç'un İskoç'a karşı savaştığı bir iç savaşı tetikledi. Nihayet 1314'te Bannockburn Muharebesi - tam da Jacques de Molay'in kazıkta yakıldığı yıl - İskoçya'nın yüzyıllar boyunca bağımsızlığını kazanmasını sağladı. Son yıllarda "alternatif tarih" yazarları, Tapınak Şövalyelerine bu olaylarda önemli bir rol biçmekte ve onların "yeraltına çekildiklerini" veya örneğin Mason kılığına girerek hayatta kalmaya devam ettiklerini savunmaktadır. Bu spekülasyonlar, "Komplolar" başlıklı bir sonraki bölümde incelenmektedir.

Gerçekliğin yavan dünyasına gelince, İskoçya'daki Tapınak Şövalyelerinin kaderi, İngiltere'de olduğu gibi cezasız bırakılmak oldu, ancak tarikatları feshedildi ve toprakları büyük ölçüde Hospital Şövalyeleri'ne devredildi. Ancak arazinin asıl mülkiyeti unutulmadı,

çünkü bugün bile bu tür mülkler işlemlerde "Templarland" olarak tanımlanmaktadır.

İspanya - Montesa Tarikatı

Tapınak Şövalyeleri, İber yarımadasını Arap işgalinden kurtarmak için verdikleri uzun mücadelede verdikleri paha biçilmez yardımdan dolayı İspanya'da her zaman coşkuyla karşılanmışlardı. Tarikat, Fransa'da sapkınlık ve diğer suçlardan suçlu bulunsa da, Aragon'da yargılanan Tapınak Şövalyeleri suçsuz bulundu. Aragon Kralı II. Jaime'nin itirazlarına rağmen, Papa Clemens'in tarikatı lağveden fermanı önlenemedi. Ancak Jaime'nin Aragon ve Valensiya'daki Tapınak Şövalyeleri mülklerinin Hospital Şövalyeleri'ne geçmesine izin vermeye niyeti yoktu.

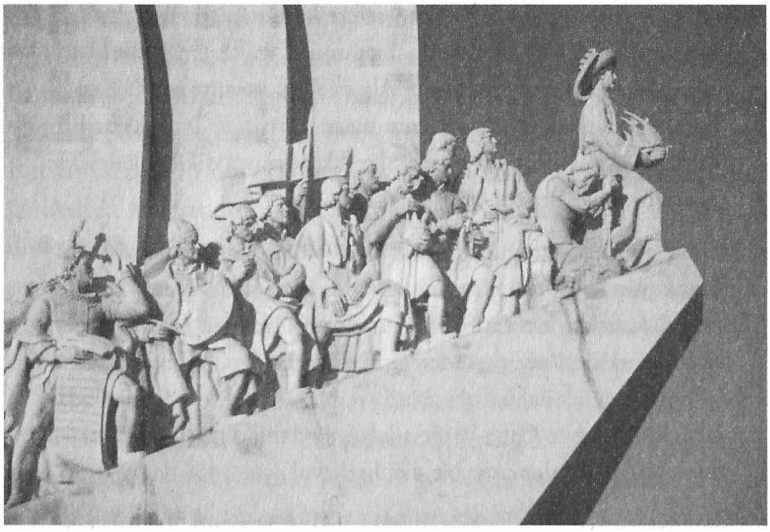
Bunun yerine, 1317'de, Papalığın izniyle, eski Tapınakçı varlıklarını satın alan ve sınırın savunmasıyla görevlendirilen, Tapınakçılarınkinden temelde farklı olmayan bir yapı olan yeni Montesa Tarikatı'nı kurdu. Ve böylece Tapınak Şövalyeleri İspanya'da başka bir isim altında varlıklarını sürdürdüler. Aragonlu Ferdinand ve Kastilyalı Isabella'nın, Tapınak Şövalyelerinin torunlarının hayati bir rol oynamaya devam ettiği 1492'de Granada onların eline geçtiğinde son Müslüman işgalcileri kovmadan önce 175 yıl daha geçmesi gerekecekti. Bundan sonra tarikat gerileme dönemine girdi ve 1587'de II. Philippe, Üstad-ı Azamın makamını krallık makamına kattı.

Portekiz'de İsa'nın Tarikatı

Portekiz'de Tapınak Şövalyeleri'nin, işgalci Müslümanlara karşı yürütülen savaşlar sırasında krallığın doğuşuna ve bağımsızlığına yaptığı katkı unutulmadı. 1319'da Papa'nın izniyle Portekiz Kralı Diniz, Tapınakçıları İsa'nın Tarikatı (Ordem dos Cavaleiros de Nosso Senhor Jesus Cristo) olarak yeniden kurdu ve - dört yıllık müzakerelerin ardından - Papa XXII. İoannes'in izniyle tarikata Tapınak Şövalyelerinin mallarını bağışladı. Ayrıca, 1357'de, başlangıçta Algarve'de bulunan İsa'nın Tarikatı, Lizbon'un kuzeydoğusundaki

Tomar'a, Konstantin'in Kudüs'teki kubbeli Kutsal Kabir Kilisesi'nden esinlenerek süslenen muhteşem rotundasıyla Tapınak Şövalyelerinin eski karargahına aktarıldı. Özünde, İsa'nın Tarikatı, başka bir ad altında teşkilatlanmış Tapınak Şövalyeleriydi, temel fark, şövalyelerin yoksulluk ve iffet yeminlerine ek olarak, krala itaat sözü vermeleriydi; milli bir nitelik kazanmışlardı ve artık varlıklarını Portekiz tahtının çıkarlarına hizmet etmek için sürdürüyorlardı.

Portekiz'in art arda tahta çıkan kralları, yeni tarikatın Üstad-ı Azamı olarak kraliyet prenslerini veya diğer önemli kişileri atamayı başardılar. Bunların en büyüğü, 1418'de atanan ve aynı şekilde tarikat tarafından finanse edilen Afrika, Ümit Burnu çevresinde ve sonunda Asya'ya giden ilk büyük keşif seferleri dalgasının başlatıldığı Sagres'te denizciler okulunu kurmak için tarikatın servetini kullanan Denizci Prens Henry idi. 1497'de Afrika'dan Hindistan'a giden deniz yolunu keşfeden Vasco da Gama da tarikatın bir üyesiydi ve çok geçmeden İsa'nın Tarikatı tarafından benimsenen Tapınakçı haçı, Brezilya, Hindistan ve Japonya'ya giden Portekiz gemilerinin

Denizci Prens Henry ve Portekiz'in Keşifler Çağı'nın diğer figürleri Lizbon'daki bu anıtla anılmaktadır. Portekiz'de İsa'nın Tarikatı olarak yeniden kurulan Tapınakçılar, Yeni Dünya'nın keşfine yol açan keşiflerin finansmanında çok önemli bir rol oynamışlardır.

yelkenlerini süslemeye başladı. On beşinci yüzyılın sonunda tarikat Portekiz, Afrika ve Hint Adaları'nda 454 kumandanlığa sahipti. Denizci Prens Henry'nin vizyonunda yeni bir amaç edinen Tapınakçı zenginliğinin, önümüzdeki dört yüzyıl boyunca dünyayı dönüştürecek - ve Yeni Dünya'nın kapılarını açacak - yeni Keşif Çağı'nı başlattığını söylemek abartı olmaz.

İsa'nın Tarikatı 1789'da laikleştirildi ve 1834'te Kilise karşıtı bir hükümet döneminde tüm mal varlığını kaybetti. Ancak, Portekiz Cumhuriyeti'ne üstün hizmet karşılığında verilen bir liyakat nişanı olarak yeniden kuruldu ve hayatta kaldı.

Denizci Prens Henry, Yeniden Yapılandırılmış Tapınak Şövalyelerinin Üstad-ı Azamı

Prens Henry Portekiz Kralı I. Juan'ın küçük oğlu ve İngiltereli John of Gaunt'ın torunuydu. 1415'te, yirmi bir yaşındayken, Kuzey Afrika'daki Ceuta'yı Müslümanlardan alarak Portekiz'in ilk denizaşırı fethini gerçekleştiren sefere komuta etti. Portekiz'deki haçlı mirası, Prens Henry'nin zamanında muazzam bir etki yarattı. Arapların ve Berberilerin Algarve'den kovulması, hâlâ çoğu Portekizlinin yaşayan hatırasının bir parçasıydı ve İsa'nın Tarikatı da dahil olmak üzere şövalyeler, krallık boyunca dikilen kalelerde nöbet tutmaya devam etti.

Üstad-ı Azamı olduğu İsa'nın Tarikatı olarak yeniden kurulan Tapınak Şövalyelerinin görevini yerine getiren Prens Henry'nin gemileri, kafirlere karşı sürekli bir savaş yürütmüştü. Ancak Henry, haçlı seferi idealinin peşinden gitmesine rağmen, bilgi uğruna keşiflerini giderek daha fazla artırdı ve bu, 1418'deki Madeira adaları ve Azorlar ve Cape Verde adaları da dahil olmak üzere Afrika kıyılarında ve Atlantik'te bir dizi keşfe yol açtı. 1456'da

Henry bu keşif gezilerinde kendisi yelken açmamış olsa da, onların entelektüel ilham kaynağıydı ve İsa'nın Tarikatı aracılığıyla mali kaynakları sağladı. Algarve'nin vahşi ve rüzgarlı Atlantik

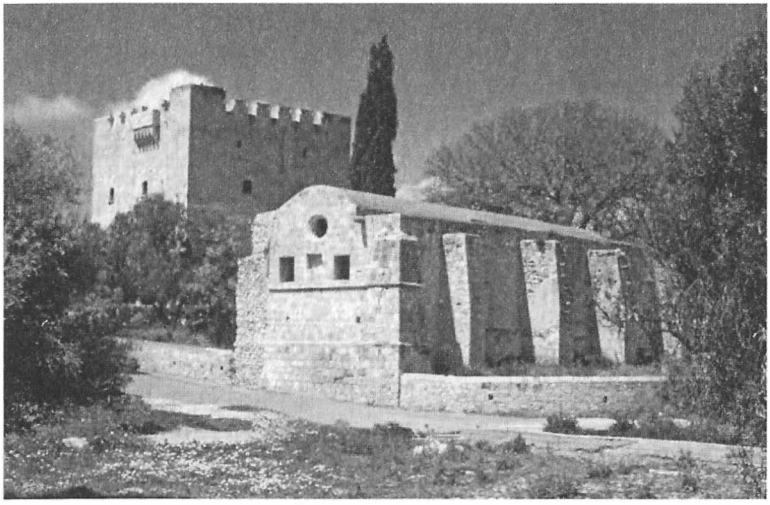
burnundaki Sagres, geniş gövdeleri, küçük, ayarlanabilir yelkenleri ve rüzgara yakın yelken açma yetenekleriyle denizcilikte devrim yaratan ilk uzun karavellerin denize indirildiği yerdi. Burada Henry, bilinmeyen yerleri fethetmek için onun yönetimi altında bir araya gelen astronomları, coğrafyacıları, haritacıları ve denizcileri, bilim adamları ve maceracılardan oluşan bir topluluğu kendine çekti.

Prens Henry 1460'ta öldü ve Sagres'e gömüldü, ancak çalışmalarının ivmesi devam etti. 1498'de Afrika'dan Hindistan'a giden ilk deniz yolunu bulan Vasco da Gama'nın, 1519'da dünya çevresini ilk kez dolaşan Ferdinand Magellan'ın ve 1492'de Amerika'yı keşfeden Kristof Kolomb'un başarıları, Denizci Prens Henry'nin bir zamanlar Tapınak Şövalyeleri olarak bilinen tarikatın Üstad-ı Azamı olarak ömür boyu süren çabasının semeresiydi.

Tapınak Arşivleri

Manastır tarikatları, hem kendilerine ait belgeleri hem de tapu ve vasiyetname gibi muhafaza etmeleri için emanet edilen belgeleri koruma konusunda titizdi ve Tapınak Şövalyeleri de bundan farklı değildi. Gerçekten de kayıt tutma, kredi notları ve beyannameleriyle tüm bankacılık sistemleri, manastırların arşiv faaliyetlerinin bir parçasıydı. Tapınak Şövalyeleri aynı zamanda toprak sahibi, tüccar ve armatördü. Bunlar belgelerin dosyalanmasını ve uzun süre muhafaza edilmesini gerektiren faaliyetlerdi. Bir de Tapınak Şövalyelerinin askeri, dini ve diplomatik faaliyetleri vardı ve bunların tümü sürekli yazışma ve arşivleme gerektiriyordu. Yine de bugün Tapınakçı arşivlerinin varlığına işaret eden hayatta kalan tek belge, Outremer'de tutulan ve Doğu'da mülk ihsanı ile ilgili olan orijinal belgelerin kopyalarıdır.

Tapınak Şövalyeleri arşivlerini Kudüs'teki Tapınak Tepesi'ndeki karargâhlarında, yani Haçlıların Süleyman Mabedi'nin yerinde olduğunu varsaydıkları Mescid-i Aksa'da tutuyorlardı. 1187'de Kudüs'ün Selahaddin'e düşmesi sırasında arşivler, büyük olasılıkla Tapınakçıların hazinelerini depoladıkları deniz kenarındaki kulede muhafaza edilecekleri Akka'ya taşınmış olabilir. Ya da belki güvenli

Kolossi Kıbrıs'ta bir Hospitaller kalesiydi, ancak 1291'de Akka'nın düşmesinden sonra kısa bir süre Tapınak Şövalyeleri'nin karargâhı oldu; arşivlerini ve hazinelerini burada tutmuş olabilirler

bir alternatif olan Hayfa'nın güneyindeki Athlit kalesini kullandılar. Arşivler en az Tapınak Şövalyelerinin sahip olduğu herhangi bir taşınabilir servet kadar değerliydi, çünkü Tapınakçıların ipotek, borç, mülk ve hatta Papalık fermanları şeklinde verilen var olma haklarının kanıtlarını içeriyorlardı. Akka 1291'de düştüğü için Hospital Şövalyeleri arşivlerini Provence'a götürmeyi başarmışlardı ve bu nedenle Tapınakçıların da aynısını yapmaması için hiçbir neden görünmemektedir, muhtemelen onları yeni Tapınak karargahı haline gelen Kıbrıs'a götürmüşlerdi.

Jacques de Molay'in tutuklanmasından hemen önce Tapınak arşivlerini yanında Batı'ya getirmesi için hiçbir neden yoktu; elbette Üstad-ı Azam, yeni bir haçlı seferinin Tapınakçıları arşivleriyle birlikte Kutsal Topraklara geri getireceği günü dört gözle bekliyordu. Fransız kraliyet arşivleri ve Papalık arşivlerinde yapılan aramalarda da Tapınak arşivlerine dair bir ipucu bulunamamıştır. En muhtemel açıklama, 1312'de Tapınakçıların adadaki mülkleriyle birlikte Hospital Şövalyeleri tarafından ele geçirildikleri Kıbrıs'ta kalmış olması görünmektedir. Hospital Şövalyeleri 1530'da karargahlarını

Malta'ya taşımışlardı, fakat Tapınak arşivleri ve Kıbrıs'la ilgili Hospital arşivlerini yanlarında götürmediler. Her iki arşiv de muhtemelen Osmanlılar 1571'de adayı işgal ettiğinde imha edilmiştir. Hospital Şövalyeleri'nin Kıbrıs ile ilgili belgeleri de hiçbir zaman bulunamamıştır.

Bu, Tapınak Şövalyeleri hakkında bildiğimiz neredeyse her şeyin, Tüzükleri dışında neden başka kaynaklardan -Kutsal Kabir kanonları, İtalyan ticaret toplulukları, Hospital Şövalyeleri ve çeşitli vakanüvisler ve hacılardan, Papalık arşivlerinden ve IV. Philippe'in avukatlarının soruşturma belgelerinden Kutsal Topraklar geldiğini açıklamaktadır.

Tapınak arşivlerinin kaybı, tarikat üzerinde çalışan ciddi tarihçiler için önemli bir darbeydi, ancak spekülasyonlarının gerçeklerle sınırlı kalmamasını tercih edenler için bulunmaz bir nimetti. Bu konuda daha fazla bilgi için okumaya devam edin.

Komplo Teorileri

Her Şeyle İlgili Bir Şey

O dönemde ve o zamandan beri birçok kişi için Tapınak Şövalyelerinin imhası kolay kolay açıklanamayan bir olgudur. Kendini Hıristiyan âlemini savunmaya adamış ve Papalığın korumasından yararlanan böylesine önemli ve güçlü bir örgüt nasıl olmuştu da küfür, sapkınlık ve sodomi suçlamalarına maruz kalmıştı. Suçlamalar Fransa kralı tarafından dayatılmış, Kilise engizisyon yargıçları yardım etmiş ve Papa göz göre göre razı mı gelmişti?

Ancak Chinon Parşömeninin yakın zamanda keşfinden ve 2004'te yayınlanmasından bu yana bu gizem çözülmüştür. Gerçek şu ki, Tapınak Şövalyeleri, bir yanda yükselen Avrupa milliyetçiliği ile diğer yanda Kilise'nin evrenselci iddiaları arasında, Fransa ile Papalık arasındaki muazzam bir güç mücadelesinin kurbanı olmuşlardı. Tapınak Şövalyeleri gerçekten de askeri tarikatlar arasında alışılmadık olmayan çeşitli garip ritüeller uyguluyorlardı, ancak bunların ikrarı, Fransız devleti tarafından sapkınlık gibi görünecek şekilde saptırılmıştı. Papa'nın kendisi, bu ritüellerin temelde masum olduğunu anlamış ve Tapınak Şövalyelerini suçlamalardan kişisel olarak temize çıkarmıştı - ancak Fransızların Papalık kurumuna saldırmasından

korktuğu için affı gizli tutmuş ve ardından, yanlış anlaşılmaları önlemek için açıklama yapamadan ölmüştü. Papalığın Avignon'dan Roma'ya geri gönderilmesi kargaşasında, Chinon Parşömeni kaybolmuş ve 2001 yılına kadar da gizli kalmıştı.

Bu nedenle, yaklaşık yedi yüz yıl boyunca, halk, tarihçiler ve her türden uzman, birçok boşluk ve görünüşte çelişkiler içeren, ancak açıklama gerektirecek kadar dramatik olan ve spekülasyon ve komplo teorilerine açık bir davet haline gelen eksik bir anlatı ile karşı karşıya kaldı. Umberto Eco'nun *Foucault Sarkacı*'nda yazdığı gibi "Tapınakçıların her şeyle bir ilgisi vardır" ve Chinon Parşömen'inin keşfinin bile onları rahat bırakması muhtemel değildir.

İlk Tepki

Tapınak Şövalyeleri'ne yöneltilen suçlamalara ve tarikatın yok edilmesine yönelik en mantıklı tepkilerden bazıları aynı dönemde geldi. Gördüğümüz gibi, *Purgatorio*'sunu Tapınakçıların yargılanması sırasında yazan Dante, tarikatın sözde açgözlülüğü hakkında tek kelime etmemişti. Ancak Fransa Kralı IV. Philippe'in açgözlülüğü, iktidar hırsı ve sahtekarlığı ve tüm Capet hanedanının fesatlığı konusunda hiç şüphesi yoktu. Dante'nin İtalyan yurttaşları da genel olarak aynı şeyi düşünüyorlardı: Yahudiler gibi Fransa'daki İtalyan bankerler de zaten Philippe'in açgözlülüğünün acısını çekmişti, sonraki nesilde yazar ve şair, *Decameron*'un yazarı Boccaccio, Tapınak Şövalyelerinin masumiyetine inancını yinelemiş ve Engizisyon mahkemesiyle alay etmişti.

Portekiz'de, Tapınakçılara yönelik Fransız saldırısı da aynen bu şekilde görüldü ve kraliyet desteği ve Papalığın izniyle Tapınakçılar, Portekiz'de başka bir isim altında serpilmeye devam ettiler. Almanlar ve İngilizler de Tapınak Şövalyelerinin suçluluğu konusunda şüpheci olma eğilimindeydiler. Aslında, Tapınak Şövalyelerinin sapkınlık masalı sadece Fransa ve Fransız etkisi altındaki bölgelerdeki halk arasında inandırıcı bulunmuştu. Ramon Lull buna bir örnektir. Lull, IV. Philippe'in Doğu'ya yeni bir haçlı seferine öncülük etmesini hevesle bekleyen Katalan bir filozof ve mistikti.

Lull, ilk başta Tapınak Şövalyelerinin şerefine ve iyi niyetine inanmıştı, ancak 1308'de, mahkeme sırasında, Fransız monarşisinin tarikata karşı yürüttüğü propaganda kampanyasının tesiriyle Fransız mahkemesiyle aynı çizgiye geldi ve fikrini değiştirdi; ancak Tapınakçıların kınanmasının Hıristiyanları arındıracağını ve yeni bir haçlı seferine yol açacağını düşündüyse, bunda hayal kırıklığına uğramıştı.

Bu arada, Haçlı idealinin alevi titreşip söndüğünde, Tapınak Şövalyeleri kendilerine ait efsanevi bir hayata başlıyorlardı.

Tapınakçıların Romanı

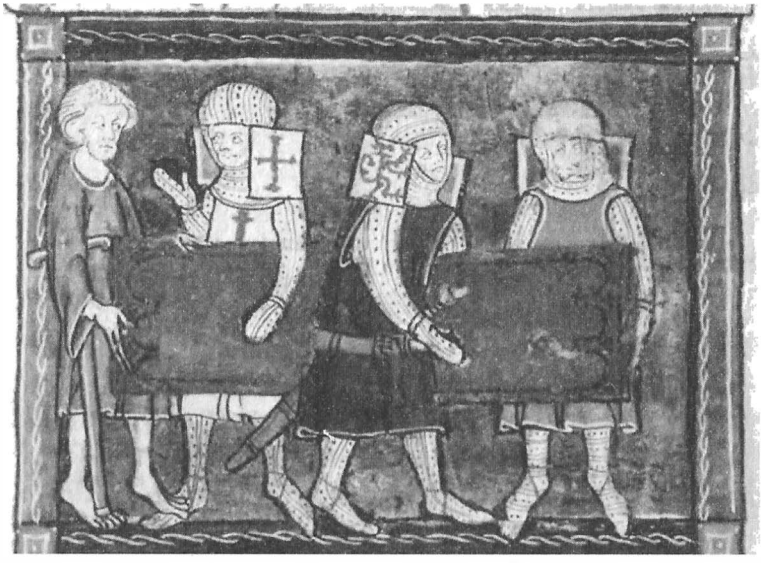
Tarikat'ın sona ermesinden çok önce, Tapınak Şövalyeleri efsaneler alemine halihazırda girmişti. Tapınak Şövalyelerinden edebiyattaki ilk defa, yaklaşık 1220'de *Parzival*'de Alman şövalye ve şair Wolfram von Eschenbach tarafından bahsedilmiştir. Çalışmalarını Chretien des Troyes'nin 1181'de başladığı ve 1190'da ölümüyle yarım kalan *Perceval ou le Conte du Graal*'a dayandırdı. Chrétien'in Troyes ile bağlantısı önemlidir: şehir, Tapınakçıların kuruluşunda ve ayrıca büyük destekçileri Bernard de Clairvaux'nun tanıtımında önemli bir rol oynayan Champagne kontlarının başkentiydi. Troyes, Chrétien'in hamisi ve Eleanor d'Aquitaine'in kızı Champagne Kontesi Marie aracılığıyla Doğu ile bir bağı temsil ediyordu. Eleanor, İkinci Haçlı Seferi'nin beceriksiz lideri VII. Louis'nin hayat dolu genç karısıydı; bu macerada ona eşlik etmişti ve Doğu'ya vardığında, amcası Antakyalı Raymond ile aleni bir ilişkiye başlamak için hiç vakit kaybetmemişti. Daha sonra İngiltere kralı II. Henry ile evlenmişti. Bernard de Clairvaux, uçarı ve uygunsuz bulduğu özgür ruhlu Eleanor d'Aquitaine'i pek onaylamamıştı. Ama bir şair için iyi bir modeldi, Chretien'in, özellikle Marie'nin isteği üzerine yazdığı daha önceki çalışması *Lancelot ou le Chevalier de la Charrette*'te Guinevere karakterini yarattığında kimden ilham aldığını tahmin etmek hiç zor değildir.

Chrétien'in romanındaki Tapınak Şövalyesi bağlantısı, Wolfram von Eschenbach'ın Tapınak Şövalyelerini Kutsal Kâse'nin muhafızları yaptığı Parzival'de açıkça görülüyordu. Eschenbach, Outremer'i

yaklaşık 1200'de ziyaret etmişti ve şiirinin Doğu'daki bölümlerini yazmıştı. Onun Tapınak Şövalyeleri, tıpkı gerçek Tapınak Şövalyelerinin Kutsal Toprakları savunduğu gibi, Kutsal Kâse'de anlatılan kutsal bölgeleri savunan saf savaşçılardır:

> *[Onlar] macera arayışı içinde sürekli olarak sortilere çıkıyorlar. Aynı Tapınak Şövalyeleri bela ya da şöhret biçseler de, günahları için buna katlanıyorlar. Nasıl beslendiklerini anlatacağım. Özü saf olan bir taşla yaşarlar. Hiç duymadıysanız, sizin için burada adını vereceğim. Buna "Lapsit exillis" denir. Taş sayesinde Phoenix, kül olana dek yanar ve içinde yeniden doğar.*

Eschenbach, Kutsal Kâse'ye verilen ad olan Lapsit exillis'in, bir zamanlar Lucifer'in tacına yerleştirilmiş, ancak onunla birlikte gökten düşen ve Tapınakçılara yaşam iksiri olarak hizmet eden bir taş olduğunu açıklar - bu, düalist bir kozmolojide tamamen yersiz bir fikir değildir.

"Kutsal Kase" aslında bir servis tabağı anlamına geliyordu. 1316'dan kalma bu Fransız minyatüründe Perceval, Galahad ve Bohors büyük gümüş kâseyi mistik Sarras adasına taşıyor.

Kutsal Kâse Arayışı

Kutsal Kâse on ikinci yüzyılın sonlarında Chrétien de Troyes tarafından icat edildi: Daha önce Kutsal Kâse'den hiç bahsedilmemişti. İlginçtir ki Chrétien'in Kutsal Kâse'sinde açıkça dini hiçbir nitelik yoktu; Son Akşam Yemeği'nde kullanılan kupa ya da kadeh olarak yazmamıştı. Bu nedenle, onu bir kupa veya kadeh olarak değil, Eski Fransızca *graal* kelimesinin olağan ve orijinal anlamı olan bir servis tabağı olarak tanımlamıştı. Ancak Chrétien'in öyküsünün sayfalarında, zengin bir adamın verdiği ziyafetin başında Kâse'nin ilk ortaya çıkışı hakkında olağanüstü bir şey vardı ve Chretien öyküsünü hiç bitirmediği için iş daha da tuhaflaşmıştı. Sayfada ilk şu şekilde ortaya çıkmıştı:

Sonra diğer iki şövalye yamağı, ellerinde emaye kakma işlenmiş saf altından bir şamdan tutarak içeri girdi. Şamdanı taşıyan gençler son derece yakışıklıydı. Şamdanların her birinde en az on mum yanıyordu. İki gence eşlik eden bir bakire, iki eliyle bir kâse taşıyordu; güzel, asil ve zengin giyimliydi. Elinde kâseyle salona girdikten sonra oda o kadar parlak bir şekilde aydınlanmıştı ki mumlar, güneş doğduğunda yıldızlar ve ay gibi parlaklığını yitirmişti. (*Arthurian Romances*, Penguin, 1991)

Kâse'nin bu görünümüyle ilgili kışkırtıcı olan şey, romanın kahramanı Perceval'in tam olarak kasenin ne olduğunu bilmesidir, ancak hikaye sona ermeden (Chrétien öldüğünde) bize söylemeyi başaramaz. Hikaye bir alegori miydi? İnsanlar sekiz yüz yılı aşkın bir süredir bu nokta üzerinde tartışıyorlar. Ve eğer söz konusu olan bir alegori ise, dini bir alegori midir? Bu sır da hiçbir zaman çözülmedi. Ancak bu unutulmaz görüntü kısa süre sonra yazarlara hikayeyi tamamlamaları için ilham verdi, aralarında, on üçüncü yüzyıl Almanca uyarlaması Parzival'de Tapınak Şövalyelerini Kâse'nin koruyucuları yaparak edebiyata sokan Wolfram von Eschenbach da vardı.

Chrétien de Troyes Haçlı Seferleri vesilesiyle, geleneklerine bu kadar bağlı bir ortaçağ Batı toplumu daha geniş bir dünyaya, Akdeniz dünyasına, Doğu dünyasına, keşfetmeye ve yeniden

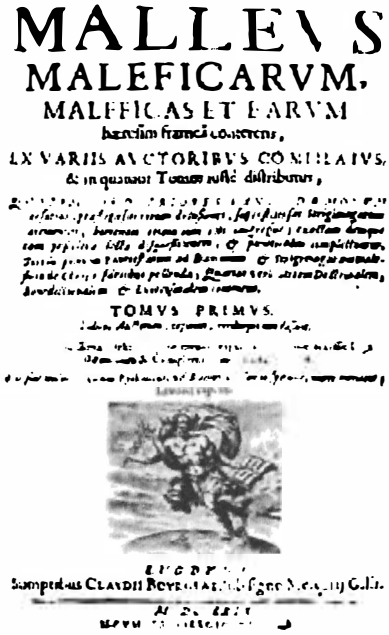
keşfetmeye dayalı fikir ve inanç dünyalarına açılırken yazıyordu. Kutsal Kâse edebiyatı, bu kültürel ve ruhani arayış hakkında yazmak anlamına geliyordu ve yine de garip bir şekilde, içerdiği dini motifler her ne olursa olsun, her zaman laik yazarlara ait olan bir tür olmuştur, asla Kilise'ye ait olmamıştır. Ve böylece, doktrin ve kanondan bağımsız olarak Kâse, günümüze dek hiç durmadan bir şekilde yeniden keşfedilmiştir.

Tapınakçılar ve Büyücülük

Tapınak Şövalyeleri hakkındaki ilk gizemlerin Avrupa'nın Orta Çağ'dan uyanış ve akıl çağına doğru ilerlediği sıralarda, hem halkın hem de eğitimli kesimin imgeleminde gelişmesi ilginçtir. Hikaye 1487'de, ironik bir şekilde basılacak en eski kitaplardan biri olan *Malleus Maleficarum*'un yayınlanmasıyla başlar, matbaanın icadı genellikle Orta Çağ'ın sonunu işaret eder.

İnsanoğlu kötü ruhlara her zaman inanmıştı, ama aynı zamanda Kilise'nin inananları onların etkisinden koruyabileceğine dair bir güven de vardı; din adamları tarafından habis ruhları kovmak için rutin olarak şeytan çıkarma uygulanırken, Müslüman fetihleri gibi dış tehditlere Haçlı Seferleri ve askeri tarikatlar da dahil olmak üzere şövalye sınıfı karşı koyacaktı. Ancak Haçlı Seferlerinin başarısızlığı ve Kilise'ye olan güvenin kaybı, iblislerin Hıristiyanları ele geçirdiğine dair patolojik bir korkunun serpilmesine yardımcı oldu.

On beşinci yüzyılın sonunda büyücülük korkusu, Kilise'yi müdahale etmeye zorlayan bir salgın haline geldi. 1484'te bir Papalık fermanı olan *Summis Desiderantes Affectibus*, cadılara olan inancı meşrulaştırdı ve yakınlarda hiçbir Engizisyon görevlisi olmaması durumunda piskoposlara ve laik yetkililere cadıları yargılama izni verdi. *Malleus Maleficarum* üç yıl sonra yayınlandı; iki deneyimli ve hevesli Dominiken cadı avcısı tarafından yazılan kitap, büyücülük davaları için usul kurallarını oluşturdu ve kısa sürede büyük bir şöhrete kavuştu. "Cadıların Balyosu" olarak tercüme edilen başlığı, aslında cadılara zulmedilmesi anlamına geliyordu, bu terim sapkın inançlılar,

MALLEVS
MALEFICARVM.
MALEFICAS ET EARVM
haereſim framcã confterens,
EX VARIIS AVCTORIBVS COMPILATVS,
& in quatuor Tomos iuſtè diſtributus,
TOMVS PRIMVS.

Papalık Engizisyonu tarafından 1487'de yayınlanan Malleus Maleficarum, cadıları tespit etmek ve cezalandırmak için bir el kitabıydı. Sapkın oldukları varsayılan Tapınakçılar bu ezoterik paranoyak dünyaya dahil edilmişlerdi

şeytana tapanlar ve büyücülerden fahişelere ve batıl inançlı yaşlı kadınlara kadar herkese uygulandı. Bir nesil sonra yayınlanan bir kitapta tesadüfen yapılan bir açıklamayla, Tapınak Şövalyeleri ezoterizmin bu karanlık ve paranoyak dünyasıyla ilişkilendirildi.

Kitabın adı *De Occulta Philosophia* idi. Eser Alman yazar Henry Cornelius Agrippa'ya aitti ve 1531'de yayınlandıktan sonra, Rönesans büyü metinleri arasında en çok okunan ve en çok tesir eden eser haline geldi. Agrippa, ilgi alanları folklor ve okült olan ciddi bir hümanist bilgindi. Kitabının amacının, "iyi ve kutsal büyü bilimi ile kara büyünün rezil ve dinsiz uygulamaları arasında ayrım yapmak ve iyi büyünün itibarını geri vermek" olduğunu söyledi. Bu süreçte, ruhlardan ve iblislerden yayılan güçlerin dizginlenip kontrol edilebileceği çeşitli yolları inceledi. Ve sonra şu önemli satırları yazdı: "Kötü iblislerin, Psellus'un anlattığı üzere, iğrenç ve fesat

şeyler yapan Gnostik sihirbazların uyguladığı gibi, kara ve dünyevi sanatlarla çağrılabileceği iyi bilinir. Eskiden Priapus ayinlerinde ve insanların mahrem yerleri açıkken kurban sundukları Panor adlı puta tapınırken kullandıkları gibi. Okuduklarımız fantezi değil de gerçekse, Tapınak Şövalyelerinin iğrenç sapkınlığından da pek farklı değillerdi ve cadılar ve onların bu tür günahlara karışan bunak çılgınlıkları hakkında da benzer şeyler bilinmektedir."

Agrippa, sapkın Hıristiyan sihirbazlara iki örnek verirken cadıların yanına Tapınak Şövalyelerini yerleştirerek, tarikatı *Malleus Maleficarum*'un kılavuz olarak kullanıldığı cadı avı çılgınlığının baş konusu olan okült güçlerin hayal dünyasına soktu. Aniden Tapınak Şövalyeleri, unutulmuş oldukları derinliklerden dirildiler ve Avrupa imgelemindeki en karanlık, en rahatsız edici güçlerin - kurbanları veya efendileri olarak - odak noktası haline geldiler. Bu şekilde Tapınak Şövalyeleri Rönesans'a girdiler ve burada durmayıp Aydınlanma Çağı'na doğru ilerleyeceklerdi.

Süleyman'ın Tapınağı ve Masonlar

Çoğu işçinin üzerinde çalıştığı toprağa bağlı olduğu bir zamanda, duvar ustaları ellerinden geldiğince iş arayan serbest meslek erbabıydı ve Orta Çağ boyunca İskoçya ve İngiltere'de karşılıklı yardım dernekleri oluşturmaya başladılar. İki tür duvarcı vardı, kaba taşla çalışan, temelleri atan ve duvarları yükselten "kaba duvarcılar" ve katedrallerin zarif cephelerini daha yumuşak taştan, yani serbest taştan oyan daha hareketli olan, *freemason* denen duvarcılar. Bu seçkin duvar ustalarına *freestone* mason veya kısaca mason denildi. Masonlar Britanya'yı dolaşırken localarda kalıyorlardı ve on altıncı yüzyıldaki Reformasyondan sonra localardaki faaliyetlerinden biri İncil'i okumaktı. Katolik Kilisesi, İncil'in otorite olarak Papalığın yerini alacağından korkarak, İncil'in yerel dillere çevrilmesini engellemişti. Bu tam olarak İskoçya ve İngiltere'deki Protestanların yapmak istedikleri şeydi, çünkü İncil'in devrimci bir içeriğe sahip olduğu keşfedildi; örneğin, Eski Ahit'te kötü kralları deviren peygamberlerden bahsediyordu ve aynı zamanda

Roma piskoposunun, yani Papa'nın, evrensel bir Kilise'nin yüce lideri olması gerektiği fikrini desteklemiyordu.

Öte yanda Protestanlar, İncil'in kendisinin Tanrı'nın kelamı olduğuna karar verdiler ve mason olan kişiler, Süleyman'ın Hiram'dan Tapınağı inşa etmesini nasıl istediğini anlatan İkinci Tarihler Kitabı'nı ve Tapınak'ın ayrıntılı ölçülerini ilgiyle okudular. Onların görüşüne göre, bazı derin ilahi hakikatler içerdikleri için Tanrı bu ölçülerden bahsetmemişti. Masonlar, Sur kralı Hiram'dan değil diğer Hiram'dan, Hiram Abiff dedikleri dul kadının oğlu Hiram'dan etkilenmişlerdi. Süleyman Mabedi'ndeki en dikkat çekici iş, Hiram Abiff tarafından yapılmıştı. Yani Bronz Denizi olarak bilinen muazzam kurnanın ve Jachin ve Boaz olarak bilinen devasa bronz sütunların dökümü. Mukaddes Kitabın dediği gibi, Hiram "hikmet ve kavrayış dolu" bir adamdı.

Masonların karşılıklı yardımlaşma derneklerinin etkinliği, yalnızca masonlara açık kulüpler olmaları gerektiği şeklindeki dışa kapalılıklarına bağlıydı ve sözde eski zamanlardan beri aktarılan ve müritlerin özel toplantılara katılmak için benimsediği bir işaretler ve ritüeller sistemi geliştirilerek bu noktaya gelindi. Bu ritüellerden biri, duvar ustalarının İncil'deki kısa anlatısının çok ötesine geçen bir tarihçe uydurduğu Hiram Abiff ile ilgiliydi. Hiram Abiff'in Tapınağın sırrını bildiğini söylediler. Üç haydut, Hiram'ı kaçırmış ve Ustanın Gizli Sözü'nü söylemezse onu öldürmekle tehdit etmişlerdi. Bu terim ustaların işlerinde işçilerin ücretlerini ve görevlerini ayırt etmek için kullandıkları bir terimdi, ama aynı zamanda, şimdi ritüelin ima ettiği üzere, daha derin ve mistik anlamlar taşıyordu. Ancak Hiram sırrı açıklamayı reddetmiş ve saldırganlar onu katletmişlerdi.

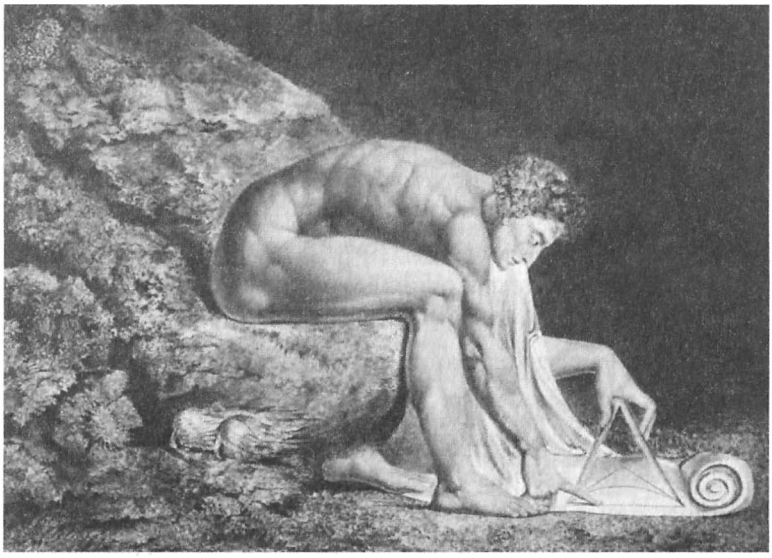
Süleyman bunu duyduğunda Hiram'ın sırrının ne olduğunu merak etmiş ve cesedini aramaları için üç duvarcı göndermiş ve onlara sırrı bulamazlarsa Hiram'ın cesedini bulduklarında gördükleri ilk şeyin Tapınağın sırrı olacağını söylemişti. Masonlar Hiram Abiff'in tabutunu buldular, tabutu açtıklarında gördükleri ilk şey Hiram'ın eli oldu ve bundan yola çıkarak el sıkışmayı ve diğer ayırt edici işaretlerini yeni sır haline getirdiler. Bu hikayeye dayanarak,

masonlar, bir Masonun dereceler halinde ilerlediği ritüeli geliştirdiler. Birinci derece duvarcı çıraklığıydı, ikincide çırak oluyor ve üçüncü dereceye geçtiğinde ise duvarcı ustası oluyordu. Üçüncü dereceye ilerlemek, inisiyenin, Masonların sırlarını ifşa etmesi durumunda Hiram Abiff'in acılarına katlanmayı kabul etmesini ve yeminini bozarsa, Mason dostlarının onun kalbini, karaciğerini ve bağırsaklarını deşeceğini kabul etmesini gerektiriyordu. Tıpkı bir haine yapıldığı gibi asılma, çekilme ve dörde bölünme cezasının bir parçası olarak karnı deşiliyordu.

Ancak bu zanaatkar mason dernekleri, temel yapılarını değiştirecek bir geçiş sürecinden geçiyorlardı. Masonlar, derneklerinin itibarını artırmak için nüfuzlu kişileri hami olarak hizmet etmeye davet ettiler. Bu, masonlara, İncil çalışmaları ile birlikte, asilzadeler ve alimler, profesyoneller ve tüccarlardan oluşan araştırmacı bir eliti cezbetmeye başlayan sosyal bir çekicilik sağladı; 1700'lere gelindiğinde bu "kabul edilen" veya "spekülatif masonlar" sayıca zanaatkar denen "operatif masonları" geçmişlerdi. Aslında Masonluk olarak tanıdığımız modern kurum, hem faal hem de kabul edilmiş masonlardan oluşan dört Londra locasından oluşan bir grup 1717'de bir Büyük Loca oluşturmak için birleştiğinde doğmuştur. Başlarına usta bir duvarcı değil, bir asilzade seçmişlerdi. Bir daha asla gerçek bir duvarcı ustası Üstad-ı Azam olarak seçilmeyecekti.

Aydınlanma ve Gizem

Hiram hikayesinin anlamı, belki de olması gerektiği gibi belirsizdir, çünkü hikayenin asıl amacı Masonları antik çağla ilişkilendirmekti. Aydınlanma çağının eğitimli insanlarının hepsi geleceğe bakarken, aynı zamanda geçmişe de bakıyorlardı, çünkü antik çağın o zamandan beri kaybolan çok fazla bilgi ve bilgeliğe sahip olduğuna ve görevlerinin İncil ve klasik dönemden bulabildiklerini kurtarmak olduğuna inanıyorlardı. Örneğin, Isaac Newton, böyle bir kurtarma çabasını işinin önemli bir parçası haline getirmiş ve yıllarca İncil'deki kehanetleri ve simyada saklı olan bilgeliği deşifre etmeye çalışmıştı. 1687'de yayınlanan, yerçekimini ve hareket yasalarını

William Blake tasviriyle Isaac Newton, kalem, mürekkep ve suluboya ile gravür, 1795

açıklayan *Principia Mathematica*'sı, bilimsel devrimin ve rasyonel araştırmanın doğanın iç işleyişini açıklayabileceği felsefenin merkezindeydi, yine de Newton, bunun sadece kadim bilgilerin yeniden keşfi olduğuna ikna olmuştu.

1727'de ölen Newton hiçbir zaman bir mason olmamasına rağmen, Masonluk, İngiliz bilimler akademisi olan Royal Society'nin birkaç üyesi de dahil olmak üzere, rasyonalizm ve deizmi savunan ama aynı zamanda Masonluğun kendisini, kadim bilgeliğin gizemli örnekleri Süleyman ve Hiram Abiff tarafından inşa edilen Süleyman Mabedi ile özdeşleştirmelerini uygun bulan seçkin bir entelektüel kitleyi cezbetmişti.

Isaac Newton ve Süleyman Tapınağı

Aydınlanma'nın en büyük simalarından biri olan bilim adamı ve matematikçi Isaac Newton, çoğu teolojik konularda ve birkaçı Süleyman Mabedi hakkında olmak üzere dört yüz yetmiş kadar

kitap yazdı. Newton, Süleyman'ın tüm zamanların en büyük filozofu olduğuna inanıyor ve ayrıca yerçekimi yasasına ilişkin çığır açıcı formülünü, Süleyman Mabedi'nin ölçülerinin verildiği İncil'in 1 Krallar ve 2 Tarihler fasıllarını dikkatle okumasına borçlu olduğunu düşünüyordu. Newton ayrıca aynı sayılarda, 1948'de Mesih'in ikinci Gelişi de dahil olmak üzere, önümüzdeki dört yüz yıl boyunca gerçekleşecek olan büyük ve korkunç olaylara dair birçok kehanet görmüştü.

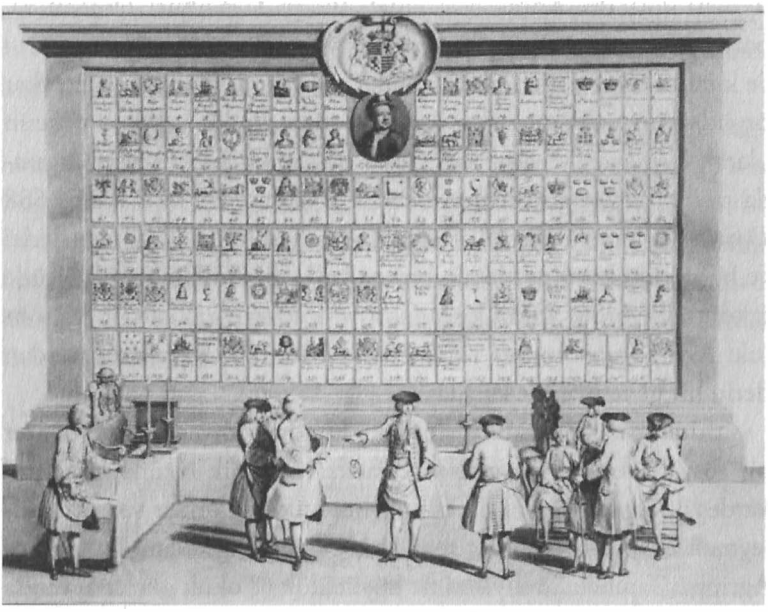
Masonlar ve Tapınakçılar

Londra'daki Büyük Loca'nın kuruluşu ve İngiliz Masonlarının faaliyetleriyle ilgili haberler çok geçmeden tüm Avrupa'ya yayıldı. 1730'lara gelindiğinde, Hollanda, Fransa, Almanya ve başka yerlerde, genellikle Londra Büyük Locası'nın bu amaçla yurt dışına seyahat eden temsilcileri tarafından, bazen de Büyük Loca'dan ilham alan ancak ondan bağımsız yerel sakinler tarafından mason locaları kuruldu. Ancak Masonluk Avrupa'da popüler olduysa da, bazıları için yabancı ve rahatsız ediciydi. Fransa'nın, Almanya'nın ve kıtanın diğer yerlerindeki, çoktan sona ermiş olan eski zanaatkar örgütlerinden doğmamıştı. Bunun yerine, kralın yetkilerini kesin olarak kısıtlayan ve otoriteyi monarşi, parlamento ve yargı arasında paylaştıran ve bir dereceye kadar dini hoşgörü tesis eden 1688 Devrimi'nin memleketi Britanya'dan ithal edilmişti. İngiltere, ilerici ve hoşgörülü bir ulus olarak Avrupa halkı tarafından büyük ölçüde takdir ediliyordu, ancak kurumları ve icatları, özellikle de Masonluk, Avrupa'nın otoriter yöneticileri ve Katolik Kilisesi tarafından derin bir güvensizlikle karşılaştı.

Britanya'daki masonlar, locaları Londra kahvehanesine benzer bir sosyal işlevi yerine getiren zararsız ve büyük ölçüde orta sınıf kardeşlik örgütü olsalar da, bir gizlilik kültü edindiler ve bunu Süleyman Mabedi ile ilgili gizemli bir bilgiye bağladılar. Daha önce Agrippa, Tapınak Şövalyeleri ile büyücülük ve okült güçler arasında bağlantı kurmuştu. Geriye bu unsurların güçlü bir okültik mitte bir

araya getirilmesi kaldı. Masonların doğrudan Tapınakçılarla bağlantılı olduğu kıta Avrupa'sında olan buydu.

İlk adım, 1736 veya 1737'de, Fransa'da yaşayan ve Fransız Büyük Locası'nın şansölyesi olarak Masonlara hayali bir Haçlı mazisi ve aristokrat sınıf kavramları getiren Jacobite İsyanı sürgünü Andrew Michael Ramsay adlı bir İskoçyalı tarafından atıldı. İngiliz Masonluğu doğası gereği demokratikti, üyeleri arasında zanaatkarlar ve aristokratlar, meslek erbabı, bilim adamları ve orta sınıf tüccarlar vardı ve hepsi birbirleriyle omuz omuza olmaktan memnundu. Ama ne omuz omuza dayanışma, ne de başlangıcından beri büyüyen bir alt sınıf teşkilatına ait olmak, Fransız toplumunun üst katmanlarına hitap etmiyordu. Fransa'nın eşrafı ve soyluları, toplumsal farklılıkların tanınmasını ve bunun tarz, nostalji ve romantizmle pekiştirilmesini istiyorlardı. Ramsay, taş ustalarının aynı zamanda Kutsal Topraklar'daki şövalye savaşçıları olduklarını ima ederek istediklerini onlara verdi. Çok geçmeden Fransız Masonlarını kadim şövalyelikle bağlantılı, beynelmilel bir gizli cemiyete dönüştürdü.

1730 dolaylarında İngiltere'de Hürmasonlara ait bir loca

Ramsay, 27 Aralık 1736 veya 21 Mart 1737 tarihlerinde Paris'teki Saint Jean Locası'na hitabında, "Hıristiyan âleminin her yerinden Kutsal Topraklara gelmiş olan atalarımız, Haçlılar, her milletten insanı tek bir ruhani kardeşlik içinde toplamak istediler", dedi.

Ramsay'in tasavvur ettiği geçmişte, Haçlılar düşman dolu bir ortamda Süleyman Mabedi'ni yeniden inşa etmeye çalışmışlar ve aksi takdirde mevzilerine sızıp boğazlarını kesecek olan Müslüman düşmanlarına karşı kendilerini korumak için bir gizli işaretler ve ritüeller sistemi geliştirmişlerdi. Ramsay ayrıca, Outremer'in çöküşü üzerine Haçlıların Avrupa'daki anavatanlarına döndüklerini ve burada Mason locaları kurduklarını söyledi. Ancak locaları ve ayinleri zamanla ihmal edilmiş ve Masonlar eski ihtişamlarını sadece İskoçyalılar arasında korumuşlardı:

> *O zamandan beri Büyük Britanya, Tarikatımızın merkezi, yasalarımızın koruyucusu ve sırlarımızın muhafızı oldu... Britanya Adaları'ndan Kraliyet Sanatı şimdi Fransa'ya geri dönüyor... Barışa duyulan sevginin kahramanların erdemi haline geldiği bu kutlu çağda, Avrupa'nın en ruhani uluslarından biri olan bu ulus, Tarikat'ın merkezi olacak. İşimizi, tüzüğümüzü, geleneklerimizi temeli bilgelik, güç ve dehanın güzelliği olan Tarikatın temel nitelikleri olan zarafet, incelik ve zevkle giydirecek. Gelecekte Fransızlar, tıpkı devlet okullarında olduğu gibi, Localarımızda tüm ulusların karakterlerini seyahat etmeden öğrenecekler ve yabancılar, Fransa'nın tüm ulusların yurdu olduğunu deneyimleyeceklerdir.*

O sırada Ramsay, belki de hala güçlü durumdaki Fransız monarşisini ve Kilisesini gücendirebileceğinden, Tapınak Şövalyeleri hakkında hiçbir şey söylememişti. Ancak 1749'da, ölümünden altı yıl sonra, Ramsay'nin anıtsal eseri *The Philosophical Principles of Natural and Revealed Religion* Glasgow'da yayınlandı ve Ramsay, eserde "her Mason bir Tapınak Şövalyesidir" demişti, bu söz hiç unutulmadı.

Haçlı bağlantısı, Almanya'da 1760 yılında, İskoç bir asilzade olduğunu öne süren ve kendisini George Frederick Johnson olarak tanıtan

bir Fransız'ın Tapınakçıların sırlarına vakıf olduğunu iddia etmesiyle daha da geliştirildi. Almanya, İngiliz Masonluğunun doğasında var olan eşitlikçi ve akılcı fikirlere direnen, rütbe ve paye kavramlarının hakim olduğu eski kafalı bir toplum olduğundan, bu da yerel zevklere uyuyordu. Tapınakçılar ile kurulan suni bağlantı, Alman Masonlarına Gotik bir atmosfer ve güçlü bir okült tat sağlamıştı.

Johnson'ın uydurduğu tarihçeye göre, Tapınakçı Üstad-ı Azamlar Doğu'da zamanlarını sırları öğrenerek ve daha sonra Ölü Deniz parşömenleriyle ünlü olan ve Vaftizci Yahya'nın muhtemelen bir ilişkisi olduğu Yahudi Essenilerin hazinesini elde ederek geçirmişlerdi. Bu bilgi ve hazine, bir Üstad-ı Azamdan diğerine aktarılmıştı ve böylece, hikayeye göre Hiram adını taşıyan Jacques de Molay'ın eline geçmişti. İdamından önceki gece, Jacques de Molay'ın bir şekilde hala serbest olan bir grup Tapınakçıya Paris Tapınağı'nın mahzenine girmelerini ve Tapınaktan Roma İmparatoru Titus tarafından çalınan yedi kollu şamdan, Kudüs Krallığı'nın tacı ve bir kefenden oluşan hazineyi çalmalarını emrettiği rivayet ediliyordu. Bunlar, on sekiz Tapınakçı kadırgasının, Tapınakçıların kendilerine Mason dedikleri Mull Adası'na kaçmak üzere hazır beklediği Atlantik limanı La Rochelle'e götürülmüştü. Sahte İskoçyalı Johnson, İskoç Masonlarının Tapınakçıların doğrudan varisleri olduğunu da ekledi.

Ardından Avrupa kamuoyunu temelden sarsan 1789 Fransız Devrimi geldi. Bu baş döndüren olayları anlama çabası içindeki birçok kişi, gizli örgütlerin devlet işlerini manipüle ettiği bir kurguyu kabul etti.

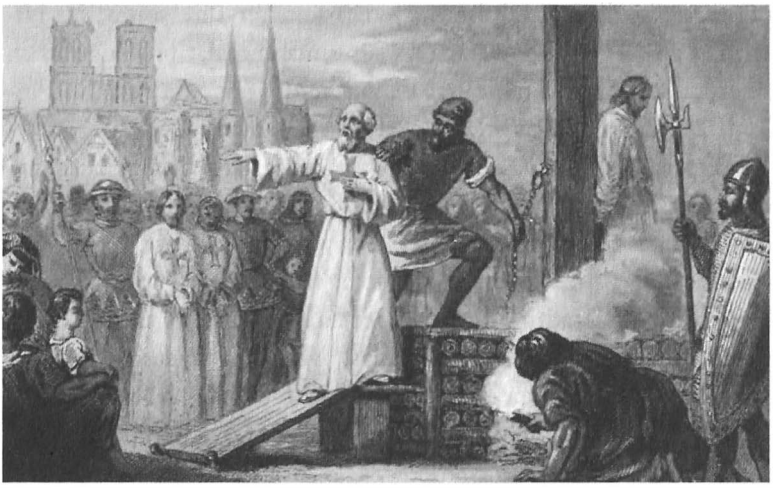
Jacques de Molay'ın İntikamı

Jacques de Molay, 18 Mart 1314 akşamı Paris'te yakılarak öldü. Molay'ın yakılmasına ilişkin, adı bilinmeyen bir keşiş tarafından yazılan bir görgü tanığının anlatımı, onun ölüme "rahat bir zihin ve vicdanla" gittiğini söylemektedir. Bir lanet savurduğuna dair o dönemde bir bulgu yoktur, ancak o zamandan beri Tapınakçıların son Üstad-ı Azamının alevler arasında, intikam için haykırdığı, kral ve Papa'yı Tanrı bir yıl bir gün içinde huzurunda hesaplaşmaya

çağıracağı söylenmiştir.* Beş haftadan kısa bir süre sonra, 20 Nisan'da Papa V. Clemens, papalığı süresince muzdarip olduğu uzun ve sancılı bir hastalıktan öldü. Ve yine aynı yıl içinde Kral IV. Philippe 29 Kasım'da avlanırken attan düşerek öldü.

Tapınak Şövalyelerinin yüzyıllar boyunca varlıklarını gizlice sürdürmeleri, tarikatın ajanlarının Jacques de Molay'in yakılmasının öcünü almasının yolunu açmıştı. Geriye dönüp kehanet gözünden bakıldığında, sadece Jacques de Molay'ın kralın ve Papa'yı lanetlediği hatırlanmaktadır. Fransız Capet hanedanının düşüşü ve Fransa'da Katolik Kilisesi'nin aşağılanması, Masonlar aracılığıyla çalışan Tapınakçılar tarafından kontrol edilen gizli bir komplonun Fransız Devrimini başlatmasıyla mümkün olmuştur. Aralarında 1796'da yayınlanan *Le Tombeau de Jacques Molay*'ın yazarı Charles de Gassicour'un da bulunduğu Fransa'daki bazı aşırı muhafazakar unsurların inancı bu yöndeydi. Gassicour, Kral XVI. Louis'nin giyotinle idamını anlattığı eserde, nefret edilen bir Mason ya da yerleşik düzeni

* Yazarımız her ne kadar döneme ait bir tanıklık olmadığını söylese de Kral Philippe'in şansölyelik sekreteri Geoffroi de Paris 1316 yılında yazdığı *Chronique Metrique de Philippe le Bel* isimli manzum vakayinamesinde hadiseyi aktarırken Molay'ın ağzından şu ifadelere yer vermektedir:
Fakat böylelikle onlara seslendi:
"Hiç olmazsa biraz, beylerim,
Ellerimi kavuşturayım
Ve Tanrıya dua edeyim
Vakti ve zamanı geldi zira
Hükmümün geldiğini görüyorum burada
Az kaldı terk-i diyara
Tanrı bilir kim suçlu, kim günahkâr
Çok geçmeden felakete uğrayacak
Haksızca bizleri ölüme mahkûm edenler
Tanrı alacak ölümümüzün öcünü
Beylerim, dedi, bilin ki hakikaten
Bizlere karşı her kim varsa
Bizler yüzünden acı çekecek
Bu inançla istiyorum ölmeyi
Bu imanımı göresiniz ve sizlerden ricam
İsa efendimizin doğduğu
Bakire Meryem'den tarafa
Yüzümü çeviresiniz. (ç.n.)

Fransız Devrimi sırasında Jacques de Molay'ın kazığa oturtulurken Papa'yı ve Fransa kralını lanetlediğine dair bir hikaye uyduruldu. Her ikisi de bir yıl içinde öldü, ancak lanet varlığını sürdürdü ve giyotine giden IV Philippe'in soyundan gelen XVI. Louis'nin hayatını aldı.

alt üst eden Tapınakçılardan birisi haykırmıştı: "Jacques de Molay, intikamın alındı!"

Gassicour ayrıca Jacques de Molay'ın biri Edinburgh'da olmak üzere dört loca kurduğunu iddia etti. Tapınak Şövalyelerinin/Hür Masonların Haşhaşiler ve Dağın Yaşlı Adamı ile ilişkili oldukları, Oliver Cromwell'i destekledikleri ve Bastille'e saldırdıkları da diğer iddialar arasındaydı.

Rivayetlere başkaları da katkıda bulundu. Örneğin, 1797'de Başkeşiş Augustin Barruel, Fransız Devrimi'ni anlatan Memoirs isimli eseri yayınladı ve Masonluğun Tapınakçıların ortadan kaldırılmasından sonra türediğini söyleyerek açıklamaya yardımcı oldu:

> *Kovuşturmalardan kaçan belirli sayıda suçlu şövalye, korkunç sırlarını korumak için bir araya geldi. Dinsiz kanunlarına, tarikatlarını yok eden krallara ve rahiplere ve dogmalarını aforoz eden tüm dinlere karşı intikam yeminini ekledi. Hıristiyanların Tanrısına, Krallara ve Rahiplere karşı aynı nefreti nesilden nesile aktarması için müritler topladılar.*

Doğrudan masonlara hitaben şöyle devam etti:

> *Bu sırlar size indi ve sen onların dinsizliklerini, antlarını ve yeminlerini sürdürmeye devam ediyorsun. Kökeniniz budur. Geçen zamanla ve değişen adetlerle, sembollerinizin ve korkunç sistemlerinizin bir kısmı farklılaştı; ama özü baki kaldı, yeminleriniz, antlarınız, kininiz, kumpaslarınız aynıdır.*

Birkaç yıl sonra Barruel komploya Yahudileri de ekledi ve onları Tapınakçıların ve Masonların arkasındaki gerçek güç, Avrupa'daki olayların nihai manipülatörleri olarak gösterdi. Bu komplo teorisi Üçüncü Reich'in gaz fırınlarında doruk noktasına ulaşacaktı.

Barruel, devrimci Fransa'dan sürüldü ve *Memoirs*'ı Londra'da yayınladı; burada, kendisine sığınma hakkı verdiği için İngiliz hükümetine teşekkür edecek kadar diplomattı ve tehlikeli Masonluk faaliyetleri iddialarının Britanya'nın saygın Masonları için geçerli olmadığını yazdı. İngiliz hükümeti aynı fikirdeydi. Fransa'dan bulaşan devrim virüsünden endişe duyarak, 1799'da Yasadışı Cemiyetler Yasasını çıkardı, ancak Masonlar bu yasaktan özellikle muaf tutuldu.

Tapınak Şövalyeleri İçin İskoç Tarihi

On sekizinci ve on dokuzuncu yüzyılın başlarında, aralarında Oddfellows ve Kraliyet Antediluvian Buffaloes Tarikatı gibi bugüne kadar hayatta kalan hayırsever cemiyetler veya Bronz Çağı Kelt Druidlerini taklit eden panteist doğa tapınmasına adanmış Druidler gibi ruhani gruplar da dahil olmak üzere tarikatlar, kuruluşlar ve cemiyetlerin sayısında bir patlama yaşandı. 1800'e gelindiğinde İngiltere'de bu örgütlerden yüzlerce, belki binden fazla vardı ve Masonlar gibi kendilerine antik tarihçeler uydurmuşlardı. Örneğin Oddfellows, ruhani kökenlerinin izini MÖ 586'da Babil sürgünü zamanındaki Yahudilere kadar götürüyordu. Bu organizasyonlara ek olarak, masonik olduğunu iddia eden ve gerçekten de aralarında Tapınak Şövalyeleri'nin de bulunduğu yerel localar içinde genellikle gayri resmi olarak faaliyet gösteren, toplamda otuz civarında başka

Tapınakçıların 1314 yılında Robert Bruce'un Bannockburn savaşını kazanmasına yardım ettiğine dair "geleneksel tarih" 1843 yılında masonlar tarafından icat edilmiştir

tarikatlar veya dereceler vardı. Şövalyelik ve mistisizm çok revaçtaydı ve ilk başta hem İngiliz hem de İskoç Büyük Locaları Tapınak Şövalyelerini yabancı bir yozlaşma olduğunu söyleyerek reddetseler de, Romantizm çağında modanın önünde duramadılar, sonunda Tapınak Şövalyeleri İngiliz Masonluğu içinde kabul edildi.

1843'te İskoçya'daki Tapınak Şövalyeleri tarikatı, İskoç Masonik Tapınak Şövalyeleri tarafından yazılan ve kökenlerini anlatan *Historical Notice of the Order* isimli bildiriyi yayınladı:

> *Tapınak Şövalyeleri'nin Robert the Bruce'un sancağına katıldığı ve 1314'teki Bannockburn Muharebesi onu güvenli bir şekilde tahta oturtana dek onun yolunda savaştığı konusunda Fransızlar da dahil olmak üzere herkes hemfikirdir. O nankör bir Hükümdar değildi.*

Kayıt, Fransa'da Tapınak Şövalyeleri'nin lağvedilmesinden sonra, yerel İskoç Tapınakçıların İngilizlere karşı verdiği bağımsızlık savaşı sırasında Robert the Bruce'a destek verdiklerini ve Jacques de Molay

yakıldıktan üç ay sonra 24 Haziran 1314'te Bannockburn Muharebesi'nde bir Tapınakçı bölüğünün savaşın en hayati anında İngilizlere saldırdığını ve zaferi İskoçlara getirdiğini açıklıyordu. Robert the Bruce minnettarlıkla, Tapınak Şövalyelerini yeni bir tarikata, Masonlara bağlayarak ederek korumuştu.

Bunların hiçbiri o sırada yaşayan İskoç vakanüvisler tarafından kaydedilmemiş, tamamen on dokuzuncu yüzyılda uydurulmuştu. Mason İskoç Tapınak Şövalyeleri, masonların her zaman yaptığını yapmışlardı: bir gelenek, geçmişle bir bağlantı ve İskoç Masonlar için gurur kaynağı bir gelenek icat etmişlerdi. Bu uydurmalar hiçbir zaman olgusal tarih anlamına gelmemiştir. Bu, Edinburgh'daki İskoçya Büyük Locası'na bağlı mason ve küratör Robert Cooper tarafından *The Rosslyn Hoax?* adlı kitabında şöyle açıklanmaktadır:

> *Masonluk içinde bir çok dal vardır. Her birinin kendi "hikayesi", Masonik sistemin belirli bir bölümünün temelini oluşturan kendi geleneksel tarihi vardır... Kraliyet Baş Meclisi, genellikle Zerubbabel'in Tapınağı olarak anılan yeni veya ikinci bir Tapınağın inşasıyla uğraşır. Masonluğun bir başka kolu, geleneksel tarihçesi için İmparator Konstantin'in karısı Helena'nın hikayesine ve onun İsa'nın çarmıha gerildiği yeri arayışına sahip çıkmıştır... Bu nedenle, Masonluğun tüm dallarının, törenlerinin dayandığı bir "geleneksel tarihi" bulunur. Kral Süleyman'ın Tapınağı hatırı sayılır bir renge sahip olmasının yanı sıra (Kudüs'teki Tapınak, İskoçya'nın taş ustalarına çok egzotik görünmüş olmalı), bir grup dürüst, çalışkan zanaatkara büyük bir prestij katmış olmalıdır... Masonluğun dallarının tarihçelerinin hiçbiri lâfzen benimsenmemiştir ve benimsenmemektedir. Tüm mason tarikatlarındaki seleflerimiz alegorik amaçlar için uygun "tarihçeler" türetmişlerdir. Bunu yüreklerindeki romantik düşüncelerle yapmışlardı, ancak kendileri tarafından ve kendileri için üretilen bu tarihlerin gerçek olmadığının farkındaydılar.*

Ancak hem mason hem de mason olmayan pek çok kişi, hayal ile gerçeği birbirinden ayırmayı başaramadı. Örneğin, kendisi de bir Mason olan Alexander Laurie, 1859'da Edinburgh'da yayınlanan Hür Masonluk Tarihi'nde şöyle yazmıştı: "Zenginlikleri ve faziletleri çağdaşlarının kıskançlığını üzerine çeken, haksız ve acı sonları, gelecek nesillerin şefkatini uyandıran Masonların kardeşliği Tapınak Şövalyeleri hakkında biraz bilgi vermek gerekecek. Tapınak Şövalyeleri tarikatının Hür Masonluğun bir kolu olduğunu kanıtlamak faydasız bir çaba olacaktır, çünkü bu gerçek Hür Masonlar tarafından her zaman kabul edilmiştir ve bunu tespit etmek için hiç kimse tarikatın düşmanlarından daha gayretli olmamıştır."

İspat ve kanıt Laurie için ehemmiyetsizdi. Ortaçağ Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın Masonların bir kolu olduğunu kanıtlamanın gerekli olmadığını, çünkü Masonların, Masonluğun düşmanları olan Baş Keşiş Barruel gibi insanların bunu zaten bildiğini iddia ediyordu.

Tapınak Şövalyeleri efsanesi modern şeklini alıyordu. Ortaçağ tarikatı hayatta kalmıştı ama başka bir biçimde. Bannockburn Muharebesi, efsanenin dönüm noktası olarak kurgulandı. İhtiyaç duyulan şey merkezi bir yerdi ve uydurulması 1982'de *The Holy Blood and the Holy Grail*'in yayınlanmasıyla başladı. *The Hiram Key* (iki Mason tarafından yazılmıştı) ve *The Templar Revelation* gibi diğer "alternatif tarih" eserleriyle devam etti. *Da Vinci Şifresi*'nden bahsetmiyorum bile, Dan Brown'ın bu sahte tarihçeleri romanlaştırdığı sentezi de dahil tümü Edinburgh'un güneyindeki Rosslyn Şapeli'ni ve kurucusu St. Clairs ailesi efsaneye dahil etmeye çalıştı.

Sinclairler (İngilizcede St Clairs adıyla bilinir) Tapınak Şövalyeleriydi ve Rosslyn Şapeli, Tapınak Şövalyelerinin hazineleri veya sırları için veya İsa Mesih'in tahnit edilmiş başı, Kutsal Ahit Sandığı veya Kutsal Kâse gibi bazı kutsal eşyalar için bir depo haline getirilmiş, hikaye böylece uzayıp gitmişti.

Tapınakçılar Amerika'yı Keşfediyor

Amerika'yı Tapınakçılar keşfetmiştir. Kanıtları, oyma işleriyle zarif şekilde süslenmiş Rosslyn Şapeli'nde bulunur. Bu oymalar arasında,

Kuzey Amerika'ya özgü bir bitki olan mısır olarak tanımlanan oymalar ve ayrıca "aloe kaktüsü" olarak tanımlanan ve Yeni Dünya bitkisi olarak bilinen oymalar bulunmaktadır. Rosslyn Şapeli 1456'da inşa edilmiştir; Rosslyn'e mısır ve aloe'yi kim oymuşsa, Kristof Kolomb 1492'de Amerika'yı tarafından keşfetmeden yaklaşık elli yıl önce bunlardan haberi olması gerekir.

Bu keşif, Newport, Rhode Island'daki eski bir taş kulenin varlığını açıklar. Newport Kulesi yuvarlaktır ve yuvarlak kemerler üzerinde durur. Bunun Amerika'ya gelen Tapınakçı kolonistlerin yaptırdığı yuvarlak bir kilise olduğunu söylenir. Tapınak Şövalyeleri, tarikatları Fransa'da lağvedildikten sonra 1308'de gemileriyle La Rochelle'den kaçmış, bazıları İskoçya'ya, diğerleri Yeni Dünya'ya yelken açmıştı; ya da Orkney Kontu Henry Sinclair'in ve Rosslyn Lordu William Sinclair'in oğlu ve varisinin şahsında gelmiş olabilirler. Henry Sinclair bir Tapınak Şövalyesiydi ve daha sonra haritalarda ve mektuplarda 1389'da Grönland üzerinden Nova Scotia'ya ulaştığını iddia eden ve Kolomb'un yolculuğundan yıllar önce yüzden fazla Kuzey Amerika kıyı şeridinin bir kısmını keşfeden Venedikli kardeşler Nicolo ve Antonio Zeno'nun bir yolculuğunun masraflarını üstlenmişti.

Ancak ilk olarak 1996'da yayınlanan *The Hiram Key*'in yazarları Christopher Knight ve Robert Lomas tarafından ortaya atılan ve o zamandan beri başkaları tarafından zenginleştirilen bu açıklamada bazı boşluklar bulunmaktadır. Mısır olarak tanımlanan oymalar, yazarların hayal ettiğinin tersine gerçekten mısıra benzememektedir. Rosslyn'deki "aloe kaktüsü" aslında hemen hemen her tür bitki olabilir; bu tanımlama yalnızca yazarların iddiasına dayanmaktadır. Nitekim Aloe bitkisi bir kaktüs de değildir. Etli bir bitkidir ve Amerika'ya değil, Afrika'ya özgüdür, kışların sert geçtiği New England'da yetişmesi kesinlikle düşünülemezdi. Rosslyn Şapeli 1456'da inşa edilmiş olsa da, oymalar ancak bina tamamlandıktan sonra eklenmiştir. Yapının inşa edildiği taşların üzerine oyulmamışlardır, şapelin her yerindeki oymalar ayrı ayrı oyulmuş ve sonradan eklenmiş, adeta "yapıştırılmıştır" ve bu nedenle tarih konusunda güvenilir bir bilgi vermemektedir.

Newport Kulesi ise on yedinci yüzyılda tahıl öğütmek için bir yel değirmeni olarak inşa edilmiş ve 1677'de sahibinin vasiyetinde "benim tarafımdan yapılan taş işi Yel Değirmeni" olarak belirtilmiştir. Kulede biri 1951'de, diğeri 2006'da olmak üzere iki arkeolojik kazı yapılarak kulenin 1650 ile 1670 yılları arasında inşa edildiği sonucuna varılmıştır. Zeno Kardeşler sözde mektuplarının ve haritalarının 1558'de yayımlanması üzerine, yolculuklarından uzun yıllar sonra tanınmıştırlar. Ancak belgeler büyük ölçüde bir sahtekarlık olarak görülmüştür. Mektuplarda Henry Sinclair'den de bahsedilmemektedir. Keşif gezisinin kumandanı sıfatıyla Zichmni adında birinden bahsedilmektedir. Bu biraz çaba ve hayal gücü ile Sinclair'e dönüştürülmüş görünmektedir. Konu, 2002'de *New Orkney Antiquarian Journal*'da çıkan bir makaleyle özetlenmiştir:

> *On dördüncü yüzyılın sonlarında Orkney kontlarından biri olan Henry Sinclair Amerika'ya gitmedi. Henry'nin ölümünden 500 yıl sonrasına kadar kimse onun bunu yaptığını öne sürmemişti. Nihayetinde Henry ve Amerika hakkında tüm iddialara yol açan on altıncı yüzyıla ait metin de kesinlikle böyle söylememektedir. Kısaca söylediği, Zichmni adında birinin dostlarıyla Grönland'a bir seyahat yaptığıdır. Henry Sinclair'in çağdaşları veya yakın çağdaşlarından hiçbiri onun Amerika'ya gittiğini iddia etmemiştir. On yedinci yüzyılda onun hakkında yazan antikacılardan hiçbiri, hakkında başka saçma iddialarda da bulunmalarına rağmen, bunu öne sürmemişlerdir. Hikaye, okunanı anlamamak, hüsnükuruntu ve çarpıtmaya dayanan modern bir efsanedir ve son beş yıl içinde yeni çirkin biçimler almıştır.*

Bu "alternatif tarihin" bir versiyonunda, Tapınak Şövalyelerinin Amerika'ya yaptıkları yolculuk, kuzey Fransa'daki La Rochelle'den İskoçya'ya giden filonun bir parçası olan kendi filolarının gemileriyle gerçekleştirilmişti. Ancak bu çok övülen filonun kendisi de bir efsanedir. Tapınak Şövalyelerinin, Marsilya ile Akka arasında Akdeniz boyunca hacılar, erzak ve personel taşımak için bir gemi filosu vardı,

ancak bunlar okyanus yolculukları için uygun değildi ve birkaç günden fazla yetecek kadar su taşıyamıyorlardı. Savaş gemilerine gelince, Tapınak "filosu"nun dört kadırgadan fazla olması muhtemel değildir. Ve Tapınakçıların faaliyetlerinin Akdeniz'de olduğu ve başlıca Avrupa limanlarının Marsilya olduğu göz önüne alındığında, eğer varsa bile herhangi bir türden az sayıdaki Tapınakçı gemisinin La Rochelle'de demirlemiş olması pek olası değildir.

Bununla birlikte, bu "Tapınak Filosu", nerede olursa bulunsun, başka bir tarihi uydurmaya yol açmıştır. Tarikat dağıtılıp filo kaçtığında, Tapınak Şövalyeleri kızıl haçlarını kurukafa ve çapraz kemiklere çevirerek Papalığa ve İskoçlar hariç Avrupalı krallara karşı direnişlerini açık denizlerde korsan hayatı sürdürerek devam ettirmişti.

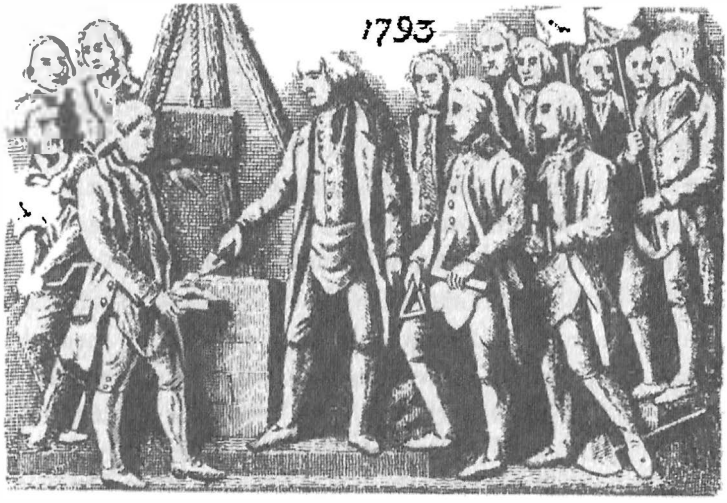
Yeni Dünya Düzeni

Amerika Birleşik Devletleri'nde, Amerikan Devrimi'nin arkasında Masonların olduğuna dair köklü bir efsane vardır. İngilizlere karşı şiddetli bir direnişi kışkırttıkları ve 1773'te Boston Çay Partisi'ni organize ederek İngilizlerin temsil hakkı vermeden vergi koyma girişimlerine karşı çıktıkları söylenir. 1776'da bağımsızlık Bildirgesi'ni yazmış, Devrim Savaşı sırasında liderliği sağlamış ve 1787'de Anayasa taslağını hazırlamışlardır.

Ancak Masonların oynadıkları rol abartılmıştır. Boston Çay Partisi'ne birkaç Mason katılmış olabilir, ancak bu, Özgürlüğün Evlatları denen bir grup radikal zanaatkar tarafından planlanmış ve uygulanmıştı. Bağımsızlık Bildirgesi'ni hazırlayan Beşler Komitesi'nden yalnızca biri, Benjamin Franklin Masondu. Beyannamenin neredeyse tamamı, Mason olmayan Thomas Jefferson tarafından yazılmıştır. Bağımsızlık Bildirgesi'ni imzalayan elli beş Amerikalıdan yalnızca dokuzunun Mason olduğu kesindir ve Anayasa'yı onaylayan otuz dokuz kişiden yalnızca on üçü masondu ya da daha sonradan mason olmuştu. George Washington yirmi yaşında Mason olmuştu ama bağlı olduğu locayı bir sosyal kulüp olarak görüyordu ve sonraki kırk bir yıl içinde sadece iki toplantıya katılarak ciddiye almadığını göstermişti. Amerikan kolonilerindeki Masonluğun üst

kademeleri İngiliz yanlısıydı ve Amerikan nüfusunun en az üçte biri gibi Kraliyete sadık kalmışlardı. Saratoga'da Amerikalılar için devrimci savaşın ilk büyük muharebesini kazanan ve daha sonra İngilizlere sığınan (böylece Amerika'da adı vatana ihanetle eş anlamlıdır) Benedict Arnold bir Masondu.

Yine de 1793'te, Capitol binasının açılış töreninde, George Washington, Amerika Birleşik Devletleri'nin ilk başkanı sıfatıyla, mason önlüğünü giyerek, temel taşının üzerine gümüş bir levha yerleştirdi ve üstünü mısır, yağ ve şarap gibi masonik sembollerle örttü. Gümüş plaka üzerindeki bir yazıt, yeni cumhuriyetin masonlukla özdeşleştiğini kesinlikle açık bir şekilde ortaya koyuyordu: Taşın "Amerikan bağımsızlığının on üçüncü yılında ve Masonluk yılı 5793'te" döşendiği yazılıydı ki bu genellikle Tanrı'nın dünyayı yaratmasından bu yana geçtiği kabul edilen yıl sayısıdır. Bağımsızlık Savaşı'nın başarıyla sonuçlanmasından sonra ve sonraki bir nesil boyunca masonluk, yaygın olarak cumhuriyetin temel taşı olarak kabul edildi. Bunun sebebi, Washington'un başında bulunduğu devrimci ordunun yaratılmasında yatmaktadır. Subayları, çeşitli

George Washington, Washington DC'deki Kongre Binası'nın temelini atarken Mason önlüğünü giyiyor

bölgesel kökenlerden, dinlerden ve sosyal sınıflardan bir araya getirilmişti ve üzerlerine büyük sorumluluklar yüklenmişti. Masonluk, Kuzey Amerika'daki İngiliz ordusundaki subaylar arasında popülerdi ve devrimci ordu, askeri localara sahip olma uygulamasını yararlı bir biçimde kullanmayı sürdürdü. Masonluğun şeref ve kardeşlik idealleri, Amerikan subaylarına ordunun ve dolayısıyla Amerikan cumhuriyetinin hayatta kalması için gerekli yoldaşlık bağını inşa edecekleri bir zemin sunuyordu.

Ancak mitomanlar için bundan daha fazlası vardı. Capitol Hill'de inşa edilen Senato ve Temsilciler Meclisi binası, 1791'de bağımsızlık savaşı boyunca General George Washington'un maiyetinde askeri mühendis olarak görev yapan Fransız Pierre Charles L'Enfant'ın tüm şehir için tasarladığı ana planın bir parçasıydı. Washington, L'Enfant'ı yeni şehri tasarlaması için atamış olsa da, L'Enfant bir Mason değildi, ancak komplo teorisyenleri onun mason olduğu konusunda ısrar ederler ve çapraz caddelerin kapladığı dikdörtgen sokak planının, yıldız desenini yansıtan bir dizi masonik desen oluşturduğunu söylerler. Yer ile gök arasındaki uyum, yeni cumhuriyetin başkenti olan şehirde yaşayanlar üzerinde etkisini gösterecekti. Tanrı Şalem'in Kudüs'ü kutsal bir yer olarak seçtiği akşam yıldızı olarak Ophel Tepesi'nde tezahür etmesi gibi, Washington da yeni Kudüs olacaktı ve yaptıkları yıldızlarla sembolize edilen ruhani dünyayla olan ilişkisiyle kutsanacaktı.

Güçlü masonik semboller, bir dolarlık banknotun arka yüzünde yer alan Amerika Birleşik Devletleri Mührü'nde de fark edilmektedir. Mühür, Kongre tarafından 4 Temmuz 1776'da, Bağımsızlık Bildirgesi'ni onayladıktan hemen sonra seçilmişti. Ancak tasarım üç komiteden geçecek ve nihai tasarımın onaylanması altı yıl alacaktı. Birinci komitede yer alan Benjamin Franklin, tek masondu ve mührün, firavunun zulmünden kaçan Yahudileri tasvir etmesi gerektiği şeklindeki masonik olmayan önerisi reddedildi. Mührün ön yüzünde on üç ok tutan bir kartal, on üç yapraklı ve on üç meyveli bir zeytin dalı, on üç şeritli bir kalkanla korunan kartal ve başının üzerinde Davut Yıldızı olarak da bilinen Mührü Süleyman şeklinde

düzenlenmiş on üç yıldız görülmektedir. On üç, İngiltere'ye isyan eden ve Amerika Birleşik Devletleri'ni kurmak için bir araya gelen orijinal on üç Amerikan kolonisini temsil eder. Sloganı "Çokluktan Birliğe" anlamına gelen "E Pluribus Unum" şeklindedir. Yıldızların dizilişi spekülasyonlara sebep olmuştu, ancak İncil ve İbrani sembolizmi on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllarda klasik sembolizm kadar yaygındı. Kongre Sekreteri ve bir mühür için sunulan çeşitli fikirleri nihai şekline sokan kişi olan Latince uzmanı Charles Thomson, basitçe "takımyıldızların, diğer egemen güçler arasında yerini ve mertebesini alan yeni bir devleti gösterdiğini" açıklamıştı.

Mührün arkasında, üzerinde bir göz bulunan bir piramidi görülmektedir. Piramit on üç sıra taşla örülüdür ve tabanında MDCCLXXVI yazılıdır. Biri gözün üstünde, diğeri piramidin altında olmak üzere iki slogan vardır. Bunu yine Charles Thomson açıklamıştır: "Piramit güç ve sürekliliği ifade eder: Üzerindeki göz ve *Annuit Coeptus* [O [Tanrı] Girişimlerimizi Destekledi] sloganı, Amerikan davası lehine İlahi Takdir'in birçok müdahalesine gönderme yapar. Altındaki tarih, Bağımsızlık Bildirgesi'nin tarihidir ve altındaki *Novus Ordo Seclorum* [Yeni Çağların Düzeni] sözcükleri, 1776'da yeni Amerikan çağının başladığını belirtir."

Ancak "alternatif tarih" ve komplo teorisyenleri olayları farklı gördüler. Piramidin ve Büyük Mührün arkasındaki gözün masonik bir sembol hatta bir şifre olduğunu söylediler. Uzman Masonlar ise, mührün masonik bir amblem olmadığını ve gizli masonik semboller içermediğini söyleyerek bunu reddetmektedir. Piramidin masonik bir simge olmadığı kesindir. Ancak göz, masonik imgelerden biridir ve hatta George Washington tarafından giyilen Mason önlüğünde bile görünür.

Fakat mesele şu ki, on yedinci ve on sekizinci yüzyılların kültürel ikonografisinin bir parçası olan her şeyi gören gözün masonik imgelerle doğrudan bir ilişkisi yoktur. Örneğin, 1614'te Sir Walter Raleigh'in *Dünya Tarihi*'nin ön yüzünde, bir küreye bakan "Providentia" yazılı bir bulutta bir göz resmedilmişti. Bununla birlikte, komplo teorilerine kendilerini kaptıranlar için asıl anlam başkadır. Dan

Brown'ın Melekler ve Şeytanlar'ındaki kahraman Robert Langdon *novus ordo seclorum* cümlesini, "yeni seküler düzen" olarak tercüme etmişti. Başkaları ise George H.W. Bush'un, Saddam Hüseyin'in Kuveyt'i işgalinden ve ABD'nin Irak güçlerini geri püskürtmek için bir koalisyon kurmasından sonra Kongre'deki ortak oturumundan önce duyurduğu "yeni dünya düzenine" delalet etmekteydi. Bush, Kongre'ye "Bu sıkıntılı zamanlarda beşinci hedefimiz olarak *Yeni Bir Dünya Düzeni*, yeni bir çağ doğabilir." demişti. Bush, bu söylevi 11 Eylül 1990'da, 9/11 saldırılarından tam on bir yıl önce vermişti.

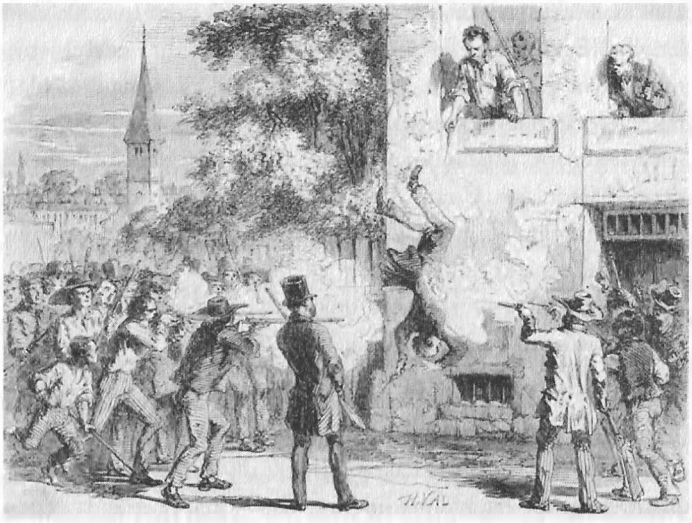
Mormonlar, Masonlar ve Süleyman Mabedi'nin Anahtarı

1844'te Mormonların kurucusu Joseph Smith, Illinois'de bir kalabalık tarafından saldırıya uğradığında, vurulup öldürülmeden önce ağzından yalnızca "Ey Tanrım, Tanrım" sözleri çıkabilmişti. Bunlar, Masonlar arasında bilinen bir imdat çağrısının ilk sözleriydi: "Ey Tanrım, Tanrım, dulun oğluna yardım edecek yok mu?" Aynı cümle, kardeşliklerinin tüm toplantılarına tam olarak katılmalarına izin veren Mason Ustası derecesine kabul edilen Masonların ritüelinde söylenirdi. Bu inisiyasyon ritüelindeki dram, Masonların Hiram Abiff olarak adlandırdıkları İncil'deki "dul kadın oğlu" Hiram'ın katlidir. İnisiye, Masonların sırlarını hayatı pahasına korumaya yemin ederken, "Ey Tanrım, Tanrım, dulun oğluna yardım edecek yok mu?" diye seslenen Hiram Abiff'in acılarını canlandırıyordu.

Joseph Smith, kardeşi, babası ve birçok aile dostu ve dindaşları gibi kendisi de bir Masondu. Mormonların lideri olarak Smith'in halefi olan ve onları Salt Lake City'yi kurdukları Utah'a götüren Brigham Young da aynı şekilde bir Masondu. Amerika'da Mormonluk ve Masonluk aynı topraklardan çıkmıştır. Gerçekten de Mormonizm ve Masonluk arasında, yükselme dereceleri, yeryüzünde saklı kutsal hazineler, eski İsrail ve Mısır'a ilgi, sembolik

giysiler, gizli tanınma işaretleri ve yüce bir varlığın yaratıcı rolüne inanç dahil olmak üzere pek çok paralellik vardır.

Ayrıca her iki cemiyet bünyesinde de arı kovanı, kare ve pusula, her şeyi gören göz, birbirine kenetlenmiş iki sağ el, güneş, ay ve yıldızlar gibi motifler yoğun olarak kullanılmıştır. Özellikle, masonik efsanelerde bir zamanlar saf altından üçgen bir levha üzerine kazınmış kayıp kutsal kelime, hazine avcılığı faaliyetleriyle bilinen Smith ailesini derinden etkilemişti. Joseph Smith, New York sayfiyesinde kazıp çıkardığı altın levhaların üzerinde, Angel Moroni'ye ait olduğunu söylediği ve tercüme edip yeni inancın müjdesi olan Mormon Kitabı adıyla yayınladığı yazıtları buldu. Smith yeni dinin peygamberiydi. Mormonların görevi, İsa'nın ölümünden sonra bozulan gerçek vahyi geri getirmekti. Mormonlara göre, ritüelleri ve sembolizmleri onlara ilahi vahiyle gelmişti ve geçmişleri ta Süleyman Mabedi'ne kadar gidiyordu.

"Tanrım, dul kadının oğluna yardım yok mu?" Masonların imdat çağrısıdır ve Hiram Abiff'in öldürülmesine atıfta bulunur. Mormonların kurucusu Joseph Smith, 1844 yılında bir çete tarafından vurularak öldürülmeden hemen önce bu yardım çağrısını yapmıştır.

Skull and Bones

Bazıları için Yeni Dünya Düzeni (*Novus Ordo Mundi*), dünya meselelerinin Birleşmiş Milletler gibi kurumlar aracılığıyla yapıcı bir şekilde düzenlenmesi anlamına gelir. Başkaları içinse, küçük ve gizli ama güçlü bir grup tarafından egemen devletleri ortadan kaldırmak veya etkisiz hale getirmek, bireysel özgürlüğü kısıtlamak ve yalnızca kendilerine karşı sorumlu olacak bir dünya hükümeti kurmak için yürütülen bir komplodur. Bu ikinci fikrin, Fransız Devrimi'ni, Haşhaşilerden Yahudilere kadar herkesle işbirliği içinde olan Tapınak Şövalyeleri ve Masonların kadim bir komplosunun zirvesi olarak gören Charles de Gassicour ve Baş Keşiş Barruel'in fikirleriyle pek çok ortak noktası vardır.

Komplo teorisyenlerine göre, bu Yeni Dünya Düzeni'nin altyapısı büyük ölçüde Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası, Dış İlişkiler Konseyi, Üçlü Komisyon, Bilderberg Grubu, NATO, Avrupa Birliği ve elbette Birleşmiş Milletler gibi örgütlerden oluşmaktadır. David Rockefeller'ın Eylül 1994'te Birleşmiş Milletler İş Konseyi'ne yaptığı açıklamaya dikkat çekmektedirler: "Küresel bir dönüşümün eşiğindeyiz. Tek ihtiyacımız olan doğru büyük kriz ve uluslar Yeni Dünya Düzeni'ni kabul edecekler." Ancak bu söz, aslında Rockefeller'ın 11 Eylül gibi bir olaya gönderme yaptığı ima edilerek, neredeyse her zaman bağlamdan koparılarak alıntılanır. Oysa aslında Rockefeller küresel ısınmaya ve aşırı nüfusa karşı ortak bir eyleme geçme ihtiyacına işaret etmektedir.

11 Eylül 2001'in kendisi de sık sık bir komplo olarak görülür. Saldırıların ABD hükümetindeki unsurlar ile İsrail gizli servisi Mossad'ın ortak bir operasyonu olması duyulmadık bir teori değildir. Eski bir Birleşik Devletler Hava Kuvvetleri subayı ve havacılık sistemleri profesörü tarafından yürütülen bir web sitesinde olduğu gibi, masonlar da suçlanmaktadır:

> *11 Eylül 2001'de olanlar ayrıntılı, titizlikle hazırlanmış ve dinamik bir şekilde sahneye konmuş şeytani bir ritüelden başka bir şey değildi. Dünya Ticaret Merkezi'nin ikiz kulelerinin*

yıkılmasının bir kurban ayini olduğuna inanıyorum... Masonluğun üçüncü derece ritüelinin şeytani bir şekilde sahnelendiği bir gösteriydi bu. Mason Ustası derecesinde bir tabuta uzanan aday (Hiram Abiff, Deccal rolünü oynayarak) Aslan Pençesi'nin güçlü kavrayışıyla yerden kaldırılır. Ritüelde iki sütunun (kuleler), Jachin ve Boaz'ın yıkıldığına ve yeniden inşa edilmeleri gerektiğine dikkati çekerim. 11 Eylül'de meydana gelen şey, Kudüs'teki Süleyman Mabedi'nin yeniden inşası ve yıkılan ikiz sütunları yeniden dikmeyi amaçlayan bir kara büyü ayiniydi.

Yeni Dünya Düzenini arzulayan küçük, gizli ama güçlü bir grup için fazla uzağa gitmeye gerek yoktur. Connecticut, New Haven'daki Yale Üniversitesi kampüsüne gidilmesi yeterlidir. High Street'te, Tomb adıyla bilinen, penceresiz bir Greko-Mısır binası, Skull and Bones Tarikatı'na ev sahipliği yapmaktadır. Üyeleri dış dünyada Bonesmen olarak bilinmelerine rağmen, birbirlerine şövalyeler derler ve sembolleri olan kurukafa ve çapraz kemikler, Tapınak Şövalyelerinin kızıl haç yerine benimsedikleri söylenen işarettir. Her halükarda, Dan Brown olsaydınız bu, bir sonraki romanınızda üzerinde çalışabileceğiniz bir konu olurdu.

Skull and Bones, 1832'de Phi Beta kappa kardeşlik derneğine rakip olarak kuruldu. Ancak aslında çok farklı organizasyonlardı. 1830'larda bile Phi Beta Kappa'nın yedi üniversitede şubeleri vardı (şu anda yaklaşık üç yüz şubesi bulunmaktadır), Skull and Bones ise Yale'e has bir dernek olarak kaldı. Phi Beta Kappa, birinci sınıf üniversite öğrencileri arasından üye toplarken ve herhangi bir zamanda yarım milyon üyeye sahipken, Skull and Bones'un hiçbir zaman sekiz yüzden fazla üyesi olmadı ve üyelerinin gelecekte saygın mevkilere yükseleceklerinden emin olmak için son sınıfa kadar üye kabul etmedi.

Başlangıçta Skull and Bones'un, adını belagat tanrıçası Eulogia'dan alan Eulogian Club adlı bir Alman öğrenci örgütünün Amerikan şubesi olduğu söyleniyordu. Bununla birlikte, anlatılan hikaye bir paravan olabilirdi. Birkaç yıl önce, 1826'da, William Morgan adlı bir

Mason, masonik sırları ifşa ettiği için New York'ta öldürüldü. Olayın ardından o denli bir öfke ve tepki yükselmişti ki, Birleşik Devletler'de Masonluğun neredeyse tamamen kökü kazındı. Asıl amaç bir Mason locası kurmak olsaydı, onu başka bir maske altında gizlemek daha akıllıca olurdu. İsim ve sembol olarak neden kafatası ve kemiklerin seçildiği açıklanamamıştır. Tarikatın amblemindeki 322 sayısının büyük hatip Demosthenes'in ölüm tarihini işaret ettiği söylenir, ancak "32" tarikatın başlangıç yılına atıfta bulunuyor da olabilir, "2" ise bunun Almanya'dakinden sonra ikinci şube olduğunu belirtmektedir.

Skull and Bones'a davet, bir öğrencinin üçüncü yılında yapılır. Saat kulesindeki saat sekizi vururken öğrencinin omzuna hafifçe vurulur ve bir Bonesman, "Skull and Bones, kabul ediyor musun, etmiyor musun?" sorusunu sorar. Başkan William Howard Taft ve kimi saygın Yüksek Mahkeme hakimleri ve Amerikan hükümetinin en üst kademelerindeki diğer önemli şahsiyetleri derneğin üyeliğini yapmıştır. Ancak tarikatın işleyişi hakkında pek bir şey bilinmemektedir, çünkü katılan herkes gizlilik yemini eder ve bu kurala sıkı sıkıya uyulur. Başkan George W. Bush'a orada geçirdiği zaman soruldu zaman, yalnızca, "Son yılımda gizli bir topluluk olan Skull and Bones'a katıldım, o kadar gizli ki daha fazla bir şey söyleyemem" cevabını vermişti. Bush'un 2004 başkanlık seçimlerindeki rakibi Senatör John Kerry'ye hem kendisinin hem de Bush'un Bonesmen olmasının anlamı sorulduğunda, "Pek bir anlamı yok, çünkü bu bir sır" yanıtını verdi.

George W. Bush'un, önce CIA başkanlığı daha sonra da 1988'den 1992'ye kadar başkanlık yapan babası George H. W. Bush da bir zamanlar Bonesman'dı. CIA'nın selefi OSS'nin Bonesmen tarafından kurulduğu doğru olmasa da, Skull and Bones'ın patrikler olarak adlandırılan, istihbarat servislerinde, hükümet ve iş çevrelerinde yüksek mevkilerde orantısız olarak çok sayıda mezunuyla övündüğü doğrudur.

Komplo teorisyenleri, Skull and Bones'ı Hegelci felsefeye göre hareket eden, devletin yüce olduğuna ve değişimin yalnızca çatışma sonucu gerçekleşebileceğine inanan, Amerika Birleşik

Skull and Bones mensupları, aralarında geleceğin başkanı George H. W. Bush da bulunuyor (saatin solunda).

Devletleri'ndeki tüm seçkin lobi gruplarına sızmış Yeni Dünya Düzeninin bir savunucusu olarak görmektedirler. İçeriden bilgi almaya çalışan bir gazeteci, "İnsanların burunlarını sokmasından ve gözetlemelerinden hoşlanmıyorlar" uyarısında bulunmuştu. "Bones'un elinde bulundurduğu güç inanılmaz bir güç. Ülkedeki her türlü güç aygıtını ellerinde tutuyorlar. Adeta mafyayı araştırmaya benziyor." Ancak George W. Bush bu tür konuşmaları "çürütülmesi imkansız olan, rastgele noktaları birleştiren suçlamalar" olarak cevaplayıp reddetti.

Ebediyen Tapınakçılar

Tapınak Şövalyelerinin tarihi, 1119'da Kudüs'te kurulmalarıyla başlar ve iki yüzyıl sonra Fransa'da imha edilmeleriyle sona erer. Ama bir başka anlamda da üç bin yıl öncesine, Ophel Tepesi'ne kadar gitmekte ve geleceğe uzanmaktadır. Tapınak Şövalyelerinin gizliliği, kılıçlı keşişler gibi melez yapıları, sarmaladıkları egzotik dünyalar, romanlara konu oluşları, ani düşüşleri ve arşivlerinin ortadan kaybolmasıyla cevapsız kalan gizemleri, onları varlıklarını devam ettirdikleri ve serüvenlere yelken açtıkları popüler imgelemde büyüttükçe büyütmüştür. Kutsal Kabir Kilisesi ve Tapınak Dağı gibi yerlerle olan sıkı bağları, tarikatın ruhani boyutlarını genişletmiş ve tarih, efsane ve mit katmanları eklemişti. Romantikler ve Masonlar, şarlatanlar ve deliler, radikaller ve gericiler, Hıristiyanlar, Yahudiler ve Müslümanlar hep birlikte hikayelerini zenginleştirmişlerdi.

Orta Çağ'da kutsal emanet arayışının en münasip yerlerde en beklenmedik nesnelerin ortaya çıkarması gibi, her yeni sözde tarih ya da hayali roman para hırsıyla mite yeni yerler, olaylar ve kavramlar eklemiş, böylece İskoçya ve Fransız Devriminin halihazırda efsanelerde yeri sağlamlaşmışken devreye Amerika da girmiştir. Olayların Rosslyn'den Rhode Island, Salt Lake City ve New Haven üzerinden Washington DC'ye sıçraması hiç de sürpriz değildir.

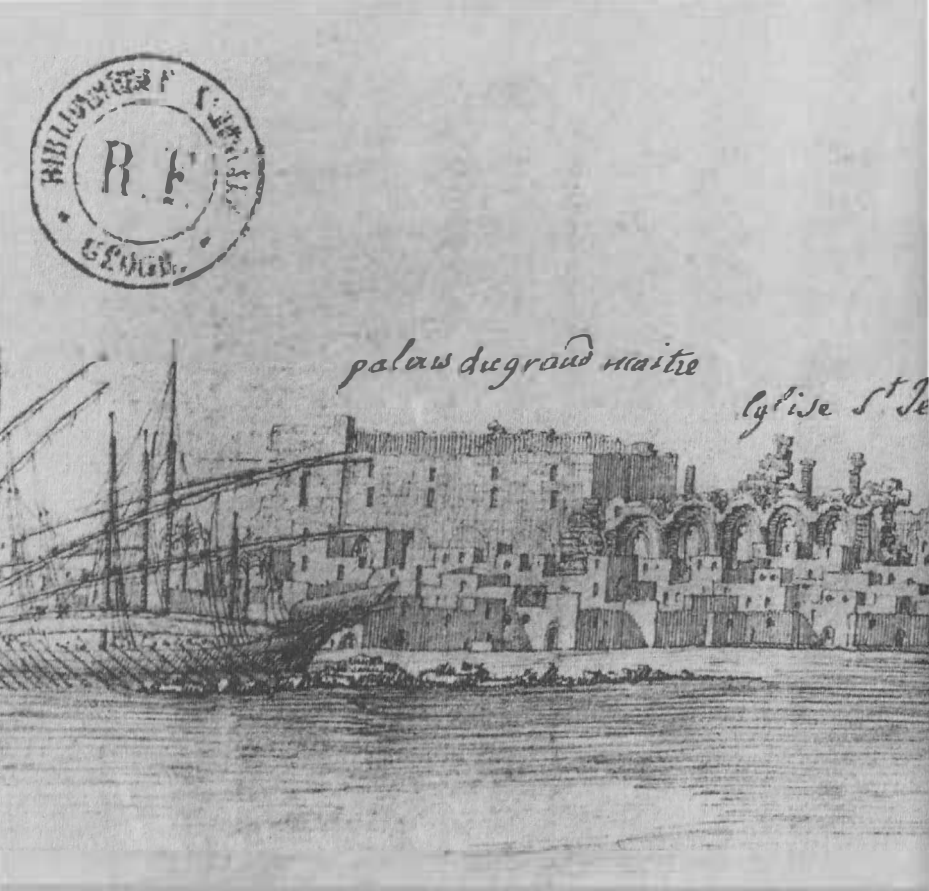
Umberto Eco'nun *Foucault Sarkacı*'nda birkaç yayıncı, akademisyenlere, tarikatçılara ve komplo teorisyenlerine hitap edecek, "bu karanlık zamanlarda birilerine inanç aşılayacak, hayatın ötesinde bir bakış sunacak" ve biraz da para kazandıracak yeni bir kitap serisi üzerinde düşünürler. Biri, birkaç düzine kavramı alıp bir bilgisayara aktarmalarını önerir, örneğin, "Tapınak Şövalyeleri İskoçya'ya kaçtı veya Corpus Hermeticum 1460'ta Floransa'ya getirildi" ve "Açıkça görülüyor ki", "Bu da kanıtlıyor ki" gibi birkaç bağlaç eklerler. Ve böylece rastgele düşünce akışı başlar: "Arimatealı Yusuf Kutsal Kâse'yi Fransa'ya götürdü"; "Tapınakçı Geleneğine göre Godefroy de Bouillon, Kudüs'te Büyük Zion Tarikatı kurdu"; "Debussy bir Rosicrucian'dı"; "Minnie Mouse, Mickey'nin nişanlısıdır" HAYIR!

diye itiraz eder editörlerden biri, aşırıya kaçmamaları gerektiği konusunda uyarır. Ancak ilk editör yanıtlar, "Tam tersine, aşırıya kaçmalıyız. Eğer tüm evrende bir gizemi ortaya çıkarmayan tek bir gerçeğin bile olduğunu kabul edersek, o zaman hermetik düşünceyi ihlal etmiş oluruz." "Bu doğru" der öteki. "Minnie'yi de katalım. İzninizle, temel bir aksiyom ekleyeceğim: Her şeyin Tapınakçılarla bir ilgisi vardır."

VI. Fasıl

Yerler

Akka'nın eski bir çizimi Hospitaller Büyük Üstadının sarayını ve Aziz John kilisesini göstermektedir. Sol tarafta kalan Tapınakçılar mahallesinden günümüze pek bir şey kalmamıştır.

Outremer

Doğudaki Tapınak Şövalyeleri

Outremer Fransızca "denizin ötesindeki ülke" anlamına gelir ve Küçük Asya'dan Mısır'a kadar Akdeniz'in doğu kıyısı boyunca uzanan Haçlı devletlerinin genel adıdır. Bunlar Kudüs Krallığı, Trablus Kontluğu, Antakya Prensliği ve Urfa Kontluğu idi. Bugün bölge İsrail, Filistin, Ürdün, Lübnan, Suriye ve Türkiye'nin bazı bölgelerini kapsamaktadır. Ancak bugün ziyaretçilerin görebildiği Tapınak Şövalyeleri ile ilgili başlıca yerler İsrail ve Suriye'de ve en önemlisi de Eski Kudüs şehrindedir.

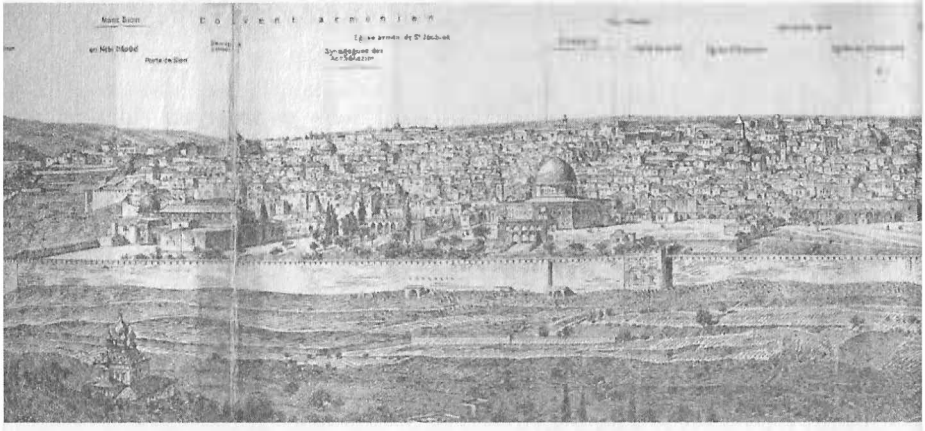
Outremer, Tapınak Şövalyeleri olmasaydı çok daha erken elden çıkabilirdi. Kutsal Toprakları savaş alanında ve ayrıca bölgede kalıntıları günümüze ulaşan çok sayıda kale ve müstahkem şehirde savundular. Tapınak Şövalyeleri, Kudüs ve Akka'ya ek olarak Suriye kıyısındaki Tortosa'da, Arwad adasında ve iç kısımda, Krak des Chevalier'deki Hospital kalesiyle birlikte stratejik açıdan önemli Humus Geçidi'ni koruyan Safita'da bulunuyordu. Bu yerlerin hepsi bugün görülmeye değer tarihi eserlerdir.

İsrail

Kudüs, Tapınak Şövalyeleri'nin hikayesinin tam olarak kalbidir. Kurucu şövalyeler, 1119 yılında Noel'de buradaki Kutsal Kabir Kilisesi'nde patrik ve kralın huzurunda yemin ettiler ve Tapınak Dağı'nın tepesindeki Mescid-i Aksa'da karargahlarını kurdular. Selahaddin 1187'de Kudüs'ü ele geçirdiğinde, Tapınak Şövalyeleri artık Outremer'in ana metropolü haline gelen liman kenti Akka'ya çekildiler ve burada da Tapınak Şövalyelerinin hikayesi, surların ve kulelerin taşlarında, duvarlarda, Outremer kesin olarak düştüğünde hazinelerini kaçırdıkları limana giden gizli tünelde izlenebilir.

Kudüs: Eski Şehir

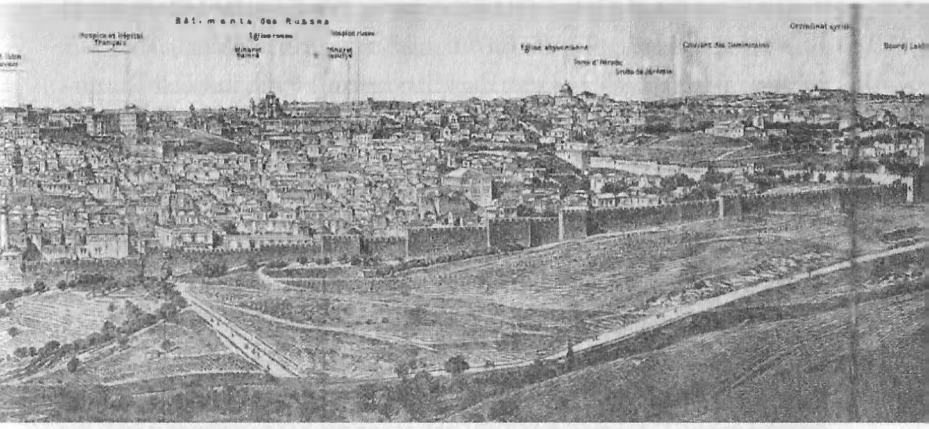
Kudüs, MÖ 10. yüzyılda Hz. Süleyman Tapınağı burada inşa ettiğinden beri, üç bin yıldır Yahudi inancının merkezi olmuştur. MS 1. yüzyılda Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği ve dirildiği yer olan Kudüs, aynı zamanda Hıristiyan dünyasının da kalbinin attığı yerdir. Müslümanlar için MS yedinci yüzyılda Hz. Muhammed'in Mirac Yolculuğu, Kudüs'ü Mekke ve Medine'den sonra İslam'ın en kutsal üçüncü şehri yaptı. Önemli Yahudi, Hristiyan ve Müslüman eserlerin tümü, Orta Çağ döneminde inşa edilen surlarla çevrili Eski Şehir'dedir.

Surlar

Bugün Eski Kudüs Şehri'ni çevreleyen surlar, 1537-41'de Osmanlı Padişahı Kanuni Sultan Süleyman tarafından yeniden inşa ettirilmiş, ancak o zamandan beri birçok kez restore edilmiştir. 1099'da Birinci Haçlı Seferi sırasında mevcut olan surların üzerine inşa edilmişlerdir. Bugün ziyaretçiler, kısmen surların üzerinde ve kısmen dış surlar boyunca surların çevresini yürüyerek dört kilometre boyunca şehrin ve çevresinin mükemmel manzaralarını seyredebilirler.

Surlar batıda Yafa Kapısı'ndan doğuda Şam Kapısı ve kuzey duvarı boyunca Hirodes Kapısı üzerinden Aziz Stephen Kapısı'na kadar yürünebilir. Hirodes Kapısı'nın hemen doğusunda, başarılı Birinci Haçlı Seferi sırasında, 15 Temmuz 1099 günü öğle saatlerinde Godfrey de Bouillon'un savaşarak kuzeydeki mazgallı siperlere çıktığı ve Tapınak Dağı'na doğru ilerlediği, hemen ardından Tancred ve adamlarının onu takip ettiği nokta vardır. Seksen sekiz yıl sonra Selahaddin, 1187'de şehri kuşatıp 2 Ekim'de teslim aldığında, saldırısını kuzey surlarında aynı kısma yöneltmişti. Çemberin güney yarısında Aziz Stephan Kapısı'ndan Yafa Kapısı'na kadar yürümek için surlardan aşağı inmeli ve şehir surlarının dışını takip

Baedeker'in 1912 tarihli Suriye ve Filistin rehberinden bir Kudüs panoraması. El Aksa Camii solda. Onun sağında Kubbetü's-Sahra yer alıyor.

etmelisiniz. Bu rota sizi eski şehrin güneydoğu köşesindeki Tapınak Dağı'nın devasa istinat duvarlarının etrafından dolaştırır.

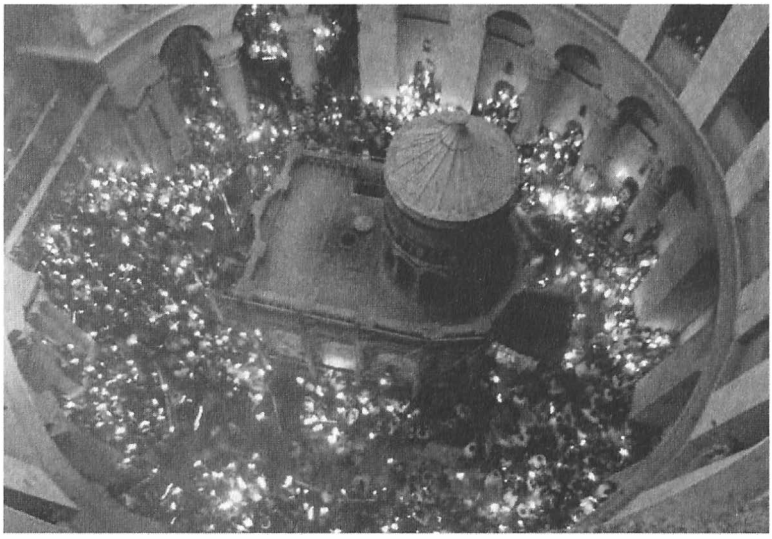
Orta Çağ'dan beri bu surların arasında kalan eski şehir, mahallelerde toplanmış dört farklı dini topluluğa ev sahipliği yapmıştır: kuzeydoğuda Müslüman mahallesi, kuzeybatıda Hıristiyan mahallesi (ancak güneybatıda kendi mahalleleri olan Ermeniler hariç) ve şehrin orta güney kesimindeki Yahudi mahallesi.

Kutsal Kabir Kilisesi

Kutsal Kabir Kilisesi, Kudüs'ün kuzeybatı köşesindeki Hıristiyan mahallesindedir ve MS 1. yüzyılda şehir surlarının dışında kalan, İsa'nın çarmıha gerilmesi, gömülmesi ve dirilmesi sırasında kullanılan geleneksel yerin üzerinde inşa edilmiştir.

Hakiki Haç'ın ve ayrıca İsa'nın gömüldüğü ve üçüncü gün dirildiği yer, Roma imparatoru Büyük Konstantin'in annesi Helena tarafından 326-8'de Kutsal Toprakları ziyareti sırasında keşfedilmiştir. Birinci Konstantin, İsa'nın çarmıha gerildiği Golgotha yani Calvary bölgesini kapsayacak şekilde Martyrium (Şahit Yeri anlamına gelir) adlı bir bazilika inşa edilmesini emretmiş ve bu yapı, 17 Eylül 335'te açılmıştı. Konstantin Bazilikası'nın içi çok renkli mermer döşeliydi ve kasetli tavanı, değişen ışıkta bir okyanus gibi dalgalandığı söylenen altınla kaplamaydı. Ancak İsa'nın mezarı üzerine dikilen Anastasis (diriliş anlamına gelir) olarak da adlandırılan büyük kubbeli Rotunda'nın inşası daha uzun sürdü ve 340 yılına kadar tamamlanmadı.

Martyrium ve Rotunda bir avluyla birbirine bağlanıyordu ve tarih boyunca çalkantılı dönemlerde inşa edilmiş daha küçük binalarla çevriliydi. Bugün gördüğünüz kilise defalarca restore edilmiştir. 614'te Persler Kudüs'e saldırdılar, Hakiki Haç'ı çaldılar ve kiliseyi ateşe verdiler, çatısını ve birçok süslemesini yok ettiler. Kilise, 938'de Konstantin Bazilikası'ndaki Golgota Şapeli'ni ve Rotunda'daki mezar şapelini de harap eden Müslümanlar tarafından yeniden yakıldı. 1009'da yine ve bu kez Fatımi halifesi el-Hakim'in emriyle kilise ve türbe yıkıldı. Birkaç on yıl sonra, Bizans imparatorları Kahire'nin

Paskalya ayini sırasında Kutsal Kabir Kilisesi'nin Rotunda'sı. Kilise, İsa'nın çarmıha gerildiği, gömüldüğü ve dirildiği geleneksel mekânları kapsamaktadır.

izniyle, kurtarılan malzemeleri kullanarak kiliseyi eski temeller üzerine yeniden inşa ettiler.

Tapınak Şövalyelerinin kökeni, 1119 Noel Günü'nde Hugues de Payns ve sekiz arkadaşının Kudüs Patriği önünde yoksulluk, iffet ve itaat yemini ettikleri bu yeniden inşa edilmiş kiliseye dayanmaktaydı. Mesih'in Yoksul Askerleri adını alarak, kendilerini kutsal yerlere giden hacıları korumaya adadılar. 1185'te Kudüs Patriği tarafından kutsanan Londra'daki Tapınak Kilisesi, dairesel tasarımını Haçlılar dünyasının en kutsal yeri olan Kutsal Kabir Kilisesi'nden alır.

Kutsal Kabir Kilisesi, Haçlılar tarafından 1150 ile 1180 yılları arasında büyük ölçüde değiştirilmiş ve yeniden inşa edilmiştir. Giriş cephesi çoğunlukla Haçlı eseridir ve Romanesk ve Gotik stilleri bir araya getirir, beş katlı çan kulesi 1153'te eklenmiştir, Konstantin Bazilikası, Martyrium, Romanesk tarzda yeniden inşa edilmiştir, ancak Rotunda büyük ölçüde bozulmadan kalmıştır. Bugün gördüğümüz kilisenin geçmişi budur. Kudüs Krallığı döneminde, kilise kraliyet mezarlığı olarak da kullanılmıştı, ancak mezarlar 1244'te Harezmli Türkler kiliseyi yağmalayıp içeriye sığınan Hıristiyanları katlettiğinde yağmalanmıştır.

Tapınak Dağı

Tapınak Dağı'nın İbranice adı Har ha-Bayit'tir, ancak dağ daha çok Arapça adı olan Harem-i Şerif, Soylu Mabet, olarak bilinir. MÖ 10. yüzyılda Kral Davut ve Süleyman'ın zamanında, Davut'un şehrini kurduğu güneydeki Ophel Tepesi'nden (şimdi şehir surlarının dışında Davut Şehri Arkeoloji Bahçesi) kireçtaşı bir sırt yükseliyor ve Siyon Dağı olarak kuzeye tırmanıyordu. Burası bugün Kubbetü's-Sahra'nın bulunduğu zirvedir. Orada, son Yevuslu kral Araunah'ın harman yeri vardı; burada Davut bir sunak inşa etmiş ve Süleyman, Tapınağını inşa ederken belki de Ahit Sandığı'nın mabedi olan Kutsalların Kutsalı'nı buraya yerleştirmişti.

Süleyman, bayırı Tapınak için bir platform haline getirmişti. Aynı platform MÖ 6. yüzyılda İkinci Tapınak için yeniden kullanıldı ve daha sonra Hirodes, MÖ 1. yüzyılda yenilenmiş ve genişletilmiş Yeni Tapınağı inşa ettiğinde, antik ana kayanın üzerine daha geniş bir duvar platformu inşa ettirmişti. Tapınak, MS 70 yılında Romalılar tarafından yıkılmış olsa da, kagir platformun ve istinat duvarlarının çoğu ayakta kaldı.

Yüzyıllar boyunca dünyanın her yerinden Yahudiler, burada duyulan ağıtlardan dolayı Ağlama Duvarı olarak bilinen Batı Duvarı'na dua etmeye geldiler. Bu, istinat duvarın yalnızca Hirodes Tapınağı'nı değil, üç bin yıl önce bu noktada inşa edilen Süleyman Mabedi'ni de simgelemektedir. Arap fethinden sonra Müslümanlar Kubbetü's-Sahra'yı ve dağın tepesinde Mescid-i Aksa'yı inşa ettiler. Haçlılar döneminde Tapınak Dağı şehrin ayrılmaz bir parçası haline geldi ve dağın güney yarısının tamamı bir Tapınakçı kompleksi olarak kullanıldı. Nitekim isimleri de Tapınak Dağı ile olan yakın ilişkilerinden almışlardır.

Tapınak Dağı Müslüman yetkililer tarafından ve taban kısmını oluşturan Ağlama Duvarı ise hahamlık tarafından yönetilir. Ortodoks Yahudiler Tapınak Dağı'nı hiç ziyaret etmeyecek olsalar da, Dağ'ı tüm dinden insanlar ziyaret edebilir. Tapınağın Kutsallar Kutsalı'na yalnızca Yahudi baş rahibin girmesine izin verilirdi ve tam konumu belirsiz kaldığından, Ortodoks Yahudiler bu en kutsal noktalarda yürümeye çekinirler.

Kubbetü's-Sahra

Müslümanlar için Kudüs'ün kutsiyeti, Cebrail'in Hz. Muhammed'i Cennet'e yükselecekleri Süleyman Mabedi'nin bulunduğu Tapınak Dağı'na getirdiği çıktıkları Mirac Yolculuğu'ndan ileri gelir (Kur'an 17:1). Sekizgen planlı ve tepesinde altın bir kubbe bulunan ve yokuşun yapıldığı dikdörtgen kayanın üzerinde duran Kubbetü's-Sahra, bir camiden çok bir türbedir. Müminlerin hac için geldiği ve ziyaret yerlerinin dua ederek etrafında döndüğü bir yerdir. Mekke'den sonra ikinci en önemli hac yeridir.

Emevi halifesi Mervan'ın emriyle 687'de yapımına başlanan ve temelleri 691'de tamamlanan Kubbetü's-Sahra, Bizans geleneğine göre Suriyeli ustalar tarafından inşa edilmiş ve içi ve dışı altın mozaikler ve renkli mozaiklerle kaplanmıştır. Dış tavaf yerinin etrafındaki iç mozaikler orijinaldir ve 691 yılına tarihlenmektedir. Mozaiklerde palmiye ağacı desenleri, yaprak serpintileri, çiçek ve meyve çelenkleri ve üzüm salkımları tasvir edilmiştir. Başka yerlerde, iç mekan mozaikleri, Selahaddin Eyyubi tarafından birkaç kez yenilenmiştir. Yine yakın zamanda 1950'lerin sonlarında, orijinallerin tasarımlarına uyularak restore edildiler. Dış mozaikler 16. yüzyılda Türk çinileriyle değiştirilmiştir ve bunlar 1950'lerin sonlarında yenilenmiştir.

Tapınak Tepesi'nin havadan çekilmiş bu görüntüsünde, Süleyman Mabedi'nin yerinde bulunan Kubbetü's-Sahra ortada, Tapınakçıların karargâh olarak kullandıkları el-Aksa Camii ise sağda yer almaktadır.

Mevcut kubbe 1961 yılında yerine konmuştur ancak orijinali gibi ahşaptan yapılmıştır ve yaldızlı kurşunla kaplanmıştır.

Yapının hem iç hem de dış cephesi kaligrafik yazıtlarla süslüdür. Bunlar, Hıristiyanlara İsa'nın tanrılığı konusundaki inançlarının yanlış olduğu uyarısı (Kur'an 4:171) da dahil olmak üzere İsa'ya Kur'an'da yapılan tüm göndermelerden oluşur: "Ey Kitap Ehli, dininiz konusunda taşkınlık etmeyin, Allah'a karşı gerçek olandan başkasını söylemeyin. Meryem oğlu Mesih İsa, ancak Allah'ın elçisi ve kelimesidir. Onu Meryem'e yöneltmiştir ve O'ndan bir ruhtur. Öyleyse Allah'a ve elçisine inanınız; "üçtür" demeyiniz. Bundan kaçının, sizin için hayırlıdır. Allah, ancak bir tek İlah'tır. O, çocuk sahibi olmaktan Yücedir. Göklerde ve yerde her ne varsa O'nundur. Vekil olarak Allah yeter."

Ancak kubbenin hemen altındaki kayayla ilgili rivayetler, Kudüs'ün Müslümanların fethinden çok önceye dayanmaktadır. Kaya, şu anda insan yapımı platformun üstünü örttüğü dağın zirvesidir ve bu nedenle Eski Şehir'deki en yüksek noktadır. MS 333'te Kutsal Toprakları ziyaret eden ve yalnızca Bordeauxlu Hacı olarak bilinen erken bir Hıristiyan kaynağı, Yahudilerin kayaya olan bağlılığına dikkat çekerek, bunun "Yahudilerin her yıl gelip onu mesh ettikleri, ağladıkları inleyerek, üstlerini başlarını yırttıkları delikli bir taş" olduğunu yazmıştır. Yahudiler tarafından Temel Taşı olarak bilinir, çünkü Davut'un Yevuslu Araunah'tan harman yerini satın aldıktan sonra kurbanını burada sunduğuna inanırlar.

Laik akademisyenler Süleyman Mabedi'nin tam konumunu ve planını tartışsa da, birçok Yahudi'nin kayanın Kutsallar Kutsalı'nın temelini oluşturduğundan ve Ahit Sandığı'nın durduğu nokta olduğundan şüphesi yoktur. Ayrıca, ikinci Tapınak döneminde, Sandık kaybolduğunda veya gizlendiğinde, taşın baş rahibin Yom Kippur ayini sırasında kurbanların kanını serptiği ve tütsü sunduğu yerde olduğuna inanırlar.

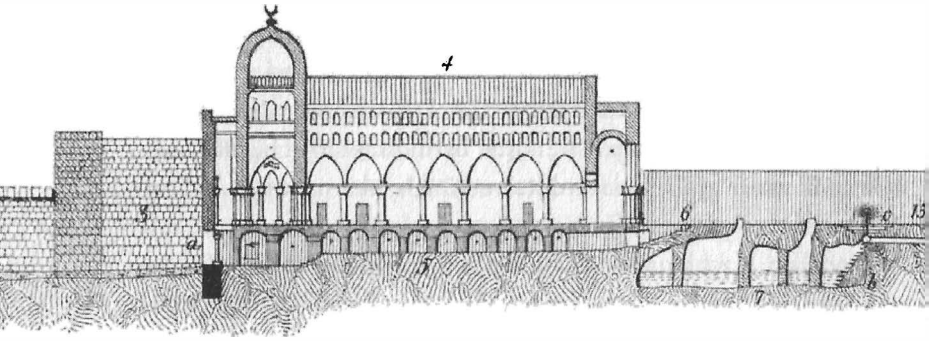
Kayanın altında bir kat mermer merdivenle ulaşılan bir oda vardır. Oda yaklaşık altı 2 metre yüksekliğinde ve neredeyse kare şeklindedir. Her bir kenarı yaklaşık beş metre uzunluğundadır.

Kayadaki bir açıklıktan ilk kez Bordeaux Pilgrim tarafından bahsedilmiştir, ancak kayanın altındaki mağaraya ilişkin ilk belgelenmiş referans, 903 yılında İbnü'l-Fakih adlı bir Arap ziyaretçi tarafından yapılmıştır: "Kayanın altında içinde bir mağara vardır. İnsanlar burada dua ederler. Bu mağara 62 kişiyi barındırabilir." Haçlılar merdivene mermer girişi yerleştirdiler ve günah çıkarmak için kullandıkları odayı yeniden oydular.

1099'da Haçlıların Kudüs'ü ele geçirmesinden sonra, Kubbetü's-Sahra bir kiliseye, *Templum Domini*'ye veya Rab'bin Tapınağına dönüştürüldü ve aynı zamanda Kudüs'ün Latin Patriğinin ikametgahı olarak hizmet veriyordu. Kutsal Kabir Kilisesi'nin kanonları, dış avlunun kuzeydoğu köşesinde bir manastır kurmuştu ve Tapınak Şövalyeleri de burada bazı yaşam alanları inşa etmiş, bahçeler dikmişlerdi.

Kayanın Gizemi ve Yeraltı Odası

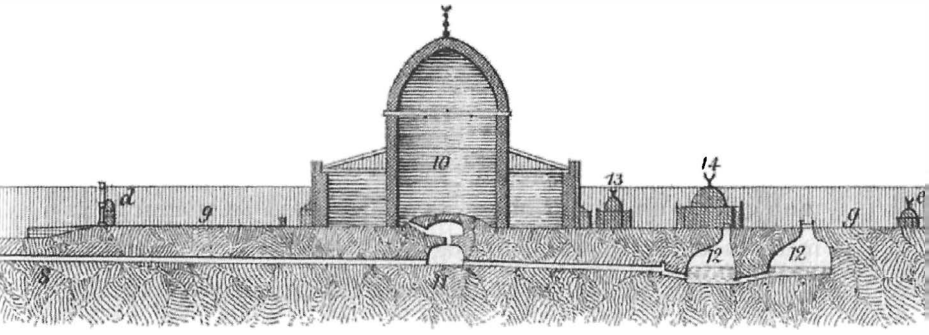
Yahudi döneminde kayadan ve altındaki odadan söz edilmez. Süleyman ve Hirodes Tapınaklarının üzerinde durduğu insan yapımı platform tamamen kayayı kapladığı için bu normaldir. Roma imparatoru Hadrian'ın, Kudüs'ten Yahudi izlerini silmek amacıyla Tapınak Dağı'nın zirvesini birkaç fit kısalttığını gösteren kanıtlar vardır. Kaya ancak o zaman, Hirodes'in platformunun üst katı temizlendiğinde ortaya çıkmıştı. Başlangıçta kaya, dağın zirvesini gösteriyordu, ancak üstü platform tarafından örtüldükten sonra, sunağın konumuyla veya Süleyman ve Hirodes Tapınaklarındaki Kutsallar Kutsalı ile özel bir ilişkisi yoktu. Kayanın altındaki odaya gelince, bunun dört bin yıl önce oyulmuş bir mezar olduğu ve Araunah'ın burada harman yeri olmadan çok önce unutulduğu düşünülür. Hadrian platformu alçalttıktan sonra bu noktada Jüpiter'e bir tapınak inşa etmeyi planlamıştı ama bunu asla gerçekleştirmedi. Kaya ve yeraltı odası, Yahudi ve Müslüman geleneklerine göre bölgeye dini bir önem kazandırması için açıkta bırakıldı.

Mescid-i Aksa

638'de Arapların Kudüs'ü fethinden sonra Halife Ömer, Tapınak Dağı'nın güney ucuna geçici bir cami yaptırdı. Ömer'in camisi altmış yıl sonra, 715'te tamamlanan Mescid-i Aksa'da çalışmalar başladığında yeni yapıyla değiştirildi. El-Aksa "en uzak" anlamına gelir ve Kur'an'daki 17:1. ayetin yorumuna göre Muhammed'in cennete yükseldiğinde en uzak yer olan Tapınak Dağı'nın tamamı için kullanılır. Güneşte gümüşi bir renkle parlayan kurşun kubbeli bir ibadethane olan Mescid-i Aksa, Cuma namazının ve öğle hutbesinin okunduğu yer olarak Kudüs cemaatinin başlıca camisi haline geldi.

Fatımiler, Eyyubiler, Memlükler, Osmanlılar ve 1920'lerden beri İslam Yüksek Konseyi camiyi on üç asırlık mimarlık tarihinin bir nişanesi olacak şekilde değiştirmiş, genişletmiş veya yeniden inşa etmiştir. Haçlılar da yapının tarihinde önemli bir rol oynadılar. 1099'da Haçlı lideri Godfrey de Bouillon burasını karargahı yaptı ve birkaç yıl Kudüs'ün ilk kralı I. Baudouin için saray olarak hizmet verdi. Haçlılar burayı *Templum Solomonis*'in camisi olarak adlandırdılar çünkü onun Süleyman Mabedi'nin yerine inşa edildiğine inanıyorlardı, öyle ki Baudouin binayı 1119'da İsa'nın Yoksul Askerleri'ne verdiğinde, çok geçmeden isimlerini İsa'nın ve Süleyman Mabedi'nin Yoksul Askerleri veya kısaca Tapınak Şövalyeleri olarak değiştirdiler.

Tapınak Tepesi tüneller ve mağaralarla doludur, ancak İtalyan mühendis Ermete Pierotti tarafından çizilen bu on dokuzuncu yüzyıl kesiti, Kubbetü's-Sahra'nın (sağda) altındaki mağara ile Mescid-i Aksa Camii arasında uzanan bir tüneli göstermesi bakımından tamamen hayalidir. (solda)

El Aksa, altmış yılı aşkın bir süredir Tapınakçıların idari, askeri ve dini karargahı oldu. Üstad-ı Azam, tarikatın diğer görevlileri ve azaları için odalar, şövalyeler için yaşam alanları ve yiyecek, giyecek ve silah depoları sağlamak üzere çeşitli yapısal değişiklikler ve genişletmeler yaptılar, ancak incelikli Arap süslemelerine zarar vermemeye özen gösterdiler. En başta caminin doğusunda inşa ettikleri ve şu anda Kadınlar Camii ve İslam Müzesi'ne dahil olan ek bina olmak üzere Tapınak Şövalyelerine ait bazı yapılar günümüze kadar kalmıştır. Ayrıca Süleyman Ahırları'na da damgalarını vurmuşlardır.

Süleyman'ın Ahırları

Süleyman'ın Ahırları aslında Büyük Hirodes tarafından MÖ 1. yüzyılda İkinci Tapınağı genişletip yenilediğinde Tapınak Dağı'ndaki muazzam platformu desteklemek için inşa edilmiş tonozlu mahzenlerdi. Geniş duvar temeli, Tapınak Dağı'nın güneydoğu köşesindeki zemin seviyesini 45 metre kadar yükseltmişti. Dört kat kemer olduğu düşünülmektedir, ancak yalnızca en üst seviyeye erişim vardır ve şu anda burası turistlere kapalıdır. Emeviler, yedinci yüzyılın sonlarında ve sekizinci yüzyılın başlarında bu en üst katı restore etmek

için Hirodes dönemi duvar işçiliğini yeniden kullandılar ve daha sonra Tapınak Şövalyeleri kemerleri yeniden inşa ettiler. Mahzenler, Tapınak Dağı platformuna ve daha sonra bu noktanın üzerine inşa edilen Mescid-i Aksa'ya yapısal destek sunmanın yanı sıra Hirodes'in Tapınağı'na kiler olarak hizmet etmiş olabilir. Tapınakçılar muhtemelen onları ahır olarak ilk kullananlardı ve atlarını bağlamak için kullanılan sütunların çoğunda hala halkalar var mevcuttur.

Tapınak Dağı'nın güney istinat duvarından Süleyman'ın Ahırları'nın altından bir tünel geçmektedir. 30 metrelik bir mesafede tünel, taş parçaları ve molozlarla tıkanmıştır ve arkeologlar, Müslüman yetkililerin itirazları nedeniyle tüneli daha fazla inceleyememiştir. Ancak arkeologlar, genellikle Hirodes Tapınağı döneminden kalma büyük blokların kullanıldığı tünelin inşa edilme şeklinden, bunun Tapınak Şövalyeleri tarafından bir arka bina olarak inşa edildiği sonucuna varmışlardır. Giriş, Tapınak Dağı'nın yüzeyinde bir yerdedir ve güney duvarındaki çıkışı, Tapınak Şövalyelerinin ortaya çıkıp düşmanlarına ani sürpriz saldırılar yapmasına izin veriyordu.

İslam Müzesi

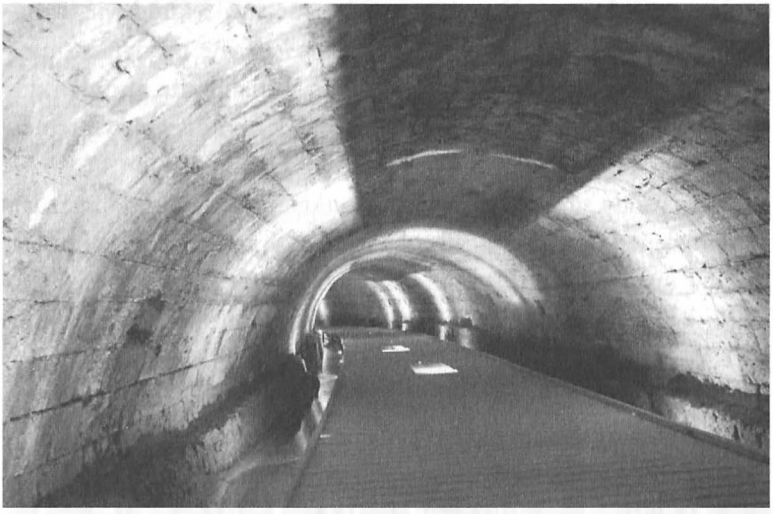
Restorasyonlar sırasında Tapınak Dağı'ndaki çeşitli yapılardan çıkarılan mimari kalıntılar ve diğer objeler İslam Müzesi'nde sergilenmektedir. Bunlar arasında Haçlı işçiliğine ait bazı parçalar da bulunmaktadır. Ancak müzeyle ilgili en güzel şey, ana sergi alanı olarak hizmet veren tonozlu Tapınak salonudur. Salon 1160'larda inşa edilmişti ve 1172'de Kutsal Toprakları ziyaret eden bir hacı olan Theoderich'in tarif ettiği muhteşem kompleksin bir parçasıydı.

> *[El Aksa] sarayının diğer tarafında, yani batı tarafında Tapınak Şövalyeleri yeni bir bina inşa ettiler. Kilerlerinin, yemekhanelerinin, merdivenlerinin ve o ülkenin düz damlarından farklı olarak yüksek bir eğimle yükselen çatısının yükseklik, uzunluk ve genişlik ölçülerini verebilirdim. Ama öyle yapsam bile, beni dinleyenler bana pek inanamazlardı.*

Aslında gördüğümüz, Selahaddin'in 1187'de Kudüs'ü ele geçirmesinden sonra bir medresenin toplantı salonu haline gelen salonun sadece batı yarısıdır. Tapınakçılar salonunun doğu yarısı, bugüne kadar aynen kaldığı Mescid-i Aksa'nın kadınlar mescidine dönüştürülmüştür.

AKKA

Akka veya İbranice Akko, Hayfa'nın yaklaşık yirmi kilometre kuzeyinde alçak bir burnun üzerindedir. Haçlılar dönemi boyunca Outremer'in deniz geçidi olan Akka, başlıca ticaret limanı ve hacılar için başlıca iniş noktasıydı. 1191'de, Kudüs'ün Selahaddin Eyyubi'ye kaptırılmasından dört yıl sonra, Akka küçülen Kudüs Krallığı'nın başkenti oldu ve hem Tapınak hem de Hospital Şövalyeleri karargâhlarını burada kurdular. Akka, Outremer'de en güçlü şekilde savunulan şehirdi ve deniz kenarındaki Tapınak Kalesi şehirdeki en müstahkem yerdi. Ancak 1291'de, uzun bir kuşatmadan sonra Akka ezici Memluk kuvvetlerinin eline geçti ve bu, Kutsal Topraklardaki haçlı seferi girişiminin fiilen sonunu getirdi. Muzaffer Memluk

Tapınakçıların Haçlı Akka sokaklarının altından geçen gizli tüneli ancak 1994 yılında keşfedildi

Sultanı el-Eşref Halil'in emriyle, şehirde hayatta kalan herkesin surların dışına çıkarılıp kelleleri vuruldu ve Akka yerle bir edildi.

Ancak dört yüz yıl sonra Osmanlılar, çoğunlukla harabelerdeki taşları yeniden kullanarak ve yeni duvarlarını ve yapılarını Haçlıların temelleri üzerine dikerek Akka'yı yeniden inşa etmeye başladılar. Bu, Akka'ya, denize bakan etkileyici konumuyla birlikte, ziyaretçilerin Haçlı şehrinin bir zamanlar nasıl olduğunu hayal etmesine yardımcı olan bir ortaçağ atmosferi katmıştır. Dahası, yakın tarihli arkeolojik çalışmalar, özellikle Haçlı Yeraltı Şehri ve Tapınakçılar Tüneli olmak üzere, Frank geçmişinin çoğunu gün yüzüne çıkarmıştır.

Geziye, çoğunlukla Haçlı surlarını takip eden Deniz Surları yürüyüş yolu boyunca yürüyerek başlayabilirsiniz. Surların denize çıkıntı yaptığı güneybatı köşesinde bir deniz feneri vardır ve bunun hemen kuzeyinde, Tapınak Şövalyeleri kalesinin bulunduğu, şimdi sular altında kalmış, taş ocaklarından taş çıkarılan bir kayalık alan bulunur. Kale 1291'de Memlukler tarafından yıkılmış ve geriye kalan taş bloklar 18. yüzyılda deniz surlarının inşasında kullanılmıştır. Bu noktanın hemen karşısında ise ancak 1994 yılında keşfedilen Tapınakçı Tüneli'nin girişi yer alır. Tünelin alt kısmı ana kayaya oyulmuş, üst kısmı ise kesme taştan beşik tonoz şeklindedir. Tünelin denizin altından batıya, Tapınakçılar kalesine uzanan kısmına erişim yoktur, ancak tüneli eski Pisalılar Mahallesinin altından doğuya doğru üç yüz metre kadar takip ederek on ikinci yüzyıl temelleri üzerinde duran Han eş-Şuna'ya, Tahıl Hanı'na çıkılır.

Kuzey kara surlarının karşısında, arkeologlar tarafından kazılan ve temizlenen 12. ve 13. yüzyıl Hospital Karargahının kalıntıları üzerine inşa edilen, Akka'daki en büyük yapı olan 18. yüzyıl Osmanlı kalesi inşa edilmiştir. Ortaya çıkan yapı, bir avlu etrafında dört kanat halinde düzenlenmiş salonlar, depolar, imarethane ve mahzenlerden oluşan devasa ve görkemli bir kompleks olan Haçlı Yeraltı Şehri'dir. Kompleks ne kadar geniş olursa olsun, bu, bir zamanlar dört katlı olan binanın yalnızca tek katıdır. İsrail'de ayakta duran en büyük Haçlı yapısıdır, oysa çağdaş hesaplara göre, artık yerinde bulunmayan Tapınakçı Kalesi çok daha görkemli bir binaydı.

Suriye

Bugün Tartus olarak bilinen Haçlı kenti Tortosa, önemli bir hac limanı ve Akdeniz ile Suriye'nin iç bölgeleri arasında stratejik bir geçitti. Tartus, Humus Geçidi'nin kıyı sıradağları olan Cebel-i Sariye'yi kesen deniz tarafındaki ucunda dururken, boşluğun doğu ucunda önemli Humus şehri ve bunun ötesinde Mısır'da Kahire ile birlikte Outremer Franklarına karşı Müslüman güçlerin toplandığı Şam yer alır. Bu tehdide karşı savunma olarak Tapınak Şövalyeleri, katedrali Kudüs dışındaki Haçlı dini mimarisinin en iyi kalıntısı olarak ayakta duran Tortosa'yı güçlendirdi ve dağlarda, yakınlardaki Hospitallerin Krak des Chevaliers Kalesiyle birlikte Chastel Blanc veya bugün bilindiği şekliyle Safita Kalesini inşa ettiler. Bu kaleler Haçlılara Suriye'nin iç kısımları ile deniz arasındaki tek önemli yol üzerinde tam kontrol sağlamıştı. 1291'de, Outremer'ın son Memluk saldırısı karşısında çöktüğü yıl, Tortosa'daki Tapınak Şövalyeleri Akka'daki savunuculardan iki ay daha uzun süre dayandılar ve açık denizdeki Arwad adasında on bir yıl daha tutundular.

Tartus (Tortosa)

Tapınakçıların Tortosa'sı olan Tartus'un eski mahallesi, Haçlı kalesinin kalıntıları içinde inşa edilmiştir. Deniz surlarının önemli bir bölümü Akdeniz boyunca uzanırken, kara tarafında iç ve dış surlarla çevrilidir. Bu kara surlarının çoğu ayaktadır, ancak evlerin kemerlere ve burçlara inşa edilmesi ve duvarlara sabitlenmesi nedeniyle takip edilmesi zordur. Hisar, Haçlı şehrinin toplam alanının dörtte birinden daha azını işgal ediyordu ve günümüzde tamamen ortadan kalkan bir surla çevriliydi, güney ucu, hisarın yaklaşık 500 metre güneyinde ve küçük limanın hemen karşısında bağımsız, kare şeklinde kuleye dek uzanıyordu. Limandan Arwad adasına giden bir tekneyi yakalayabilirsiniz.

Tortosa aslen, 1152'de Nureddin tarafından kısa süreli işgalinin ardından onu Tapınakçıların himayesine bırakan Trablus Kontu'nun elindeydi. Şövalyeler, 1188'de Selahaddin'in kuşatmasına

kendilerini deniz duvarının hemen arkasında yükselen kalenin içine kapatarak direndiler. Deniz duvarındaki bir açıklıktan girdiğinizde, kale çevresini dolduran sokaklar ve karmakarışık yerleşim yerlerinden geçerek yolunuzu bulabilirsiniz. Tapınak Şövalyeleri kalesinin kalıntılarının hemen arkasında, yemyeşil bir kafenin bulunduğu küçük bir meydan bulunmaktadır. Meydanın kuzey tarafında on üçüncü yüzyıldan kalma bir Tapınak şölen salonunun izleri, kuzeydoğusunda ise şapellerinin kalıntıları vardır.

Ancak asıl görülmeye değer şey, kale duvarlarının ötesinde, ancak Tapınak Şövalyeleri'nin şehir surlarının içinde, güneydoğu yönünde 300 metre kadar uzanan Tortosa Meryem Ana Katedrali'dir. Eğer nasıl soracağınızı bilemezseniz *kanisa*, kilise ya da *mathaf*, müze, diye sorabilirsiniz. Katedral Haçlıların Kutsal Topraklardan çekilmesini takip eden yüzyıllarda cami, ahır ve Osmanlı kışlası olarak hizmet görmesinin ardından günümüzde müzedir. Bakire Meryem'e adanan ilk şapel olan yapı, Roma İmparatorluğu'nun Hristiyanlığa resmi olarak hoşgörü göstermesinden çok önce, üçüncü yüzyılda burada inşa edilmiştir. İki yüzyıl sonra şapel bir depremle yıkıldığında, sunak ayakta kaldığı için felaketin bir mucize olduğu söylendi. Trablus Kontu, 1123'te mucizevi sunağı muhafaza etmek ve hacıların dualarını almak için katedralin inşasına başladığında binayı bu tarihin üzerine inşa etti. Ancak bugün gördüğünüz kilise, Selahaddin 1188'de Tortosa'ya yaptığı saldırıdan sonra, katedralin büyük kısmı da dahil olmak üzere şehrin çoğunu yok etmesinden sonra, Tapınak Şövalyeleri tarafından büyük ölçüde yeniden inşa edilmiştir.

Tortosa Meryem Ana Katedrali'ne batı yönünden girilir, burada katedrale dair sadece küçük bir kapı açılmış boş bir duvar mevcuttur, bunun üzerinde Romanesk'ten Gotik'e geçişi işaret eden hafif sivri kemerli üçgen bir pencere bulunur. İnsanda bir kiliseden çok bir kale izlenimi verir ve savunma amacına hizmet edecek köşe kulelerinin kalıntıları hemen fark edilir. Fakat Antakya ve Trablus tahtlarının varisi olan ve 1213'te bu kapının önünde iki Haşhaşi tarafından bıçaklanarak öldürülen on sekiz yaşındaki Raymond'a bir faydası olmamıştır.

Tortosa'daki kale benzeri Meryem Ana Katedrali, 1188'de Selahaddin'in saldırısından sonra Tapınakçılar tarafından uzun ömürlü olması için inşa edilmiştir

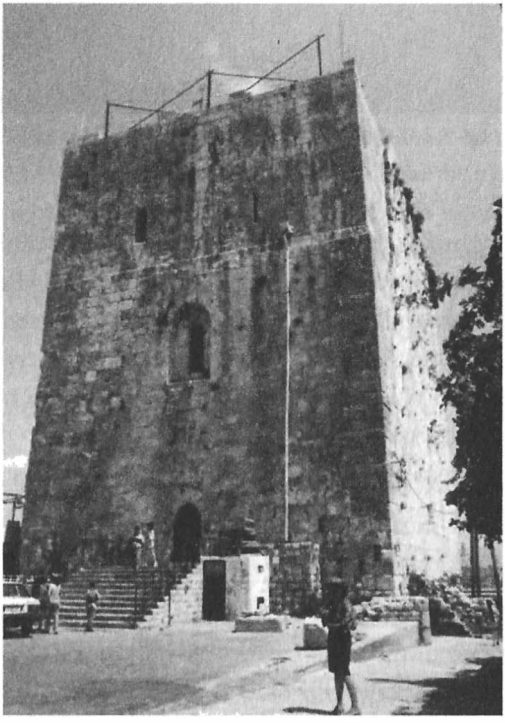
İçeri girdiğinizde, Haçlıların Suriye'deki en zarif dini yapısı olan bir ortaçağ Fransız katedraliyle karşılaşırsınız. Yapı, Hıristiyan süslemelerinden yoksundur ve boş iç mekanı ara sıra gelen ziyaretçilerin fısıltılarını yutar. Ayrıntılardan kamaşmayan gözleriniz, akantus sütun başlarından yükselen devasa kemerlerin izlerini takip eder ve Tortosalı Meryem Ana'nın Kutsal Topraklarda sonsuza dek kalmaya niyetli kişilerce inşa edilmiş olduğu duygusuna kapılırsınız.

Safita (Chastel Blanc)

Safita'ya meyve bahçeleri ve zeytinlik teraslarından ulaşılır. Beyaz ve pembeye boyanmış taştan evlerden oluşan kasaba, şimdilerde çekici bir yazlık dağ tatil yeri olarak, Tapınakçıların Chastel Blanc adını verdiği kalenin etrafında büyümüştür; kuzeydoğudaki Haşhaşi bölgesine karşı Tortosa'nın ileri karakolluğunu yapar ve Humus

Geçidi'nin savunmasına katkıda bulunurdu. Kaleyi çevreleyen surlar yok olmuştur, ancak sokakların ve evlerin hizasında şekli belirginliğini korumaktadır. Kaleden geriye kalan, her yönden kilometrelerce öteden gökyüzüne uzandığı görülebilen devasa iç kaledir.

Chastel Blanc bir Tapınakçı kalesi olduğundan, kaleye girdiğinizde zemin katın bir kilise olarak inşa edildiğini keşfetmek şaşırtıcı değildir. Yüksek ve loş ışıklı tonozlu nefi, doğu ucunda bir apsisle ve her iki yanında kutsal eşya odasıyla tamamlanır. Kilise hiçbir zaman camiye çevrilmemiş ya da kutsanmışlığı kaldırılmamıştır, şimdilerde on dokuzuncu yüzyılda Dürziler tarafından Suriye'nin güneyindeki Havran'dan çıkarıldıktan sonra buraya taşınan Rum Ortodoks cemaatine hizmet vermektedir. Kapının sağındaki bir merdiven sizi silahlık olarak kullanılan ve garnizonu barındıran birinci kata çıkarır.

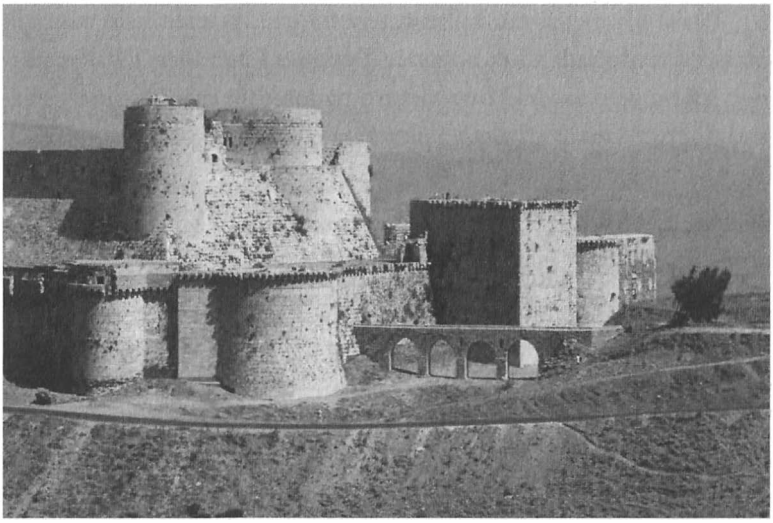
Tapınakçılar'ın Safita'daki kalesi Chastel Blanc, Masyaf'taki kaleleri yakınlarda olan Haşhaşilere karşı bir ileri karakoldu

Başka bir merdiven, kulenin tepesindeki, kısmen hala mazgallı olan, güneydoğuda ufuk boyunca Krak des Chevaliers'e kadar uzanan şehrin ve çevredeki manzaranın panoramik manzarasına ve batıya doğru Akdeniz'e bakan açık terasa çıkar.

Krak Des Chevaliers

Arapçada Kalât-ı Hüsn olarak bilinen Krak des Chevaliers, bir Tapınakçı kalesi değil, bir Hospital kalesiydi, ancak iki askeri tarikatın ortak sorumluluğuna giren güney Cebel-i Sariye'deki ve Suriye kıyısı boyunca uzanan savunma ağının bir parçası olduğu için burada bahsedilmesi yerindedir. Krak neredeyse hiç hasar görmeden günümüze ulaşmıştır ve her biri bir öncekinden daha yüksek olan iç içe yerleştirilmiş bir savunma duvarı ile eşmerkezli sur sisteminin mükemmel bir örneğidir. Bu gerekirse kademeli olarak geri çekilmeye ve saldırganlara daima yüksek bir mevkiden hücum etmeye izin verdiğinden, savunucular her zaman avantajlıdır. Safita'nın görüş mesafesinde bir dağ sırtında yer alan ve Humus Geçidi'ne bakan kale, 1144'ten itibaren Hospital Şövalyeleri tarafından aşamalı olarak inşa edilmiş ve genişletilmiştir. Humus ve Hama'ya çok yakın olan ve Şam ile Halep arasındaki iç yolu kesen bu stratejik koridor üzerindeki kontrolü ve ileri konumu, bir Müslüman tarihçinin burayı "Müslümanların boğazına sıkışmış bir kemik" olarak tanımlamasına neden olmuştur. Sürekli tekrarlanan girişimlere rağmen, Krak inatla karşı koymuş ve hatta Selahaddin, 1187'de Hıttin'de Kudüs Krallığı'na karşı kazandığı parlak zaferden sonra, kalenin savunmasına bir göz atmış ve uzaklaşmıştı.

Karanlık tonozlu, dönemeçli rampayı tırmandıktan ve bir kale kapısından geçtikten sonra, bir tarafında zarif bir sundurma bulunan, ışığın Rheims'i anımsattığı ince taş oymalardan süzüldüğü dar ve ferah bir alan olan avluya girersiniz. Taşa oyulmuş Latince yazıtta "Zarafetin, bilgeliğin ve güzelliğin tadını çıkarabilirsiniz" yazar ve ekler, "ama geri kalan her şeyi tek başına lekeleyebilen gururdan sakının." Sundurmanın ötesinde harika bir yemek salonu ve onun arkasında nef benzeri geniş bir oda, bir zamanlar mutfaklar ve fırınlar, tahıl ambarları ve saklama küpleriyle doluydu, çünkü kuşatma

Hospitaller'in Humus Geçidi'ne bakan Krak des Chevalier kalesi, Tapınakçıların Chastel Blanc'ını ve müstahkem Tartus şehrini de içeren savunma sisteminin bir parçasıydı

her zaman beklenen bir şeydi ve büyük kaleler beş yıl kadar yetecek erzakla doluydu. Sundurmanın karşısında, Romanesk tarzda inşa edilmiş ve daha sonra camiye dönüştürülen, beşik tonozlu, 12. yüzyıldan kalma bir şapel vardır.

Krak'ın konumunun ihtişamını takdir etmek için en iyi yer, Üstad-ı Azam'ın dairesi olarak kullanılan zarif ve geniş bir odaya sarmal bir merdivenle çıkılan Muhafız Kulesi'ndendir. Altınızda, dev bir nautilus gibi, kale savunmasının eşmerkezli halkalar biçiminde dönen, meyve bahçelerinin ve buğday tarlalarının üzerinde, bir savaş gemisinin dalgalarda süzüldüğü gibi görünen geniş yapı, Provence kadar tanıdık, bereketli bir manzara sunar.

Krak kılıçla zapt edilmedi, terk edildi. Outremer'in son yıllarında, Krak ve Safita ve diğer dağ kaleleri, ezici Memluk saldırılarının şiddetlenen fırtınasıyla karşı karşıya kalan izole edilmiş, savunmasız ve insansız ileri karakollar haline geldiler. Krak sonunda 161 yıl Hıristiyanların elinde kaldıktan ve bir aylık kuşatmadan sonra, Sultan Baybars'ın aman tezkeresini kabul eden Hospital Şövalyeleri, 1271'de Tapınakçıların Tortosa'sına ve denize son kez at sürdüler.

ARWAD (RUAD)

Tapınakçılar tarafından Ruad olarak bilinen Arwad, Suriye kıyılarının iki mil açığında, Tartus'un karşısında yer alır. Bir balıkçı kasabası, küçük adanın neredeyse bütününü kaplar. Adada sokak yoktur, sadece kıvrılarak daralan geçitler ve bunların ortasında, Tortosalı Tapınak Şövalyelerinin, 1302 yılına kadar on bir yıl daha Hıristiyan âleminin yitirdiği büyük ödülün manzarasına bakarak tutundukları bir Haçlı kalesi vardır.

Tartus'tan kalkan sayısız tekneden biri sizi, balıkçıların sürekli günübirlikçi akınına uğrayan restoran ve kafelerin yanı başında ağlarını tamir ettikleri adanın limanına indirir. Bunların arkasında küçük bir Müslüman kalesinin duvarları vardır ve buradan şehre doğru kıvrılan pazar yer alır. Bunu devamında adanın batı tarafına yürüdüğünüzde büyük yuvarlak köşe kuleleri olan, muhtemelen on üçüncü yüzyıldan kalma Haçlı kalesiyle karşılaşırsınız. Burası şimdilerde yerel müze olarak kullanılan Tapınakçıların son karakoluydu. Kapısının yanında, bir palmiyeye zincirlenmiş kabartma bir aslan vardır. Bu, Haçlıların sonsuza dek Outremer'de kalacaklarına dair beyhude yapılmış bir beyandı.

Avrupa

Batı'daki Tapınak Şövalyeleri

Tapınak Şövalyeleri 1307'de çöküşe geçtiklerinde, Roma Katolik inancına bağlı hemen hemen tüm Avrupa ülkelerinde en az 870 kale ve şubeyi (yani evler ve malikaneler) kapsayan bir ağ inşa etmişlerdi. Ancak başlıca mülkleri ezici bir çoğunlukla Fransa'da, daha az sayıda İber yarımadasında (İspanya ve Portekiz) ve Britanya'da bulunuyordu. Bugünse durum tam tersinedir. En çok Tapınakçı kalıntıları İngiltere, İspanya ve Portekiz'dedir, ancak Tapınak Şövalyelerinin Kral IV. Philippe tarafından ortadan kaldırılmaları nedeniyle Fransa'da görülecek neredeyse hiçbir şey kalmamıştır.

Yine de Fransa'daki olayların dramını takip etmek hâlâ mümkündür. Tapınakçı liderlerin şafak vakti tutuklandığı Paris'teki Tapınak mahallesinde dolaşmak ve son Üstad-ı Azam Jacques de Molay'ın kazığa bağlanıp yakılarak öldürüldüğü ırmak kıyısındaki noktaya gitmek, hayal gücünü harekete geçirmekte ve tarikatın çalkantılı tarihini canlandırmaya yardımcı olur. Tapınakçıların Müslüman işgalinden kurtulmasına yardım ettiği İspanya ve Portekiz'de tarikat varlığını korumuş ve yeni bir hüviyetle devam ettirmiştir. Bu

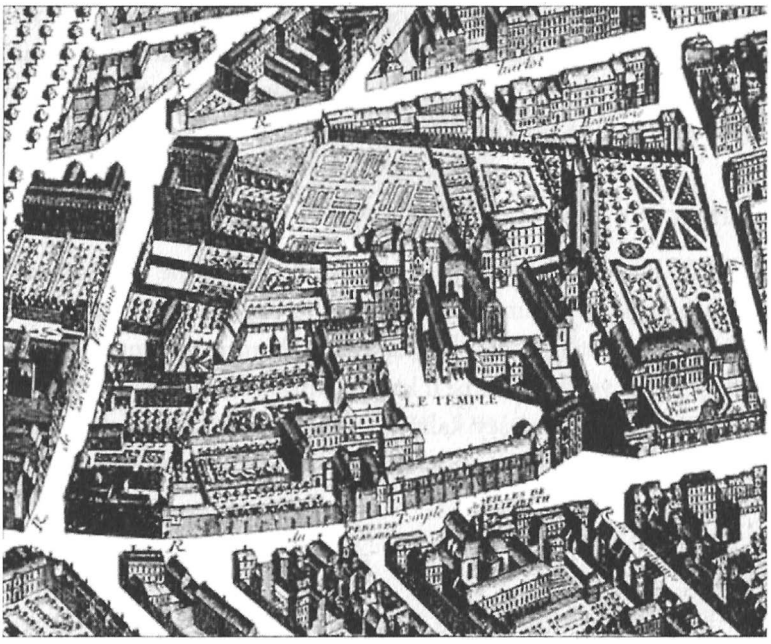
nedenle, birkaç muhteşem Tapınak Şövalyesi kalesi ve kilisesi orada az çok bozulmadan günümüze kalmıştır. Tapınakçılara ılımlı muamele edildiği ve mallarının büyük ölçüde onları tarikata bağışlayan soylu ailelere iade edildiği Britanya'da da birçok şey görülebilir.

Fransa

Belki de Batı'daki hiçbir ülke Tapınak Şövalyeleri ile Fransa kadar içli dışlı değildir. Dramatik yükselişleri ve düşüşleri Troyes, Paris ve Chinon gibi yerlerde yaşanmıştı. Ancak Fransız tahtının Tapınak Şövalyelerine vurduğu darbe o kadar acımasız ve kusursuzdu ki, bugün görülecek çok az şey kalmıştır. Ancak Tapınak Şövalyelerinin hayaletleri hâlâ Paris'in belli mahallelerinde yaşıyor ve bugün onların izinden yürüyebilirsiniz.

Paris: Tapınak

Paris Tapınağı, Bastille'in hemen batısında, Seine Nehri'nin sağ kıyısında bulunan ve bugün Marais olarak bilinen bölgedeydi. Marais, Paris'in en renkli bölgelerinden biridir. Düz çizgilere ve görkemli manzaraya olan sevgisiyle bilinen ve bu sebeple şehrin eski mahallelerini yıktırarak yerlerine altı ila yedi katlı binaların sıralandığı uzun, geniş bulvarlar yaptıran, bugünkü Paris'in mimari alamet-i farikası olan tekdüze gri cepheler ve mansart çatılarla örtülü yapılar inşa ettiren Baron Haussmann on dokuzuncu yüzyılda şehri yeniden planlarken burasını büyük ölçüde aynı bırakmıştır. Marais, gizli avluların etrafına inşa edilmiş muhteşem rönesans malikanelerini muhafaza eden, mütevazı ama zarif on yedinci ve on sekizinci yüzyıl alçı cepheleri ve çıtalı panjurlu sokaklarını koruyan büyüleyici dar sokaklardan oluşan, kalabalık bir mahalledir. Yine de, Tapınak Şövalyeleri 1140'larda araziyi kurutana ve karargahlarını kuzey kesiminde, ardından şehir surlarının dışında, şimdi Quartier du Temple olarak adlandırılan yerde inşa edene kadar bölge nehir kenarındaki bir bataklıktan (*marais*) başka bir şey değildi.

Tapınakçılar'ın Paris'teki mahallesi, 1734 tarihli bu planın da gösterdiği gibi, yıkılışlarından sonra yüzyıllar boyunca ayakta kalmıştır. Fransız Devrimi sırasında XVI Louis ve Marie Antoinette Tapınakçıların mahzeninde hapsedilmişlerdir

Artık Paris Tapınağı'ndan geriye adından başka hiçbir şey kalmamıştır. Temple, Bretagne, Picardie ve Beranger sokakları, Tapınak Şövalyelerinin Fransız karargahının işgal ettiği yeri aşağı yukarı tanımlar. Bu, on üçüncü yüzyılın sonlarında inşa edilmiş, bir iç kale ekledikleri yüksek surlar ve kulelerle güçlendirilmiş hatırı sayılır bir yerleşkeydi. Londra Kulesi'nin ortasındaki Beyaz Kule'den neredeyse iki kat daha yüksekti. Paris'teki Tapınak Kalesi, aynı zamanda Fransa krallarının hazinesi olan Tapınakçılar bankasının ana kasasıydı.

Fransa tacı ile Tapınak Şövalyeleri arasındaki yakın münasebet muhtemelen Kral IV. Philippe'in adamlarının 13 Ekim 1307 günü şafak vakti Tapınak'tan içeri ellerini kollarını sallayarak girebildiklerini açıklar. Baskın o kadar ani gerçekleşmişti ve Tapınakçılar neye uğradıklarına o kadar şaşırmışlardı ki hiçbir direniş

göstermemişlerdi. Tapınakçıların kalesi olan hisar aynı gün zindanları oldu ve aynı anda Fransa'da tutuklanan yaklaşık iki bin Tapınakçı da hapsedilmek, sorgulanmak ve işkence görmek üzere buraya getirildi.

Tapınak Şövalyelerinin lağvedilmesinden sonra, Paris Tapınağı, şehir surlarının dışında yaşayarak kanundan ve düzenden kaçınmaya can atan zanaatkârların ve borçluların meskeni haline geldi. Ancak 1357'de inşa edilen yeni bir sur, Tapınağı dört buçuk asır daha, giderek genişleyen şehrin içine dahil etti. Fransız Devrimi sırasında Kral XVI. Louis Tapınak Kalesi'nde hapsedildi ve 1793 Ocak ayında Concorde Meydanı'nda giyotinle idam edilmek üzere buradan götürüldü. Kale, 1808'de, kraliyet ailesi için sempati odağı haline gelebilecek her şeyi ortadan kaldırmaya kararlı Napolyon tarafından yıktırıldı.

Jacques de Molay ve Geoffrey de Charney'nin Seine Nehri'ndeki Javiaux Adası'nda yakılışını gösteren geç on dördüncü yüzyıla ait bir illüstrasyon

Ile des Javiaux: Son Tapınak Şövalyelerinin Yakılması

18 Mart 1314 akşamı, Tapınakçıların Üstad-ı Azamı Jacques de Molay ve Normandiya Üstadı Geoffrey de Charney, Seine Nehri'ndeki Ile des Javiaux adasında kazığa bağlanarak yakıldılar. Jacques de Molay'ın kazığa bağlanırken yüzünün Notre Dame Katedrali'ne çevrilmesini istediği söylenir. Bu sahneyi siz de canlandırabilirsiniz, ancak nehirdeki değişiklikleri hesaba katmalısınız. Paris'in ortaçağ haritalarında, Seine'de o zamanlar sayıca daha fazla ada görülmektedir, bu adalar o günden beri birleşerek iki ada oluşturmuştur. Bunlar batıda Ile de Cité ve doğuda Ile St. Louis'dir. Notre Dame Katedrali, Ile de Cite'nin doğu ucuna bakar. Orta Çağ'da Ile des Javiaux, Ile de Cité'nin hemen batısında küçük bir adacıktı, ancak daha sonra büyük adaya eklenmiştir, yani aslında Ile des Javiaux, Ile de Cité'nin batı ucunu oluşturmaktadır. Burada, Pont Neuf'ün adanın üzerinden geçtiği yerde, birkaç basamakla küçük bir park olan Square du Vert-Galant'a inerseniz, köprüyü destekleyen taş bir duvara asılı bir plaket bulacaksınız: *A cet endroit Jacques de Molay dernier grand maitre de Vordre du Temple été brulé le 18 Mars 1314* -"Tapınak Tarikatının son Üstad-ı Azamı Jacques de Molay 18 Mart 1314'te bu noktada yakıldı" Notre Dame Katedrali hala bu manzaranın bir parçasıdır.

İspanya

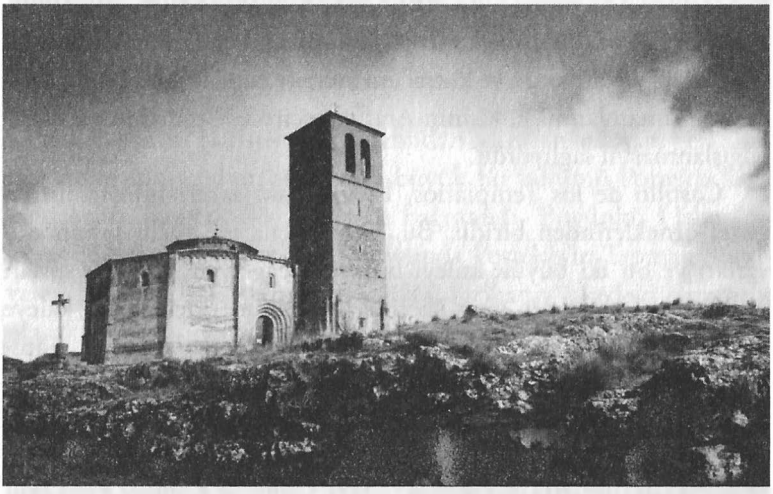
Daha önce üstünden geçtiğimiz gibi, Tapınak Şövalyeleri, Aragon Kralı II. Jaime tarafından himaye altına alınmış ve Montessa Tarikatı adıyla reforme edilmiştir. Tarikat eski mallarının çoğunu elinde tutabilmiş Endülüs'teki Müslüman krallıklara karşı sınırların korunmasında rol oynamıştır.

Bu nedenle İspanya'da Valensiya yakınlarındaki Peniscola ve Katalonya'daki Miravet kaleleri de dahil olmak üzere çok sayıda Tapınakçı yapıtı günümüze kalmıştır. Ancak, Segovia'daki Tapınak

Kilisesi ve Ponferrada'daki kale, tarikatın İspanya'daki varlığının ve mimarisinin belki de en tipik örnekleridir.

Segovia: Vera Cruz Kilisesi

Madrid'in yaklaşık seksen kilometre kuzeyinde bulunan Segovia, kayalık bir sırt üzerine kurulmuş küçük bir ortaçağ şehridir. Roma su kemeri, geç Gotik katedrali ve eski Arap kalesinin kalıntıları üzerine inşa edilen İspanya krallarının müstahkem sarayı Alcazar ile ünlüdür. Ancak nehrin karşısından, açık alanda çarpıcı bir konumda ve surlarla çevrili ortaçağ kentine ve Alcazar'a bakıldığında asıl gözleri kamaştıran, Segovia'nın en güzel antik kilisesi, Iglesia Vera Cruz, Hakiki Haç Kilisesi'dir. Kudüs'teki Kutsal Kabir Kilisesi'nin Rotunda'sına benzer şekilde süslenen yapı, 13. yüzyılın başlarında Tapınak Şövalyeleri tarafından inşa edilmiş ve daha sonra bir kulenin eklenmesiyle görünümünde meydana gelen değişikliğe rağmen hâlâ etkileyicidir. Dışarıdan bakıldığında kilise on iki kenarlıdır, ancak iç nef daireseldir ve merkezinde iki katlı bir oda vardır. Üst kattaki şapelde Hakiki Haç'ın bir parçası muhafaza edilmektedir (Günümüzde Zamarramala'daki yakındaki köy kilisesine götürülmüştür)

Segovia'nın dışındaki Tapınakçıların yuvarlak Gerçek Haç Kilisesi

PONFERRADA: TAPINAK KALESİ

On ikinci yüzyılda, bazı İspanyol krallıklarının Hıristiyan hükümdarları, askeri tarikatlara son derece cömert bağışlarda bulundular. Tapınak Şövalyeleri ve Hospital Şövalyeleri, Müslüman ordularının kullandığı istila yollarını savunmak niyetiyle kuzeyde mülkler ve orta İspanya'da kaleler aldılar. Bu krallıklardan biri, daha sonra bölünen ve bir kısmı Kastilya'ya, diğeri Portekiz'e katılan Leon Krallığı'ydı. Askeri tarikatlara toprak verme politikasının bir parçası olarak, 1178'de Leon Kralı II. Ferdinand, Ponferrada'yı Tapınakçılar'a bağışladı, böylece kuzey İspanya boyunca Santiago de Compostela'ya giden hac yolunu koruyabileceklerdi.

Compostela'daki katedralin, İsa'nın kuzeni Havari Aziz Yakup'un kalıntılarını barındırdığı söyleniyordu. Bu inanç, İspanya'nın güneyindeki Kurtuba'daki Ulu Cami'de Hz. Muhammed'in vücudundan bir kemik bulunduğu söylentisi çıktıktan kısa bir süre sonra ortaya çıktı. Kısa süre sonra Aziz Yakup, Reconquista ile özdeşleştirildi ve işgalci Araplara karşı kırk savaşta Hıristiyanlarla birlikte savaştığı görüldüğü rapor edildi. Compostela'daki azizin kutsal emanetlerine hac ziyareti, Hıristiyan Avrupa'nın yoğun ilgisini çekti. On birinci ve on ikinci yüzyıllarda popülerliğinin zirvesindeyken, şehir yılda yarım milyondan fazla hacı alıyordu. Compostela, Kudüs ve Roma'dan sonra Hıristiyan âlemindeki üçüncü en kutsal yer olarak görülüyordu ve kutsal emanetlere yapılan bir hac yolculuğunun tamamlanması, kişinin Araf'ta geçireceği zamanın yarısının bağışlanmasını sağlıyordu.

Castillo de los Templarios, İspanya'daki askeri mimarinin en güzel örneklerinden biridir. Bu, Tapınakçıların, güçlü taştan duvarları ve on iki büyük kuleyi birbirine bağlayan mazgallı surları olan, yamuk bir kare plan üzerine inşa edilmiş devasa bir kaleye dönüştürdükleri çamur ve çakıl taşından bir Roma kalesiydi. Tapınak Şövalyeleri, hacıların yerel haydutlara ve Müslüman akınlarına karşı güvenliğini garanti ederek, Ponferrada'nın ve bölgenin ticari gelişme ve nüfus artışından payını almasını sağladılar. Kale, Sil Nehri üzerinde yükselmekte ve şehrin tarihi mahallesine tepeden

bakmaktadır. Kaleye giriş, bir hendek üzerine çekilmiş bir asma köprünün üzerinden gerçekleşir. Daha sonra iki kule ile çevrili bir çift kemerden geçilir. İçeride silahlık, ahırlar ve çeşitli odaların bulunduğu geniş bir avlu ve uzak tarafta, Kastilya'nın Tapınak Şövalyeleri Üstadı'nın karargahının bulunduğu devasa bir hisar yer alır. Yakın zamanda restore edilen kale, UNESCO tarafından Dünya Mirası Listesine alınmıştır.

Portekiz

Portekiz, İber yarımadasını işgal eden Müslüman güçlere karşı yüzyıllarca süren ve Tapınakçıların da önemli bir rol oynadığı Hıristiyan direnişi sırasında ayrı bir krallık olarak ortaya çıkmıştır. İspanya'da olduğu gibi, Portekiz monarşisi, Fransa Kralı IV. Philippe onları yok etmeyi siyasi ve mali açıdan uygun bulduğunda Tapınakçılara zulmetmeyi reddetti ve bunun yerine yeni İsa Tarikatı kuruldu. Ülkedeki en incelikli Tapınak anıtları, Portekiz'in orta kesiminde, Tomar ve Almourol'da birbirine yakın yerlerde bulunur. Ayrıca bu kitabın doğrudan konusuyla ilgili olmasa da Denizci Prens Henry'nin üs yaptığı Sagres'te ve Lizbon'un dışındaki Belem'de İsa Tarikatı'ndan muhteşem anıtlar günümüze gelmiştir.

Tomar

Orta Portekiz'in Hıristiyanlar tarafından Müslümanlardan geri alınmasından sonra, sınır bölgesinin büyük bir bölümü Portekiz kralı tarafından Tapınak Şövalyelerine bağışlandı. Bugünkü Lizbon'un kuzeydoğusundaki Tomar, 1160 yılında Portekiz'in Tapınak Şövalyeleri Büyük Üstadı Gualdim Pais'in, tarikatın ülkedeki karargahı olacak manastırın ilk taşını döşediği antik bir Roma şehrinin bulunduğu yerde kuruldu. Tomar'daki Tapınakçı varlığı, kuzeyden gelen Hıristiyan yerleşimcileri Arap akınlarına karşı korudu ve 1190'da tüm ülkeyi Fas'ın Almohad halifesi Ebu Yusef el-Mansur tarafından istila edilmekten kurtardılar. El-Mansur, çok sayıda Tapınakçı garnizonuyla karşı karşıya kaldığı Tomar'ı kuşattığında zaten güney

Tomar'daki Convento do Cristo'da Tapınakçı kalkanıyla bir İsa Şövalyesi heykeli

Portekiz'i talan etmişti, ancak yine de el-Mansur'un saldırısının belini kırdılar ve onu Fas'a geri sürdüler.

Tapınakçılara yeni Portekiz krallığının kurulmasına ve savunulmasına yardım ettikleri için minnettar olan Kral Diniz, tarikatı dağıtmak ve mal varlığını Kilise'ye devretmesi yönündeki Fransa'nın ve Papalığın baskılarına direndi. Bunun yerine, 1319'da Tapınakçıların mallarını ve adamlarını, bir süre Algarve'deki Castro Marim merkezli, ancak 1356'dan sonra Tomar'a dönen yeni kurulan İsa Tarikatı'na devretti. 1418'de İsa Tarikatı'nın Büyük Üstadı olan Denizci Prens Henry, Convento do Cristo'yu (Tapınakçıların yuvarlak kilisesiyle Şatosu olarak anılırdı) yeniletip genişletti ve bugün Tomar'da görülen geometrik sokak desenini tasarladı. Prens, gemilerini Atlantik'e ve Afrika kıyılarına cüretkar yolculuklar için göndermek için Tapınakçı kaynaklarını kullanırken bile, rüzgarlar karavellerinin Tapınak haçı boyanmış yelkenlerini şişiriyordu.

Cristo Manastırı

1160 yılında bir Tapınakçı kalesi olarak inşa edilen Convento do Cristo, Nabão Nehri'ne ve şehre bakan bir tepenin üzerinde haşmetle dikilmektedir. Kalenin bir sıra dış surları ve iç kaleli bir hisarı vardır. İç kale, Portekiz'deki en eski örneklerden biridir. Dış surlarda, yer altından kazılan lağımlardan karşı kare kulelere kıyasla daha az etkilenen ve savunma ateş hatlarını geliştiren yuvarlak kulelerin kullanılması fikri gibi, bu teknik de ülkeye Tapınakçılar tarafından getirilmiştir. Tomar kurulduğunda, şehir sakinlerinin çoğu kalenin koruyucu dış surları içindeki evlerde yaşıyordu. İsa Tarikatı'nın Büyük Üstadı olarak, Denizci Prens Henry'nin sarayı da buradaydı. Kalıntıları kale surlarına girildiğinde hemen sağda görülebilmektedir.

Kalenin içindeki ünlü yuvarlak kilise 12. yüzyılın ikinci yarısında inşa edildi ve Avrupa'daki diğer birçok Tapınakçı kilisesi gibi Kudüs'teki Kutsal Kabir Kilisesi'nin Rotunda'sından örnek alınarak yapıldı. Dışarıdan bakılınca, güçlü payandaları, yuvarlak pencereleri ve çan kulesi olan on altı kenarlı bir yapıdır. Kilisenin içi daireseldir ve merkezi sekizgen bir yapıya sahiptir, kemerlerle çevresindeki bir çevredalıza bağlanır. Denizci Prens Henry, İsa Tarikatı'nın Büyük Üstadı olduktan sonra, yuvarlak kiliseye Gotik bir nef ekledi, böylece rotunda genişletilmiş kilisenin apsisi oldu. Tomar İsa Manastırı, Portekiz'in en önemli tarihi ve sanatsal anıtlarından biridir ve UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer almaktadır.

Santa Maria do Olival Kilisesi

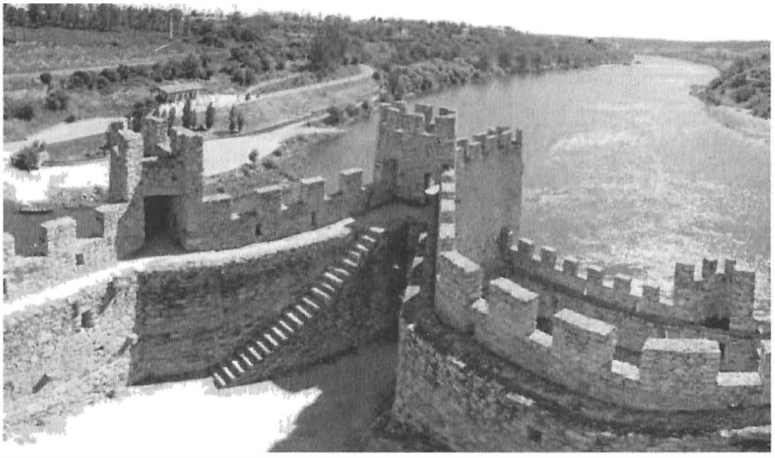
Tomar'ın doğusunda, Tapınakçıların Santa Maria do Olival kilisesi bulunur. Aralarında 1157'den 1195'e kadar Üstat olan Gauldim Pais ve kalenin ve Tomar şehrinin kurucusu olan yirmi iki Portekizli Tapınakçı ustası bu kiliseye gömülüdür. Pais, 1153'te Gazze kuşatmasına katıldığı Outremer'e gitmeden önce 1147'de Santarem'in, ardından 1149'da Lizbon'un fethi sırasında büyük bir şöhret kazanmıştır. Orijinal yazıtın kazındığı levha, hala Pais'in küllerinin konulduğu duvardaki nişi örtmektedir. Müslüman işgalcilere karşı yorulmak bilmez

mücadelesindeki cesareti, onu Tapınak Şövalyelerinin timsali haline getirmiştir ve hatırası Portekiz'de sevgiyle anılmaya devam eder.

Kilise, Tapınakçıların halefi olan İsa Tarikatı'na devredildi ve Portekiz'in denizaşırı ülkelerde büyük bir imparatorluk kurduğu keşifler çağında Santa Maria do Olival, Afrika, Asya ve Amerika'daki tüm kiliselerin ana kilisesi olarak hizmet etti. Kilisenin içi oldukça sadedir. Üç nef, başlıksız sütunlardan yükselen sivri kemerlerle desteklenen ahşap bir çatı ile örtülmüştür. Apsisin ana şapeli gotik nervürlü bir tonozla örtülmüştür. Kilise girişinin üzerinde açmış gül şeklinde bir pencere, apsisin üzerinde ise Süleyman'ın mührü olan signum salmonis şeklinde bir pencere vardır.

ALMOUROL

Tomar'ın yaklaşık on iki mil güneyinde, Tagus Nehri'nin ortasındaki küçük kayalık bir adada muazzam Almourol Kalesi yükselir. Reconquista sırasında bölge Tapınak Şövalyelerinin kontrolüne geçtiğinde aynı yerde daha eski bir kale duruyordu, ancak 1171'de yapıyı yeniden inşa ettiler ve dış surlar boyunca dikilen on yuvarlak kule ve tıpkı Tomar'daki gibi üç katlı iç kale de dahil olmak üzere Outremer'deki deneyimlerinden yenilikler getirdiler.

Almourol Tapınakçı kalesi Tagus nehrine bakıyor

Adadaki kale, sanki bir ortaçağ büyücüsünün uydurduğu bir peri masalından fırlamış gibidir. Tekne ile adaya vardığınızda, ağaçların arasından tırmanarak iyi korunmuş kaleye çıkabilirsiniz.

Britanya

İngiltere ve İskoçya'da Temple, Temple Hirst, Temple Bruer, Temple Balsall, Templecombe, Temple Ewell ve Strood Temple Manor gibi yer adları görülmesi oldukça olağandır. Bunların yanı sıra adında Tapınak olmayan, ancak yine de güçlü Tapınakçı çağrışımları yapan diğer birçok yer bunların dışındadır.

Örneğin, Londra'da, Londra Kulesi'nin hemen yanındaki All Hallows Kilisesi'nin mahzeninde, Tapınak Şövalyelerinin, Kutsal Topraklardaki son dayanaklarından, Hayfa'nın güneyindeki Athlit'ten getirdikleri söylenen bir sunak vardır. West Sussex, Shipley'deki Bakire Meryem Ana köyün bölge kilisesidir, ancak güçlü Romanesk tasarımı, yüksek geniş nefi ve mihrabı, devasa merkezi kulesi, bir Tapınakçı yapısı olduğunun işaretidir. Malikane ve arazi, tarikata yapılan en eski bağışlar arasındaydı ve kilise kısa süre sonra, yaklaşık 1140'ta inşa edildi. Tapınak Şövalyeleri, Hereford Katedrali'ndeki Aziz Thomas Cantilupe'nin türbesinde de varlıklarını hissettirdiler. Reformdan önce aziz ilan edilen son İngiliz olan Aziz Thomas, 1282'de öldü. Hereford piskoposuydu ama aynı zamanda Tapınak Şövalyelerinin vilayet Büyük Üstadıydı, bu yüzden mezarının tabanına on dört Tapınakçı figürü oyulmuştur. İskoçya, Midlothian, Temple köyündeki Old Temple Kirk, Gotik stilde bir yapıdır ve on ikinci yüzyılın sonlarına ait Tapınakçı eserlerinden olabilir, ancak büyük olasılıkla daha sonra Hospital Şövalyeleri tarafından inşa edilmiştir. Bununla birlikte, Edinburgh'dan pek de uzak olmayan Temple köyü, kesinlikle İskoçya'daki Tapınak Şövalyeleri'nin karargahıydı ve aslında onların zamanından geriye somut hiçbir şey kalmamışsa bile gerçek tarihsel bağlantılara sahip olduğu söylenebilir. Buna karşılık, Dan Brown'ın *Da Vinci Şifresi* yayınlandığından beri İskoçya'nın en çok ziyaret edilen mekanlarından biri haline gelen,

sadece birkaç kilometre yürüme mesafesindeki Rosslyn Şapeli hakkında spekülatif iddialar ortaya atılmıştır.

Aşağıda Rosslyn Şapeli hakkında daha fazla bilgi verilmektedir, ancak tartışmasız tarihsel bakımdan Londra'daki Temple Kilisesi'ni ve Essex ilçesindeki Cressing Tapınağı'nı geçecek hiçbir şey bulunmamakta.

LONDRA: TAPINAK KİLİSESİ

Temple Kilisesi, Londra'nın Fleet Caddesi'nin güneyindeki ücra bir yer olan Inns of Court'taki en eski binadır. Eğer Britanya'nın yorulmak bilmeyen hukuçularından biri değilseniz buraya yolunuz bile düşmez. Inns, Oxford ve Cambridge kolejleri gibi farklı kurumlara ayrılmıştır: Inner Temple, Middle Temple, Lincoln's Inn ve Gray's Inn. İlk ikisi, isimlerini karargahları bu noktada bulunan Tapınak Şövalyeleri'nden alır.

Tapınakçıların ilk Büyük Üstadı Hugues de Payns, 1128'de Londra'da Holborn'daki Southampton House'ın yerine ilk Tapınakçı evini kurdu. Tapınakçılar güneyde Fleet caddesi ile Thames Nehri arasında daha büyük bir alana taşındığında bu yapı Eski Tapınak olarak bilinmeye başlandı. Yeni yapı başlangıçta şu anda Lincoln's Inn olan yerin çoğunu içine alıyordu ve şövalyeler muhtemelen Holborn'den yeni mahallelerine giden New Street'in (şimdi Chancery Lane) kurulmasından sorumluydu.

Tapınak Şövalyeleri, geleneklerine uyarak Kudüs'teki Kutsal Kabir Kilisesi model alınarak yuvarlak bir kilise inşa ettiler. Round (rotunda bu isimle adlandırılmıştır) üzerindeki yazıtta, binanın Kutsal Bakire Meryem onuruna 10 Şubat 1185'te Kudüs Patriği Herakleios tarafından kutsandığını kaydetmektedir. Kral II. Henry'nin de o gün orada bulunduğu ve İngiltere kralları ile Tapınak arasında uzun bir ilişkiyi başlattığı düşünülüyor.

Tapınak Şövalyeleri tarafından inşa edilen diğer binalar arasında yatakhaneler, odalar, ambarlar, ahırlar ve biri kutsanmış orta kısımda bulunan ve bir revakla kiliseye bağlanan iki yemekhane vardı. Kral John, burada ikamet eden birkaç kraldan biriydi ve 1215'teki

ziyareti sırasında, baronlarından bir özgürlük sözleşmesi talebi aldı ve yıl içinde Magna Carta imzalandığında, tanıklardan biri de Tapınakçı Üstadı'ydı. Tapınak Şövalyeleri özel imtiyazlardan yararlanarak evlerini hazine saklamak için güvenli bir yer haline getirdiler ve 13. yüzyılda Yeni Tapınak yoğun bir finans merkezi haline geldi. İlk hukukçular, çağın önde gelen uluslararası örgütlerinden biri olan Tapınak Şövalyeleri tarikatının hukuk danışmanları olarak bu dönemde Tapınakta yaşamaya başladılar. Tapınak Şövalyeleri, yuvarlak kiliselerine ince işçilikli bir nef eklediler, bu yapı 1240 yılında Kral III. Henry'nin huzurunda takdis edildi.

Tapınak Şövalyeleri dağıldıktan sonra Papa, mülklerini Hospital Şövalyelerine verdi, ancak İngiltere Kralı II. Edward, Kraliyet adına Yeni Tapınağa el koydu. Yine de kutsanmış kısım Hospital Şövalyeleri'ne verildi ve yapının geri kalan kısmı da daha sonra onlara satıldı. Ancak Hospital Şövalyeleri, Tapınağa kendileri yerleşmediler, bunun yerine yapıyı kiraladılar ve bir gelir kaynağı haline getirdiler. Bina 1340'larda avukatlar tarafından kiralandı. Bunlar, biri revakların yanındaki salonu (iç han), diğeri iç kısım ile dış Tapınak arasındaki kutsanmamış binaları kullanan iki hukuk kuruluşu oluşturdu. Tapınak Kilisesi, bu iki kuruluşun şapeli haline geldi. 1540'ta kral VIII. Henry, İngiltere'deki Hospital Şövalyeleri'ini lağvetti ve mülklerine el koydu. Krallık İç ve Orta Tapınağı tahsise devam etti. Aynı şekilde, kiliseye bugüne kadar Tapınağın Efendisi unvanını taşıyan bir rahip atamak da kralın sorumluluğundadır.

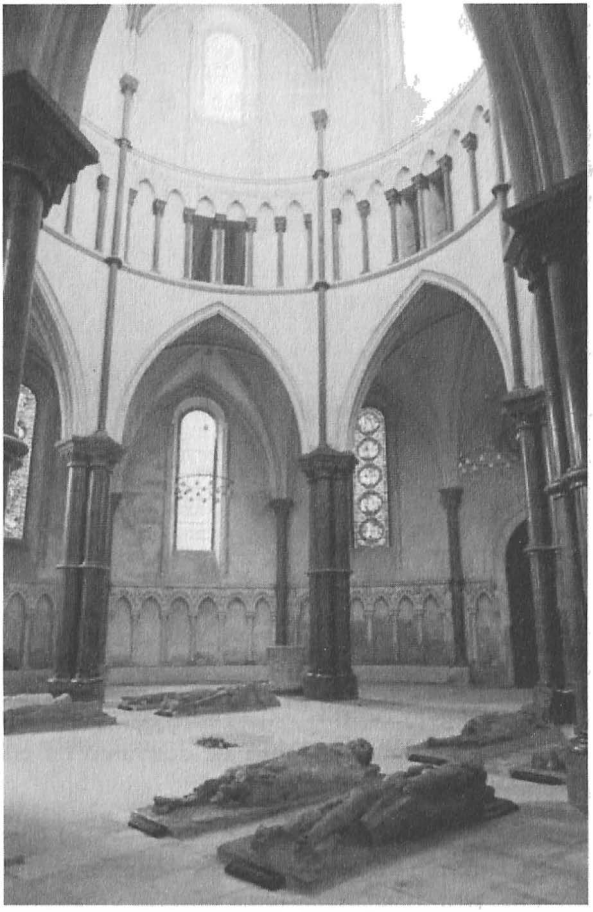
Round'un sembolizmi çok önemliydi. Kudüs, tüm ortaçağ haritalarının ortasında yer alıyordu ve Haçlıların dünyasının kalbiydi. Bu en kutsal şehirdeki en kutsal yer, İsa Mesih'in mezar yeri olduğuna inanılan alanın üzerine inşa edilmiş Rotunda'sıyla Kutsal Kabir Kilisesi idi. Kutsal Kabir Kilisesi, koruması Tapınak Şövalyeleri'nin sorumluluğuna verilmiş her hacının hedefiydi ve tıpkı yeryüzündeki tüm yapılar içinde kilisenin düşmanlarından korunması da yine onlara düşüyordu. Tapınak Şövalyeleri, Avrupa çapında yuvarlak kiliseler inşa ederek bu en kutsal yerin kutsiyetini tekrar tekrar yarattılar. Böyle bir yere gömülmek içtenlikle arzu edilecek bir şeydi, çünkü Round'a

gömülmek, adeta Kudüs'e gömülmek gibiydi. Round'a gömülen şövalyeler arasında kendi kuşağının en güçlü şövalyesi de bulunuyordu: Kral John'un danışmanı, III. Henry'nin naibi ve 1215'te Magna Carta'nın imzalanmasına önayak olan Pembroke Kontu William Marshal. Oğullarının büstleri de etrafındaydı.

Zemine yerleştirilmiş bir taş tabutun yanı sıra dokuz mermer heykel vardır. İstirahat eder halde tasvir edilen William, haçı almış ve 1183'ten 1186'ya kadar Kutsal Topraklar'da haçlı seferine gitmiş, burada Tapınakçılara katılma sözü vermişti. Bu yeminini 1219'da ölüm döşeğinde yerine getirdi. Fakat haçı almayan oğulları gözleri fal taşı gibi açılmış ve kılıçlarını kınlarından çeker halde betimlenmiştir. Hepsi, İsa'nın öldüğü ve dönüşünde ölülerin dirileceği söylenen yaş olan otuzlu yaşlarının başında tasvir edilmiştir.

Heykeller, geçmişte olup bitenlerin anıları değildir, gelecekte vuku bulacak olan şeyleri anlatmaktadırlar. Tapınak Şövalyeleri kırmızı haç işlemeli beyaz cüppe giyiyorlardı ve Vahiy Kitabı 7:14'te Kuzu'nun kanıyla yıkanmış beyaz kaftanlara bürünmüş Mesih'in şehitleri, "ilk dirilişte" hayata çağrılacak olanlardı. Bin yıl boyunca Mesih'le birlikte hüküm süreceklerdi ve bunun sonunda şeytan, dünyanın tüm uluslarını "kutlu şehre" (Vahiy 20:9) - son savaşın yeri olan Kudüs'e götürecekti. Yani bu şövalyelerin kılıçlarını çekmek için haklı bir nedenleri vardı, çünkü Round'a gömülerek zaten "Kudüs'te" gömülmüşlerdi ve Kudüs'te yeniden dirileceklerdi. Burada, Tapınak Kilisesi'nde, Kutsal Kabir'in bu kopyasında, şövalyeler yaşama, silahlara ve yeryüzündeki en kutsal yerlerinin nihai savunmasına çağrılmayı bekliyorlardı.

İkinci Dünya Savaşı'nda, Tapınak bölgesi ciddi zarar görmüştür. 1941'de Alman hava hücumlarının zirvesinde, Tapınak Kilisesi Alman bombalarıyla vuruldu. Savaş ve zaman, kilisenin bugünkü sade görünümünü açıklamaktadır. Binanın çoğu yeniden inşa edilmiştir, ancak orijinal süslemeler artık yerinde değildir. Round'un duvarlarına bir zamanlar baklava desenleri ve renkli şeritler çizilmişti. Ünlü taştan şövalyeler de bombalamada hasar görmüştü, ancak ürkütücü varlıklarını devam ettirmektedirler.

Tapınak Şövalyelerinin heykelleri, Londra'daki dairesel Tapınak Kilisesi'nin taş zeminine yerleştirilmiştir.

Cressing Tapınağı, Essex

Cressing Tapınağı, Londra dışındaki en eski ve Essex bölgesindeki en büyük ve en önemli Tapınakçı mülküdür. Yapı, Londra ve Colchester arasındaki ana yol üzerinde yer alır ve 1137'de İngiltere Kralı Stephen'in karısı ve Kudüs'ün ilk kralı Baudouin'in yeğeni Kraliçe Matilda tarafından Tapınakçılara bağışlanmıştır. Taştan inşa edilen diğer Tapınak yapılarının aksine, Cressing Temple'daki

Cressing Temple'daki Arpa Ahırı dünyanın en eski ahşap çerçeveli ahırıdır

anıtlar, manzaraya hakim iki geniş ahşap ambardan oluşur. Ahşap iç mekanlar katedral benzeri boyutlardadır. 1206 ile 1256 yılları arasında inşa edilen Buğday Ahırı ve Arpa Ahırı, Avrupa'nın Tapınakçı yapımı en iyi iki ahırıdır. Arpa Ahırı ise dünyanın en eski ahşap çerçeveli ahırıdır.

Başlangıçta 14.000 dönümün üzerinde bir alana yayılan Cressing Tapınağı, karayolu ve nehir yoluyla iyi ulaşım bağlantılarına sahip verimli bir alanı işgal ediyordu ve Tapınak Şövalyeleri burada bir pazar kurarak 160'tan fazla yarıcı çiftçinin çalıştığı önemli bir tarımsal işletme olarak varlıklarını geliştirdiler. İşletmenin kârı tarikatın Outremer'deki faaliyetleri için ayrılıyordu. Mülk, iki veya üç şövalye veya sergeant, bir rahip, bir kahya ve çok sayıda ev hizmetçisi ile birlikte bir manastır sorumlusunun idaresinde olacaktı. 1309'da mülkün, fırın, bira yapım evi, mandıra, tahıl ambarı ve demirci gibi bağlantılı binaların yanı sıra bahçeler, güvercinlik, mezarlıklı bir şapel, su değirmeni ve yel değirmeni gibi bağlantılı binalara sahip bir malikaneye sahip olduğu kaydedilmiştir. 1312'de tarikatın dağıtılmasından sonra Cressing Tapınağı, Hospital Şövalyelerine verildi.

ROSSLYN ŞAPELİ, İSKOÇYA

Edinburgh'un 11 kilometre güneyindeki Roslin'de bulunan Rosslyn Şapeli, Britanya'nın tüm alternatif tarihlerinde yer almıştır ve şapel için ileri sürülen iddialar arasında Kutsal Kâse, Tapınak Şövalyeleri ve Masonlar ile ilişkileri olduğu yer alır.

Başlangıçta Collegiate Chapel of Saint Matthew olarak adlandırılan Rosslyn, ataları Norman soyluları olan I. Caithness Kontu William St Clair (Sinclair olarak da yazılır) tarafından tasarlanmıştır. Glasgow Katedrali'ndeki koro modeline göre inşa edilen şapelin inşaatı 1456'da başladı. Asıl amaç, çok daha büyük bir kilisenin parçası olmasıydı, çünkü İskoçya'da moda yerleşik bir ruhban topluluğunu destekleyecek şaşaalı özel kiliseler inşa etmekti. Ancak şatafatlı plan hiçbir zaman tamamlanmadı ve William'ın tahminen 1491'deki ölümünden sonra, şapelin üzerine çatı yapmak, iç oymaları ve dekorasyonu tamamlamak oğluna düştü.

Dan Brown *Da Vinci Şifresi*'nde, alternatif tarihlerde Rosslyn hakkında yazılanların çoğunu bir araya getirmiştir. Örneğin, şapel Glasgow Katedrali'ndeki koro modeline göre inşa edilmesine rağmen Rosslyn'in antik bir Mithra tapınağının yerine yapıldığını ve bunun "Kudüs'teki Süleyman Tapınağı'nın tam bir mimari planı" olduğunu iddia etmiştir. Ayrıca şapelin adını aldığı Rose Line üzerinde, Glastonbury'den geçen kuzey-güney meridyeni üzerinde durduğunu iddia eder. Aslında Rosslyn'in boylamı 3:08:41 Batı, Glastonbury'ninki ise Abbey merkezli 2:42:52 Batı yahut antik Tor merkezli 2:41:41 Batı'dır. Ve tüm İskoç kiliseleri gibi, Rosslyn de adını bulunduğu yerden alır, "Ross" burun veya çıkıntı anlamına gelir, "lyn" ise havuz veya deredir.

Brown ayrıca şapeli Tapınak Şövalyeleri ile ilişkilendirmeye çalışmıştır. Rosslyn, İskoçya'daki Tapınak Şövalyeleri karargahı olan Temple'ın sadece altı kilometre kuzeybatısında yer almasına rağmen, şapel Tapınakçıların lağvedilmesinden bir asırdan uzun bir süre sonra inşa edilmişti. Sinclair'ler ve tarikat arasındaki bağlantıya gelince, kesin olarak söylenebilecek tek şey, William Sinclair'in soyundan

Rosslyn Şapeli'ndeki Prentice Sütunu

birinin, 1309'da Edinburgh'daki Holyrood Sarayı'ndaki duruşmaları sırasında Tapınak Şövalyeleri aleyhinde tanıklık ettiğidir.

Yine de Rosslyn Şapeli ziyaret etmek için olağanüstü bir yer. Dış cephe abartılı bir şekilde dekore edilmiş taş payandalar, kemerler,

süslemeler ve giriş saçaklarıyla canlıdır ve iç cephedeki taş işçiliği daha da egzotiktir. Her yüzey, ağırlıklı olarak Yedi Ölümcül Günah, Dance Macabre ve benzeri İncil ve ortaçağ Hıristiyan sembolizminden, figüratif natüralist temalardan ve pagan mitolojik imgelerden etkilenildiği aşikar süslemelerle kaplıdır. Sayısız Yeşil Adam dikkat çekmektedir.

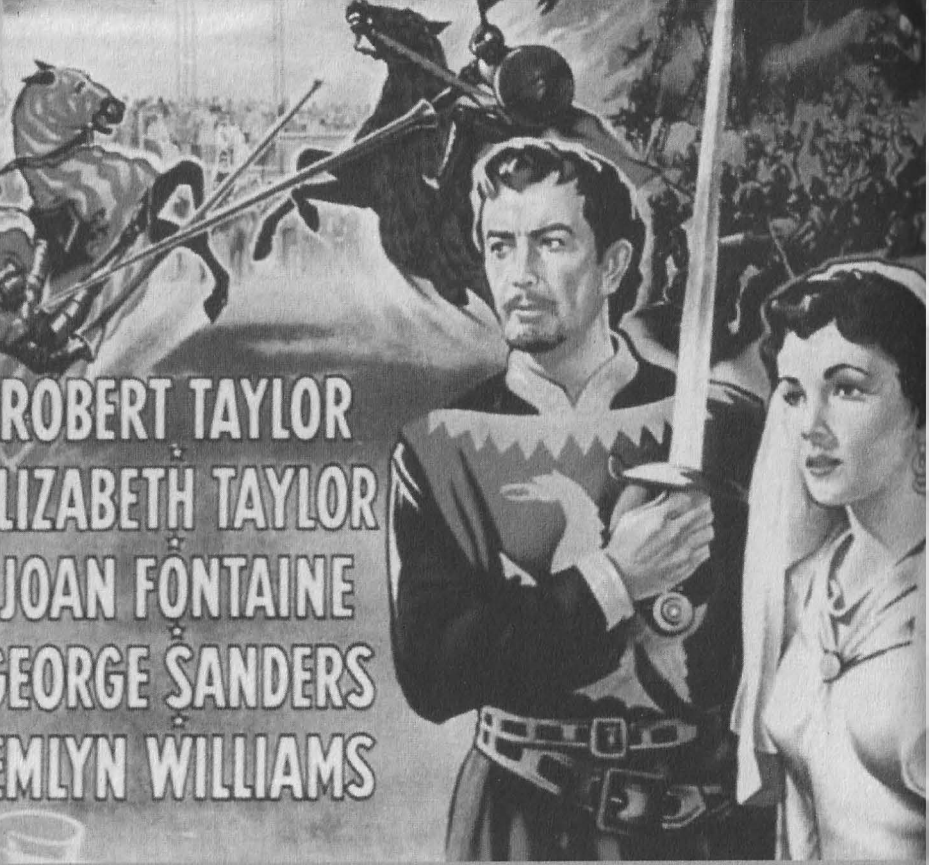
Binlerce ustalıklı taş işçiliği arasında en dikkat çekici olanı, ana sunağın sağında, Lady Şapeli'nin bir köşesinde duran ve eteğinde dolanmış ejderhalar bulunan bükülmüş Prentice Sütunu'dur. Yerel efsaneye göre sütun, daha sonra ustası tarafından kıskanç bir öfkeyle öldürülen bir çırak tarafından yapılmıştır. Dan Brown'ın ikinci bir sütunun, Mukaddes Kitabın Süleyman Mabedi girişinin soluna yerleştirdiği sütun olan Boaz'ın "tam bir kopyası" olduğu fikri ise tamamen uydurmadır. Rosslyn'de Mason Sütunu olarak adlandırılan ikinci bir sütun vardır, ancak adı taş oymacılığıyla ilgili yerel bir efsaneden alınmadır ve Masonlarla hiçbir ilgisi yoktur. Dan Brown'ın iddia ettiği gibi, şapelin altında gizlenen "devasa bir yeraltı odası" da yoktur, ancak ileri teknoloji yardımıyla bulma çabaları sona ermemiştir.

2005 yılında, ilk sahibinin soyundan gelen Dr. Andrew Sinclair, *Da Vinci Şifresi*'ni topa tutmuştur. "Kitap saçmalıktan ibaret," diyen Sinclair, şunları ekledi, "verdiği mesaj zararlı, tarihçesi aptalca ve karmakarışık. Kutsal Kâse ve Rosslyn hakkında söyledikleri tamamen uydurma." Ama her iyi komplo teorisyeninin bildiği gibi, Sinclais'in bunu söylemesi zaten beklenen bir şeydi.

VII. Fasıl

Tapınakçılık

Sir Walter Scott, Ivanhoe'da Tapınakçıları kötü adam olarak seçti ve Hollywood, romanın 1952 tarihli bu film versiyonunda ve 2005'teki tarihsel olarak karışık Cennetin Krallığı'nda olduğu gibi geleneği sürdürdü

Yeniden Doğan Tapınakçılar

Popüler Kültürde Tapınak Şövalyeleri

Anthony Burgess, Tapınak Şövalyelerini bin yıllık komploların merkezine koyan *The Holy Blood and the Holy Grail* adlı kitabı incelerken, "Bunu sadece bir roman için harika bir tema olarak görüyorum" dedi. Ne kadar ileri görüşlüydü. Umberto Eco'dan Dan Brown'a kadar sayısız romancı, olay örgüsü olarak kitaptaki Tapınak Şövalyeleri'nin sözde tarihini ödünç aldı. Tapınak Şövalyeleri ekranın müdavimleri haline geldiler ve ortaçağ temalı bilgisayar oyunlarında oynadıkları rollerle de zamana ayak uydurdular.

Tapınakçıları kurgunun konusu etmek tamamen modern bir fenomen değil. Edebi yolculukları, on üçüncü yüzyılda Wolfram von Eschenbach'ın (Chretien de Troyes'in yarım kalan Kutsal Kâse romanı *Perceval*'i yeniden işleyen) epik şiiri *Parzival* ile başlar ve burada Templeisen olarak bilinen bir grup şövalye Kâse'yi korur.

Edebiyatta Tapınakçı Fenomeninin Yükselişi

Tapınak Şövalyelerini modern edebiyatın ortasına gerçekten yerleştiren ilk yazar, ortaçağ kurgusuna ilk adımını atan Sir Walter Scott

idi. Ortaçağ kurgusuna yapılan ilk atılım olan *Ivanhoe*'da (1819) ihtiraslı bir Tapınakçı Üstad-ı Azamı Sir Brian de Bois-Gilbert hikayeye kötü adam olarak dahil edilmişti.

Kral Aslan Yürekli Richard ve Tapınak Şövalyeleri Scott'ın ilgisini o kadar çekmişti ki, *Talisman* (1825) ile bu konuya geri döndü. Eser o kadar başarılı olmuştu ki, Amerikalı romancı Herman Melville *Typee*'sinde (1846) ve daha geniş kapsamlı olarak *The Paradise of Bachelors*'ta (1855) taklit bile edilmişti. Temple Bar'daki bir akşam yemeğinin anlatıldığı hikayesinde Melville, "bu kutsal kardeşliği sonunda lekeleyen ve onları riyakar ve zamparaya dönüştüren ahlaki felaket" üzerine tefekkür etmekten keyif almış gibiydi.

Leslie Charteris'in kahramanı Simon Templar'ı bir kenara bırakırsak, Maurice Druon'un yedi romandan oluşan tarihi roman serisi *Lanetli Krallar*'ı yazdığı 1950'lere kadar Tapınak Şövalyeleri onlarca yıl sessiz kaldılar. Roman, Jacques de Molay'ın 1314'te yakılması ve Capet hanedanını lanetlemesi başlar. 1970'lerde Druon'un romanları Fransa'da beğenilen bir mini dizi haline getirildi. Belli ki bir şeyler kıpırdanıyordu. 1972'de Ishmael Reed, bir Tapınak Şövalyesi kurguladı, post-modernist hicvi Mumbo Jumbo'daki kötü adam Hinkle von Hampton bir tapınakçıydı. Pierre Barbet, Tapınakçıların uzaylılar tarafından manipüle edildiği, tuhaf bir bilimkurgu formunda *Baphomet's Meteor*'u yazdı. Tarikat hakkında bugüne kadarki en iyi roman olan William Watson'ın ne yazık ki çok az ilgi gören *The Last of the Templars* da bu dönem çıktı.

The Holy Blood and the Holy Grail'in (1982) yayınlanması, tarikatın kafaları karıştıran efsanesini daha geniş bir kitleye tanıttı. Aynı yıl Lawrence Durrell, *Avignon Beşlisi*'nin üçüncü cildi olan *Constance*'ta, Tapınak Şövalyelerini gizli Gnostikler olarak yansıttı. Bu nedenle, Jacques de Molay'ın Papa V. Clemens'in emriyle kazığa bağlanarak yakıldığını öne sürdü. Durrell, Tapınak Şövalyeleri'nin yok edilmeden önce Avignon yakınlarında gizli bir hazine gömdüğünü tahayyül etmişti. Bu hazine, Nazilerin "kara şövalyeliğine" ilham vermesini uman Hitler'in ağzını sulandırmıştı. Popüler kültürün parlak öğrencisi Umberto Eco, Tapınak Şövalyeleri saplantısını tiye

aldı ve bunu *Foucault Sarkacı*'yla uluslararası en çok satanlar listesinde popüler hale getirdi. Bir delinin "er ya da geç Tapınak Şövalyelerinden bahsetmesiyle" her zaman ayırt edilebileceğini belirtmişti.

Ancak Spielberg'in *Indiana Jones and the Last Crusade* (1989) filmiyle yedi yüz yıl önce resmen ortadan kalkan tarikat birdenbire Zeitgeist'in bir parçası gibi gelmeye başladı. Sonraki on yılda, ("Kalben bir Tapınakçı" olduğunu iddia eden) Amerikalı bir romancı Katherine Kurtz, Tapınakçı kahramanları işlediği fantastik roman dizisini başlattı. İngiliz yazar Michael Jecks, Sir Baldwin adlı bir Tapınak Şövalyesinin başrolde olduğu Cadfael benzeri cinayet öykülerini kaleme aldı. Ve İsveçli yazar Jan Guillou, İsveçli bir Tapınak Şövalyesi hakkında bir üçlemeyle şamataya katıldı. Hız giderek artıyordu ve *Da Vinci Şifresi* (2003) şimdiye kadarki en çok satan kitaplardan biri haline geldiğinde, Raymond Khoury'nin *The Last Templar* (2005) ve Steve Berry'nin *The Templar Legacy* (2006) ile Tapınak Şövalyeleri kitap listelerinin aranan isimleri oldular.

Tapınakçı Hikayeleri

Satış rekorları kıran Tapınakçı hikayelerinin konusu, sahih tarih ve efsanelerden canının istediği şekilde yararlanır. Başarılı bir eserin reçetesi aşağı yukarı şöyledir.

✠ **Jacques de Molay bir kahramandır**. The Templar Legacy'de Steven Berry, son Üstad-ı Azam'ın işkence altında çöktüğünü öne sürse de, bunu telafi etmek için Torino Kefeni üzerindeki suretin Jacques de Molay'ın yüzü olduğunu söyler. Ancak Molay çoğu zaman o kadar cesur ve ileri görüşlüdür ki, Kral Philippe'i nasıl alt ettiği bir muammadır.

✠ **Tapınak Şövalyeleri gizli bilgilere vakıftır**. Bu bilginin ne olduğu değişkenlik gösterir, ancak genellikle Kutsal Topraklarda Müslüman düşmanlarıyla kaynaştıktan sonra derin, ezoterik bir bilgelikle karşılaştıkları öne sürülür. Örneğin, bir Haşhaşi elçisinin bir Tapınak Şövalyesi tarafından öldürülmesi, en ayrıntılı fantezilerin örülebileceği bir yumak haline gelir.

✠ **Tapınak Şövalyeleri dünyayı dolaşır**. İskoçya, Paris, New York, İsrail, Languedoc, Torino, Kopenhag, bu karmaşık konular bir seyahat günlüğü gibi işlendiğinden, dünyadaki hiçbir yer güvenli değildir.

✠ **Günümüzdeki Tapınakçı meraklısı kişi genellikle kötü adamdır** tıpkı *Da Vinci Şifresi*'ndeki Sir Leigh Teabing ve Khoury'nin *The Last Templar*'ındaki daha normal bir isme sahip Vance Williams gibi.

✠ **Papalar sinsidir** ve hiçbiri hilekarlıkta "Bu Mesih efsanesi işimize çok yaradı" sözüyle sonsuza kadar akıllara kazınan X. Leo (1475-1521) ile boy ölçüşemez. Aslında bu sözler Papa'nın ağzından iflah olmaz bir Katolik karşıtı olan John Bale (1495-1563) tarafından söylenmiştir.

✠ *The Holy Blood and the Holy Grail*'deki **teorileri kullanmaktan hiç çekinmeyin**. Ancak kurgunun gerçeğe dayandığını öne sürmek için düzenlenmiş bir ekler ve kaynakça kısmında bu saçma kitaba sakın itibar etmeyin.

✠ **Dini sapkınlık ve Satanizm çok satar**. Bilhassa da Tapınak Şövalyelerinin Baphomet adındaki Deccal'e tapınışları.

✠ **Tapınak Şövalyeleri hala mevcuttur**. Ve her taşın altından onlar çıkar.

Tapınakçı Romanları

Tapınakçı romanları, dönemin tarihi anlatımlarına kıyasla giderek daha ağır basmaya başlıyor. İşte Scott'tan günümüze bir seçki.

Sir Walter Scott *Ivanhoe* (1819) ve *The Talisman* (1825)

İskoç romancı, Tapınak Şövalyeleri'nden açıkça etkilenmişti, bu iki ünlü romandaki absürt kötü adamları onlar temin etmişti, ama tarikatın ortadan kaldırılışını haklı çıkarmak için kullanılan suçlamaların çok ötesinde sebepler arayacak kadar zıvanadan çıkmamıştı. Böylece *The Talisman*'da Üstad-ı Azam sapkınlıkla suçlanan, şeytanla

işbirliği yaptığından şüphelenilen ve kendini korumak için Batı medeniyetinin çöküşünü göze alacak kadar kibirli bir tarikata liderlik ediyordu. Scott, Üstad-ı Azam'ın *abacus*'unda* uğursuz bir ayrıntı bile bulur, "tuhaf biçimli, garip varsayımlara ve yorumlara yol açan ve ünlü Hıristiyan şövalyeler kardeşliğinin en iğrenç pagan semboller altında somutlaştığına dair şüphelere yol açan mistik bir makam asası." Bazıları, Tapınak Şövalyeleri abaküsünün Hz. Musa'nın kardeşi Harun'un taşıdığı asaya benzediğini ileri sürer. Bu, daha sonraları Masonlukla ilişkilendirilmiş olsa bile, onu pagan yapmaz.

The Talisman'da Tapınak Şövalyelerine karşı her türlü iftirayı ballandıra ballandıra aktaran Scott, bu pervasız şövalyeleri Avusturyalılarla Kral I. Richard ve Selahaddin'e karşı düşüncesiz bir ittifaka sokar. Gerçekte Richard, Haçlı Seferleri'ne Tapınakçılar kadar takıntılıydı, bu yüzden tarikatın İngiltere'deki topraklarının mülkiyetini onaylamış ve onlara İngiliz yasaları karşısında bir tür diplomatik dokunulmazlık tanımıştı.

Scott'ın en ünlü Tapınakçı kötü adamı, yazarın ima ettiği gibi tarikatla özdeşleşen katı yürekli Sir Brian de Bois-Gilbert'tir. Ivanhoe'nun babası Cedric, onu "tarikatın en yiğit ama aynı zamanda onların mutat ahlaksızlıkları, gururları, kibirleri, zalimlikleri ve şehvetleriyle lekelenmiş bir şövalyesi" olarak tanımlar. Disney'in *The Sword in the Stone* filmindeki Arthur'un tarihi Kral Arthur ile ne kadar ortak noktası varsa, Bois-Gilbert'in de gerçek Tapınak Şövalyeleri ile o kadar ortak yönü olabilir. Ancak katıksız karizması ve George Sanders'ın 1952 tarihli filmindeki olağanüstü tasviri sayesinde, en ünlü kurgusal Tapınak Şövalyesi haline gelmiştir.

Maurice Druon, *Lanetli Krallar* (1955-77)

Prix Goncourt ödüllü bir romancı, Georges Pompidou döneminde kültür bakanı ve Fransız direnişinin söylediği marşlardan birinin

* Scott, betimlediği nesneyi isimlendirirken bilerek veya bilmeyerek Latince bir yanlışlığa düşmüş, asa anlamına gelen Latince *baculus* sözcüğü yerine *abacus* (abaküs) sözcüğünü tercih etmiştir. Oysa Tapınak Şövalyeleri'nin belgelerinde Üstad-ı Azam'ın makam asası için *baculus* kelimesi kullanılır. (ç.n.)

yazarı olan Maurice Druon'un hayatı, kurguladığı eserler kadar ilginçtir. 1950'lerde, Jacques de Molay'ın kazıkta yakılırken Kral Philippe'i lanetleyişinin öyküsü üzerine *Les Rois Maudits* (*Lanetli Krallar*) adlı bir roman serisine başladı. Druon'un destanının merkezinde gerçek bir tarihsel bilmece yatıyordu. Molay yandığında, Philippe'in sağlığı yerindeydi ve üç yetişkin oğlu vardı. Yine de yirmi beş yıl içinde hiç erkek veliaht kalmaması, Capet hanedanını tahtı kuzenleri Valois'e devretmeye zorladı.

Druon'un yedi romanı -*Demir Kral, Boğulan Kraliçe, Zehirli Taç, Veraset, Fransa'nın Dişi Kurdu, Zambak ve Aslan, Bir Kral Fransa'yı Kaybedince*- Fransız tarihinde Philippe'in istediği borcun Tapınak Şövalyeleri tarafından reddedilmesi ile başlayan ve Valois hanedanlığı ile sona ermesiyle biten, çalkantılı altmış yılı kapsar. Seri, adını Molay'ın lanetinden alsa da, olay örgüsünü kısmen dönemin başka bir gerçek hikayesi yönlendirir: ilk Valois kralı ile evlilik yoluyla akraba olan Artois Kontu III. Robert'in halasıyla olan miras kavgası. Robert'in davasında inadı sürgün edilmesine ve savaş başlamasına sebep olmuştur.

Druon, olay örgüsünde belli düzeyde bir tarihsel doğruluk gözetmiştir, ancak yine de gerçekleri hikayesine uydurmak için çarpıtmaya da başvurmuştur. Tapınak Şövalyelerinin lağvedilmesi, titiz bir planlamanın meyvesi değil, anlık bir girişimdir. Philippe, Tapınak Şövalyelerinin hazinesini ele geçirir, ancak Papa öldüğünde, Jacques de Molay'ın lanetine takıntılı hale gelir ve ikinci romanda eriyip biterek ölür. Bununla birlikte, bu ilk iki roman, tüm Tapınakçı meraklıları için gerçekten ilgi çekici eserlerdir.

Pierre Barbet, *Baphomet's Meteor* (1972)

Tapınak Şövalyeleri uzun süredir alternatif bir boyutta, gerçek ve kurgu arasında var olduğundan, Fransız bilimkurgu yazarı Pierre Barbet, şövalyelerin tapmakla suçlandıkları gizemli Baphomet'in, Tapınakçılara dünyayı ele geçirmek ve bozulan uzay gemisini onarmak için ihtiyaç duyduğu teknolojiyi geliştirmede ihtiyaç

duydukları bilimsel uzmanlığı ve nükleer silahları veren mahsur kalmış bir uzaylı olduğunu anlattığı kurgusal bir alternatif yaratır. Ne yazık ki, Baphomet insanların hilekarlığına geçit vermez.

Hıristiyanlığın gizemleri belli ki bir doktor olan ve çarmıha gerilmeyi tıbben en gerçekçi şekilde anlatan *A Doctor at Calvary* isimli kitabın yazarı Barbet'nin ömür boyu ilgisini çekmişti.

William Watson, *Last Of The Templars* (1979)

Eğer yalnızca bir Tapınakçı romanı okuyacaksanız, kesinlikle bunu deneyin. Watson, Tapınakçıların 1291'de Akka'nın düşüşünden 1314'te Jacques de Molay'ın yakılmasına kadarki ani çöküşlerini tarihsel olarak titiz bir anlatımla ve bir romancının içgörüsü ile dile getiriyor. Watson'ın zekice, rüya gibi anlatımı, tarikatı mahkûm eden faktörlerin ikna edici bir analizini sunuyor: milliyetçiliğin yükselişi, tarikatın küstahlığı, Kral Philippe'in açgözlülüğü, Papa'nın pısırıklığı ve hepsinden önemlisi Tapınak Şövalyelerini işlevsiz bırakan Kutsal Toprakların kaybı ve Haçlı Seferlerinin sonu.

Tarikatın son üyesi olan Beltran, Tapınak Şövalyelerinin kaderini tersine çevirmeye çalışırken yaşadığı gerginlikten ölen sondan bir önceki Üstad-ı Azam Thibaud Gaudin'e kişisel bağlılığı olan bir asker-keşiştir. Watson, tarikatın hiçbir yere varmayan yolundaki kilometre taşlarını inandırıcı bir şekilde anlatır. Çoğu romancı Molay'ın ölümünü şaşaa ve koşulların eşlik ettiği bir merasim olarak betimlerken, Watson yakılma hadisesini aceleye getirilmiş, düzensiz bir gösteri olarak sunar ve unutulmaz bir şekilde "Üstad-ı Azam kül haline geldi" notunu düşer.

Watson, Kutsal Topraklar'daki çatışmanın asil klişelerinin ardındaki acımasız, öngörülemez gerçeği görür ve tarihsel kadrosunu özellikle Kral Philippe'i, vicdansız yardımcısı Guillaume Nogaret'yi ve Papa Clemens'i soğukkanlılıkla ele alır, hatta 1314 Noel'inde üçünün vefat etmiş olmasına ilginç bir açıklama getirir. *Last of the Templars*, tarikata ilişkin kavrayışı yüzünden okunmaya değer bir tarihi roman.

Umberto Eco, *Foucault Sarkacı* (1988)

Eco'nun orta çağa ait son derece başarılı polisiye romanı *Gülün Adı*'nın ardından gelen ikinci romanında, üç İtalyan entelektüel şaka yollu bir plan hazırlar ve her şeyi açıklayacak gülünç ölçüde kapsamlı bir olay örgüsü yazar: Tapınak Şövalyeleri, Rosicrucians, St Germain Kontu (on sekizinci yüzyılda ölümsüz olduğunu iddia eden bir şarlatan), Merovenjler Hanedanı, İsa, Naziler. Bazı açılardan *Da Vinci Şifresi*'nin başlıca temasını müjdeleyen bir olay örgüsü.

Eco'nun kitabında, meşum bir albayın yazdığı tarihçeye göre Tapınak Şövalyeleri, gizli bir hazineye muhafızlık ediyorlardı ve 1944'te dünyayı ele geçirmeleri gerekiyordu ancak gizemli bir şekilde planları suya düşmüştü. Eco bundan yola çıkarak her türden komik fikri öyle bir coşkuyla uydurur ki, bazen çok bilgili sarhoşun monologunu dinliyormuş gibi hissedebilirsiniz. Ama Synarchic Knights of Templar Rebirth olarak bilinen gizli bir topluluk icat ettiği için onu kolaylıkla affedebilirsiniz.

Jan Guillou, *The Crusades Triology* (1998-2000)

İsveçli yazar Guillou'nun romanları maço, politik doğrucu kahramanlar etrafında geçer. On ikinci yüzyılda geçen bu üçlemede, İsveçli şövalye Arn Magnusson, gençken işlediği bir suç nedeniyle yirmi yıl Tapınak Şövalyesi olarak hizmet etmeye mahkum edilmiş ve kafasında kafir Müslümanların kaba ve medeniyetten uzak bir topluluk olduklarına dair klasik önyargılarla Kutsal Topraklara gelmiştir. Ancak kısa sürede bu önyargılardan kurtulur ve Müslüman

sempatisi kazanıp çok kültürlü biri haline gelir. Bundan böyle Hıristiyanlar için yalnızca görev duygusuyla savaşır. Guillou, fikrini vurgulamak için gerçek, efsane ve kurguyu harmanlar, hatta bir zamanlar Selahaddin'in hayatını hırsızlardan kurtardığı için kahramanını büyük Müslüman lidere affettirir.

Guillou, Tapınak Şövalyeleri ile onların Kutsal Topraklar'daki soylu müttefikleri arasındaki incelikli ilişki ve tarihsel savaşın ayrıntıları konusunda kesin bir hisse sahiptir. Hıristiyan ordularının yok edilmesinden ve Kudüs'ün düşmesinden Tapınakçı olmayan bazı askeri liderleri ve Kudüs Kralı'nı sorumlu tutar. Tapınak Şövalyeleri cesur, asil, iyi eğitimli ve acımasızdır. Davalarını mahveden, onları çevreleyen beceriksizliktir. Bir Tapınakçı kurgusu bundan daha iyi ifade edilemezdi. Guillou, Selahaddin için benzer şekilde anlamlı bir reklam ve tanıtım yapar.

Dan Brown, *Da Vinci Şifresi* (2003)

Komploları herkes sever. Brown bunun doğruluğuna o kadar inanmış ki bunu iki kez söylüyor. Tarihte hiçbir şeyin göründüğü gibi olmadığı inancına olan saplantımızın, bu zorlama hikayenin gerçekleri saptırma, uzatma ve kasıtlı olarak yanlış aktarma biçimine karşı bizi kör edebileceğini varsayıyor. Brown'ın Tapınakçılar hakkındaki rehberliğini tam anlamıyla benimseyen bir okuyucu, onların Sion Tarikatı adlı gizemli bir tarikat tarafından kuruldukları, birçok ortaçağ katedraline vajina, rahim ve klitoris motiflerini dahil etmekle meşgul oldukları ve doğurganlık tanrısına taptıkları sonucuna varacaktır. Ne yazık ki, Brown'ın gerçek bir varlık olduğunu düşündüğü Tarikat, fikri 1956'da ortaya atan ve iddialarını bir dizi sahtekarlıkla detaylandıran ve pekiştiren Fransız bir kalpazan Pierre Plantard'ın hayali bir uydurmasıydı. Plantard, sonrasında yemin altındayken her şeyi uydurduğunu itiraf etmişti -ama tabii ki gerçek bir komplo teorisyeniyseniz bunun ne anlama geldiğini bilirsiniz! Muhtemelen 1286'da Akka'da mızrak dövüşü yapan şövalyeler dışında -ve vakanüvis aralarında bir Tapınakçı olduğunu söylemiyor- Tapınakçıların kadınlarla ilişki kurmak için herhangi bir girişimde bulunduklarına

dair hiçbir kanıt yoktur. Nitekim Tapınakçılar Tüzüğü şu uyarıda bulunur: "Kadının yoldaşlığı tehlikeli bir şeydir."

Romanın temel din adamı karşıtı mesajı, Tapınakçıların çöküşünün Kral IV. Philippe'e değil, Kutsal Kase'nin sırrı konusunda şantaja uğramaktan bıkan, masum tarikata karşı "ustaca planlanmış bir tuzak" hazırlayan ve işkence gören şövalyelerin küllerinin "hoyrat bir şekilde Tiber Nehri'ne savrulmasını" sağlayan "Makyavelist" Papa V. Clemens'e atfedilmesi anlamına gelmektedir. V. Clement bırakın Roma'yı, İtalya'ya bile adım atmadığı için bu biraz saçma bir iddiadır.

Kate Mosse, *Labyrinth* (2005)

Labyrinth, yazarın hikayenin nasıl anlatıldığından çok istenen çok satan rekorları kıracak sayfa sayısına (700 sayfa) ulaşma konusuna kafa yorduğu kitaplardan biridir. Ancak 250 sayfadan sonra, Cathar Alaïs ve günümüzün gönüllü arkeologu Alice Tanner'ın paralel yaşamları bir şekilde kesiştikçe anlatı ivme kazanmaya başlar. Mosse, Tapınak Şövalyeleri ile ilişkili pek çok temayı ele alır, Kutsal Kâse, Catharlar, Doğu'dan gelen gizli bilgiler, ancak insanın 800 yıl yaşamasını ve "nesilden nesile aktarılan aşkı" mümkün kılan Kâse'nin bir kadeh olduğunun ortaya çıkarıldığı bir final yazarken tarikattan sadece üstünkörü bahseder.

Mosse, romanı için araştırma yaparken Tapınak Şövalyeleri'ne bir rol düşeceğinden emin olduğunu ancak "insanların Albililer sapkınlığı ile Tapınak Şövalyeleri arasında kurmaktan hoşlandıkları bağlantıların tarihsel tesadüften başka bir şeye dayanmaması gerektiğine" karar verdiğini yazar. www.mosselabyrinth.co.uk adresindeki web sitesinde, "Yüce Jacques de Molay" olarak bahsettiği kişi hakkındaki notlarında Tapınak Şövalyelerini "ahit sandığının gücünü kullanan adil insanlar" olarak tasvir eder. Molay, Etiyopya geleneğinde, Axum'daki devasa dikilitaşı diktirmiştir. Pek çok söylenti ve efsane Tapınakçıları Etiyopya'ya bağlarken (genellikle Ahit Sandığı ile bağlantılı olarak), dikilitaş gerçekte 1600-1700 yaşındadır ve ne tarihsel ne de tesadüf söz konusudur.

Julia Navarro, *The Brotherhood of the Holy Shroud* (2006)

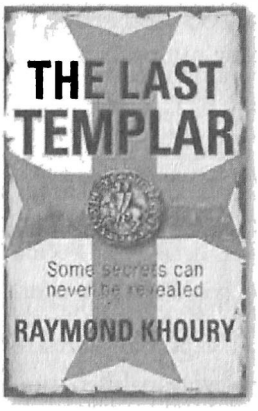
Bu, Tapınakçılardan ilham alan en iyi romanlardan biri; Navarro, Torino Katedrali'nde bulunan parçalanmış bir bedene ilişkin modern bir soruşturma ile Kefen'in ustalıkla anlatılmış ve büyük ölçüde iyi tasarlanmış gizli tarihi arasında gidip gelir. Bunda, Tapınak Şövalyeleri ve İncil'deki Urfa kentinden gelen acımasız, gizli bir kardeşlik örgütü düşman olarak anlatılır.

Araştırmacılardan birinin dediği gibi, Tapınak Şövalyeleri, Bizans imparatoruna kefeni vermesi için şantaj yaptıktan sonra en kutsal görevleri Kefen'i korumak olan "her şeyi yapabilen süper güce sahip adamlar" olarak tasvir edilir. 1291'de Kutsal Topraklar düşmeden hemen önce kefeni Akka'dan kaçırmayı başarırlar, ancak felaket yılı 1307, tarikatı umutsuz hareketlere iter. Kefeni ele geçirmeye çalışan komploculardan birinin, Jacques de Molay ile birlikte yakılan Geoffrey Charney'in doğrudan soyundan geldiği söylenir. Geoffrey Charney'in yeğeni olması mümkün Charney adında birinin dul karısı Kefen'i 1357'de sergilediği için bu mantıklı bir kurgudur. Navarro, Tapınakçıların başlangıçta Portekiz gibi yerlerde hayatta kaldığını öne sürer, tarikat sadece milli bir nitelik kazanmıştır, günümüzde İskoçya'da o kadar güçlüdürler ki, sırlarını çözmeye çok yaklaşan polislere rahatça suikast düzenleyebilirler.

Navarro, "adı Baphomet olmasa da dünyanın her yerinde Tapınak Şövalyelerinin tapındığı bir figür olduğu" fikriyle okuyucuları hayal kırıklığına uğratır. Gizli şapel toplantılarında, "bir tabloya, garip bir figürün resmine, bir puta" tapındıklarını öne sürer. Akıllıca bir kararla, bunu fazla açıklamaz, böylece okuyucu olağan şüpheliler arasından seçimini kendi yapabilir: Yunan bilgelik tanrıçası Sophia, Peygamber Muhammed, İsa'nın mumyalanmış başı, bir Mısır kedisi veya Sufi bir şehidin kafatası...

Raymond Khoury, *The Last Templar* (2005)

Khoury, BBC TV'nin sürükleyici casus draması *Spooks*'un yazarıdır ve çok satan romanına, New York'ta Vatikan eserlerinden oluşan

bir serginin açılışına Tapınak Şövalyeleri gibi giyinmiş dört atlı saldırırken, çarpıcı bir sahneyle başlar. FBI ajanı Sean Reilly ve arkeolog Tess Chaykin araştırmları sırasında bin yıldır gömülü olan bir sırrı keşfederler.

Khoury'nin "üç kıtada geçen ölümcül kedi fare oyunu" konulu sürükleyici kitabı, Dan Brown'ın romanları kadar ilgi çekici. Brown ve Berry gibi o da Tapınak Şövalyelerinin gerçek hazinesinin altın, para veya seyahat çeklerinin ortaçağ eşdeğeri olduğu fikrini çok pespaye bulmuş. Bu yüzden hikayenin göbeğinde, Akka'nın düşüşünden günler önce Üstad-ı Azam'ın emriyle "tüm dünyanın İsa Mesih olarak tanıdığı bir adamın" yazılarını içeren gizemli bir sandıkla yelken açan *Falcon Temple* adında bir Tapınakçı gemisi var. Bu, iki tarihi olayı, Tapınakçı hazinesinin Kutsal Topraklardan gerçekten çıkarılmasını ve Roger de Flor adındaki, çaresiz ve varlıklı kişileri *El Falcó* isimli kadırgasıyla Akka'dan çıkararak bir servet kazanan, gözden düşmüş bir Tapınakçı çavuşunun maceralarını birleştirmiş gibi görünüyor. Khoury ayrıca Tapınakçıların denizden kaçış efsanesinden, özellikle de Tapınakçılar 1307'de tutuklanmadan önceki gece La Rochelle'den ayrılan ve bir daha asla ortaya çıkmayan on sekiz kadırgadan oluşan filodan da bahseder.

Khoury'nin Tapınak Şövalyeleri için hazine sadece bir göz boyama. Asıl amaçları, diriliş mitinin temelindeki sahtekarlığı ortaya çıkararak kibirli ruhban sınıfını küçük düşürmek ve orta çağda hüküm süren üç dini -Hıristiyanlık, Yahudilik ve İslam- birleştirmek. İşte bu noktada kurmaca ve tarih birbirinden ayrılıyor. Ancak inandırıcılıktan yoksun bu son husus kitabın eğlendirici izleğini bozmuyor.

Steve Berry, *The Templar Legacy* (2006)

Satış rekorları kıran kitap, kahramanının adının Cotton olmasından (ne zaman biri sorsa "bu uzun bir hikaye" diyor ki kitaptaki

karakterler can sıkıcı bir şekilde bunu sık sık yapıyorlar) ve Hıristiyanlığı dize getirmek ve eski haline getirmek isteyen Raymond de Roquefort adlı Tapınak Şövalyesinin şeytani dehasından asla tam olarak kurtulamıyor. Roquefort'un amacı İsa'nın fiziksel olarak dirilmediğini kanıtlayan gizli bir incil yayınlayarak Tapınak Şövalyeleri'ni eski ihtişamlı zamanlarına geri kavuşturmak.

Berry röportajlarda, Tapınak Şövalyeleri'nden eski dostlarıymış gibi bahsediyor, bu yüzden bazı fikirlerini nereden ödünç aldığını keşfetmek ilgi çekici olabilir. Romanda sık sık Tapınak Şövalyeleri Tüzüğü'nden alıntı yaparak şövalyelerin yıkanmasının yasaklandığını öne sürüyor, ancak Tapınakçılarıyla karşılaşan hiç kimse kötü kokularından yılmış gibi görünmüyor. Jacques de Molay'ın yakılması söz konusu olduğunda ise hayal gücünün aşırı çalıştığını fark ediyorsunuz. Yazar, Kral Philippe'e yakılma anını duygusuzca izletiyor, ancak tarihsel kaynaklar kralın idamda hazır bulunmadığı konusunda açıktır. Ardından Üstad'ın yanmış kemiklerini dişlerine sıkıştırarak kurtarmak için Seine Nehri'nde yüzen bir grup Tapınak Şövalyesi ekibi ortaya çıkıyor. Bununla birlikte, Berry pek çok şeyi doğru yansıtıyor. Tapınakçıların savaş narası ("Beauséant") ve yakın zamanda doğrulanan, Tapınak Şövalyelerinin V. Clemens tarafından yöneltilen suçlamalardan aklandığı konularında tarihsel gerçeklere riayet etmiş görünüyor.

Romandaki en orijinal fikir, Torino kefenine İsa'nın değil, Jacques de Molay'ın sarılmış olduğu iddiası. Tarikat, Kefen ile bağlantılı ve karbon tarihlemesi, test edilen kumaş parçasının on üçüncü ila on dördüncü yüzyıllara, yani Tapınak Şövalyeleri dönemine ait olduğuna işaret ediyor. Berry, bu fikri amatör tarihçilik yapan iki Masonun, Christopher Knight ve Robert Lomas'ın yazdığı *The Second Messiah* adlı kitaptan ödünç aldığını söylüyor. Kitap, Jacques de Molay'ın Philippe'in piyonu Guillaume de Nogaret tarafından Mesih'in çilesine çok benzer bir işkenceden geçirildiğini ve çarmıha gerildiğini öne sürüyor, Berry'nin bu sahneleri tasviri gerçekten çok gerçekçi. Ancak tarihçiler, Jacques de Molay'ın bırakın çarmıha gerilmeyi, itirafta bulunması için işkence görüp görmediği konusunda bile çelişkili kanıtlar elde etmektedir.

Robyn Young, *The Brethren Trilogy* (2006-08)

Robyn Young'ın *Brethren* üçlemesinin arka planında on üçüncü yüzyılın son on yıllarında Memlüklerin yükselişi ve Haçlı devletlerine karşı artan baskıları yer almaktadır. *Brethren*, üçlemenin ilk ciddidir ve olay örgüsü, gizli bir şövalye grubunun sırrını çözebilecek, tarikatın kasalarından kaybolan gizemli bir kitabı konu alır. Mekanlar, ortaçağ Londra ve Paris'inin pis arka sokaklarından, Memluk Sultanı Baybars'ın Hıristiyanlara karşı mücadeleye baştan başladığı Suriye ve Filistin'in gözleri kamaştıran ışığına ve yakıcı sıcağına kadar uzanıyor. Ayrıca bol bol kadın ve aşk hikayesi var. İkinci cilt, *Crusade*, okuyucuyu, "köle ve silah satışından zengin olan zalim bir Batılı tüccar çetesinin Kutsal Topraklardaki düşmanlıkları yeniden kızıştırmak için insanın kanını donduran bir plan yaptığı" Akka'ya getiriyor. Ayrıca bol bol kadın ve aşk hikayesi var. Son cilt olan *Requiem*, Tapınakçıların Fransa Kralı IV. Philippe'in elinden gerçekleşen felaketini anlatıyor. Ve yine bol bol kadın ve aşk hikayesi. Haçlı Seferleri'nin ve Tapınak Şövalyeleri'nin trajedisi, kimsenin Tapınak Şövalyeleri'nin ortasında faaliyet gösteren ve bırakılsa her şeyi yoluna koyabilecek gizli bir sosyal hizmet grubu olan Brethren'i dinlememesiydi. Üçlemenin aşk maceralarına meyledişleri, baştan sona olduğu gibi, tarihsel kurgunun başarısız olduğu yerde, Mills ve Boon'un sahne almasını sağlıyor.

Filmlerde Tapınakçılar

Onlarca yıldır Hollywood'un Tapınak Şövalyeleri algısı, George Sanders'ın *Ivanhoe*'da (1952) Sir Brian de Bois-Gilbert rolündeki kibar kötü adam tiplemesiyle başladı ve sona erdi. Scott'ın destanına kıyasla düşük kalitedeki uyarlamalar haricinde, İspanyol yönetmen Amando de Ossorio'nun *Blind Dead* filmlerinde Tapınak Şövalyeleri zombi olarak tarikatı yeniden hayata döndürdükleri 1970'lere kadar pek ilgi görmedi.

Sonra George Lucas geldi. *Star Wars*'daki (1977) Jedi şövalyelerinin başka bir kılığa giren Tapınak Şövalyeleri olduklarına

ve katledilmelerinin (2005'te *Sith'in İntikamı*'nda) 1307'de tarikatın yıkılmasına bir gönderme olduğuna dair bir teori de mevcuttur. Orijinal senaryoda şövalyelerin *Jedi Templar* olacağına dair dedikodular dillendirilmektedir. Tapınak Şövalyeleri gibi Jedi da hareketleri bir tüzükle yönetilen savaşçı keşişlerdi. Ve Tapınak Şövalyeleri, Kutsal Kâse ve Ahit Sandığı ile olan ilişkilerinden ötürü -bazı *Yıldız Savaşları* meraklılarının ısrarla Jedi şövalyelerinin ustalaştıkları Force benzeri gizemli, hatta doğaüstü güçlere sahip oldukları da teoriler arasındadır.

Daha kolay açıklanabilen Tapınakçı ve Kutsal Kase mitleri, Lucas'ın yapımcılığını üstlendiği gişe rekorları kıran iki Steven Spielberg filminde ön plana çıktı: *Raiders of the Lost Ark* (1981) ve *Indiana Jones and the Last Crusade* (1989). Bu filmler yeni bir tür yarattı, ardından kafa karıştıran Dolph Lundgren gerilimi *The Minion* (1998), eğlenceli Indiana Jones taklidi *National Treasure* (2001), şaşırtmacalı *Revelation* (2001), Christophe Gans'ın korku filmi *Brotherhood of the Wolf* geldi (2001). Son olarak Ridley Scott'ın tarihi epiği *Kingdom of Heaven* (2005). *Da Vinci Şifresi*'nin (2006) film versiyonundan bahsetmiyorum bile.

The Blind Dead filmleri (1971-75)

The Blind Dead serisi, yalnızca Doğu Şövalyeleri olarak bilinen ancak kıyafetlerinden tanınabilen Tapınak Şövalyelerinin kör mumyalar olarak hayata döndüğü *Tombs of the Blind Dead* (1971) ile başladı. Ağır tempolu, ürkütücü ve tuhaf -zombi Tapınakçılar kör olduklarından sesleri dinleyerek avlanıyorlardı- film, Ossorio'ya üç tane daha çekmesi için yeterince başarı getirdi: *Return of the Blind*

Dead (1973), *The Ghost Galleon* (1974) ve *Night of the Seagulls* (1975). Seri, *The Templars* adlı bir New York punk müzik grubuna ilham verdi.

Indiana Jones Üçlemesi (1981-89)

"Sonra ansızın, pat diye kayboluverdi". Ahit Sandığını Nazilerden kurtarmak için Indiana Jones'u görevlendiren bir ABD istihbarat subayının bu sözü, *Kayıp Sandık Avcıları* (1981) filimde Ahit Sandığı'nın kaderi hakkında bildiklerimizi hemen hemen özetlemektedir. Sandığın orduları yenilmez yapması gerekiyordu -Hitler'in ilgisi de aslen bundan kaynaklanıyordu - fakat nedendir bilinmez sandık Babillilerin ve Spielberg'in tarihi versiyonunda Mısırlılar tarafından Kudüs'ü işgalini engelleyememişti. Steven Spielberg'in serisinin bu ilk filmi, olay örgüsünü, Sandığın Firavun Shishak tarafından Mısır'a götürüldüğü şeklindeki tarihsel olarak saçma bir önermeye dayandırıyordu.

Serinin üçüncü filmi *Indiana Jones and the Last Crusade* (1989), düşündürücü bir Tapınakçı temasına sahiptir ve Kutsal Kâse'nin Tapınak Şövalyelerine benzeyen yorgun muhafızının 800 yıllık nöbetini sessizce bitirmeyi dört gözle beklediği bir sahne içerir. Jones (Harrison Ford) ve babası (Sean Connery), kasenin Nazilerin eline geçmesini önlemek için güçlerini birleştirirler. Setler sekiz köşeli yıldızlarla dolu olmasına ve kahraman şövalyelerden bolca söz edilmesine rağmen, Tapınak Şövalyelerinden bir kez bile bahsedilmez. Bunun yerine *Knights of the Cruciform Sword* adlı gizli bir askeri tarikatla tanışırız.

Ancak hikaye, Kâse'nin efsanevi önemini bir şekilde yakalar. Kahramanlar ve kötüler, şövalyenin gizli hazineye ve Kutsal Kâse'ye bekçilik ettiği mağarayı bulduklarında, şövalye onları doğru seçim yapmaları konusunda uyarır. Basit bir paralı asker olan kötü adam en gösterişli kadehi seçer ve ölür. Kâse'ye gerçek bir ilgisi olmayan ancak babasının buna takıntılı olduğunu bilen Indy, sade tahta bir bardaktan - bir marangozun sahip olabileceği türden bir bardaktan içer ve bu, babasıyla olan sorunlu ilişkisini düzeltir. Ruhani olarak

filmin sonu, Eschenbach'ın bu filme belli belirsiz kaynaklık eden *Parzival* şiiriyle tutarlıdır ve bu da Kâse'ye layık olmak için gerçekten fedakârlık etmeniz gerektiğini gösterir.

The Minion (1998)

Bu filme 12 milyon dolar bütçe ayrılmıştı. Ekibin araştırmaya tek kuruş harcamamış olması üzücüdür. Dolph Lundgren, Tapınakçıların daima yaptığını yapan ve Deccal'i binlerce yıldır hapseden bir kapının anahtarının yanlış ellere geçmesine engel olan, çivili deri eldivenli, ortalığı kırıp geçiren bir Tapınak keşişidir. Françoise Robertson'ın canlandırdığı Kızılderili arkeolog New York'ta gizli bir odada bazı iskeletlere bakıp giydikleri Tapınakçı kıyafetinin altıncı yüzyılda İrlanda'da dikildiğine karar verir vermez kahkaha başlar. Görünüşte kendisi de bir Tapınak Şövalyesi olmasına rağmen Lundgren, onun altı yüz yıl yanlış tarih verdiğini fark etmez. Daha sonra bize tarikatın on ikinci yüzyılda kurulduğu fikrinin sadece yanıltıcı bir bilgi olduğu söylenir. Hatta Tapınakçıların varlıklarının bin yıl daha önce başlamış olabileceğine dair söylentiler dillendirilir ve film tarikatın Aziz Petrus tarafından kurulmuş olabileceğini ima eder. Bunları sindirdikten sonra, Kudüs'teki bir grup savaşçı keşişin nasıl olup da İrlanda dokuma kumaşı giyip New York'a geldiklerini merak etmek için duraksamayız bile. Gördüğünüz gibi, Tapınak Şövalyelerinin elinden her şey gelir.

National Treasure (2001)

The Holy Blood ve Holy Grail'in arkasındaki üçlünün üçte ikisi olan Michael Baigent ve Richard Leigh, *The Temple and the Lodge* adlı kitaplarında, Tapınak Şövalyelerinin dağılmalarından İskoçya'da saklanarak kurtulduklarını ve yüzyıllar sonra, Masonlar olarak Birleşik Devletler'in bağımsızlığında parmakları olduğunu öne sürdüler. Tapınakçı-Mason devamlılığına ilişkin bu cazip fikir ilk olarak 1740'larda Fransa'da İskoç asıllı Mason Andrew Michael Ramsay tarafından ortaya atıldı ve Nicolas Cage'in ve bunak babası

Jon Voight'un da dahil olduğu bu *Indiana Jones* tarzı macera için bağlantıyı sağladı. Tapınak Şövalyelerinin, ABD Bağımsızlık Bildirgesi'nin arkasına görünmez mürekkeple düşünceli bir şekilde çizdiği haritanın yardımıyla kayıp Tapınakçı hazinesini arayışları böylece başlar. İpuçları, sanki dahi bir Tapınak Şövalyesi onları başka dahilerin çözmesi için tasarlamış gibi aşırı derecede karmaşıktır. Hazinenin Amerika'da olması için - gişe gelirleri dışında - hiçbir inandırıcı neden yoktur. Film ayrıca yarım kalmış piramitler ve Amerikan doları üzerinde bulunan her şeyi gören gözlerin masonik semboller olduğu meselesine de değinir.

Revelation (2001)

İsa'nın zamanından beri yüzyıllardır kayıp bir kutsal eser, bir karavanda aniden ortaya çıkar ve iyilik (milyarder Terence Stamp, oğlu James D'Arcy ve simyacı Natasha Wightman) ile İsa'nın çarmıha gerilmesini izledikten sonra travma sonrası stres bozukluğu yaşayan 2000 yaşındaki şeytani bir Üstad-ı Azam (Udo Kier) şahsında kötülük arasındaki mücadelenin odak noktası haline gelir. Eser, çarmıhtaki İsa'ya dair şifrelenmiş ilk mesajı içeren ve o zamandan beri üzerine her türlü gizemli grafitinin oyulduğu ahşap bir kutudur. Tapınak Şövalyeleri kutuyu ve tehlikeli sırrını korumuştur ama Kier onu ele geçirmek, şifreyi çözmek ve onu İsa'yı klonlamak için kullanmak konusunda inatla çabalamaktadır. Berbat oyunculuğu ve olaylar arası tutarlılığı kahramanca bir şekilde hiçe sayan senaryosuyla film, *The Holy Blood Holy Grail*'deki İsa ve Mecdelli Meryem hakkındaki sapkınlığa varan önermesine ve Mesih, Merovenj kralları ile Sir Isaac Newton'u birbirine bağlayan gizli bir tarikat fikrine dayanır. Tutarsızlığı hiç erişilmemiş seviyelere çıkarmak için birkaç tuhaf senaryo daha eklemeyi ve bazı okült bilgileri eklemeyi ihmal etmez.

Kurt Kardeşliği (2001)

Gans'ın sıra dışı korku filmi konu olarak saçma ama ilginç bir yapım. Filme adını veren kardeşlik, Tapınakçıların haydutluk yapan

bir kolu, XV. Louis'i korkutmak için Papa tarafından Fransa'ya gönderilir. Kralı korkutmanın en iyi yolunun, Tapınakçı zırhı giyen bir canavarın küçük bir kasabada kadın ve çocuklarla ziyafet çekmesine izin vermek olduğuna karar vererek, oldukça merak uyandıran bir başlangıç yaparlar.

Cennetin Krallığı (2005)

Irak'taki savaş sırasındaki Haçlı Seferleri hakkında bir film yapmak politik olarak narin bir işti. Bu nedenle, makul ve basit bir mesajla -Hıristiyan Batı her zaman iyi değildir ve Müslüman Doğu tamamen kötü değildir- yönetmen Ridley Scott tarihi toptan revize etti ya da daha doğrusu uydurmak zorunda kaldı.

Hakkını vermek gerekirse, yönetmen adaşı Walter Scott'ın romanlarından gereksiz yere etkilenmiş olabilir. Bilge, yardımsever ve her şeye gücü yeten Selahaddin'i (karizmatik Suriyeli aktör Ghassan Massoud tarafından canlandırılmıştır), tarihsel şahsiyetten çok Scott'ın *The Talisman*'daki tasvirinden ödünç almıştır. Filmdeki kana susamış Tapınak Şövalyeleri kısmen *Ivanhoe*'daki kötü Tapınakçının bir devamıdır. Tam anlamıyla kötü adamlar olarak sunulan Kudüs kralı Guy de Lusignan ve Renaud de Chatillon, Tapınak Şövalyesi olmadıkları halde öyle gösterilirler. Filmdeki gerçek Tapınak Şövalyesi, Üstad-ı Azam Gérard de Ridefort, zamanın en önyargılı vakayinamelerinde yazılan karalamaları bile aşarak, olabilecek en kötü şekilde beyaz perdeye yansıtılır.

Dinin ne kadar fena bir şey olduğu veya en azından Hıristiyanlığın kötü bir din olduğu defalarca vurgulanır ve bu nedenle filmde gerçekten iyi denebilecek Franklar, absürt bir şekilde anakronist liberal hümanistler, Jeremy Irons'ın Taberiye (aslında Trablus Kontu) Kontu III. Raymond gibi agnostikler ve Orlando Bloom'un canlandırdığı Balian'dır. Bu, Bloom'un neden eksik kırtasiye malzemesinden şikayet eden huysuz bir kırtasiye müdürü karizmasına ve savaşçı ruhuna sahip olduğunu da açıklar. Neyse ki filmdeki Müslümanların dini inançlarına müsamaha gösterilir ve daha az kanlı olmasa da çok daha gerçek insanlar olarak karşımıza çıkıyorlar. Bazı

genellemeler dışında -Kudüs diye bir yer vardı ve Selahaddin Eyyubi'nin eline geçti -filmde tarihsel gerçeklerle çok fazla ilgisi olan hiçbir şey yok.

TELEVİZYONDA TAPINAKÇILAR

Tapınak Şövalyeleri, televizyon yapımcılarını nadiren etkilemiştir. Raymond Khoury nihayet kendi romanı *The Last Templar*'ı televizyona uyarlayana dek, tarikatın TV dramasına en büyük katkısı, Maurice Druon'un *Lanetli Krallar* romanlarının 1972'de Fransız televizyonu için yapılmış ve BBC'de altyazılı olarak gösterilen ilk dramatizasyonuydu. Orijinal dizi, I Claudius'un Britanya'da topladığı beğeninin aynısını Fransa'da topladı. Dizilerin yeniden çekilmesi her zaman risklidir, ancak Gerard Depardieu (Jacques de Molay rolünde parlamıştı) ve Jeanne Moreau gibi büyük isimlerin varlığı ve bilgisayarla tarafından oluşturulan görsel efektler sayesinde, 2005 yapımı dizi fena değildi.

Britanya ve Amerika'da Tapınak Şövalyeleri oyun yazarlarından çok belgeselcilere ilham kaynağı oldular. Beğenilen eko-gerilim filmi *Edge of Darkness*'ta (1985), Troy Kennedy Martin, Tapınak Şövalyelerinin trajedisinin arka planını irdeledi ve iki kahramanın, Grogan ve Jedburgh'un önceki yaşamlarında bir Tapınak Şövalyesi ve bir Töton şövalyesi olduğunu öne sürdü. Martin, Tapınakçıların gizli mitinden büyülendiğini ve hikayesinde onların soyundan gelenlerin insanlığı - veya en azından tarikatın asker-alimlerini başka bir gezegene götürmeyi planladığını itiraf etti.

Televizyonun konuya genel kayıtsızlığının bir başka istisnası da, ABD fantezi/macera dizisi Relic Hunter'ın bir bölümü olan ve Tia Carrere'nin canlandırdığı dünyayı dolaşan profesör ile Christien Anholt'un hayat verdiği dilbilimcinin bir madalyonu araştırdığı *Son Şövalye*'dir (2000). Madalyon Jacques de Molay'a aitti ve şövalye ünlü yenilmez kılıcını arıyordu. Madalyonun yazıtında kısmen, Carrere'nin söylediğine göre Louvre'da bir tablo olan "Pierre Chevalier" yazıyordu. İkili, resimdeki manastırı bularak, gizli bir Tapınakçı

mezarlığını ve Jacques de Molay'ın hayal kırıklığı yaratan alelade kılıcını ortaya çıkarırlar. Bir Fransız dostları onlara "Tapınakçıların zamanlarının rock yıldızları olduğu" söylemesi, tarihi arka plana oldukça aykırı bir düşüncedir.

TAPINAKÇI ROCK

Richard Wagner'in *Parsifal*'inde (1882) Kutsal Kâse'yi koruyan şövalyeler, besteci tarafından hiçbir zaman Tapınak Şövalyeleri olarak tanımlanmamıştı, ancak kostümlerinin tarikatın şövalyeleri tarafından giyilenlere benzemesini şart koşmuştu. Şövalyeleri sadece kıyafetlerine göre yargılarsanız, bu muhteşem, etkileyici ve tartışma yaratan operanın muhtemelen tarikatla ilgili en iyi müzik eseri olduğunu itiraf etmek gerekir.

Ancak Wagner, Tapınakçı temalarına değinen tek klasik besteci değildi. Sir Arthur Sullivan (*Ivanhoe*), Otto Nicolai (*Il Templario*), Heinrich Marschner (*Der Templer und die Judin*) ve Michael William Balfe (*Il Talismano*), Sir Walter Scott'ın Tapınakçı destanları *Ivanhoe* ve *The Talisman*'dan ilham alan operalar yazmışlardır.

Tapınakçılar ayrıca pop ve rock müzik üzerinde marjinal bir etkiye sahiptir. Amando de Ossorio'nun *Blind Dead* filmleri, The Templars adlı bir New York punk grubuna ilham vermişti. 1991'de kurulan bu dazlak grup punk, glam rock ve rock and roll müzik yapıyordu. Grup üyeleri stüdyolarına Akka adını verdiler ve Templar soyadını aldılar. İlk albümleri *The Return of Jacques de Molay* 1994 yılında Dim Records etiketiyle yayınlandı. Bunu Horns of Hattin'deki savaşa, Ossorio'nun filmlerine ve Outremer'e atıfta bulunan diğer Tapınakçı temalı şarkılar izledi. Davulcu Phil Rigaud, grubun adının "geçmişin savaşçılarına bir saygı duruşu" olduğunu söylüyor. Şarkıları "The Templars", tarikatın tarihini şaşırtıcı derecede geleneksel kafiyeli dört mısraya sıkıştırmayı başarıyor.

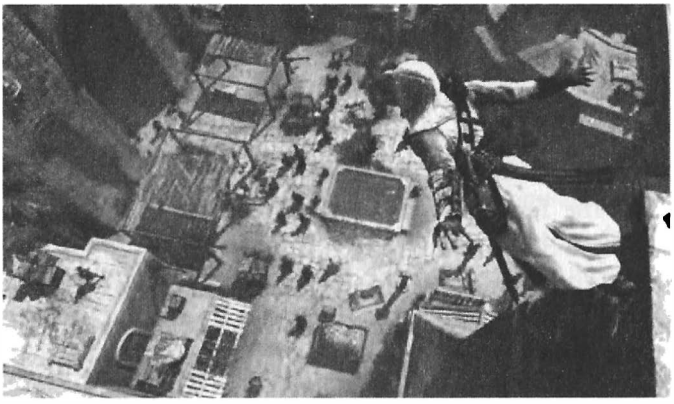
1997'de, epik Alman heavy metal grubu Grave Digger, tarikata adadığı *Knights of the Cross* adlı bir konsept albüm çıkardı. Bir ortaçağ üçlemesinin ikincisi olan albümde "Baphomet', "The Curse

of Jacques', "Monks of War" ve "Keepers of the Holy Grail" gibi parçalar yer alıyordu, "Battle of Bannockburn'den bahsetmiyorum bile. Baigent ve Leigh'in bir grup Tapınak Şövalyesi'nin İskoçların bağımsızlık kazanmasına yardım ettiği teorisine onlar da katkıda bulundular.

1990'ların sonlarından itibaren İsveçli grup HammerFall'ın "Templars Of Steel" ve "The Templar Flame" gibi parçalar çıkarması ve *The Templar Renegade Crusades* adlı bir konser DVD'si yayınlaması, Avrupalı heavy-metal gruplarının Tapınakçılara olan ilgilerini doğruladı. Grubun resmi web sitesinde (www.hammerfall.net) The Templar Area adlı bir forum bile vardır.

Oyunlarda Tapınakçılar

Tahmin edileceği gibi, Tapınak Şövalyeleri ortaçağ temalı video oyunlarının çoğunda kendilerine yer bulmuştur. *Medieval Total War*, oyuncuların Tapınak Şövalyeleri bölümleri oluşturmasına ve Avrupa ve Orta Doğu'da Türkler ve Muvahhidler ile savaşmasına izin verir. Oyun şaşırtıcı derecede öğreticidir. Yine yakın zamanda Haçlı dönemini grafik olarak zengin bir şekilde yeniden inşa eden ve iyi Tapınakçı olay örgüsüne bir tür *Matrix* boyutu getiren *Assassin's Creed*'de Tapınak Şövalyeleri'ne daha uğursuz bölümler verildi. Belli ki tarikatın popüler kültüre verecek daha çok şeyi var.

Ek 1

Lamentacio quedam pro Templariis*

Paris Üniversitesi'nin saygıdeğer doktor ve hocalarına, Selamlar.

Fransa Krallığı'nın bir parçası addedilen Gaskonya bölgesinde şeytanın kışkırtmasıyla haince tasarlanan, insan soyunun düşmanının şaşırtıcı ve kesinlikle sersemletici zulmü dikkatle incelenirse, inançlı kişilerin kalplerini şefkatli yas ve acı gözyaşlarına dönüştürecektir. Bu arada, örnek ve gelenekleriyle tüm dünyayı sulayan krallığın yaşayan adalet pınarı tamamen kurumuştur. Eskiden şamdanın tepesinde bulunan ve sadece bu krallığı değil, tüm ulusları ve halkları aydınlatan gerçeğin parlayan ışığı, görülmesin diye bir örtünün altına kaldırılmıştır!

* 1308 yılı başlarında Tapınakçılara yakın bir kişi tarafından yazılan anonim mektup kuvvetle muhtemel Fransız bir din adamınca yazılmıştır. Alıcı olarak Paris Üniversitesi hocaları görünmesine karşın İngiltere'ye gönderilen mektup, İngiltere'de yürütülen Engizisyon soruşturmasının Fransa'dakilere kıyasla daha hoşgörülü ve dikkatli yürütülmesi sonucunu doğurmuş olabileceğinden, çevirisini kitaba eklemekte uygun gördüm.

Bunun yanında yazarın Fransa'daki soruşturma ve kötü muamelelerden Kral Philippe'i sorumlu tutmayıp saray çevresini ve Dominiken Tarikatı'nı suçlaması da dikkate değer ayrıntılardan biridir. (ç.n.)

Bütün bunlar, Tapınakçılara karşı yürütülen ve adaletten çok vahşi bir zorbalık içeren, duyulmamış ve adaletsiz yargılamalardan açıkça anlaşılmaktadır; çünkü Tapınakçılar hiçbir uyarı yapılmadan, haklarında hiçbir karar verilmeden aniden tutuklanmışlar, yıkıcı bir öfkeyle, alaycı ifadelerle utanç verici ve onursuz bir şekilde hapsedilmişlerdir, en ağır tehditler ve çeşitli işkencelerle ölmeye ya da hakkında hiçbir şey bilmedikleri, haksız yere düşmanlarının eline verilmiş saçma sapan yalanlar itiraf etmeye zorlanan biraderler, bu işkenceler aracılığıyla onları insan kulağının duyamayacağı ve insan kalbine girmemesi gereken iğrenç, pis ve yalan bir listeyi okumaya zorlanmıştır. Ancak biraderler bu yalanlar hakkında hiçbir şey bilmemelerine rağmen bunları ikrar etmeyi reddettiklerinde, onları her gün sıkıştıran görevlilerin işkenceleri onları yalanlar söylemeye zorlamış ve canlarını kurtarmak ve kralın engin lütfüne ermek istiyorlarsa bunları Jakobenlerin önünde okumaları ve doğru olduklarını iddia etmeleri gerektiği tembihlenmiştir.

Ama birçoğu Mammon yerine Tanrı'ya hizmet etmeyi seçerek gerçeği o kadar güçlü bir şekilde benimsedi ki, sadece Paris Tapınağı'nda bulunan 36 kişi ve krallığın çeşitli yerlerinde benzer muameleye maruz kalan sayısız diğer kişi, bu işkencelerden Mesih'in şampiyonları gibi geçerek şehit avuçlarını Rabbe açtılar ve gökteki krallığa ulaştılar. Geri kalanların birçoğu, ilahi faziletle kuşanmış, yukarıda bahsedilen görevlilerin işkenceleriyle ezilmiş ve sadece yarı canlı olarak ölüme terk edilmiştir. En güçlü savaşçılar gibi onlar da her zaman hakikatin sözüne bağlı kalmışlar, Tapınak biraderlerinin tarikata girdiklerinde dört şey için yemin ettiklerini söylemişlerdir: itaat, iffet, yoksulluk ve tüm güçlerini Kutsal Toprakların hizmetinde harcamak. Onurlu bir barış öpücüğüyle karşılanmış; Roma Kilisesi ve Kutsal Babalar'dan gelen adet, gelenek ve kurallarla birlikte Rabbin Haçı'nı almış ve bunları güvenli bir şekilde saklamaları öğretilmiştir. Söz konusu tarikatın aynı biraderleri bunu yeminlerinde tekrar tekrar savunmuş, beyan etmiş ve tekrarlamışlardır.

Ancak söz konusu görevliler ve büyük kötülüklerin efendileri -daha doğrusu katilleri- olan Jakoben Rahipler [Dominiken Keşişler],

anlayamadıkları bu gerçeğe karşı yılanlar gibi kulaklarını tıkamakta ve hakikati zehirli yılanlar gibi kıvırmaktadırlar; çünkü kötülüklerinde umdukları sonucu elde etmek istemektedirler; çünkü ateşli nefretleri onları aldatmakta ve vahşi kibirleri gözlerini kör etmektedir. Başkalarının sırtından keşişlerini ve ortaklarını zenginleştirmeyi, Tapınakçıların mallarıyla semirmeyi, böylece onların gelirlerinin bir bölümünü sonsuza dek elde etmeyi ummaktadırlar. Bu yüzden, gerçeği söyleyen Tapınakçılara, ya işkenceden ölene ya da gerçeği bastırmaya ve Tanrı'yı inkar ettikleri, Mesih'in Haçı'na hakaret ettikleri ve yalnızca yapılmaması değil, tarif bile edilmemesi gereken diğer aşağılık şeyleri ifa ettikleri yalanını söylemeye zorlanana kadar çok uzun süre şiddetli bir şekilde işkence edilmesini emretmişlerdir.

Dahası, bunları söylemezlerse, sadece işkenceden önce değil, işkenceden sonra bile, her zaman karanlık hapishane hücrelerinde, sadece keder ekmeği ve ıstırap suyuyla, kış aylarında bastıran soğukla, saman veya örtü olmadan yerde iç çekerek ve kederle yatarak tutulmaktadırlar. Gecenin bir yarısı, dehşetlerini arttırmak için, önce biri, sonra diğeri hücreden hücreye götürülmektedir.

İşkenceyle öldürdüklerini, bu tür korkunç ve vahşi eylemlerin kraliyetin kulağına gitmesinden korktukları için gizlice ahıra ya da bahçeye gömmektedirler, çünkü yukarıda adı geçen biraderlerin suçlarını işkenceyle değil, kendi rızalarıyla itiraf ettiklerini söylemiş ve anlatmışlardır.

İşkencelere yenik düşen ve yalan söylemek istemedikleri halde yalan söyledikleri için cezalandırılmaları gerektiği halde, görevlilerin ve Jakobenlerin istediği yalanları söyleyenler, yalanı sürdürmeleri için ihtiyaç duydukları her şeyin seve seve temin edildiği odalara çıkarılırlar. Sürekli olarak tehditlerle ya da kaba veya pohpohlayıcı sözlerle uyarılırlar. Dahası, malum bir keşiş - ya da daha doğrusu bir şeytan - gece gündüz her saat durmaksızın odadan odaya geçerek biraderleri baştan çıkarmakta ve başlarına geleceklerle ilgili uyarılarda bulunmaktadır. Ve eğer herhangi birinin söz konusu yalanlardan tövbe ettiğini fark ederse, onları doğrudan yukarıda bahsedilen acılara ve işkencelere geri göndermektedir.

Söylenecek başka ne kaldı? Kısacası, söz konusu masumların tutuklandıkları günden bu yana geçen üç ay içinde maruz kaldıkları cezaları, acıları, ıstırapları, alayları ve korkunç işkenceleri insan dilinin ifade edemeyeceğini söylüyorum, çünkü gece gündüz hücrelerinde sürekli hıçkırıklar ve iç çekmeler durmadı, işkencelerinde ağlamalar ve diş gıcırdamaları kesilmedi. Hakikat onları öldürecek ve yalanlar onları ölümden kurtaracaksa işkencecinin istediğini söylemelerine şaşmalı mı? Hakikati korumak kesinlikle insani bir meziyet değil, tamamen ilahi bir özelliktir; birçokları mucizevi bir şekilde ilahi cesaret göstermiştir. Ancak bu tür dehşet ve belalarla paramparça olanlar, yalan söyledikleri takdirde işkence sona erecek olmasına rağmen saf doğrulukta ısrar ediyorlar. Korkak ve ürkek olan diğerlerine gelince, bunları sadece korkudan söylemeleri şaşırtıcı değildir, çünkü birinin cezalandırılması herkese korku getirir.

Öyleyse dikkat edin, ey bilgeler ve üzüntümü görün; bu üzüntü gibi bir üzüntü yoktur. Ah, Tanrım, zamanımızda Hıristiyanlar arasında sebepsiz yere ortaya çıkan bu büyük hata ve kalp körlüğü, bu büyük delilik ve duyu kaybı nedir? Gerçekten hayret ve dehşet verici. Ey iyi İsa, merhametli Baba, ne tür bir nasihat böylesine büyük bir hükümdarın böyle davranmasına yol açtı - oysa o her zaman senin iradenle yönetir ve yönetilirdi? Onu dünyadaki tüm diğer hükümdarların üzerinde özel bir ayrıcalıkla süslemedin mi, öyle ki dünyada Kilise'nin ona benzer bir kolu, Hıristiyan adına bu kadar layık bir başkası yoktur. Kendi içinde iyi, adil, merhametli ve hayırsever olduğu halde, hangi nedenle ona böyle çarpık öğütler verilmesine izin verdin? Bu nedenle uyanık ol ve ruhani nasihatini onun kalbine dök, adaletin alışılagelmiş pınarının eski suyolunu ortaya çıkar, örtüyü kaldır ve lambayı şamdanına geri koy ki hakikati görsün ve Tapınak'ın biraderlerini eski konumlarına geri getirsin ve dünyanın başlangıcından bu yana böylesine büyük bir skandala ve günaha imza atarak onurun altın tacını, görkemli kutsallığın görünür işaretini ve ona tabi olan tüm krallığı tamamen lekeleyen sahtekâr hasımlarını cezalandırsın.

Nitekim bu sadece krallığın kendisine değil, kutsal Kilise'ye ve tüm Hıristiyan inancına da utanç ve aşağılama getiriyor, çünkü tüm

dünya bu adaletsizliğin sadece suçlayanların apaçık açgözlülüğünden kaynaklandığını ve hiçbir şeyin bunu gizleyemeyeceğini söylüyor ve görüyor. Çünkü hangi sınıftan ve durumdan ne olursa olsun, özgür bir insanın ruhunun zarar görmesine ve ölmesine neden olacak bir dini tarikata girmeye çalışacağına kim inanabilir? Bu kesinlikle gülünç ve delice olurdu! Kendilerini ruhlarının kurtuluşu için yüce Bakire'nin hizmetine adayan ve Çarmıha Gerilen'e duydukları saygı ve O'nun çilesinin anısına daima haç taşıyan, tüm dünyaya yayılmış bir dini tarikatın soylu kardeşlerinin, din adamlarının ve burjuvalarının bu tür günahların tuzağına düşmesi saçma ve kesinlikle inanılmaz, daha doğrusu imkansız görünmektedir. Dahası, eski zamanlarda ve günümüzde pek çok insan, amaçlarında kararlı olmadıkları için tarikattan ayrılmıştır. Bu şekilde dinden döndükten sonra, tarikatları onları kovduğu için ailelerinden ve arkadaşlarından pek çok alay konusu olmuşlardır.

Eğer bu insanlar tarikattaki lekeyi biliyorlarsa, böyle bir kötülüğe bulaşmış insanların arasında kalmak istemediklerini söyleyerek kendilerini mazur gösterebilecekleri halde neden sessiz kaldılar? Bunun yerine, ağlamaklı dualar ve uzun ısrarlardan sonra, tövbekârlar geri dönme izni aldılar ve bir yıl ve bir gün boyunca yerde yemek yediler, altı gün boyunca ekmek ve suyla oruç tuttular ve her Pazar iç çamaşırlarına kadar soyundular ve rahibin elinden disiplin almak için kutsal ayinde sunağa çıktılar ve önce bir yıllık kefareti alçakgönüllülükle ve sadakatle tamamlamadan ne cüppeyi ne de biraderlerinin dostluğunu geri alamadılar. Öyleyse bu insanlar neden köpekler gibi kusmuklarına geri dönüyor ve ruhları tehlikede ve bedenleri utanç içindeyken böylesine büyük bir kefaret ödüyorlardı? Tarikat tüzüğüne göre geri dönme izni alamayacak kadar günah işlemiş olan diğerleri -böylesine inanılmaz ve duyulmamış yalanlar söyleyemeyecekleri için değilse, neden bu lekeyi ortaya çıkarmadılar?

Dahası, söz konusu tarikatın yüz kadar biraderinin hâlâ Mısır hapishanelerinde olduğuna inanıyorum; bunlar inançlarına aykırı bir şey yapmaktansa, sonsuz yaşamı kazanmak için orada sefalet içinde ölmeyi tercih ettiler; inançlarından vazgeçmek isteselerdi,

Müslümanlar tarafından onurlandırılır, karıları, atları ve silahları olur ve soylular arasında yaşarlardı; ama onlar fani yaşam için sonsuz yaşamı kaybetmektense, dinlerine itaat ederek ölmeyi tercih ettiler.

Dolayısıyla aklı başında olan herkes, hem adaletten hem de yargılamadan mahrum bırakılan, haksız yere ezilen Tapınak'ın zavallı biraderlerinin masumiyetini açıkça anlayabilir. Ve haklarında hüküm verilmesi gerektiğini haykıran cahil insanların seslerinin kısılması gerektiği için, bu mektubun yazarı size gerçeği anlatmaya çalışmıştır. Bu nedenle, ihtiyatlılığınızın yüce bilgeliği, korku, nefret ve sevginin tüm engellerini ortadan kaldırarak, gözünüzün önünde yalnızca Tanrı varken, neyin nasıl yapılması gerektiğini düşünsün, böylece Tanrı'dan ödül ve insanlıktan övgü almayı hak edecek tavsiyelerde bulunabilesiniz.

Kaynak:
Cambridge, Corpus Christi College, Parker Library, Ms. 450 tasnif numaralı el yazması, s. 86r-88r

Ek Kaynaklar

Tapınak Şövalyeleri üzerine ciddi bilimden sözde akademik alternatif tarihe kadar çok sayıda çalışma mevcuttu. Aşağıdaki incelemeler, haçlı seferleri ve ortaçağ sapkın inançları gibi ilgili alanlara yapılan incelemelerin yanı sıra en önemli ve en ilginç olanlardan bir seçkidir. Tapınakçılarla ilgili kurgu önceki bölümde ele alınmıştır.

Tapınakçıların Tarihçesi

The New Knighthood: A History of the Order of the Temple, Malcolm Barber, Cambridge University Press (BK) 1994, (ABD) 1995. Barber, Tapınak Şövalyeleri üzerine akademik otoritedir ve bu onun alanda yazmış olduğu nihai eseridir. Efsaneyi tarihten net bir şekilde ayırarak, tarikatın, kökenlerinin, altın çağının, ortadan kaldırılmalarının ve popüler hayal gücünde gelişen öbür dünyanın tam ve ayrıntılı bir açıklamasını sunar. Ancak, bu bölümde incelenen diğer tüm kitaplar gibi, Chinon Parşömeninin keşfinden önce yazılmıştır.

The Trial of the Templars, Malcolm Barber, Cambridge University Press (BK ve ABD) 1993. Davaya katılanların motivasyonları ve Tapınakçılar davasının uzun vadeli yansımaları, günümüzde bile hâlâ yankı uyandıran ve yoğun, çözümlenmemiş tartışmaların konusu olmuştur. Bu klasik anlatıda Barber, davayı Haçlı Seferleri, sapkınlık, Papalık ve Fransız monarşisi bağlamında tartışıyor.

The Templars: Selected Sources, Malcolm Barber ve Keith Bate, çevirmenler, Manchester University Press (BK ve ABD) 2002. Tapınak Şövalyeleri'nin kökenlerini ve bunların dağıtılma ve yok edilme koşullarını belgeleyen, çevrilmiş çağdaş kaynakların bir derlemesi. Tarikata katılan, destekleyen ve ona saldıranların yaşamları hakkında değerli bir fikir sunuyor ve on ikinci ve on üçüncü yüzyıllardaki faaliyetlerini çeşitli yönlerden inceliyor.

The Murdered Magicians, Peter Partner, Oxford University Press (BK ve ABD) 1982. Bir yandan Tapınak Şövalyeleri'nin tarihsel bir açıklamasını sunarken, diğer yandan onların, kilisenin sıkıcı ve itaatkar hizmetkarlarından peri masalı ve efsane vasıtasıyla özgürlük ve bilginin aydınlanmış büyücülerine nasıl dönüştürüldüklerini incelemektedir.

The Templars, Piers Paul Reid, Weidenfeld and Nicolson (BK) 1999, Da Capo Press (ABD) 2006. Eser dramatik ve sürükleyici bir anlatı sunarken sağlam tarihsel bulgulardan yararlanarak Tapınakçıların son derece okunabilir ve sempatik bir tasvirini sunmaktadır.

The Knights Templar: A New History, Helen Nicholson, Sutton Publishing (BK) 2001, (ABD) 2004. Bu Tapınakçı tarihçesi İngilizce konuşan okurların çoğunun daha önce rastlamadığı, Fransa, İspanya, Portekiz ve başka yerlerden edinilmiş yeni malzemeler getirmektedir. Kitap aynı zamanda Avrupa ve Orta Doğu'daki Tapınak Şövalyeleri yerleşim yerlerinin birçok resmiyle yüksek oranda görsellik yakalamıştır.

The Chinon Chart: Papal Absolution to the Last Templar, Master Jacques de Molay, Barbara Frale, *Journal of Medieval History*, Cilt 30, Sayı 2, Amsterdam 2004. Frale'nin 2001'de Vatikan gizli Arşivlerinde Chinon parşömenini keşfi Tapınak Şövalyeleri çalışmaları için bir devrim yaratmıştır. Bu yayından önce Tapınak Şövalyeleri'nin akıbeti hakkında yazılan her şeyin onun ışığında yeniden yazılması gerektiğini söylemek abartı olmaz.

Ortaçağ Hac Yolculukları

To Be a Pilgrim: The Medieval Pilgrimage Experience, Sarah Hopper, Sutton Publishing (BK ve ABD) 2002. Hac yolculuğuna giriş niteliğindeki bu araştırma, popülerliğinin nedenlerini ele alarak ortaçağ hac deneyimini araştırıyor. Kitap, ortaçağ sanatından görüntüler, hac rozetleri gibi günümüze kalan eserler, hac rotası haritaları ve ziyaret edilen yerlerin ve anıtların fotoğraflarıyla baştan sona resmedilmiştir.

Haçlı Seferleri Tarihi

A History of the Crusades, üç cilt, Steven Runciman, Penguin (BK) 1990, (ABD) 1987. Runciman, savaşın heyecanı, tarihi şahsiyetlerin ve hırsların çekişmesi ve Haçlı Seferleri'nin Avrupa tarihi üzerindeki etkisini anlattığı eserinde tarihçileri tatmin ettiği kadar meslekten olmayanları da büyülemeyi başarıyor. Birinci cilt hikâyeyi Birinci Haçlı Seferi'nden Kudüs Krallığı'nın kuruluşuna kadar götürürken, ikinci ve üçüncü ciltler Frankların Outremer'deki zafer yıllarını, ardından yenilgilerini ve Haçlı ideallerinin zayıflamasını anlatıyor.

Arapların Gözüyle Haçlı Seferleri, Amin Maalouf, Saqi Books (BK) 2001, Schocken (ABD) 1989. Bu anlatımdaki hemen hemen her şey Runciman'ın Haçlı Seferleri Tarihi'nde okunabilmesine ve Arap yazarlar aslında Haçlı Seferleri'yle asla Outremer veya Batı'daki yazarlar kadar ilgilenmemesine rağmen ilginç bir malzeme taraması.

The Chronicles of the Crusades, Jean de Joinville ve Geoffroy de Villehardouin, Penguin (BK ve ABD) 1970. Her iki kronik de kutsal savaşlarda savaşan Fransız askerlerine aittir. Villehardouin, Dördüncü Haçlı Seferi'ni ve uğursuz Konstantinopolis fethini ve -ilgili Tapınakçı tarihini- işlerken Joinville, Fransa Kralı Louis'in (geleceğin Aziz Louis'i) Mısır'ı işgal girişiminde sefil bir şekilde başarısız oluşunu ve pek çok Tapınakçının hayatına mal olan Yedinci Haçlı Seferi'ni anlatır.

The Atlas of the Crusades, Jonathan Riley-Smith, editör, Times Books (BK), Facts on File (ABD), 1990. İlgili olayların anlatılarına, çağdaş vakayinamelere ve illüstrasyonlara yer veren 120'den fazla haritada askeri harekatlar ayrıntılı olarak tasvir edilir ve Haçlı şehirleri, kaleleri ile Kutsal Kabir Kilisesi gibi yapıların kesitleri yeniden canlandırılır.

Haçlı Kaleleri

Crusader Castles, Hugh Kennedy, Cambridge University Press (BK ve ABD) 2001. Kutsal Topraklardaki hem Haçlı hem de Müslüman kaleleri ve özellikle de askeri tarikatlar tarafından inşa edilen kaleler üzerine olağanüstü bir çalışma. Çalışma, Haçlı deneyiminin Batı'da kale inşası üzerindeki etkisine ilişkin yorumlarla sona eriyor. İlave olarak Saphet'teki Tapınak Şövalyeleri kalesinin inşasına ilişkin ayrıntılı bilgi vermektedir.

Kudüs ve Tapınak Dağı

A History of Jerusalem, Karen Armstrong, HarperCollins (BK) 1996, Ballentine Books (ABD) 1997. Armstrong'un şehrin tarihini katman katman ortaya çıkarması büyüleyici ve bilgilendirici bir deneyim, ancak Yahudi ve Hıristiyan karşıtı eğilimi ve ön yargıları dikkatten kaçmıyor.

Below the Temple Mount in Jerusalem: A Sourcebook on the Cisterns, Subterranean Chambers and Conduits of the Haram Al-Sharif, Shimon Gibson ve David M. Jacobson, British Archaeological Reports (BK), 1996. Tapınak Dağı'nda arkeolojik araştırma yasak olduğundan aşağıda yazılanların tek kaynağı, antik çağlardan 20. yüzyılın başlarına kadar burada toplanan ve titizlikle analiz edilen raporlardır.

The Temple of Jerusalem, Simon Goldhill, Profile Books (BK) 2004, Harvard University Press (ABD) 2005. Kısmen arkeoloji, kısmen dini ve siyasi tarih. Eser Tapınağın kuruluşundan günümüze tarihinin kolay okunan ve bilgilendirici bir anlatımı.

Ortadoğu Tarihi

A History of the Arab Peoples, Albert Hourani, Faber (BK) 1991, Belknap Press (ABD) 2003. Haçlı Seferlerine dair çok az bilgi veren, daha ziyade Arap dünyasını işleyen bir genel tarih çalışması. Arap emperyalizmi bakımından seferlerin aslında ne kadar önemsiz olduklarının bir ispatı.

The Middle East in the Middle Ages, Robert Irwin, Croom Helm (BK) 1986, ACLS Tarih E-Kitap Projesi (ABD) 1999. Memluk dönemine dair tek ciddi çalışma ve bu açıdan bakıldığında, 1250'den 1291'e dek son yıllarında Outremer'deki Haçlı varlığına dair önemli bir eser.

Britanya'daki Tapınakçı Yapıları

In Search of the Knights Templar: A Guide to the Sites in Britain, Simon Brighton, Weidenfield & Nicolson (BK ve ABD) 2006. Tapınakçıların öyküsünün büyük bir kısmı, Britanya peyzajının ayrılmaz bir parçasını oluşturan maddi kalıntılardan okunabilir. Bu resimli kitap, ülkenin dört bir yanındaki şaşırtıcı sayıdaki Tapınakçı kilisesi, kalesi, malikanesi ve diğer kalıntılar için eksiksiz bir rehberdir.

Kutsal Kase

Arthurian Romances, Chrétien de Troyes, Penguin Classics (BK ve ABD) 1991. Kutsal Kâse efsanesi nerede başladı? Ortaçağ Kutsal Kâse efsanesi on ikinci yüzyıl Fransız saray romantizmi yazarı Chrétien de Troyes tarafından icat edildi, ancak hikâyesini yarıda bırakarak öldü ve o zamandan beri insanların hayal güçlerini kışkırtmaya devam ediyor.

The Holy Grail: Imagination and Belief, Richard Barber, Allen Lane/Penguin (BK) 2004, Harvard University Press (ABD) 2005. Teoloji, edebiyat eleştirisi ve kültürel tarihe dair bu ciddi, büyüleyici ve güvenilir inceleme, bir ortaçağ efsanesinin gerçekçi biyografisini sunuyor.

Catarlar, Düalizm ve Diğer Sapkın İnançlar

The Cathars: Dualist Heretics in the High Middle Ages, Malcolm Barber, Longman (BK ve ABD) 2000. Orta Çağ sapkınlığı, ortodoksluk ve Haçlı Seferleri, Languedoc'un sosyal ve politik tarihini ve Capet hanedanının yükselişini de mercek altına yatıran bu kitabın konusunu oluşturuyor. Catharlar toplumun en üst kademelerine sızmış ve yalnızca Katolik Kilisesi için değil, laik otoriteler için de büyük bir tehdit oluşturmuşlardı. Bu, radikal inancın gelişimi ve şiddetle bastırılması üzerine büyüleyici bir çalışma.

Montaillou, Emanuel Le Roy Ladurie, Penguin Books (BK) 1980, (ABD) 1990. Fransız Pireneleri'ndeki küçük bir ortaçağ köyünün tarihi, Cathar sapkınlığını aktif olarak destekleyen son köy, tamamen insani bir bakış açısıyla anlatılıyor.

The Other God: Dualist Religions from Antiquity to the Cathar Heresy, Yuri Stoyanov, Yale University Press (BK ve ABD) 2000. Dini düalizmin kapsamlı bir tarihi, insan ve kozmosun iyi ve kötünün güçleri arasında sonsuz bir savaş alanı olduğu doktrini ve geç Mısır dininden ortaçağ Avrupa'sındaki düalizme karşı haçlı seferine kadar doğaüstü kahramanları.

Masonlar

King Solomon's Temple in the Masonic Tradition, Alex Horne, The Aquarian Press (BK) 1972, Wilshire Book Company (ABD) 1974. İncil'i ve İncil dışı kaynakları kullanan bu çalışma, Masonluk efsanelerinde ve uygulamalarında Süleyman Tapınağı'nın alegorik, sembolik ve manevi arka planını inceliyor.

The Freemasons: A History of the World's Most Powerful Secret Society, Jasper Ridley, Constable ve Robinson (BK) 2000, Arcade Publishing (ABD) 2001. Ne Mason ne de komplo teorisyeni olan Ridley, tarafsız ve dikkatli bir araştırma yazan bir tarihçi ve biyografi yazarı.

Revolutionary Brotherhood, Steven C. Bullock, University of North Carolina Press (BK ve ABD) 1996. Masonluğun 1730'larda Britanya'dan Amerika'ya girişi ve yeni cumhuriyetin kurulmasındaki rolü.

The Rosslyn Hoax?, Robert L.D. Cooper, Lewis Masonic (BK) 2006. Cooper, İskoçya Kütüphanesi Büyük Locası'nda küratördür ve pek çok eseri arasında İskoç mirası, Masonluk, Sinclair (st Clair) ailesinin biyografisi ve Rosslyn Şapeli'nin tarihi üzerine kitaplar yer alır. Orijinal belgeleri kullanarak, Tapınakçıların Masonlar ve Rosslyn, Sinclair Ailesi ve İskoçya ile bir bağlantısı olduğu iddialarının ardında yatan uydurmaları ve hüsnükuruntuları ortaya koyuyor.

Alternatif Tarih

The Holy Blood and the Holy Grail, Michael Baigent, Richard Leigh ve Henry Lincoln, Arrow Books (BK ve ABD) 1982. Bu, çeşitli parçaları bir araya getiren ve çoğunlukla icat eden bir kitaptı, İsa'nın soyu olarak Kutsal Kâse, İsa'nın karısı Mecdelli Meryem, Tapınak Şövalyeleri ve Catharlar. Dan Brown'ın *Da Vinci Şifresi*'ne de ilham kaynağı olmuştur. İki tam fasıl ve daha pek çok sayfa, Tapınakçılar tarihini yanlış tanıtmaya ve uydurmaya ayrılmıştır.

The Temple and the Lodge, Michael Baigent ve Richard Leigh, Arcade Publishing (BK) 1991, Arrow (ABD) 2006. Daha önceki başarılarına dayanarak, buradaki yazarlar Tapınakçıları Kutsal Kâse üzerinden Masonlara, İskoç Muhafızlara, Kral Robert the Bruce'a, Fransız kraliyet ailesine, Rosicrucians'a ve British Royal Society'ye ve bunlar üzerinden Amerika Birleşik Devletleri'nin kurucularına bağlarlar.

The Templar Revelation, Lynn Picknett ve Clive Prince, Corgi (BK), Touchstone (ABD), 1998. Dan Brown'ın Da Vinci Şifresi'ndeki Leonardo da Vinci motifi doğrudan, Mecdelli Meryem, Masonlar, Catharlar ve Tapınak Şövalyeleri arasında yeni ve ilginç bağlantılara işaret eden bu kitaptan ödünç alınmadır.

The Hiram Key, Christopher Knight ve Robert Lomas, Arrow Books (BK ve ABD) 1997. Süleyman Tapınağı, Hiram, eski Mısırlılar, Gnostikler, İsa, Masonlar ve evet, Tapınak Şövalyeleri bir araya gelerek neden son dört bin yıllık tarihin değişeceğini açıklıyorlar.

Web Siteleri

İnternette Tapınak Şövalyeleri ve Haçlı Seferleri ile Gnostisizm, Ahit Sandığı ve Kutsal Kâse gibi konularla ilgili sayısız site vardır. Kullanışlı ve ilginç olanlardan bazıları şunlar.

Antik ve Orta Çağ Tarihi Kaynakları

Ortaçağ Çalışmaları için Çevrimiçi Referans Kitabı
the-orb.net
Haçlı Seferleri, Tapınak Şövalyeleri, İslam ve daha ne ararsanız: Bu çevrimiçi referans sitesinde çok sayıda ciddi kaynak mevcuttur. Örneğin, Tapınak Şövalyelerini aratın, diğer birçok şeyin yanı sıra, tarikat konusunda dünyanın önde gelen otoritesi Malcolm Barber tarafından yazılan bir ansiklopedi makalesi önünüze gelsin. Ya da 1129 yılında kaleme alınan Latin Rule ve Aziz Bernard'ın *De Laude Novae Militiae*'yi okuyun. ORB, ortaçağ uzmanları tarafından akademisyen meslektaşlarının ve öğrencilerin yararına hazırlanan ve sürdürülen akademik bir sitedir. Tüm makaleler en az iki hakem tarafından değerlendirilmiştir. Yazarlar, doğruluk, güncellik ve ortaçağ çalışmaları alanıyla alakaları üzerinden değerlendirilir.

The Internet Medieval Sourcebook
www.fordham.edu/halsall/sbook.html
Bu, Ortaçağ Çalışmaları Online Referans Kitabı'nın bir alt bölümüdür ve sizi Papa II. Urbanus'un Clermont'ta Birinci Haçlı Seferi'ni başlatan konuşması, Surlu Willermus'un Tapınak Şövalyeleri'nin kuruluşuna dair anlatısı, Ernoul'un Hıttin savaşını anlatan kroniği, Aslan Yürekli Richard'ın Selahaddin ile nasıl barış yaptığına dair *Itinerarium Peregrinorium et Gesta Regis Ricardi* ve Suchem'li Ludolph'un 1291'de Akka'nın düşüşüne dair anlatısı için orijinal kaynaklara yönlendirecektir. Ayrıca Evangelist Yuhanna'nın Cathar İncili, El-Makrizi'nin Aziz Louis'nin Haçlı Seferi'ne dair anlatısı ve Tudelalı Benjamin'in on ikinci yüzyılda Kudüs ve ötesine yaptığı seyahatleri anlattığı kitabı gibi kaynaklar da bulunmaktadır.

Internet Ancient History Sourcebook
www.fordham.edu/halsall/ancient/asbook.html
Ayrıca ORB'nin bir alt bölümü olan bu web sitesi, eski İsrail, Greko-Romen dünyası ve erken Hıristiyanlık dahil olmak üzere antik tarih için orijinal kaynaklar sağlar.

İnternet Yahudi Tarihi Kaynağı
www.fordham.edu/halsall/jewish/jewishsbook.html
Yahudi tarihi için kaynaklar sağlayan ORB alt bölümü.

İnternet İslam Tarihi Kaynağı
www.fordham.edu/halsall/islam/islamsbook.html
İslam tarihi için kaynaklar sağlayan ORB alt bölümü.

İslam Tarihyazımı
www.theatlantic.com/doc/199901/koran
Atlantic Unbound'un genel yayın yönetmeni Toby Lester'ın "Kur'an nedir?" adlı çalışması
www.opendemocracy.net/faith-europe_islam/mohammed_3866.jsp
Princeton Üniversitesi İslam Tarihi profesörü Patricia Crone'dan "Muhammed hakkında gerçekte ne biliyoruz?"
www.islamic-awareness.org
İslam hakkında bilgi ve eleştirel argümanların çürütülmesi.

Haçlı seferleri

Haçlılar Ansiklopedisi
www.crusades-encyclopedia.com
Haçlı Seferleri uzmanı Amerikalı akademisyen Andrew Host tarafından kurulan bu web sitesi, ciddi bir amacı olan bir hobidir: dönemi çalışan öğrenciler veya meraklılar için güvenilir çevrimiçi materyal sağlamada güvenilir bir araçtır. Haçlı Seferleri hakkında yüzlerce birincil ve ikincil kaynak, kadınlar ve Haçlı Seferleri ve İslam, Yahudilik ve Haçlı Seferleri gibi konularda bölümler ve ayrıca Haçlı Seferlerinin her birine, Reconquista'ya, askeri tarikatlar ve özellikle Tapınak Şövalyelerine dair bilgiler bulunur.

Tapınak Şövalyeleri

Jacob's Ford (Chastellet Castle) arkeolojik alanı
ateret.huji.ac.il
Bu site, Şam'dan Ürdün nehri boyunca uzanan yolu koruyan, kuzey İsrail'deki Jacob's Geçidi olan Vadum Jacob'daki Chastellet Templar kalesinin devam eden arkeolojik kazılarını göstermektedir. Kale Selahaddin'in saldırısına uğramış, sekiz yüz savunucusu öldürülmüş ve cesetleri bir hendeğe atılmıştır. Bu Tapınakçıların kemikleri ve kalenin kalıntıları, Haçlı geçmişine dair yeni bilgiler sağlamaktadır.

Templar History Magazine
www.templarhistory.com
Alanında önde gelen derginin Templar meraklılarına yönelik bu web sitesinde, Tapınakçılar tarihi, tarihi kişilikleri, savaşları, yerleşimleri, tarikat etrafında gelişen mitler vb. ve Tapınak Şövalyeleri ile ilgili literatüre bir giriş sunulmaktadır. Tapınakçı gömlekleri, şapkaları ve kupaları da satılmaktadır.

Templar Globe
templars.wordpress.com
Templar Globe kendisini Ordo Supremus Militaris Templi Hierosolymitani Universalis'in Uluslararası Şansölyeliği'nin bülteni olarak tanıtmaktadır. Aslında, dışarıdan gelen katkılarla desteklenen, genel olarak Tapınakçılara hususi tek kişilik bir blog gibi görünüyor. Yazılar İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Portekizcedir ve genellikle mükemmel resimler, fotoğraflar ve hatta videolar paylaşılmaktadır.

Skull and Crossbones
www.skullandcrossbones.org
Site, Tapınakçıların ortodoks anlatımlarından ayrılarak Tapınakçı filosunun IV. Philippe'in avucundan kaçtığı, İskoçya'ya yelken açtığı ve Tapınakçılar'ın Robert the Bruce'un Bannockburn savaşını kazanmasına yardım ederek yüzyıllar sonra Karayipler'de korsanlığa başladıkları gibi hayali ve eğlenceli spekülasyonları konu ediniyor. Süleyman'ın Tapınağı ve bugünkü Tapınak Dağı'nda bulunacağı kesin konum, Selahaddin, Ölü Deniz Parşömenleri, Denizci Prens Henry, Outremer anakarasındaki son Tapınakçı karakolu Athlit gibi çeşitli konularda spekülasyonlar ve makaleler var. Tapınak Şövalyelerinin soyundan gelenlerin şu anda Tennessee'nin taşra ormanlarında yaşadığı rivayetine de yer veriyor.

Chinon Parşömeni

Vatikan Gizli Arşivlerindeki Chinon Parşömeni
asv.vatikan.valenlvisitldoclinform.htm
Bu site, yakın zamanda Vatikan Gizli Arşivlerinde bulunan orijinal Chinon Parşömenini görüntülemenize ve her ayrıntıyı yakınlaştırmanıza olanak tanır. Parşömen, Üstad-ı Azam Jacques de Molay'ı ve Tapınak Şövalyelerinin diğer önde gelen üyelerini sapkınlık, küfür suçlamalarından ve Fransa Kralı IV. Philippe'in attığı diğer iftiralardan suçsuz bulmuştur.

Chinon Parşömeni Çevirisi
www.inrebus.com/chinon.html
Latince Chinon Parşömeni burada İngilizceye çevrilmiştir.

Kudüs

Kudüs Sanal Kütüphanesi
www.jerusalem-library.org

Kudüs Üniversitesi ve Kudüs İbrani Üniversitesi arasındaki bir işbirliği girişimi olan bu site, Kudüs'ün tarihini aydınlatan belgelere, haritalara, planlara, yazıtlara, çizimlere ve fotoğraflara çevrimiçi erişim sağlıyor.

Kudüs Arkeoloji Parkı
www.archpark.org.il
Haritalar, planlar, fotoğraflar ve sanal rekonstrüksiyonlar, Kudüs arkeolojisine canlı bir giriş sağlıyor.

Keşfedilmemiş Kudüs
www.gebus.com/index_eng.htm
Tapınak Dağı'nın altındaki gizli kazılar, Kutsal Kabir Kilisesi hakkındaki tartışmalar, Hakiki Haç'ın yeri ve Vaftizci Yahya, İsa Mesih Mecdelli veya Meryem oldukları sanrısına kapılan, genellikle Protestan Amerikalıları etkisi altına alan Kudüs sendromu olarak bilinen bir çılgınlık da dahil olmak üzere Kudüs meraklarının resimli bir sunumu.

Ahit Sandığı

Ahit Sandığı'nın tarihçesi
www.arkstory.com/arkstory.html
Ahit Sandığı'na ne olduğuyla ilgili spekülasyonlar ve çok sayıda bağlantı.

Kutsal Kase

Camelot Projesi
www.lib.rochester.edu/camelot
Bu eğitici web sitesi, sanat ve edebiyat yoluyla anlatılan Kutsal Kâse efsanesinin tarihini içerir. Arthur efsanesiyle ilgili projenin bir parçası.

Gnostisizm, Catharizm ve Okült Bilimler

The Gnostic Society
www.gnosis.org
Eski Gnostik belgelerin çevirileri ve fotoğrafları da dahil olmak üzere Gnostisizm hakkında sonsuz bilgi içeren Los Angeles merkezli Gnostik topluluğun web sitesi.

Gnostisizm ve Ardılları
www.bopsecrets.org/rexroth/essays/gnosticism.htm
Ünlü Amerikalı eleştirmen Kenneth Rexroth'un yazdığı, Catharizm ve günümüzün okült ilgi alanları da dahil olmak üzere Gnostisizm ve ardılları üzerine bir makale.

Masonlar

Pietre-Stones: Review of Freemasonry
www.freemasons-freemasonry.com
Tarih, araştırma makaleleri, kitaplar, konferanslar, haberler ve bağlantılar da dahil olmak üzere Masonluk ile ilgili her şeyde Masonlar için beş dilde birincil bilgi kaynağı.

Dizin

11 Eylül saldırıları 301, 303-4

A

Abbasi hanedanı 14
Ad Preclarus Sapientie (Papalık fermanı) 244
Ad Providam (Papalık fermanı) 256
Adhemar, Le Puy Piskoposu 86, 89-90, 92-4, 103
Agrippa, Henry Cornelius 280-1, 285
Ağlama Duvarı 28, 316
Ahit Sandığı 12-3, 20, 27, 31, 36, 38, 43, 45-6, 174-5, 294, 316, 318, 364, 369-70, 388, 391
Akka 135, 146, 149-50, 152-3, 155, 183, 187, 194, 197-8, 200, 202-3, 206, 208, 212-4, 216-21, 225-7, 229, 234-5, 239, 263, 271, 272, 296, 310-2, 323-5, 361, 363, 365-6, 368, 375, 388
Albililer Haçlı Seferi 162, 201
Aleksios, Komnenos I., İmparator 83, 105
Alexander II., Papa 74
Alfonso I., Aragon Kralı 117
Alfonso VII., Kastilya Kralı 130
Almourol Kalesi 342
Altıncı Haçlı Seferi 203
Amalric, Kudüs Kralı 167-8, 175-9
Amerika 17, 20, 262, 271, 294-301, 305, 307, 342, 372, 374, 387
Anastasis Kilisesi 79-80
András, Macaristan Kralı 201
Andre, de Montbard 113, 122
Antakya 15, 23, 58, 75-6, 93-5, 103-6, 119-20, 127, 135, 141, 146-7, 152, 165, 177, 194, 196, 198, 212, 311, 326
Apokrifa 45
Aramatyalı Yusuf 79, 130
Araunah 316, 318-9
Archambaud, Saint-Aignan 122
Arius 56-7
Ariusçuluk 55-8, 62, 70
Arnold, Benedict 298
Arsuf Muharebesi 200
Assassin's Creed, video oyunu 376
Aşkelon 16, 96, 106-7, 136, 147, 175, 179-80, 194, 198
Athanasius 56-7
Ayas 154
Aydınlanma 10, 281, 283, 284
Aziz Cyprian 53
Aziz Denis 131
Aziz Jean 266
Aziz Thomas, Vilayet Üstad-ı Azamı 343

B
Bağdat 14, 68, 76-8, 82, 105, 124, 137, 179, 210, 228
Baigent, Michael 371, 376, 387
Bale, John 358
Balfe, Michael William 375
Balian, d'Ibelin 180, 185-7, 190, 192-6, 373
Bannockburn Muharebesi 17, 267, 292-4
Baphomet's Meteor (1972) 360
Barbet, Pierre 356, 360-1
Barruel, Augustin, Baş keşiş 18, 290-1, 294, 303
Baudouin I., Kudüs Kralı (Baudouin de Boulogne) 104, 121, 320
Baudouin II., Kudüs Kralı 107, 109, 111, 155
Baudouin III., Kudüs Kralı 127, 135, 147, 175
Baudouin IV., Kudüs Kralı 179, 184
Baudouin V., Kudüs Kralı 184-5
Baudri, de Bourgueil 121
Baybars, Sultan 183, 208-9, 211-3, 215-7, 330, 368
Beaufort Kalesi 212
Bérenger Frédol 249
Bernard, de Clairvaux 15, 111-6, 122, 127-30, 138, 159, 208, 211, 238, 276, 388
Berry, Steve 357, 366-7
Beşinci Haçlı Seferi 16, 201-4
Beyrut 194, 226
Beytüllahim, Doğuş Kilisesi 53, 116
Binbir Gece Masalları 41
Birinci Haçlı Seferi 15, 20, 74, 84, 86-7, 93, 101, 104, 106-8, 120-1, 124, 129, 137, 141, 146, 160, 182, 213, 228, 313, 384, 388
Birleşik Devletler 303, 305, 371
Bizans İmparatorluğu 14-5, 55, 58, 63, 69-70, 75, 83, 85, 95, 105, 232
Blind Dead filmleri 369, 375
Boaz (sütun) 47-9, 282, 304, 351
Boccaccio 275
Bohemond, Taranto Prensi 89, 94, 103, 104, 105
Bonifacius VIII., Papa 227, 230, 240-1
Bordeaux Pilgrim 319
Britanya 265-7, 281, 285, 287, 291, 332, 333, 343-4, 349, 374, 386-7
Brown, Dan 252, 294, 301, 304, 343, 349, 351, 355, 363, 366, 387
Burgess, Anthony 355
Bush 301, 305-6
Büyük Gregorius, Papa 108
Büyük İskender 29, 71, 146

C
Caithness, William, Kont 349
Calvary (Golgotha) 79, 314, 361
Catharizm 12, 160, 162, 391
Celile 107, 136, 149, 185-7, 189, 207, 212, 216
Charles Martel 14, 74
Charles, d'Anjou, Sicilya Kralı 14, 74, 132, 214-5, 289, 299-300, 303
Chastel Blanc (Safita) Kalesi 10, 15-6, 148, 165, 197, 204, 212, 217, 325, 327-8, 330
Chastel Pelerin 152
Chastellet 149, 181, 389
Chinon Parşömeni 10, 12, 251, 252, 275, 390
Cihat 58
Clairvaux Manastırı 113
Clemens V., Papa 231-3, 244, 251, 264, 289, 356, 364, 367
Clermont Konsili 84, 89
Compostela 131, 338
Conrad, de Montferrat, Kudüs Kralı 165
Cooper, Robert 293, 387
Cressing Tapınağı, Essex 344, 347-8
Cromwell, Oliver 290

D
Da Vinci Şifresi (2003) 110, 252, 294, 343, 349, 351, 357-8, 362-3, 369, 387
Dante 70, 241, 275

Davut Kulesi 97
De Laude Novae Militae (Bernard de Clairvaux) 116
De Occulta Philosophia (1531) 280
Deccal 70, 72-3, 88, 304, 358, 371
Deniz Ötesindeki Diyarların Tarihi (Guillaume de Tyr)
Dimyat 201-2, 209
Diniz, Portekiz Kralı 268, 340
Doğuş Kilisesi 53
Dördüncü Haçlı Seferi 16, 155, 201, 258, 385
Druidler 291
Druon, Maurice 356, 359-60, 374
Durrell, Lawrence 356
Dünya Tarihi (1614) 300

E
Ebu el-Feda 218
Eco, Umberto 275, 307, 355-6, 362
Edge of Darkness (TV) 374
El Aksa Camii 15, 60-4, 103, 109-10, 169, 195-6, 204, 313
El-Hakim, Halife 81
El-Mansur, Ebu Yusuf 339
Eleanor, d'Aquitaine 276
Emevi hanedanı 14, 68
Engizisyon 236, 243-6, 275, 279, 377
Ernoul 4, 186, 192-3, 388
Eschiva, Trablus Kontesi 187
Etienne, de Suisy 249
Etiyopya 364
Eugenius III., Papa 117, 127, 133
Everard des Barres, Fransa'daki Tapınak Üstadı 133, 135

F
Fatımiler 14, 77, 78, 83, 95, 105, 176, 320
Ferdinand, Aragon Kralı 268, 271, 338
Foucault Sarkacı (1988) 275, 307, 357, 362
Foucher de Chartres 121
Foulques, de Villaret, Üstad-ı Azam 124-7, 232-3, 235
Frale, Barbara 252, 259, 384
Franklin, Benjamin 297, 299
Fransa 4, 11, 14, 17-8, 20-1, 74, 84-5, 89, 90, 92, 113, 120, 127, 129, 132-3, 135, 138, 143, 145, 151-60, 184-5, 197, 201, 209, 214, 230-6, 238, 241, 244-6, 251, 253-6, 259, 263-4, 267-8, 274-5, 285-7, 289-92, 295-6, 307, 332-5, 339-40, 356, 360, 368, 371, 373-4, 377, 384-5, 390
Fransız Devrimi 157, 288, 290, 303, 334-5
Fransız monarşisi 158, 383
Frederick II., Kutsal Roma Germen İmparatoru 16

G
Gama, Vasco da 17, 269, 271
Gassicour, Charles de 289-90, 303
Gazze 15, 38, 147, 149, 179-80, 194, 205, 207-8, 341
Geoffrey Bissot 122
Geoffroy de Charnay, Normandiya Üstadı 17
Gerard, de Ridefort, Üstad-ı Azam 186-7, 374
Gerçek Haç 14, 337
Glastonbury 130, 349
Gnostisizm 12, 20, 388, 391
Godefroy de Bouillon 182, 194, 307
Golgota (Calvary) 72, 79, 80, 314
Gondemar (şövalye) 122
Gormond de Picquigny, Kudüs Patriği 107
Grave Digger (müzik grubu) 375
Gregorius IX., Papa 203
Gregorius VII., Papa 82
Gualdim Pais, Portekiz Üstad-ı Azamı 339
Guibert de Nogent 86, 88, 90, 121
Guillaume de Beaujeu, Üstad-ı Azam 213-4, 219

Guillaume de Puylaurens 160
Guillou, Jan 357, 362-3
Gunther, Bamberg Piskoposu 81
Guy de Lusignan, Kudüs Kralı 185, 187, 193, 221, 373

H

Hadrianus, İmparator 13, 50, 53, 79
Halep 75, 135-7, 141, 181, 184, 194, 196, 210, 329
Halkın Haçlı Seferi 90, 92
HammerFall (müzik grubu) 376
Haşhaşiler 16, 165-8, 290
Helena, İmparatoriçe 14, 53-4, 293, 314
Henry Ffykeis 255
Henry I., İngiltere Kralı 113
Henry VIII., İngiltere Kralı 265, 345
Hereford Katedrali 343
Hezekiel 29-31
Hıristiyan Kilisesi 51
Hıristiyan mezhepleri 69, 227
Hıttin Muharebesi 150, 183, 193, 194, 200
Hicret 58, 62
Historia Rerum in Partibus Transmarinis Gestarum (Guillaume de Tyr) 120
Honorius II., Papa 113, 115
Honorius III., Papa 238
Hospital Şövalyeleri 17, 118, 135, 144-5, 148, 154, 177-8, 184, 187, 190, 192, 196, 200, 203-4, 214, 217-8, 221, 225, 229, 232-5, 238, 240, 251, 256, 264-8, 272-3, 323, 329-30, 338, 343, 345
Hoşgörü Fermanı 13
Hugues de Pairaud, Müfettiş 243, 250, 257
Hugues de Payns, Üstad-ı Azam 107-9, 111, 113, 115-6, 121, 315, 344
Hüseyin (Hz. Muhammed'in torunu) 78, 301
Hz. Muhammed 14, 37, 196, 312, 317, 338

I-İ

Ile des Javiaux, Paris 257-8, 336
Innocentius II., Papa 117
Innocentius III., Papa 162, 258
Itinerarium Regis Ricardi (1191) 187, 193, 198
Ivanhoe (1819) 354, 356, 358-9, 368, 373, 375
İbn Cübeyr 168
İbn Haldun 207
İbnü'l-Fakih 319
İkinci Haçlı Seferi 15, 119, 124-5, 130, 133-7, 141, 144, 155, 169, 172, 200, 276
İoannis Çimiskes, İmparator 76
İsa'nın Tarikatı 268-70
İsa'nın Yoksul Askerleri 107, 109-10, 144, 320
İslam 14, 21, 27, 40-1, 56, 58, 60-70, 75, 77-8, 81-2, 105, 118-9, 130, 154, 164, 167-8, 182, 191, 207-8, 210, 216, 227-8, 232, 312, 320, 321-2, 366, 388-9
İspanya 10, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 57, 60, 74, 82, 88, 92, 105, 117, 130-1, 151, 153, 158, 214, 233, 268, 332, 336-9, 384
İsrail 10, 13, 28-30, 33-6, 38, 40-1, 46, 104, 153, 216, 301, 303, 311-2, 324, 358, 389
İsrailoğulları 33, 36, 38, 87
İznik Konsili 57

J

Jachin (sütun) 282, 304
Jacob's Ford, Chastellet 389
Jacobus de Voragine 132
Jacques de Molay, Üstad-ı Azam 17-8, 21, 225-7, 233-5, 243-53, 256-9, 264, 267, 272, 288-92, 332, 335-7, 360-1, 364-7, 374-5, 384, 390
Jaime II., Aragon Kralı 268, 336
Jean de Brienne, Kudüs Kralı 201, 203

Jecks, Michael 357
Jefferson, Thomas, ABD Başkanı 297
John Comyn, Badenoch Lordu 267
Johnson, George Frederick 18, 287, 288
Josselin II., Edessa Kontu 127
Journal of Medieval History, Chinon Parşömeni 252, 384

K
Kalavun, Sultan 215, 217-8
Kalkedon Konsili 69
Kastilyalı Isabella 268
Kefen 259, 365, 367
Kerry, John 305
Keşifler Çağı 269
Khoury, Raymond 357-8, 365-6, 374
Kıbrıs 16-7, 75, 150, 199, 218, 220-1, 226-9, 233, 235, 245, 250, 272-3
Kıptiler 69, 77, 164
Kingdom of Heaven, film 369
Knight, Christopher 295, 367, 387
Knights of the Cross, albüm 375
Konrad III., Almanya Kralı 130
Konstantin, İmparator (Büyük) 14, 51, 53, 55-7, 64, 71, 79, 228, 269, 293, 314-5
Konstantinopolis 16, 55-6, 59, 69, 82-3, 86, 92, 93, 105, 1335, 201, 232, 258-9, 385
Krak des Chevaliers; La Feve 10, 16, 140, 148, 165, 204, 212, 217, 325, 329
Kubbetü's-Sahra 27, 37, 64-5, 67, 96, 169, 173-4, 195, 204, 206, 313, 316-7, 319, 321
Kurtz, Katherine 357
Kutsal Kabir Kilisesi 14, 19, 53, 79-81, 98, 100, 107, 109, 113, 116, 118, 121-2, 157, 169, 173, 174, 184, 194, 204, 207, 269, 307, 312, 314, 315, 319, 337, 341, 344, 345, 385, 391
Kutsal Kan ve Kutsal Kase (1982) 110
Kutsal Kase 11-2, 16, 20, 54, 110, 130, 159, 277, 364, 369, 386, 391
Kutuz 210-1

L
L'Enfant, Pierre Charles 299
La Forbie 9, 16, 208, 210-1
Lancelot, (12. yy.) 276
Landolfo Brancacci 249
Lanetli Krallar (1955-77) 356, 359-60, 374
Laurie, Alexander 294
Lazkiye 75, 197-8, 218
Le Tombeau de Jacques Molay (1796) 289
Legenda Aurea (Jacobus de Voragine) 132
Leigh, Richard 358, 371, 376, 387
Leo X., Papa 358
Leopold, Avusturya Dükü 201
Les Saintes-Maries-de-la-Mer 133
Lomas, Robert 295, 367, 387
Londra 2, 11, 16- 19, 65, 113, 155-8, 179, 184, 210, 227, 266, 283, 285, 291, 315, 334, 343-4, 347, 368
Louis IX., Fransa Kralı (Aziz Louis) 209, 214, 230
Louis VII., Fransa Kralı 127-8, 133, 155, 200, 276
Louis XVI., Fransa Kralı 18, 157, 289-90, 335
Lyon Konsili 213, 227

M
Magellan, Ferdinand 271
Malleus Maleficarum (1487) 17, 279-81
Malta 264-5, 273
Maniheistler 160, 164
Manuel I., Komnenos, İmparator 133
Marco Polo 154, 165
Margat kalesi 165, 197, 218
Margat; Safed 165, 197, 218, 222
Marschner, Heinrich 375
Martin IV., Papa 214
Martin, Troy Kennedy 214-5, 374
Maruniler 164, 227
Masonluk 283-5, 291, 293-4, 298-301, 387, 391
Masyaf 165-6, 168, 328
Matilda, Kraliçe 347

Maundrell, Henry 222
Mecdelli Meryem 54, 130-3, 372, 387
Medieval Total War video oyunu 376
Mekke 14, 58, 61-3, 65-6, 77-8, 126, 181-2, 191, 312, 317
Melekler ve Şeytanlar (2001) 301
Melisende, Kraliçe 111
Melville, Herman 356
Memlükler 16, 20-1, 222, 224, 320
Mervan, Halife 317
Meryem Ana 54, 131, 148, 161, 165, 212, 326-7, 343
Mısır 13-7, 33-5, 38, 40-1, 43-4, -8, 57, 61, 63, 68-9, 76-8, 80, 82, 87, 95, 104-5, 107, 124, 135, 142, 147, 154, 162, 164, 166, 175-7, 179, 181-2, 187, 201-3, 205-15, 218, 225, 228, 295, 301, 304, 311, 325, 365, 370, 381, 385-6
Mihail VII., İmparator 82
Milites Templi (Papalık fermanı) 117
Militia Dei (Papalık fermanı) 117
Mirac 66-7, 195, 312, 317
Mişna (MÖ 200) 46
Moğollar 210, 227-9
Monofizitizm 227
Monotelitizm 227
Montessa Tarikatı 336
Montgisard Muharebesi 181
Montségur 161
Morgan, William 304
Mormonlar 301
Mossad 303
Mosse, Kate 364
Muinüddin Üner, Şam valisi 125
Mumbo Jumbo (1972) 356

N

Navarro, Julia 365
Newport Kulesi, Rhode Island 295-6
Newton, Isaac 17, 283-5, 372
Nicolai, Otto 375
Nûreddin Zengî 125, 127, 135, 148

O-Ö

Oddfellows 291
Old Temple Kirk, İskoçya 343
Omne Datum Optimum (Papalık fermanı) 15, 117
Outremer 17, 104-5, 109, 111, 117-9, 123-6, 135, 137-8, 140-2, 144, 146, 150-6, 159, 173, 177, 181, 183-7, 192-4, 197-201, 203, 205-8, 209, 211, 213, 214, 221, 225, 227, 228, 229, 250, 271, 276, 287, 311, 312, 323, 325, 330, 331, 341, 342, 348, 375, 384, 386, 390
Ölü Deniz Parşömenleri 390
Ömer, Halife 14, 58-60, 63-4, 120, 196, 320

P

Papalık 14, 17, 21, 69, 82, 85, 101, 113, 116, 130, 158, 162, 201-2, 212, 232, 238, 244, 246, 249-51, 253-4, 263, 272-4, 279-80, 383
Paris Tapınağı 15, 133, 156-8, 215, 236, 244, 288, 333-5, 378
Parsifal (Wagner) 375
Parzival (1220) 276, 278, 355, 371
Paskalya katliamı, (1019) 107
Pastoralis Praeeminentiae (Papalık fermanı) 245
Payen de Montdidier 122
Pelagius, Papalık elçisi 201-2
Perceval, The Story of the Grail (1181) 16, 276-8, 355
Persler, Bizanslıların yenilgisi 29, 51, 58, 314
Phi Beta Kappa 304
Philippe II., Fransa Kralı 158, 197, 268
Philippe IV., Fransa Kralı 17, 158, 230-2, 235, 238, 251, 264, 267, 273, 275, 289, 332, 334, 339, 364, 368, 390
Pierre des Vaux de Cernay 160
Pierre l'Ermite 90-2
Ponferrada 337-8

Portekiz 15, 17, 20, 119, 143, 268-70, 275, 332, 338-42, 365, 384

R

Rabbin Tapınağı, Kubbetü's-Sahra 103
Raiders of the Lost Ark 46, 369
Raimbald de Caron, Kıbrıs Üstadı 250
Raleigh, Walter, Sir 300
Ramon Lull 275
Ramsay, Andrew Michael 17, 286, 287, 371
Râşidüddîn Sinan el-İsmâîlî 166
Raymond II., Trablusşam Kontu 165, 167
Raymond III., Trablusşam Kontu 168, 184-5, 373
Reed, Ishmael 356
Relic Hunter (TV) 374
Renaud de Châtillon 179-87, 191
Revelation, film 294, 369, 372, 387
Richard I., İngiltere Kralı (Arslan Yürekli) 197-200, 221
Ridley, Jasper 369, 373, 387
Robert de Craon 116
Robert de Sablé, Üstad-ı Azam 199
Robert the Bruce 17, 267, 292-3, 387, 390
Rockefeller, David 303
Roger de Flor 220, 366
Roger II., Sicilya Kralı 133
Roma İmparatorluğu 13, 29, 51-2, 55-6, 93, 105, 108, 148, 202, 326
Rossal (Roland) (şövalye) 122
Rosslyn Şapeli 17, 294-5, 344, 349-50, 387
Rosslyn, William, Lord 17, 293-5, 307, 344, 349-51, 387
Ruad (Arwad) adası 17, 226, 229, 232-3, 331

S-Ş

Saba, Kraliçe 28, 39-40
Safita, Chastel Blanc 15-6, 140, 148-9, 197, 217, 311, 325, 327-30
Sanders, George 359, 368
Santa Maria do Olival Kilisesi 341
Saphet (Safad) Kalesi 146, 149-50, 183, 212, 216-7, 385
Scott, Walter, Sir 354-9, 368-9, 373, 375
Segovia 336-7
Selahaddin 16, 20, 142, 149, 152, 166, 169, 176, 179-202, 212-3, 271, 312-3, 317, 323, 325-7, 329, 359, 363, 373-4, 388-90
Selçuklu Türkleri 14
Seneşal 143, 171
Sens, Başpiskoposu 254, 257-8
Shipley 343
Sibylla, Kraliçe 185
Sicilya 44, 74, 105, 132-3, 153, 202-3, 205, 214-5, 233
Sidon 152
Sion Tarikatı 363
Skull and Bones 303-6
Smith, Joseph 18, 301-2, 385
Son Şövalye (TV) 374
Son Tapınakçı (2005)
Sophronius 59
St Clair, Sinclair 349
Star Wars, film 368
Sullivan, Arthur, Sir 375
Summis Desiderantes Affectibus (Papalık fermanı) 279
Sur 7, 30, 41, 43, 71, 120, 123, 152, 194, 196, 282
Suriye 14, 16-7, 20, 23, 33-4, 38, 57, 61, 63, 68-9, 75-8, 80, 82-3, 104-5, 124, 135-6, 140, 146, 148, 162, 164, 167, 175, 181, 184, 187, 197-8, 206-7, 211, 216, 218, 221, 226-9, 311, 313, 325, 327-9, 331, 368
Süleyman Tapınağı 13, 20-1, 26-30, 34, 41-2, 48, 59, 98, 103, 107, 110, 114, 173, 175, 284, 312, 349, 387

Süleyman'ın Ahırları 170, 172, 321-2
Süryani Mihail 120, 122
Şam 14, 38, 44, 58, 68, 76, 83, 119, 135-8, 141, 149, 164, 175-6, 179, 191, 201, 203-7, 210, 220, 313, 325, 329, 389
Şecerüddür, Sultan 209, 210
Şeyhü'l-Cebel 165
Şirkuh (Selahaddin'in amcası) 176-8
Şövalyelik 101, 182, 292

T

Taberiye kuşatması 187
Taft, William Howard, ABD Başkanı 305
Tafur 94
Talmud 175
Tancred 89, 96, 97, 103, 313
Tapınak Tepesi 15, 59, 60, 63-6, 96, 110-1, 169, 171-4, 204, 271, 317, 321
Temple Kilisesi, Londra 16, 344
Templier de Tyr 213, 218, 221
The Brethren Trilogy (2006-08) 368
The Hiram Key (1977) 294, 295, 387
The Minion, film 369, 371
The Paradise of Bachelors (1855) 356
The Philosophical Principles of Natural and Revealed Religion (1749) 287
The Rosslyn Hoax (2006) 293, 387
The Talisman (1825) 358-9, 373, 375
The Templar Legacy (2006) 357, 366
The Templar Renegade (DVD) 376
The Templar Revelation (1998) 294, 387
The Temple and the Lodge (1991) 371, 387
Theobald Gaudin 221
Thomson, Charles 300
Titus, İmparator 13, 27, 32, 49, 288
Tomar 269, 339-42
Torino Kefeni 54, 258-9, 357
Tortosa 10, 17, 140-1, 148, 150, 152, 165, 194, 197, 204, 212, 217, 221, 226, 229, 311, 325-7, 330
Töton Şövalyeleri 201, 203, 208, 212
Trablusşam 23
Troyes Konsili 15, 122
Typee 356

U-Ü

Unam Sanctam (Papalık fermanı) 230, 232
UNESCO 339, 341
Urbanus II., Papa 83-4, 86, 228, 388
Urfa (Edessa) 23, 104, 106, 124-9, 135, 138, 164, 183, 207, 311, 365
Üçüncü Haçlı Seferi 16, 197-201
Üsame bin Munkız 125
Üstad-ı Azam 17, 20, 116-7, 143, 148, 166, 171, 184-5, 189, 191, 193, 198, 213, 235, 239, 243, 245-6, 248, 250, 257-8, 265, 272, 283, 321, 330, 332, 357-9, 361, 366, 372-3, 390

V

Vadum Iacob, Chastellet 389
Vaftizci Yahya 54, 79, 87, 288, 391
Valdezyenler 160
Valentinus 13, 162, 163
Venedik 131, 228, 233
Vezelay 128-33
Vienne Konsili 254
Vox in Excelso (Papalık fermanı) 256

W

Wagner, Richard 375
Walter Map 120, 168
Washington, George, ABD Başkanı 262, 297-300, 307
Watson, William 356, 361-2
William, Pembroke Kontu 89, 284, 295, 304-5, 346, 349, 356, 361, 375
Wolfram von Eschenbach 276, 278, 355

Y

Yafa 95, 106, 147, 150, 180, 194, 198, 203, 207, 212, 313
Yahudi Esseniler 288

Yahudiler 30-1, 37, 50, 52, 62, 68, 90, 98, 130, 241, 275, 307, 316, 318
Yakubi Kilisesi 69
Yale Üniversitesi 304
Yasadışı Cemiyetler Yasası (1799) 291
Yebusiler 87
Yedinci Haçlı Seferi 208, 385
Yeni Ahit 30-1, 61, 65, 71-2, 87, 130
Yeni Dünya Düzeni 10, 297, 303
Yeni Şövalyeliğe Övgü (Bernard de Clairvaux) 15, 116, 211
Yeremya 45-6
Young, Brigham 301
Young, Robyn 368

Z

Zengi, Musul valisi 15, 124-7, 135, 148, 150, 164, 183
Zeno, Nicolo ve Antonio 295-6
Zerdüştlük 164

Tapınakçılar kimlerdi?

Servetlerinin ve kudretlerinin sırrı neydi?

Tapınakçıların doğuda karşılaştıkları ve benimsemekle suçlandıkları ezoterik inançlar nelerdi?

Papa ve Fransa Kralı neden Tapınakçıları yok etmek için komplo kurdu?

Ve oldu da günümüzde Papa Tapınakçıların masumiyetini kabul etmek zorunda kaldı?

Hür Masonlar ve diğer gizli örgüt yapılarının içinde gerçek bir Tapınakçı mirası bulunuyor mu?

Kudüs'e hac yolculuğuna çıkan Hıristiyanları korumak için kurulan bir savaşçı keşişler topluluğu olan Tapınak Şövalyeleri Ortaçağ'ın en zengin ve güçlü yapılarından biri haline gelmişti. Bununla birlikte sadece iki yüzyıl sonra Tapınakçılar birden tutuklanmaya ve kafirlik, sapkınlık ve ihanetle suçlanmaya, ardından da infaz edilmeye başlandı. Örgüt dağıtıldı, son Üstad-ı Azamları Jacques de Molay yakılarak katledildi. Bu denli kısa süre içerisinde hem böylesi bir kudrete sahip olmaları hem de adeta bir çırpıda yok edilerek arkalarında birçok bilinmezle birlikte kaybolmaları günümüze dek yaşayan bir "Tapınakçılar mirası"nın doğmasına yol açmıştır.

THG
003365
VGA

Michael Haag kitabında Tapınakçıların kökenlerini, ortaya çıkış koşullarını, yapılarını, işleyişlerini, Hıristiyan ve Müslüman yapı ve kişilerle ilişkilerini irdeliyor ve tarikat yok edildikten sonra doğan mirasın sinemadan romana, müzikten resme kadar hangi kültürel üretimler de etkili ve tutarlı olduğunun izini sürüyor.

Zengin görsel malzeme ve coğrafi atıflarla desteklenen ***Tapınakçılar: Süleyman Tapınağı'ndan Hür Masonlara Tapınakçıların Tarihi ve Kültürü*** Ahmet Deniz Altunbaş'ın yetkin çevirisi ve açıklayıcı notlarıyla tarihin en tartışmalı tarikatlarından bir olan Tapınak Şövalyelerinin tarihini ve efsanesi titizlikle işliyor.

Kronik

kronikkitap.com kronikkitap

ISBN: 978-625-6774-14-8

9 786256 774148